

หลักพื้นฐานยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติในมุมมองของฝ่ายทหาร

พันเอก กฤตติภูมิ หอมหวล

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

National Security Fundamental within Militants' Perspectives

Col. Klittipum Homhual

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักพื้นฐานยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ในมุมมองของฝ่ายทหาร
ชื่อและนามสกุล พันเอก กฤตติภูมิ หอมหวล
วิชาเอก การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธโรธร ผู้ทองคำ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ธโรธร ผู้ทองคำ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ธโรธร ผู้ทองคำ)

โรจน์ พงษ์

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม)

สมปฤณ นียมไทย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. สมปฤณ นียมไทย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร. ธโสธร ผู้ทองคำอาจารย์ที่ปรึกษาที่ท่านได้ให้ความกรุณาในการตรวจสอบ ให้คำแนะนำและติดตาม การศึกษาค้นคว้าอิสระอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความช่วยเหลือของ รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งพงษ์ ชัยนาม ประธานกรรมการสอบ ที่ท่าน ได้ให้ความรู้เพิ่มเติมทั้งในด้านการใช้ภาษา และประวัติศาสตร์ที่สำคัญต่อการศึกษา

ขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ข้อมูล ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านในสาขารัฐศาสตร์ สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษาที่ได้ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการศึกษา รวมทั้งกำลังใจ และคำปรึกษาในการทำงานจากครอบครัวอันเป็นที่รัก ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีและมีคุณค่าอย่างมากต่อผู้ศึกษา

สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาคาดหวังว่า การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้คงมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป

กฤตติภูมิ หอมหวล

พฤษภาคม 2559

ชื่อการศึกษา คั่นคว่ำอิสระ หลักพื้นฐานยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติในมุมมองของฝ่ายทหาร
ผู้ศึกษา พันเอก กฤตติภูมิ หอมหวล รหัสนักศึกษา 2558000580 ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ฐโสร ผู้ทองคำ ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว่ำอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อจัดทำเป็นตำราทางวิชาการ ซึ่งจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติต่อไป

การศึกษาคั่นคว่ำอิสระนี้มุ่งศึกษา วิเคราะห์ วิวัฒนาการ แนวคิดของยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อหาหลักการพื้นฐานของยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ และแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติรองรับกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ

ดังนั้นผลการศึกษาจึงเป็นการประมวลหลักการพื้นฐานทางยุทธศาสตร์ ครอบคลุมจากวิวัฒนาการและความเป็นมาทางยุทธศาสตร์ นำไปสู่การทำความเข้าใจความหมาย แนวคิด และทฤษฎีของยุทธศาสตร์ เชื่อมโยงกับความมั่นคงแห่งชาติ โดยการนำเสนอการศึกษาสงครามซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติทั้งในรูปแบบเดิม และรูปแบบใหม่ ตลอดจนชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงแห่งชาติกับยุทธศาสตร์ชาติ และการกำหนดกรอบแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีพลังอำนาจแห่งชาติ เป็นเครื่องมือหลักในการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ นอกจากนี้ได้นำเสนอกระบวนการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเป็นทิศทางสำคัญสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบ โดยก่อกำเนิดจากปฏิสัมพันธ์ของผู้บริหารระดับสูงระหว่างฝ่ายการเมือง กับฝ่ายทหาร นำไปสู่ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งการนำเสนอแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายทหารในมิติด้านความมั่นคง และแนวความคิดในการใช้กำลัง และการพัฒนาโครงสร้างกำลังของกองทัพบก เพื่อตอบสนองความมั่นคงแห่งชาติ

คำสำคัญ หลักพื้นฐานยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ในมุมมองของฝ่ายทหาร

Independent Study title: National Security Fundamental within Militants' Perspectives
Author: Col. Klittipum Homhual; **ID:** 2558000580; **Degree:** Master of Political Science;
Independent Study advisor: Thasothon Tootongkum, Associate Professor;
Academic year: 2015

Abstract

This individual study aims to develop a manual for security and military strategy-making process.

The study analyzed the revolution of national security strategy concepts in order to determine the fundamental security strategic principles and guideline of national security based on the impacts of changes of world order.

The fundamental strategic principles were analyzed covering strategic background and revolution. The author, then, proceed the understanding on its meanings, concepts and strategic theory that linked to the national strategy. The traditional and non-traditional warfare were presented to indicate relationships between the security and strategy of the nation. The national power was the main factor using to define national security. In addition, the systematically process was applied to indicate national security policy. This process derived from interactions between the politic and military executives which then modeled the effective national strategy. The security concepts on relationships between the politics and military were presented. Finally, concepts that served the national security relating to the employment of force and development of the army force were indicated.

Keywords: National Security Fundamental, Militants' perspectives

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
กล่าวนำ.....	ฎ
บทที่ 1 วิวัฒนาการและความเป็นมาของยุทธศาสตร์ กับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก.....	1
วิวัฒนาการและความเป็นมาของยุทธศาสตร์.....	1
ความหมายของคำว่า “ยุทธศาสตร์”.....	16
สำรวจแนวความคิดทางยุทธศาสตร์.....	29
ทฤษฎียุทธศาสตร์.....	65
บทที่ 2 ความมั่นคงแห่งชาติ ความเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก: ศึกษากรณีของสงครามและความขัดแย้ง.....	72
ความมั่นคงแห่งชาติ: การศึกษาความมั่นคงแห่งชาติจากสงคราม.....	72
ระดับของสงคราม (Levels of War).....	77
สงครามใหม่ ความขัดแย้งในรูปแบบใหม่: สงครามยุคที่สี่.....	82
แนวความคิดการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน(Irregular Warfare Concept): ผลผลิตของสงครามยุคที่สี่.....	94
ภัยคุกคามรูปแบบใหม่.....	107
นโยบายของกองทัพ: ตัวอย่างจากกองทัพบก.....	116
รัฐกับพันธกิจด้านความมั่นคงแห่งชาติ.....	117
ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงแห่งชาติกับยุทธศาสตร์ชาติ.....	135
กรอบแนวความคิดด้านความมั่นคง ที่นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ.....	136

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
พลังอำนาจแห่งชาติ และความสัมพันธ์ระหว่างพลังอำนาจแห่งชาติ.....	148
พลังอำนาจแห่งชาติ: องค์ประกอบสำคัญของยุทธศาสตร์ (Means).....	148
การประเมินค่า (Evaluation).....	169
บทที่ 4	
การจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในศตวรรษที่ 21 ปฏิสัมพันธ์	
ระหว่างฝ่ายการเมือง กับ ฝ่ายทหาร.....	175
กระบวนการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมือง	
กับฝ่ายทหาร.....	176
บทสรุป.....	195
บทที่ 5	
กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ.....	197
การประเมินยุทธศาสตร์: ภูเขาสำคัญไปสู่ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล.....	197
กระบวนการประเมินยุทธศาสตร์ (Strategic Appraisal Process).....	199
กระบวนการวางแผนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Process).....	239
บทที่ 6	
แนวความคิดความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมือง กับฝ่ายทหารในมิติด้านความมั่นคง.....	246
องค์ประกอบของยุทธศาสตร์.....	246
ความต่อเนื่องของนโยบาย: ผลลัพธ์ของสงครามคือนโยบายทางการเมือง.....	248
การปฏิบัติอุตสาหกรรม และการปฏิบัติในฝรั่งเศส: ตัวอย่างความซับซ้อนของกระบวนการ	
ทัศน์ทางยุทธศาสตร์.....	250
องค์ประกอบสามประการของ เคล้าเชวิทซ์: ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ทหาร รัฐบาล	
และประชาชน.....	251
เทคโนโลยีกับผลกระทบต่อองค์ประกอบสามประการของ เคล้าเชวิทซ์.....	253
ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหาร(การเมือง) กับฝ่ายทหาร: ศึกษาจาก	
องค์ประกอบสามประการของ เคล้าเชวิทซ์.....	255
การปฏิวัติร่วมกัน: ยุคของสงครามเบ็ดเสร็จ.....	258
ตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมือง กับฝ่ายทหารในยุทธศาสตร์	
ความมั่นคงแห่งชาติ.....	262

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทสรุป.....	263
บทที่ 7 บทสรุป: แนวความคิดในการใช้กำลัง และการพัฒนาโครงสร้างกำลังของกองทัพก	
เพื่อตอบสนองความมั่นคงแห่งชาติ.....	264
การกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพก และแนวความคิดทางยุทธศาสตร์.....	264
สภาพของปัญหา ภัยคุกคาม และความท้าทายเฉพาะที่มีต่อกองทัพก.....	264
ความเสี่ยง.....	273
วัตถุประสงค์มูลฐานทางทหารของกองทัพก.....	276
วัตถุประสงค์เฉพาะทางทหารของกองทัพก.....	277
แนวความคิดในการใช้กำลังรบของกองทัพก.....	277
เงื่อนไขการใช้กำลัง.....	281
แนวความคิดในการเตรียมกำลังของกองทัพก.....	282
การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน.....	285
แนวทางในการเตรียมกำลังกองทัพก.....	290
ห้วงเวลาในการดำเนินการ.....	292
บทสรุป.....	294
บรรณานุกรม.....	295
ภาคผนวก.....	308
ประวัติผู้ศึกษา.....	325

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 ภาพจินตนาการ “ซุนวู” นักคิดทางยุทธศาสตร์การสงคราม และการปกครองของจีน	2
ภาพที่ 1.2 เคลาส์เซวิทส์ นักคิดทางยุทธศาสตร์ของปรัสเซีย ในยุคสมัยสงครามนโปเลียน	3
ภาพที่ 1.3 ภาพวาด มาเคียเวลลี	5
ภาพที่ 1.4 อัลเฟรด ธาเยอร์ มาฮาน	9
ภาพที่ 1.5 เซอร์ วอลเตอร์ ราเลย์	10
ภาพที่ 1.6 เซอร์ ฮัลฟอร์ด แมคคินเดอร์	11
ภาพที่ 1.7 ทฤษฎีใจโลก ของแมคคินเดอร์	12
ภาพที่ 1.8 เจย์ ลูวาสต์ (Jay Luvass)	18
ภาพที่ 1.9 อังตวน อองรี โจมินี (Antoine Henri Jomini)	19
ภาพที่ 1.10 สามเหลี่ยมของ เคลาส์เซวิทส์ (Clausewitzian Trinitarian Form)	41
ภาพที่ 1.11 วงรอบของ บอยด์	46
ภาพที่ 1.12 ระดับของยุทธศาสตร์	65
ภาพที่ 1.13 องค์กรรวมสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	66
ภาพที่ 1.14 ความสมดุล ความเสี่ยงทางยุทธศาสตร์ ที่มา : USAWC Guide To National Security Issues V.I-National Security Policy n Strategy 3rd Ed Revised n Expanded Jun 08	67
ภาพที่ 2.1 วงรอบของ บอยด์	82
ภาพที่ 2.2 ระดับของสงครามและการปฏิบัติการต่างๆ	80
ภาพที่ 2.3 แสดงความสัมพันธ์ทางดิ่งระหว่างระดับของสงคราม, การปฏิบัติการ, และระดับหน่วยปฏิบัติ (โดยประมาณ)	81
ภาพที่ 2.4 ตัวแบบยุคของสงคราม	83
ภาพที่ 2.5 การจัดกลุ่มความท้าทาย	96
ภาพที่ 2.6 ความแตกต่างระหว่างการสงครามตามแบบกับการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน	102
ภาพที่ 2.7 ย่านความขัดแย้ง (SPECTRUM OF CONFLICT)	105
ภาพที่ 5.1 กระบวนการประเมินยุทธศาสตร์ (Strategic Appraisal Process)	199

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 5.2 การคิดทางยุทธศาสตร์.....	201
ภาพที่ 5.3 ระดับความเข้มข้นของผลประโยชน์.....	223
ภาพที่ 5.4 ปัจจัยทางยุทธศาสตร์.....	224
ภาพที่ 5.5 โครงสร้างการคิดทางยุทธศาสตร์.....	229
ภาพที่ 5.6 องค์ประกอบของพลังอำนาจ.....	232
ภาพที่ 5.7 ปัจจัยพิจารณาสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์.....	233
ภาพที่ 5.8 มิติของทิศทางของยุทธศาสตร์.....	234
ภาพที่ 5.9 ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอันต่อเนื่องของยุทธศาสตร์(ผู้เขียน).....	237
ภาพที่ 5.10 กระบวนการวางแผนทางยุทธศาสตร์ 6 ขั้นตอน.....	240
ภาพที่ 6.1 ความต่อเนื่องของนโยบาย.....	249
ภาพที่ 6.2 องค์ 3 ของเคล้าเซวิทซ์.....	252
ภาพที่ 6.3 องค์สามของเคล้าเซวิทซ์ ที่มีเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบ U.S. ARMY WAR COLLEGE GUIDE TO NATIONAL SECURITY ISSUES VOLUME I:.....	253
ภาพที่ 6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์กับพลังอำนาจแห่งชาติ.....	260
ภาพที่ 6.5 ความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์ พลังอำนาจแห่งชาติ และความต่อเนื่องของยุทธศาสตร์ทหาร.....	260
ภาพที่ 7.1 ความท้าทายด้านความมั่นคงในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย.....	265
ภาพที่ 7.2 ความท้าทายด้านความมั่นคงในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย.....	268
ภาพที่ 7.3 ความท้าทายด้านความมั่นคงในพื้นที่ภาคตะวันออกและภาคกลางของประเทศไทย.....	270
ภาพที่ 7.4 ความท้าทายด้านความมั่นคงในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย.....	271
ภาพที่ 7.5 ความต้องการด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ 21.....	275
ภาพที่ 7.6 ลำดับความเข้มของการปฏิบัติการทางทหาร.....	276
ภาพที่ 7.7 ย่านของความขัดแย้ง.....	278
ภาพที่ 7.8 ตัวแบบการปรับลดโครงสร้างกำลังรบของกองทัพบก.....	283
ภาพที่ 7.9 แนวความคิดในการเตรียมกำลังรบของกองทัพบก.....	284
ภาพที่ 7.10 ตัวแบบการจัดกำลังรบของกองทัพบกในอนาคต.....	289
ภาพที่ 7.11 กระบวนการไปสู่กำลังรบในอนาคต.....	293
ภาพที่ 7.12 ตัวแบบการพัฒนาการฝึก และผู้นำของกองทัพบก.....	294

กล่าวนำ

หลักพื้นฐานยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ

ในมุมมองของฝ่ายทหาร

1. ความสำคัญในการศึกษายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ

จากความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ ของโลกในยุคปัจจุบันตามกระแสโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามเย็นเป็นต้นมา ความมั่นคงของโลกเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพแวดล้อมเดิมที่โลกแบ่งออกเป็นสองขั้วอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างชัดเจน อันได้แก่โลกเสรีประชาธิปไตย และโลกสังคมนิยม คอมมิวนิสต์ ซึ่งทำให้เกิดภาวะศูนย์อำนาจทางการเมืองแบ่งเป็นสองขั้วตามประเทศผู้นำมหาอำนาจสองประเทศได้แก่ สหรัฐอเมริกา และ สหภาพโซเวียต แต่ด้วยภาวะทางการเมืองและเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดผลกระทบต่อหลายประเทศ รวมทั้งสหภาพโซเวียตต้องล่มสลายลง และเกิดการแยกตัวออกเป็นรัฐอิสระในยุโรปตะวันออกหลายประเทศ สหรัฐอเมริกาจึงได้กลายเป็นเอกมหาอำนาจจนทุกวันนี้ เหตุผลอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และสารสนเทศของสหรัฐอเมริกาเองซึ่งเป็นพลังอำนาจหลักของประเทศที่นำพาให้ก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาอำนาจอันโดดเด่นอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง

ด้วยความแข็งแกร่งในการดำเนินนโยบายทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และการใช้กำลังอำนาจทางการเมืองที่เข้มแข็งของสหรัฐอเมริกาจึงทำให้สหรัฐอเมริกามีบทบาทในการเป็นผู้นำโลกในยุคปัจจุบัน เป็นประเด็นน่าสนใจของสหรัฐอเมริกาคือ ความก้าวหน้าในกิจการทหารของสหรัฐอเมริกา ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอันนำไปสู่อำนาจต่อรองทางการเมืองระหว่างประเทศ และสามารถสร้างอิทธิพลในการเป็นผู้กำหนดความมั่นคงให้กับภูมิภาคต่างๆ ตามนโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกานับเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาในแนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความมั่นคงให้กับประเทศต่อไปในอนาคต

การศึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาติโดยนำแนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกามาทำการศึกษาจึงมีคำถามที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ เหตุใดสหรัฐอเมริกาจึงเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีการพัฒนาความแข็งแกร่งทางด้านทหาร และมีอิทธิพลในการกำหนด

ทิศทางด้านความมั่นคงของประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย ซึ่งไม่น่าจะใช่จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ใช้ลงทุนทางการทหารเท่านั้น แต่จากปรากฏการณ์ต่างๆ ทางด้านความมั่นคง และการศึกษายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา เป็นที่เข้าใจได้ว่าเหตุที่สหรัฐอเมริกา มีความแข็งแกร่งในทุกด้าน โดยเฉพาะทางการทหารก็ด้วยการที่รัฐบาลแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา มีการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติที่ถือว่าเป็นแกนหลักสำคัญในการก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาอำนาจ และ จากการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา นั้นไม่ได้มาจากฝ่ายทหารเป็นผู้กำหนด หากแต่มาจากกระบวนการในการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างฝ่ายทหารกับฝ่ายพลเรือนอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง พัฒนา ตามสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติคือ “ฝ่ายพลเรือน” “ฝ่ายทหาร” เป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา ทางด้านการใช้กำลังทหารเพื่อรักษาความมั่นคงแห่งรัฐเท่านั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงสังเกตเห็นได้ว่าการศึกษาด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ มีความสำคัญต่อความมั่นคง การพัฒนาประเทศ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งชาติที่กำหนด การมุ่งบรรลุความมุ่งประสงค์แห่งชาติ คือ ความเป็นอยู่ที่ดีของคนในประเทศ แต่สำหรับประเทศไทย ขาดที่ว่าการศึกษายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย มีแต่การศึกษาในสถาบันทางการทหารเป็นหลัก การศึกษาควรเริ่มต้นทั้งในทุกภาคส่วนการศึกษา โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาอุดมศึกษาควรมีการศึกษาในเรื่องดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความมั่นคงแห่งชาติแล้ว ยังสามารถผลิตบุคลากรของประเทศเข้าไปทำงานเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติได้ในอนาคต ดังนั้นการศึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาติจึงควรเป็นแขนงวิชาหนึ่งในสาขาวิชารัฐศาสตร์ ที่นอกเหนือจากการเมือง การปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แขนงวิชาความมั่นคงแห่งชาติจึงควรเป็นหนึ่งวิชาในคณะรัฐศาสตร์ และ ผู้ศึกษาควรมองถึงความรู้ในหลักพื้นฐานด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งก็คือ วิชาของผู้นำทางการเมือง ในการรักษาอำนาจ และรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้กับประเทศชาติต่อไป

เนื่องจากหลักการพื้นฐานด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติยังขาดการพัฒนาในเรื่องของ สรรพตำรา หรือเอกสารทางวิชาการพื้นฐานที่มีความทันสมัย สำหรับใช้เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการศึกษาในขั้นสูงของผู้ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวต่อไป เพราะด้วยเหตุผลที่ สรรพตำรา หรือเอกสารทางวิชาการด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ที่มีความทันสมัยมักเป็นของต่างประเทศ สำหรับในประเทศไทยยังเป็นเอกสารตำราที่เป็นบทวิเคราะห์ หรือแปลมาเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ขาดหลัก

พื้นฐานที่จะทำให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจ และนำไปต่อยอดทำการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป หรือมีความเข้าใจจนนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้

2. มุมมองการศึกษาของรัฐศาสตร์

การศึกษาเกี่ยวกับรัฐ หรือที่เรียกว่ารัฐศาสตร์นั้นทั้งในระดับบัณฑิต และมหาบัณฑิต ส่วนใหญ่ให้ความสนใจในแง่มุมของปรากฏการณ์ทางการเมืองในเรื่องของระบอบการปกครองเสีย เป็นส่วนใหญ่ และมักจะมุ่งประเด็นสำคัญเกี่ยวกับระบบทางการเมือง ซึ่งเรื่องราวส่วนใหญ่ นั้นเกี่ยวข้องกับภายในประเทศ แต่หากเปิดมุมมองออกไปสู่ระดับภูมิภาค และระดับโลก แม้ไม่ได้ ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแต่การศึกษาด้านความมั่นคงจะช่วยให้มีความเข้าใจ เพิ่มขึ้นในแง่มุมทางการเมืองระหว่างประเทศ ระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งอาจ กล่าวได้ว่า การศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมืองได้เปิดกว้างขึ้นอีกมิติหนึ่ง ซึ่งเป็นมิติสำคัญไม่แพ้ กัน โดยเฉพาะมิติที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง การแข่งขัน การต่อสู้ช่วงชิง ความได้เปรียบในแวดวง ของผลประโยชน์ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ ทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ดังนั้น หากผู้ศึกษาใน สาขาวิชารัฐศาสตร์ได้สังเกตเห็นความสำคัญทางด้านความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเป็นงานทางการเมือง หรือเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มุ่งสร้างเสถียรภาพให้กับประเทศ โดยประกอบไปด้วยมิติทางด้าน ต่างๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร จะมีความเข้าใจเพิ่มขึ้นในเรื่องของ มิติทาง การเมือง เนื่องด้วย ระบบทางการเมืองนั้น เป็นตัวจักร สำคัญขับเคลื่อนระบบอื่นๆ ให้นำพา ประเทศชาติก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้ หากผู้ศึกษาตระหนักถึงสถานการณ์ทางการเมืองใน ปัจจุบันของประเทศไทย ที่ก้าวเข้าสู่การเป็นประชาธิปไตยสูงขึ้น รวมทั้งคาดการณ์ไว้ว่าในอนาคต ผู้บริหารสูงสุดของประเทศ และของกองทัพนั้นคือ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ และการทหารทั้งหมดของประเทศอาจจะไม่ได้มาจากทหาร ดังนั้นการมีเอกสารพื้นฐานทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ที่เป็นหลักการพื้นฐานไว้สำหรับการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการ ด้านความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านหลักพื้นฐานยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ทางการทหารที่ได้รับการรวบรวมขึ้นมาใหม่ ทันทต่อสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง ของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป จะเป็นประโยชน์ขั้นพื้นฐานอย่างยิ่งในอนาคต

นอกจากนั้นในการศึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาติจะละเลยไม่ได้ถึงการศึกษาในเรื่อง ของ สงคราม ซึ่งคือ บริบทของความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐคู่สงครามด้วยวิธีการที่เต็มไปด้วย ความโหดร้าย และรุนแรงซึ่งถือว่าเป็นวิธีการสุดท้ายของการดำเนินการทางการเมือง ไม่ว่าจะ

เป็นสงครามภายในประเทศ หรือระหว่างประเทศ อันเป็นมูลเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ และสงครามเป็นการดำเนินการทางการเมืองในวิถีทางอื่นๆ นอกเหนือจากการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในยามปกติ เพื่อให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศ โดยเฉพาะในปัจจุบัน สงครามมีหลากหลายรูปแบบพัฒนาไปอย่างไม่หยุดนิ่ง การศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องของสงครามจะช่วยให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติได้อย่างรอบคอบเข้าใจวิถีแห่งสงคราม และวิธีการยุติสงครามเพื่อสร้างสันติภาพ เพราะการสงครามในอดีต ปัจจุบัน และโดยเฉพาะอนาคต ล้วนเป็นการต่อสู้ทางด้านความคิด ปัญญา บนพื้นฐานของความรู้ ไม่ใช่ด้วยกำลังทหารอย่างเดียว รูปแบบภัยคุกคามเปลี่ยนแปลงไป ทำให้การใช้กำลังทหารแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการกำหนดความมั่นคงให้แก่ประเทศได้ รวมทั้งความท้าทายต่างๆ (Challenges) ที่บังเกิดขึ้นทำให้แนวความคิดด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติเปลี่ยนแปลงไป การมีหลักพื้นฐาน แนวความคิดทางด้านยุทธศาสตร์ จะเป็นรากฐานสำคัญต่อการกำหนด และพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติต่อไป

ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการผู้เขียนจึงเลือกที่จะทำการศึกษาค้นคว้าอิสระประเภท การจัดทำหนังสือทางวิชาการเรื่อง หลักพื้นฐานยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ นำไปสู่ผลงานทางวิชาการประกอบการศึกษาระดับรัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อประโยชน์ในการต่อยอดการศึกษา การวิเคราะห์ความมั่นคงของประเทศต่อไป โดยไม่จำกัดการศึกษายู่ภายในแวดวงของทางการทหารอย่างที่เคยเป็นมา

ในการศึกษา เพื่อจัดทำตำราทางวิชาการเรื่อง หลักพื้นฐานยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ฉบับนี้ กำหนดกรอบความคิดทางทฤษฎีที่นำมาใช้ในการจัดทำหนังสือทางวิชาการจากการรวบรวมประเด็นสำคัญจากเอกสารตำราต่างๆ ทั้งจากภายในประเทศ และต่างประเทศ โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เป็นกรอบความคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับ วิวัฒนาการของยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของนักยุทธศาสตร์ในยุคต่างๆ หลักการสงคราม กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ การกำหนดยุทธศาสตร์ทหาร และแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองและฝ่ายทหาร ในกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ ประกอบกับแนวคิดเกี่ยวกับกระแสโลกในปัจจุบันที่มีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อให้ได้ผลผลิตเป็นการนำเสนอหลักการพื้นฐานของยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษา ให้ได้ผลผลิตเป็นเอกสารตำราดังกล่าว เป็นการศึกษาหาหลักการพื้นฐานด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์

เป็นแนวทางในการศึกษา และจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติต่อไป โดยมีประเด็นปัญหาสำคัญที่ศึกษาดังต่อไปนี้

1. วิวัฒนาการ และความเป็นมาของยุทธศาสตร์ กับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก
2. ความมั่นคงแห่งชาติ ความเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก ศึกษากรณีของสงครามและความขัดแย้ง
3. พลังอำนาจแห่งชาติ และความสัมพันธ์ระหว่างพลังอำนาจแห่งชาติ
4. การจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในศตวรรษที่ 21 ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างฝ่ายการเมือง กับ ฝ่ายทหาร
5. กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ
6. แนวความคิดความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมือง กับฝ่ายทหารในมิติด้านความมั่นคง
7. บทสรุป: แนวความคิดในการใช้กำลัง และการพัฒนาโครงสร้างกำลังของกองทัพบก เพื่อตอบสนองความมั่นคงแห่งชาติ

ประเด็นทางการศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ในบางส่วนแยกเป็นตัวบทที่กำหนดชัดเจน ในบางส่วนแทรกอยู่ในเนื้อหาของบทต่างๆ ทั้งนี้ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการนำเสนอให้เกิดความเข้าใจ ในความเชื่อมโยงของหลักการพื้นฐานทางด้านยุทธศาสตร์ กับหลักการทางด้านความมั่นคงให้เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนการพัฒนาไปสู่การวิเคราะห์เป็นเรื่องของนำหลักพื้นฐานไปประยุกต์ใช้ในอนาคตต่อไป โดยเอกสารตำราฉบับนี้แบ่งเป็น 7 บท ในบทที่ 1 เป็นการกล่าวถึงหลักการพื้นฐานทางยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นปฐมบทตั้งแต่วิวัฒนาการ ความเป็นมา ความหมาย ตลอดจนแนวคิด และ ทฤษฎีที่เหมาะสมในการอธิบายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “ยุทธศาสตร์” ในบทที่ 2 เป็นการกล่าวถึงเรื่องของความมั่นคง ความหมาย แนวคิดในการศึกษาความมั่นคง และความเชื่อมโยงกันระหว่างยุทธศาสตร์ กับความมั่นคง โดยศึกษาจาก หลักพื้นฐานของการสงคราม และความขัดแย้ง ออกมาเป็นผลผลิตด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ สำหรับในบทที่ 3 ซึ่งให้เห็นองค์ประกอบสำคัญของยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ที่สำคัญประการหนึ่งคือ พลังอำนาจแห่งชาติอันเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความมั่นคงของประเทศชาติ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในบทที่ 4 อันเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติในบทที่ 5 โดยในบทที่ 5 ได้กล่าวถึงเรื่องของผลประโยชน์แห่งชาติซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักการทางยุทธศาสตร์ นั่นคือจุดหมายปลายทางที่ต้องการของทุกชาติ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการศึกษาเชิงประยุกต์ โดยผู้เขียนได้ประยุกต์กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์จากเอกสารตำราต่างประเทศ มาเป็นตัวแบบเพื่อให้เกิดความง่ายต่อการทำความเข้าใจ และในบทที่ 6

เป็นแนวความคิดในความสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์ บทบาทระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายทหารในเรื่องของยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ โดยนำเสนอในเชิงแสดงให้เห็นการทำหน้าที่ของแต่ละฝ่ายในด้านความมั่นคง และความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของแต่ละฝ่าย ในบทสุดท้ายเป็นการประยุกต์ความคิดทางด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติมาเป็นข้อเสนอทางด้านยุทธศาสตร์ทหาร ที่ผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการคือแนวความคิดในการใช้กำลังทางทหาร และการเตรียมกำลังทางทหาร โดยผู้เขียนขอใช้บริบทของกองทัพบกเป็นกรณีศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปต่อขยายการพัฒนาต่อไป

บทที่ 1

วิวัฒนาการและความเป็นมาของยุทธศาสตร์ กับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก

การศึกษาวิชาการต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้รากฐานของวิชานั้นอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะการศึกษาถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาจะทำให้เกิดความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น เปรียบเสมือนการเข้าใจถึงโครงสร้างตามหลักกายวิภาคของศาสตร์นั้น ดังนั้นการศึกษาวิวัฒนาการและความเป็นมาของยุทธศาสตร์จึงเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจในเรื่องของหลักวิชาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังมีประโยชน์ เพื่อการพยากรณ์ หรือคาดการณ์ แนวโน้มของยุทธศาสตร์ว่าจะไปในแนวทางใดไม่ใช่กระบวนการคิดคำนวณจากสถิติหรือคำนวณออกมาเป็นเชิงปริมาณ หากแต่ต้องทำการศึกษาค้นคว้าจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการย้อนกลับไปมองว่าแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของนักคิดในแต่ละยุคสมัยนั้นมีความคิดกันอย่างไร และในแต่ละนักคิดนั้นมีการถ่ายทอดกันต่อ ๆ มาอย่างไร ในบทที่ 1 นี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นการศึกษาวิวัฒนาการความเป็นมาของยุทธศาสตร์ ตอนที่ 2 เป็นการสรุปความหมายที่เหมาะสมของยุทธศาสตร์จากแนวคิดต่าง ๆ ตอนที่ 3 เป็นการสรุปแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของนักคิดต่าง ๆ ทั้งฝ่ายตะวันออกและตะวันตกและตอนที่ 4 กล่าวถึงตัวแบบทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ของอาร์ทิลค ArtLkke และวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐอเมริกา

1. วิวัฒนาการและความเป็นมาของยุทธศาสตร์

หลักวิชาการทางยุทธศาสตร์มีความเป็นมาอย่างยาวนานนับแต่หลายร้อยปีก่อนคริสตกาลหากแต่การจำแนกแยกแยะเป็นกระบวนการทางยุทธศาสตร์นั้นยังไม่เป็นที่ชัดเจนปรากฏแต่ในทางความคิดที่สรุปรวบยอดออกเป็นแนวทางในการปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนำมาใช้ในทางการสงครามหรือเพื่อความมั่นคงและอยู่รอดปลอดภัยจากการรุกรานจากภายนอก ดังนั้นการศึกษาวิวัฒนาการและความเป็นมาของยุทธศาสตร์จะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักการทางยุทธศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

1.1 ตำรายุทธศาสตร์เล่มแรก: โลกตะวันออก 500 ปีก่อนคริสตกาล

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อันยาวนานของยุทธศาสตร์ได้ค้นพบว่า นักปราชญ์ชาวจีนที่มีชื่อเสียงมากที่สุดท่านหนึ่ง คือ ซุนหวู่ ได้เขียนตำราศิลปะการสงครามที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในชื่อว่า “ตำราพิชัยสงครามซุนหวู่ 13 บทเมื่อประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกาล หรือเกือบสองพันห้าร้อยปีมาแล้ว ซึ่งถือว่าตำราเล่มนี้เป็นสุดยอดตำราการสงครามที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับกันในทุกวงการจนถึงปัจจุบัน และได้มีการนำไปประยุกต์ใช้ในหลายวงการ นอกเหนือจากการทหาร ตำราเล่มนี้ได้กล่าวถึงวิถีทางของการทำสงคราม การเมือง การปกครอง สังคมและสอดแทรกความหมายของความมั่นคงแห่งรัฐไว้อย่างลึกซึ้ง มีเหตุมีผลน่าฟังและเป็นอมตะนิรันดร์¹

ภาพที่ 1.1 ภาพจินตนาการ “ซุนหวู่” นักคิดทางยุทธศาสตร์การสงครามและการปกครองของจีน

ที่มา: เสถียร วีรกุลตำราพิชัยสงครามซุนหวู่, 2529

โดยคนส่วนใหญ่เมื่อได้อ่านตำราเล่มดังกล่าวที่แปลเป็นภาษาไทย มักจะคิดว่าตำราเล่มนี้ เหมาะแก่นักการทหาร เพราะเป็นเรื่องที่กล่าวถึงการทำศึกสงครามเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแม้แต่นักยุทธศาสตร์ชาวอังกฤษอย่าง เซอร์ บาซิล ลิดเดิลฮาร์ท (Sir Basil Liddell Hart พ.ศ. 2434 -2513)

¹ซุนหวู่เป็นนักการทหาร และนักปกครองที่เชี่ยวชาญเป็นยอดเยี่ยมในสมัย ซุนชีว (ฤดูใบไม้ผลิฤดูใบไม้ร่วง) เมื่อสองพันห้าร้อยปีก่อน สมัยซุนชีวนั้น เป็นสมัยที่องค์จักรพรรดิเสื่อมถอยอำนาจ ด้วยเจ้าครองแคว้นต่างๆ พากันสร้างสมกำลังทหารเพื่อชิงความเป็นใหญ่ มีการรบมาพันกันตลอดยุค เพราะฉะนั้นจีนจึงเป็นยุคที่บ้านเมืองเต็มไปด้วยปัญหาข้อพิพาท และการทำศึกสงคราม จึงเปิดโอกาสให้ปราชญ์ในยุคนั้น ได้แสดงออกถึงสติปัญญาอย่างเต็มที่ เพื่อช่วยเหลือเจ้าผู้ปกครองของตนมิชัชชนะ และมีความมั่นคงในบ้านเมืองของตน จึงเกิดลัทธิต่างๆ อย่างกว้างขวางที่สุดในประวัติศาสตร์ของจีน

ยังได้กล่าวถึงตำราของซุนหวู่ว่าเป็นวรรณกรรมที่กลั่นกรองถึงความเฉลียวฉลาดลึกซึ้งในการทำสงคราม แม้ว่าจะไม่เคยมีใครทำความเข้าใจได้กว้างไกลและลึกซึ้งก็ตาม นอกจากนั้นแล้ว ลิดเดิลฮาร์ท ยังได้ให้ความคิดเห็นต่อไปอีกว่า คงจะมีแต่นายพล คาร์ล ฟอน เคลาเซวิทส์ (Carl von Clausewitz) เท่านั้นที่สามารถจะยกเอาไปเปรียบเทียบกับซุนหวู่ได้ (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 1) แม้ว่าเคลาเซวิทส์ จะมีความเห็นที่ทันสมัยกว่าซุนหวู่ในบางส่วนก็ตาม แต่เคลาเซวิทส์ก็ได้เปรียบกว่ามากเพราะได้เขียนตำราหลัง ซุนหวู่ถึงสองพันกว่าปี แล้วยังมีโอกาสได้ปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามยุคสมัยของพัฒนาการทางด้านการเมือง สังคมและเทคโนโลยี หากจะเปรียบเทียบกันแล้ว ก็น่าจะเป็นว่า ซุนหวู่เป็นผู้ที่มองการณ์ไกลได้แจ่มแจ้ง มีสายตาลึกซึ้งมากกว่า และยังสามารถนำเอาไปใช้กันได้ อย่างไม่มีวันจบสิ้น

ภาพที่ 1.2 เคลาเซวิทส์ นักคิดทางยุทธศาสตร์ของปรัสเซียในยุคสมัยสงครามนโปเลียน

ที่มา: th.wikipedia.org

ด้วยเหตุที่แนวคิดทางยุทธศาสตร์ของ “ซุนหวู่” จัดอยู่ในขั้นที่เรียกว่าเป็น “คัมภีร์” ของหลักการพื้นฐานทางยุทธศาสตร์ ดังนั้นสถาบันการศึกษาชั้นสูงของสหรัฐอเมริกา หลายแห่ง เช่น วิทยาลัยป้องกันประเทศ วิทยาลัยการทัพบก และโรงเรียนเสนาธิการทหารบกสหรัฐอเมริกา ได้มี

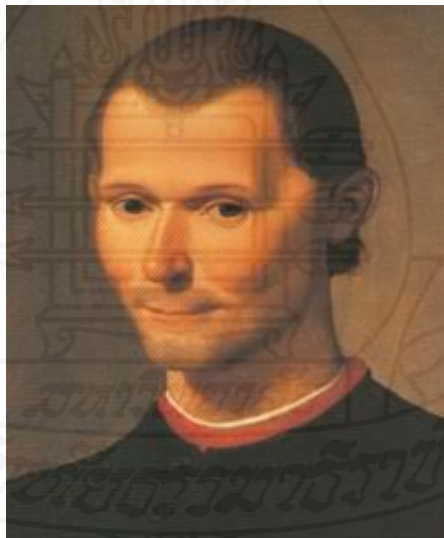
การศึกษา ค้นคว้า วิจัย และจัดเป็นชั่วโมงการเรียน เกี่ยวกับตำราพิชัยสงครามของซุนหวู่ อย่างกว้างขวาง แม้ว่าแนวคิดที่ปรากฏในตำราดังกล่าวของ ซุนหวู่ ส่วนใหญ่ ได้รับการยอมรับเป็นรากเหง้าสำคัญของยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสงครามสมัยปัจจุบัน ได้เป็นอย่างดี และถึงแม้ว่าอาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงไปเพียงใดก็ตาม แต่หลักการสงครามของ ซุนหวู่ ยังปรากฏให้เห็นและมีผู้นำมากล่าวอ้างอยู่เสมอ ดังที่มีผู้คนชอบเอ่ยอ้างถ้อยคำในตำราของ ซุนหวู่ เสมอว่า “รู้เขา รู้เรา ร้อยรบ ร้อยชนะ”

โดยทั่วไปผู้คนส่วนใหญ่ มักจะมองว่าตำราพิชัยสงครามของ ซุนหวู่เป็นตำราทางการทหาร และบุคคลที่จะนำไปใช้ในการศึกษา ปฏิบัติงาน น่าจะเป็นนักยุทธศาสตร์ทหาร แต่ในเนื้อแท้แล้ว ตำราของซุนหวู่ เป็นตำราที่ว่าด้วยเรื่องของความมั่นคงแห่งรัฐเป็นหลัก แต่การกล่าวถึงการทำศึกสงครามเสียเป็นส่วนใหญ่เป็นเหตุมาจากสภาพสังคมของจีนในยุคสมัยของเขที่เกิดขึ้น การแบ่งแยกแผ่นดินออกเป็นนครรัฐ มีผู้ปกครองรัฐแต่ละรัฐตั้งตัวเป็นใหญ่สร้างสมกำลังทหาร ทำให้ประเทศขาดความมั่นคง และดำรงความเป็นปึกแผ่นในองค์กรรวม เนื้อหาที่กล่าวถึงการสงครามเป็นหลักจึงปรากฏเด่นชัดกว่าในเรื่องอื่นๆ ซึ่งโยงใยไปถึงความหมายทางด้านความมั่นคงแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นพลังอำนาจทางการทหารส่วนด้านอื่นๆ เช่น การเมือง การปกครองมีการกล่าวถึงไม่มากนัก เนื่องจากประเทศตกอยู่ภายใต้สภาวะสงครามระหว่างนครรัฐ ความมั่นคงทางการเมืองภายในรัฐ และความอยู่รอดของประเทศจำเป็นต้องอาศัยพลังอำนาจทางการทหารเป็นเครื่องมือทางการเมือง ในการดำเนินนโยบายความมั่นคงของประเทศ แม้ในปัจจุบันก็ยังแฝงแนวความคิดที่ว่านี้อยู่ในบางประเทศแต่ในบรรพที่ 1 ซุนหวู่ได้กล่าวให้ความสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติไว้ชัดเจนว่า “การรณรงค์สงครามเป็นงานใหญ่ของประเทศชาติ เป็นจุดความเป็นความตาย เป็นวิถีทางอันนำไปสู่ความยืนยงคงอยู่ หรือดับสูญหายนะ พึงพิจารณาพิเคราะห์จงหนักทีเดียว” (เสถียร วีระกุล, 2529: 15) จึงแสดงให้เห็นถึงแนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติที่มุ่งเน้นในเรื่องการสงคราม การใช้กำลังทหารในการทำสงคราม ในขณะที่ประเทศชาติบ้านเมืองกำลังเผชิญสถานการณ์ความขัดแย้งแย่งชิงกันเป็นใหญ่อยู่ในขณะนั้น จึงทำให้เห็นว่างานด้านความมั่นคงเป็นเรื่องของฝ่ายทหารและนัยสำคัญของความมั่นคงเป็นเรื่องของการป้องกันประเทศจากการรุกรานของกำลังทหารภายนอกประเทศ หรือรัฐ

1.2 ตำรายุทธศาสตร์ในโลกตะวันตก: คริสต์ศตวรรษที่ 15 -16

สำหรับแนวความคิดและวิวัฒนาการของยุทธศาสตร์ได้มีการพัฒนาต่อๆ กันมาเรื่อยๆ และยุทธศาสตร์สมัยใหม่ได้ก่อกำเนิด เริ่มขึ้นในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15 หรือในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 โดยมีนักคิดที่มีชื่อเสียงชาวอิตาลีท่านหนึ่ง คือ นิคโคโลมาเคียเวลลี (Niccolo Machiavelli, ค.ศ. 1469-1527) ซึ่งผู้ศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์รู้จักผลงานของท่านเป็นอย่างดี

ดี โดยท่านเป็นบุคคลแรกที่ได้พัฒนาทฤษฎีใน “การใช้กำลังอำนาจทางการเมือง” (Political Power) ในโลกปัจจุบัน (CGSC 1976: 1-1) ผลงานเขียนของ มาเคียเวลลี มีหลายเล่มด้วยกัน สิ่งสำคัญที่ท่านได้กล่าวคือ รูปแบบและวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “พลังอำนาจของรัฐ” (Power of State) ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นที่ยอมรับ โดยทั่วไปว่า “องค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติ” (National power) ตามแนวคิดของมาเคียเวลลีนั้น พลังอำนาจแห่งชาติประกอบด้วย องค์ประกอบหลักสำคัญ 3 ประการ คือ การเมือง สังคมและการทหาร แต่แต่ละประเทศมีพลังอำนาจไม่เท่ากัน ประเทศที่มีพลังอำนาจมากย่อมได้เปรียบประเทศที่มีพลังอำนาจน้อยในการที่จะรักษา และส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติ (National interests) รวมทั้งยังสามารถใช้พลังอำนาจที่เหนือกว่าบีบบังคับให้ประเทศที่มีพลังอำนาจน้อยกว่าทำตามสิ่งที่ต้องการ ได้ซึ่งพลังอำนาจของประเทศที่มีอำนาจเหนือกว่าน่าจะเป็นพลังอำนาจด้านการเมืองและการทหาร ที่สำคัญก็คือ มาเคียเวลลี ไม่ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของพลังอำนาจแห่งชาติอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลประการใดไม่เป็นที่แน่ชัด หากแต่ว่าในยุคสมัยนั้น ผลกระทบทางเศรษฐกิจอาจจะยังมีไม่มากนักและโดยรวมแล้ว เศรษฐกิจในยุคสมัยของ มาเคียเวลลี ส่วนใหญ่ยังไม่ขยายตัวเท่ากับในยุคปัจจุบัน

ภาพที่ 1.3 ภาพวาด มาเคียเวลลี

ที่มา: จากหน้าปกหนังสือ The Prince, Harvy C. Mansfield

ในเรื่องของ “พลังอำนาจแห่งชาติ” นับว่ามีความสำคัญต่อการศึกษายุทธศาสตร์สมัยใหม่เพราะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความมั่นคงแห่งชาติ ด้วยเหตุผลที่ว่าพลังอำนาจแห่งชาติ เป็นเสมือนเครื่องมือ (Means) อาวุธ จิตความสามารถในการที่จะนำพาประเทศชาติไปสู่เป้าหมายอันพึงประสงค์ของชาติได้ ถ้าพลังอำนาจมีมากเพียงพอ ชาตินั้นจะมีความเข้มแข็งมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ และสามารถบรรลุความสำเร็จและพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่างแน่นอน ดังนั้นประเทศเอกราชต่างๆ จึงต้องสร้างเสริมพลังอำนาจของตนไว้เพื่อป้องกันมิให้ประเทศอื่นใช้พลังอำนาจที่เหนือกว่าบังคับและทำลายอิสระ หรือล้มล้างอำนาจสูงสุดของชาติได้

นอกจากนั้น มาเคียวเวลลีได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของการข่าว สำหรับการประมาณสถานการณ์ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ภัยคุกคาม” (Threats) ทางทหาร ซึ่งได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า “สำหรับนายพลแล้ว ไม่มีอะไรที่มีค่ามากไปกว่าความพยายามที่จะหาข่าวว่า ฝ่ายข้าศึกกำลังทำอะไรอยู่” (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 8) จากแนวคิดทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของ มาเคียวเวลลี มีลักษณะที่เกือบจะรอบด้านและยังมีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันประเทศ รวมทั้งมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทาง (Ends) หรือวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน ตลอดจนการใช้เครื่องมือ (Means) อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เป็นที่ทราบกันดีในแนวคิดของ มาเคียวเวลลีว่าไม่คำนึงถึงเรื่องของ ศีลธรรม จริยธรรม อุดมการณ์ เท่าใดนัก แนวคิดที่ชัดเจนที่สุดของท่าน คือ การได้มาซึ่งชัยชนะเท่านั้น ดังนั้นแนวคิดของมาเคียวเวลลี จึงเน้นที่การใช้อำนาจ เพราะถือว่า “อำนาจคือธรรม” การใช้กำลังอำนาจ หรือการกระทำใดๆ ก็ตามตามแนวคิดของ มาเคียวเวลลี เพื่อให้ประเทศชาติมีความมั่นคงย่อมไม่เป็นที่น่าสงสัย ซึ่งมรดกทางความคิดของ มาเคียวเวลลีมีอิทธิพลต่อผู้นำประเทศแบบอำนาจนิยมแพร่หลาย อย่างเช่น เลนิน และฮิตเลอร์ เป็นต้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าแนวคิดของ มาเคียวเวลลี นำมาซึ่งการดำเนินนโยบายทางการเมืองในลักษณะที่แข็งกร้าวรวบรวมอำนาจไว้อย่างสูงสุด ซึ่งผู้นำทางการเมืองที่กล่าวมานั้นเป็นตัวอย่างของระบอบอำนาจนิยมและนำไปสู่การดำเนินนโยบายต่างประเทศที่นำไปสู่ความขัดแย้งถึงขั้นการทำสงครามในเวลาต่อมา

1.3 มรดกทางความคิดของมาเคียวเวลลี

1.3.1 คาร์ล ฟอน เคลาเชวิทซ์: สงครามเป็นการดำเนินนโยบายทางการเมืองในลักษณะอื่นๆ

บุคคลที่ได้รับอิทธิพลทางความคิดของมาเคียวเวลลีที่สำคัญอีกท่านหนึ่งคือ คาร์ล ฟอน เคลาเชวิทซ์ ท่านเป็นนายทหารปรัสเซียเกิด พ.ศ. 2323 เข้าร่วมทำสงครามกับนโปเลียนในพ.ศ. 2394 และถูกฝรั่งเศสจับเป็นเชลยศึก เมื่อพ้นจากการเป็นเชลยศึกเขาได้รับตำแหน่งเป็นอาจารย์ในโรงเรียน

การทหาร รับหน้าที่เป็นอาจารย์ด้านวิทยาการทหารสำหรับ เจ้าชาย เฟรดเดอริก วิลเลียมราชกุมาร แห่งปรัสเซีย ผลงานทางวิชาการที่โดดเด่นที่สุดเล่มหนึ่งของ เคลลาเซวิทส์ คือ หนังสือเรื่อง “On War” ซึ่งเป็นผลงานทางความคิด และการสังเกตหลักทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนประสบการณ์ในการเข้าร่วมทำสงครามในยุทธภูมิต่าง ๆ หลายต่อหลายแห่ง ฉะนั้นสถาบันการศึกษาทางการทหารชั้นสูงทั่วโลกจำนวนมาก ได้ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาศิลปะการสงครามจนถึงปัจจุบัน เคลลาเซวิทส์ ได้สังเกตความสำเร็จของ นโปเลียนในการระดมทรัพยากรของชาติอย่าง ได้ผล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นโปเลียนเป็นนักการทหารระดับยุทธศาสตร์คนแรกของโลกฝ่ายตะวันตก เพราะชัยชนะในการยุทธมาจากการเคลื่อนย้ายกำลังเข้าทำการรบด้วยความระมัดระวัง และเป็นการเคลื่อนย้ายทางยุทธศาสตร์ ซึ่งผลของการเคลื่อนย้ายกำลังทางยุทธศาสตร์ตามแบบอย่างของ นโปเลียนทำให้นโยบายการเมืองคือ การเป็นเจ้าแห่งยุโรป หรือการปกครองยุโรป ซึ่งนอกเหนือจากการเป็นทหารแล้ว นโปเลียนยังเป็นนักการเมืองคนสำคัญที่บริหารจัดการกองทัพในฐานะเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางการเมืองในขณะนั้น นอกจากนั้นยังส่งผลมาถึง รูปแบบการเคลื่อนย้ายกำลังทางยุทธศาสตร์ของญี่ปุ่นที่ทำการโจมตีฐานทัพสหรัฐฯ ที่อ่าวเพิร์ลซึ่งเป็นตัวอย่างของความล้มเหลวทางการเมืองระหว่างประเทศอีกด้วย

นอกจาก เคลลาเซวิทส์แล้ว ยังมีนักยุทธศาสตร์ที่สำคัญร่วมสมัยอีกท่านหนึ่ง คือ อ็องตวน อ็องรี โจมินี (Antoine-Henri Jomini) ชาวสวิส ซึ่งอาศัยการศึกษาแนวคิดสืบทอดกันมาจากทฤษฎีการทำสงครามของนโปเลียนเป็นส่วนใหญ่ ผลงานของ โจมินี กลายเป็นตำราที่ใช้ดำเนินสงครามกลางเมืองของสหรัฐฯ ในระยะต่อมา อิทธิพลทางความคิดของ เคลลาเซวิทส์ปรากฏชัดเจนในสงครามระหว่างฝรั่งเศส-ปรัสเซีย เมื่อพ.ศ. 2419 และในสงครามโลกระยะต่อมา เคลลาเซวิทส์เน้นหนักในเรื่องปัจจัยที่ไม่มีตัวตน โดยเฉพาะปัจจัยด้านกำลังใจ เช่น ความกล้าหาญ เสียสละ ซึ่งมีความสำคัญต่อการทำสงครามเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งผลกระทบต่อขวัญของกองทัพ ความคิดเห็นของประชาชนเป็นส่วนรวม นอกจากนั้นเขายังเห็นว่าการอุทิศตนให้แก่หน้าที่ทั้งกายและใจ และความรอบรู้จะเป็นรากฐานสำคัญสำหรับผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารทุกหน่วย เพราะสิ่งนี้จะช่วยขจัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสงครามให้หมดไปได้ และจะทำให้สามารถบรรลุถึงการตัดสินใจอันชอบด้วยเหตุและผลอย่างค้ำประกัน เป็นความสามารถในการบังคับบัญชาอย่างแท้จริง

โดยอาศัยความรู้พื้นฐานจาก มาเคียเวลลี การศึกษาทฤษฎีการสงครามของนโปเลียน เคลลาเซวิทส์ จึงได้พัฒนาแนวความคิดเรื่ององค์ประกอบพลังอำนาจแห่งชาติ โดยเพิ่มเติมองค์ประกอบที่ 4 คือ “เศรษฐกิจ” ซึ่งได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าแต่เดิมแนวความคิดเรื่ององค์ประกอบของพลังอำนาจของชาติของ มาเคียเวลลี ไม่ได้กล่าวเรื่องของ เศรษฐกิจ ไว้ ดังนั้นตามแนวความคิดเรื่ององค์ประกอบของพลังอำนาจของชาติที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องของ เคลลาเซวิทส์จึงมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

คือ ประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และสังคม-จิตวิทยา แต่อย่างไรก็ตาม แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของเคลาส์เซวิตซ์ยังมุ่งเฉพาะแต่เรื่องกำลังทหารโดยเฉพาะกำลังทางบกเพียงอย่างเดียว ท่านจึงได้รับสมญานามว่าเป็น “บิดรของกำลังทางบก” (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 10) นอกจากนี้จากคำกล่าวในหนังสือของเขาแสดงออกถึงความคิดเชื่อมโยงกับทางการเมือง ซึ่งเป็นแนวความคิดสำคัญที่บ่งบอกถึงความเป็นอำนาจนิยมอยู่ในตัวเอง นั่นคือ “สงครามคือการดำเนินการเมืองต่อไปโดยวิธีอื่น” (War is the continuation of politics by other means) (Hart 1967: 343) ซึ่งที่ผ่านมามีผู้นำในประเทศมหาอำนาจฝ่ายคอมมิวนิสต์ เช่น เลนิน และ เหมา เจ๋อ ตุง ยังเอาแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของเคลาส์เซวิตซ์มาใช้กล่าวอ้างกัน กล่าวคือ

เลนิน กล่าวว่า “การสงครามคือความต่อเนื่องของการเมือง” (War is the continuation of politics)

เหมา เจ๋อ ตุง กล่าวว่า “การสงครามคือการเมืองของการหลั่งเลือด (War is the politic of bloodshed) และการเมืองก็คือการสงครามที่ปราศจากการหลั่งเลือด” (USWC1983-84: 58)

แนวความคิดของเคลาส์เซวิตซ์ ที่นับว่าสำคัญ และมีค่าต่อนักยุทธศาสตร์เป็นอย่างยิ่งคือ “ไม่มีแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ใดๆ ที่สามารถพิจารณาได้อย่างสมบูรณ์ ถ้าปราศจากการพิจารณาเป้าหมายทางการเมือง” (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 10) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จากแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของนักยุทธศาสตร์ที่กล่าวมาในขั้นต้นนั้น ผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับเรื่องของ “การเมือง” อย่างแยกไม่ออก แม้ว่าความโดดเด่นของนักยุทธศาสตร์ทั้งหลายจะเป็นนักการทหารเสียเป็นส่วนใหญ่ก็ตาม แต่โดยแท้จริงแล้วบุคคลดังกล่าวมีความเข้าใจในเรื่องราวของยุทธศาสตร์ทหารที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองเป็นอย่างดี หากแต่บทบาทของพวกเขาเหล่านั้นเป็นเพียงผู้เชี่ยวชาญ และมีหน้าที่ทางด้านการทหารเป็นหลักเท่านั้น

สำหรับนักคิดทางยุทธศาสตร์คนต่อไปที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าที่กล่าวมา ผู้นั้นคือ นายทหารเรืออเมริกัน พลตรี อัลเฟรดเซเยอร์ มาฮาน (Alfred Thayer Mahan พ.ศ. 2383-2457) ท่านผู้นี้เป็นเจ้าของแนวความคิด “ยุทธศาสตร์กำลังอำนาจทางทะเล” (Sea Power Strategy) (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 11) ซึ่งทำให้เขาโด่งดังไปทั่วโลก หลายประเทศมหาอำนาจ เช่น เยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่น ต่างได้นำเอาความคิดของเขามาใช้ในการพัฒนากองทัพของตน เพื่อก้าวเป็นมหาอำนาจทางนาวิ (Naval Power) ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง สำหรับสหรัฐฯ นั้นในตอนแรกไม่ได้มีผู้สนใจเท่าใดนัก จนกระทั่งประธานาธิบดี รูสเวลท์ เกิดความสนใจเป็นพิเศษ จึงได้ยอมรับในแนวความคิดของเขา ขอมติกลงใช้กำลังคุ้มครองการสร้างคลองอิสเมียน (Isthmian Canal) ขยายการครอบครองดินแดน โป้นทะเล และส่งกองเรือออกไปในต่างประเทศเพื่อแสดงความเป็นมหาอำนาจของโลกจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 1.4 อัลเฟรดชาเยอร์ มาฮาน

ที่มา: <http://tortaharn.net>

ผลงานของ มาฮานส่วนมากได้รับอิทธิพลจากนักยุทธศาสตร์สำคัญในอดีต เช่น นโปเลียน ชาร์ลส์เนเปียร์ (Charles Nnapier) เคลาเซวิทส์และ โจนี เขาได้พัฒนาแนวความคิดของเคลาเซวิทส์ ออกไปอย่างกว้างไกล จนทำให้เขามั่นใจว่า “สงครามเป็นการขยายขอบเขตนโยบายของชาติ แต่การที่จะทำให้ประเทศเป็นมหาอำนาจและมั่นคงขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยกำลังอำนาจทางทะเลซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญเติบโตของชาติ ความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของชาติซึ่งอาศัยพื้นฐานจากยุทธศาสตร์กำลังอำนาจทางทะเล (Sea Power Strategy) จะอำนวยประโยชน์ต่อพลังอำนาจของชาติสหรัฐฯ เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษที่เคยได้รับมาแล้ว” ดังนั้นรัฐใดก็ตามที่มีขีดความสามารถทางเรือและมีการค้าขายทางทะเล ย่อมได้เปรียบกว่ารัฐอื่นๆ ที่ไม่มีขีดความสามารถกระทำเช่นนั้นได้ และรัฐก็จำเป็นจะต้องเปิดเส้นทางคมนาคมทางทะเลออกไปให้มากพอโดยที่ มาฮานกล่าวไว้ว่า “สงครามไม่ใช่การสู้รบ แต่เป็นธุรกิจ”องค์ประกอบของกำลังอำนาจทางทะเลตามแนวความคิดของมาฮาน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการได้แก่ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์รูปร่างทางกายภาพ การขยายดินแดน จำนวนพลเมือง คุณลักษณะของประชากรและคุณลักษณะของรัฐบาลรวมทั้งได้กล่าวถึงจุดหมายของการสงครามทางเรือไว้ว่า “จุดมุ่งหมายของการสงครามทางเรือ คือ พันธกิจของผลประโยชน์และนโยบายของชาติ” (The object of naval warfare is a function of national interests and national policy) (พจน์ พงศ์สุวรรณ , 2536: 12) ข้อสังเกตที่สำคัญคือ

ยุทธศาสตร์กำลังอำนาจทางทะเลของ มาฮาน ควรเป็นยุทธศาสตร์รอง หรือเสริมต่อยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ หรือเป็นมาตรการเฉพาะ มากกว่าจะเป็นยุทธศาสตร์หลักได้ (ผู้เขียน)

เซอร์วอลเตอร์ราเลย์ (Sir Walter Raleigh) นักการเมือง-การทหารของอังกฤษได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการครองอำนาจทางทะเลกับความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจไว้ว่า “Whosoever Commands the sea, Commands the trade, Whosoever Commands the trade of the world Commands the riches of the world itself” โดยแปลความหมายในภาษาไทยว่า “ใครก็ตามที่ครองอำนาจทางทะเล จะครองอำนาจการค้า ใครก็ตามที่ครองอำนาจการค้าของโลก จะครองความร่ำรวยของโลก” (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 13)

ภาพที่ 1.5 เซอร์วอลเตอร์ราเลย์

ที่มา: www.panthip.com

ต่อมา มีนักคิดทางยุทธศาสตร์สำคัญที่ท่านหนึ่ง ที่แนวความคิดโต้แย้งกับมาฮาน คือ เซอร์ฮัลฟอร์ดแมคคินเดอร์ (Sir Halford Mackinder) แมคคินเดอร์ มีแนวความคิดในทางตรงข้ามกับมาฮานอยู่บ้าง คือ แมคคินเดอร์ เชื่อว่าการเคลื่อนย้ายทางรถไฟในแผ่นดิน จะทำให้เกิดความคล่องตัวมากกว่า การเคลื่อนย้ายทางทะเล จึงได้ตั้งทฤษฎีของตนขึ้นมาใหม่ว่า “กำลังอำนาจพื้นดินที่มุ่งไปสู่ใจกลางดินแดนยูเรเชีย (Urasia) อันกว้างใหญ่ จะอำนวยให้สามารถขยายผลเข้าควบคุมภาคพื้นทวีปทั้งสิ้น เพราะเป็นการขัดขวางไม่ให้กำลังอำนาจทางทะเลสามารถเข้ามาถึงได้”

โดยใน พ.ศ. 2426 แมคคินเดอร์ได้เสนอทฤษฎีใจโลก (Heartland)² ขึ้นมาพร้อมทั้งได้เรียกร้องให้เข้ายึดรักษาพื้นที่ที่เป็นใจโลกไว้ เพราะเขาเห็นว่า การเข้าควบคุมใจโลกได้ จะสามารถนำไปสู่การควบคุมดินแดน อาฟริกา-ยูเรเชีย ต่อไป

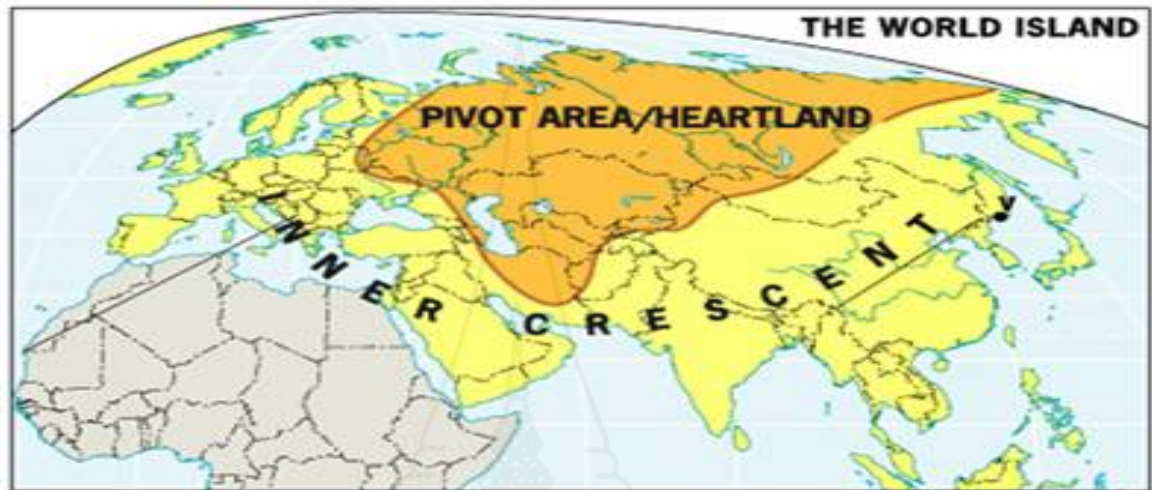
ภาพที่ 1.6 เซอร์ฮัลฟอร์ดแมคคินเดอร์

ที่มา: www.slideshare.net

การดำเนินการตามแนวคิดดังกล่าวหากเป็นผลสำเร็จจะอำนวยประโยชน์ในเรื่องการเข้าควบคุมทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรของโลกได้ ทฤษฎีดังกล่าว เป็นทฤษฎีทาง “ภูมิรัฐศาสตร์” (Geopolitics) ซึ่งเป็นแนวทางในการพิจารณาแง่มุมทางด้านความมั่นคงซึ่งแนวทางดังกล่าวมุ่งต่อแนวความคิดด้านความมั่นคงแห่งความเป็นรัฐเอกราช และมุ่งต่อการใช้พลังอำนาจทางการทหารเป็นสำคัญ ภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นเป็น “ภัยคุกคามทางการทหาร” เป็นหลักกล่าวคือ ประเทศใดหากมีภูมิประเทศ (พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของประเทศ) หรือสามารถยึดภูมิประเทศได้แล้ว ประเทศนั้นจะเป็นผู้ครองอำนาจอันสูงสุด ซึ่งตามแนวความคิดของแมคคินเดอร์แล้วมุ่งสู่การสร้างความเป็นรัฐที่มั่นคงด้วยการมีอาณาเขตดินแดนทางภูมิศาสตร์ และสามารถรักษาพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของตนเองไว้

²Heartland Theory (1904): ความร่ำรวยทางทรัพยากร, อาศัยพื้นที่ทางพื้นดินที่เรียกว่า “pivot area” (Heartland) ซึ่งต่อมาเป็นศูนย์กลางสำคัญในการสร้างอิทธิพลครอบครองโลกควบคุมโดย สหภาพโซเวียต ณ เวลานั้น; เส้นขอบเขตครอบคลุมกำลังอำนาจทางทะเลของ มาฮาน; "Who rules East Europe commands the Heartland; Who rules the Heartland commands the World-Island; Who rules the World-Island controls the world." <http://teacherweb.ftl.pinecrest.edu/snyderd/mwh/ap/apgeographers.htm>

จึงจะมีความเป็น “รัฐ” ซึ่งเขาได้กล่าวว่า ใครก็ตามที่สามารถครองใจโลกได้ก็จะสามารถครองโลกได้ในที่สุด โดยที่ใจโลกครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2447 ตามทฤษฎีของเขายู่บริเวณดินแดนส่วนหนึ่งของยุโรปตะวันออกและเอเชียเหนือซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นที่ขั้วโลก

ภาพที่ 1.7 ทฤษฎีใจโลกของแมคคินเดอร์

ที่มา: <http://teacherweb.ftl.pinecrest.edu/snyderd/mwh/ap/apgeographers.htm>

ต่อมาใน ค.ศ. 1919 (พ.ศ. 2462) แมคคินเดอร์ได้เปลี่ยนแปลง บริเวณใจโลกใหม่ โดยรวมถึงดินแดนทิเบตและมองโกเลียบางส่วนของจีนจรดเอเชียใต้ ทางตอนเหนือรวมดินแดนแถบทะเลบอลติก ทางตะวันออกรวมถึงแม่น้ำดานูบคินีปเปอร์ เอเชียไมเนอร์ (พจน์ พงศ์สุวรรณ 2536: 14) ทำให้บริเวณใจโลกใหม่มีอาณาเขตกว้างใหญ่กว่าเดิม เพราะได้พิจารณาความก้าวหน้าของการคมนาคมขนส่งทางภาคพื้นดิน การพัฒนาอุตสาหกรรมและประชากรเป็นปัจจัยในการพิจารณาความสำคัญของใจโลกใหม่ เนื่องจากประสบการณ์ในเรื่องเศรษฐกิจ จึงได้เน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะบริเวณแอตแลนติกเหนือและมีความเห็นเกี่ยวกับการที่ฝ่ายพันธมิตรควรดำเนินการในการร่วมมือกันป้องกันบริเวณแอตแลนติกเหนือเพื่อขัดขวางสหภาพโซเวียตไม่ให้ขยายอิทธิพลออกมา โดยวาทีสำคัญที่ได้กล่าวไว้ต่อหน้ารัฐบุรุษของประเทศตะวันตกว่า “ผู้ใดครองยุโรปตะวันออกได้ จะเข้าควบคุมใจโลก ผู้ใดครองใจโลกได้ จะเข้าควบคุมเกาะโลก ผู้ใดครองเกาะโลกได้ จะเข้าควบคุมโลก” จากแนวความคิดดังกล่าวจึงเกิดความร่วมมือกันก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ หรือนาโตในเวลาต่อมา

ทำให้เห็นนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองจึงเกิดขึ้นในรูปของ ยุทธศาสตร์ในการจำกัดวงล้อม (Strategy of containment) (พจน์ พงศ์สุวรรณ 2536: 15) ซึ่งน่าจะเป็นรูปแบบ (ชื่อของยุทธศาสตร์) ตามห้วงเวลาที่มุ่งเน้นเป้าหมายเฉพาะ

นอกจากแมคคินเดอร์ แล้ว นายทหารเยอรมันในสงครามโลกครั้งที่ 1 ดังเช่น พลจัตวา คาร์ล เฮาส์โฮเฟอร์ (Karl Haushofer, พ.ศ. 2403-2488) ได้ศึกษากองทัพญี่ปุ่นเป็นเวลานานถึงสองปี โดย เฮาส์โฮเฟอร์ ได้สนใจแนวความคิดของ เฟรดเดอริคส์เชลท์ ที่ให้ความสำคัญทางภูมิศาสตร์เป็นพิเศษ และช่วยกรุยทางที่จะก้าวไปสู่ภูมิรัฐศาสตร์ในขั้นต่อไป โดย รัสเชลท์ ได้ให้แนวความคิดว่า “การดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นที่” และ “ความกว้างใหญ่ไพศาลของพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญ อันช่วยเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ชาติที่ครอบครองพื้นที่นั้น” ซึ่งต่อมา รูคคอล์ฟ เจเลน ได้พัฒนา และตัดแปลงแนวความคิดดังกล่าวเป็นของตนว่า “รัฐเสมือนสิ่งมีชีวิต” โดยอธิบายว่าชีวิตของรัฐก็เหมือนกับชีวิตของมนุษย์ทั้งปวง คือมีเกิดแล้วเจริญเติบโต มีความปรวนแปรเปลี่ยนแปลง มีความเสื่อมสลายสิ้นไปตามอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมอันได้แก่ ภูมิประเทศ ดินฟ้าอากาศ ปัจจัยทางธรรมชาติอื่นๆ ตลอดจนปรากฏการณ์ต่างๆ ที่บังเกิดขึ้น” และต่อมาได้รวบรวมเป็นวิชารัฐศาสตร์สาขาใหม่ เรียกว่า “ภูมิรัฐศาสตร์”

ผลงานของแมคคินเดอร์ มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อ เฮาส์โฮเฟอร์ โดยมีอิทธิพลต่อการก่อตั้งสถาบันภูมิรัฐศาสตร์ของเยอรมนี และถ่ายทอดต่อไปยัง ฮิตเลอร์ ซึ่งอาจเป็นสิ่งคลางแคลงใจ ฮิตเลอร์ ในเวลาต่อมาในการรุกรานประเทศต่างๆ ในยุโรป โดยเฉพาะสหภาพโซเวียต เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง การวิจัยและพัฒนาทางภูมิรัฐศาสตร์ จึงได้สิ้นสุดลง อาจเป็นเพราะฝ่ายพันธมิตรไม่ต้องการให้เยอรมนี พัฒนาแนวความคิดดังกล่าวเพื่อการรุกรานประเทศในยุโรปอีกต่อไป

นอกจากความเห็นที่สอดคล้องแล้ว ยังมีความเห็นขัดแย้งกับแมคคินเดอร์ของ นิโคลัสสปิกแมน ชาวอเมริกัน เกี่ยวกับการครองใจโลก โดย สปิกแมน ให้ความเห็นว่าเป็นการกระทำที่ยากหรือไม่สามารถปฏิบัติได้ โดยเห็นว่าดินแดนขอบฝั่งของยูเรเชีย ซึ่งเรียกว่า “Marginal Crescent” ตามที่แมคคินเดอร์เรียก รวมทั้งเส้นทางการเดินเรือในยุโรป ตะวันออกกลาง อินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน ดินแดนดังกล่าวเป็นดินแดนที่มีความสำคัญต่อการเข้าควบคุมโลกในอนาคต เพราะมีจำนวนพลเมืองมาก มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์และมีการเดินเรือติดต่อกันได้โดยตรง จะเห็นว่าแนวความคิดของสปิกแมนแม้จะ ได้แย้ง แมคคินเดอร์ แต่ยังคงสอดคล้องกับมาฮานในเรื่องของการให้ความสำคัญของกำลังอำนาจทางทะเลอยู่

สปิกแมนเห็นว่าการจะเข้าครอบครองทรัพยากรในยูเรเชีย นั้น ขั้นแรกต้องครอบครองขอบโลกของยูเรเชียก่อน รวมทั้งต้องมีกำลังอำนาจทางทะเลที่มีประสิทธิภาพมากพอและมี

ความเหนือกว่าการเคลื่อนย้ายกำลังอำนาจทางภาคพื้นดิน โดยทางรถไฟ ซึ่งนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ประเทศพันธมิตรฝ่ายตะวันตกทุ่มเทความพยายามในการจัดตั้งกองกำลังของตนขึ้นบริเวณขอบโลกอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นการปิดกั้นการเข้าครอบครองโลกของกองกำลังฝ่ายโลกคอมมิวนิสต์ที่อยู่ใจโลก “ยุทธศาสตร์ขอบโลก”³ จึงเกิดขึ้น (Rimland Strategy) ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลทางความคิดของ สปีคแมน ที่ได้โต้แย้งกับ “ยุทธศาสตร์ใจโลก” ของ แมคคินเดอร์ โดยกล่าวเป็นเชิงโต้แย้งแนวความคิดของแมคคินเดอร์ว่า “ผู้ใดก็ตามควบคุมขอบโลกได้ จะครองยูเรเชีย ผู้ใดก็ตามครองยูเรเชียได้ จะควบคุมโลกได้ในที่สุด” (Who controls the rimland rules Eurasia; Who rules Eurasia controls the destinies of the world) ปัจจุบัน แนวความคิดของสปีคแมน ยังไม่สามารถเป็นจริงได้อย่างสมบูรณ์ เพราะความคิดดังกล่าวนั้น ประเทศที่อยู่บริเวณขอบโลกยังไม่สามารถรวมพลังอำนาจได้ และมีจุดอ่อนหรือต่อแหลมต่อพลังอำนาจของใจโลกเช่นเดียวกัน รวมทั้งประเทศที่อยู่นอกชายฝั่ง ยังไม่สามารถรวมพลังกันได้เช่นกัน เพราะการแบ่งการควบคุมขอบโลก หรือปล่อยให้เป็นกลางบางส่วน ย่อมทำให้โลกเกิดความสมดุล ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา มีนักยุทธศาสตร์หลายท่านพยายามที่จะพัฒนาแนวความคิดเรื่องฐานที่ตั้งและทรัพยากรที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ ซึ่ง มาฮาน และแมคคินเดอร์ได้วางรากฐานไว้ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเทคโนโลยี ใน พ.ศ.2489 ยอร์จ เคนแนน (George Kennan) เรียกร้องให้มีการจัดระเบียบโลก (World Order) เนื่องจากปัญหาของประเทศมหาอำนาจที่มีศักยภาพในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของโลก แต่อย่างไรก็ตามมีผู้ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดเรื่องการวิเคราะห์ภัยคุกคามของ เคนแนน แต่เมื่อประธานาธิบดี ทรูแมนของสหรัฐฯ ประกาศนโยบายของสหรัฐฯ อย่างชัดเจนในการจำกัดวงล้อมประเทศโลกตะวันออก ซึ่งเรียกกันว่า “ยุทธศาสตร์จำกัดวงล้อม” (Strategy of Containment) ซึ่งแม้เคนแนนจะไม่เห็นด้วย แต่ก็มีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ในระยะต่อมา

1.4 การเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา กระแสโลกที่เปลี่ยนแปลง กับยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติที่พัฒนาต่อไป

จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ได้พัฒนาขึ้นตามลำดับนับตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ในยุคสงครามเย็น ความน่าสะพรึงกลัวของการประดิษฐ์อาวุธนิวเคลียร์และความร้ายแรง ทำให้เกิดแนวความคิดในการป้องกันด้วยวิธีต่างๆ จึงบังเกิดยุทธศาสตร์และ

³Rimland Theory (1944): ขอบโลกยูเรเชีย เป็นศูนย์กลางสำคัญในการควบคุมพลังอำนาจของโลก ไม่ใช่ใจโลก; the Rimland อาจจะมีมีความสำคัญในการปิดกั้นใจโลก ซึ่งต่อมา อังกฤษ สหรัฐ และสหภาพโซเวียต พยายามที่จะสร้างอิทธิพลเหนือดินแดนเหล่านี้; Who controls the rimland rules Eurasia; Who rules Eurasia controls the destinies of the world. *Spykman is known as the “godfather of containment” <http://teacherweb.ftl.pinecrest.edu/snyderd/mwh/ap/apgeographers.htm>

แนวความคิด นโยบายด้านความมั่นคงที่มุ่งเน้นหนักในการป้องปรามอาวุธนิวเคลียร์ จนสิ้นสุดสงครามเย็น อย่างไรก็ตาม หากพิจารณานโยบายด้านความมั่นคงของประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาแล้วจะเห็นว่าได้ยอมรับเอาแนวความคิดพื้นฐานของนักยุทธศาสตร์สำคัญ อย่าง มาฮาน และ แมคคินเดอร์มาใช้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้จากการพัฒนาศักยภาพทางทะเลของสหรัฐฯ ที่เป็นอันดับหนึ่งของโลกมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อเสรีภาพในการปกป้องผลประโยชน์ในโพ้นทะเลของสหรัฐฯ นั่นเอง

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางด้านความมั่นคงมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ภายหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต โลกก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการวิวัฒนาการของแนวคิดด้านความมั่นคงมากมาย ความมั่นคงแห่งรัฐเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากเดิมเป็นรูปแบบใหม่ ทำให้แนวคิดด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคง เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังจะเห็นได้จากมิติของความมั่นคงที่มุ่ง “รัฐ” เป็นศูนย์กลาง กลับเปลี่ยนไปสู่ “มนุษย์” เป็นศูนย์กลางแทน รวมถึง มิติด้านอื่นๆ ในองค์รวมของชาติ ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร แนวคิดด้านยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่แตกแขนงกันออกไป ที่จะประกอบเป็นองค์รวมในการก่อให้เกิดความมั่นคงแห่งรัฐ จึงปรากฏให้เห็นในรูปแบบแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ด้านการเมือง เช่น ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตามกระแสโลก ยุทธศาสตร์ทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการค้าเสรี ยุทธศาสตร์ด้านการทหาร เช่น การวางกำลังป้องกันประเทศในเชิงภูมิภาค เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าในภาพรวมด้านความมั่นคง แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ต่างๆ แม้จะแยกส่วนในการพิจารณา แต่ล้วนมุ่งต่อนัยความมั่นคงของประเทศแทบทั้งสิ้น หากแต่ส่วนสำคัญคือ “ความเชื่อมโยง” ที่มีต่อกันและกัน และการถ่ายทอดแนวความคิดจากนักคิดในแต่ละยุคสมัย มาพัฒนาปรับปรุงแนวความคิดให้สอดคล้องกับยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ดำเนินหน้าต่อไปอย่างไม่หยุดนิ่ง

กล่าวโดยสรุปแล้ว แนวความคิดทางยุทธศาสตร์มีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องจากนักคิดทางยุทธศาสตร์รุ่นสู่รุ่นและมีการหยิบยืม นำแนวความคิดเหล่านั้นมาใช้เพื่อให้ประเทศของตนเองเกิดความมั่นคงยิ่งขึ้น แม้ไม่ได้กล่าวว่าเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติก็ตามแต่ด้วยสภาพแวดล้อมทางสังคม การเมือง ในยุคสมัยของนักคิดเหล่านั้นเต็มไปด้วยความขัดแย้งและการสงครามตามแบบอย่างต่อเนืองยุคสมัยนั้นจึงเป็นยุคแห่งความรุ่งโรจน์ของนักการทหารแตกต่างจากยุคสมัยปัจจุบันที่สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์มีความสลับซับซ้อนรูปแบบสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ มีความแตกต่างไป การพัฒนาทางด้านต่างๆ ดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้งรูปแบบ

การดำเนินสงครามเปลี่ยนแปลงไป มีผลทำให้แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงจึงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยนั่นเอง⁴

2. ความหมายของคำว่า “ยุทธศาสตร์”

2.1 ความหมายจากหลากหลายความคิดทางยุทธศาสตร์: การสำรวจความคิดทางยุทธศาสตร์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการศึกษาพื้นฐานของยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ การศึกษาวิวัฒนาการความเป็นมา เป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้เห็นพัฒนาการและความก้าวหน้า แต่เพื่อให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งไปจึงควรศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และเสาะหาความหมายของคำว่า “ยุทธศาสตร์” เพื่อปูพื้นฐานสร้างความเข้าใจในการศึกษาต่อไป

เมื่อมีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทางยุทธศาสตร์เกิดขึ้น จึงเกิดการให้ความหมาย นิยาม คำจำกัดความตามมาซึ่งแต่เดิม ไม่ได้มีคำจำกัดความหรือการให้ความหมายแต่ประการใด ต่อมาจึงมีการกำหนดความหมายแต่ประการใด ความหมายของคำว่า “ยุทธศาสตร์” ที่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์เกิดขึ้นในยุโรปเมื่อ ค.ศ. 1233 (พ.ศ. 1776) โดยได้มีคำศัพท์เกิดขึ้นในภาษาฝรั่งเศสคำหนึ่งว่า “Strage`me” โดยนาย J.de Royroyแต่งหนังสือชื่อ “LesLivres des Strage`mes” แต่ความจริงคำนี้มาจากภาษากรีกว่า “Strategema” ซึ่งความหมายในยุคดังกล่าว 2 นัยด้วยกันคือ หมายถึง กลศึกต่างๆ เพื่อเอาชนะแก่ข้าศึกโดยไม่รู้ตัวและอีกนัยหนึ่ง หมายถึงการใช้อุบายหรือเล่ห์กล ทั้งปวงที่จะเอาชนะแก่ศัตรูหรือคู่ปรปักษ์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1737 (พ.ศ. 2280) เกิดมีคำศัพท์อีกคำหนึ่งเกิดขึ้นคือ “Strate`ge” หรือ “Strate`que” ซึ่งแผลงมาจากคำในภาษาลาตินว่า “Strategus” และตรงกับคำในภาษากรีก คือ StratigosStratigiaคำนี้ตามความหมายดั้งเดิมของกรีก หมายถึงแม่ทัพใหญ่ แต่วัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ในครั้งนั้น หมายถึง “ศิลปะศาสตร์ในการนำทัพ” ซึ่งเป็นความหมายที่มีขอบเขตกว้างกว่า จนกระทั่งปี ค.ศ. 1808 (พ.ศ. 2351) จึงปรากฏคำศัพท์ขึ้นใหม่ คือ “Strate`gie” ขึ้นในปทานุกรม ฝรั่งเศส-เยอรมนี แต่งโดย Mozinและสภาราชบัณฑิตฝรั่งเศสได้รับรองในเวลาต่อมาอีก 27 ปีภายหลัง สมัยหลังนโปเลียนมหาราช ซึ่งตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษว่า “Strategy” ในปัจจุบันนั่นเอง (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 7)

ดังนั้นความหมายคำว่า “Strategy” ในขั้นแรกที่เกิดการศึกษาขึ้นคือ “ศิลปะในการนำทัพ หรือการอำนวยการทั้งปวงเกี่ยวกับการทัพเพื่อให้ได้ชัยชนะแก่ข้าศึก” ซึ่งในความหมายแล้ว ดูเหมือนกับว่าใช้เฉพาะในเรื่องของการทหาร การสงครามเท่านั้น แต่ในการนำไปใช้ในปัจจุบัน

⁴ดูการสำรวจแนวคิดทางยุทธศาสตร์

ไม่ได้หมายถึงเรื่องทางการทหารและการศึกสงครามเสมอไป ในหลายสาขาวิชาการ ยังมีความหมายที่นำไปใช้ทั่วไปได้อีกด้วยซึ่งสุดแล้วแต่ว่าจะนำไปใช้ในวงการใด และบางครั้งมีการใช้และแปลความหมายคำว่า “Strategy” ว่า “กลยุทธ์” “แผนนโยบาย” เป็นต้น แม้คำว่า “ยุทธศาสตร์” ได้เกิดขึ้นภายหลังยุคของ ซุนหวู่ ร่วม 2000 ปีก็ตาม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าเหตุใดในตำราพิชัยสงครามของ ซุนหวู่ มีคำว่า “ยุทธศาสตร์” ปรากฏอยู่ในเนื้อหา ก็ด้วยเหตุที่ความจริงแล้วเกิดจากการแปลตำราพิชัยสงครามของซุนหวู่ในภายหลัง ซึ่งผู้แปล และนำไปใช้นำเอาคำดังกล่าวไปใส่ไว้ตามที่ผู้แปลมีความเข้าใจนั่นเอง

การใช้ภาษาที่เหมาะสม เป็นพื้นฐานของหลักนิยามทางทหารที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่คุ้นเคยกับหลักนิยาม ใช้คำในภาษาอย่างเป็นปกตินิสัยไปในแนวทางเดียวกันเพื่อให้ได้ความหมายที่เหมือนกัน ความหมายที่ให้ไว้ว่าจะมีลักษณะเฉพาะเจาะจงในบริบทหนึ่งเท่านั้นถึงแม้ว่าในบริบทอื่นจะมีความหมายที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้คำว่า “หลักนิยามทางทหาร” ที่ใช้โดยตรงกับทหาร และหน่วยทหารอาจจะแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย (หรือแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง) คำว่า “ยุทธศาสตร์” ก็เป็นลักษณะดังกล่าวซึ่งการให้คำจำกัดความของคำๆ นี้ไม่ง่ายเหมือนที่คิดและคำจำกัดความของยุทธศาสตร์ก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

ถึงแม้คำว่า “ยุทธศาสตร์” ถูกนำมาใช้โดยทั่วไปในแวดวงอื่นที่ไม่ใช่ทางทหาร ตัวอย่างเช่น ยุทธศาสตร์ทางธุรกิจหรือยุทธศาสตร์การศึกษา คำจำกัดความของยุทธศาสตร์ที่ให้ไว้ต้องสามารถครอบคลุมถึงความหมายของการใช้ในทางดังกล่าวการนำเสนอที่เน้นในด้านความมั่นคงแห่งชาติ ที่เกี่ยวกับมหายุทธศาสตร์และยุทธศาสตร์ทหาร ในบริบทนี้ยุทธศาสตร์สามารถถูกนำไปใช้ได้เท่าเทียมกันทั้งในยามสงบและยามสงครามถึงแม้ว่าคำๆ นี้มักจะใช้ในยามสงครามมากกว่า

น่าประหลาดใจสำหรับ คำว่า “ยุทธศาสตร์” ที่มีความสำคัญดังกล่าว ไม่มีฉันทานุมัติหรือความเห็นพ้องต่อคำจำกัดความของยุทธศาสตร์แม้กระทั่งในวงการของความมั่นคงแห่งชาติ ขณะที่ในแวดวงทหารอนุมัติคำจำกัดความของยุทธศาสตร์แล้ว แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักดีและไม่เป็นที่ยอมรับจากเหล่าวิชาชีพด้านความมั่นคงแห่งชาติอื่นๆที่ไม่ใช่ทหารเนื่องจากผลของยุทธศาสตร์ทำให้นักเขียนทุกคนต้องพัฒนาคำจำกัดความขึ้นมาเอง หรือเลือกจากคำจำกัดความอื่นๆ ที่มีอยู่มากมาย เราจะสำรวจว่ามีคำจำกัดความต่างๆเหล่านั้นอย่างไร

เคลาเซวิทซ์ (Clausewitz) ได้กล่าวไว้ว่า “ยุทธศาสตร์คือ การใช้การรบปะทะเพื่อความมุ่งประสงค์ (purpose) ของสงครามฉะนั้น นักยุทธศาสตร์ต้องกำหนด จุดมุ่งหมาย (aim) สำหรับการปฏิบัติการทั้งปวงของสงครามที่สอดคล้องกับ ความมุ่งประสงค์ของสงครามหรืออีกนัยหนึ่ง นักยุทธศาสตร์จะวางแผนของสงคราม โดยใช้จุดมุ่งหมายของสงครามในการกำหนดกลุ่มของ

การปฏิบัติที่มุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์อันที่จริงแล้ว นักยุทธศาสตร์ทำการปรับแต่งการทัพเองและตัดสินใจเกี่ยวกับการรบตามลำพัง” (Clausewitz, 1976: 177)

คำจำกัดความนี้ยังไม่น่าพึงพอใจ เพราะเกี่ยวข้องกับเฉพาะด้านการทหารเท่านั้นและอยู่ในระดับปฏิบัติการมากกว่าระดับยุทธ-ศาสตร์สิ่งที่เคลาเซวิทส์พรรณนาไว้ แท้จริงแล้วก็คือพัฒนาการของเขตสงคราม (Theater of War) หรือยุทธศาสตร์การทัพนักประวัติศาสตร์อย่าง เจย์ลูวาสส์ (Jay Luvass) เคยกล่าวไว้ว่าเนื่องจากเคลาเซวิทส์ พูดว่าบางอย่างไม่จำเป็นต้องทำให้เป็นจริงแต่ก็คุ้มค่าในการพิจารณา กรณีเช่นนี้เราอาจจะพิจารณาคำจำกัดความของเคลาเซวิทส์และอาจจะไม่ใส่ใจก็ได้

ภาพที่ 1.8 เจย์ลูวาสส์ (Jay Luvass)

ที่มา: strategicstudiesinstitute.army.mil/pubs/.../1995/luvaas.pdf

นักการทหารและนักทฤษฎีทางการทหารชาวสวิสในศตวรรษที่ 19 ชื่อ อังตวน อองรี โจมินี่ (Antoine Henri Jomini) ให้คำจำกัดความในแง่มุมมองของเขาเองว่า ยุทธศาสตร์ (Strategy) คือ ศิลปะของการทำสงครามบนแผนที่และครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของเขตสงครามมหายุทธวิธี (Grand Tactics) คือ ศิลปะของการวางกำลังลงบนสนามรบตามเหตุการณ์ของภาคพื้นและการนำกำลังทหารเข้าปฏิบัติการ รวมถึงการต่อสู้บนภาคพื้นซึ่งตรงกันข้ามกับการวางแผนบนแผนที่การปฏิบัติการของมหายุทธวิธีนั้นอาจจะครอบคลุมพื้นที่มากกว่าสิบหรือสิบสองไมล์การส่งกำลังบำรุง (Logistics) ประกอบด้วยวิธีการและการจัดการเพื่อที่จะทำให้แผนของยุทธศาสตร์และยุทธวิธีประสบความสำเร็จยุทธศาสตร์ตัดสินใจว่าจะปฏิบัติที่ไหนและการส่งกำลังบำรุงจะนำหน่วยทหารไปสู่จุดนั้น

ส่วนมหายุทธวิธีจะตัดสินรูปแบบของการปฏิบัติและการใช้กำลังทหาร (Jomini 1862, Griess and Luvass, 1971: 62) ตามที่กล่าวมานี้เป็นเฉพาะด้านการทหารและเจาะจงในเขตสงครามเท่านั้น

ภาพที่ 1.9 อังตวน อองรี โจมินี (Antoine Henri Jomini)

ที่มา: strategicstudiesinstitute.army.mil/pubs/.../1995/luvaas.pdf

นักการทหารในยุคสงครามกลางเมืองและนักประพันธ์ชื่อ เฮนรี ลี สกอต (Henry Lee Scott) ให้คำจำกัดความที่น่าสนใจซึ่งได้มาจากพื้นฐานแนวความคิดแบบ โจมินีว่า “... (ยุทธศาสตร์)... คือ ศิลปะของการประสาน (concerting) แผนการทัพและการผสมระบบการปฏิบัติการทางทหารที่ถูกกำหนดโดยเป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุคุณลักษณะของข้าศึกธรรมชาติ ทรัพยากรของประเทศและวิธีการของการเข้าตี และการตั้งรับ ” (Scott, 1861; Griess and Luvass eds, 1968: 574)

คำจำกัดความนี้มีองค์ประกอบต่างๆที่เราต้องการ รวมทั้งกล่าวถึงความหมายเชิงความสัมพันธ์ด้านแนวความคิดที่มีความซับซ้อนและน่าพึงพอใจมากกว่าในแบบของ โจมินีอย่างไรก็ตามความหมายของยุทธศาสตร์ที่ สกอต กล่าวไว้ ยังคงจำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะด้านการทหารและเขตสงคราม (theaters) เท่านั้น

บาซิลเอช. ลิดเดล ฮาร์ท (Basil H. Liddell Hart) นักประวัติศาสตร์ทางทหารได้ทำการ ศึกษาเฉพาะในเรื่องนี้เขาให้คำจำกัดความของยุทธศาสตร์ว่าเป็น “ศิลปะของการใช้เครื่องมือทางทหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งนโยบาย” และ “สิ่งแรกและสำคัญที่สุดของการบรรลุถึงความสำเร็จทางยุทธศาสตร์ คือ การคำนวณที่แม่นยำและการประสานระหว่างจุดหมาย (ends) และเครื่องมือ (means) เป้าหมายจะต้องสัมพันธ์กับเครื่องมือทั้งหมดและเครื่องมือที่ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละช่วง

จนถึงเป้าหมายสุดท้าย จะต้องได้สัดส่วนสัมพันธ์กับ ค่านิยม (value) และความต้องการ (needs) ของเป้าหมายในแต่ละช่วงนั้นไม่ว่าจะเป็นเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของ (object) หรือเพื่อให้บรรลุความมุ่งประสงค์ (purpose) ที่ต้องการ ซึ่งถ้ามากหรือน้อยเกินไปอาจจะเป็นอันตรายได้เช่นกัน”

สิ่งที่เขากล่าวมาแล้วเน้นเฉพาะยุทธศาสตร์ทางทหารและเขาคิดว่ายุทธศาสตร์คล้ายคลึงกับมหายุทธศาสตร์แต่ไม่เหมือนกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า คำว่านโยบาย ที่เขาได้กล่าวนั้น ยังไม่มีความชัดเจนว่าเป็นนโยบายในด้านใด นักการทหารอาจจะคิดว่าเป็นนโยบายทางการทหาร แต่หากทำความเข้าใจอย่างถี่ถ้วน นโยบายดังกล่าว คือ นโยบายทางการเมืองที่ยุทธศาสตร์ทหารโดยทั่วไปต้องทำให้บรรลุ

ขณะที่ยุทธวิธี คือระดับล่างของยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ทหาร คือระดับล่างของ “มหายุทธศาสตร์” ในทางปฏิบัติยุทธศาสตร์ ปฏิบัติตามนโยบายซึ่งเป็นแนวทางในการทำสงคราม ซึ่งต่างจากนโยบายพื้นฐานที่ควบคุมเป้าหมายของสงครามในระดับล่าง คำว่า “มหายุทธศาสตร์” หมายถึงการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพราะวามหายุทธศาสตร์ เป็นยุทธศาสตร์ขั้นสูง เป็นเรื่องของการประสานทรัพยากรทั้งปวงของชาติหนึ่งๆ หรือหลายชาติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง (Political Object) ของสงคราม ซึ่งได้แก่เป้าหมาย (goal) ที่ถูกกำหนดขึ้น โดยนโยบายพื้นฐานทางการเมืองนั่นเอง

ฮาร์ทกล่าวต่อไปอีกว่า “มหายุทธศาสตร์” ควรจะมีการคิดคำนวณและการพัฒนาทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์ และกำลังคนของชาติเพื่อที่จะดำรงความต่อเนื่องของเหล่าทัพในการต่อสู้รวมถึงขวัญกำลังใจของประชาชนที่ทำให้เกิดความมุ่งมั่น ซึ่งมีความสำคัญเท่ากับการเป็นเจ้าของพลังอำนาจที่มีตัวตนมหายุทธศาสตร์ควรกำหนดเกณฑ์ในการกระจายอำนาจระหว่างเหล่าทัพด้วยกันและระหว่างเหล่าทัพกับประชาชนยิ่งไปกว่านั้นพลังอำนาจในการต่อสู้เป็นแค่เครื่องมืออันหนึ่งของมหายุทธศาสตร์ที่ควรคำนึงถึง และเพื่อทำให้เจตจำนงของฝ่ายตรงข้ามอ่อนแอลงควรประยุกต์ใช้พลังอำนาจจากแรงกดดันทางการเงินการทูตการค้าและที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันคือ แรงกดดันทางจริยธรรม ขณะที่ยุทธศาสตร์มีขอบเขตเฉพาะเกี่ยวกับการทำสงครามมหายุทธศาสตร์มองไปไกลกว่านั้นคือมองถึงความสงบที่ตามมาในภายหลังด้วยมหายุทธศาสตร์ไม่เพียงแต่ผสมผสานเครื่องมือที่หลากหลายแต่ยังต้องกำหนดแนวทางในการใช้เครื่องมือเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับความสงบสุขภายภาคหน้า รวมทั้งเพื่อให้เกิดความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง ปัญหาในช่วงหลังสงครามของทั้งสองฝ่าย นำไปสู่ข้อเท็จจริงที่ว่าขอบเขตของมหายุทธศาสตร์ ไม่เหมือนยุทธศาสตร์ที่คนส่วนใหญ่มักจะเข้าใจส่วนมหายุทธศาสตร์นั้น มีคนเข้าใจค่อนข้างน้อย และยังต้องรอการศึกษาเพิ่มเติม (Hart 1954; Praeger, 1967: 335-6)

สิ่งที่กล่าวแล้วนั้นใกล้เคียงกับหลักนิยมสมัยใหม่มากถึงแม้ว่าการใช้คำจะแตกต่างกัน แต่สิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดของฮาร์ทเป็นวิธีการหนึ่งในการทำให้สิ่งต่างๆ ทางมนุษยศาสตร์ซึ่งไม่น่าสนใจทั้งหมดนี้ไปสู่สิ่งที่เขาสนใจ คือ ทฤษฎี แนวทางอ้อม (Indirect Approach) ซึ่งเป็นเทคนิคของการนำไปใช้ที่เราจะพิจารณาในภายหลัง

นักยุทธศาสตร์อย่างเช่น คอลินเกรย์ (Colin Gray) ให้คำจำกัดความว่า“ยุทธศาสตร์หมายถึงการใช้กำลังรบและการคุกคามด้วยกำลังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งนโยบาย” (Gray 1999: 17) ปัญหาในคำจำกัดความนี้ คือ จำกัดเฉพาะยามสงครามและด้านการทหารเท่านั้นเกรย์ผูกมัดตนเองเมื่อเขาเชื่อมโยงคำจำกัดความของยุทธศาสตร์เข้ากับกำลังรบ ซึ่งในความเป็นจริงเขากำลังพยายามผสมผสานคำจำกัดความของสงครามและยุทธศาสตร์เข้าด้วยกัน

เอกสารทางการของสหรัฐฯ กำหนดคำจำกัดความร่วมของคำว่า ยุทธศาสตร์ที่ใช้ร่วมกันระหว่างเหล่าทัพว่าเป็น“ศาสตร์และศิลป์ของการพัฒนาและการใช้พลังอำนาจของชาติแบบบูรณาการและประสานสอดคล้องกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของเขตสงครามหรือวัตถุประสงค์ของชาติฯ หนึ่งและ/หรือ หลายชาติ”

แต่คำจำกัดความนี้มองยุทธศาสตร์เพียงแค่ว่าเป็นพันธกิจด้านความมั่นคงแห่งชาติเท่านั้นถึงแม้ว่าจะเป็นคำที่ดีกว่าคำจำกัดความทั้งหลายก่อนหน้านี้ แต่ความหมายยังมีรายละเอียดไม่พอ คำอธิบายในสารานุกรมร่วมของกองทัพสหรัฐฯ (บนอินเทอร์เน็ต) อธิบายมากกว่าเล็กน้อย คือ

“ยุทธศาสตร์เหล่านี้ได้บูรณาการ วัตถุประสงค์ของชาติและวัตถุประสงค์ทางทหาร (จุดหมาย) นโยบายแห่งชาติและแนวความคิดทางทหาร (หนทาง) และทรัพยากรแห่งชาติ ตลอดจนกำลังรบและสิ่งอุปกรณ์ทางทหาร (เครื่องมือ)”

คำอธิบายนี้น่าพึงพอใจมากกว่า ถึงแม้ว่ายังคงเน้นเฉพาะปัญหาด้านความมั่นคงแห่งชาติอย่างไรก็ตามคำจำกัดความของยุทธศาสตร์ทหาร แสดงให้เห็นว่าผู้ให้คำจำกัดความมีความเห็นที่แตกต่างกันหรือไม่ตรงกัน

“ยุทธศาสตร์ทหาร เป็นศาสตร์ และศิลป์ ของการจัดสรรและใช้พลังอำนาจทางทหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติในยามสงบและยามสงคราม”

สิ่งนี้คือ คำจำกัดความเฉพาะที่ตอบคำถามว่าจะ“ทำอย่างไร” (How to) ซึ่งเป็นการเน้นไปที่เครื่องมือ หรืออย่างน้อยที่สุดแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างเครื่องมือและเป้าหมายไม่มีการกล่าวถึงหรือให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือเลย และไม่ได้กล่าวถึงการกำหนดเป้าหมายทางทหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของชาติ คำอธิบายเพิ่มเติมในสารานุกรมเกี่ยวกับยุทธศาสตร์นั้นเป็นลักษณะของเอกสารที่เป็นทางการของยุทธศาสตร์ทหารมากกว่าที่จะพูดถึงแนวความคิด (Joint Publication 1-02: 507, 357; Joint Doctrine Encyclopedia: 731, 542)

วิทยาลัยการทัพบกสหรัฐอเมริกา กำหนดคำจำกัดความของยุทธศาสตร์ไว้ในสองแนวทาง คือ คำจำกัดความแรกกำหนดว่า “โดยแนวความคิดเรากำหนดว่า ยุทธศาสตร์ คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง จุดหมายหนทางและเครื่องมือ”

อีกคำจำกัดความหนึ่งคือ “คำจำกัดความอย่างกว้างๆของ ศิลปะทางยุทธศาสตร์ คือการกำหนด (formulation) การประสานงานและการนำไปใช้อย่างมีทักษะในเรื่องของ จุดหมาย (วัตถุประสงค์) หนทาง (หนทางปฏิบัติ) และเครื่องมือ (ทรัพยากรที่มาสับสนุน) เพื่อส่งเสริมและปกป้องผลประโยชน์ของชาติ”

คำจำกัดความที่สอง มีความใกล้เคียงกับคำจำกัดความของศิลปะทางยุทธศาสตร์แต่ถ้าประโยคที่ตามมาหลังจากคำว่า “เครื่องมือ” ถูกตัดออกไป สาระของยุทธศาสตร์แทบจะเหมือนกับคำจำกัดความแรก (Dorff, 2001: 11; Chilcoat 2001: 205)

2.2 บทสรุปความหมายของคำว่า “ยุทธศาสตร์”

ในทัศนะของผู้เขียนเองยุทธศาสตร์ มีนัยเป็นสองทาง ในทางแรกนั้นเป็น “กรรมวิธีในการแก้ปัญหาอย่างหนึ่งหรือเป็นวิธีการอื่นๆที่มีเหตุผลในการแก้ปัญหาด้านต่างๆ” เช่น ทางทหาร ด้านความมั่นคงแห่งชาติ ปัญหาส่วนบุคคล ธุรกิจหรือปัญหาประเภทอื่นๆ หรือเป็นเสมือน “แผนการใหญ่” ที่ครอบคลุมแนวความคิด วิธีการและการใช้เครื่องมือของผู้กำหนดยุทธศาสตร์ นัยสำคัญอีกประการหนึ่ง “กลยุทธ์ กลวิธี กุศโลบาย เล่ห์เหลี่ยม” ซึ่งมีความหมายออกไปในทาง “การกระทำต่างๆ” ซึ่งทั้งสองแนวทางนั้นมีความสัมพันธ์คาบเกี่ยวกันจนแทบจะแยกไม่ออก นัยทางวิชาการเกี่ยวกับยุทธศาสตร์จึงมองกันว่าเป็นหลักการทั้ง “ศิลป์” และ “ศาสตร์” โดยที่ยุทธศาสตร์เป็นศาสตร์ เพราะมีการเตรียมการโดยการวางแผนอย่างเป็นระบบขั้นตอน ในทางทหารมีการจัดทัพหรือกองกำลัง กระบวนการในการใช้กองกำลัง การเคลื่อนพล กำหนดเป้าหมายหลัก เป้าหมายรอง กำหนดระยะเวลา สถานที่ที่เป็นยุทธภูมิ ซึ่งเราเรียกการแปลงยุทธศาสตร์มาสู่การปฏิบัติตามที่กล่าวมาว่า “ยุทธการ” ส่วน “ยุทธวิธี” เป็นศิลปะเพราะมีการปรับเปลี่ยน รูปแบบการรบตามสถานการณ์ และความเหมาะสม ทั้งด้านกำลังพล อาวุธ วิธีการรบ ขั้นตอนการรบ ใช้ความชำนาญ ความสามารถ กลวิธีต่างๆ ด้วย ดังนั้น ยุทธวิธี จึงเป็นวิธีการที่จะชนะในการรบ ส่วนยุทธศาสตร์จึงเป็นแผนการที่จะชนะสงคราม จากที่กล่าวถึงแนวความคิดของนักการทหารมานั้น มีข้อสังเกต คือ การให้คำจำกัดความของยุทธศาสตร์ ส่วนใหญ่อยู่ในแวดวงทางการทหารและมักจะมิชอบเขตอยู่ในเรื่องของการสงครามเป็นหลัก แต่การนำคำว่า ยุทธศาสตร์” ไปใช้นั้นในปัจจุบันมีหลายวงการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย ซึ่งในความหมายที่นำไปใช้นั้น เห็นว่าเป็นไปในแนวทางของ “แผนการใหญ่” เสียเป็นส่วนมาก หรืออาจเรียกว่าเป็นแผนการสำคัญสูงสุด

ที่ชี้ นำให้เกิดการปฏิบัติ และวางแผนรองรับตามแนวทางของแผนสูงสุดก็ว่าได้ ดังนั้น การศึกษาทำความเข้าใจและการนำยุทธศาสตร์ ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติจึงมักมีคำถามพื้นฐานสามข้อ คือ

- 1) ท่านต้องการจะทำอะไร
- 2) ท่านมีอะไร หรือท่านสามารถได้อะไรที่อาจช่วยท่านทำสิ่งที่ท่านต้องการจะทำและ

- 3) หนทางที่ดีที่สุดเพื่อใช้สิ่งที่มีอยู่ทำในสิ่งที่ต้องการคืออะไร

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นด้วยกับวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ ที่ว่า ยุทธศาสตร์เป็นความสัมพันธ์ระหว่าง จุดหมายหนทางและเครื่องมือที่นำมาพิจารณา ซึ่งฟังดูง่าย แต่อันที่จริงแล้วมีความสัมพันธ์มากกว่านั้นหรือไม่? มีความลับบางอย่างที่ซ่อนลึกลงอยู่หรือไม่? ผู้เขียนไม่เชื่อว่ามี แต่ความสัมพันธ์นั้นไม่่ง่ายอย่างที่ปรากฏให้เห็นในครั้งแรกประการแรกยุทธศาสตร์ที่แท้จริงจะต้องพิจารณาองค์ประกอบทั้งสามประการอย่างสมบูรณ์ตัวอย่างเช่นถ้าคนหนึ่งคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ เป็นเช่นความสัมพันธ์ของบรรดาตัวแปร (เกือบเป็นสมการหนึ่งแต่ไม่มีเครื่องหมายเท่ากับของสมการ) ใครก็สามารถ “หาค่าของตัวแปร” แต่ละตัวได้ โดยปกติแล้ว จุดหมายเป็นตัวแปรพื้นฐานสำหรับยุทธศาสตร์ที่ได้มาจากกรรมวิธีต่างๆสมมติว่านักยุทธศาสตร์ทหารคนหนึ่งต้องการบรรลุจุดหมายเหล่านี้โดยหนทางที่เฉพาะเจาะจงเขาสามารถกำหนดเครื่องมือที่จำเป็นโดยการทำแบบฝึกหัดของศิลปะทางยุทธศาสตร์ก็คือ การพัฒนากำลังรบ ถ้านักยุทธศาสตร์รู้ทั้งจุดหมายที่ต้องการจะบรรลุและเครื่องมือที่มีอยู่เขาสามารถกำหนดหนทางที่เป็นไปได้คนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเขียนทางทหารมักจะนิยามคำว่า “ยุทธศาสตร์” ในแนวทางดังกล่าว คือเปรียบเทียบยุทธศาสตร์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างจุดหมายกับเครื่องมือ ซึ่งเป็นตัวสำคัญที่ทำสมการกับยุทธศาสตร์ด้วยหนทาง หรืออย่างน้อยที่สุดเป็นการแปลงยุทธศาสตร์ให้เป็นวิธีการกำหนดหนทางสิ่งที่กล่าวมาเป็นแนวทางตามแบบดั้งเดิมของคนอย่าง โจมินีและ ลิดเดิล ฮาร์ทที่คิดว่ายุทธศาสตร์เป็นเช่นหนทางหรือหนทางปฏิบัติ สิ่งนี้เป็นกรรมวิธีในการวางแผนระยะสั้นที่ผู้บัญชาการยุทธบริเวณมักจะกระทำนั้นเองเขาไม่สามารถเปลี่ยนเครื่องมือที่มีอยู่ได้ ดังนั้นเขาต้องกำหนดว่าจะใช้สิ่งที่มีอยู่ในมือให้ดีที่สุดได้อย่างไรเพื่อให้บรรลุภารกิจ และจำเป็นที่จะต้องมีการทดสอบยุทธศาสตร์

2.3 การทดสอบยุทธศาสตร์

เราสามารถทดสอบความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้วยการพิจารณายุทธศาสตร์ในเรื่องของความเหมาะสม (Suitability)การยอมรับได้ (Acceptability) และ ความเป็นไปได้ (Feasibility) กริยาวิเศษณ์ทั้งสามจะทดสอบองค์ประกอบทั้งสามของยุทธศาสตร์ในแต่ละองค์ประกอบคือ

2.3.1 ความเหมาะสม (Suitability) ทดสอบว่ายุทธศาสตร์ที่เสนอนั้นบรรลุจุดหมายที่พึงปรารถนาหรือไม่ถ้าไม่บรรลุ ยุทธศาสตร์ดังกล่าวก็ไม่ใช่อุทธศาสตร์ที่นำไปปฏิบัติได้

2.3.2 การยอมรับได้ (Acceptability) ทดสอบหนทาง หนทางปฏิบัติหรือแนวความคิด ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ไม่มีค่าใช้จ่ายส่วนเกินของทรัพยากรและอยู่ในแบบปฏิบัติ (mode of conduct) ที่ยอมรับได้หรือไม่ ?

2.3.3 ความเป็นไปได้ (Feasibility) ทดสอบเครื่องมือเครื่องมือที่มีอยู่ และ/หรือเครื่องมือที่พอที่จะใช้การได้อย่างสมเหตุสมผล เพียงพอต่อการปฏิบัติตามแนวความคิดที่เสนอหรือไม่? ยุทธศาสตร์จะต้องผ่านการทดสอบทั้งสามอย่างจึงมีผลบังคับใช้แต่ไม่มีข้อจำกัดจำนวนของคำตอบที่เป็นไปได้ศิลปะกลายเป็นการวิเคราะห์ที่จำเป็นเพื่อเลือกประสิทธิผลที่ดีที่สุดหรือมากที่สุด

จากการทดสอบทั้งสามความเหมาะสม และความเป็นไปได้ก่อนข้างจะตรงไปตรงมา และไม่ต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามการยอมรับได้มีลักษณะที่ซับซ้อนบางประการกรณีหนึ่งที่เด่นชัดคือ ศิลธรรม (Morality) และ ความถูกต้องตามกฎหมาย (Legality) เป็นปัจจัยที่จะต้องนำมาพิจารณาด้วย ด้านยุทธศาสตร์ศีลธรรมและความถูกต้องตามกฎหมายแปรผันออกไปอย่างกว้างขวาง โดยเรื่องของความเป็นชาติ วัฒนธรรมและแม้กระทั่งปัจเจกบุคคลแต่สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่คุณลักษณะ (features) ที่ซับซ้อนของการยอมรับได้เท่านั้น ดังเช่นที่เกรย์พูดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาเรียกว่ามิติทางสังคมของยุทธศาสตร์

“ยุทธศาสตร์ถูกสร้างขึ้นและถูกนำไปปฏิบัติโดยสถาบันต่างๆ ของสังคมที่จำเพาะในวิถีทางที่แสดงออกในลักษณะของความเอนเอียงทางวัฒนธรรม (Cultural Preferences)” (Gray, 1999: 28) แท้จริงเป็นการแสดงออกของความสัมพันธ์ในสิ่งยอมรับได้ของยุทธศาสตร์กับหลักสามประการของเคลาเซวิทซ์ (Clausewitzian Trinity) นอกเหนือจากศีลธรรมและความถูกต้องตามกฎหมายแล้วยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างแท้จริงจะต้องเหมาะสมกับบรรทัดฐานของทหารรัฐบาลและประชาชน ตามหลักสามประการของเคลาเซวิทซ์ บรรดายุทธศาสตร์นั้นถ้าได้บรรทัดฐานเพียงหนึ่งหรือสอง จากทั้งสามข้อของหลักสามประการนั้นแล้วยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมีความเป็นไปได้ ถ้าทั้งหมดไม่อยู่ในความขัดแย้งที่รุนแรงต่อการยึดถือบรรทัดฐานอย่างลึกซึ้งของข้ออื่น ๆ ในสามข้อ แต่ต้องสามารถทำให้บรรลุผลอย่างรวดเร็วเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งรุนแรงเกินกว่าจะยอมรับได้ ตัวอย่างการรุกรานปานามา ของสหรัฐอเมริกา ใน พ.ศ.2533 (ค.ศ.1989) เป็นตัวอย่างหนึ่งของปรากฏการณ์นี้ที่ถือเป็นการรุกรานของต่างชาติครั้งยิ่งใหญ่ซึ่งมีเหตุผล โดยตรงต่อปัญหาทางการเมืองในขณะนั้นนั่นคือ ขัดต่อบรรทัดฐานทั้งสามข้อแห่ง หลักสามประการของชาวอเมริกัน (American trinity) อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้โน้มน้าวคนในประเทศให้เห็นว่าการ

ปฏิบัตินั้นเป็นสิ่งจำเป็นและฝ่ายทหารก็มีความเห็นพ้องต้องกันหรืออย่างน้อยที่สุดก็ด้วยเหตุผลของการเชื่อฟังคำสั่งจากรัฐบาลข้อผิดพลาดเพียงเล็กน้อยที่เกิดขึ้นในต่อมา (potential glitch) คือการตอบโต้ของประชาชนชาวอเมริกันปฏิกิริยาตอบโต้ขั้นต้นได้แก่ การสนับสนุนถึงการคาดการณ์ว่าหน่วยทหารที่จะใช้เข้าวงกำลังจะได้รับอันตราย ซึ่งการสนับสนุนนั้นอาจเป็นการต่อต้านที่ทำให้ปฏิบัติการไม่รวดเร็วและเป็นไปอย่างเต็มประสิทธิภาพ รวมทั้งสัมพันธ์กับการไม่มีผู้บาดเจ็บถึงแม้ว่าผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งบางครั้งอาจเสี่ยงโดยการละเมิดบรรทัดฐาน (norms) แต่ก็ไม่สามารถฝ่าฝืนบรรทัดฐานที่ยึดถืออย่างล้าลึกได้อย่างปลอดภัยแม้กระทั่งเพียงช่วงสั้นๆ ด้วยเหตุนี้ สหรัฐฯ จึงมีบรรทัดฐานในการต่อต้านการลอบสังหาร (เสริมด้วยการอุปโลกน์ (self-imposed) คำสั่งนโยบายของประธานาธิบดีที่เพิ่มเติมให้เห็นมิติทางกฎหมาย) รูปแบบในปัจจุบันของเราที่จะประกาศว่าประชาชนของประเทศคู่ปรปักษ์เป็นคณิตี แต่มีผู้นำเป็นคนชั่วร้ายเป็นรูปแบบที่ต้องใช้ ยุทธศาสตร์การตัดหัว (DecapitationStrategy) ที่ต้องทำโดยการลอบสังหารซึ่งสิ่งนั้นจะไม่มีวันเกิดขึ้น นอกเหนือจากคำถามทางด้านกฎหมาย สิ่งนี้ไม่น่าจะผ่านการทดสอบในเรื่องของการยอมรับได้ในส่วนใดๆ ก็ตามขององค์ประกอบทั้งสามประการ (trinitarian elements)

2.4 การแบ่งประเภทยุทธศาสตร์

มีหลายวิธีที่จะแบ่งประเภทยุทธศาสตร์วิธีการหนึ่งมีพื้นฐานเชิงแนวความคิดว่ายุทธศาสตร์สามารถเป็น

- 1) ยุทธศาสตร์ ที่ประกาศ (Declaratory Strategy)
- 2) ยุทธศาสตร์ แท้จริง (Actual Strategy)
- 3) ยุทธศาสตร์ ในอุดมคติ (Ideology Strategy)

ยุทธศาสตร์ที่ประกาศ เป็นสิ่งที่ชาติหนึ่งๆกล่าวเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ของชาติตนเอง ยุทธศาสตร์ที่ประกาศอาจใช่ หรือไม่ใช่ยุทธศาสตร์ที่แท้จริงของชาติ และชาตินั้นอาจเชื่อ หรือไม่เชื่อ ยุทธศาสตร์นั้นก็ได้ตัวอย่างที่ดีอันหนึ่งได้แก่ การประกาศของสหรัฐอเมริกา ถึง ยุทธศาสตร์สองสงครามในเขตสงครามหลัก (MajorTheaters of War- MTW) เป็นเวลาหลายปีที่ยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯที่ประกาศอย่างเป็นทางการ สามารถที่จะทำการต่อสู้สองเขตสงครามหลักเกือบพร้อมเพรียงกันอย่างไรก็ตามนักวิเคราะห์ส่วนมากเชื่อว่าเป็นไปไม่ได้ที่ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนั้นจะปฏิบัติด้วยเครื่องมือที่มีอยู่โดยไม่คำนึงถึงสิ่งใด สหรัฐฯจะต้องดำรงรูปแบบบางอย่างของยุทธศาสตร์สองเขตสงครามหลักตามที่ประกาศไว้ทุกๆที่ได้มีการคัดแปลงแก้ไขไปแล้วเมื่อไม่นานมานี้แม้ว่าฝ่ายบริหารจะกำหนดว่าไม่มียุทธศาสตร์นั้น และไม่มีเจตจำนงที่จะหาทรัพยากรมาเพื่อปฏิบัติตามยุทธศาสตร์นั้น เนื่องจากได้กล่าวอ้างถึงการเป็นมหาอำนาจของโลก (world power) ทำให้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือถอนตัวจากยุทธศาสตร์ที่ประกาศไว้ในระยะยาวได้โดยง่ายและชัดเจน

ความสามารถของสองเขตสงครามหลักที่ประกาศไว้ให้ผลในการป้องกันที่มีประโยชน์บางประการยุทธศาสตร์แท้จริงชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างยุทธศาสตร์ที่ประกาศและความเป็นจริงโดยถามคำถามว่า“สมมติว่าสหรัฐฯไม่สามารถปฏิบัติตามยุทธศาสตร์สองเขตสงครามหลัก

ยุทธศาสตร์จริง (Real Strategy) นั้น น่าจะเป็นยุทธศาสตร์ที่มีการดำเนินการอย่างแท้จริงยุทธศาสตร์ในอุดมคติ คือ สิ่งที่นักยุทธศาสตร์ชอบที่จะทำ ถ้าเขาเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นทั้งปวงได้อย่างไม่จำกัด (ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ) ยุทธศาสตร์ในอุดมคติเป็นยุทธศาสตร์ตามตำราและ อาจตอบสนองต่อความเป็นจริงหรือไม่ก็ได้

หนทางอื่นในการแบ่งประเภทของยุทธศาสตร์เป็นด้านการจัดหน่วย (organizational) หรือด้านการปกครอง (hierarchical) ตามที่ได้กล่าวถึงโดยย่อข้างต้น คือ วิธีที่พูดเกี่ยวกับมหายุทธศาสตร์หรือยุทธศาสตร์ชาติที่ระดับหนึ่ง และยุทธศาสตร์เขตสงคราม ยุทธศาสตร์การทัพหรือยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ ในระดับอื่น ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการเป็นคำที่นักประวัติศาสตร์ชื่อ อลัน ที. โนแลน (Alan T. Nolan) ใช้แต่ยังทำให้สับสนโดยมีการผสมคำโดยไม่จำเป็นเราจะละเว้นเรื่องนี้ในการถกแถลงต่อไปแต่สิ่งนี้ได้เน้นถึงหัวเรื่องที่สำคัญอันหนึ่งมีคำถามพื้นฐานทางทฤษฎีอันหนึ่งเกี่ยวกับความถูกต้องตามกฎหมาย (legitimacy) ของยุทธศาสตร์ ณ ระดับปฏิบัติการเปรียบเหมือนเรากำลังตั้งใจผสมคำ โดยที่มองไม่เห็นความชัดเจน ประโยชน์ใช้สอย หรือการเป็นที่เข้าใจในขณะที่โดยส่วนตัวของผู้เขียนต่อต้านวิธีการใช้ดังกล่าวซึ่งทัศนคติของผู้เขียนมหายุทธศาสตร์ (Grand Strategy) หรือยุทธศาสตร์ชาติ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ ณ ระดับ รัฐบาล/ชาติ ซึ่งวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ กำหนดคำจำกัดความไว้ว่า“...แนวทางที่กว้างที่สุดที่ประเทศหนึ่งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติของตน ในระบบนานาชาติ” (Dorff,2001: 12)

มหายุทธศาสตร์ที่ดีจะรวมหรืออย่างน้อยที่สุดพิจารณาองค์ประกอบทั้งปวงของพลังอำนาจของชาติ สิ่งดังกล่าวเป็นเครื่องมือของมหายุทธศาสตร์เราสามารถพัฒนามหายุทธศาสตร์ที่เอนเอียงอยู่นั้นให้เป็นเฉพาะทางทหารหรือเฉพาะทางเศรษฐกิจแต่สิ่งนั้นไม่ใช่สิ่งที่ดีสมบูรณ์แบบแม้ว่าองค์ประกอบบางอย่างส่งเสริมให้เกิดผลผลิตสุดท้ายน้อยมาก สิ่งนี้เป็นการเริ่มอภิปรายเรื่ององค์ประกอบของพลังอำนาจที่ง่ายและเป็นประโยชน์ในการแบ่งชั้นหรือแบ่งประเภทของพลังอำนาจหลักนิยมทางทหารของสหรัฐฯในปัจจุบันยอมรับพลังอำนาจ 4 ประเภท ที่มีอยู่สำหรับชาติและนักยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) พลังอำนาจทางการเมือง
- 2) พลังอำนาจทางเศรษฐกิจ
- 3) พลังอำนาจทางการทูต และ
- 4) พลังอำนาจทางสารสนเทศ

พลังอำนาจด้านอื่นที่มาแข่งขันแบบซ้อนแฝง ได้แก่ พลังอำนาจทางสังคม/จิตวิทยา ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งที่ได้รับการยอมรับจนกระทั่งปัจจุบันรวมถึงพลังอำนาจทางการเมืองขณะที่ พลังอำนาจทางการเมืองและพลังอำนาจทางการทูตคล้ายคลึงกัน และถูกใช้ในความหมายเดียวกันบ่อยครั้งผู้เขียนเชื่อว่าพลังอำนาจทั้งสองนั้นแท้จริงแล้วแตกต่างกันสำหรับตัวผู้เขียนคิดว่าพลังอำนาจทางการเมืองเกี่ยวข้องกับพลังอำนาจที่ก่อกำเนิดขึ้นภายในหรือในประเทศ ขณะที่พลังอำนาจทางการทูตเกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับพลังอำนาจในแวดวงระหว่างประเทศ กล่าวคือขีดความสามารถที่มีอิทธิพลเหนือฝ่ายตรงข้าม พันธมิตร และฝ่ายที่เป็นกลางพลังอำนาจทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการก่อให้เกิดหรือการดำรงความต่อเนื่องในการสนับสนุนนโยบาย/ยุทธศาสตร์หรือเจตจำนงของประชาชน (popular will) ระบอบการปกครองที่มีการสนับสนุนในประเทศเพียงเล็กน้อยจึงมีพลังอำนาจทางการเมืองน้อย) ทำให้ประเทศนั้นๆมีความยากลำบากในการปฏิบัติตามนโยบายระหว่างประเทศพลังอำนาจทางสังคม/จิตวิทยา ในบางแง่มุมมีความคล้ายคลึงกับพลังอำนาจทางการเมืองอย่างมาก แต่บรรจุกด้วยองค์ประกอบของพลังอำนาจทางสารสนเทศไว้อีกด้วยเนื่องจากส่วนประกอบหลักได้ถูกรวมแบบเป็นทางการเข้ากับคำอื่นๆ ทำให้พลังอำนาจทางสังคม/จิตวิทยา มาถึงจุดของการเลิกใช้ในสงครามองค์ประกอบอื่นของพลังอำนาจและบรรดายุทธศาสตร์ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้มักจะสนับสนุนองค์ประกอบทางทหารอย่างไรก็ตามมีความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างองค์ประกอบจะนั้นยุทธศาสตร์ทางการทูตอาจสนับสนุนยุทธศาสตร์ทางทหาร แต่ความสำเร็จทางทหารอาจจะเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญต่อความสำเร็จทางการทูต ทำนองเดียวกันยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจอาจถูกออกแบบเพื่อกำหนดเครื่องมือทางทหารแต่สิ่งที่ยึดมาได้ทางทหารหรือการสูญเสียสินทรัพย์ทางเศรษฐกิจ อาจมีอิทธิพลโดยตรงต่อประสิทธิผล (effectiveness) ของยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ชนิดของการสงครามที่แตกต่างกันจะเน้นถึงองค์ประกอบที่แตกต่างกันของพลังอำนาจเช่น ในสงครามกลางเมือง องค์ประกอบทางการเมืองกลายเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าสิ่งอื่น⁵

หากพิจารณาแล้ว ยุทธศาสตร์จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง (หรือน่าจะมีการเปลี่ยนแปลง) บนพื้นฐานของประเภทสงครามที่เขากำลังทำการต่อสู้ หรือไม่? ถ้ายุทธศาสตร์เป็นพันธกิจประการหนึ่งของจุดหมาย (ends) แล้ว ดังนั้นเมื่อจุดหมายทางการเมืองเปลี่ยนยุทธศาสตร์จึง

⁵ดูเรื่อง พลังอำนาจแห่งชาติ

ควรจะเปลี่ยนแปลงหรือควรจะแตกต่าง อย่างไรก็ตามทัศนคติที่เป็นทางเลือกคือ การทำลายกำลังของฝ่ายตรงข้ามเป็นวัตถุประสงค์ที่ดีที่สุดสำหรับยุทธศาสตร์ทางทหารโดยไม่คำนึงถึงเป้าหมาย (goals) ทางการเมือง (เป็นสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผลสำหรับนักทฤษฎีบางคน) และเป็นสิ่งที่เคลาสเซวิทส์เรียกว่า การตัดสินใจสูงสุด (Supreme Judgement) เกี่ยวกับสงคราม คือธรรมชาติของสงครามนั่นเอง

“ประการแรกและสำคัญมากที่สุด และการกระทำที่สูงที่สุดของการตัดสินหรือดุลพินิจ (judgement) ที่รัฐบุรุษ (Statesman) และผู้บัญชาการต้องกระทำ คือ การกำหนดที่แน่ชัด โดยการทดสอบชนิดของสงครามซึ่งพวกเขากำลังดำเนินการไม่ว่าจะเป็นความผิดพลาดหรือความพยายามที่จะเปลี่ยนให้เป็นบางสิ่งที่แปลกและแตกต่างจากธรรมชาติของสงคราม สิ่งนี้เป็นสิ่งแรกของคำถามทางยุทธศาสตร์ทั้งปวงและเป็นที่ยอมรับได้มากที่สุด” (Howard and Paret, ed. and trans Clausewitz, 1976: 88-9)

เมื่อมองในแง่ยุทธศาสตร์ทหาร พื้นฐานธรรมชาติของสงคราม วัตถุประสงค์ทางทหาร อาจจะมีหรือไม่มีการทำลายกำลังรบทางทหารของข้าศึกตัวอย่างเช่น ผู้ใดผู้หนึ่งอาจมีเป้าหมายทางการเมือง (political goals) ที่ทำให้ต้องหลีกเลี่ยงการรบทุกวิถีทาง แต่ดำเนินกลยุทธ์เพื่อยึดที่ตั้งเฉพาะแทนไม่เพียงเฉพาะจะเป็นยุทธศาสตร์ที่พอจะดำเนินการได้ แต่รวมถึงยุทธศาสตร์ที่พึงปรารถนาอีกด้วยนักยุทธศาสตร์จะยอมรับในสิ่งนี้ถ้าเขาเข้าใจธรรมชาติของการทำสงครามยอมรับเมื่อธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลงและตัดแปลงยุทธศาสตร์ตามนั้นการรวมทุกอย่างของการเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่ในตัวเองตามธรรมชาติของสงครามระหว่างการดำเนินการทำให้เกิดคำถามอื่นที่สำคัญถ้าธรรมชาติของสงครามสามารถเปลี่ยนแปลง จะไม่พยายามปรับแต่งธรรมชาตินั้นมาสู่รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับนักยุทธศาสตร์ในด้านการฝึกฝนทางยุทธศาสตร์ที่ถูกต้องตามกฎหมายเขี้ยวหรือ? เคลาสเซวิทส์มองข้ามเครื่องมือยุทธศาสตร์ที่มีประโยชน์ไปหรือไม่ เมื่อเขาเตือนไม่ให้พยายามที่จะเปลี่ยนสงครามไปสู่บางสิ่งบางอย่างที่ผิดไปจากธรรมชาติของสงคราม? แน่แน่นอนที่นักยุทธศาสตร์ต้องพยายามที่จะควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือธรรมชาติของสงครามมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ปัญหาก็คือเมื่อพวกเขาไม่ยอมรับในความพยายามที่ล้มเหลวของตนเองและยื่นกรานในการต่อสู้ชนิดผิดๆ ในสงคราม ด้วยเหตุนี้ ในช่วง ค.ศ.1960 (พ.ศ. 2503) สหรัฐอเมริกาได้พยายามอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในการเปลี่ยนสงครามเวียดนามไปสู่สงครามตามแบบสากลระหว่างเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ นั่นคือ สงครามที่ทหารของสหรัฐฯ ได้มีการเตรียมการอย่างดีที่สุดเพื่อชัยชนะอย่างไรก็ตาม เมื่อความพยายามนั้นล้มเหลวนักยุทธศาสตร์ควรได้สำนึกถึงข้อเท็จจริงนั้น และปรับตัวเข้ากับธรรมชาติที่แท้จริงของสงครามที่พวกเขากำลังทำการต่อสู้ ธรรมชาติของสงครามเปลี่ยนแปลงอีกครั้งใน พ.ศ. 2518 (ค.ศ.1975) และสงครามกลายมาเป็นสงครามสากลตามแบบที่

ชัดเจนอย่างที่สหรัฐฯต้องการตั้งแต่เริ่มแรกซึ่งนั่นคือตัวอย่างของสงครามที่มีเป้าหมายทางการเมืองแฝงอยู่

2.5 การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ: แนวคิดของนักยุทธศาสตร์

ก่อนที่เราจะศึกษาถึงยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงต่อไป จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะกล่าวถึงหัวข้อที่ว่ายุทธศาสตร์มีความจำเป็น โดยแท้จริงหรือไม่เป็นไปได้อย่างแน่นอนหรือไม่ที่จะดำเนินสงครามโดยปราศจากยุทธศาสตร์คนๆ หนึ่งสามารถจินตนาการการรบที่รุนแรงอย่างมากซึ่งแยกออกจากแผนที่ ที่ปะติดปะต่อกัน (หรือแม้กระทั่งไม่ปะติดปะต่อกัน) โดยเหตุผลที่ว่าทำอย่างไรที่การต่อสู้ที่น่าจะบรรลุความมุ่งหมาย (Aims) ของสงครามการต่อสู้เพื่อเห็นแก่การต่อสู้ หรือ การชิงยอมแพ้ (Preemptive Surrender) มักเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับรัฐที่สนใจในการหลีกเลี่ยงการตัดสินใจทางยุทธศาสตร์อุปสรรคเพียงอย่างเดียวคือ การชิงยอมแพ้นั้นไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์เชิงบวกทางการเมืองมากกว่าการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอย่างไรก็ตามรัฐที่มีสติมักจะพยายามแสดงความสนใจของตน โดยการเชื่อมจุดหมายเข้ากับหนทางและเครื่องมือข้อเท็จจริงที่ว่า พวกเขากำลังทำการต่อสู้เพื่อเหตุผลบางประการนั่นคือ พวกเขามีจุดหมายและจะมีการออกแบบบางอย่าง (แม้ว่าจะไม่รู้ตัว) ในการจะใช้เครื่องมือที่มีอยู่เพื่อให้บรรลุจุดหมายด้วยเหตุนี้ทางเทคนิคยุทธศาสตร์อาจไม่จำเป็นต้องมีก็ได้

3. สํารวจแนวความคิดทางยุทธศาสตร์

3.1 แนวความคิดทางยุทธศาสตร์: ความคิดที่ต่อเนื่องมาจากสงคราม

ต่อไป เราจำเป็นต้องพิจารณาหนทางที่มีศักยภาพ เพื่อดำเนินยุทธศาสตร์ดังที่เป็นที่ทราบกันว่า ยุทธศาสตร์คือการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง จุดหมาย หนทางและเครื่องมือซึ่งเป็นขั้นแรกที่มีความจำเป็นแต่ก็ไม่ช่วยให้สามารถทำอะไรได้อย่างจริงจัง โชคดีที่ผู้ประพันธ์นักร้อยได้ให้ความคิดว่าจะปฏิบัติยุทธศาสตร์นั้นอย่างไรบางความคิดก็ดีกว่าความคิดอื่น ส่วนมากเป็นการกำหนด “หนทาง” มากกว่าการวิเคราะห์จุดหมาย – หนทาง – เครื่องมือตามความเข้าใจ แต่ก็คุ้มค่าต่อการพิจารณาอย่างน้อยที่สุดนักยุทธศาสตร์ที่มีความรู้ ความสามารถ ควรตระหนักถึงความคิดแต่ละอย่าง ต่อจากนี้ไปเป็นการสำรวจแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของนักยุทธศาสตร์แต่ละท่านซึ่งออกจะเป็นแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ทหารเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่เป็นแนวคิดที่เป็นจุดกำเนิดของยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ซึ่งประเด็นของแนวคิดของท่านทั้งหลายต่อไปนี้เกี่ยวพันกับการสงครามซึ่งเป็นประเด็นหลักสำคัญทางด้านความมั่นคงที่ผู้ศึกษาด้านความมั่นคงจำเป็นต้องรู้และเข้าใจในเรื่องของสงครามซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

3.2 แนวความคิดทางยุทธศาสตร์โลกตะวันออก:

3.2.1 ชุนหวู่

ในยุคของชุนหวู่ไม่มีการกำหนดยุทธศาสตร์อย่างชัดเจนแต่ชุนหวู่ มักเสนอแนะสาระสำคัญ (pointers) ในการปฏิบัติให้แก่เจ้าผู้ครองนครชุนหวู่ เป็นคนตรงไปตรงมา และเรียบง่ายข้อเสนอแนะของท่านจึงมุ่งตรงประเด็นโดยเฉพาะในเรื่องของการสงครามเป็นดังคำกล่าวที่ว่า “ชัยชนะ เป็นเป้าหมายหลักของสงคราม” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่เป้าหมายของสงครามอาจมีหลายอย่างไม่ใช่ชัยชนะเสมอไป เช่น การมุ่งสร้างสันติภาพเป็นต้นดังที่ ฮาร์ท ได้กล่าวในเชิงโต้แย้งว่า “สันติภาพเป็นสิ่งที่ดีกว่าแม้ว่าจะเกิดจากทักษะของตัวเอง”

ฮาร์ท ยังย้ำว่า คนๆ หนึ่งสามารถต่อสู้ฝ่าฟันอย่างหนักเพื่อชัยชนะซึ่งเขาได้ ทำลายสันติภาพที่ตามมาในภายหลังฮาร์ทยังกล่าวต่อไปอีกว่า “รัฐที่ขยายความเข้มแข็งของตนจนถึงจุดของการสิ้นเรี่ยวแรง (Exhaustion) ทำความวิบัติให้กับนโยบายของตนเอง และอนาคตถ้าท่านมุ่งเพียงเฉพาะต่อชัยชนะ โดยปราศจากความคิดเกี่ยวกับผลกระทบที่ตามมาท่านอาจจะสิ้นแรงก่อนที่จะได้ประโยชน์จากสันติภาพ ในขณะที่เกือบจะเป็นที่แน่นอนว่าสันติภาพจะเป็นสิ่งที่เลวร้ายอันหนึ่งที่บรรจู้ไว้ด้วยเชื้อโรคของสงครามอื่นๆ”

แม้เราจะกล่าวกันว่า ชัยชนะย่อมดีกว่าอย่างแน่นอนแต่ชัยชนะไม่สามารถเป็นความมุ่งหมาย (aim) เฉพาะของสงครามซึ่งอธิบายเรื่องนี้ด้วยเหตุผลสองประการ

ประการแรกชุนหวู่ ควรได้รับการปฏิบัติเหมือนกับที่ เจย์ลูวาสส์ ได้แนะนำ คือการใช้ข้อเท็จจริงที่เคลาเซวิทส์กล่าวว่า บางสิ่งบางอย่างเพียงทำให้มีคุณค่าต่อการพิจารณา

ประการที่สอง ข้อเท็จจริงที่ว่า ชุนหวู่ เป็นชาวเอเชียและเป็นนักประพันธ์โบราณ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเขากล่าวถึงทุกคำถามหรือมีคำตอบทุกคำตอบ มีแนวโน้มที่นักประพันธ์บางท่านอาจจะอ่านหนังสือเฉพาะบางเล่มและมุ่งไปที่บางข้อความของชุนหวู่เท่านั้น โดยมีสมมติฐานว่าจะต้องมีความหมายที่สำคัญอยู่เบื้องหลังแต่ละวลีของหนังสือถ้าไม่เกือบทั้งหมดก็ในหลายกรณี วลีต่างๆ ในความเป็นจริงมีความหมายตรงกับสิ่งที่พวกเขากล่าวชุนหวู่ไม่ได้กล่าวว่า สงครามเป็นการกระทำทางการเมือง เขากล่าวว่า “สงครามเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งยวดต่อรัฐ” ถ้าอ่านส่วนที่เหลือหรือนอกเครื่องหมายคำพูด ทำให้เข้าใจอย่างแท้จริงว่า ชุนหวู่ กล่าวเพียงว่า สงครามเป็นสิ่งสำคัญและต้องศึกษา (Griffith, trans, 1963: 73) และไม่จำเป็นต้องมีการแปลความหมายที่ยุ่งยากเพื่อให้กลายเป็นสิ่งสำคัญ

เป็นที่ทราบกันว่า ชุนหวู่ สนับสนุนการใช้เล่ห์เพทุบาย การลวงและการเอาชนะโดยปราศจากการต่อสู้ ตัวอย่างที่เป็นอมตะที่เขาเขียนไว้ว่า “เนื่องด้วย การเอาชนะร้อยครั้ง ในการรบร้อยครั้ง ไม่เป็นสุขยอดของทักษะการปราบข้าศึกโดยปราศจากการต่อสู้เป็นสุข

ยอดของทักษะ” ด้วยแนวคิดดังกล่าวนี้เอง ซุนหวู่ จึงกลายเป็นบิดาแห่งปัญญา (intellectual father) ในสำนักการสงครามที่สนับสนุนการเอาชนะ โดยการดำเนินกลยุทธ์หรือโดยการปฏิบัติการทางจิตวิทยาต่อฝ่ายตรงข้ามเหล่าทหารจีนโบราณอาจจะไม่พึงพอใจในแนวคิดกล่าวในระดับเดียวกับที่ผู้สนับสนุนเขาเชื่อว่า ซุนหวู่ พยายามอย่างมากในการอธิบายว่าจะดำเนินกลยุทธ์และต่อสู้อย่างไร ในบางหัวข้อ ซุนหวู่ คล้ายกับ โจมินีตัวอย่างเช่น ซุนหวู่ สนับสนุนการเข้าตีส่วนของข้าศึกด้วยกำลังรบทั้งหมด “ถ้าข้าสามารถที่จะกำหนดการวางกำลังของข้าศึก ขณะที่ในเวลาเดียวกันนั้น ข้าซ่อนพรางกำลังของฝ่ายเราจากนั้นข้าสามารถรวมกำลัง จนข้าศึกต้องแยกกันและถ้าข้ารวมกำลัง ในขณะที่ข้าศึกแยกกันข้าสามารถใช้ความเข้มแข็งที่ปวงเพื่อการเข้าตีส่วนย่อย (fraction) ของฝ่ายข้าศึก”

ซุนหวู่คิดว่าการเป็นฝ่ายตั้งรับเป็นรูปแบบของการสงครามที่เข้มแข็งกว่า แต่การปฏิบัติการรุกเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับชัยชนะ “การอยู่ยงคงกระพัน (Invincibility) อยู่ที่การตั้งรับความเป็นไปได้ของชัยชนะอยู่ที่การเข้าตี ...ฝ่ายหนึ่งจะตั้งรับเมื่อเขามีกำลังไม่พอและจะทำการเข้าตีเมื่อมีกำลังเหลือเฟือ” บางครั้งเขาวิเคราะห์ที่ไม่สมบูรณ์และด้วยเหตุนี้ การให้คำแนะนำอาจผิดพลาดได้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ตัวอย่างที่ ซุนหวู่ กล่าว คือ “การที่จะให้แน่ใจในการดำเนินการเข้าตีของท่าน คือ ทำการเข้าตีสถานที่ที่ข้าศึกไม่ได้ป้องกัน”

เป็นการง่ายที่จะใช้คำกล่าวอ้างนั้นสนับสนุนแนวทางอ้อม ของ ลิดเดล ฮาร์ท นั่นคือ การเข้าตีที่ที่ข้าศึกไม่คาดคิดปัญหาก็คือ ส่วนใหญ่มักมีเหตุผลว่าทำไมข้าศึกไม่ป้องกันพื้นที่ดังกล่าวและปกติต้องกระทำด้วยความจำกัดของพื้นที่นั้นๆ อย่างไรก็ตาม ซุนหวู่ ไม่ได้สนับสนุนแนวคิดของ ฮาร์ทเนื่องจากทั้งสองท่านเกิดคนละที่ และต่างยุคสมัยกัน ข้อความในบรรทัดถัดจากข้อความที่ยกมาจากต้นฉบับเปลี่ยนความหมายของข้อความทั้งหมด “การที่จะให้แน่ใจในการยึดครองสิ่งที่ท่านตั้งรับ คือการตั้งรับ ณ ที่ที่ข้าศึกไม่ได้ทำการเข้าตี” (Griffith 1963: 77, 98, 85, 96)

ตอนนี้ เรามีถ้อยแถลงหนึ่งในเรื่องของ โอกาสและความแน่นอนในสงครามหนทางที่แน่นอนเพียงหนทางเดียวในการยึดพื้นที่คือไม่ใช่แนวทางอ้อมถ้าข้าศึกไม่อยู่ที่นั่นอย่างไรก็ตาม ซุนหวู่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่าเป็นผู้ริเริ่ม การลวง การจู่โจม การข่าวกรองและการดำเนินกลยุทธ์เพื่อเอาชนะ โดยปราศจากการต่อสู้

3.3 แนวความคิดทางยุทธศาสตร์โลกตะวันตก:

3.3.1 ศิลปะการรบ

โดยทั่วไป ความคิดทางปรัชญา (philosophical musings) ของศิลปะการรบ มีประโยชน์มากกว่าคำแนะนำทางยุทธศาสตร์ของเขาเกี่ยวกับ “ทำอย่างไร (How to)” สิ่งที่เขาสนใจส่วนใหญ่ถ้าไม่เป็นการพูดซ้ำซากก็เจาะจงอยู่เฉพาะในศตวรรษที่ 19 เท่านั้น ข้อยกเว้นมีสามประการ

ประการแรก คือการริเริ่มของเขาในการค้นหาการรบ สิ่งนี้ทำให้เขาแตกต่างอย่างชัดเจนจากซุนหวู่ และคนอื่นๆ มากมายและ เคลลาเซวิทส์ค่อนข้างเจาะจงในเรื่องเกี่ยวกับความมุ่งหวังของการรบ แดกหักเขาเขียนไว้ว่า“...ความสำคัญของชัยชนะ ส่วนใหญ่ถูกกำหนดโดยพลังฮึกเหิม ร่วมกับการดำเนินการการรุกไล่โจมตีแบบทันทีทันใด อาจกล่าวได้ว่าการไล่ติดตามเป็นการกระทำคารบสอง เพื่อชัยชนะและในหลายกรณีมีความสำคัญกว่าครั้งแรก ยุทธศาสตร์ณ จุดนี้ เข้าใกล้กับยุทธวิธี เพื่อที่จะรับภาระหน้าที่ที่สมบูรณ์จากยุทธวิธีและการใช้อำนาจหน้าที่ประการแรกของยุทธศาสตร์ คือ เรียกร้องต่อชัยชนะที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง” (Griffith, 1963: 267)

จากนั้น เคลลาเซวิทส์ เริ่มแนวความคิดของการเข้าตี เขาเรียก จุดศูนย์กลางของ เข้าศึกว่าเป็น จุดศูนย์กลางที่มาจากคุณลักษณะของกลุ่มปรบภัย และเป็น “จุดศูนย์กลาง (hub) ของพลัง อำนาจ และการเคลื่อนที่ทั้งปวงซึ่งทุกสิ่งขึ้นอยู่กับสิ่งนี้ และเป็นจุดที่ด้านพลังงานทั้งปวงที่เราควรได้ ใช้ไป” (Griffith, 1963: 595-6)

เขาเสนอหนทางที่เป็นไปได้หลายอย่าง แต่ตัดสินใจว่าการเข้าตีกองทัพ เข้าศึก โดยปกติแล้วเป็นหนทางที่ดีที่สุดเพื่อเริ่มการทัพ ตามด้วยการเข้ายึดครองเมืองหลวงของข้าศึก และทำการเข้าตีพันธมิตรของข้าศึก แนวความคิดที่ทางการทหารของสหรัฐนำมาใช้เกือบจะคำต่อคำ (verbatim) จนกระทั่งเมื่อไม่นานมานี้สิ่งตีพิมพ์ทางหลักนิยมได้ก่อให้เกิดการโต้เถียงไม่รู้จบทั้ง ในกำลังรบประจำการและในโรงเรียนทหาร

ในยุทธวิธีทหารสหรัฐฯ มักมีการระบุ และการเข้าตีต่อจุดอ่อนแหลม หาก เป็นไปได้ตอนนี้บรรพบุรุษของชาวปรัสเซียอาจกำลังบอกเราว่า ควรเข้าตีต่อจุดแข็งทางยุทธศาสตร์ (สิ่งที่ผู้หนึ่งผู้ใดอาจเชื่อชัดเจนแล้วว่าจุดศูนย์กลาง เป็นจุดแข็ง ไม่ใช่จุดอ่อน) ด้วยเหตุนี้ เราเห็นความ พยายามในการผสมผสานสองแนวความคิดและการปฏิบัติตามสองแนวความคิดนั้น แต่สิ่งที่น่า สังเกตอย่างสุดท้ายของเคลลาเซวิทส์ เกี่ยวกับ “ทำอย่างไร” คือแนวความคิดของ จุดผกผัน (culminating point) “มีการเข้าตีทางยุทธศาสตร์ที่นำไปสู่สันติภาพโดยตรงแต่สิ่งเหล่านี้ก็เป็นส่วน น้อยส่วนใหญ่แล้วเพียงแค่นำไปสู่จุดที่ซึ่งความเข้มแข็งที่เหลืออยู่ของพวกเขานั้นเพียงพอที่จะ ดำรงการตั้งรับและรอคอยสันติภาพเท่านั้น เมื่อเลยจุดนั้นไป สถานการณ์พลิกผัน (the scale turns) และปฏิกิริยาที่ตามมาคือกำลังรบขนาดเล็กซึ่งโดยปกติแล้วมีความแข็งแกร่งมากกว่าการเข้าตี ครั้งแรกสิ่งนี้ คือ จุดผกผันของการเข้าตีที่เราได้ให้ความหมายไว้” (Howard and Paret, 1976: 528)

ถึงแม้ว่าเคลลาเซวิทส์จะกล่าวถึงคำว่าจุดผกผันเพียงแคในกรณีของการเข้าตี (การพุดถึงจุดผกผันของชัยชนะในเวลาต่อมา เป็นแนวความคิดที่ต่างจากเดิม) หลักนิยมของสหรัฐฯ สมัยใหม่ยังได้ระบุจุดผกผันสำหรับการตั้งรับไว้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดแตกหัก (Breaking point)

3.3.2 โจมินี

โจมินีให้ความหมายเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติของสหพันธรัฐสมัยใหม่ไว้หลายแบบ เขาวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “how to” อย่างเฉพาะเจาะจงมากกว่าเคลาเซวิทส์ โจมินี เชื่อว่าสงครามเป็นศาสตร์ดังนั้นทุกคนสามารถค้นพบโดยการศึกษาทฤษฎีอย่างละเอียดรอบคอบว่าควรทำสงครามอย่างไรเขาเสนอผลการศึกษาของเขาซึ่งบ่อยครั้งถูกวิจารณ์ว่ามีลักษณะเป็นเชิงเรขาคณิต ถึงแม้ว่าการพรรณนาดังกล่าวมองข้ามบางแง่คิดในงานของเขา แต่ใช้ว่าจะไม่ยุติธรรมเสียทั้งหมด โจมินี เจะจงว่าจะวางแผนการทัพอย่างไรประการแรกคือ เลือกเขตสงครามประการต่อไปคือกำหนดจุดแตกหักในเขตสงคราม ตามด้วยการเลือกฐานทัพ (bases) และเขต (zones) ของการปฏิบัติการต่อจากนั้นระบุจุดเป้าหมาย (objective point) เส้นเขตการปฏิบัติการ (The line of operation) ซึ่งเป็นเส้นจากฐานที่ตั้ง (base) ผ่านจุดแตกหักไปยังจุดเป้าหมาย (objective point) ด้วยเหตุนี้หลักการของสงครามที่ยิ่งใหญ่จากการผสมผสานอย่างดีที่จะถูกทำตามได้บรรลุไว้ในกฎ (maxims) 4 ประการ คือ

- 1) การเคลื่อนย้ายกำลังทางยุทธศาสตร์ของกองทัพสามารถรวมกำลัง ณ ตำแหน่งแตกหักในเขตสงครามได้อย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ยังสามารถรวมกำลังได้ที่ตำแหน่งกำลังของข้าศึกได้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้โดยไม่เป็นฝ่ายถูกกระทำ
- 2) ทำการดำเนินกลยุทธ์เพื่อเข้าติดพัน (engage) ส่วนย่อยๆของกองทัพฝ่ายตรงข้าม ด้วยกำลังทั้งหมดของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด
- 3) ในสนามรบสามารถรวมกำลัง ณ จุดแตกหักเท่านั้น หรือในส่วนของเส้นเขตแดนของฝ่ายตรงข้ามที่เราต้องโค่นล้มเป็นอันดับแรก
- 4) การรวมกำลังมิได้กระทำเฉพาะ ณ จุดแตกหักเท่านั้น แต่ต้องกระทำ ณ เวลาที่เหมาะสมและหน่วยยังมีพลกำลังอยู่

3.3.3 เดลบุรุก

การบั่นทอนกำลัง (Attrition) การทำให้สิ้นเรี่ยวแรง (Exhaustion) และการทำลายล้าง (Annihilation) เป็นประเภทของยุทธศาสตร์ที่มีมาตรฐานถึงแม้ว่าในบรรณสารร่วม 1-02 (Joint Pub 1-02) ไม่ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ดังกล่าวไว้ก็ตามปลายศตวรรษที่ 19 นักประวัติศาสตร์ทหารเยอรมัน ฮันส์เดลบุรุก (Hans Delbrück) แยกให้เห็นความชัดเจนระหว่าง การทำให้สิ้นเรี่ยวแรง และการทำลายล้าง บางครั้งการบั่นทอนกำลังนำมาใช้ในความหมายเหมือนกันกับการทำให้สิ้นเรี่ยวแรง แต่แท้จริงแล้วทั้งสองแตกต่างกัน

1) การทำลายล้าง (Annihilation) แสวงชัยชนะทางการเมืองด้วยการทำลายกองทัพข้าศึกอย่างสมบูรณ์ (มักจะอยู่ในการรบเดี่ยวหรือ การทัพสั้นๆ)

2) การบั่นทอนกำลัง (Attrition) แสวงชัยชนะด้วยการทำลายกองทัพข้าศึกทีละเล็กทีละน้อย (โดยการทัพที่ยาวนาน หรือ กลุ่มของการทัพ)

3) การทำให้สิ้นเรี่ยวแรง (Exhaustion) แสวงหาหนทางในการ กัดเซาะเจตจำนงและทรัพยากร ของชาติ หรือ ของรัฐข้าศึกมากกว่า กองทัพของข้าศึก

เมื่อไม่นานมานี้รัสเซล วิกิลีย์ (Russell Weigley) ซึ่งให้ความเห็นว่าอย่างน้อยที่สุดในหนังสือคลาสสิกของเขาเรื่อง “The American Way of War” เขาควรแทนคำว่า การบั่นทอนกำลัง (Attrition) ด้วยคำว่า การกัดเซาะ (Erosion) เพื่อให้เห็นเช่นเดียวกับ ยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ เขาเชื่อว่าคำนี้ทำให้สับสนน้อยกว่าและยังแสดงให้เห็นแนวคิดที่แน่นอนของยุทธศาสตร์อเมริกันได้ดีกว่าการกัดเซาะน่าจะใกล้เคียงกับการทำให้สิ้นเรี่ยวแรงมากกว่าการบั่นทอนกำลัง เว้นแต่ว่าสิ่งนี้เป็นเพียงการตีความชั่วคราวจากการบรรยายสรุปของวิกิลีย์ และเป็นคำอธิบายของแนวความคิดที่ไม่สมบูรณ์ นั่นคือสิ่งนี้น่าจะมุ่ง (aim) โดยตรงต่อเจตจำนงทางการเมืองหรือทางรัฐบาลมากกว่าการสนับสนุนของมวลชนหรือต่อทรัพยากร (Weigley, 2002: 531) มีความไม่ชัดเจนว่า คำว่า การกัดเซาะ ที่ใช้เหมาะสมที่จะอยู่ในกระบวนทัศน์ (paradigm) “อย่างไรแต่น่าจะเหมือนกับเป็นคำใหม่ประเภทหนึ่ง หรือเป็นกลุ่มย่อยหนึ่งของคำว่า การทำให้สิ้นเรี่ยวแรงถ้าไม่คำนึงว่าการดัดแปลงคำ ของศาสตราจารย์ วิกิลีย์ จากแบบเดิมของการบั่นทอนกำลัง การทำให้สิ้นเรี่ยวแรงและการทำลายล้างนั้นไม่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและไม่ได้รับการยอมรับ

3.3.4 ฮาร์ท

เซอร์ บาซิล เฮนรี ลิดเดล ฮาร์ท (B. H. Liddell Hart) ได้ศึกษาค้นคว้ายุทธศาสตร์ด้วยตนเอง จนกลายมาเป็นแนวคิดยุทธศาสตร์ตามแนวทางอ้อม (Indirect Approach) อันมีชื่อเสียงของเขาก็คือ ยุทธศาสตร์ไม่ต้องเอาชนะการต่อต้านเว้นแต่เกิดจากธรรมชาติ ความมุ่งประสงค์ (purpose) ของยุทธศาสตร์ คือ เพื่อทำให้ความเป็นไปได้ของการต่อต้านลดน้อยลง และยุทธศาสตร์มุ่งเพื่อให้บรรลุความมุ่งประสงค์นี้ โดยการขยายผลของส่วนต่างๆของการเคลื่อนที่และการจู่โจม ... ถึงแม้ว่ายุทธศาสตร์อาจจะมุ่งต่อการขยายผลในการเคลื่อนที่มากกว่าการขยายผลในการจู่โจมหรือในทางตรงกันข้ามทั้งสองส่วนตอบสนองซึ่งกันและกันการเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการจู่โจมและการจู่โจม ผลักดันให้เกิดการเคลื่อนที่ (Hart, 1963: 337)

เนื่องจากทหาร เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งในเครื่องมือของมหายุทธศาสตร์เหมือนเครื่องมือชิ้นหนึ่งที่ใช้ในการผ่าตัดคั่งนั้นการรบเป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งที่น่าไปสู่จุดหมาย

⁶ กระบวนทัศน์ (Paradigm) เป็นตัวอย่างหรือแบบที่มีรายละเอียด

ของยุทธศาสตร์ถ้าเงื่อนไขเหมาะสมก็จะเกิดผลเร็วที่สุด แต่ถ้าเงื่อนไขไม่เกื้อกูล ก็เป็นความเหลวที่จะใช้เครื่องมือนี้ ความรับผิดชอบของนักยุทธศาสตร์ทหาร คือ การพยายามให้ได้มาซึ่งการตัดสินใจทางทหาร ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ได้เปรียบที่สุดเพื่อที่จะเสนอผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์มากที่สุดด้วยเหตุนี้ ความมุ่งหมาย (aim) ที่แท้จริงของนักยุทธศาสตร์ทหารนั้นไม่มากเกินไปที่จะแสวงหาการรบเช่นเดียวกับแสวงหาสถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ที่ได้เปรียบอย่างมากจนกระทั่งไม่ใช่ตัวของจุดมุ่งหมายที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจเป็นที่แน่นอนว่าการต่อเนื่องในสถานการณ์ดังกล่าวโดยการรบต้องก่อให้เกิดการตัดสินใจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการปฏิบัติการทางจิตวิทยาที่เตรียมไว้เป็นจุดมุ่งหมาย (aim) ของยุทธศาสตร์ (Hart, 1963: 339)

การปฏิบัติการทางจิตวิทยาที่เตรียมไว้ บังคับข้าศึกให้เปลี่ยนแนวรบหรือทำการคุกคามกำลังรบของข้าศึกหรือเส้นทางคมนาคมของข้าศึกซึ่งมีผลต่อจิตใจของผู้บังคับบัญชาของฝ่ายข้าศึกหรือเป็นเช่นผลลัพธ์ของการปฏิบัติการทางจิตวิทยาทางกายภาพอีกด้วยตามความหมายของ Hart นั่นคือ “ในการศึกษาแง่คิดทางกายภาพเราต้องไม่ลืมพิจารณาสิ่งสำคัญทางด้านจิตวิทยาและเพียงทั้งสองด้านถูกผสมผสานจะถือเป็นยุทธศาสตร์แนวทางอ้อมอย่างแท้จริงได้มีการคำนวณเพื่อการปฏิบัติการทางจิตวิทยาในการทำลายสมดุลของฝ่ายตรงข้าม”

ถึงแม้ว่าฮาร์ทจะรู้สึกไม่ดีเมื่อถูกเปรียบเทียบกับ เคลลาเซวิทส์ คำกล่าวนี้คล้ายกับคำวิจารณ์ของ ปรัสเซียที่ว่า “การดำเนินการทางทหารนั้นไม่ได้มุ่งแต่การรบด้วยกำลังพลและสรรพวุธเท่านั้น แต่จะกระทำไปพร้อมกับการสร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อให้การปฏิบัติการบรรลุผลซึ่งเป็นเรื่องจริงและทั้งสองสิ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้” (Hart, 1963: 339-41; Griffith, trans, 1963: 137)

ฮาร์ทและแนวทางอ้อมของเขา ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากนักยุทธศาสตร์ แต่ปัญหาในเรื่องของทางตรงกับทางอ้อม เป็นสิ่งที่ยังไม่ชัดเจนอย่างแท้จริงแนวทางอ้อมเป็นแนวความคิดหนึ่งทางยุทธวิธีที่ถูกยกระดับไปสู่ระดับยุทธศาสตร์และการทำเช่นนั้นทำให้สูญเสียบางส่วนของกรณีประสิทธิผล ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านทางยุทธศาสตร์ บางทีเป็นความได้เปรียบที่จะใช้แนวทางตรงสิ่งนี้เป็นความจริงโดยเฉพาะในกรณีที่ฝ่ายที่เข้าต่อสู้มีพลังอำนาจที่ไม่ได้สัดส่วนนั่นคือเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจกำลังรบที่เหนือกว่าอย่างท่วมท้นในกรณีดังกล่าว ฝ่ายที่แข็งแกร่งกว่ามักได้ประโยชน์เสมอจากการปฏิบัติโดยตรง แนวความคิดเกี่ยวกับแนวทางอ้อม เป็นความเข้าใจที่โง่เขลาโดยแท้ทีเดียวเมื่อพูดถึงการปฏิบัติการที่พร้อมเพรียงกันตลอดขอบเขตของความขัดแย้งผู้สนับสนุน ฮาร์ท จะโต้แย้งว่าผู้เขียนพลาดจุดนี้ฮาร์ท ค้นหาแนวทางอ้อม เพียงเพราะว่าสิ่งที่เขาต้องการอย่างแท้จริงคือ ผลของการทำให้สับสนด้านจิตใจ (mental dislocation) ผู้เขียนเห็นตรงกันข้ามว่าจุดที่แท้จริงของเขา คือ การหลีกเลี่ยงการรบและการ

เอาชนะโดยปราศจากการต่อสู้การจู่โจมที่ฮาร์ทรับรู้เกี่ยวกับแนวทางอ้อม ทำให้เกิดการสับสนทางด้านจิตใจได้อย่างไรเป็นความได้เปรียบอย่างใหญ่หลวงอย่างไรก็ตาม การออกแบบต่างๆเฉพาะด้านยุทธศาสตร์อย่างเดียว หรือแม้กระทั่งให้บรรลุการจู่โจมเป็นอันดับแรกนั้น มองข้ามส่วนที่เหลือของสมการกล่าวคือ การจู่โจมเพื่ออะไร จู่โจมเพื่อมุ่งประสงค์อะไร ถ้านักยุทธศาสตร์สามารถบรรลุความมุ่งประสงค์ของเขาด้วยการกระทำโดยตรงอาจเป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากกว่าการช่วงชิงกับความเสียเปรียบที่มีอยู่แต่ดั้งเดิมในการบรรลุการจู่โจมแต่ที่ว่าแนวทางอ้อมเป็นเครื่องมือทางยุทธศาสตร์ที่มองเห็นได้ว่ามีประโยชน์อย่างมหาศาล ถ้าไม่ได้ถูกยกระดับไปสู่หลักเกณฑ์ที่ไม่มีข้อพิสูจน์ (dogma)

3.3.5 โฮวาร์ด

ไมเคิล โฮวาร์ด (Michael Howard) นักประวัติศาสตร์การทหารชาวอังกฤษวางหลักกระบวนทัศน์ทางยุทธศาสตร์บนพื้นฐานของการป้องปราม (deterrence) การบังคับ (compellence) และ การรับรอง (reassurance) พลังอำนาจทางทหารสามารถป้องปรามรัฐอื่นจากการกระทำบางอย่างหรือสามารถบังคับ (compel) ให้รัฐดังกล่าวกระทำบางสิ่ง โดยเขาให้แนวคิดเรื่องของการรับรองว่า“การรับรองก่อให้เกิดความหมายของความมั่นคงที่ไม่เฉพาะเจาะจงต่อภัยคุกคามหรือภาพเหตุการณ์โดยเฉพาะใดๆ”

สันติภาพที่อังกฤษใช้อำนาจบังคับให้มี (Pax Britannica) เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด กองทัพเรืออังกฤษพยายามจัดให้มีความมั่นคงทั่วโลกโดยการครองทะเลความมั่นคงดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นสันติภาพโดยทั่วไป (Howard, 1994-5: 165) โฮวาร์ดเสนอว่าสิ่งเหล่านี้เป็นหนทางกว้างๆที่สามารถใช้กำลังรบทางทหารการป้องปรามและการบังคับ จึงเป็นแนวความคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในขณะที่การรับรอง เพื่อสร้างกระบวนทัศน์โดยทั่วไปไม่เป็นที่รู้จักหรือไม่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

3.3.6 ลัทท์แวก

เอ็ดเวิร์ดลัทท์แวก (Edward NicolaeLuttwak) นักยุทธศาสตร์ชาวสหรัฐอเมริกาพูดถึงเกี่ยวกับการบั่นทอนกำลัง (Attrition) และการดำเนินกลยุทธ์ (Maneuver) รูปแบบของยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้สำหรับลัทท์แวกการบั่นทอนกำลัง เป็นการใช้อำนาจการยิง และอำนาจกำลังรบทางวัตถุ (material strength) ที่เหนือกว่าเพื่อทำลายกำลังรบทั้งหมดของข้าศึกในที่สุด เว้นเสียแต่ว่าข้าศึกยอมจำนนหรือถอยหนี ข้าศึกเป็นเพียงแคเป้าหมายหนึ่งที่น่ามาเรียงเพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์โดยวิธีการทางอุตสาหกรรม สิ่งที่ตรงข้ามกับสงครามด้วยการบั่นทอนกำลัง (Attrition Warfare) คือ การดำเนินกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน ซึ่งได้แก่ “การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ (objective) โดยเฉพาะ” เป้าหมาย (goal) ของการดำเนินกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกัน

แทนที่จะเป็นการทำลายทางกายภาพของข้าศึกเหมือนเช่นการบั่นทอนกำลังแต่เป็นการทำให้ระบบต่างๆของข้าศึกเสียหายระบบเหล่านั้นอาจเป็นการควบคุมและบังคับบัญชาของข้าศึกหรือกำลังรบในสนามของข้าศึก หรือแม้กระทั่งหลักนิยมของข้าศึกหรือบางทีการเข้าวางกำลังรบของข้าศึกที่เกี่ยวข้องกับระยะทางเช่น ในการเจาะแนวที่มั่น ในบางกรณีอาจโจมตีระบบต่างๆทางเทคนิคที่ข้าศึกมีอยู่ซึ่งในกรณีสุดท้ายนี้ ลัทท์แวก ใช้การลวงของเรดาร์มากกว่าการลวงหรือ การรบกวณโดยทั่วไป (Luttwak: 92-3)

แทนที่จะสอดส่องหาการรวมกำลังของข้าศึก เนื่องจากสิ่งนั้น คือที่ที่เป้าหมายจะถูกพบเป็นจำนวนมากจุดเริ่มต้นของ การดำเนินกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกันคือ การหลีกเลี่ยงจุดแข็งของข้าศึก ตามด้วยการประยุกต์ใช้ความเหนือกว่าบางประการที่ได้เลือกสรรต่อจุดอ่อนข้าศึกที่สันนิษฐานไว้ทางกายภาพหรือทางจิตวิทยา ทางเทคนิคหรือทางการจัดหน่วย (Luttwak: 94)

ลัทท์แวกตระหนักดีว่าทั้ง การบั่นทอนกำลังและการดำเนินกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกัน ไม่ได้ถูกนำมาใช้ตามลำพัง แต่มักจะผสมบางส่วนของทั้งสองหลักการ แม้ว่าจะมีอันใดอันหนึ่งได้รับการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญการดำเนินกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกันทำได้ยากกว่าการปฏิบัติการบั่นทอนกำลัง แม้ว่าจะสามารถให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าและเร็วกว่าในทางตรงกันข้าม การดำเนินกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกันอาจล้มเหลวได้อย่างสิ้นเชิงถ้ากำลังรบที่นำไปใช้อ่อนแอเกินไปที่จะปฏิบัติกิจหรือการดำเนินกลยุทธ์ที่กระทำอยู่ต้องเผชิญหน้ากับการต่อต้านที่ไม่คาดคิดการดำเนินกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกันปกติแล้วไม่ยอมให้มี “การทดแทนอย่างเสรีของปริมาณกับ คุณภาพ” เนื่องจากกรณีมีชั้นพื้นฐานของคุณภาพอยู่ภายใต้ซึ่งทำให้คนไม่สามารถผ่านได้อย่างปลอดภัยเว้นเสียแต่ว่าบุคคลนั้นได้ผ่านเกินขั้นดังกล่าวขึ้นไปแล้วจึงจะทำให้การทดแทนเชิงปริมาณสามารถกระทำได้ (Luttwak: 94-5)

ลัทท์แวก ยังกล่าวไว้อีกด้วยว่า“ยุทธศาสตร์เป็นสิ่งที่ขัดแย้งกันเอง” (paradoxical) การเรียกร้องให้ยอมรับส่วนใหญ่ที่ผู้เขียนอ้างไว้ ณ ที่นี้คือ ยุทธศาสตร์ไม่ได้เป็นแค่เพียงนำมาซึ่งสิ่งนี้ หรือปัญหาที่ต้องพิสูจน์ของความขัดแย้งกันเองนั้นทางตรงกันข้ามควรได้รับการจดจำว่าใช้ได้ แต่ทราบว่าคุณสมบัติทั้งปวงของยุทธศาสตร์ได้ถูกกระจายออกโดยความเป็นเหตุ เป็นผล หรือตรรกะที่ขัดแย้งกันในตัวเองซึ่งขัดแย้งต่อแนวคิดทางตรรกะโดยทั่วไป ในอาณาจักรแห่งความรู้อื่นๆแห่งชีวิต (ยกเว้นในกรณีที่สงครามเหมือนกับเกมส์) เขาเชื่อความเป็นเหตุเป็นผลหรือ ตรรกะที่ขัดแย้งกันเอง กระจายออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เทคนิค ยุทธวิธี ยุทธการ ยุทธศาสตร์เขตสงครามและมหายุทธศาสตร์และการสงครามมี 2 มิติได้แก่ ระดับแนวตั้งและแนวราบหรือ แนวระดับ (Luttwak: 4.; 87-91)

ณ ระดับพื้นฐาน ลัทธิแนวคิดให้เห็นทั้งลักษณะ (presence) และทางเลือกที่พึงปรารถนา (desirability) ในสงครามที่ฝ่าฝืนตรรกะในยามปกติตัวอย่างที่เขาใช้อ้างเป็นหลักฐานสนับสนุนคือถนนไปสู่ที่หมาย (objective) ทางสำรองคือ ถนนที่กว้าง เส้นทางตรง มีพื้นผิวอย่างดี และถนนที่แคบ เส้นทางคดเคี้ยว มีพื้นผิวอย่างเลว

“ในขอบเขตของความขัดแย้งเกี่ยวกับยุทธศาสตร์จะไม่มีทางเลือกเลยหรืออย่างไรเนื่องจากในสถานการณ์การรบเป็นไปได้ว่า ถนนที่ไม่ดีสามารถเป็นสิ่งที่ดีได้อย่างแน่นอน เพราะว่าถนนไม่ดีนั้น อาจจะเป็นจุดที่เข้าศึกก็ต่ออย่างหลวมๆ หรือแม้กระทั่งถูกทิ้งไว้โดยไม่มี การป้องกัน”

ด้วยเหตุนี้ ผู้บังคับบัญชาสร้างทางเลือกต่างๆ ที่ตรงกันข้ามกับความเป็นเหตุเป็นผลตามปกติ เนื่องจากว่าพวกเขาทำให้เกิดความได้เปรียบที่มีคุณค่า ความได้เปรียบที่เกิดขึ้นโดยตรงจากธรรมชาติของสงครามลัทธิแนวคิดเหมือนกับ เคลลาเชวิทส์ที่เชื่อว่า แง่คิดในการแข่งขันของสงคราม ซึ่งมักมีการแข่งขันระหว่างคู่ปรปักษ์ที่แข็งแกร่งเป็นแง่คิดหนึ่งที่กำหนดนิยามของสงคราม” ในทางตรงกันข้าม ด้วยการที่มักจะชอบขัดแย้งกันเอง (paradoxical preference) ในเรื่องเกี่ยวกับเวลาและทิศทาง การเตรียมตัวไม่เพียงพอที่เห็น ได้อย่างเด่นชัดและเจตนาที่ไม่สมบูรณ์ (deliberately incomplete) แนวทางที่ดูเหมือนว่ามีอันตรายเกินไปสำหรับการรบในเวลากลางคืน และในสภาพอากาศที่เลวร้ายเป็นแง่คิดธรรมดาสามัญอันหนึ่งของความชาญฉลาดทางความคิดด้านยุทธวิธี (tactical ingenuity) และเป็นเหตุผลหนึ่งที่มาจากการธรรมชาติที่สำคัญของสงคราม” (Luttwak: 7) ผู้บังคับบัญชาคิด ทางเลือกที่ขัดแย้งกันเอง (paradoxical choices) ส่วนใหญ่เพื่อให้บรรลุการจู่โจมและลดภาวะความเสี่ยงจากการรบ

เพื่อให้ได้ความได้เปรียบของข้าศึกที่ไม่สามารถโต้ตอบได้ เนื่องจากว่าถูกจู่โจมและไม่พร้อมหรืออย่างน้อยไม่สามารถมีปฏิกิริยาตอบโต้โดยทันทีทันใดด้วยกำลังรบที่เต็มทางเลือกทุกชนิดที่ขัดแย้งกันเองอาจถูกนำมาอ้างเหตุผลสนับสนุน... ในตอนนี้ การจู่โจมสามารถได้รับการจดจำว่าหมายถึงอะไรซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงข้อเท็จจริงหนึ่ง หรือความได้เปรียบในการสงคราม แต่เป็นการหยุดชะงัก เพียงสั้นๆ เฉพาะบางส่วนของสภาพอันยากลำบาก (predicament) ทั้งหมดของยุทธศาสตร์แม้กระทั่งขณะที่การต่อสู้ยังดำเนินต่อไปถ้าปราศจากข้าศึกที่ทำการโต้ตอบหรือค่อนข้างจะครอบคลุม และถึงระดับซึ่งการจู่โจมได้บรรลุผลแล้ว การทำสงครามก็เป็นเพียงแค่งานบริหารทางราชการเท่านั้น (administration) (Luttwak: 8)

เพราะฉะนั้น การจู่โจมกลายเป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์ที่เป็นกุญแจสำคัญของยุทธศาสตร์ โดยข้อเท็จจริงแล้วสำนักยุทธศาสตร์ทั้งหมด (ลัทธิแนวคิดอ้างอิงอย่างเฉพาะเจาะจงต่อแนวทางอ้อมของฮาร์ท) ได้รับการค้นพบว่าอยู่บนหลักการของการจู่โจม แต่ปัญหาก็คือ ทางเลือกที่

ขัดแย้งกันเองเหล่านั้น อันได้แก่ทางเลือกเพื่อการบรรลุการจูงใจ ไม่เคยได้มาเปล่าๆหรือได้มาอย่างปลอดภัยเนื่องจากว่าทุกๆ ทางเลือกที่ขัดแย้งกันเองซึ่งทำไว้เพื่อจุดมุ่งหมายแห่งการจูงใจต้องมีค่าใช้จ่ายในตัวหรือแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าต้องมีการสูญเสียความเข้มแข็งที่มีอยู่ไปบ้าง ดังนั้น ทางเลือกเองก็อาจจะทำให้การปฏิบัติยากลำบากมากขึ้น (เช่น ในการต่อสู้ในเวลากลางคืนเป็นเรื่องที่ยากกว่า) ความลับ สามารถขัดขวางการเตรียมการ แต่ก็ไม่เป็นไปทั้งหมดการลวงอาจไม่เสียค่าใช้จ่ายเมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นๆ (เช่น ข่าวสารปลอมที่รั่วไหลไปสู่ฝ่ายข้าศึก) แต่เนื่องจากสิ่งนี้ กลายเป็นสิ่งที่ต้องมีส่วนประกอบมากมาย ซับซ้อนและน่าเชื่อถือมากกว่าดังนั้นการลวงจึงดูซับซ้อนทรพยากรไปเกือบหมด (หน่วยต่างๆที่ดำเนินการเข้าตีลวงจะไม่ถูกจับได้ ณ จุดหลักของการปะทะ) และ ณ จุดที่ไกลที่สุด (At the extreme) ฝ่ายหนึ่งอาจจะขยายกำลังรบมากเกินไปเพื่อให้ได้มาซึ่งการจูงใจจนทำให้กำลังรบที่เหลืออยู่มีไม่เพียงพอในการต่อสู้จริง (Luttwak: 9-10)

เห็นได้ชัดเจนว่าแนวทางที่ขัดแย้งกันเองของ “ความคาดหวังที่น้อยที่สุด” นี้ จะต้องหยุดตัวเองก่อนที่จะถึงจุดจบ แต่มากไปกว่านั้นก็คือ การตัดสินใจเป็นเรื่องของการคำนวณที่ไม่ปลอดภัยและไม่เที่ยงตรง แน่จนถึงแม้ว่าการสูญเสียความเข้มแข็งทางศักยภาพที่มีอยู่เป็นสิ่งที่แน่นอนความสำเร็จให้บรรลุการจูงใจสามารถเป็นเพียงความหวังและถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายโดยปกติแล้วสามารถคำนวณได้อย่างรัดกุมก็ตาม ผลประโยชน์ก็ยังคงเป็นเรื่องของการคาดเดาจนกระทั่งการกระทำนั้นได้เกิดขึ้น (Luttwak: 10)

แน่นอนว่าทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ซับซ้อน โดยแรงต้าน (friction) ที่ลัทท์แวก เรียกว่าภาวะเสี่ยงในการจัดหน่วย(Organizational Risk) การปฏิบัติที่ขัดแย้งกันเองสามารถคาดการณ์ได้เช่นกันเหตุนี้ ใน พ.ศ.2525 (ค.ศ.1982) ในเลบานอน ชาวอิสราเอลสร้างชื่อเสียงในด้านการปฏิบัติที่ขัดแย้งกันเอง (paradoxical action) ซึ่งทำให้พวกเขาไม่สามารถบรรลุการจูงใจได้ จนกระทั่งพวกเขาเลิกล้มกระบวนทัศน์ที่จัดตั้งขึ้นและทำการเข้าตีตรงหน้าอย่างเห็นได้ชัดที่บริเวณหุบเขาเบกกา (Bekka Valley) ลัทท์แวก ตระหนักดีว่าบางสถานการณ์ต้องการความตรงไปตรงมาหรือเรียบง่ายเป็นคำตอบที่มีเหตุผล “ถ้าข้าศึกถูกทำให้อ่อนแอจนกระทั่งว่ากำลังรบของฝ่ายข้าศึกเป็นเหมือนเช่นเป้าหมายที่ไม่ต่อสู้เรียงรายกันอยู่ หรือเป็นเหมือนสิ่งไม่มีชีวิตตราบกระทั่งไปเช่นการผลิตทางอุตสาหกรรมร่วมกับบรรทัดฐานทั้งหมดของประสิทธิผล ก็สามารถใช้ได้อย่างเต็มที่ และตราบกระทั่งขัดแย้งกันเองของยุทธศาสตร์ก็จะไม่มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่พิจารณา (Luttwak: 10-15, 17)

ในขณะที่เขามีบางจุดที่น่าสนใจและมีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของรายละเอียดการยื่นกรานของลัทท์แวก ต่อธรรมชาติที่ขัดแย้งกันของสงครามเป็นการลงความเห็นหนึ่งทีกว้างเกินไปและมีประเด็นมากมายเกินไป กล่าวคือ การขัดแย้งกันเองในการสงคราม ถ้าสงครามเป็นความขัดแย้งกันเองโดยสมบูรณ์ตามที่ ลัทท์แวก ยืนยัน การศึกษาสงครามก็ไม่น่าจะ

กระทำได้ (ข้อยกเว้นของเขาเป็นข้อเล็กๆเกินกว่าจะเป็นสิ่งสำคัญ) โดยข้อเท็จจริงแล้ว การสงครามส่วนใหญ่ซึ่งรวมทั้งความขัดแย้งกันเองของสงครามเป็นเหตุเป็นผลอย่างยิ่งในทางความหมายก็คือ การโต้แย้งของ ลัทธิแวกเพื่อพิสูจน์ข้อยืนยันทันทีและมักจะหักล้างกันไปในตัวเอง

3.3.7 มาร์ติน ฟอนเครเฟลด์

มาร์ติน ฟอน เครเฟลด์ (Martin Van Creveld) นักประวัติศาสตร์ชาวอิสราเอล ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าของสงคราม (The Transformation of War) โดยมีชื่อบนปกคือ “การตีความความขัดแย้งด้วยอาวุธใหม่ นับตั้งแต่ เคลาเซวิทส์” เขาเป็นตัวแทนส่วนหนึ่งของนักวิชาการสมัยใหม่ที่เชื่อว่า เคลาเซวิทส์ ไม่มีการอธิบายว่าทำไม อย่างไร หรือ โดยใครที่จะทำการต่อสู้หรือทำสงครามสำหรับ แวน ครีเวลด์ แล้วสงครามไม่ใช่การปฏิบัติทางการเมืองโดยชอบด้วยเหตุผลระหว่างรัฐอีกต่อไปแล้ว ดังสงครามที่เคยเป็นมาแต่ก่อน เขาชี้ให้เห็นว่าการสงครามจะกระทำโดย ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (non-state actors) โดยใน พ.ศ.2544 (ค.ศ.1991) ถือเอาความขัดแย้งเป็นสำคัญ มากกว่าเป็นการสงครามระหว่างรัฐมหาอำนาจทางการเมืองที่มีการจัดตั้งเป็นประชาคมระหว่างประเทศเหมือนที่คาดไว้ (และดูเหมือนว่า เคลาเซวิทส์ ได้คาดคะเนไว้) สงครามไม่ได้สู้รบโดยสิ่งที่มีอยู่จริง (entities) ที่พวกเรายังคงคิดว่าสงครามต้องสู้รบเช่นนั้นตลอดไป พลรบในสงครามสมัยใหม่ไม่ได้ทำการต่อสู้ด้วยเหตุผล ดังเช่นที่พวกเราเคยเชื่ออีกต่อไป ท้ายที่สุดพวกเขาไม่ได้ทำการต่อสู้ในลักษณะที่เรามักยอมรับว่าเป็นมาตรฐาน (Creveld 1991: ix)

สงครามสมัยใหม่มีหลายรูปแบบ รูปแบบสามเหลี่ยมของ เคลาเซวิทส์ (Clausewitzian Trinitarian Form) ซึ่งมีรัฐบาลเป็นยอดบนสุดของสามเหลี่ยม มีกองทัพและประชาชนเป็นปลายสองข้างที่ฐาน นั้นเป็นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งความหมายคือทั้งสามมีอิทธิพลต่อกันและกัน โดยไม่เป็นเครื่องมือที่เด่นชัดอย่างใดอย่างหนึ่ง เครเฟลด์ คิดว่า เคลาเซวิทส์ ไม่ได้คิดนำไปใช้ในกรณีอื่นนอกเหนือจากการสงคราม รัฐ-ต่อ-รัฐ เนื่องจากเขามองเห็นการกลับมาของ “ความขัดแย้งในระดับต่ำ” (low intensity conflict) เขาเชื่อว่าสงครามใหม่จะกระทำโดย ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ “เรากำลังเข้าสู่ยุคที่ไม่ใช่การแข่งขันทางเศรษฐกิจ อย่างสันติระหว่างการคิดกันทางการค้า แต่เป็นเรื่องของการสงครามระหว่าง กลุ่มศาสนา และ กลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic groups)” นั้นจึงหมายความว่า สามเหลี่ยมของ เคลาเซวิทส์ อาจกลับหัวให้ กองทัพหรือประชาชนไปเป็นส่วนยอดบนของสามเหลี่ยมก็ได้

ขอบเขตปัจจุบันของกำลังรบทางทหาร ไม่เกี่ยวข้องกักับกิจต่างๆ ที่พวกเขาจะเผชิญประการแรกพวกเขาจะกลายเป็นพวกที่ไม่มีขีดความสามารถในการใช้กำลังรบที่เหมาะสมเลยและในที่สุดก็ไม่สามารถดำรงอยู่ในฐานะมีสภาพที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นของรัฐ (Creveld 1991: 57, ix)

ธรรมชาติของผู้ที่เข้าร่วมสงครามกำหนดเหตุผลที่พวกเขาต้องทำสงคราม ดังนั้นหากผู้ที่เข้าร่วมสงครามไม่ใช่รัฐพวกเขาจึงไม่ทำการต่อสู้ด้วยเหตุผลที่เหมือนรัฐสิ่งนี้เป็นไปตามเหตุผลที่ แวน เครเฟลด์ ยืนยันว่า การเมืองสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้เพียงเฉพาะกับรัฐเท่านั้น ไม่ได้กำหนดกว้างอย่างเช่นเดียวกับผลประโยชน์ในประชาคมตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (non-state actors) จึงทำสงครามเพียงเพื่อเหตุผลด้วยแนวความคิดเชิงนามธรรม เช่น เพื่อความเป็นธรรมหรือเพื่อศาสนาบ่อยครั้งที่กลุ่มต่างๆ รู้สึกรว่าการดำรงอยู่ของพวกตนถูกคุกคามและมีการตอบโต้อย่างรุนแรง เหตุผลต่างๆ เป็นแบบลัทธิปัจเจกบุคคลอย่างรุนแรง (individualistic) และไม่ยอมให้นำมาวิเคราะห์ได้โดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ที่มีพื้นฐานในรูปแบบอย่างไม่เหมาะสมตามแนวคิดของ เคลลาเซวิทส์ (Creveld, 1991: 125-156)

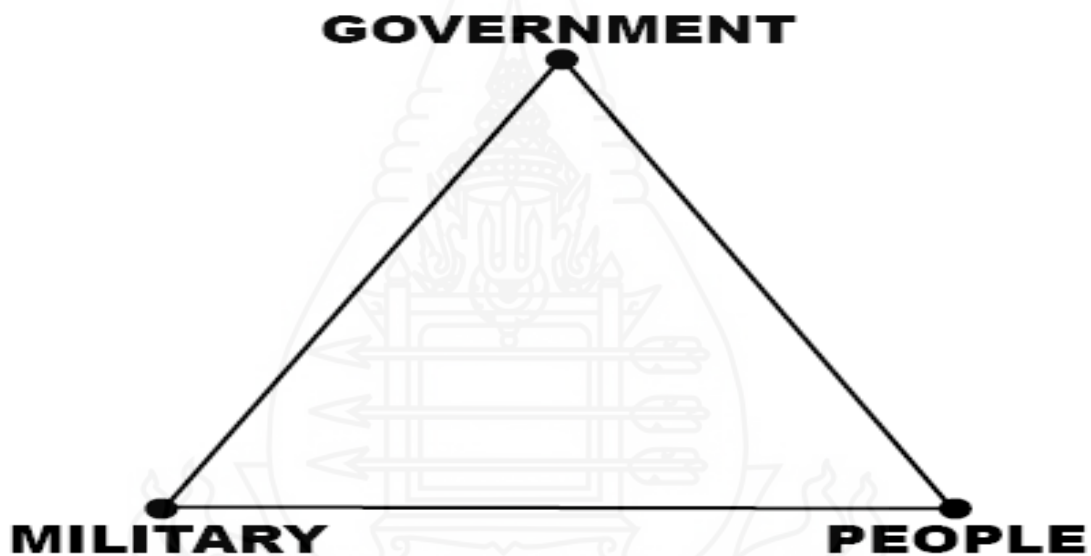

Figure 2. The Remarkable Trinity.

ภาพที่ 1.10 สามเหลี่ยมของ เคลลาเซวิทส์ (Clausewitzian Trinitarian Form)

ที่มา: U.S. ARMY WAR COLLEGE GUIDE TONATIONAL SECURITY ISSUESVOLUME I:
THEORY OF WAR AND STRATEGY

ท้ายที่สุด แวน ครีเวลด์ เชื่อว่าเคลลาเซวิทส์ ไม่เข้าใจว่าสงครามมีการต่อสู้อย่างไร อย่างน้อยที่สุดการยืนยันที่ว่าสงครามน่าจะ โน้มเอียงหรือคลี่คลายไปตามธรรมชาติทั้งหมดเป็นสิ่งที่ไม่

เขาอ้างถึงกฎหมายระหว่างประเทศ และสนธิสัญญาระหว่างประเทศท่ามกลางปัจจัยอื่นๆว่า สิ่งดังกล่าวเป็นเช่นเครื่องยับยั้งที่สำคัญต่อกระแสและภาพรวมทั้งหมดของสงครามรัฐ-กับ-รัฐสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่า คือ คำวิจารณ์ของเขาด้านยุทธศาสตร์ แวน ครีเวลด์ มองเหมือน ลัทธินิวทอน ยุทธศาสตร์เป็นเช่น การขัดแย้งกันเอง (paradoxical) เขาเชื่อว่าคู่แข่งแห่งการขัดแย้งกันเองเป็นผู้กำหนดนิยามของยุทธศาสตร์ถ้าเป้าหมาย (object) ของสงครามคือ การเอาชนะกำลังรบฝ่ายตรงข้ามด้วยกำลังรบของเราเอง เราต้องออกแบบการดำเนินกลยุทธ์เพื่อเอาความเข้มแข็งเข้าต่อสู้ต่อจุดอ่อนเนื่องจากว่าสงครามคือ การแข่งขัน ข้ำศึกของเราที่กระทำสิ่งเดียวกันกับเราและเราต้องซ่อนพรางหรือป้องกันจุดอ่อนของเราจากจุดแข็งของฝ่ายตรงข้ามด้วยเหตุนี้ ความสำคัญของยุทธศาสตร์คือ “...ขีดความสามารถในการเข้าตีลวง (feint) การลวง (deceive) และการนำไปให้ผิดทาง (mislead)” ในที่สุด ผู้ที่ทำงานอย่างหนักในการปกปิดซ่อนพรางมากจนกระทั่งตนเอง และฝ่ายของตนอาจจะถูกลวง ณ จุดที่ความแตกต่างระหว่างการเข้าตีลวงกับความพยายามหลัก ไม่ชัดเจนแวน ครีเวลด์ ยังอภิปรายความขัดแย้งกันเองในเรื่องของเวลาและพื้นที่อีกด้วย โดยการใช้อ้อโต้แย้งเช่นเดียวกับ ลัทธินิวทอน ที่กล่าววาระยะทางที่สั้นที่สุดระหว่างสองจุดอาจจะไม่ใช่เส้นตรง ความขัดแย้งกันเองอื่นๆได้แก่ ระหว่างการรวมกำลัง และการกระจายกำลังออก (การรวมกำลังจำเป็นเพื่อใช้พลังอำนาจแต่การรวมกำลังมีโอกาสถูกตรวจพบสูง) หรือระหว่างประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ยิ่งการจัดหน่วยทางทหาร มีเศรษฐกิจ มีการปรับปรุงให้กระฉับกระเฉง หรือมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่าไร หน่วยนั้นยิ่งอ่อนแอมากขึ้นเท่านั้น) (Creveld, 1991: 63-94: 119: 120-220)

บางทีอาจเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ก็ได้ มาร์ติน แวน ครีเวลด์ ได้วิจารณ์บทความของเขาเองในบทหนึ่งของหนังสือที่จัดพิมพ์ใน พ.ศ. 2546 (ค.ศ.2001) ไว้ว่า ไม่น่าประหลาดใจว่า แวน ครีเวลด์ ค้นพบคุณลักษณะในงานชิ้นก่อนของเขาซึ่งเขียนขึ้นในช่วง พ.ศ. 2531-2532 (ค.ศ. 1988-1989) ว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง สงครามอ่าวเป็นความวิปลาส (aberration) อย่างหนึ่ง ผลลัพธ์ที่ได้ภายหลังเกือบจะเป็นการบังเอิญที่ไว้ล่วงหน้า ไม่เช่นนั้นแล้ว “บทความหลักของหนังสือเรื่อง The Transformation of War ได้แก่ ความขัดแย้งด้วยอาวุธที่สำคัญระหว่างมหาอำนาจกำลังจะเป็นสิ่งที่ล้ำสมัยและดูเหมือนว่าจะล้ำสมัยในระหว่างสิบปีตั้งแต่การจัดพิมพ์หนังสือ” ในทางตรงกันข้าม สงครามที่ไม่ใช่สามหลัก (Non-Trinitarian War) กำลังเฟื่องฟูขึ้นมาและกำลังรบตามแบบดูเหมือนว่าจะไม่สามารถนำพวกเขาไปสู่การปิดอภิปรายที่น่าพึงพอใจ “...การทำนายว่าประวัติศาสตร์กำลังเป็นพยานแห่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจากสงครามสามหลัก (Trinitarian War) สู่อำนาจที่ไม่ใช่สามหลัก (Non-Trinitarian War) ดูเหมือนว่าได้เติมเต็มให้กับตัวเองและยังคงเติมเต็มเช่นนี้ต่อไปทุกๆวันจนเกือบเป็นเกณฑ์ประจำวัน”

เขาเชื่อว่าการสงครามสารสนเทศอาจเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ (wild card) และสามารถยับยั้ง (disrupt) การคาดคะเน (predictions) ของเขาอย่างไรก็ตามในดุลยภาพ (on balance) เขาเห็นว่าสารสนเทศเป็นประโยชน์ (หรืออย่างน้อยที่สุดเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เท่าเทียมกันกับตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐและเป็นการยืนยันในแนวโน้มที่ไปสู่ลัทธิที่ไม่ใช่สามหลัก (Non-Trinitarianism) ด้วยเหตุนี้ แวน ครีเวลด์ ยึดติดอยู่กับการวิจารณ์ เคลลาเซวิทส์ และองค์ประกอบที่สำคัญของบทความต้นฉบับของเขา (Martin van Creveld, in Robert J. Bunker, ed. 2003: 5, 7-14)

3.4 ทางสำรองอื่นๆ: แนวคิดทางยุทธศาสตร์อื่นๆ

เราสามารถจำแนกแยกแยะแนวคิดทางยุทธศาสตร์ออกเป็น แนวคิดที่ผสมกัน แนวคิดสำรองหรือแนวคิดทางเลือกและแนวคิดที่เป็นไปได้ทางยุทธศาสตร์ ออกได้ดังต่อไปนี้

3.4.1 แนวคิดยุทธศาสตร์ ตามลำดับขั้น, พร้อมเพรียงกัน และสั่งสม (Sequential, Simultaneous, and Cumulative)

กระบวนการขั้นเหล่านี้พยายามสร้างให้เห็นความแตกต่างระหว่างบรรดายุทธศาสตร์บนพื้นฐานที่ว่านักยุทธศาสตร์กำลังโจมตี เป้าหมาย (Objectives) ในลักษณะตามลำดับหรือทำพร้อมๆกันหรือโดยการสุ่มลำดับที่สำคัญด้วยเหตุนี้การทัพตามลำดับในแบบดั้งเดิมน่าจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติเพื่อให้ได้การครองอากาศตามด้วยความพยายามที่จะเอาชนะกำลังรบของข้าศึกในสนามและการทำให้เกิดการผกผัน (culminating) ในการเข้าตีหรือการครอบครองวัตถุประสงค์ทางการเมือง การทัพพร้อมเพรียงกันน่าจะรวมถึงการเข้าตีเกือบที่จะพร้อมกันต่อแต่ละกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้

1) ยุทธศาสตร์สั่งสม(Cumulative)

ผลลัพธ์ซึ่งไม่ใช่การปฏิบัติการหรือลำดับของการปฏิบัติการ แต่เป็นผลกระทบที่สะสมของการปฏิบัติจำนวนมากในห้วงเวลาหนึ่งยุทธศาสตร์การตีโฉบฉวยต่อเรือสินค้า (Commerce Raiding Strategy) เป็นตัวอย่างที่คลาสสิกการสูญเสียของเรือลำใดลำหนึ่งไม่เป็นที่สลักสำคัญเฉพาะและไม่มีความจำเป็นต้องจมเรือตามลำดับในขณะที่ประเภทของเรือ (เช่น เรือบรรทุกน้ำมัน) อาจมีคุณค่ามากกว่าเรือประเภทอื่นดังนั้นการสูญเสียเรือลำใดลำหนึ่งในประเภทดังกล่าว จะสนับสนุนโดยตรงต่อชัยชนะ ประสิทธิภาพ (effectiveness) ของยุทธศาสตร์เกิดจากการสูญเสียสะสมในห้วงเวลาหนึ่ง

2) การปฏิเสธ การลงโทษและการใช้กำลังบังคับ (Denial, Punishment, and Coercion)

คำเหล่านี้ถูกเสนอให้แทนที่ด้วยการบั่นทอนกำลัง การทำให้สิ้นเรี่ยวแรง และการทำลายล้าง ซึ่งพรรณนาถึงจุดหมายของยุทธศาสตร์อย่างแท้จริงมากกว่าเป็นแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่สมบูรณ์ คำเหล่านี้ถูกใช้ประโยชน์อย่างจำกัดและได้รับการยอมรับในกลุ่มชนทางยุทธศาสตร์น้อยที่สุด แน่่อนการใช้กำลังบังคับ (coercion) เป็นแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่ได้รับการจดจำในตัวเอง เพียงแต่ไม่ได้ถูกจัดกลุ่มโดยทั่วไปให้รวมกับ การปฏิเสธ (denial) และการลงโทษ (denial) ให้เป็นเช่นกระบวนทัศน์

3) โจนส์: ยุทธศาสตร์ทหารกับการเมือง

อาร์เชอร์ โจนส์ (Archer Jones) นักประวัติศาสตร์ชาวสหรัฐอเมริกา มีแนวทาง (approach) ที่เป็นเอกลักษณ์เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ว่าเป้าหมาย (object) ทางด้านยุทธศาสตร์ทหารที่ถูกใช้ในที่นี่ คือ การทำให้กำลังรบทางทหารของฝ่ายตรงข้ามหมดสิ้นไป (depletion) คำจำกัดความของยุทธศาสตร์ทางทหาร-การเมือง ซึ่งเป็นศัพท์คู่กันคือ การใช้กำลังรบทางทหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมืองหรือวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงมากกว่าการทำให้กำลังรบทางทหารของฝ่ายตรงข้ามหมดสิ้นลง แน่่อนโดยปกติแล้ว ยุทธศาสตร์ทหารบากบั่นพยายามในการนำวัตถุประสงค์ทางการเมืองหรือที่เทียบเคียงกันไปได้ แต่มุ่งเพื่อให้บรรลุสิ่งเหล่านั้น โดยทางอ้อมด้วยการทำให้กำลังรบทางทหารฝ่ายข้าศึกหมดสิ้นลงมากพอที่จะให้ได้มาซึ่งความพอเพียงที่เหนือกว่าในการบรรลุจุดประสงค์ หรือเป้าหมายทางการเมือง (political goals) อันเป็นผลมาจากการทำสงคราม (Jones 1996: xiii)

โจนส์ ไม่นิยมยุทธศาสตร์ การบั่นทอนกำลัง (Attrition) เนื่องจากว่าการบั่นทอนกำลังสัมพันธ์กับรูปแบบที่เฉพาะเจาะจงของยุทธศาสตร์ทหาร แต่เขายืนยันว่ากำลังรบทางทหารสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการทำให้ข้าศึกหมดสิ้นไป โดยผ่านวิธีการหนึ่งในสองวิธีนี้คือ บรรดายุทธศาสตร์การรบมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้กำลังข้าศึกหมดสิ้นไป โดยการทำลายกำลังรบของข้าศึกในสนามรบโดยตรง บรรดายุทธศาสตร์ทางการส่งกำลังบำรุงจะกัดกันฝ่ายตรงข้ามไม่ให้ได้มาซึ่งสิ่งอุปสรรคต่างๆกำลังรบ อาวุธ ทหารเกณฑ์หรือทรัพยากรอื่นๆ ยุทธศาสตร์ทั้งสองนี้สามารถปฏิบัติในหนทางใดหนทางหนึ่ง (ways) คือ การที่สามารถใช้การปรากฏตัวชั่วคราวในดินแดนของฝ่ายตรงข้ามเพื่อทำให้เป็นการบุกรุกเชิงทำลายที่โจนส์ ขึ้นป้ายว่า ยุทธศาสตร์ตีโฉบฉวย (Raiding Strategy) หรือการที่สามารถเอาชนะและยึดครองส่วนที่สำคัญของดินแดนข้าศึกอย่างถาวรที่เขาเรียกว่า ยุทธศาสตร์ยืนกราน (Persisting Strategy) ทั้งสองคู่ของแบบการรบและการส่งกำลังบำรุง

กับการตีโฉบฉวย(Raiding)และการยืนกราน(Persisting) ทำให้กำหนดยุทธศาสตร์ทหารเป็นที่เข้าใจกันได้ (Jones 1996: xiv)

จากนั้น โจนส์ได้ปัจจัยต่างๆ เข้าในตาราง (matrix) และใช้ปัจจัยเหล่านั้นในการสงครามทุกชนิด ทั้งทางบก ทางอากาศและทางทะเล อย่างไรก็ตาม สงครามทางอากาศสามารถเป็นเพียงแต่การตีโฉบฉวย (raiding) เนื่องจากธรรมชาติของเครื่องมือ (medium) เป็นลักษณะ ดังนั้นทางทหารถือว่าสิ่งนี้เป็นหนทาง (ways) เดียวที่จะเข้าถึงยุทธศาสตร์ได้ดีที่สุด ดังเช่น การประยุกต์ของโจนส์ที่ใช้วิธีการย้อนหลังวิเคราะห์การทัพทางประวัติศาสตร์ในสงคราม

การแยกกันอย่างชัดเจนระหว่างยุทธศาสตร์ทางการเมืองกับยุทธศาสตร์ทางทหาร มีพื้นฐานอยู่ที่ว่าจุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ทหารนั้น คือการทำลายกำลังรบของข้าศึกให้หมดสิ้นไป หรือไม่ โจนส์ มีแนวความคิดหนึ่งที่น่าสนใจ เกี่ยวกับการบั่นทอนกำลังทางการเมือง(political attrition) สิ่งนี้หมายถึงชัยชนะในการรบช่วยยกระดับของขวัญและก่อให้เกิดการมองในแง่ดีเกี่ยวกับการเอาชนะในเวลาที่เหมาะสมด้วยการสูญเสียที่ยอมรับได้ในทางตรงกันข้ามการเอาชนะในการรบทำให้ความแน่นอนในชัยชนะมีน้อยลง และห่างไกลความเป็นไปได้มากขึ้นตามกาลเวลาและสามารถบรรลุชัยชนะได้ด้วยค่าใช้จ่ายที่สูง โจนส์ ไม่คิดว่าการทำลายล้างทางการเมืองจะได้ผลในการกระทำที่ตรงข้ามกัน กล่าวคือ ท่านไม่สามารถเก็บสะสมความตั้งใจ (will) ที่ดีในช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะช่วยให้ท่านผ่านพ้นช่วงเวลาที่น่าเลวร้ายไปได้ (ถึงแม้ว่าท่านจะเริ่มต้นด้วยเวลาที่เลวร้าย ณ ระดับของขวัญกำลังใจที่สูงกว่า) อย่างอื่น โจนส์ เปรียบเทียบความตั้งใจของมวลชน (popular will) ที่จะเอาชนะโดยใช้การสนับสนุนทางเศรษฐกิจแบบคลาสสิก โดยใช้ทฤษฎีอุปสงค์-อุปทานที่ยืดหยุ่นและไม่ยืดหยุ่น (Jones, 1992: 35; 201-4) สิ่งดังกล่าวแม้เป็นการอธิบายที่น่าพึงพอใจได้น้อยที่สุดก็ตาม แต่ในบางทีการนำไปใช้เพียงเล็กน้อยๆ ของนักยุทธศาสตร์ที่เป็นผู้ปฏิบัติ แนวความคิดของ อาเซอร์ โจนส์ก็มีความสร้างสรรค์และยังมีข้อดีอยู่บ้างซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวความคิดยุทธศาสตร์ทางการเมือง โดยเฉพาะการบั่นทอนกำลังทางการเมือง ของโจนส์ก็มีการนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ(National Security Strategy) ในหลายประเทศ

4) ยุทธศาสตร์การเค็ดหัว: ยุทธศาสตร์ทหารเฉพาะทาง(การกำจัดผู้นำศัตรู)

แรงดึงดูดความสนใจของนักยุทธศาสตร์ในต้นศตวรรษที่ 21 คือยุทธศาสตร์การเค็ดหัว(Decapitation Strategy) ซึ่งกำหนดเป้าหมายที่เลือกสรรโดยเฉพาะว่าเป็นผู้นำของข้าศึกหรือน้อยที่สุดเจาะจงต่อกลุ่มของบรรดาผู้นำระดับสูงซัดดัมฮุสเซน (Saddam Hussein) เป็นเป้าหมายที่ปรารถนาตามแนวทางนี้ถึงแม้ว่าหนังสือเชิงตำราทางยุทธศาสตร์เมื่อไม่นานมานี้ อาทิ Quadrennial Defense Review ที่ใช้การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง (regime)

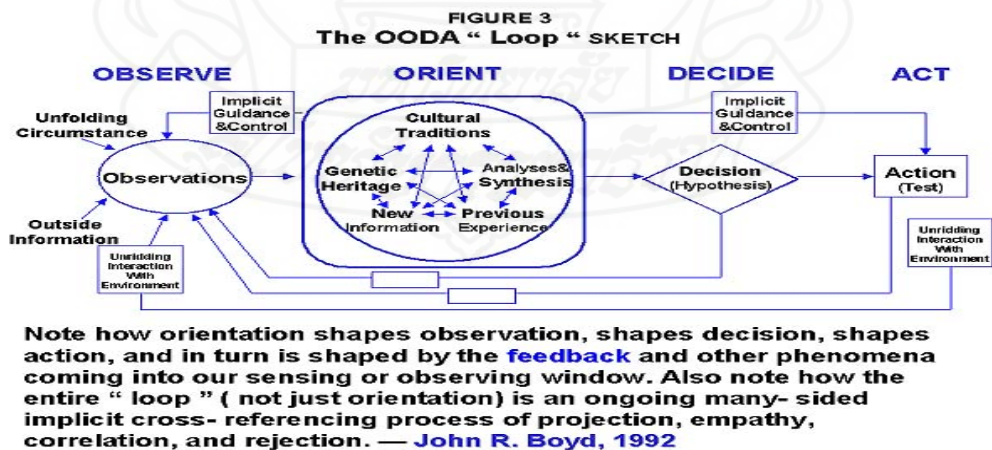
เป็นปัจจัยประเมินให้รู้ถึงการยอมรับที่กว้างขวางขึ้นด้านแนวความคิดสมมติฐานที่สำคัญอันหนึ่ง ซึ่งโดยทั่วไปได้รับการยืนยันโดยไม่ต้องพิสูจน์ว่าเป็นผู้นำปัจจุบัน (บางทีได้รับการช่วยเหลือโดยกลุ่มเล็กๆของเหล่าผู้ที่ร่วมคบคิด) ซึ่งนั่นก็คือ ต้นเหตุทั้งปวงของความขัดแย้ง/ข้อพิพาทระหว่างประเทศสมมติฐานที่เป็นบทพิสูจน์อันหนึ่งคือ การกำจัดผู้นำที่ชั่วร้ายในปัจจุบัน จะส่งผลในการแทนที่โดยระบอบการปกครองที่มีเจตจำนงที่จะยอมให้เกิดการยินยอม (concessions) ซึ่งถูกเรียกร้องโดยรัฐที่เป็นฝ่ายตรงข้ามหรือ พันธมิตรชั่วคราวปัญหาของแนวทางนี้ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการมีประสิทธิผลของสมมติฐานที่วางไว้

ประการแรกสมมติฐานที่ว่าประชาชนทั่วไปของประเทศเป็นคนดีและเป็นไปไม่ได้ที่จะสนับสนุนนโยบายของผู้ปกครองที่ชั่วร้ายของพวกเขา (อย่างน้อยที่สุด) ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์และอาจไม่ถูกต้องในหลายๆกรณีด้วยเหตุนี้การเด็ดหัวไม่ใช่แก้ปัญหา

ประการที่สองระบอบการปกครองที่ติดตามมาอย่างมีศักยภาพนั้นอาจจะดีกว่าหรือเหมือนกันหรือเลวร้ายกว่าระบอบการปกครองของผู้นำคนปัจจุบัน ดังนั้นความเป็นไปได้ในการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงนโยบายของผู้ใดโดยการเด็ดหัวแท้จริงแล้วเป็นสิ่งที่แย่มากคำพังเพยโบราณ (The old saw) เกี่ยวกับการต่อสู้ซึ่งช่วยกับความชั่วร้ายที่ทราบกันอาจจะเก่าไปแล้วแต่ไม่ได้ทำให้ความมีค่าควรแก่การแนะนำของลดลง

5) *บอยด์: แนวคิดสนับสนุนทฤษฎีการตัดสินใจ*

นาวาอากาศเอกแห่งกองทัพอากาศสหรัฐฯ จอห์น อาร์บอยด์ (John R. Boyd) กล่าวเกี่ยวกับวงรอบอูด้า (OODA Loop) นั่นคือวงรอบการตัดสินใจที่เริ่มต้นจากการสังเกตการณ์ (observation) การกำหนดทิศทาง (orientation) การตัดสินใจ (decision) และการปฏิบัติ (action)

ภาพที่ 1.11 วงรอบของ บอยด์

ที่มา: ส่วนวิจัย และพัฒนายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง พลจักษายน 2548

แนวความคิดนี้ได้มาจากการประสบการณ์ในขณะที่เขาเป็นนักบินขับไล่ของกองทัพสหรัฐฯ เขาทำการรบอย่างลับสนเขาเปรียบนักยุทธศาสตร์เหมือนกับนักบินคือต้องเอาชนะฝ่ายตรงข้าม โดยความคิดที่เหนือกว่าและการดำเนินกลยุทธ์ที่เหนือกว่าฝ่ายตรงข้าม โดย ณ เวลาที่ฝ่ายตรงข้ามตัดสินใจและริเริ่มการปฏิบัติก็จะสายไป เนื่องจากว่าท่านได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าแล้ว และต่อต้านการเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม หรือทำการต่อต้านการเคลื่อนที่ซึ่งทำให้การปฏิบัติของฝ่ายตรงข้ามไร้ความหมายการบรรลุสิ่งนี้กระทำโดยครอบครองความว่องไวอย่างเพียงพอทั้งร่างกายและจิตใจเพื่อที่จะกระทำก้าวหนึ่งหรือกระทำอะไรให้มากกว่าและกระทำก่อนฝ่ายข้าศึกเสมอ ดังนั้นนักยุทธศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จมักทำงานภายในวงจรการตัดสินใจของข้าศึก (Boyd, 19873-1997: 141-3)⁷ ทฤษฎีนี้พรรณนาถึง หนทางหนึ่งที่จะเกิดขึ้นและเป็นหนทางใหม่อย่างแท้จริง มีความซับซ้อนแบบไม่จำเป็นในจำนวนที่กล่าวซ้ำกับแนวความคิดเก่าแก่ดั้งเดิมความริเริ่มไม่เป็นสิ่งวิฤตหรือสำคัญและโดยตัวของตัวเองไม่ใช่สิ่งสิ้นสุด โรเบิร์ต อี. ลี (Robert E. Lee) มีความคิดริเริ่มด้านยุทธวิธีและด้านยุทธการ หรือแม้กระทั่งด้านยุทธศาสตร์ ณ เมืองเกตตีสเบิร์ก มลรัฐเวอร์จิเนีย (Gettysburg) แต่ก็สูญเสียทั้งสามด้านอย่างไรก็ตามความริเริ่มเป็นข้อได้เปรียบอย่างมหาศาลอย่างหนึ่ง ถ้ากระบวนทัศน์ของ บอยด์ ชัดเจนหรือเด่นชัดมากขึ้น ในกลุ่มนักยุทธศาสตร์ แนวคิดของเขาอาจจะถูกนำไปเป็นแนวทางที่ใช้สร้างหน่วยทหารแล้วก็เป็นได้

6) วอร์ดเคน

นาวาอากาศเอกอีกท่านหนึ่งของ กองทัพอากาศสหรัฐฯ จอห์น เอ. วอร์ดเคนที่สาม (John A. Warden III) แปลประสบการณ์ของเขาเป็นทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ด้วยเหตุนี้กรรมวิธีทางยุทธวิธีของการแบ่งมอบเที่ยวบินของอากาศยานแก่เป้าหมายเฉพาะได้ถูกยกระดับมาเป็นทฤษฎีทางยุทธศาสตร์วอร์ดเคน มองข้าศึกว่าเป็นเป้าหมายหนึ่งที่เรียงรายในห้วงทางยุทธศาสตร์ทั้งห้วงในสุดและสำคัญที่สุดคือความเป็นผู้นำผู้หนึ่งผู้ใดอาจจะชนะถ้าโจมตีที่ห้วงด้านในบ่อยๆ และรุนแรงมากจนกระทั่งข้าศึกกลายเป็นอัมพาตและไม่สามารถจัดการตั้งรับที่มีประสิทธิภาพได้ ไม่จำเป็นต้องเล่นงานห้วงด้านนอก อาทิ กองทัพของข้าศึกซึ่งยากลำบากกว่ามากในการกำหนดเป้าหมาย ถึงแม้ว่าความก้าวหน้าสมัยใหม่ เช่น เทคโนโลยีลึกลับ (Stealth Technology) ทำให้เป็นไปได้ที่จะเข้าตีเป้าหมายที่เรียงรายทั้งหมดพร้อมเพรียงกัน (แทนการเข้าตีตามลำดับแบบดั้งเดิมที่เข้าตีทีละเป้าหมายโดยทำให้เป็นกลางก่อนดำเนินการในขั้นต่อไป) (John A. Warden III

⁷Boyd ไม่เคยตีพิมพ์ทฤษฎี OODA loop ของเขา ส่วนใหญ่เป็นแนวคิดที่นิยมใช้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจทางทหาร ในวิทยาลัยการทัพอากาศสหรัฐฯ บทสรุปเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ที่ดีที่สุดเป็นของ David S. Fadok, ในเอกสาร, John Boyd and John Warden: Airpower's Quest for Strategic Paralysis. in The Paths of Heaven: The Evolution of Airpower Theory (Maxwell AFB, Alabama: Air University Press, 1997), 141-3.

1995: 41-55) ทฤษฎีนี้มักได้รับการพิจารณาว่าเป็นทฤษฎีในภาณุภาพ (Air Power) ทฤษฎีหนึ่งและ วอร์เดนใช้ทฤษฎีนี้เพื่อผลักดันความแตกหัก (decisiveness) ของนภาณุภาพ แต่แนวความคิด ดังกล่าวมีการนำไปใช้อย่างกว้างๆอุปสรรคที่สำคัญของทฤษฎีนี้ เหมือนกับทฤษฎีของยุทธศาสตร์ ทั่วไป คือ จะได้ผลดีที่สุด (ถ้าไม่เฉพาะ) เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมี หรือ สามารถทำให้บรรลุการมีอำนาจ เหนือห้วงอากาศ (airspace) ของฝ่ายตรงข้ามทั้งหมดอย่างรวดเร็ว

3.4.2 ยุทธศาสตร์ฝ่ายที่เป็นเบี้ยล่าง: ทางเลือกของผู้อ่อนแอ

มียุทธศาสตร์ทางเลือกจำนวนมากที่ดูเหมือนว่าทำขึ้นไว้เฉพาะหรือ อย่างน้อยที่สุดเหมาะสมสำหรับพลังอำนาจที่อ่อนแอกว่าหรือฝ่ายที่เป็นเบี้ยล่าง อย่างเช่น

1) เฟเบียน

ยุทธศาสตร์และหลากหลายรูปแบบของเฟเบียน (Fabian): ควินตุสฟาบี อูสแมกซิมุสแวร์รุ โกซุส (Quintus Fabius Maximus Verrucosus) นายพลโรมันระหว่างสงคราม พุนิค ครั้งที่สองกับอาณาจักรคาร์เทจ (ฝั่งทวีปแอฟริกา) เขาสนับสนุนการหลีกเลี่ยงการรบแบบเปิด เนื่องจากเขาโน้มน้าวว่า พวกโรมันน่าจะพ่ายแพ้ถ้ายังดำเนินการต่อไปโดยละทิ้งยุทธศาสตร์ของเขา ด้วยเหตุนี้เอง ยุทธศาสตร์ของเฟเบียน เป็นยุทธศาสตร์ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจหลีกเลี่ยงการรบ ขนาดใหญ่เพราะกลัวผลที่จะตามมาชัยชนะขึ้นอยู่กับทำให้ฝ่ายตรงข้ามอดโรย (ทำการบั่นทอนกำลัง) โดยการทัพที่มีการต่อสู้อย่างประปรายที่ต่อเนื่องระหว่างส่วนต่างๆ ยุทธศาสตร์ที่คล้ายคลึงกับ ยุทธศาสตร์ของเฟเบียน คือ ยุทธศาสตร์ของการเอาตัวรอด (Strategy Of Survival) อย่างไรก็ตาม ในกรณีนี้ ผู้ที่อ่อนแอกว่าไม่จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการรบ ควรทำการโต้ตอบการเคลื่อนที่ของฝ่ายตรงข้าม มากกว่าพยายามเป็นฝ่ายกระทำ โดยมีเป้าหมาย (object) คือ เพื่อความอยู่รอดมากกว่าเพื่อเอาชนะ ในความหมายแบบคลาสสิก และหวังว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ (หรือครอบคลุมนวัตถุประสงค์) ทางการเมืองล้วนๆ หรือเพื่ออยู่รอดต่อไปสิ่งนี้เป็นยุทธศาสตร์ทางเลือกที่พึงปรารถนาในคำวิจารณ์ สมัยใหม่สำหรับสมาพันธรัฐ (Confederate) ของอเมริกายุทธศาสตร์การทำลายล้างทุกอย่างเพื่อตัด กำลังข้าศึกที่รุกเข้ามา (Scorched Earth Strategies) เป็นการแปรรูปอื่นๆ ของยุทธศาสตร์ของเฟเบียน พื้นฐานแนวความคิด คือ ทำการถอนตัวอย่างช้าๆ ก่อนข้าศึก ขณะที่ทำลายชนบทที่ข้าศึกต้องรุก คืบหน้าเพื่อให้ข้าศึกไม่สามารถยังชีพกำลังรบอยู่ในภูมิภาคของประเทศของท่านการบั่นทอนกำลังจะหยุด การเข้าตีในที่สุดนั่นคือจะไปถึงจุดที่เคลาเซวิทส์เรียกว่า จุดผกผัน (Culminating Point) และฝ่ายที่ กำลังถอยหนีสามารถครองการรุกได้อย่างปลอดภัยที่จริงแล้วสิ่งนี้เป็น การเพิ่มเติมเทคนิคทาง ยุทธวิธีอันหนึ่งสำหรับยุทธศาสตร์พื้นฐานของเฟเบียนที่ไม่ใช่สำนักใหม่ของยุทธศาสตร์ที่สำคัญ

ยังมีแนวคิดทางยุทธศาสตร์ส่วนย่อยๆ ที่ปรากฏในหลักนิยามภายใต้ หัวข้อ ยุทธศาสตร์ทั่วไปสำหรับผู้อ่อนแอ ซึ่งยุทธศาสตร์เหล่านี้สนับสนุนการสงครามกองโจร

การก่อความไม่สงบ (insurgency) และ/หรือ การก่อการร้ายซึ่งนำมาใช้อย่างแพร่หลายในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเทศที่ถูกรุกรานและสูญเสียเสถียรภาพความมั่นคงภายในประเทศทั้งหมดหรือในบางส่วนจนทำให้รัฐตัวเองเป็นรัฐที่ล่มสลายหรือกำลังจะล่มสลาย

2) เหมา เจ๋อ ตุง

เหมา เจ๋อ ตุง (Mao Zedong) นักปฏิวัติจีน พัฒนาทฤษฎีสงครามการก่อความไม่สงบที่มีชื่อเสียงมากที่สุดแนวความคิดของเขาได้รับการออกแบบอย่างเป็นทางการสำหรับการต่อสู้ของจีนกับพวกญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่สอง เขาและคนอื่นๆ ได้ขยายและดัดแปลงจนกลายมาเป็นทฤษฎีทั่วไปของการสงครามปฏิวัติเหมาเน้นธรรมชาติทางการเมืองของสงครามและความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกองทัพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนชาวนาชนบทของจีนเขาสันนิษฐานสงครามยืดเยื้อต่อญี่ปุ่นชัยชนะโดยผ่านการทำลายล้างน่าจะทันเวลา เขาเชื่อว่าจีนควรหลีกเลี่ยงการรบขนาดใหญ่ ยกเว้นกรณีที่พวกเขามีความได้เปรียบโดยปกติแล้ว กองโจรควรปฏิบัติการกระจายออกทั่วชนบทและรวมกำลังเฉพาะเพื่อการเข้าตีเนื่องจากว่าจีนมีกองทัพประจำการที่ต่อสู้กับญี่ปุ่นเหมา ต้องใส่ใจเฉพาะเจาะจงว่าการปฏิบัติการของกองโจรและกองกำลังทหารตามปกติส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างไรเหมา วางหลักของการทัพก้าวหน้า (progressive campaign) ที่น่าจะเคลื่อนที่อย่างช้าๆ และอย่างประณีตจากขั้นหนึ่งๆ ที่เมื่อจีนทำการตั้งรับทางยุทธศาสตร์โดยผ่านห้วงระยะเวลาของการยั้งกันทางยุทธศาสตร์ (Strategic Stalemate) ถึงขั้นสุดท้ายเมื่อกำลังรบของจีนครองการรุกทางยุทธศาสตร์อัตราส่วนของกำลังรบและกิจกรรมต่างๆทางยุทธวิธีของกำลังรบในแต่ละขั้นสะท้อนความเป็นจริงทางยุทธศาสตร์ (strategic realities) ของสภาพแวดล้อม (environment) ด้วยเหตุนี้ กำลังกองโจรและยุทธวิธีควบคุมขั้นตอนของการตั้งรับทางยุทธศาสตร์ระหว่างการยั้งกันทางยุทธศาสตร์การเคลื่อนที่และการสงครามกองโจรน่าจะส่งเสริมซึ่งกันและกันและกำลังกองโจรกับกำลังรบประจำการเกือบจะนับได้ว่าถึงดุลยภาพ (equilibrium) (ส่วนใหญ่โดยกำลังกองโจรที่ผสมและฝึก เพื่อเป็นหน่วยตามแบบปกติขนาดใหญ่กว่าและทันสมัย)

การสงครามเคลื่อนที่ ที่ดำเนินการโดยหน่วยตามแบบน่าจะควบคุมระยะเวลาของการรุกทางยุทธศาสตร์ถึงแม้ว่าหน่วยกองโจรจะยังมีอยู่คือไม่ได้หายไปทั้งหมดกำลังรบตามแบบปกติควรบรรลุชัยชนะสุดท้าย (Mao Tse-Tung 1960; Anne Fremantle, ed., 1972) เหมา ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อขอบเขตของทฤษฎีการสงครามปฏิวัติ

3) กิวารา

เอร์เนสโตโตเซ เกวารา เดอ ลา เซร์นา (Ernesto Che Guevara de la Serna) วางทฤษฎีของการสงครามปฏิวัติบนพื้นฐานของแบบฉบับคิวบา (Cuban model) เขาให้คำจำกัดความยุทธศาสตร์ซึ่งเน้นแก่นพื้นฐานของโครงแบบต่างๆ (basic theme) ในการใช้ถ้อยคำ (terminology) ในแบบกองโจรยุทธศาสตร์หมายถึงการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ที่เราต้องการบรรลุประการแรก กำหนดว่าข้าศึกจะปฏิบัติอย่างไรกำหนดกำลังคนของข้าศึก ความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ การสนับสนุนของประชาชนอาวุธ และความเป็นผู้นำจากนั้นวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อเผชิญปัจจัยต่างๆเหล่านี้ให้ดีที่สุด โดยระลึกไว้เสมอว่าวัตถุประสงค์สุดท้าย คือ การทำลายกองทัพข้าศึกสำหรับเซบเทรียนที่สำคัญของการปฏิวัติคิวบา คือ กองโจรสามารถเอาชนะกองทัพประจำการได้ไม่จำเป็นต้องรอคอยเงื่อนไขที่เตรียม (preconditions) ไว้ล่วงหน้าก่อนการเริ่มต้นต่อสู้ นั่นคือการจลาจล (Insurrection) น่าจะผลิตเงื่อนไขต่างๆด้วยตัวเอง และชนบทถือเป็นสมรภูมิสำหรับความขัดแย้งในลาตินอเมริกาที่ด้อยพัฒนา

ความก้าวหน้าแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยผ่านขั้นตอนการปฏิวัติของเขานั้นไม่จำเป็น กล่าวคือ ความพยายามของกองโจรไม่สามารถเพียงแค่จัดตั้งเงื่อนไขทางการเมือง (political preconditions) ของการปฏิวัติได้ แต่ยังชนะสงครามด้วยตัวเองอีกด้วย พรรคการเมือง (Parties) หลักนิยมทฤษฎีต่างๆและแม้กระทั่ง สาเหตุทางการเมือง (political causes) เป็นสิ่งไม่สำคัญการก่อความไม่สงบด้วยอาวุธ (armed insurgency) จะทำให้เกิดสิ่งที่กล่าวมาทั้งปวงในที่สุด (Peterson 1961: 10) นั่นคือ ความไร้เดียงสาอย่างไม่น่าเชื่อและเป็นอันตรายเช่นเดียวกับแนวความคิดทางยุทธศาสตร์การก่อความไม่สงบที่ก่อความรุนแรงไปทั่วโลกแต่ เขกลับเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีจากการดำเนินรอยตามแนวคิดนี้

3.4.3 แนวความคิด และทฤษฎีการก่อการร้าย: ความทารุณโหดร้ายในปัจจุบัน ต่อเนื่องไปในอนาคต

ถึงแม้ว่าไม่มีนักทฤษฎีการก่อการร้าย (Terrorism) ที่โดดเด่นสักคนเดียว แต่ก็ไม่ใช่แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ใหม่ทฤษฎีเบื้องหลังการก่อการร้ายค่อนข้างตรงไปตรงมา พวกที่อ่อนแอซึ่งโดยปกติแล้ว การปฏิบัติที่ไม่ใช่โดยรัฐบาลหรือการใช้ความรุนแรงอย่างสุ่มเลือก และมักตรงต่อเป้าหมายที่เป็นพลเรือนเพื่อสร้างความสยดสยองจุดหมาย (aim) คือ เพื่อทำให้ชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนและทุกข์ยากอย่างมากจนกระทั่งรัฐในฐานะผู้อารักขาความปลอดภัยให้กับประชาชน ต้องต่อต้านสิ่งที่สยดสยองที่เกิดขึ้นและจะยินยอมไม่ว่าจะเป็นประเด็นทางการเมือง ทางสังคม ทางเศรษฐกิจ ทางสิ่งแวดล้อมหรือทางศาสนา (theological) ที่ผู้ก่อการร้ายต้องการ เทคนิคนี้ไม่มีการพิสูจน์ว่ามีประสิทธิภาพโดยเฉพาะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างๆที่สำคัญ

แม้กระทั่ง ในความไร้ประสิทธิภาพของรัฐ อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับภาระกระทำอื่นแล้วก็ ประหยัดกว่าและง่ายต่อการกำหนดแนวความคิดและการปฏิบัติ รวมทั้งต้องการการฝึกน้อยที่สุด และมีความปลอดภัยเพราะการกำจัดกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่มีความรู้ ความสามารถให้หมดไปมีความ ยากลำบากอย่างยิ่งยวด นอกจากนี้เทคนิคดังกล่าวพิสูจน์ให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ กิจกรรมและเรื่องต่างๆ ของผู้ก่อการร้ายและสาเหตุของการก่อการร้ายต่อสาธารณะชน

3.4.4 เอกสารคำแนะนำทางยุทธศาสตร์: ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม

มีหนังสือมากมายที่ให้คำแนะนำทั้งมากและน้อยแก่ ผู้นำและผู้ที่มีหน้าที่ ตัดสินใจว่าจะทำอะไร (what to do) หรือจะอย่างไร (how to do it) โดยไม่ได้เสนอกระบวนการที่จำเป็นที่จำเป็นทางยุทธศาสตร์ให้เป็นที่เข้าใจ อาทิ ศิลปะของสงคราม ของ นิโคโล มาเคียเวลลี (NiccoloMachiavelli) ในหนังสือ The Discourses andThe Prince ที่เขียนขึ้นเพื่อให้มีอิทธิพลต่อผู้นำ พลอเรนซ์แห่งอิตาลี และคำแนะนำสำหรับเหล่านายพล ของพระเจ้าเฟรเดอ-ริกมหาราช ในศตวรรษที่ 16 ซึ่งชื่อเรื่อง ได้อธิบายเจตนาของหนังสืออยู่แล้วทางอื่นๆ ได้แก่ การรวบรวม คำแนะนำทางทหารที่ได้เลือกสรรจากงานเขียนของเหล่าจอมทัพผู้ยิ่งใหญ่ อย่างเช่น หลักเกณฑ์ทาง ทหาร (MilitaryMaxims) ของ นโปเลียนตามที่นักประวัติศาสตร์ เดวิด ชานด์เลอร์ (David Chandler) ตั้งข้อสังเกตในส่วนกล่าวนำของเขาในงานที่นำมาพิมพ์ใหม่เมื่อไม่นานมานี้คุณค่า ในทางปฏิบัติของ หลักเกณฑ์ทางทหาร (Military Maxims)สามารถโต้แย้งได้เนื่องจากว่าการ รวบรวมเรื่องที้นอกประเด็นของเขา (ของนโปเลียน)มาเป็นหนังสือกฎทางทหารทุกชนิด สำหรับ คนรุ่นใหม่ในอนาคตเพื่อประยุกต์ใช้นั้น เป็นกระบวนการหนึ่งที่ได้เพิ่มไปด้วยอันตรายกับดักและ หลุมพราง ในแนวที่ทันสมัยใหม่กว่า ได้แก่ มิเชล เอ. ฟลาวร์นอย (Michele A. Flournoy) บรรณาธิการของหนังสือ QDR 2001: Strategy-Driven Choices for America's Securityซึ่งเป็น หนังสือแนะนำที่เป็นสาระเล่มหนึ่งซึ่งนำเสนอคำตอบเฉพาะทางยุทธศาสตร์โดยไม่มีการพัฒนา ทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุม (overarching) (QDR 2001, 2001)หนังสือแนะนำมักเป็น ประโยชน์ อย่างไรก็ตามการเฉพาะเจาะจงที่แคบของหนังสือเหล่านั้นและคุณภาพของคนที พากเพียรอย่างสิ้นหลามจะจำกัดการใช้ประโยชน์นั้น

3.4.5 ยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่น่าสนใจ: ยุทธศาสตร์เฉพาะกรณี

1) ทฤษฎีการป้องปราม แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ในยุคสงครามเย็น

ระหว่างสงครามเย็น อาวุธนิวเคลียร์ได้พัฒนายุทธศาสตร์เฉพาะในเรื่อง ดังกล่าวบนพื้นฐานของ ทฤษฎีการป้องปราม (Deterrence Theory) ทฤษฎีการป้องปรามนั้นเป็น แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่มีประโยชน์อันหนึ่งในทางตรงกันข้าม แนวความคิดเกี่ยวกับ การ ทำลายอย่างมั่นใจร่วมกัน (Mutual Assured Destruction)กำลังการต่อสู้ที่เลือก (Counterforce) หรือ

การกำหนดเป้าหมายในการต่อสู้ค่านิยม (countervalue targeting) การปล่อยการแจ้งเตือนและการโจมตีก่อน (First Strike) เปรียบเทียบกับ การตอบโต้ (retaliation) เป็นศิลปะนิวเคลียร์ที่จะยังคงอยู่ในประเด็นบางประการนานตามเท่าที่ชาติสำคัญๆ ดำรงการสะสมนิวเคลียร์ขนาดใหญ่ต่อไปแต่พวกเขาไม่มีอำนาจเหนือการอภิปรายทางยุทธศาสตร์ (Strategic Debate) อย่างเช่นที่เคยทำมาครั้งหนึ่ง ความหมายตามกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ การป้องปราม คือ การป้องกันด้วยการปฏิบัติจากความกลัวผลที่จะเกิดขึ้นภายหลัง (Brodie, 1959: 156)

โดยทางทฤษฎีแล้วเป็นสิ่งที่แตกต่าง จากการบีบบังคับที่คนหนึ่งพยายามทำให้พวกอื่นกระทำบางสิ่งบางอย่างฝ่ายหนึ่งสามารถป้องปรามอีกฝ่ายหนึ่งได้โดยการคุกคามด้วยการลงโทษหรือการขัดขวาง (denial) การคุกคามด้วยการลงโทษ หมายถึง การแสดงการกระทำหนึ่งจะก่อให้เกิดปฏิกิริยาตอบโต้ที่เป็นการกระทำหรือตัดสินใจจะกระทำสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอย่างมากจนกระทั่งผู้กระทำตัด สิ้นใจคัดค้านการกระทำนั้น การป้องปรามโดยการขัดขวาง กระทำเพื่อบั่นเบียดการกระทำโดยทำให้ผู้กระทำเชื่อว่าเขาไม่สามารถบรรลุความมุ่งประสงค์ได้ไม่ว่ากรณีใดกรณีหนึ่งในทั้งสองกรณี ทฤษฎีการป้องปรามสันนิษฐานว่าผู้ที่ทำการตกลงใจอย่างมีเหตุมีผลด้วยระบบค่านิยมที่คล้ายกันในการที่จะป้องปรามคนหนึ่งจะต้องถูกทำให้เชื่อว่าฝ่ายตรงข้ามของเขามีขีดความสามารถที่จะลงโทษ หรือปฏิเสธ ตลอดจนเป็นเจ้าของเจตจำนงในการใช้ขีดความสามารถนั้นอีกด้วย

การแสดงให้เห็นประสิทธิภาพของการป้องปรามนั้นเป็นสิ่งที่ยากเนื่องจากสิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์การขาดหายไปของบางสิ่งที่มีผลมาจากเหตุเฉพาะอันหนึ่ง อย่างไรก็ตาม นักการเมืองและนักยุทธศาสตร์เห็นพ้องกันโดยทั่วไปว่าการป้องปรามด้วยนิวเคลียร์ได้ผลในระหว่างสงครามเย็นแต่ยังไม่ชัดเจนว่าการป้องปรามตามแบบจะใช้ได้ผล ถึงแม้จะมีผู้สนับสนุนต่อแนวความคิดนั้นอย่างมากมายและยังลึกลับ อยู่ในหลักนิยามการยุทธร่วมสมัยใหม่

2) สมุทธานุภาพ: แนวความคิดทางยุทธศาสตร์สนับสนุนการครองโลก

(1) มาฮานมีหลายสำนักเช่นกันในประเด็นการศึกษายุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหล่าทัพซึ่งทำการศึกษาค้นคว้า สมุทธานุภาพ (Seapower) หรือ นภานุภาพในเวทีสมุทธานุภาพ นักทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ที่มีชื่อเสียงที่สุด คือ อัลเฟรด ไชเออร์ มาฮานและ จูเลียน เอส. คอร์เบ็ตต์ (Julian S. Corbett) นายทหารเรือชาวอเมริกัน มาฮานเขียนหนังสือและบทความไว้มากมายเกี่ยวกับการย้อนกลับมาสนับสนุน สมุทธานุภาพในศตวรรษที่ 20 บางทีงานที่มีชื่อเสียงที่สุดของเขา คือ หนังสือเรื่อง *The Influence of Sea Power Upon History 1660-1783* มาฮานพัฒนากลุ่มของหลักเกณฑ์ (criteria) ที่เขาเชื่อว่าจะเอื้ออำนวยต่อสมุทธานุภาพ แต่การเขียนเรื่องราวหลักๆ ในหนังสือของเขา อยู่ในขอบเขตของการฝึกฝนขีดความสามารถผ่านสิ่งที่เขาเรียกว่าการครองทะเล

(Command Of The Sea) สำหรับมาฮานแล้ว มหาสมุทร คือ ทางหลวงของการพาณิชย์กองทัพเรือ ดำรงไว้เพื่อป้องกันพาณิชย์กรรมของชาติตนเองและขัดขวางพาณิชย์กรรมของฝ่ายศัตรู วิธีที่จะทำทั้งสองอย่างดังกล่าว คือ ให้ได้มาซึ่งการครองทะเล (Mahan, 1970: 29-88) การศึกษาประวัติศาสตร์ของมาฮานทำให้เขาเชื่อว่าชาติที่มีพลังอำนาจทางทะเลได้เปรียบและครอบงำประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้ว อังกฤษได้ใช้การครองทะเลของตนเข้าสู่การครอบงำโลก (world dominance) ณ ระดับมหายุทธศาสตร์ มาฮาน เชื่อว่าสิ่งเหมาะสม ที่ประเทศจำเป็นต้องมีก่อนควรมุ่งไปสู่สมุทธานุภาพ (และโดย เฉพาะอย่างยิ่งนาวิกานุภาพ) ซึ่งเป็นกุญแจสู่ความมั่งคั่งสำหรับมาฮานแล้ว ความสำคัญของยุทธศาสตร์ทางทะเลคือ การรวมกำลังทางเรือของประเทศเพื่อค้นหาทัพเรือข้าศึก และทำลายอย่างแตกหักทำให้กองทัพเรือฝ่ายข้าศึกอยู่กันบึ่งของมหาสมุทร นั่นคือ ด้วยการครองทะเล พ้อคำพาณิชย์ของท่านก็เป็นอิสระที่จะแล่นเรือไปยังที่ที่พวกเขาพึงพอใจ ในขณะที่พ้อคำพาณิชย์ของฝ่ายข้าศึกถูกจำกัดขอบเขตในท่าหรืออยู่ในอำนาจการถูกยึดครองการหักเหของสมุทธานุภาพไปเป็นกิจปลีกย่อยต่างๆ เช่น การตีโฉบฉวยทางพาณิชย์ (commerce raiding) (ยุทธศาสตร์ทางเรือยอดนิยมของสหรัฐฯ ในช่วงแรกของการเป็นสาธารณรัฐ) เป็นการสูญเปล่าของทรัพยากรด้วยเหตุนี้ กุญแจในการสงครามทางทะเลของมาฮาน คือ กองทัพเรือที่รวมกำลังของพลรบหลักซึ่งทำการต่อสู้เพื่อเอาชนะการครองทะเลโดยมีความหวังว่าจะชนะโดยอุดมคติแล้วกองทัพเรือที่นั่นควรมีจุดเข้าถึงทั่วโลก(global reach) ซึ่งต้องการฐานทัพที่ตั้งอยู่ทั่วโลกที่ปลอดภัยสำหรับการเติมน้ำมันอย่างสะดวกสบาย ถึงแม้ว่าทฤษฎีของมาฮานจะสนับสนุนอย่างแข็งขันต่อวาระทางการเมืองใน ลัทธิการทหารเรือ (navalism) และลัทธิจักรวรรดินิยม ทฤษฎีได้บรรจุความคิดค้นฉบับ เพียงพอต่อการอยู่รอด ทั้งการเป็นนักประพันธ์และในยุคสมัยของเขา

(2) *คอร์เบ็ตต์* นักเขียนชาวอังกฤษ จูเลียน เอส. คอร์เบ็ตต์ (Julian S. Corbett)

บุคคลร่วมสมัยเดียวกับ มาฮาน ตีความการสงครามทางเรือที่แตกต่าง ไปคอร์เบ็ตต์มองเห็นความสำเร็จของอังกฤษไม่มากไปกว่า ผลลัพธ์หนึ่งของการมีอำนาจทางทะเลเหนือกว่าประเทศอื่น เนื่องจากขีดความสามารถใช้อำนาจอย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งที่เราเรียกในปัจจุบันว่า องค์กรประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติคอร์เบ็ตต์แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างพลังอำนาจทางทะเล (maritime power) กับ ยุทธศาสตร์และสมุทธานุภาพกับยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ทางทะเลรวมไว้ในทุกแง่มุมของ สมุทธานุภาพทางทหาร ทางการค้า และทางการเมือง ฯลฯ ยุทธศาสตร์ทางเรือเกี่ยวเนื่องเฉพาะการปฏิบัติและการดำเนินกลยุทธ์ของกองทัพเรือ (fleet) คอร์เบ็ตต์ ก็เหมือนกับมาฮานคือ มองมหาสมุทรเป็นเช่นทางหลวงของการพาณิชย์และเข้าใจถึงความสำคัญอย่างไรก็ตามคอร์เบ็ตต์เน้นไม่เพียงเฉพาะความพิเศษของสมุทธานุภาพ แต่รวมถึงความสัมพันธ์ของสมุทธานุภาพกับส่วนอื่นๆของพลังอำนาจสำหรับคอร์เบ็ตต์แล้วความสำคัญของกองทัพเรือไม่ใช่ขีดความสามารถ

ครองทะเลของกองทัพเรือ แต่เป็นขีดความสามารถของกองทัพเรือที่มีผลกระทบต่อเหตุการณ์บนบก เขาเชื่อว่ากองทัพเรือเองยากที่จะชนะสงครามด้วยตนเอง สำหรับกองทัพบกเป็นไปได้ที่จะกระทำเช่นนั้น ดังนั้นบทบาทของกองทัพเรือ คือ เพื่อพิทักษ์ประเทศบ้านเกิด (Homeland) และในขณะเดียวกันจะ โดดเดี่ยว (Isolating) และอำนวยความสะดวกในการส่งกำลังรบภาคพื้นเข้าสู่พื้นที่เป้าหมาย โฟ้นทะเลทั้งการครองทะเล และการรบแตกหักทางเรือ (Decisive Naval Battle) ไม่จำเป็นต้องให้บรรลุกิจอันใดอันหนึ่งของกิจเหล่านี้ถึงแม้คอร์เบ็ตต์ จะยอมรับว่าการเอาชนะ การปะทะกันแตกหักทางเรือ (Decisive Naval Clash) ยังคงเป็นพันธกิจสูงสุดของกองทัพเรือคอร์เบ็ตต์เชื่อว่าบางครั้งสิ่งนั้นก็ไม่ใช่สิ่งจำเป็นและไม่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา (Corbett 1911) ทฤษฎีของเขาคลายคลึงกับหลักนิยมทางเรือของกองทัพเรือสหรัฐฯ ในปัจจุบันมากที่สุด

(3) *เซิน เอกอล (Jeune École)* “สำนักคิดใหม่” ของสมุทธานุภาพที่แตกแยกมาจากกลุ่มความคิดแบบเก่าๆ ในหมู่นายทหารเรือฝรั่งเศส ซึ่งเป็นที่นิยมในภาคพื้นทวีปยุโรป ช่วงต้นของคริสต์ศตวรรษ 1880 (พ.ศ.2423) คือ สำนักของ เอกอลผู้สนับสนุนหลักของเรื่องนี้ คือ พลเรือเอก เตโอฟีล อ็อบ (Théophile Aube) ของกองทัพเรือฝรั่งเศส ไม่เหมือนกับทฤษฎีต่างๆของทั้งมาฮาน หรือ คอร์เบ็ตต์ ที่มุ่งเฉพาะสมุทธานุภาพที่สำคัญ แต่ทฤษฎีของ เอกอล คือ ยุทธศาสตร์ทางเรือขนาดเล็กที่คลาสสิกอันหนึ่ง

ผู้สนับสนุนอ้างว่า ชาติไม่ต้องการครองทะเล เพื่อใช้ทะเลอันที่จริง เทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้การครองทะเลนั้นเป็นไปไม่ได้ และชาติไม่จำเป็นต้องมีกองทัพเรือจำนวนมากในเรือรบหลวง (Capital Ships) หรือเอาชนะการรบด้วยกองเรือขนาดใหญ่ (Big Fleet Battle) แต่ควรใช้ เรือคอร์บีโดและเรือลาดตระเวน (Cruisers) (รุ่นต่อมาจะเน้นเรือดำน้ำ) แทนมากกว่า ซึ่งนักยุทธศาสตร์ทางเรือสามารถเลือกใช้บรรดาเหล่าเรือที่มีขนาดเล็กกว่านี้จะทำการต่อต้านกองทัพเรือข้าศึกในสถานการณ์เฉพาะ เช่น การต่อต้านการรุกราน สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibious Invasion) หรือจะง่ายกว่าในการต่อต้านด้านการพาณิชย์ของฝ่ายตรงข้าม (เพื่อขัดขวางฝ่ายตรงข้ามในการครองทะเล) การใช้อย่างใดอย่างหนึ่งจากสองอย่างที่กล่าวมาเป็นสิ่งที่สามารถทำการรบขึ้นแตกหัก โดยปราศจากค่าใช้จ่ายของการก่อสร้างและค่าใช้จ่ายในการปรนนิบัติบำรุงกองทัพเรือขนาดใหญ่หรือค่าใช้จ่ายจากอันตรายที่มีในการรบทางเรือขนาดใหญ่ (Theodore Ropp, 1959; Collier Books 1973: 208-9) ยุทธศาสตร์ทางเรือของ เอกอลเป็นยุทธศาสตร์ทางเรือในแบบอสมมาตร และประชาชนมีความนิยมเต็มที่ในช่วงสั้นๆ และจางหายไปบางที่ผู้สนับสนุนในเรื่องนี้นั่งหัวเราะกับตัวเอง เมื่อรู้วาระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 เรือดำน้ำใช้ทฤษฎีที่พวกเขาคิดทูนโดยไม่คำนึงประโยชน์ของชื่อมากไปกว่า การเรียกอย่างไม่จำกัดว่าเป็น การสงครามเรือดำน้ำ

3) นานุกรภาพ: แนวความคิดทางยุทธศาสตร์สนับสนุนการทำสงครามทำลายล้าง

(1) คูเอท์ พื้นฐานของทฤษฎีนานุกรภาพ(Air Power) กล่าวยังเป็นที่โต้เถียงกันเกี่ยวกับผู้ให้กำเนิดหนังสือ The Command of the Air ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2464 (ค.ศ.1921) โดยผู้ประพันธ์และนายพลอิตาลี จูลิโอ คูเอท์ (Giulio Douhet) ได้เห็นความน่าสะพรึงกลัวในสงครามโลกครั้งที่ 1 เขากลายเป็นผู้สนับสนุนนานุกรภาพเขาเชื่อว่าอากาศยานสามารถนำความแตกหัก (Decisiveness) ที่การรบภาคพื้นดินดูเหมือนว่าไม่สามารถบรรลุได้ กลับคืนมาอากาศยานสามารถบินข้ามเหนือสนามรบภาคพื้นดินเข้าโจมตีโดยตรงต่อ เจตจำนงของฝ่ายข้าศึก เนื่องจากปัญหาทางเทคนิคการตรวจจับและการสกัดกั้นการหยุดการโจมตีทางอากาศ น่าจะเป็นไปไม่ได้ระเบิดขนาดใหญ่พร้อมด้วยส่วนผสมของระเบิดแรงสูงระเบิดเพลิงและอาวุธแก๊สพิษ สามารถกำหนดเป้าหมายเมืองของข้าศึกประชากรพลเรือนซึ่งเป็นกุญแจของการสงครามสมัยใหม่ จะไม่สามารถทนต่อการทิ้งระเบิดเช่นนั้นได้ และไม่นานก็จะบังคับรัฐบาลของตนให้ยอมจำนนถึงแม้ว่าการสูญเสียของพลเรือนอาจจะสูงสิ่งนี้น่าจะเป็นวิธีการที่เมตตากรุณามากกว่า สงครามการรบภาคพื้นดินที่ยืดเยื้อ

มีข้อวิจลยทางยุทธศาสตร์บางประการที่นอกเหนือจากสิ่งที่กล่าวมา ประการแรก สิ่งที่จะต้องมาก่อนสำหรับความสำเร็จ คือ การครองอากาศ (Command Of The Air) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่คล้ายกับการครองทะเล (Command of the sea) การครองอากาศยอมให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีขีดความสามารถในการที่จะบินไปในสถานที่และเวลาที่ต้องการได้ ในขณะที่ฝ่ายข้าศึกไม่สามารถที่จะบินลำดับต่อไป เนื่องจากว่าอากาศยานเป็นอาวุธเชิงรุก ผู้ใดที่ได้การครองอากาศโดยการทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์ ในอุดมคติเป็นการเกี่ยวข้องกับอากาศของฝ่ายข้าศึกลงมาบนพื้นดินไม่มีความจำเป็นสำหรับปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานหรือเครื่องบินสกัดกั้น อันที่จริงแล้วทรัพยากรที่ทุ่มเทให้แก่การป้องกันภัยทางอากาศหรืออากาศยานสนับสนุนทุกแบบทุกประเภท (ทุกสิ่งที่ไม่ใช่เครื่องบินทิ้งระเบิดขนาดใหญ่) เป็นการสิ้นเปลือง (Fischer Sheila, trans Douhet 1958) คูเอท์ได้จับจินตนาการของนักบินในยุคแรกๆ ด้วยวิสัยทัศน์ของเขาในเรื่องของความแตกหัก(decisiveness) โดยผ่านการครองอากาศคนรุ่นต่อมาที่มีศรัทธาแรงกล้าต่ออนานุกรภาพดำเนินการต่อไปเพื่อค้นหาและทำให้บรรลุคำทำนายของเขาคาดหวังว่าอาวุธนิวเคลียร์เป็นการแก้ปัญหาของการขาดแคลนทางเทคโนโลยีที่ป้องกันนานุกรภาพตามลำพังออกจากการเอาชนะสงครามโลกครั้งที่ 2 ระเบิดนำวิถีที่แม่นยำ (Precision guided munitions) เป็นมนตรา (mantra) ในปัจจุบันของผู้มีศรัทธาแรงกล้าต่ออนานุกรภาพ ในที่สุดพวกเขาได้ทำให้การโจมตีแตกหักทางอากาศเป็นไปได้ อาจเป็นบางสิ่งบางอย่างโดยแท้จริงต่อคำกล่าวอ้างของระเบิดนำวิถีที่แม่นยำเวลาเท่านั้นที่จะบอกได้การยืนยันของคูเอท์เกี่ยวกับความไร้ประโยชน์ของการป้องกันภัยทางอากาศได้พิสูจน์แล้วว่าไม่ถูกต้อง เมื่อเรดาร์ทำ

ให้การระบุตำแหน่งอากาศยานเป็นไปได้ และเครื่องบินขับไล่ มีขีดความสามารถในการเกี่ยวและสอยเครื่องบินทิ้งระเบิดขนาดใหญ่ให้ร่วงลงมาได้คูเอท์ยังคงมีอิทธิพลอย่างมากต่อหลักนิยามแห่งนยานุภาพและเขาเป็นบิดาของทฤษฎีนยานุภาพสมัยใหม่ทั้งปวง

(2) ทฤษฎีนยานุภาพอื่นๆ คูเอท์อาจจะเป็นบิดาของทฤษฎีนยานุภาพแต่คนอื่นๆ รุนหลังก็มีความสำคัญเช่นกันนักทฤษฎีนยานุภาพรุ่นหลังส่วนใหญ่ทำเรื่องหนึ่งหรือทั้งสองเรื่องเกี่ยวกับปัญหาหลักสองประการที่คูเอท์ได้กล่าวถึงเพียงผิวเผิน คือ หนทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการจัดระเบียบของนยานุภาพ ข้อโต้แย้งต่างๆ ไปเกี่ยวกับกองทัพอากาศที่แยกตัวเป็นอิสระหรือการผสมอย่างเหมาะสมของเครื่องบินขับไล่ เครื่องบินทิ้งระเบิดและอากาศยานในการโจมตีภาคพื้นดิน การโต้แย้งเกี่ยวกับกองทัพอากาศที่แยกตัวออกไปเป็นอิสระเป็นสิ่งสำคัญแต่ไม่ใช่ปัญหาทางยุทธศาสตร์ที่แท้จริงในทางกลับกันปัญหาของการผสมที่ถูกต้องด้านอากาศยานนำไปสู่ปัญหาโดยตรงเกี่ยวกับบทบาทที่ถูกต้องของนยานุภาพนักทฤษฎีรุ่นแรกๆ เสนอทัศนะที่หลากหลายต่อปัญหานี้วิลเลียม บิลลี มิทเชลล์ (William Billy Mitchell) นายพลแห่งกองทัพสหรัฐอเมริกา มองเห็นปัญหาทางยุทธศาสตร์ของอเมริกัน เป็นปัญหาหนึ่งด้านการป้องกันประเทศต่อการเข้าโจมตีทางทะเล ยุทธศาสตร์ทางอากาศเชิงรุกดังเช่น ของคูเอท์นั้น ไม่เหมาะสมเขายังเชื่ออีกว่าการรบทางอากาศควรจัดให้มีการป้องกันที่มีประสิทธิภาพต่อการโจมตีทางอากาศ

จะนั้นเขาได้พัฒนายุทธศาสตร์ที่มีพื้นฐานการผสมของเครื่องบินขับไล่ และเครื่องบินทิ้งระเบิด ในเงื่อนไขเกี่ยวกับความจำเป็นของการครองอากาศและความแตกหักทางยุทธศาสตร์โดยศักยภาพของนยานุภาพมิทเชลล์เห็นด้วยกับ คูเอท์อย่างเต็มที่ (Mitchell William, 1925)

นักทฤษฎีนยานุภาพคนอื่นๆ ในช่วงแรก คือ นายทหารอังกฤษยศนาวาอากาศโทจอห์น ซี. แจคซเลสเซอร์ (John C. JackSlessor) ซเลสเซอร์รับราชการในตำแหน่งอาจารย์ที่โรงเรียนเสนาธิการทหารบกอังกฤษที่เมืองแคมเบอร์รี่ (Camberley) หนังสือเรื่อง Air Power and Armies เป็นการรวบรวมคำบรรยายของเขาที่วิทยาลัยสงคราม ซเลสเซอร์ เป็นผู้หนึ่งที่เชื่อเรื่องการทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์แต่บางทีอาจเป็นเพราะผู้ฟังการบรรยายของเขา ทำให้เขาเน้นความสัมพันธ์ระหว่างนยานุภาพและการปฏิบัติการภาคพื้นดินความต้องการประการแรก คือ การได้มาซึ่งการครองอากาศ ประการต่อไป คือ นยานุภาพควรขัดขวาง (interdict) เส้นทางคมนาคมของข้าศึก การใช้นยานุภาพสนับสนุนโดยตรงต่อหน่วยทหารที่เข้าทำการรบนั้น (ป้อมปืนใหญ่บินได้/แนวความคิดการสนับสนุนทางอากาศอย่างใกล้ชิด) ไม่มีประสิทธิภาพ ซเลสเซอร์เชื่อแน่ว่าทั้งสองแง่คิดของการทัพทางอากาศสามารถเกิดขึ้นพร้อมกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีความได้เปรียบทางอากาศ

(Air Superiority^๕) ที่สมบูรณ์ในการเริ่มต้นการขัดขวาง (interdiction) จากจุดยืนของผู้บัญชาการกำลังภาคพื้นดิน การสนับสนุนจากอากาศยานมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการอำนวยความสะดวกต่อการเจาะผ่าน การไล่ติดตามและการตั้งรับ

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนของซเลสเซอร์เกี่ยวกับการขัดขวางไม่ได้เป็นหนทางเดียวที่จะเข้าถึงปัญหาด้านการสนับสนุนอากาศ-พื้นดินในช่วงสงคราม เสนาธิการทหารอากาศเยอรมัน ชื่อ เฮลมุท วิลเบอร์ค (Helmut Wilberg) เป็นผู้นำคนหนึ่งในการสนับสนุนภาคพื้นดิน-ทางอากาศโดยตรง (direct air-ground support) เขาเขียนบางส่วนและได้ตรวจสอบและยอมรับการศึกษาที่ทำภายหลังสงครามทันทีของเยอรมันเกี่ยวกับการปฏิบัติการของกองทัพอากาศการศึกษาเหล่านี้สรุปว่าการทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์ไม่ได้ผล แต่การสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิดได้ผลด้วยเหตุนี้ ไม่น่าประหลาดใจเลยว่ที่กล่าวมาไม่เหมือนกับของอังกฤษหรืออเมริกันเยอรมันได้พัฒนายุทธวิธีของกำลังรบทางอากาศ โดยกำหนดทิศทางการสนับสนุนอย่างใกล้ชิดของกำลังรบภาคพื้นดิน โอกาสของเยอรมันในการพัฒนายุทธศาสตร์ กองทัพอากาศหรือหลักนิยม เกิดขึ้นในช่วงที่ วอลเตอร์ วีฟเวอร์ (Walter Weaver) เป็นเสนาธิการทหารอากาศระหว่าง พ.ศ.2447 ถึง 2449 (ค.ศ. 1934 และ 1936) วีฟเวอร์เป็นผู้สนับสนุนเครื่องบินทิ้งระเบิดคนหนึ่งของ Douhetian ilk. อย่างไรก็ดีตาม เมื่อเขาเสียชีวิตจากเครื่องบินชนกัน ใน พ.ศ.2479 (ค.ศ.1936) กองทัพอากาศเยอรมัน (Luftwaffe) ยกเลิกแผนของวีฟเวอร์ เกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องบินทิ้งระเบิดสี่เครื่องยนต์และกลับสู่หลักนิยมสนับสนุนภาคพื้นดินอย่างรวดเร็วและง่ายดาย

3.5 การวิเคราะห์แนวความคิดทางยุทธศาสตร์: ความหมายที่ง่ายต่อความเข้าใจ

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น เกี่ยวกับวิวัฒนาการ การสำรวจแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ ซึ่งวิวัฒนาการนั้นมีความต่อเนื่อง แนวความคิดทั้งหมด มีความหลากหลายส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในแนวทางของการทหารเป็นหลัก การศึกษาของนักศึกษายุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงส่วนใหญ่ จึงมักจะเกิดความสับสนและไม่แน่ใจว่าจะเกิดความเข้าใจตรงกันหรือไม่ฉะนั้น จึงเกิดปัญหาอยู่เสมอ และจะมีผู้ตั้งคำถามอยู่บ่อยๆ ว่า “ยุทธศาสตร์คืออะไร หรือยุทธศาสตร์หมายความว่าอย่างไร” ด้วยเหตุที่นักยุทธศาสตร์และนักวิชาการทางยุทธศาสตร์ หลากๆ ท่าน ต่างก็ให้ทัศนะและความคิดเห็นต่างๆ กัน สุดแล้วแต่จะพิจารณาหรือมองในแง่มุมมองที่ตนเองถนัด หรือเรื่องที่ตนให้ความสำคัญเฉพาะ จึงเป็นการยากลำบากทีเดียวในการที่จะเลือกสรรหาความหมายให้ชี้ชัดลงไปให้

^๕ความได้เปรียบทางอากาศ หรือ ความเหนือกว่าทางอากาศ (Air Superiority) คือ ระดับขีดความสามารถในการยุทธทางอากาศของกำลังรบฝ่ายหนึ่งที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งทำให้สามารถใช้กำลังทางบก ทางเรือและทางอากาศปฏิบัติการรบ ณ เวลา และสถานที่ที่กำหนดให้ได้ โดยไม่ถูกรบกวนหรือขัดขวางจาก ฝ่าย. แตกต่างจาก การครองอากาศ หรือ ความเป็นเจ้าอากาศ (Air Supremacy) คือ ระดับของความได้เปรียบทางอากาศซึ่งกำลังทางอากาศของฝ่ายตรงข้าม ไม่สามารถรบกวนหรือขัดขวางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เหมาะสม นอกจากนี้ ข้อคิดเห็นของแต่ละสถาบัน และแต่ละประเทศก็ย่อมมีมุมมองแตกต่างกันออกไป แม้จะเป็นสถาบันในประเทศเดียวกันก็ตาม ก็หาเหมือนกันทีเดียวไม่

อย่างไรก็ตาม หากเรามองสภาพความเป็นจริงและยอมรับว่า เรื่องยุทธศาสตร์เป็นเรื่องของความคิด (Ideas) เป็นปรัชญา (Philosophy) และเป็นตรรกวิทยา (Logic) แล้ว ก็ไม่ควรที่จะกำหนดให้แน่ชัดลงไปว่า ยุทธศาสตร์ในความหมายใดความหมายหนึ่งเป็นการถูกต้อง นอกจากจะได้มีข้อยุติและมีการกำหนดไว้ในสถาบันหนึ่งเป็นการเฉพาะเพื่อใช้ในการศึกษาหรือเพื่อการพัฒนาต่อไป

ยุทธศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความนึกคิดและมีเหตุผล ฉะนั้นการที่จะวิเคราะห์และศึกษายุทธศาสตร์จึงจำเป็นที่จะต้องใช้วิจารณญาณและพินิจพิเคราะห์อย่างรอบคอบ ไม่เชื่อสิ่งที่ไม่มีความหมายอย่างง่าย ๆ การจะตัดสินใจ อะไรลงไปก็ตามจะต้องใคร่ครวญให้มากกว่าจะคุ้มค้ำกับการเสี่ยง ที่จะเกิดขึ้นหรือไม่ ดังที่ฝ่ายอำนวยการทางทหารใช้คำว่า “การเสี่ยงที่ใคร่ครวญแล้ว” การพิจารณาตัดสินใจอะไรก็ตาม จึงจำเป็นจะต้องอาศัยหลักฐานหรือข้อมูลทันสมัยประกอบด้วยเสมอ (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 32) การศึกษายุทธศาสตร์ด้วยตนเองนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะมีโอกาสวิเคราะห์และพิจารณาด้วยวิจารณญาณของตนเอง แต่ก็ควรจะมีการศึกษาหลักพื้นฐานที่จำเป็นก่อนเพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดของตนเองอย่างถูกต้อง ในแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นส่วนใหญ่มุ่งไปในแนวทางการทหาร โดยเฉพาะฐานความคิดด้านความมั่นคงดำรงอยู่บนพื้นฐานของการสงคราม แต่ในปัจจุบันและอนาคตนั้นรูปแบบการสงครามได้เปลี่ยนแปลงไปจากการทำสงครามด้วยพลังอำนาจทางการทหาร ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นพลังอำนาจแข็ง (Hard Power) มาเป็นการใช้พลังอำนาจอ่อน (Soft Power) เช่น การสงครามไซเบอร์หรือการทำสงครามทางการเมืองด้วยการบ่อนทำลายทางการเมืองเป็นต้น ดังนั้น ข้อบกพร่องของคำจำกัดความหรือความหมายของนักยุทธศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีจุดบกพร่องตรงที่ ไม่ได้คำนึงถึงนโยบายทางการเมือง ซึ่งเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาล โดยเฉพาะ ตลอดจนมุ่งใช้แต่การยุทธ์เป็นเครื่องมือแต่เพียงอย่างเดียวในการบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ความมั่นคง โดยไม่ใช้กำลังอำนาจอื่นๆ ของชาติสนับสนุน สำหรับนโยบายทางการเมือง โดยเฉพาะนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศ เป็นเรื่องของรัฐบาลผู้บริหารประเทศ มิใช่เป็นเรื่องของแม่ทัพนายกองหรือผู้นำทางทหารคนหนึ่งคนใดเป็นผู้กำหนด เพราะรัฐบาลเป็นผู้กุมนโยบายความมั่นคงของประเทศ และนโยบายทางการเมืองก็อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความผันแปรของสถานการณ์ รัฐบาลอาจแทรกแซงหรือกำหนดนโยบายทางการเมืองในการปฏิบัติการยุทธ์ต่างๆ ได้ด้วยการกำหนดนโยบายทางการเมืองให้เป็นไปตามความต้องการของรัฐบาลอย่างใดก็ได้ หรือด้วยการปลดแม่ทัพออกและตั้งแม่ทัพคนใหม่ ก็สามารถกระทำได้ทั้งสิ้น

หากจะพิจารณาแนวความคิดทางยุทธศาสตร์สมัยใหม่ เราต้องยอมรับว่า ความสัมพันธ์ของ “ยุทธศาสตร์” กับ “พลังอำนาจแห่งชาติ” มีอยู่อย่างแน่นแฟ้น ซึ่งเกือบจะแยกออกจากกันไม่ได้เลยทีเดียว ดังนั้นเราอาจได้ข้อยุติเรื่องความหมายของยุทธศาสตร์อย่างง่าย ๆ ว่า “ยุทธศาสตร์ คือ การใช้พลังอำนาจของชาติให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ” เพราะ “พลังอำนาจของชาติเปรียบเสมือนเป็น เครื่องมือ” (Means) วัตถุประสงค์เป็น “เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมาย” (Ends) ที่กำหนดไว้เพื่อมุ่งไปสู่ผลประโยชน์แห่งชาติ และสุดท้ายจะบรรลุความมุ่งประสงค์แห่งชาติเป็นส่วนรวม

3.6 บทสรุปแนวความคิดทางยุทธศาสตร์

แนวความคิดทางยุทธศาสตร์เหล่านี้ แนวทางใดที่ดีที่สุด? อะไรเป็นคำตอบที่ ยอมรับหรือไม่ คำตอบง่ายๆ คือ ไม่มีคำตอบที่ดีที่สุด ยุทธศาสตร์ทั้งหมดที่กล่าวมามีประโยชน์สำหรับความมุ่งหมายเฉพาะนั้นคือการทหาร ซึ่งดูแลแล้วแนวคิดทางยุทธศาสตร์ทั้งหมดที่กล่าวมา มุ่งหมายเฉพาะต่อการสงคราม เป็นความคิดรวบยอดในการใช้พลังอำนาจทางการทหาร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ทางการเมือง ยังไม่มีความเป็นศาสตร์ทั่วไปมากนัก แต่หากพิจารณาแล้ว นัยสำคัญของยุทธศาสตร์นั้นเป็นการต่อสู้ช่วงชิงชัยชนะ เป็นเสมือนการแข่งขันระหว่างกันและกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์สำคัญที่วางไว้ ซึ่งนำไปตัดแปลงในเวทีการแข่งขันต่างๆ กันอย่างมากมาย หากจะกล่าวโดยลงความเห็นอย่างชัดเจนว่ายุทธศาสตร์นั้น ไม่ว่าจะเป็นศาสตร์ สาขาใดๆ ก็ตามต้นกำเนิดน่าจะมาจากการนำหลักการหรือแนวคิดของทางฝ่ายทหารไปใช้เพื่อให้มีจุดมุ่งหมาย วิธีการ และแผนการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ยุทธศาสตร์จึงไม่จำกัดว่าเป็นศาสตร์ที่จำกัดอยู่แต่ทหารฝ่ายเดียว โดยอาจเป็นหลักวิชาแขนงหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับ ผู้นำ ผู้บริหารในแต่ละศาสตร์ได้อีกด้วย ดังจะเห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์ทหารมีความโน้มเอียงที่จะเป็นศาสตร์ที่

3.6.1 มุ่งต่อสงครามมากกว่ากรณีทั่วไป (อาทิ ยุทธศาสตร์ทหารมากกว่ายุทธศาสตร์โดยทั่วไป)

3.6.2 เฟื่องแล้งแคบเกินไป แม้กระทั่งในห้วงเวลาสงคราม (นั่นคือกล่าวถึงเฉพาะยุทธศาสตร์ทหาร มากกว่ามหายุทธศาสตร์ทั่วไป และบางกรณีเป็นตัวแทนแนวทางของ เหล่าทัพเดียว) และ

3.6.3 แม้กระทั่งในแวดวงทหารก็เจาะจงมากเกินไป ในแง่มุมเดียวของปัญหาหลายมิติ (อาทิ พยายามหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์พื้นฐานของ จุดหมาย-หนทาง-เครื่องมือและเข้าสู่คำตอบโดยตรง)

ในทางหลักการของยุทธศาสตร์นั้น แนวทางยุทธศาสตร์โดยทั่วไปเกี่ยวข้องกับอย่างไร (how) ในขณะที่ละเลยอะไร(what) หรือ ทำไม (why) ยกเว้นในยุทธศาสตร์นิวเคลียร์ที่มักจะมุ่งต่อการป้องปรามและเชื่อมโยงอย่างชัดเจนระหว่าง หนทางกับเครื่องมือ เพื่อให้บรรลุ

จุดหมายและแนวความคิดกว้างๆ เช่น การบั่นทอนกำลัง การทำให้สิ้นเรี่ยวแรงและการทำลายล้าง ดังนั้นทำไมถึงนำเสนอแนวความคิดทางยุทธศาสตร์เหล่านี้ ถ้าไม่ได้ผลขอให้ระลึกว่าถึงแม้จะไม่มีกระบวนการที่สิ้นใดเลยที่ได้ผลอย่างครอบคลุม แต่ละกระบวนการที่สิ้นก็มีข้อดีในสภาวะแวดล้อมเฉพาะ นักยุทธศาสตร์ทหารจึงจำต้องคุ้นเคยกับแต่ละแนวคิดดังกล่าว เพื่อให้สามารถเลือกแนวทางที่ดีที่สุด หรือแนวทางที่ผสมผสานกันในสถาน-การณ์ที่ต้องเผชิญ ในกรณีดังกล่าวนี้ยุทธศาสตร์เหมือนกับงานของช่างไม้มางานทั้งสองแบบเป็นทักษะที่มีเจตนาเพื่อแก้ปัญหาช่างไม้ใช้เลื่อยเพื่อตัด ค้อนเพื่อทุบกระดากทรายเพื่อทำให้เรียบและเครื่องมืออื่นๆมากมายมหาศาล ขึ้นอยู่กับความจำเป็น มีเครื่องมือสำหรับงานทุกงานในทำนองเดียวกันนักยุทธศาสตร์จำต้องมีเครื่องมือหลายประเภท อยู่ในกระเป๋าของเขา และสามารถที่จะเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับงานที่ต้องทำมีคำกล่าวโบราณที่ว่า ถ้าเครื่องมือเพียงอย่างเดียวที่มีคือค้อนแล้ว ปัญหาทุกปัญหาเหมือนตะปูนั้นเป็นการเฉลยคำตอบที่แย่ที่สุดสำหรับยุทธศาสตร์ เช่นเดียวกับที่เป็นคำตอบของงานช่างไม้

4. ทฤษฎียุทธศาสตร์

4.1 ทฤษฎียุทธศาสตร์: ตัวแบบยุทธศาสตร์ของ ART อาร์ทลิกและวิทยาลัยการทัพบก สหรัฐฯ

เกรกอรี ดี ฟอสเตอร์ (Gregory D. Foster) ได้แย้งต่อบทความของ Washington Quarterly ว่าไม่มีทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ทั่วไปในเชิงวิชาการอย่างเป็นทางการหรือที่ยอมรับได้ในสหรัฐฯ แต่แท้ที่จริง เขาได้ให้ข้อสังเกตว่าชาวอเมริกันนิยมสร้างทฤษฎีทั่วไป ซึ่งไม่สามารถนำมาพิสูจน์ให้ได้อย่างจริงจัง ถ้าอย่างหนึ่งได้ก่อร่างขึ้นอย่างเช่นทฤษฎี ควรจะเข้าไปรวมในองค์ประกอบเหล่านั้นที่พบในทฤษฎีที่สมบูรณ์กล่าวคือ: มีคำศัพท์และคำนิยามที่จำเป็น; การอธิบายสมมติฐานและคุณสมบัติที่สำคัญของทฤษฎีที่ซ่อนอยู่; การนำเสนอในสิ่งที่เป็นสาระสำคัญที่แปลความหมายไปสู่ข้อสมมติฐานที่สามารถทดสอบได้; และวิธีการซึ่งสามารถนำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานและปรับปรุงทฤษฎีได้อย่างเหมาะสม (Foster 1990: 43) การสนับสนุนอาจจะคิดว่าทฤษฎีนี้ถูกต้อง มีหลักฐานเพียงเล็กน้อยที่ได้รวบรวมไว้ว่าในประเทศมีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับการก่อร่างสร้างทฤษฎีต่างๆ ของยุทธศาสตร์ โชลไม่ตินักที่ผลงานเป็นประโยชน์ต่อทฤษฎีที่ดีได้ถูกวางกองทิ้งไปทั่วๆ วิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ อยู่หลายปี- แม้ว่าบางเวลายากที่จะกำหนดว่าทั้งหมดนั้นเป็นกองขยะแห่งปัญญาก็ตาม ตัวแบบยุทธศาสตร์ของวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ ของอาเธอร์เอฟลิก จูเนียร์ (Arthur F. อาร์ทลิก, Jr) ที่ประกอบด้วย ends, ways, and means คือศูนย์กลางของทฤษฎีนี้ (อาร์ทลิก, 1989: 3-8) ทฤษฎีนี้ง่ายที่เดียว แต่มักจะปรากฏความซับซ้อนมากเกินไป

จากผลลัพธ์ของความสับสนเหนือศัพท์เฉพาะทางและคำจำกัดความ ตลอดจนสมมติฐานและคุณลักษณะที่สำคัญหลายประการอันได้แก่

4.1.1 หลักฐานประการที่หนึ่งคือ คำศัพท์ทางยุทธศาสตร์มักจะนำไปใช้ผิดพลาดเสมอ มีความเอนเอียงที่จะใช้คำดังกล่าวเป็นศัพท์ทั่วไปสำหรับการวางแผน กำหนดแนวความคิดหนทางปฏิบัติหรือ “ความนึกคิด” ในทิศทางที่จะใช้ดำเนินการ การใช้ในคำศัพท์ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม กล่าวคือ “ยุทธศาสตร์คือ อาณาจักรทางความคิดของผู้นำอาวุโสในหน่วยบัญชาการระดับสูงของรัฐ ทั้งฝ่ายทหาร ฝ่ายพลเรือน บริษัทธุรกิจหรือสถาบันต่างๆ” การมุ่งต่อประเด็นความหมายในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นเรื่องราวของผู้นำและขัดแย้งกับประเด็นอื่นๆ เฮนรี เอกเคิล ได้อธิบายยุทธศาสตร์ไว้ว่า “ยุทธศาสตร์ คือ แนวทางที่สามารถทำความเข้าใจได้ โดยเฉพาะในเรื่องของพลังอำนาจที่ใช้ในการควบคุมสถานการณ์และพื้นที่เพื่อมุ่งบรรลุวัตถุประสงค์” (Eccles, 1965: 48) คำจำกัดความของเขาจับประเด็นสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ไว้ได้อย่างมาก มีเนื้อหาครอบคลุม ทำให้เกิดแนวทางในการดำเนินการ โดยชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ของยุทธศาสตร์ คือ “การควบคุม และเกี่ยวข้องโดยพื้นฐานกับการนำพลังอำนาจไปใช้” (Foster, 1990: 50) ยุทธศาสตร์ได้นำไปใช้ในหลักสูตรของวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐที่มุ่งต่อความเป็นรัฐ-ชาติและการใช้ในเรื่องขององค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติในการสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งรัฐ ในบริบทนี้ ยุทธศาสตร์คือการใช้เครื่องมือ(องค์ประกอบ) ของพลังอำนาจ(การเมือง/การทูต เศรษฐกิจ การทหาร ข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมืองของรัฐในการปฏิบัติกร่วม หรือในการแข่งขันกับตัวแสดงอื่นๆ ที่กำลังมุ่งเป้าไปหาวัตถุประสงค์ในตัวของพวกเขา (Jablonsky, 1992: 8)

สมมติฐานที่สำคัญและซ่อนอยู่ของยุทธศาสตร์จากมุมมองของประเทศชาติคือ รัฐนั้น และผู้แข่งขันต่างๆ มีผลประโยชน์ที่พวกเขาแสวงหาให้ได้มาตามความสามารถที่ดีที่สุดของพวกเขา ผลประโยชน์คือ ผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ อย่างเช่น ความอยู่รอด เศรษฐกิจอยู่ในสถานะที่ดียิ่งและความอยู่รอดของค่านิยมแห่งชาติ องค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติคือทรัพยากรต่างๆ ที่นำมาใช้เพื่อส่งเสริมหรือสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับผลประโยชน์แห่งชาติ ยุทธศาสตร์คือ การไล่ตาม การปกป้องหรือการสร้างความสำเร็จก้าวหน้าให้กับผลประโยชน์เหล่านี้ด้วยการใช้เครื่องมือของพลังอำนาจอย่างเป็นประโยชน์ยุทธศาสตร์เป็นรากฐานในการเลือก; สะท้อนความพึงพอใจสำหรับรัฐอนาคตหรือสภาวะการณ์ นอกจากนั้น ยุทธศาสตร์เป็นการเผชิญหน้ากับปรปักษ์และบางสิ่งที่ยังคงง่ายนอกเหนือการควบคุมหรือไม่เคยเห็นมาก่อน (Foster, 1965: 47-48)

ยุทธศาสตร์ล้วนเกี่ยวกับว่า ผู้นำจะใช้พลังอำนาจ (เครื่องมือหรือทรัพยากร) ที่มีอยู่อย่างไร (วิธีการหรือแนวความคิด) ในการที่รัฐจะดำเนินการควบคุมเหนือสภาพแวดล้อมต่างๆ

และที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ (ผลสุดท้าย) ซึ่งสนับสนุนผลประโยชน์แห่งรัฐ ยุทธศาสตร์จัดให้มีแนวทางสำหรับบังคับหรือโน้มน้าวการใช้พลังอำนาจนี้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะ แนวทางนี้เป็นไปโดยธรรมชาติของความแข็งแกร่ง แสวงหาหนทางในการควบคุมสภาพแวดล้อมที่มีทำที่เป็นปรปักษ์ตอบโต้ต่อกัน ยุทธศาสตร์ไม่ได้เป็นการจัดการวิกฤติการณ์ แต่มีลักษณะในการใช้ถ้อยคำในลักษณะที่ขัดแย้งในตัวเอง การจัดการวิกฤติการณ์เกิดขึ้นเมื่อไม่มียุทธศาสตร์ หรือยุทธศาสตร์นั้นล้มเหลว ดังนั้นหลักฐานประการแรกในทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ คือยุทธศาสตร์นั้นเป็นการมีส่วนร่วมและมีบทบาทริเริ่ม (Foster, 1965: 55)

4.1.2 หลักฐานประการที่สองของทฤษฎีทางยุทธศาสตร์คือว่า นักยุทธศาสตร์ต้องรู้ว่า“อะไร”ที่จะต้องทำให้บรรลุผล- นั่นคือเขาต้องรู้ถึงผลลัพธ์สุดท้ายที่เขา กำลังพยายามที่จะทำให้สำเร็จ มีเพียงแต่การวิเคราะห์และการทำความเข้าใจผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการในบริบทของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสามารถทำให้นักยุทธศาสตร์พัฒนาวัตถุประสงค์อย่างเหมาะสมในการนำไปสู่ผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ

4.1.3 หลักฐานประการที่สามของทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์นั้นต้องระบุมความสอดคล้องที่เหมาะสมระหว่างวัตถุประสงค์ที่แสวงหา วิธีการในการไล่ตามวัตถุประสงค์ และทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ ends, ways และ means นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการบูรณาการในภาพรวม และหากหนึ่งในนั้นคือการอธิบายว่าเป็นยุทธศาสตร์ระดับชาติ (มหายุทธศาสตร์) ดังนั้น ends, ways และ means ในระดับชาติอาจจะมีความหมายคล้ายคลึงกับแนวความคิดและทรัพยากรในระดับชาติด้วย นั่นคือ ends, ways และ means ต้องมีความสอดคล้องกัน ดังนั้น end ของยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติอาจจะได้รับการสนับสนุนโดยแนวความคิดแนวความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานเครื่องมือของพลังอำนาจทั้งหมดและทรัพยากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในทางเดียวกันผู้บัญชาการยุทธบริเวณหรือผู้บัญชาการรบประจำภูมิภาคอาจจะมีวัตถุประสงค์ระดับยุทธบริเวณเป็นการเฉพาะสำหรับสิ่งใดๆ ก็ตามที่เขาอาจจะพัฒนาแนวความคิดของยุทธบริเวณและการใช้ทรัพยากรที่ได้รับการจัดสรรให้กับยุทธบริเวณของเขา ในบางกรณีสิ่งเหล่านี้อาจจะรวมถึงเครื่องมือต่างๆ ของพลังอำนาจนอกเหนือการทหารหากทรัพยากรเหล่านั้นมีอยู่ระดับของยุทธศาสตร์ล้วนแตกต่างกัน แต่มีความเกี่ยวข้องระหว่างกันและกันเนื่องจากว่า โครงสร้างและธรรมชาติที่เข้าใจได้อย่างกว้างขวางของยุทธศาสตร์

4.1.4 หลักฐานสำคัญของยุทธศาสตร์ประการที่สี่คือ จุดประสงค์ทางการเมืองต้องโดดเด่นเหนือยุทธศาสตร์ทั้งหมด ดังนั้นถ้อยแถลงอันโด่งดังของ เคลลาเชวิทส์ คือ “สงครามเป็นเพียงความต่อเนื่องของนโยบายอันแยบยลโดยเครื่องมืออื่นๆ” (Howard and Paret, 1976: 87) จุดประสงค์ทางการเมืองได้รับการประกาศไว้ในนโยบาย นโยบายคือการแสดงความปรารถนาในเรื่อง

ของผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ โดยรัฐบาล ในรูปแบบของนโยบายที่ดีที่สุดนั้นคือการประกาศอย่างชัดเจนถึงแนวทางสำหรับใช้เครื่องมือต่างๆ ของพลังอำนาจแห่งชาติเพื่อให้ได้มาซึ่งหนึ่งในผลลัพธ์สุดท้ายหรือมากกว่านั้น ในทางปฏิบัติมีแนวโน้มที่จะเป็นอะไรที่ไม่แน่นอน ถึงอย่างไรก็ตาม นโยบายมีบทบาทเหนือยุทธศาสตร์จากการประกาศอย่างชัดเจนในเรื่องของผลลัพธ์สุดท้ายและแนวทางของยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ผลลัพธ์สุดท้ายและแนวทางยอมให้วัตถุประสงค์นำไปสู่ผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการได้ วัตถุประสงค์ทำให้เกิดจุดประสงค์ การมุ่งจุดสำคัญและการให้เหตุผลสำหรับการปฏิบัติต่างๆ ที่แปลงนามธรรมให้เป็นรูปธรรม (Foster, 1965: 50) ยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวข้องกับการจัดระบบลำดับชั้นวัตถุประสงค์ซึ่งถูกกำหนดโดยจุดประสงค์ทางการเมืองแห่งรัฐ นโยบายประกันว่ายุทธศาสตร์ทำให้จุดมุ่งหมายที่วางไว้บรรลุลงไปได้เหมาะสม

4.1.5 หลักฐานสำคัญประการที่ห้า คือยุทธศาสตร์มีลักษณะเป็นโครงสร้างตามลำดับชั้น การโต้แย้งสนับสนุนซึ่งยุทธศาสตร์ที่แท้จริงนั้นเป็นอำนาจของผู้นำและเป็น “weltanschauung” หรือวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล (วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล) (world view) ซึ่งแสดงถึงค่านิยมของชาติและแนวทางที่เข้าใจได้ ในแบบแผนอันกว้างใหญ่ไพศาลของการสนับสนุนสิ่งเหล่านี้ อาจจะเป็นสิ่งที่ถูก แต่ความเป็นจริงต้องการมากกว่า “วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล” ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ประกันและดำรงการควบคุมยุทธศาสตร์และสร้างอิทธิพลผ่านทางธรรมชาติตาม โครงสร้างลำดับชั้นของยุทธศาสตร์แห่งชาติ ยุทธศาสตร์จึงมีลักษณะลดหลั่นลงมาจากระดับชาติลงมาจนถึงระดับต่ำกว่าปกติยุทธศาสตร์ปรากฏให้เห็น ณ จุดสูงสุดในฐานะเป็นผลที่มาจากข้อความนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติที่แถลง (บางเวลาเรียกกันว่ามหายุทธศาสตร์) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติวางโครงร่างวัตถุประสงค์และแนวทางกว้างๆ ในการใช้เครื่องมือต่างๆ ของพลังอำนาจแห่งชาติทั้งหมด จากยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาตินี้ กิจกรรมหลักและกระทรวงต่างๆ ทำการพัฒนายุทธศาสตร์ในระดับรองลงมาอีกทอด สำหรับทหารเราเรียกกันว่ายุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ ในทางกลับกัน ยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาตินำไปสู่ยุทธศาสตร์ในระดับต่ำกว่าที่เกี่ยวข้องต่างๆ ตามระดับของสงคราม

ด้วยเหตุนี้วิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ (มีความเห็นพ้องกับ JP⁹1-02) กำหนดระดับของสงครามไว้ดังนี้:

1) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Strategy) (ยังหมายถึงมหายุทธศาสตร์และยุทธศาสตร์ชาติอีกด้วย) คือ ศิลป์ และศาสตร์ในการพัฒนา นำไปประยุกต์ใช้

⁹ JP หมายถึง Joint publication เป็นเอกสารหลักนิยามทางทหารของกองทัพสหรัฐฯ ในการปฏิบัติความร่วมมือระหว่างเหล่าทัพ มีรหัสกำกับตามเรื่องที่ต้องการนำไปใช้

และประสานเครื่องมือต่างๆ ของพลังอำนาจแห่งชาติ (การทูต เศรษฐกิจ การทหารและข้อมูลข่าวสาร) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่สนับสนุนต่อความมั่นคงแห่งชาติ (JP 1-02)

2) ยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ (*National Military Strategy*) คือ ศิลป์และศาสตร์ของการแจกแจงและนำพลังอำนาจทางการทหารไปใช้ประโยชน์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ ในยามสงบและยามสงคราม (JP 1-02)

3) ยุทธศาสตร์ยุทธบริเวณ (*Theater Strategy*) คือ ศิลป์และศาสตร์ของการพัฒนาแนวความคิดทางยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการและหนทางปฏิบัติต่างๆ ที่มุ่งตรงต่อการรักษาวัตถุประสงค์ของชาติและพันธมิตร หรือ นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของพันธมิตรชั่วคราวโดยการใช้กำลังรบ คุณความที่จะใช้กำลังรบหรือการปฏิบัติการต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังรบภายในยุทธบริเวณ (JP 1-02)

ธรรมชาติเชิงโครงสร้างของยุทธศาสตร์อำนวยความสะดวกในด้านช่วงของการควบคุม โครงสร้างทำให้เป็นความหมายทางความคิดในความรับผิดชอบที่มีการแบ่งมอบอำนาจหน้าที่ระหว่างผู้นำอาวุโส ทั้งยังเสนอแนะว่าหากยุทธศาสตร์ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ แนวความคิดและทรัพยากรต่างๆ แต่ละอย่างควรทำให้เหมาะสมต่อระดับของยุทธศาสตร์และสอดคล้องซึ่งกันและกัน ดังนั้นยุทธศาสตร์ ณ ระดับของทหารควรบ่งบอกถึงวัตถุประสงค์ทางทหารอย่างชัดเจน ที่ระดับชาติและการบ่งบอกความชัดเจนของแนวความคิดและทรัพยากรในเทอมที่เหมาะสมต่อระดับชาติสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะ

ในบางระดับการวางแผนและการปฏิบัติตกอยู่ภายใต้ธรรมเนียมประเพณีของยุทธศาสตร์ ภายใต้ยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติผู้บัญชาการรบพัฒนายุทธศาสตร์ยุทธบริเวณและแผนการทัพที่ตามมา ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อนี้ เส้นระหว่างยุทธศาสตร์และการวางแผนหลอมรวมเข้าด้วยกันด้วยการวางแผนการทัพซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้ง ณ ระดับยุทธศาสตร์ยุทธบริเวณหรือในปริมณฑลของยุทธศิลป์ ภาพข้างล่างนี้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์และระดับของสงครามให้ปรากฏดังนี้: แผนภูมิข้างล่างนี้ปรับปรุงมาจากคำอธิบายความคาบเกี่ยวระหว่างกันของระดับยุทธศาสตร์คำย่อต่างๆ คือ CJCS (Chairman, Joint Chiefs of Staff); COCOM (Combatant Commander); and JTF (Joint Task Force).

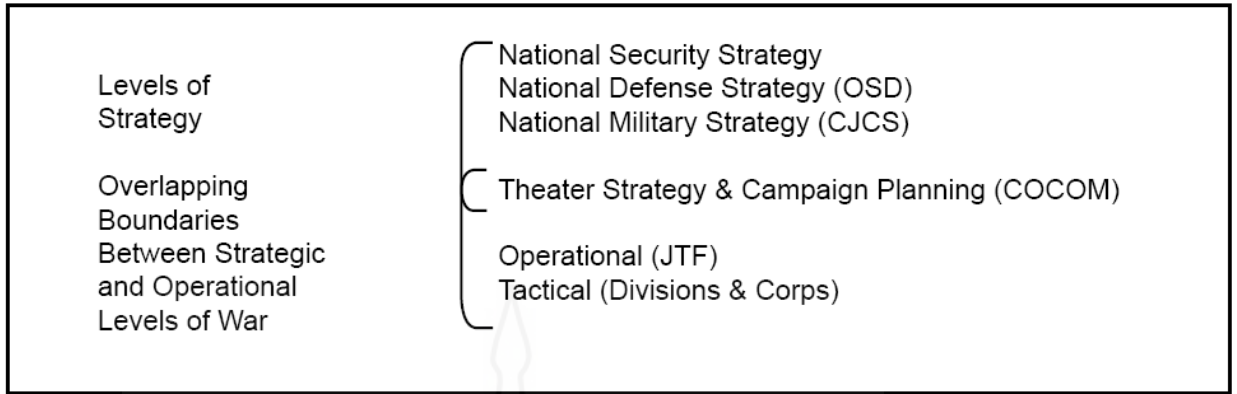

Figure 1. Strategic and Operational Art.

ภาพที่ 1.12 ระดับของยุทธศาสตร์

ที่มา: USAWC Guide To National Security Issues V.I-National Security Policy n Strategy 3rd Ed
Revised n Expanded Jun 08

ยุทธศาสตร์แตกต่างจากยุทธศิลป์ และยุทธวิธีในลักษณะประเด็นทางพันธุกิจ
 ห้วงเวลาและลักษณะทางภูมิศาสตร์ ในทางพันธุกิจและห้วงเวลายุทธวิธีคือเรื่องราวของการรบการ
 รบปะทะที่เกี่ยวข้องกันในห้วงเวลาสั้นๆ ยุทธศิลป์เป็นเรื่องราวของการทัพ ลำดับชุดของการรบ
 ที่เกิดขึ้นเหนือห้วงเวลาที่ยาวนานกว่า ยุทธศาสตร์เป็นขอบเขตของสงครามซึ่งครอบคลุมระดับของ
 ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อออกไประหว่างชาติ ใช้อาวุธหรือไม่ใช้อาวุธ ยุทธวิธีเกี่ยวข้องกับส่วน หรือ
 ชิ้นส่วนต่างๆ ยุทธศิลป์เป็นการผสมผสานในชิ้นส่วนต่างๆ และยุทธศาสตร์เป็นการผสมผสาน
 ในเรื่องของการผสมผสานนั้น เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ยุทธวิธีถูกกำหนดในวงที่แคบ ระดับยุทธการ
 เป็นสิ่งที่กว้างขวางกว่าและเป็นลักษณะในทางภูมิภาคเมื่อเริ่มกำหนดการเริ่มต้นและยุทธศาสตร์
 คือ ยุทธบริเวณอันกว้างขวางระหว่างภาคพื้นทวีป หรือทั่วโลก ควรจะเป็นที่สังเกตว่าด้วย
 ความเจริญก้าวหน้าในด้านการคมนาคมและการสื่อสารจึงทำให้มีช่องและห้วงเวลาในการบรรจบ
 เข้าหากันของยุทธศาสตร์ ยุทธศิลป์และยุทธวิธี ยิ่งไปกว่านั้นเหตุการณ์ต่างๆ ณ ระดับยุทธวิธีมีผล
 ตามมาทางยุทธศาสตร์ (Foster, 1965: 56)

4.1.6 หลักฐานประการที่หกคือ ยุทธศาสตร์นั้นเป็นที่เข้าใจได้อย่างกว้างขวางนั้นคือ
 การกล่าวอ้างขณะที่นักยุทธศาสตร์อาจจะคิดค้นยุทธศาสตร์จากมุมมองที่เป็นการเฉพาะ
 เขาต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ในภาพรวมในภาพการวิเคราะห์ของเขาเพื่อไปให้ถึง
 ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการรองรับจุดประสงค์ของเขาในระดับของเขา เขาเกี่ยวข้องกับปัจจัย

ทั้งภายในและภายนอกในทุกระดับ ในทางตรงกันข้าม ในการกำหนดยุทธศาสตร์ นักยุทธศาสตร์ ยังคงต้องตระหนักถึงแต่ละแง่มุม - วัตถุประสงค์ แนวความคิดและทรัพยากร- ที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวเขา ดังนั้น นักยุทธศาสตร์ต้องมีความรู้อย่างสมเหตุสมผลว่าอะไรก็ตามที่กำลังเกิดขึ้น และอะไรเป็นประการแรก ประการที่สอง สาม เป็นต้น ลำดับของผลกระทบในทางเลือกของตนเองตามความพยายามที่อยู่ในระดับเหนือ ข้างล่างและในระดับเดียวกับของเขา ความพยายามของนักยุทธศาสตร์ต้องได้รับการบูรณาการอย่างเต็มที่ร่วมกับยุทธศาสตร์หรือความพยายามของผู้อาวุโส ผู้ร่วมงานในระดับเดียวกันและส่วนต่างๆ ของหน่วยรอง นักยุทธศาสตร์ต้องคิดในลักษณะแบบองค์รวม - นั่นคือ เป็นไปอย่างครอบคลุม พวกเขาต้องตระหนักผู้ทั้ง “ภาพใหญ่”, ขีดความสามารถในสถาบันของตนเองและทรัพยากรของพวกเขา พร้อมทั้งผลกระทบในการปฏิบัติของพวกเขาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในภาพรวม ยุทธศาสตร์ที่ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างโดดเด่น (ดูภาพที่ 1.13)

Figure 2. Comprehensiveness of Strategy.

ภาพที่ 1.13 องค์รวมสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

ที่มา: USAWC Guide To National Security Issues V.I-National Security Policy n Strategy 3rd Ed
Revised n Expanded Jun 08

4.1.7 หลักฐานสำคัญประการที่เจ็ดคือยุทธศาสตร์นั้นได้รับการพัฒนาจากการวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วนและความรู้ในเรื่องของสถานการณ์/สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ จุดประสงค์ของการวิเคราะห์นี้คือการให้ความสำคัญต่อปัจจัยทั้งภายในและภายนอกซึ่งช่วยในการกำหนดหรืออาจจะส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์เฉพาะ แนวความคิดและทรัพยากรต่างๆ ในยุทธศาสตร์

4.1.8 หลักฐานสำคัญประการสุดท้ายของทฤษฎียุทธศาสตร์คือว่าความเชื่อมโยงบางประการนั้นมีอยู่เป็นปกติวิสัยต่อทุกยุทธศาสตร์และยุทธศาสตร์สามารถนำเสนอให้พิจารณาความสมดุลที่พึงปรารถนาต่อความล้มเหลว ความล้มเหลวนั้นสามารถเป็นไปได้ทั้งความล้มเหลวต่อการบรรลุวัตถุประสงค์อันหนึ่งในตัวเอง และ/หรือก่อให้เกิดความได้เปรียบเป็นการเฉพาะแก่ฝ่ายตรงข้ามอย่างหนึ่ง

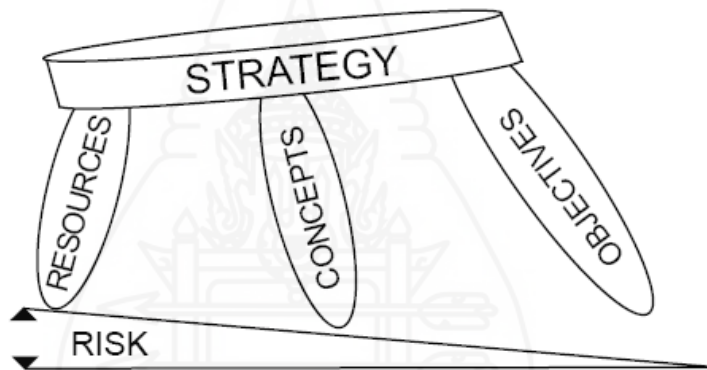

Figure 3. The Lykke Model.

ภาพที่ 1.14 ความสมดุล ความเสี่ยงทางยุทธศาสตร์

ที่มา: USAWC Guide To National Security Issues V.I-National Security Policy n Strategy 3rd Ed
Revised n Expanded Jun 08

อาร์ทลิกให้ความเห็นพ้องรูปแบบทฤษฎีของยุทธศาสตร์กับการแถลงถึงตัวแบบยุทธศาสตร์เก้าอี้สามขา ซึ่งแสดงว่ายุทธศาสตร์ = ends + ways + means และหากขาทั้งหลายเหล่านี้ไม่อยู่ในสภาพสมดุลจะตกอยู่ในสภาพที่มีสมมติฐานถึงความเสี่ยง ในข้อเสนอของ อาร์ทลิก (ตัวแบบ) ends คือ “objective” ways คือ “concepts” สำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์และเครื่องมือ (means) คือ “resources” สำหรับการให้การสนับสนุนแนวความคิด (concepts) เก้าอี้จะเอนเอียง

หากทั้งสามขานั้นไม่อยู่ในอาการสมดุล หากขาใดขาหนึ่งสั้นเกินไปความเสี่ยงที่มีอยู่จะมากยิ่งขึ้น และยุทธศาสตร์จะเอนล้มลง (Lykke, 1989: 6-7)

ยุทธศาสตร์นั้นอาจจะเป็นที่ปรากฏชัดแจ้งว่าตัวแบบนั้นแสดงให้เห็นถึง คำถามสำคัญสามประการสำหรับนักยุทธศาสตร์ สิ่งใดที่จะทำขึ้น? และจะทำสิ่งนั้นอย่างไร? ทรัพยากรอะไรที่เป็นที่ต้องการในการทำให้เป็นในลักษณะนี้? อาร์ทลิกโต้แย้งว่าหากขาใดขาหนึ่งของเก้าอี้ ออกนอกสมดุลไปแล้วหนึ่งในนั้นจะรับเอาความเสี่ยงเหมือนกันไว้วันเสียแต่ว่าใคร คนหนึ่งทำการปรับแต่งขาทั้งสาม คนคนนั้นอาจจะเพิ่มทรัพยากรเข้าไป ใช้แนวความคิดที่แตกต่าง หรือเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์หรือคนคนนั้นอาจจะตัดสินใจยอมรับความเสี่ยงทฤษฎีคือความ ชัดเจนเลยที่เดียว- ยุทธศาสตร์ที่มีเหตุมีผลต้องมีความสมดุลอย่างเหมาะสมในเรื่องของ วัตถุประสงค์ แนวความคิดและทรัพยากรหรือผลสัมฤทธิ์อยู่ที่ความเสี่ยงอันยิ่งใหญ่ ทฤษฎีของ อาร์ทลิกมีแนวโน้มเกือบจะเป็นทฤษฎีที่ดีทีเดียว ไม่ได้จัดการยุทธศาสตร์เท่าที่จำเป็นและเป็น กระบวนทัศน์ซึ่งอธิบายปัญหาเพื่อการซักถามและเป็นกฎเกณฑ์ในการดำเนินรอยตามทฤษฎีทาง ยุทธศาสตร์ของเขาไม่ได้รับการสนับสนุนจากหลักฐานและสมมติฐานที่กล่าวมาข้างต้น และ ในทางการปฏิบัติที่ทำได้ง่ายขึ้นโดยการใช้อำนาจและความและรูปแบบร่วมกัน

อาร์ทลิกต่อสู้กับข้อเสนอของเขาในหลายๆ ปี และทำการสอนแก่นักศึกษา วิทยาลัยการทัพบกหลายพันคน โดยการใช้ตัวแบบของเขาทำการสอนอย่างเหมาะสมในการ กำหนดคำนิยามและแสดงตัวอย่าง คำนิยามและการแสดงตัวอย่างเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากว่า ตัวแบบที่เขาทำให้เกิดการทำความเข้าใจเหมือนกันจากสิ่งนี้นักยุทธศาสตร์สื่อสารออกมาด้วยแบบ ดังกล่าวประกอบด้วย:

1) *ผลสุดท้าย ((Ends (objective))* อธิบายว่า “อะไร” ที่จะทำให้บรรลุผล สำเร็จ ผลสุดท้ายคือ วัตถุประสงค์ซึ่งหากบรรลุได้แล้วจะสร้างหรือสนับสนุนต่อการบรรลุผลลัพธ์ สุดท้ายที่ต้องการ ณ ระดับของยุทธศาสตร์ที่กำลังทำการวิเคราะห์อยู่และสำคัญที่สุดคือ ผลสุดท้าย สนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ ผลสุดท้ายแสดงออกมากด้วยกิริยา (เช่น ยับยั้งสงคราม ส่งเสริม ความมีเสถียรภาพในภูมิภาคทำลายกองกำลังทหารของอิรัก)

2) *วิธีการ ((Ways (strategic concepts/course of action))* อธิบายว่า “อย่างไร” ที่จะทำให้ผลสุดท้ายบรรลุผลสำเร็จได้โดยการใช้ทรัพยากรต่างๆ แนวความคิดต้องเปิดเผยอย่าง ชัดเจนเพียงพอต่อการจัดให้มีแนวทางวางแผนแก่ผู้คนที่ทั้งหลายที่ต้องทำให้สำเร็จ และการจัด ทรัพยากรในการใช้ตามวิธีการ เนื่องจากวิธีการถ่ายทอดออกมาทางการปฏิบัติ มักจะมีกิริยา แต่วิธีการเป็นข้อความในความหมายว่า “อย่างไร” ไม่ใช่ “อะไร” ในทางที่มีความสัมพันธ์กับ วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ ความสับสนบางประการมิให้เห็นได้เนื่องจากแนวความคิดสำหรับ

ยุทธศาสตร์ในระดับสูงกว่ามักจะกำหนดวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ในระดับที่ต่ำกว่าถัดไป การทดสอบง่าย ๆ สำหรับวิธีการคือถามว่า “จะทำอะไร” สิ่งนั้นควรนำไปสู่วัตถุประสงค์ที่แท้จริง บางแนวความคิดได้รับการยอมรับว่าชื่อของสิ่งดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นถึงความเป็นยุทธศาสตร์เฉพาะ (มักจะเป็นการแสดงออกในเรื่อง การปิดล้อม การป้องกันเขตหน้า การทำลายล้างอย่างเชื่อถือได้ การปรากฏตัวไปข้างหน้า) แต่สังเกตว่าในการปฏิบัติที่แท้จริงยุทธศาสตร์เหล่านี้มีวัตถุประสงค์เป็นการเฉพาะและกองกำลังต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง แนวความคิดได้รับการพัฒนาดีกว่าการให้คำแนะนำด้วยประโยคสั้นๆ

3) **เครื่องมือ** ((Means (resources)อธิบายทรัพยากรพิเศษอะไรที่นำมาใช้ในการนำแนวความคิดต่างๆ ไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ และไม่ใช้กรีธา เครื่องมือสามารถเป็นได้ทั้ง รูปธรรม หรือนามธรรม ตัวอย่างของเครื่องมือที่เป็นรูปธรรมประกอบด้วยกำลังรบ, ประชาชน, ยุทธโศภณ, เงิน, และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทรัพยากรที่เป็นนามธรรมประกอบด้วยหลายๆ สิ่งอย่างเช่น “เจตน์จำนง”, ความกล้าหาญ, หรือสติปัญญา

4) **ความเสี่ยง** อธิบายช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่าง อะไรที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จและแนวความคิดตลอดจนทรัพยากรที่มีอยู่ในการบรรลุวัตถุประสงค์นั้น เนื่องจากไม่เคยมีทรัพยากรเพียงพอเลย หรือแนวความคิดที่ฉลาดเพียงพอต่อการประกันถึงความสำเร็จได้ร้อยละ 100 ในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศมักจะมีความเสี่ยงอยู่เสมอๆ นักยุทธศาสตร์แสวงหาหนทางในการลดความเสี่ยงลงให้เหลือน้อยที่สุดด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์ - การสร้างความสมดุลระหว่าง ผลสุดท้ายวิธีการและเครื่องมือ

4.2 บทสรุปสำหรับทฤษฎียุทธศาสตร์

ผลสุดท้าย วิธีการและเครื่องมือมักจะทำให้เกิดความสับสนในการพัฒนาหรือ วิเคราะห์ในยุทธศาสตร์เฉพาะกลวิธีคือการมุ่งเป้าไปสู่คำถาม วัตถุประสงค์มักจะตอบคำถามว่า อะไรคือสิ่งที่จะพยายามทำให้บรรลุผลสำเร็จ แนวความคิดมักจะอธิบายว่าจะใช้ทรัพยากร “อย่างไร” ทรัพยากรมักจะอธิบายว่าอะไรที่จะถูกนำไปใช้ในการปฏิบัติตามแนวความคิดนั้น หากวัตถุประสงค์คือ “ป้องกันประเทศ (อะไร?)”; “เพื่อพัฒนา สร้าง หรือจัดตั้งกำลังขนาดใหญ่กว่า” คือวิธีการ (อย่างไร?); และ “กำลังสำรองของประเทศการเงินและสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึก” คือ ตัวอย่างของเครื่องมือ (ทรัพยากรที่จะนำมาใช้เพื่อสนับสนุน “อย่างไร”) กฎนี้หัวแม่มือที่นำมาใช้ ณ ที่นี้คือ ทรัพยากรนั้นปกติมีลักษณะทางกายภาพและนับได้กองทัพบก กองทัพอากาศ กองทัพเรือ หน่วยต่างๆ และกองกำลังของประเทศกำลังพลเงินสิ่งอำนวยความสะดวก ยุทธโศภณ เช่น รถบรรทุก เครื่องบิน เรือ เป็นต้น และทรัพยากรขององค์กรต่างๆ เช่น ก๊าซหุงต้ม เป็นต้น เครื่องมืออาจจะยังรวมถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น “เจตน์จำนง” จิตความสามารถทางอุตสาหกรรม สติปัญญา

เป็นต้น” แต่เราให้ความหมายเสมือนเป็นทรัพยากรเช่นกัน ไม่มีการใช้เครื่องมือในการอธิบายแนวความคิดและไม่มีการกำหนดว่าทรัพยากรเป็นเสมือนวิธีการหรือแนวความคิด ในลักษณะง่ายๆ “การทุด” คือ วิธีการในการส่งเสริมความมีเสถียรภาพในภูมิภาค (วัตถุประสงค์) แต่การทุดก็เป็นเครื่องมือ ในลักษณะเดียวกัน เคลลาเชวิทส์ นิยามทุดว่า “ลี้มล้างอำนาจรัฐบาลของข้าศึกเสีย” เป็นผลสุดท้าย ทำการสู้รบในการรบอย่างแตกหักเป็นวิธีการและกองทัพที่โตกว่าเป็นเครื่องมือ เขามองเห็นว่ากองทัพที่ใหญ่กว่าเป็นทรัพยากรที่เหมาะสมในการสนับสนุนวิธีการของเขาด้วยการรบอย่างแตกหัก ในการกล่าวอ้างว่า “ใช้กองทัพที่ใหญ่กว่า” ส่อให้เห็น แนวความคิดที่แตกต่างกัน สำหรับความสำเร็จและเป็นข้อความที่ไม่เหมาะสมในส่วนของเครื่องมือ (ทรัพยากร)

ตลอดเวลาที่ผ่านมา นักศึกษาหลายพันคนของวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ ได้ทดสอบทฤษฎียุทธศาสตร์ของ อาร์ทลิก โดยการใช้แนวทางกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ ข้อเสนอของเขาเป็นตัวแบบธรรมดาๆ สำหรับการวิเคราะห์และประเมินค่ายุทธศาสตร์ที่ใช้ได้โดยทั่วไปในความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยการใช้ทฤษฎีทำการแยกยุทธศาสตร์เข้าสู่ส่วนขององค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ตามที่ อาร์ทลิกโต้แย้งว่ายุทธศาสตร์ต่างๆ สามารถตรวจสอบได้ถึง ความเหมาะสม เป็นไปได้และยอมรับได้ และการประเมินทำให้เกิดความสมดุลขึ้นท่ามกลางส่วนต่างๆ ขององค์ประกอบ ยิ่งไปกว่านั้น การบรรยายและการนำเสนอของเขาได้นำไปสู่การยอมรับในเรื่องของการเป็นตัวแบบพื้นฐานจากนักยุทธศาสตร์ทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายการเมือง ในทางกลับกันสิ่งนี้นำไปสู่การเข้าควบคุมการประเมินค่ายุทธศาสตร์ระหว่างการพัฒนาให้เป็นมาตรฐานเหมือนกันในเรื่องของ:

- 1) ความเหมาะสม - จะบรรลุความสำเร็จด้วยตนเองในผลกระทบที่ต้องการ (เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์)?
- 2) ความเป็นไปได้ - สามารถกระทำให้บรรลุได้โดย เครื่องมือที่มีอยู่ (เกี่ยวข้องกับแนวความคิด)?
- 3) การยอมรับได้ - เป็นผลที่ตามมาของต้นทุนที่สมเหตุสมผลจากความสำคัญของผลกระทบที่ต้องการ (เกี่ยวข้องกับทรัพยากร/แนวความคิด) ? (Eccles, 1979: 11-21)

ไม่เพียงแต่ข้อเสนอพื้นฐานที่ได้รับการทดสอบในกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์และการนำไปประยุกต์ใช้ในทางการปฏิบัติเท่านั้นทั้งยังได้รับการพิสูจน์ให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวเองในการอธิบายความแตกต่างเกี่ยวกับประเด็นของแนวคิดทางยุทธศาสตร์ การโต้แย้งของอาร์ทลิก ว่าประเทศต่างๆ เกี่ยวพันกันในสองลักษณะที่แตกต่างกันในเรื่องของความเห็นพ้องต้องกันทางยุทธศาสตร์ทหาร - การพัฒนาทางด้านยุทธการ และกำลังรบ - แสดงความสามารถในการปรับตัวทางทฤษฎี ยุทธศาสตร์ต่างๆ ในทางยุทธการตั้งอยู่บนพื้นฐานขีดความสามารถทางทหาร

ที่ปรากฏ ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังรบตั้งอยู่บนพื้นฐานของภัยคุกคามและวัตถุประสงค์ในอนาคตและไม่ได้ถูกจำกัดโดยขีดความสามารถที่ปรากฏ ในความเป็นจริงบทบาทเบื้องต้นคือ “เพื่อช่วยในการกำหนดและพัฒนาขีดความสามารถสำหรับอนาคต” (Lykke, 1989: 4) ดังนั้นด้วยทฤษฎียุทธศาสตร์ที่กล่าวมา มอบคุณค่าในตัวเองให้กับทั้งนักรบและนักวางแผนทั้งภายในและภายนอกวงการทหาร

ทฤษฎียุทธศาสตร์ของ อาร์ทลิค เป็นส่วนสนับสนุนสำคัญต่อแนวคิดทางยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความกล้าให้กับนักยุทธศาสตร์เพื่อใช้ในเทอมของ “ยุทธศาสตร์” อย่างถูกต้องขณะที่นำตัวแบบทางยุทธศาสตร์และสี่ส่วนสำคัญของยุทธศาสตร์ คือ ends, ways, means and risk ไปใช้ให้เกิดประโยชน์เขาทำให้เกิดทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สมมติฐานและหลักฐานสำคัญของทฤษฎีนี้ได้รับการพิสูจน์ในความมีเหตุมีผลสำหรับการวิเคราะห์ และการพัฒนา ยุทธศาสตร์ เหนืออื่นใดทั้งหมดยุทธศาสตร์ที่มีเหตุมีผลต้องค้นพบความสมดุลระหว่าง ends, ways, and means ที่สอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเทศกำลังตั้งใจที่จะยอมรับ ทฤษฎียุทธศาสตร์ของ อาร์ทลิค ก่อให้เกิดหลักพื้นฐานสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติอย่างชัดเจน และการประเมินค่าในทางวัตถุประสงค์ต่อยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ

บทที่ 2

ความมั่นคงแห่งชาติที่เปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก: ศึกษากรณีของสงครามและความขัดแย้ง

บทที่ 2 เป็นการศึกษาความมั่นคงแห่งชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติที่มีความเกี่ยวเนื่องกันและในการศึกษาความมั่นคงแห่งชาติที่มีความชัดเจนมาทุกยุคสมัย คือ การศึกษาจากสงคราม ซึ่งเป็นมูลเหตุสำคัญที่กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ โดยเฉพาะในปัจจุบันรูปแบบของสงครามได้มีการพัฒนาไปมากมายหลายประการ ในบทนี้แบ่งออกเป็นตอน โดยตอนที่ 1 ว่าด้วยการศึกษาความมั่นคงแห่งชาติ ศึกษาจากสงคราม ตอนที่ 2 ว่าด้วยการสงคราม ในยุคที่ 4 ตอนที่ 3 แนวความคิดของสงครามที่ไม่เป็นตามแบบแผนตอนที่ 4 ว่าด้วยภัยคุกคาม รูปแบบใหม่ ตอนที่ 5 ว่าด้วยรัฐกับพันธกิจด้านความมั่นคงแห่งชาติ ตอนที่ 6 กรอบแนวความคิด ด้านความมั่นคงที่นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ

1. ความมั่นคงแห่งชาติ: การศึกษาความมั่นคงแห่งชาติจากสงคราม

การศึกษาความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่รัฐ ดำเนินการในการเสริมสร้างพลังอำนาจหรือความเข้มแข็งของรัฐ ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหารและในด้านอื่นๆ ที่เป็นส่วนประกอบแก่ความมั่นคง ปลอดภัยรองรับสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่รัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภัยคุกคามที่มาจากภายในและภายนอก ซึ่งในปัจจุบันแปรเปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยเป็นมาในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของภัยคุกคาม จากภายนอก การศึกษาเกี่ยวกับความมั่นคง จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและข้อพิจารณาที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การประเมินสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง มีมูลเหตุและปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งต้องการความรู้ในเรื่องของข้อมูลข่าวสารและการประเมินสถานการณ์อย่างรอบด้านทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศอย่างไรก็ตาม การศึกษาในเรื่องของความมั่นคงแห่งชาติ ควรเริ่มจากการศึกษาในเรื่องของพื้นฐานการสงคราม ซึ่งถือเป็นภัยคุกคามจากภายนอก ที่ส่งผลร้ายแรงต่อความมั่นคงแห่งรัฐมากที่สุดและเป็นภัยคุกคามที่ทำให้หลายประเทศชาติได้ร้ายแรงที่สุด รวมทั้งในเรื่องของการสงครามเป็นความตายแห่งรัฐ จึงจำเป็นที่ผู้ศึกษาในเรื่องของความมั่นคงแห่งรัฐจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องของการสงคราม ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบของสงครามได้เปลี่ยนแปลงไป สำหรับ

ความมั่นคงแห่งชาติในด้านอื่นๆ นั้นจะขอกว่าแต่เพียงสังเขป เนื่องจากเอกสารตำราฉบับนี้ เป็นการศึกษาในมุมมองของทหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในด้านการใช้กำลังทหารป้องกัน ประเทศเป็นหลัก โดยขอยกทฤษฎีและแนวคิดของการสงครามตามหลักสากลและแนวคิด กรณีศึกษาของประเทศไทยเป็นแนวทางนำไปสู่กระบวนการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ความมั่นคงแห่งชาติต่อไป

1.1 สงคราม: ความขัดแย้งสูงสุดทางการเมือง

1.1.1 หลักพื้นฐานการสงคราม ความขัดแย้งในปัจจุบันและทฤษฎีการสงคราม

(War Theory)

สงครามเป็นความขัดแย้งทางการเมืองทั้งเกิดขึ้น ภายในรัฐและระหว่างรัฐ เป็นการต่อสู้ช่วงชิงชัยชนะระหว่างคู่ต่อสู้ที่มีความขัดแย้งกัน โดยอาจจะใช้มาตรการ วิธีการต่างๆ นานา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ตามที่ต่างฝ่ายต่างต้องการ สงครามทำให้เกิดผลกระทบที่สำคัญต่อ ความมั่นคงของประเทศ การศึกษาเกี่ยวกับสงครามเป็นจุดเริ่มต้นในการทำความเข้าใจในเรื่องของ ความมั่นคงแห่งชาติต่อไป

1.1.2 ความหมายและทฤษฎีของสงคราม

พจนานุกรม ศัพท์และคำย่อทางทหาร โดย พ.อ.สุรศักดิ์ พันธเศรษฐ ให้ความหมายของคำว่า “สงคราม” ไว้ว่า “...สงคราม คือ การต่อสู้ทำลายระหว่างรัฐบาลสองประเทศ หรือระหว่างกลุ่มประเทศและ/หรือ ระหว่างฝ่ายตรงข้ามภายในประเทศ ...“การสงคราม” (Warfare) เป็นคำเรียกการทำศึก – วิธีการต่อสู้ทำลายล้างกัน...” (สุรศักดิ์ พันธเศรษฐ, 2550: 309)

พลตรี โชคชัย วัฒนวรานกุล ได้แปลและเรียบเรียงทฤษฎีการสงคราม จากวารสารวิทยาลัยการทัพเรือสหรัฐอเมริกา NWC Review ฉบับฤดูใบไม้ร่วง ค.ศ.1996 นาวาโท โจเซฟ เอ. แกททุส โซ, จูเนียร์. Commander Joseph A. Gattuso, Jr. กองทัพเรือสหรัฐอเมริกาและ ได้รับการจัดพิมพ์ลงในหนังสือ ยุทธศาสตร์ศึกษา 2004 โดยได้เปรียบเทียบความหมายของทฤษฎี การสงครามไว้ดังนี้ “...ทฤษฎีการสงครามเป็นเหมือนเส้นทางที่รถไฟใช้วิ่ง จึงเป็นรากฐาน กำหนด ทิศทางและช่วยให้เกิดการเคลื่อนย้ายและโดยทั่วไปแล้วเส้นทางรถไฟแสดงให้ทราบว่ารถไฟจะไป ที่ใด...” (สพย.สบส. 2547: 20)

ความสำคัญของทฤษฎีการสงครามเป็นสิ่งพิจารณากำหนด รูปแบบการสู้รบ ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนหลักนิยมต่อไป (สพย.สบส. 2547: 22) ดังนั้น ทฤษฎีการสงครามจึงเป็น รากฐานการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร จากหนังสือดังกล่าวได้กล่าวถึงการแบ่งทฤษฎีการสงคราม ไว้ว่า “...จากประวัติศาสตร์มีแนวทางกว้างๆ 2 แนวทาง ซึ่งทฤษฎีการสงครามได้ดำเนินไป ในขณะที่

ที่การแบ่งไม่ชัดเจน...” (สพย.สบส.2547: 23) แนวทางของทฤษฎีการสงครามที่ได้รับการแบ่งนั้นได้แก่

1) ทฤษฎีการทำลายล้าง (Theory Of Attrition) สนับสนุนความเหนือกว่าทางยุทธโศปกรณ์ การรวมกำลังและโจมตีต่อความเข้มแข็งของข้าศึกเกี่ยวข้องกับการทำลายมวลกำลังของข้าศึก ซึ่งก็คือ กำลังทางกายภาพของข้าศึกส่วนทฤษฎีการดำเนินกลยุทธ์ (Maneuver Theory) จะโจมตีต่อกำลังใจ ความอ่อนแอที่วิกฤตและความรักห่มุ่คณะของข้าศึกทฤษฎีการทำลายล้าง ทฤษฎีนี้ค้นหาความแข็งแกร่งของข้าศึก นั่น ก็คือ จุดศูนย์ดุล (สพย.สบส.2547: 23)

แนวคิดสำคัญ ๆ ในการสงครามทำลายล้าง คือ อัตราส่วนกำลังเริ่มต้น (Initial-Force Ratio) หมายถึง ความเหนือกว่าทางด้านจำนวนหรือยุทธโศปกรณ์ที่เป็นจริงหรือรับรู้ได้ของฝ่ายหนึ่งหรือของอีกฝ่ายหนึ่งอัตราส่วนการสูญเสีย (Loss Ratio) หมายถึง อัตราการสูญเสียคนและยุทธโศปกรณ์ของทั้งสองฝ่ายอันเป็นผลลัพธ์จากการรบ อัตราส่วนการแลกเปลี่ยนเชิงพิชคณิต (Fraction Exchange Ratio) เป็นการแสดงทางพิชคณิตของอัตราส่วนการสูญเสียต่ออัตราส่วนกำลังเริ่มต้น (สพย.สบส.2547: 24)

จากแนวคิดสำคัญ นี้จะเห็นได้ว่าทฤษฎีการทำลายล้างเน้นไปที่ความสัมพันธ์ของกำลังและมาตรการที่สัมพันธ์กับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้องค์การทหารตามแนวทางการทำลายล้างมองการสงครามเป็นเชิงวิทยาศาสตร์สามารถวัดได้และสามารถบ่งแสดงได้

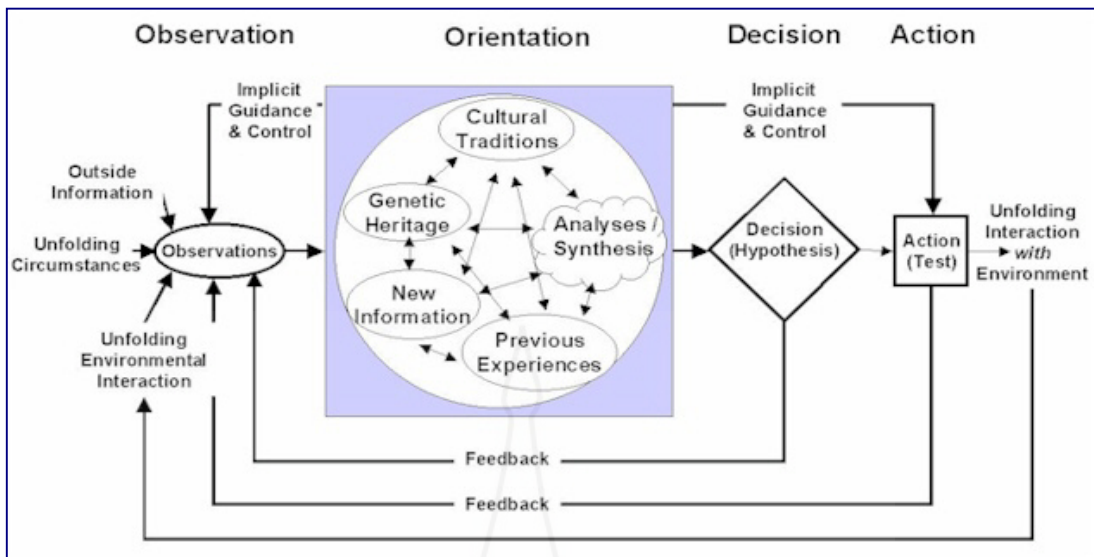
แนวความคิดการสงครามทำลายล้าง เชื่อมมั่นในความแข็งแกร่งของสังคมอุตสาหกรรมที่ใช้ เครื่องจักรกำลังพลอำนาจการยิงการรวมกำลังและเทคโนโลยี โดย มาร์ติน ฟอนเครเวลด์ (Martin Van Creveld) เรียกว่า “สงครามสามหลัก” (Trinitarian Wars) (ศักราชในการทำสงครามของประเทศเกิดจากกองทัพรัฐบาลและประชาชน) (ดูภาพที่ 10.1 หน้า 44) ซึ่งเขาได้ให้ข้อคิดเห็นสำคัญไว้ว่า “ณ ที่ใดก็ตามที่ไม่สามารถใช้ความแข็งแกร่งเหล่านี้ต่อข้าศึกได้ ก็จะไม่ได้รับความสำเร็จ” (สพย.สบส. 2547: 28) กล่าวคือ การดำเนินสงครามของกองทัพจำเป็นต้องพึ่งพาความเห็นชอบและการสนับสนุนจากรัฐบาล และประชาชนร่วมกัน หากขาดซึ่งอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วการดำเนินสงครามจะไม่มีวันบรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการอย่างเช่น สงครามเวียดนาม ที่มีการรณรงค์ต่อต้านจากประชาชนในประเทศสหรัฐอเมริกา จนทำรัฐบาลต้องถอนทหารอเมริกันออกจากเวียดนามได้

(1) ข้อดีของทฤษฎีการทำลายล้างขึ้นอยู่กับขุมกำลังด้านยุทธโศปกรณ์ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดและฝ่ายนั้นมีศัตรูร่วมหรือไม่ ด้วยความเหนือกว่าในขุมกำลังและความสามารถสูงกว่าในการส่งกำลังบำรุงเพิ่มเติมให้กับขุมกำลังเหล่านั้น ทำให้ชาติที่มีขุมกำลังดังกล่าวอยู่ในฐานะดี

สำหรับการเข้าปฏิบัติในความขัดแย้งที่ฝ่ายตรงข้ามใช้แบบการสู้รบคล้ายคลึงกันแต่มียุทธภัณฑ์ที่ดีน้อยกว่าข้อดีอีกอย่างหนึ่ง คือ ความเป็นไปได้ในการลดการสูญเสียที่เกิดจากมวลของอำนาจการยิงจำนวนมาก... ดังนั้น นักทฤษฎีการทำลายล้างเลือกแนวทางการใช้วัตถุระเบิดในจำนวนมากขึ้นมากกว่าที่จะใช้กำลังทหาร ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตสูง เพราะทฤษฎีทำลายล้างมุ่งลดการใช้กำลังพล (เพื่อสงวน) บุคลากรที่มีความสามารถสูงไว้ (สพย.สบส.2547: 29)

(2) *ข้อเสีย* ของทฤษฎีการทำลายล้าง คือ...ชาติที่สูญเสียความเหนือกว่าทางเทคโนโลยีหรือความสามารถด้านอุตสาหกรรมทางใดทางหนึ่ง ชาตินั้นจะพบว่าทฤษฎีการทำลายล้างไม่สามารถพึงพาการสนับสนุนได้และจะไม่ได้รับผลประโยชน์ของชาติอีกต่อไป...ความสำเร็จในสงครามจะเกิดขึ้นอยู่กับเรื่องอื่น ๆ มากกว่าความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีหรือมีพลังทางอุตสาหกรรม ดังนั้น การยึดติดอยู่กับทฤษฎีการทำลายล้างจะเป็นอันตรายและทหารที่พึ่งพาทฤษฎีดังกล่าวจะเป็นอย่างคำของซัมเมอร์ที่ว่า “ไม่ตรงกับเรื่องจริง” (สพย.สบส. 2547: 30)

2) *ทฤษฎีการดำเนินกลยุทธ์ (Maneuver Theory)* ตำราพิชัยสงครามของซุนหวู่ (Sun Tzu) ถือเป็นทฤษฎีการดำเนินกลยุทธ์ขั้นเอก (Classic) อาจจะมีเหตุผลมาจากพัฒนาการของอุตสาหกรรมในยุคของ ซุนหวู่ ยังไม่มีความก้าวหน้าก็เป็นไปได้ เนื่องจากการปฏิบัติการในสงครามสมัยใหม่ ยุคที่อุตสาหกรรมมีความก้าวหน้า การพัฒนาอาวุธ มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น การสงครามดำเนินกลยุทธ์จึงเปลี่ยนแปลงไปบ้าง โดยในระหว่างที่นาวาอากาศเอก จอห์น บอยด์ (John Boyd) ได้พิจารณาถ้อยคำนิยามสมัยใหม่ของการสงครามดำเนินกลยุทธ์เขา “สามารถมองความขัดแย้งได้เป็นวงรอบการปฏิบัติที่แข่งขันกับเวลาในวงรอบของ การสังเกตการณ์ (Observation) การวางทิศทาง (Orientation) การตกลงใจ (Decision) และการปฏิบัติ (Action) ตามภาพที่ 2.1 ในความขัดแย้งนั้นแต่ละฝ่ายเริ่มต้นด้วยการสังเกต เขาสังเกตตัวเขาเอง สภาวะแวดล้อมตัวเขาทางกายภาพและข้อดีของเขา บนพื้นฐานจากการสังเกต เขาวางทิศทางซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างภาพลักษณ์ขึ้นในใจ หรือ “เห็นภาพอย่างรวดเร็ว (Snapshot)” เกี่ยวกับสถานการณ์ของเขา...ซึ่งบางครั้งเรียกว่า “วงรอบของบอยด์ (Boyd Cycle)” หรือ “วงรอบ สังเกต (Observe) วางทิศทาง (Orient) ตกลงใจ (Decide) ปฏิบัติ (Act) (OODA)” (สพย.สบส. 2547: 34)

ภาพที่ 2.1 วงรอบของบอยล์

ที่มา: ส่วนวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง พุศศิกายน 2548 (1-44)

ทฤษฎีการดำเนินกลยุทธ์เน้นการดำเนินการที่เหนือกว่ากระบวนการคิด (Thought Process) ของข้าศึกด้วยความตั้งใจที่จะทำให้ลายความเป็นปึกแผ่นของกำลัง (Force Cohesion) ข้าศึกจิตใจขวัญและเสถียรภาพทางกายภาพของข้าศึก คือ วัตถุประสงค์ของทฤษฎีการดำเนินกลยุทธ์ (สพย.สบส. 2547: 35) ...ทฤษฎีการดำเนินกลยุทธ์มองข้าศึกอย่างใกล้ชิดและรับเอาระเบียบวิธีใด ๆ มาดำเนินการเพื่อการชิงกระทำก่อน (Preempt)...ให้ข้าศึกอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม (Dislocate) หรือทำการรบกวน (Disrupt) ข้าศึก การสู้รบแบบนี้นำมาซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดต่อมาจำนวนมากสำหรับ หลักนิยม โครงสร้างกำลังความต้องการกำลังพลและความเป็นผู้นำ (สพย.สบส. 2547: 35)

ด้วยการเน้นไปที่กระบวนการคิดของข้าศึก เช่นเดียวกับความต้องการ ความริเริ่มอย่างสูง การสร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลงใหม่และความเป็นผู้นำที่ไว้วางใจได้นั้น ทหารนักดำเนินกลยุทธ์มีแนวโน้มที่จะเน้นที่ “ศูนย์กลาง คือ ประชาชน” ซึ่งต่างจากทหารนัก ทำลายล้างที่ตามธรรมชาติมีแนวโน้มมุ่งไปที่เทคโนโลยีและสิ่งอุปกรณ์ ทหารนักดำเนินกลยุทธ์ ทำให้แน่ใจว่า นายทหารของตนได้รับการศึกษาเพียงพอต่อการเป็นมืออาชีพสำหรับสงคราม (สพย.สบส. 2547: 36)

ดังนั้น ผลลัพธ์ที่ได้ คือ ทฤษฎีการสงครามดำเนินกลยุทธ์ขึ้นชอบ เทคโนโลยีและอาวุธที่มีความซับซ้อนน้อยเนื่องจาก เทคโนโลยีเป็นเรื่องการค้า แต่ประชาชนและ ความเป็นผู้นำ เป็นเรื่องของการเป็นมืออาชีพ (สพย.สบส. 2547: 37)

(1) ข้อดีของทฤษฎีการดำเนินกลยุทธ์คือ เมื่อการสู้รบแบบดำเนินกลยุทธ์สำเร็จก็จะบรรลุเป้าประสงค์ของการรบอย่างเด็ดขาดมากกว่าแบบทำลายล้าง...การทำลายจิตใจ ขวัญหรือการเกี่ยวพันทางกายภาพ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ตื่นเต้นมากกว่า การตื่นตระหนก ความอลหม่านหรือยอมรับการพ่ายแพ้เป็นเครื่องหมายของข้าศึกที่ถูกเอาชนะด้วยการสงครามดำเนินกลยุทธ์... การใส่พลังงานแรงขับ ประสิทธิภาพและความเปลี่ยนแปลงใหม่สำหรับนายทหาร โครงสร้าง เช่นนั้นทำให้มีขวัญสูงกว่า ปัญหาทางวินัยน้อยกว่าและความสามารถดีกว่าเพื่อแก้ “ปัญหาต่างๆ ของคน” โดยเฉพาะ ที่มีเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลง (สพย.สบส. 2547: 37)

(2) ข้อเสีย ของทฤษฎีดำเนินกลยุทธ์ คือ ทฤษฎีนี้ขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำของบุคคลอย่างมาก

ทั้ง 2 ทฤษฎีนั้น ทฤษฎีการสงครามดำเนินกลยุทธ์ มีความยากมากกว่าในการนำมาใช้ทำความเข้าใจหรือการปลูกฝัง ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่มีความแน่นอนแต่การทำลายล้างเป็นทฤษฎีของสิ่งที่มีตัวตน ทฤษฎีการดำเนินกลยุทธ์ เป็นศิลป์ ไม่ใช่ศาสตร์ไม่มีสูตรสำเร็จ (สพย.สบส. 2547: 40)

ดังนั้นจากทฤษฎีการสงครามทั้งสองจะเห็นความแตกต่างระหว่างแนวคิดของทั้งสองทฤษฎี ที่สำคัญในเชิงเปรียบเทียบนั้นทั้งสองทฤษฎีมีความแตกต่างกันในเรื่องของความเป็นเชิงปริมาณของทฤษฎีการทำลายล้างและความเป็นคุณภาพของทฤษฎีการดำเนินกลยุทธ์ นอกจากความเก่าแก่ของทฤษฎีที่แตกต่างกันแล้วยังแสดงให้เห็นถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการเลือกนำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้

2. ระดับของสงคราม (Levels of War)

เป็นมุมมองทางหลักนิยมของกองทัพสหรัฐอเมริกา ที่พยายามสร้างความชัดเจนในการเชื่อมต่อระหว่างวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์และการปฏิบัติทางยุทธวิธี โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งไม่มีขอบเขตหรือเส้นแบ่งเขตที่แน่นอนระหว่างระดับของสงครามระดับสงคราม 3 ระดับ มีดังนี้ (โชคชัย วัฒนวรานุกร, พลตรี, สพย.ยศ.ทบ. 2552: 2-9)

2.1 สงครามในระดับยุทธศาสตร์ (The Strategic Level of War)

สงครามในระดับยุทธศาสตร์ เป็นสงครามในระดับชาติ (มักเป็นสมาชิกในกลุ่มประเทศ) มีกำหนดวัตถุประสงค์ความมั่นคงทางยุทธศาสตร์ และข้อเสนอแนะของชาติหรือหลายๆชาติพันธมิตร (Alliance) หรือพันธมิตรชั่วคราว (Coalition) และพัฒนาตลอดจนใช้ทรัพยากรของชาติเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น

กิจกรรมต่าง ๆ ในสงครามระดับนี้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหารของชาติ และหลายชาติจัดขึ้นตอนความริเริ่มบ่งชี้ขีดจำกัดและประเมินค่าการเสี่ยงในการใช้กำลังทหารและพลังอำนาจแห่งชาติอื่น พัฒนาแผนสงครามในภาคพื้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้นและจัดกำลังทหาร และความสามารถอื่นตามแผนทางยุทธศาสตร์

2.2 สงครามในระดับยุทธการ (The Operational Level Of War)

ระดับสงครามอยู่ที่การทัพและการยุทธ์ใหญ่ได้รับการวางแผนดำเนินการและดำรงความต่อเนื่องเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ภายในภาคพื้นหรือพื้นที่ปฏิบัติการ โดยมีประเด็นในการพิจารณาระดับของสงครามระดับยุทธการไว้ดังนี้

2.2.1 กิจกรรมต่าง ๆ ณ ระดับนี้เชื่อมโยงระดับยุทธวิธีกับยุทธศาสตร์ โดยตั้งวัตถุประสงค์ทางยุทธการที่จำเป็นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์จัดลำดับเหตุการณ์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธการริเริ่มการปฏิบัติใช้ทรัพยากรทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามที่ต้องการและดำรงความต่อเนื่อง

2.2.2 กิจกรรมเหล่านี้มีมิติด้านเวลาหรือพื้นที่มากกว่าระดับยุทธวิธี

2.2.3 กิจกรรมเหล่านี้ให้ความมั่นใจถึงการสนับสนุนทางด้านกำลังบำรุงและทางธุรการแก่กำลังยุทธวิธีและให้เครื่องมือ (Means) ในการขยายผลจากความสำเร็จต่าง ๆ ทางยุทธวิธีเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์

2.3 สงครามในระดับยุทธวิธี (The Tactical Level Of War)

ระดับสงครามอยู่ที่การรบ (Battle) และการรบปะทะ (Engagement) ได้รับการวางแผนและการปฏิบัติเพื่อบรรลุที่หมายทางทหารที่กำหนดให้กับหน่วยทางยุทธวิธีหรือกำลังรบเฉพาะกิจ โดยมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับระดับของสงครามระดับยุทธวิธีไว้ดังนี้

1) กิจกรรมต่าง ๆ มุ่งไปที่การจัดลำดับและการดำเนินกลยุทธ์ของหน่วยรบที่สัมพันธ์กับหน่วยรบอื่นและกับข้าศึกเพื่อการบรรลุที่หมายของการสู้รบ

2) ปกติกองทัพน้อยและหน่วยที่ต่ำกว่าจะรับผิดชอบการปฏิบัติระดับยุทธวิธีสำหรับความหมายของการยุทธ์ใหญ่ (Major Operations) การรบ (Battle) และการรบปะทะ (Engagement) เป็นดังนี้

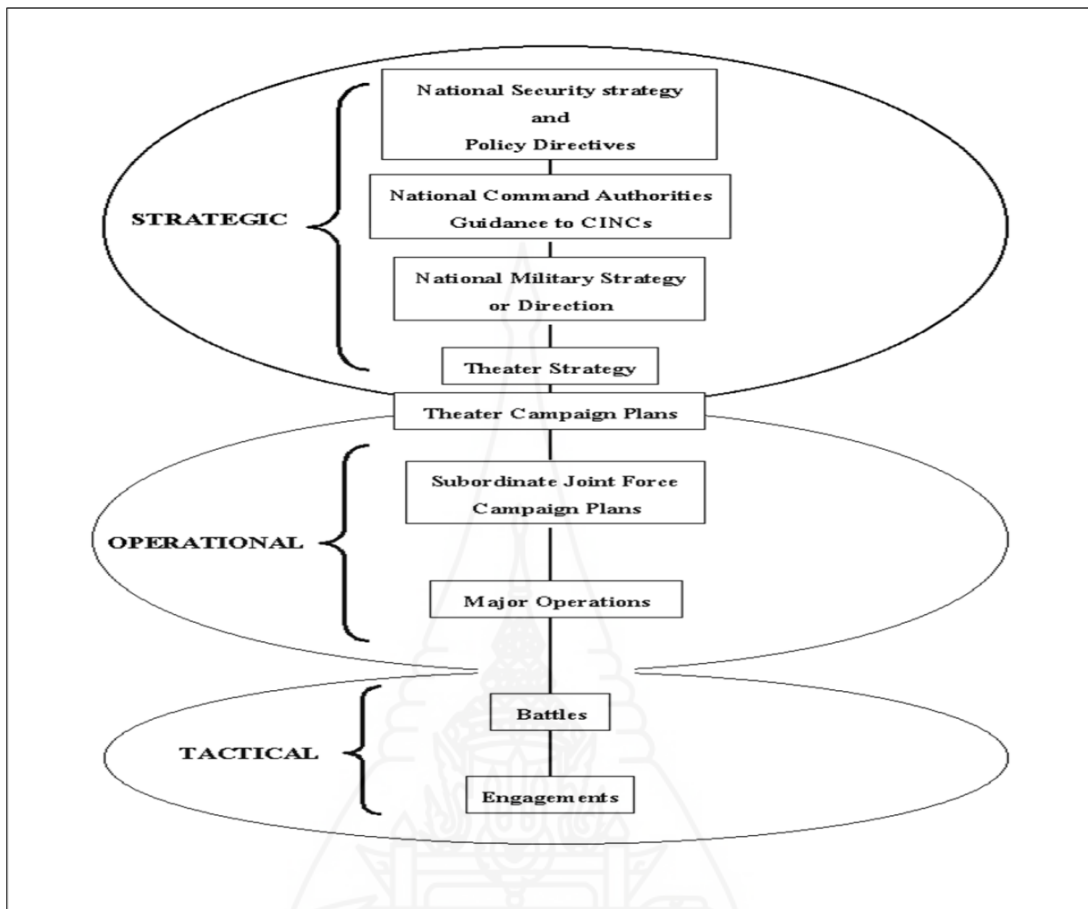
2.3.1 การยุทธ์ใหญ่เป็นการปฏิบัติการที่มีการประสานงานกันของกำลังขนาดใหญ่ในหนึ่งขั้นการปฏิบัติของแผนการทัพภาคพื้นหรือของหน่วยรอง; การยุทธ์ใหญ่ประกอบไปด้วยการรบ (Battle) จำนวนมาก หรือเป็นการรบแตกหักเพียงครั้งเดียว

2.3.2 การรบเป็นชุดของการรบปะทะทางยุทธวิธีที่สัมพันธ์กันซึ่งมีเวลานานกว่าการรบปะทะเกี่ยวพันกับกำลังขนาดใหญ่และอาจมีผลต่อหนทางปฏิบัติของการทัพ การรบเกิดเมื่อผู้บัญชาการกองพลกองทัพน้อยหรือกองทัพบกทำการสู้รบเพื่อแย่งยึดที่หมายที่มีนัยสำคัญ

2.3.3 การรบปะทะ ความขัดแย้งหรือการสู้รบ (Combat) ขนาดเล็ก ปกติเกิดขึ้นระหว่างหน่วยดำเนินกลยุทธ์ที่เป็นฝ่ายตรงข้ามกันปกติใช้ระยะเวลาสั้น และต่อสู้ ณ ระดับกองพลและต่ำกว่า เช่น กำลังส่วนกำลังและกำลังกองกระหนาบ หรือหน่วยที่ทำการตั้งรับทำการรบปะทะเมื่อเผชิญหน้ากับข้าศึกการรบปะทะอาจนำหรือไม่นำไปสู่การรบต่อไป

จากรูปในหน้า 4 – 2 ของ FM 100 - 7 Decisive Force: The Army in Theater Operations (กองทัพบกในการปฏิบัติการในภาคพื้น) พฤษภาคม พ.ศ.2538 ของกองทัพบกสหรัฐอเมริกาได้แสดงถึงความสัมพันธ์ทางคั้งระหว่างระดับของสงครามกับการปฏิบัติการต่าง ๆ ตามรูปนี้

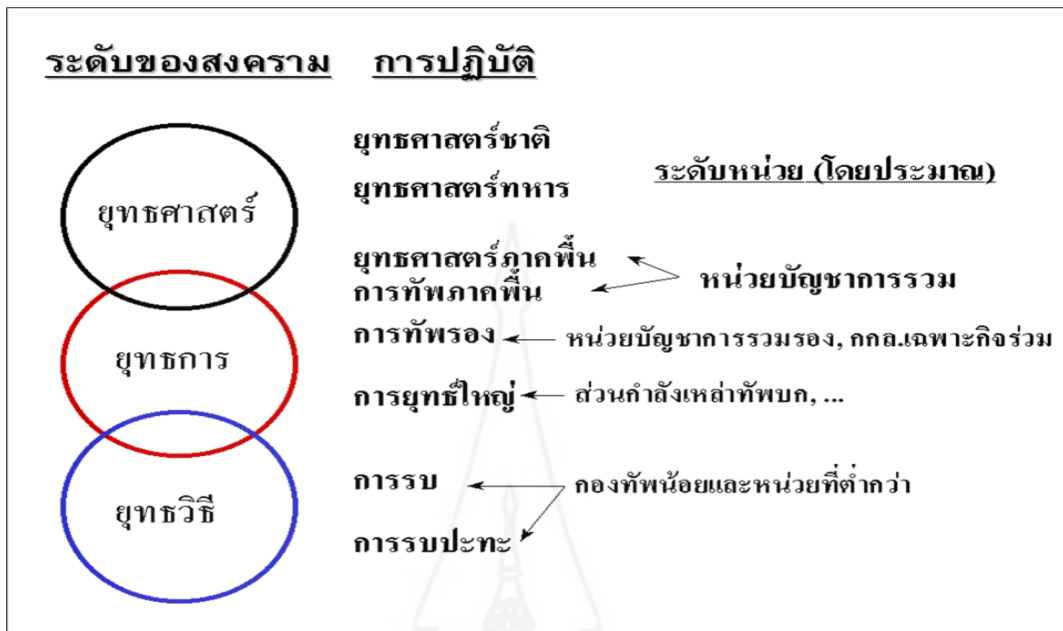

ภาพที่ 2.2 ระดับของสงครามและการปฏิบัติการต่าง ๆ

ที่มา: FM 100-7 Decisive Force: The Army in Theater Operations (p. 4-2)

เมื่อนำเรื่องของการจัดหน่วยบัญชาการรวม มาพิจารณารวมเข้ากับระดับของสงคราม และการปฏิบัติการต่าง ๆ ตามรูปที่ 2.2 จะสามารถแสดงความสัมพันธ์ทางดิ่งระหว่างระดับของสงครามการปฏิบัติการต่าง ๆ และระดับหน่วยในการปฏิบัติ (โดยประมาณ) ได้ตามรูปที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 แสดงความสัมพันธ์ทางดิ่งระหว่างระดับของสงครามการปฏิบัติการและระดับหน่วยปฏิบัติ (โดยประมาณ)

ตามรูป จะเห็นว่าหน่วยบัญชาการรวม (Unified Combatant Command) เป็นหน่วยดำเนินการเรื่องยุทธศาสตร์ภาคพื้น ซึ่งอยู่ในระดับยุทธศาสตร์และทำแผนการทัพภาคพื้น/พื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งอยู่ในเขตที่ล้ำเหลื่อมกันระหว่างระดับยุทธศาสตร์และระดับยุทธการ การทัพรองที่ดำเนินการโดยหน่วยบัญชาการรวมรองหรือกองกำลังเฉพาะกิจร่วม และการยุทธ์ใหญ่ที่ส่วนกำลังเหล่าทัพเป็นหน่วยดำเนินการเมื่อได้รับคำสั่งจะอยู่ในระดับยุทธการ ส่วนการรบและการรบปะทะอยู่ในระดับยุทธวิธีและปกติมีกองทัพน้อย และหน่วยที่ต่ำกว่าดำเนินการ

ที่กล่าวมาเป็นแนวความคิดและทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับสงครามที่เน้นหนักไปทางสงครามตามแบบ (Conventional Warfare) ซึ่งเป็นสงครามที่กล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบดั้งเดิมระหว่างรัฐกับรัฐด้วยกันเองเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีนัยของทฤษฎีการสงครามดำเนินกลยุทธ์ที่นำไปสู่แนวความคิดของการสงครามในอีกรูปแบบที่ไม่ใช่การสงครามตามแบบ กล่าวคือเป็นการทำสงครามในลักษณะของศูนย์กลางมุ่งเข้าสู่ประชาชนแทนการทำลายล้างกำลังทหารของอีกฝ่ายและรูปแบบการทำสงครามและการใช้ความรุนแรงแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากการสั่งสมความคิดในการทำสงครามในยุคต่าง ซึ่งแนวความคิดนี้ก่อให้เกิดการทำสงครามในรูปแบบของการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน (Irregular warfare) ซึ่งเป็นสงครามในยุคที่ 4 (Fourth Generation Warfare)

3. สงครามใหม่ ความขัดแย้งในรูปแบบใหม่ : สงครามยุคที่สี่

3.1 โฉมหน้าการสงครามที่เปลี่ยนไป: สูญครุฑที่สี่¹⁰

งานหลักของเหล่าทหารในยามสงบคือ การรักษาความมั่นคงแห่งชาติ การเตรียมการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการสงครามในอนาคต จึงเป็นงานหลักสำคัญของเหล่าทหาร ในการที่จะทำเช่นนั้นได้ จำต้องคาดการณ์ว่าสงครามในวันข้างหน้าจะเป็นอะไร ด้วยเหตุดังนี้จึงถือเป็นงานที่ยากยิ่งและมันจะยากยิ่งกว่าที่เป็นมา

ในตอนเริ่มต้น ผู้บังคับบัญชาคงจะคาดการณ์ว่าสงครามในอนาคตจะมีความคล้ายคลึงกับในอดีตและในปัจจุบัน สิ่งนี้ช่วยให้เขาวิเคราะห์ยุทธวิธีที่เหมาะสมจากอดีตและปัจจุบันได้ ผู้บัญชาการของหน่วยทหารในทุกวันนี้ไม่ทำในสิ่งนี้อีกต่อไปแล้ว เขารู้แต่เพียงว่าใครก็ตามที่ไม่สามารถนำประสบการณ์ของสงครามที่ผ่านมา มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จะต้องพบกับความล้มเหลวอย่างแน่นอนในสงครามครั้งต่อไป

ปัญหา/คำถามที่สำคัญ จากการศึกษาของสหรัฐอเมริกา มองที่พัฒนาการของการสงครามในยุคสมัยใหม่ สหรัฐอเมริกา เห็นว่ามียุคสมัยที่แตกต่างกันสามยุค ในสหรัฐอเมริกา กองทัพบกและนาวิกโยธินกำลังศึกษาแนวทางการเปลี่ยนแปลงของสามยุค การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดเพื่อให้เกิดแต่สิ่งที่ดี

อย่างไรก็ตาม การสงครามยุคที่สามเป็นการพัฒนาทางแนวความคิด ที่สอดคล้องต้องกันทั้งพัฒนาการของอาวุธยุทธโปกรณ์ ยุทธวิธีการรบอย่างผสมผสานอย่างการทำ “สงครามสายฟ้าแลบ” ของทหารเยอรมัน ในฤดูใบไม้ผลิ พ.ศ.2461 (ค.ศ. 1918) ที่มีการผสมผสานพัฒนาการของ อาวุธ ยุทธโปกรณ์และยุทธวิธีการรบอย่างผสมผสาน กล่าวคือ ยุทธวิธีการรบของทหารเยอรมัน มีขีดความสามารถในการรบสูงยิ่งขึ้นด้วยพัฒนาอากาศยาน รถถัง ปืนใหญ่และอาวุธทหารราบ การรบในแต่ละสมรภูมิจึงมีความรวดเร็ว มีชัยชนะอย่างสมบูรณ์ ซึ่งนับเป็นเวลานานกว่า 70 ปีมาแล้ว หลักการรบของทหารเยอรมันในยุคนี้ นับเป็นปฐมบทของรูปแบบการรบตามแบบ ในยุคปัจจุบัน ซึ่งพัฒนาการของอาวุธตามแบบในปัจจุบันรูปแบบไม่ต่างจากในยุคของทหารเยอรมันมากมายนัก ต่างตรงที่ขีดความสามารถของระบบอาวุธที่สูงขึ้นเท่านั้น สิ่งนี้ก่อให้เกิดคำถามบางคำถามที่น่าสนใจ เช่น ถึงเวลาแล้วหรือยังสำหรับสงครามยุคที่ 4 และถ้าถึงแล้วสงครามยุคที่ 4 จะมีลักษณะอย่างไร ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญ ใครก็ตามที่เป็นคนแรกที่ตระหนักเข้าใจและนำการเปลี่ยนแปลงไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จะสามารถบรรลุถึงความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์แบบ ในทาง

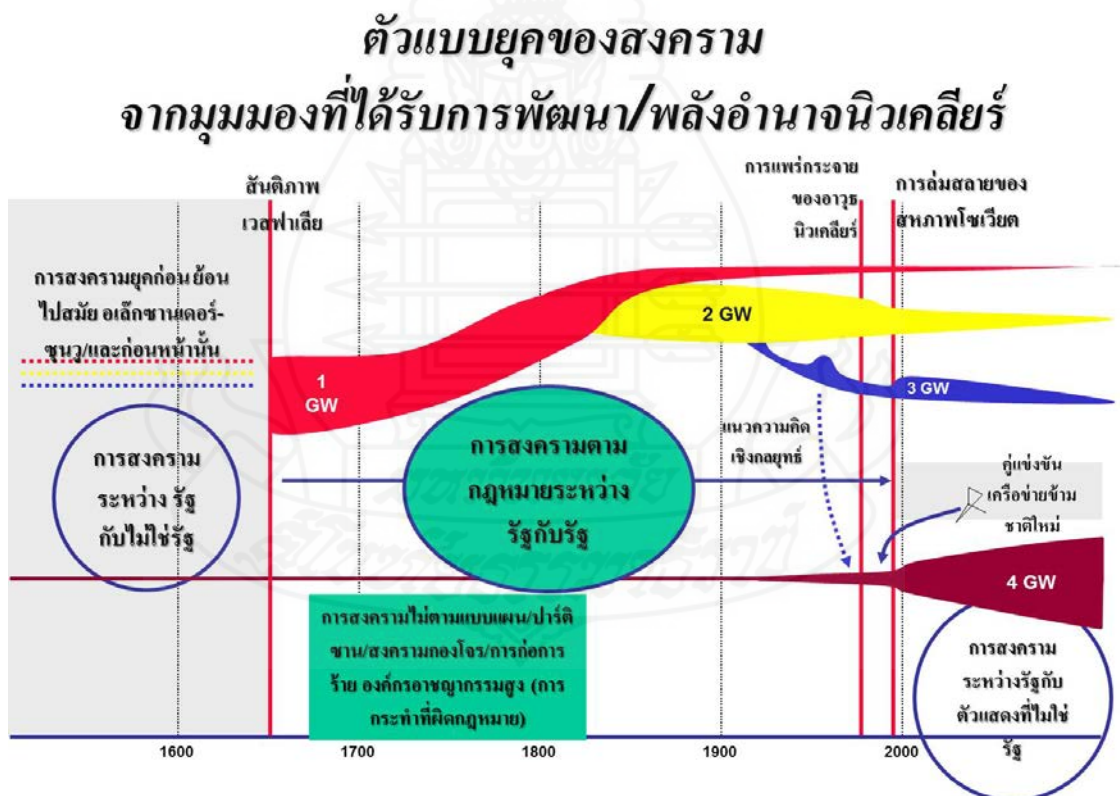
¹⁰เรียบเรียงโดย พ.อ.กฤตภูมิ หอมหวล รองหัวหน้ากองศึกษาวิจัยด้านความมั่นคง ส่วนวิจัย และพัฒนายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง พุทธศักราช 2548.

ตรงกันข้ามชาติที่นำเอาการเปลี่ยนแปลงที่เปิดโอกาสให้เข้าไปใช้อย่างจริงจังจะประสบเคราะห์กรรมอย่างสาหัสในการมุ่งเอาชนะ

จุดประสงค์ของสหรัฐอเมริกา ณ ที่นี้คือ ต้องการที่จะตั้งคำถามมากกว่าที่จะไปตอบปัญหา อย่างไรก็ตามสหรัฐอเมริกาก็ต้องลองตอบคำถามนั้นดู การจะทำเช่นนั้น สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องนำเสนอปัญหาในบริบทของภาพประวัติศาสตร์เพื่อความเข้าใจเสียก่อนในรูปของการสงครามในสามยุคที่ผ่านมา

3.2 การสงครามในสามยุคที่ผ่านมา

ปกติพัฒนาการทางการทหารเป็นกระบวนการเชิงวิวัฒนาการต่อเนื่อง สำหรับยุคสมัยใหม่มีการกำหนดเส้นแบ่งขึ้นออกเป็นสามเส้น ตามลักษณะการเปลี่ยนแปลงคุณภาพในตัวองสงครามเอง กล่าวคือ การพัฒนากฎเกณฑ์การทำสงคราม การพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ เทคนิคยุทธวิธี การปฏิบัติการและระบบต่าง ด้วยเหตุดังกล่าว จึงกำหนดยุคสมัยที่แตกต่างกันสามยุคซึ่งเริ่มจากสงครามที่กำหนดกฎเกณฑ์ การทำสงครามอย่างชัดเจน เป็นยุคที่หนึ่ง

ภาพที่ 2.4 ตัวแบบยุคของสงคราม

ที่มา: ส่วนวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง พลศจิกายน 2548 (2-11)

3.2.1 การสงครามในยุคที่หนึ่ง (First Generation Warfare) เป็นการสะท้อนถึงยุทธวิธีของยุคแห่งปืนคาบศิลาลำกล้องเรียบ ยุทธวิธีของแถวและแนว (Line and Column) ยุทธวิธีนี้ได้รับการพัฒนาในบางส่วนเพื่อตอบสนองต่อปัจจัยทางเทคโนโลยี นั่นคือ แถวเพิ่มอำนาจการยิง (การยิงเรียงแถวทำให้มีอำนาจการยิงสูงสุด) การฝึกที่เข้มงวดถือเป็นความจำเป็นในการสร้างประสิทธิภาพให้กับการยิง เป็นต้น และในบางส่วนเป็นการตอบสนองต่อเงื่อนไขและความคิดทางสังคม เช่น การปฏิบัติของทหารฝรั่งเศส สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติในการสงครามทางบกและระดับของการฝึกที่ตกต่ำในส่วนของกองทหารที่เกณฑ์เข้ามาทำการรบ แม้ว่าปืนคาบศิลาลำกล้องเรียบจะล้าสมัยไปแล้วด้วยการแทนที่ของปืนไรเฟิล (rifled musket) ก็ตาม แต่ก็ยังปรากฏร่องรอยของยุทธวิธีในยุคที่หนึ่งมาจนถึงทุกวันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรบปะทะที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ครั้งมีความต้องการในการจัดทหารเป็นแนวในสนามรบ ยุทธวิธีปะทะในยุคที่หนึ่งไม่มีปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในทางแนวความคิด แม้ว่าในยุคดังกล่าวได้มีการฝึกฝนกันมาในหมู่ผู้บังคับบัญชาแต่ละคนก็ตาม แต่ที่เห็นเด่นชัดที่สุดเห็นจะไม่พ้น นโปเลียน

3.2.2 การสงครามในยุคที่สอง (Second Generation Warfare) เป็นการตอบสนองต่อปืนไรเฟิลในยุคที่ผ่านมา แต่มีการพัฒนาในเรื่องการป้องกันการกระสุน ลวดหนาม ปืนกล และการยิงเล็งจำลอง ยุทธวิธีเป็นไปในลักษณะการยิงและการเคลื่อนที่และยังคงความเป็นแถวเป็นแนวอยู่ (linear) การตั้งรับยังใช้ความพยายามในการป้องกันการเจาะทิ้งมวลอยู่และในการเข้าตีเป็นการกระจายแนวรุกออกไปทางข้าง โดยใช้หน่วยทหารขนาดเล็ก บางทีมีการเปลี่ยนแปลงหลักการจากยุทธวิธีในยุคที่หนึ่งโดยเชื่อมั่นในการรวมอำนาจการยิงเล็งจำลอง ยุทธวิธีในยุคที่สองเป็นกฎเกณฑ์ที่รวบรวมขึ้นจากหลักการของฝรั่งเศส กล่าวคือ “ทหารปืนใหญ่ครองพื้นที่ ทหารราบเป็นผู้ยึดพื้นที่” (The Artillery Conquers, The Infantry Occupies) พลังอำนาจการยิงอย่างมหาศาลเข้ามาแทนที่พลังอำนาจของทหารในสนามรบ ยุทธวิธีของสงครามในยุคที่สองยังคงเป็นพื้นฐานของหลักนิยมสหรัฐอเมริกา มาจนถึงปี พ.ศ. 2523 (ค.ศ.1980) และพวกเขายังคงปฏิบัติอยู่ในทุกหน่วยทหารของสหรัฐอเมริกาในสนามรบ

ขณะที่แนวความคิดมีบทบาทในการพัฒนายุทธวิธีในยุคที่สอง (โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดในด้านการขยายระยะเล็ง) เทคโนโลยีเป็นตัวสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีนั้น แสดงให้เห็นทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ด้านคุณภาพอย่างเช่น ปืนใหญ่สนามขนาดใหญ่และเครื่องบินทิ้งระเบิดและด้านปริมาณ เช่นในเรื่องของความสามารถของอุตสาหกรรมการผลิตที่ประหยัดในด้านวัสดุอุปกรณ์

ยุคที่สองมองเห็นได้ว่าการยอมรับและตระหนักถึงเรื่องของยุทธวิธีปะทะโดยริเริ่มจาก กองทัพปรัสเซีย และอาจกล่าวอีกครั้งหนึ่งว่าแนวความคิดและเทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง แนวความคิดนั้นแพร่กระจายอย่างกว้างขวางจากการศึกษาของนักการทหาร

ปรัสเซีย ในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการทัพของนโปเลียน ปัจจัยทางเทคโนโลยีรวมถึงความนึกคิดของ ฟอน มอลท์ (Von Moltke) ที่ตระหนักว่าพลังอำนาจในการยิงทางยุทธวิธีสมัยใหม่ทำให้เกิด สภาพสนามรบ ในเรื่องของ การโอบล้อมและความต้องการในการใช้การเดินรถไฟและโทรเลขให้เกิด ประโยชน์

3.2.3 การสงครามในยุคที่สาม (Third Generation Warfare) ยังคงตอบสนองต่อ พลังอำนาจการยิงในสนามรบที่ยังเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามการขับเคลื่อนเกี่ยวกับทหารยังคงเป็น แนวคิดพื้นฐานอยู่ แต่ยังไม่สามารถมีชัยชนะเหนือการแข่งขันด้านวัตถุได้เนื่องจากพื้นฐาน ทางด้านการอุตสาหกรรมยังอ่อนแออยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 เยอรมันนั้นได้พัฒนายุทธวิธีใหม่ ๆ แบบถอนรอกถอนโคนขึ้นมา โดยมีพื้นฐานที่สำคัญในเรื่องของ การดำเนินกลยุทธ์มากกว่าการ ทำลายล้าง ยุทธวิธีในยุคที่สามนี้เป็นยุทธวิธีแรกที่เป็นยุทธวิธีที่ไม่เป็นแนว (Nonlinear Tactic) อย่างแท้จริง การเข้าตีขึ้นอยู่กับ การแทรกซึมผ่านเพื่ออ้อมและเข้าทำลายกำลังรบของข้าศึกมากกว่า การค้นหาเพื่อเข้าประชิด(ปะทะ) และทำลายกำลังข้าศึก การตั้งรับเป็นการตั้งรับทางลึกและบ่อยครั้ง ยอมให้มีการเจาะซึ่งจะมีการจัดเตรียมกำลังไว้เพื่อการตีโต้ตอบต่อกำลังข้าศึกที่เจาะเข้ามา

ขณะที่แนวความคิดพื้นฐานของยุทธวิธีในยุคที่สามเริ่มมีขึ้นในปลายปี พ.ศ. 2461 (ค.ศ.1918) เทคโนโลยีใหม่ที่เพิ่มเข้ามาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำรถถังเข้ามาใช้ เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับยุทธการในสงครามโลกครั้งที่ 2 การเปลี่ยนแปลงนั้น คือสงคราม สายฟ้าแลบ (Blitzkrieg) ในสงครามสายฟ้าแลบ พื้นฐานของยุทธศิลป์เปลี่ยนแปลงไปจากการ พิจารณาที่ พื้นที่ไปสู่เวลา (จากตัวอย่างการเข้าตีทางอ้อมของ ลิดเดิล ฮาร์ท) การเปลี่ยนไปนี้เป็น การ แสดงให้เห็น โดยชัดเจนดังที่เห็นในงานของ นาวาอากาศเอก จอห์น บอยด์ (Air Force Col. John Boyd) นายทหารอากาศ นอกราชการสหรัฐและทฤษฎี “OODA” ซึ่งเป็นผลงานของเขา (Observation Orientation – Decision – Action)

ดังนั้นสหรัฐอเมริกา จึงเห็นสองส่วนประกอบหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในยุคสมัยที่ผ่านมา นั่นคือ เทคโนโลยีและแนวความคิด อะไรคือมุมมองที่สหรัฐอเมริกา ได้รับจาก การเปลี่ยนไปของยุคที่ผ่านมาเหล่านี้ ในขณะที่สหรัฐอเมริกากำลังเพ่งมองไปยังการสงครามในยุคที่สี่ คำถามที่สงสัยกันมากคือ การพัฒนาของสงครามในแต่ละยุค มีการทับซ้อนกัน ลักษณะดังกล่าว แสดงให้เห็นความต่อเนื่องของพัฒนาการ การถ่ายทอดหลักการอย่างสอดคล้องเป็นเหตุเป็นผลกัน แต่สำหรับ สงครามยุคที่ 4 เริ่มขึ้นเมื่อใด หากพิจารณาตัวแบบของสงครามที่ปรากฏตามภาพที่ 2.4 ร่วมไปด้วยจะเห็นเส้นทางของพัฒนาการของสงครามยุคที่ 4 เริ่มขึ้นในยุคก่อนสงครามยุคที่ 1 เสียอีก หากแต่การก่อตัวเริ่มส่งผลเด่นชัดภายหลังจากสงครามเย็นเป็นต้นมา โดยรวมทั้งการ

เปลี่ยนแปลงแนวความคิด อาวุธยุทธโศปกรณ์ รวมถึงผู้เล่นหรือตัวแสดงในสงครามที่เป็นข้อพิจารณาหลักของสงครามยุคที่ 4

3.3 องค์ประกอบซึ่งจะทำให้สำเร็จ (Element That Carry Over)

การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยในตอนแรกๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงจากยุคที่สองไปสู่ยุคที่สามสังเกตได้โดยการให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นกับแนวความคิดที่เป็นหลักสำคัญอยู่หลายประการซึ่งมีอยู่สี่ประการที่ยังคงมีอิทธิพลต่อสงครามในยุคที่ 4 อย่างมากด้วย

3.3.1 ประการแรก คือ คำสั่งแบบมุ่งภารกิจ (mission orders) การเปลี่ยนแปลงแต่ละยุคได้ทำให้เกิดข้อสังเกตถึงการกระจายกำลังอย่างกว้างขวางในสนามรบ สนามรบในยุคที่สี่ดูเหมือนว่าจะรวมถึงภาพรวมของข้าศึก (แม้กระทั่งในสังคมของข้าศึก) ทั้งหมด ด้วยการกระจายกำลังกันเช่นนี้ กอปรไปด้วยสิ่งใด ๆ ที่ดูเหมือนจะเป็นการเพิ่มความสำคัญให้กับการปฏิบัติการโดยกลุ่มของนักรบที่ปฏิบัติการเป็นหน่วยขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดระดับต่ำสุดในการปฏิบัติอย่างอ่อนตัวบนพื้นฐานของเจตนาารมณ์ของผู้บังคับบัญชา ฉะนั้นการออกคำสั่งแบบมุ่งภารกิจ จะอำนวยให้หน่วยทหาร สามารถปฏิบัติการด้วยความริเริ่ม ในกรอบเจตนาารมณ์ของผู้บังคับบัญชา มุ่งสู่ความสำเร็จภารกิจ อย่างรวดเร็ว โดยใช้การควบคุมหน่วยเพียงเล็กน้อย

3.3.2 ประการที่สองการลดขนาดกองกำลังซึ่งต้องการการพึ่งพาการส่งกำลังบำรุงจากศูนย์กลาง การกระจายกำลังประกอบกับการเพิ่มคุณค่าของการวางจังหวะน้ำหนักการรบ จะต้องการระดับของความสามารถในการดำรงความต่อเนื่องในการรบในเกณฑ์สูง เพื่อให้อยู่รอดจากข้าศึก

3.3.3 ประการที่สาม เป็น การเน้นย้ำไปที่การดำเนินกลยุทธ์ การรวมกำลังในส่วน of กำลังพลหรืออำนาจการยิง ไม่ได้เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเอาชนะอย่างเด็ดขาดอีกต่อไปแล้ว ในทางความเป็นจริง การรวมกำลังอาจกลายเป็นข้อเสียเปรียบจากการที่จะตกเป็นเป้าหมายในการทำลายง่ายยิ่งขึ้น หน่วยขนาดเล็กที่ที่ว่องไวและสามารถดำเนินกลยุทธ์ได้อย่างเหนือชั้นจะเป็นฝ่ายได้เปรียบ

3.3.4 ประการที่สี่ คือ เป้าหมายในการทำลายข้าศึกจากภายในให้ผลดีกว่าการทำลายข้าศึกจากภายนอกเป้าหมาย จะรวมถึงสิ่งต่างๆ ที่ประชาชนให้การสนับสนุนในการสงคราม และวัฒนธรรมของข้าศึก การระบุจุดศูนย์คูลทางยุทธศาสตร์ของข้าศึก (Enemy Strategic Centers Of Gravity) ที่ถูกต้องถือเป็นความสำคัญอย่างสูงสุด

ในความหมายที่แพร่หลาย การสงครามในยุคที่สี่ดูเหมือนว่าจะเป็นการกระจายและไม่สามารถกำหนดนิยามได้ กล่าวคือ ความชัดเจนหรือความแตกต่างระหว่างสงครามและสันติภาพจะคลุมเครือและไม่สามารถแยกออกจากกันได้ สงครามอาจจะเป็นสงคราม

ในหลายมิติและไม่สามารถจะกำหนดจุดที่ตั้งลงบนสนามรบหรือกำหนดแนวหน้าขึ้นมาได้ ความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่าง “พลเรือน” และ “ทหาร” อาจจะไม่ปรากฏให้เห็นการสู้รบจะเกิดขึ้นพร้อมๆกันตลอดทั่วทั้งพื้นที่ส่วนหลังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงสังคมและวัฒนธรรม ไม่ใช่ทางกายภาพเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่มีความอยู่จริง สิ่งอำนวยความสะดวกหลักๆทางการทหาร เช่น สนามบินที่ตั้งทางการทหารที่อยู่กับที่ และกองบัญชาการทหารขนาดใหญ่จะกลายเป็นสิ่งที่บอบบางเนื่องจากความล่อแหลมในตัวเองของสิ่งเหล่านั้นและสิ่งที่เกิดขึ้นนี้จะเกิดขึ้นกับพลเรือนด้วย เช่น รัฐบาลแหล่งพลังงานและที่ตั้งของแหล่งอุตสาหกรรม (รวมถึงความรู้ตลอดจนโรงงานอุตสาหกรรม) ความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติกร่วมอย่างมาก ขณะที่เส้นคั่นระหว่างความรับผิดชอบและการกิจกลับกลายเป็นความไม่ชัดเจน อีกอย่างหนึ่งทุกอย่างองค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในการสงครามยุคที่สามสำหรับในยุคที่สี่เป็นการเน้นย้ำเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้เท่านั้น

3.4 เทคโนโลยีที่เปี่ยมไปด้วยศักยภาพ – เป็นตัวขับเคลื่อนสู่ยุคที่สี่ (Potential Technology – Driven Fourth Generation)

ถ้าสหรัฐอเมริกาผสมผสานคุณลักษณะของการสงครามในยุคที่สี่ทั้งหมดเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ๆ สหรัฐอเมริกาจะเห็นความเป็นไปได้ประการหนึ่งของยุคใหม่ ตัวอย่างเช่น พลังที่กระทำโดยตรง (Direct energy) อาจจะทำให้อำนาจให้หน่วยขนาดเล็กๆ ทำการทำลายเป้าหมายที่ไม่อาจทำลายโดยใช้อาวุธตามแบบได้ในการโจมตี พลังงานโดยตรงอาจช่วยทำให้เกิดความสำเร็จในเรื่องของผลกระทบจากคลื่นพัลส์แม่เหล็กไฟฟ้า (EMP -Electromagnetic Pulse)¹¹ โดยไม่อาศัยพลังงานการระเบิดของอาวุธนิวเคลียร์ การวิจัยใน สารตัวนำยิ่งยวด (superconductor) เสนอหนทางความเป็นไปได้ในการจัดเก็บและการใช้พลังงานมหาศาลในรูปแบบของแพ็คเกจขนาดเล็ก ในทางเทคโนโลยีนั้นมีความเป็นไปได้ที่ทหารเพียงไม่กี่คนจะมีความสามารถในการสร้างผลกระทบในสนามรบได้เหมือนทหารขนาดกองพลน้อยในปัจจุบัน

การเติบโตของเทคโนโลยีหุ่นยนต์ ยานพาหนะบังคับระยะไกล ความเป็นไปได้ที่ต่ำมากในเรื่องของการขัดขวางการติดต่อสื่อสารและปัญญาประดิษฐ์ อาจแนะนำเสนอความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีอย่างสิ้นเชิง ในทางกลับกัน การพึ่งพาเทคโนโลยีที่มีมากขึ้นอาจจะเป็นการเปิดประตูความเสี่ยงใหม่ๆให้เกิดขึ้นได้ อย่างเช่น ไวรัสมัลแวร์

หน่วยเล็กๆ ที่มีความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ซึ่งประกอบไปด้วยทหารที่มีความเฉลียวฉลาดสูงและมีอาวุธที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง อาจจะมีระยะปฏิบัติการครอบคลุมพื้นที่

¹¹ ผลของสนามไฟฟ้า และ สนามแม่เหล็กที่เกิดขึ้นอาจทำให้เกิดกระแสและแรงเคลื่อน ไฟฟ้าสูงจับปล้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบไฟฟ้าหรืออิเล็กทรอนิกส์ได้

อันกว้างใหญ่เพื่อค้นหาเป้าหมายสำคัญได้ เป้าหมายต่างๆอาจจะเป็นเป้าหมายในทางพลเรือนมากกว่าในทางทหาร ในภาคของเนอรวบในส่วนหลังจะเป็นการแทนที่เป้าหมายที่ไม่ใช่เป้าหมายสิ่งนี้อาจจะเป็นการปรับเปลี่ยนวิถีทางในทางการทหารอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดองค์กรและ โครงสร้างของเหล่าทัพ

หน่วยจะผสมผสานพันธกิจการลาดตระเวนและการโจมตีเข้าไว้ด้วยกัน อุปกรณ์ที่ใช้บังคับระยะไกลและมีความชาญฉลาด หรือที่เรียกกันว่า ขุมกำลังที่ชาญฉลาด (“Smart” asset) ซึ่งติดตั้งปัญญาประดิษฐ์นั้น อาจจะเข้ามามีบทบาทสำคัญตัวหนึ่ง พร้อมกับความแข็งแกร่งในการป้องกันที่ดีที่สุดอาจจะเป็นขีดความสามารถในการซ่อนตัวและการตอบโต้อุปกรณ์เหล่านี้

ในระดับยุทธวิธีและยุทธศาสตร์จะเป็นการผสมผสานกลมกลืนกันขณะที่โครงสร้างพื้นฐานทางการเมืองของฝ่ายตรงข้ามและสังคมพลเรือนกลายเป็นเป้าหมายในสนามรบมันจะเป็นความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการที่จะแยกข้าศึกออกจากดินแดนอันเป็นมาตุภูมิของตนเองเนื่องจากว่าจำนวนของประชาชนเพียงเล็กน้อยอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้ในเวลาสั้น ๆ

ผู้นำจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของศิลปะการสงครามและเทคโนโลยีไปพร้อม ๆ กัน ความยุ่งยากในการผสมผสานนั้นเกิดจากชุดลำดับทางความคิดที่เกี่ยวข้อง ความท้าทายเบื้องต้นที่กำลังเผชิญอยู่กับผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นคือการเลือกเป้าหมาย (ซึ่งจะเป็นทางการเมืองและวัฒนธรรมไม่ใช่แต่เพียงทางการทหารและการตัดสินใจเท่านั้น) ความสามารถในการรวมกำลังอย่างทันทีทันใด จากการที่มีการกระจายกำลังกันอยู่อย่างกว้างขวางและการคัดเลือกหน่วยรบผู้ซึ่งสามารถจัดการต่อความท้าทายนั้น ด้วยการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมนั้นอย่างทันทีทันใด ให้น้อยที่สุดหรือไม่ต้องให้คำแนะนำอะไรมากนัก ความท้าทายหลักๆ จะเป็นการครอบครองข้อมูลข่าวสารอันมีศักยภาพน่าสยดสยองที่มีออกมามากจนเกินไป โดยปราศจากสายตาของการที่จะสังเกตเห็นได้ของวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์และยุทธการ

การปฏิบัติการจิตวิทยาอาจจะกลายเป็นอาวุธสำคัญที่โดดเด่นในทางยุทธการและทางยุทธวิธีไปก็ได้โดยเฉพาะในรูปแบบของสื่อ/ข้อมูลข่าวสารที่แพร่กระจายแทรกแซงอยู่ทั่วไป การโจมตีด้วยระเบิดตรรกะ¹² หรือโลจิกบอมบ์ (Logic Bombs) และการโจมตีทางคอมพิวเตอร์ด้วยไวรัสต่างๆ รวมถึงการแฝงไวรัสเข้าไปในระบบเครือข่ายต่างๆอาจจะถูกนำมาใช้เพื่อก่อความรำคาญและรบกวนงานของฝ่ายพลเรือนเหมือนๆกับการปฏิบัติการทางทหาร ฝ่ายตรงข้ามในสงครามแห่งยุคที่สั้นนั้นจะเป็นผู้ที่ชำนาญการอย่างช้าชองในการหลอกต้มผู้คนโดยการใช้สื่อ

¹²ระเบิดตรรกะ (Logic Bomb) ส่วนที่มักจะแถมซ่อนอยู่ในโปรแกรมที่จะสั่งให้เครื่องคอมพิวเตอร์หยุดทำงาน หรืออาจทำลายข้อมูลที่มีอยู่ได้ ความหมายใกล้เคียงกับไวรัส (Virus) - ศัพท์คอมพิวเตอร์

เพื่อเปลี่ยนทัศนคติทั้งภายในประเทศและทั่วโลก จนถึงจุดที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้การปฏิบัติการทางจิตวิทยา จนอาจจะทำให้หมดโอกาสหรือไม่ต้องสั่งการใช้กำลังรบทางยุทธวิธีเลยก็ได้ เป้าหมายหลักจะเป็นการสนับสนุนของประชาชนในรัฐบาลเข้าศึกและการสนับสนุนในการทำสงครามของเข้าศึก ภาพข่าวทางสถานีโทรทัศน์อาจจะกลายเป็นอาวุธในทางการยุทธ์ที่มีพลังอำนาจมหาศาลมากเสียยิ่งกว่ากองพลยานเกราะเสียอีก

ประเภทของเทคโนโลยีในการสงครามแห่งยุคที่สี่นี้อาจจะยังคงใช้เมล็ดพันธุ์ของการทำลายล้างจากอาวุธนิวเคลียร์อยู่ต่อไป ประสิทธิภาพของมันจะสามารถกำจัดความสามารถของอาวุธนิวเคลียร์ของฝ่ายตรงข้ามในการดำเนินสงครามตามแบบได้อย่างรวดเร็ว การทำลายล้างหรือการขัดขวางในด้านอุตสาหกรรมสำคัญ, โครงสร้างทางการเมือง, และโครงสร้างทางสังคม กอปรกับการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทีทันใดในความสมดุลของพลังอำนาจและความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ควบคู่กันไป ซึ่งจะง่ายในการนำไปสู่การยกระดับในการใช้อาวุธนิวเคลียร์ ความเสี่ยงที่ว่านี้อาจจะยับยั้งการสงครามแห่งยุคที่สี่ท่ามกลางเจ้าแห่งพลังอำนาจทางนิวเคลียร์ที่เหมือนกับที่เคยยับยั้งมหาสงครามตามแบบในปัจจุบัน เนื้อหาหลัก ๆ ต้องเป็นการกำหนดความเป็นไปได้ของเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ขับเคลื่อนยุคสมัยที่สี่ อย่างน้อยที่สุดนั้นในบริบทของชาวอเมริกัน ซึ่งถือเป็นผู้เข้าแห่งศึกลับในทางเทคโนโลยี จะอำนวยความสะดวกให้ไปสู่ยุคที่สี่ที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงและนี่ไม่ใช่เหตุผลที่ชัดเจนเท่าไรนัก ด้วยในตัวและเทคโนโลยีเองนั้นต้องถือว่ามันมีการแปลงไปสู่การเป็นอาวุธซึ่งมีประสิทธิภาพในสนามรบที่แท้จริง ณ ปัจจุบัน การค้นคว้าวิจัย การพัฒนาและกระบวนการในการได้มาของพวกสหรัฐอเมริกาที่มีความยุ่งยากเป็นอย่างยิ่งในการทำให้มันกลายเป็นอาวุธ บ่อยครั้งที่การผลิตอาวุธที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงไม่สามารถนำมาใช้ในการรบหรือมีความสลบซับซ้อนจนเกินไปในการทำงานระหว่างช่วงเวลาแห่งความโกลาหลในการรบ มีอาวุธหลายต่อหลายอย่างที่เรียกกันว่า “อัจฉริยะ” ทำให้เกิดตัวอย่าง เช่น ในการรบพวกมันง่ายต่อการตอบโต้ล้มเหลวจากความสลบซับซ้อนในตัวของมันเองหรือทำให้เกิดความต้องการที่เป็นไปไม่ได้ต่อผู้ใช้งานของพวกมัน การค้นคว้าวิจัย การพัฒนาและกระบวนการในการได้มาของอเมริกันในปัจจุบันอาจจะไม่ง่ายที่จะสามารถแปลงมันไปสู่ความมีประสิทธิภาพของอาวุธทางการทหารแห่งยุคที่สี่ได้

3.5 แนวความคิดที่เป็นไปได้ ในการขับเคลื่อนยุคที่สี่ (A Potential Idea – Driven Fourth Generation)

เทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อนเบื้องต้นของการสงครามแห่งยุคที่สอง แนวความคิดเป็นตัวขับเคลื่อนเบื้องต้นของยุคที่สาม ในยุคที่สี่ถือว่าพื้นฐานแนวความคิดนั้นเป็นพื้นฐานหลักที่สำคัญต่อการก่อกำเนิดขึ้นมาในจิตใจกันด้วยแล้ว

ประมาณห้าร้อยปีที่ผ่านมา ชาวตะวันตกเป็นผู้กำหนดการทำสงคราม สำหรับการทหารนั้น ในการที่จะมีประสิทธิภาพได้มันแทบจะดำเนินรอยตามตัวแบบทางตะวันตก เนื่องจากว่าความแข็งแกร่งของชาวตะวันตกคือเทคโนโลยี มันอาจจะเป็นการคอยเฝ้ารับใช้ต่อแนวความคิดของการสงครามแห่งยุคที่สี่ในภาพของเทคโนโลยี

อย่างไรก็ตาม ชาวตะวันตกไม่ได้มีอำนาจเหนือต่อชาวโลกอีกต่อไป การสงครามแห่งยุคที่สี่ อาจจะถือกำเนิดขึ้นจากประเพณีเชิงวัฒนธรรมที่ไม่ใช่ตะวันตกอย่างเช่นประเพณีของชาวอิสลามหรือทางเอเชีย มีข้อเท็จจริงที่ว่า ในพื้นที่ที่ไม่ใช่ตะวันตกอย่างเช่นในโลกของอิสลาม ไม่ได้มีความแข็งแกร่งในทางเทคโนโลยีแต่อย่างใด แต่อาจจะนำไปเกิดการพัฒนาไปสู่ยุคที่สี่ได้ โดยทางแนวความคิดมากกว่าทางเทคโนโลยี

ต้นกำเนิดของพื้นฐานทางแนวความคิดในยุคที่สี่อาจจะเห็นได้จากภัยคุกคามจากลัทธิก่อการร้าย แต่ไม่ใช่จะพูดว่าการสงครามในยุคที่สี่จะเป็นการก่อการร้าย แต่มันอาจจะเป็นส่วนที่กล่าวได้ว่าองค์ประกอบของมัน อาจจะเป็นสัญญาณที่ชี้ให้เห็นถึงยุคที่สี่

องค์ประกอบบางประการในลัทธิการก่อการร้ายปรากฏขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นข้อสังเกตต่าง ๆ ที่ “ได้ดำเนิน ไปแล้ว” จากการสงครามในยุคที่สาม ความสำเร็จที่มากขึ้นของผู้ก่อการร้ายในการปฏิบัติในภารกิจซึ่งดำเนินการโดยผู้ก่อการร้ายในระดับแค่เพียงเป็นบุคคลเท่านั้น “สนามรบ” กระจายตัวตัวกันออกไปอย่างสูงสุดและรวมถึงสังคมของข้าศึกทั้งหมดอีกด้วย ผู้ก่อการร้ายอาศัยแทรกตัวอยู่บนภาคพื้นดินและอยู่กับข้าศึกอย่างสมบูรณ์ การก่อการร้ายเป็นเรื่องของความสำคัญในการดำเนินกลยุทธ์ คืออำนาจการยิงของผู้ก่อการร้ายนั้นมีไม่มาก แต่สถานที่และเวลาที่ลงมือต่างหากที่เป็นสิ่งสำคัญ

มีการดำเนินงานที่ผ่านมาสองอย่างที่เป็นที่สังเกตและต้องจดจำไว้ด้วยว่าพวกมันเป็นประโยชน์ เหมือน“ป้ายบอกทาง” ที่ชี้ให้เห็นอนาคตข้างหน้าของการสงครามยุคที่สี่ ประการแรกเป็นองค์ประกอบในการทำลายกำลังของข้าศึก มันเป็นการเปลี่ยนประเด็นมุ่งหมายหลัก จากการมุ่งต่อแนวหน้าของข้าศึกไปสู่แนวหลังของพวกเขา ลัทธิการก่อการร้ายต้องทำการค้นหาเพื่อทำลายข้าศึกจากภายในเนื่องด้วยพวกมันมีขีดความสามารถเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (อย่างน้อยที่สุดในปัจจุบัน) เพื่อก่อให้เกิดการทำลายล้างอย่างกว้างขวาง ในการสงครามยุคที่หนึ่งมุ่งประเด็นในทางยุทธวิธีและทางยุทธการ (เมื่อมีความสนใจในการฝึกฝนยุทธศิลป์) ต่อแนวหน้าของข้าศึกกำลังรบของพวกเขา ในการสงครามแห่งยุคที่สองยังคงมุ่งต่อแนวทางทางยุทธวิธีต่อแนวหน้าเช่นเดิม แต่อย่างน้อยก็มีการปฏิบัติของชาวปรัสเซียที่มุ่งประเด็นทางยุทธการต่อแนวหลังของข้าศึกด้วยการเน้นไปที่การทำสงครามแบบโอบล้อม ในยุคที่สามนั้นเปลี่ยนไปทั้งในทางยุทธวิธีตลอดจนยุทธการที่มุ่งต่อพื้นที่ส่วนหลังของข้าศึก ลัทธิการก่อการร้ายใช้ขั้นตอนเหล่านี้อย่างก้าวหน้า

มีความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงเป้าหมายทางการทหารทั้งหมด ตลอดจนการโจมตีโดยตรงไปยังเป้าหมายของพลเรือนในดินแดนมาตุภูมิของข้าศึก ในทางอุดมคติ ถือว่ากิจกรรมทางการทหารของข้าศึกจะไม่เกี่ยวข้องกับผู้ก่อการร้าย

สิ่งบอกเหตุที่สอง คือ วิธีการที่ลัทธิการก่อการร้ายพยายามแสวงหาวิถีทางที่จะใช้ความแข็งแกร่งของข้าศึกที่มีต่อพวกเขา ในลักษณะของแนวความคิดการทำสงครามแบบ “ยูโด (Judo)” ซึ่งเริ่มที่จะประกาศตัวเองในสงครามแห่งยุคที่สอง ในการดำเนินการทัพและการรบในส่วนของ การโอบล้อม ป้อมค่ายของข้าศึกเช่นที่ เมทซ์ (Metz) และ ซีดาน (Sedan) ที่ได้กลายเป็นกับดักแห่ง โชคชะตาไป มันเป็นการผลักดันไปสู่การสงครามแห่งยุคที่สาม ณ ที่ซึ่ง การรบด้วยวิธีรุก ที่ฝ่ายหนึ่ง พยายามอยู่เสมอที่จะยอมให้การเจาะเกิดขึ้นได้เพื่อให้แรงหนุนเนื่องของพวกเขาน้อยลงในการที่จะ กลับมาตอบโต้ต่อการตีโต้ตอบ

ผู้ก่อการร้ายใช้ความเปิดกว้างและเสรีของสังคมอย่างอิสระ ความแข็งแกร่งอย่างสูงสุดของมัน เพื่อต่อต้านสังคมนั้น พวกเขาสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างเสรีภายในสังคมของ สหรัฐอเมริกา ขณะที่การดำเนินกิจกรรมต่างๆเป็นไปเพื่อล้มล้างสังคมนั้น พวกเขาใช้สิทธิเสรีทาง ประชาธิปไตยไม่เพียงเพื่อเจาะเข้าไปในสังคมเท่านั้นแต่ยังใช้ในการป้องกันตนเองอีกด้วย ถ้าสหรัฐอเมริกาจัดการกับพวกเขาภายใต้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา พวกเขาจะได้รับการปกป้อง อย่างมากมาย ถ้าสหรัฐอเมริกาทำลายพวกเขาลง ภาพข่าวทางสถานีโทรทัศน์ สามารถเสนอได้อย่าง ง่ายดายว่าเป็นการกระทำต่อเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย ผู้ก่อการร้ายสามารถดำเนินการรูปแบบของ การสงครามของพวกเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันก็ได้รับการปกป้องจากทางสังคม ที่พวกเขากำลังโจมตีทำลายอยู่ ถ้าสหรัฐอเมริกาถูกกดดันให้ต้องใช้กฎหมายตามระบบของ สหรัฐอเมริกาในเรื่องของการป้องกันเกี่ยวกับผู้ก่อการร้าย ผู้ก่อการร้ายทั้งหลายก็จะมีชัยชนะต่าง ๆ ตามมา

ลัทธิการก่อการร้ายยังคงปรากฏให้เห็นและแสดงถึงปัญหาที่สร้างขึ้นมาแล้ว ซึ่งจะต้องแก้ไขจากการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยต่างๆแต่ไม่ได้กำหนดไว้ในยุคต่างๆ เหล่านั้น สิ่งนี้ เป็นความขัดแย้งระหว่างธรรมชาติของสนามรบสมัยใหม่และวัฒนธรรมทางการทหารดั้งเดิม วัฒนธรรมนั้นเป็นตัวที่แสดงให้เห็นกัน โดยในทางตำแหน่งชั้นยศ การแสดงความเคารพ ตามฐานันดร การฝึกหัด และอื่นๆ ซึ่งเป็นผลผลิตของการสงครามแห่งยุคที่หนึ่ง และเป็น วัฒนธรรมในเรื่องของการกฎระเบียบแบบแผน ในเวลานั้นก็ได้วิวัฒนาการขึ้นมาและมีความต่อเนื่อง กับสนามรบ ซึ่งตัวของมันมีความโดดเด่นได้โดยระเบียบแบบแผน กองทัพบกในอุดมคติเป็นเสมือน เครื่องจักรกลที่ใช้น้ำมันอย่างแท้จริง และสิ่งนั้นเป็นวัฒนธรรมทางการทหารในเรื่องของระเบียบ แบบแผนใด ๆ ก็ตาม ซึ่งแสวงหาให้เกิดมันขึ้นมา

อย่างไรก็ตาม แต่ละยุคสมัยได้นำการเปลี่ยนแปลงมุ่งไปสู่สนามรบที่ไร้ระเบียบแบบแผน วัฒนธรรมทางการทหารซึ่งยังคงรักษาประเพณีนิยมในเรื่องของระเบียบแบบแผนได้ กลายเป็นความขัดแย้งตรงกันข้ามต่อสนามรบ อย่างไรก็ตามในการสงครามยุคที่สาม ความขัดแย้งนี้เป็นสิ่งที่แก้ไม่ได้ การดำรงรักษาวัฒนธรรมเชิงประเพณีนิยมในเรื่องกฎระเบียบแบบแผนที่พันยุคพันสมัยไปแล้ว ขณะที่ในการรบต้องการการแสดงผลออกให้เห็นถึงการปรับตัวและเลื่อนไหลในสนามรบที่ไร้ระเบียบแบบแผน แต่เหล่าทหารอื่นๆ อย่างเช่นทหารอังกฤษประสบความสำเร็จแต่เพียงเล็กน้อยในการแยกแยะต่อความขัดแย้งเหล่านี้ พวกเขาพยายามเสมอในการดำเนินวัฒนธรรมในเรื่องของระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติการในสนามรบด้วยผลลัพธ์แห่งความหายนะ ดังตัวอย่างเช่นที่ Biddulphberg ใน สงคราม บัวร์ (Boer War) ในดินแดน อัฟริกาใต้ นักรบชาวบัวร์ (ชาวนานเนเธอร์แลนด์) เอาชนะกองพันทหารอังกฤษได้อย่างงดงาม เนื่องมาจากทหารอังกฤษทำการสู้รบแบบขบวนพาราด

ความขัดแย้งตรงกันข้ามระหว่างวัฒนธรรมทางการทหารและธรรมชาติของการสงครามสมัยใหม่กำลังเผชิญหน้ากับเหล่าทหารตามแบบดั้งเดิมเหมือนกับการหนีเสือปะจระเข้ ผู้ก่อการร้ายแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดระเบียบแบบแผนทางวัฒนธรรมออกไปเสียหมดสิ้น ผู้ก่อการร้ายไม่มีเครื่องแบบการตั้งแถว การแสดงการเคารพ หรือแม้แต่ส่วนที่แสดงให้เห็นว่ามียศถาบรรดาศักดิ์แต่อย่างใดเป็นไปได้ว่าพวกเขามีหรืออาจจะทำการพัฒนาวัฒนธรรมทางการทหารซึ่งตรงกับธรรมชาติของสงครามสมัยใหม่ที่ไร้ระเบียบแบบแผน ความจริงที่ว่า การรับเอาวัฒนธรรมของพวกเขาอาจจะไม่ได้รับเอาแนวทางของตะวันตกไว้ใช้ซึ่งจะช่วยให้เกิดพัฒนาการในลักษณะเช่นนี้ได้

แม้แต่ในยุค โศปกรณณ์ ลัทธิการก่อการร้ายอาจจะชี้ให้เห็นถึงสัญญาณในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย ในเรื่องธรรมดาๆ นั้น ผู้ที่มีอาวุธสูงกว่าย่อมต้องการการใช้ทรัพยากรที่มากมายมหาศาลเพื่อบรรลุผลที่ต้องการมากกว่าทำให้เกิดผู้ที่สร้างความสำเร็จในสิ่งนั้น ทุกวันนี้ สหรัฐอเมริกาใช้จ่ายเงินมหาศาลถึงห้าร้อยล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาในการพัฒนาเครื่องบินที่ระเบิดแบบเสดลท์ แต่ระเบิดแบบเสดลท์ของผู้ก่อการร้าย คือ รถยนต์ที่บรรทุกวัตถุระเบิดไว้ภายใน ซึ่งรถดังกล่าวนั้นก็ดูเหมือนกับรถยนต์ทั่วไป

3.6 ลัทธิการก่อการร้าย เทคโนโลยีและนอกเหนือจากนี้ (Terrorism, Technology and Beyond)

สหรัฐอเมริกาไม่ได้เสนอว่า การก่อการร้าย คือ สงครามยุคที่สี่ ไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นและนานมาแล้วที่ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า ไร้ประสิทธิภาพอย่างกว้างขวาง แต่อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกาจะเห็นอะไรบ้าง ถ้าสหรัฐอเมริกาผสมผสานลัทธิการก่อการร้ายกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ดังตัวอย่าง จะเกิดผลอย่างไรบ้าง ถ้าคาร์บอมบ์ (รถยนต์บรรทุกระเบิดวิ่งชนเป้าหมาย)

ที่ผู้ก่อการร้ายใช้ จะกลายเป็นผลิตภัณฑ์ของสารวิศวะพันธุกรรมมากกว่าที่จะเป็นเพียงแค่ระเบิดแรงสูง เพื่อวาดให้เห็นภาพของความเป็นไปได้ในยุคที่สี่ของสหรัฐอเมริกาในอนาคตข้างหน้า อะไรจะเกิดขึ้น ถ้าสหรัฐอเมริกาผสมผสานการก่อการร้ายกับเทคโนโลยีขั้นสูงและองค์ประกอบอื่น ๆ เพิ่มเติมเข้าไป

การไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสัญชาติและพรมแดน เช่นในเรื่องของลัทธิอุดมการณ์ หรือศาสนา ขีดความสามารถทางด้านความมั่นคงของประเทศได้รับการกำหนดเพื่อปฏิบัติภายใน กรอบงานระหว่างรัฐต่อรัฐ เมื่อออกนอกเหนือกรอบงานนั้น พวกเขาจะประสบกับความยุ่งยากอย่าง มหาศาล เช่นการสงครามต่อต้านยาเสพติดเป็นตัวอย่งที่ดีในเรื่องนี้ เนื่องจากการค้ายาเสพติด ไม่มีพรมแดนและยากมากต่อการ โจมตีทำลาย สหรัฐอเมริกาไม่สามารถทำการ โจมตีพวกเขา โดยปราศจากการกระทบกระทั่งกับประเทศเพื่อนบ้านได้ ฝ่ายที่ทำการ โจมตีในยุคที่สี่นี้ จะปฏิบัติการได้ผลเป็นอย่างดีในลักษณะที่คล้ายคลึงกับผู้ก่อการร้ายในตะวันออกกลางบางส่วนได้ ทำสำเร็จไปแล้ว

การโจมตีโดยตรงต่อวัฒนธรรมของข้าศึก อย่างเช่น การโจมตีการทำงานจากภายใน ตลอดจนจากภายนอก มันสามารถอ้อมผ่านไม่ใช่แต่เพียงการทหารของข้าศึกเท่านั้นแต่ยังเป็นรัฐ ของมันเองอีกด้วย สหรัฐอเมริกาได้รับความเสียหายอย่างหนักมาแล้วจากการโจมตีต่อวัฒนธรรม ในรูปของการค้ายาเสพติด ยาเสพติดนั้น โจมตีโดยตรงต่อวัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกายาเสพติดได้ ให้การสนับสนุน ให้เกิดพลังอำนาจอย่างมหาศาลแก่ผู้ค้ายาเสพติดหรือที่เรียกว่า “แนวที่ห้า” (เปรียบเทียบกับเป็นเสมือน หน่วยจารชนที่คอยก่อวินาศกรรมต่อแนวหลังข้าศึก) ผู้ค้ายาหาทางอ้อม ผ่านเครื่องมือทั้งมวลที่รัฐมีอยู่แม้จะมีความพยายามอย่างดีที่สุดของสหรัฐอเมริกาอยู่ที่ตาม องค์ประกอบในบางประการทางด้านลัทธิความเชื่อที่เกิดขึ้น ในอเมริกาได้ มองเห็นว่ายาเสพติดเป็น เสมือนอาวุธ พวกเขาเรียกว่าเป็น “ชิปนาวุธข้ามทวีปของคนจน” ไม่เพียงแต่พวกเขาได้เงินรางวัล ตอบแทนจากการค้ายาเสพติดเพื่อหารายได้ซึ่งพวกเขานำไปสู่การหาเงินทุนสำหรับการทำสงครามกับ พวกสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่เพื่อทำลายชาวอเมริกาเหนืออันน่ารังเกียจอีกด้วย

การสงครามจิตวิทยาที่มีความสลับซับซ้อนอย่างสูง โดยเฉพาะการถ่ายทอดนั้น ผ่านไปทางการหลอกลวงผู้ชมทางสื่อ โดยเฉพาะทางหน้าจอโทรทัศน์ ผู้ก่อการร้ายบางคนนั้นรู้ บทบาทเช่นนี้อยู่แล้วว่าจะเล่นเกมนี้อย่างไร ยิ่งแพร่กระจายออกไปมากเท่าไร กำลังของฝ่ายตรงข้ามจะ ได้ประโยชน์อย่างง่ายดายในผลผลิตเฉพาะที่โทรทัศน์รายงาน ข้อเท็จจริงบนจอโทรทัศน์ คือ ผู้บาดเจ็บของข้าศึกดูเกือบจะกำลังถูกล้างผลาญในบ้านเรือน แต่ในแนวหน้าผู้บาดเจ็บ คือ ฝ่ายสหรัฐอเมริกา หากสหรัฐอเมริกากล่อมเมืองของข้าศึก ภาพความตายของพลเรือนที่เป็นข้าศึกจะ ถูกแพร่เข้าไปสู่ห้องนั่งเล่นทุกๆบ้าน ในประเทศที่ข่าวภาคค่ำสามารถเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่เรียกว่า

เป็นความสำเร็จในการปฏิบัติการทางทหาร (สันนิษฐานว่าเป็นการโจมตีเป้าหมายทางการทหาร) ไปสู่การพ่ายแพ้อย่างแสนสาหัส

ทุก ๆ สิ่งทุก ๆ อย่างขององค์ประกอบนี้ได้ปรากฏให้เห็นแล้ว สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นผลผลิตของ“ลัทธิแห่งอนาคต (Futurism)” เหมือนกับการเพ่งมองเข้าไปในลูกบอลใส ๆ สหรัฐอเมริกามักจะถามกันง่าย ๆ ว่าสหรัฐอเมริกาจะเผชิญกับอะไรพวกเขาผสมผสานทุก ๆ อย่างเข้าด้วยกันแล้ว จะเป็นการผสมผสานเพื่อประกอบกันขึ้นมาเป็นอย่างน้อยที่สุดของการสงครามในยุคที่สี่ ? แนวความคิดหนึ่งซึ่งเสนอว่าพวกเขาอาจจะเป็นแค่การทหารแห่งยุคที่สามที่อาจจะดูเหมือนว่ามีขีดความสามารถเพียงเล็กน้อยในการต่อกรชั่วคราวครั้งชั่วคราวเท่านั้น (ไม่ต้องพูดถึงยุคที่สี่) แต่สิ่งนี้ เป็นแบบอย่างเฉพาะในการเปลี่ยนแปลงแห่งยุคเลยทีเดียว

จุดประสงค์ของเอกสารฉบับนี้เป็นการตั้งกระทู้ถามเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องตอบก็ได้ คำตอบบางส่วนได้นำเสนอไว้แล้ว ณ ที่นี้ ซึ่งในความเป็นจริงอาจจะพิสูจน์ได้ว่าล้มเหลวต่อการนำไปใช้ แต่ในมุมมองของความเป็นจริงนั้นการสงครามในยุคที่สามมีอายุมากกว่า 70 ปีแล้ว สหรัฐอเมริกา จึงควรที่จะถามตัวเองเกี่ยวกับปัญหาที่นี้ คือว่า ยุคที่สี่นั้น จะเป็นอะไร ?

4. แนวความคิดการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน (Irregular Warfare Concept): ผลผลิตของสงครามยุคที่สี่

แนวความคิดการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนนี้เริ่มต้นมาจากรายงานทบทวนการป้องกันประเทศรอบสี่ปี รอบ 2006 ของกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา ที่ได้ประเมินสถานการณ์ด้านความมั่นคงของประเทศ ซึ่งนับจากเกิดเหตุการณ์ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 (ค.ศ.2001) ไว้ว่า “กระทรวงกลาโหมจัดทำกรทบทวนการป้องกันประเทศรอบสี่ปี (ทปส.) พ.ศ.2549 (ค.ศ.2006) ในปีนี้ที่สี่ของสงครามอันยาวนาน สงครามซึ่งไม่เป็นปกติตามธรรมชาติของสงคราม เข้าศึกในสงครามนี้ไม่ได้เป็นกำลังทหารตามแบบ (Untraditional) แต่ค่อนข้างเป็นเครือข่ายผู้ก่อการร้ายที่กระจายไปและมีอยู่ทั่วโลก ซึ่งมุ่งขยายวงกว้างจากการใช้ศาสนาเป็นฐานความคิด (ผู้เขียน) เพื่อจุดประสงค์แทรกเข้าไปในแวดวงทางการเมือง...การสงครามนี้ต้องการให้กำลังทหารสหรัฐอเมริกาดำเนินการตามแนวทางของการสงครามไม่ตามแบบ (Unconventional) และแนวทางในทางอ้อม (Indirect Approach)” (สพย.สพส.2549: 16)

รากฐานของรายงาน ฉบับนี้ คือ ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ (National Defense Strategy) ที่พิมพ์ขึ้นในเดือนมีนาคม ปี พ.ศ.2548 (ค.ศ. 2005) รายละเอียดที่สำคัญ คือ กำหนดย่านของความท้าทาย (Range of Challenge) ที่แผ่ขยายออกไปมากกว่าเดิม ซึ่งทำให้กำลังทหารของสหรัฐอเมริกา

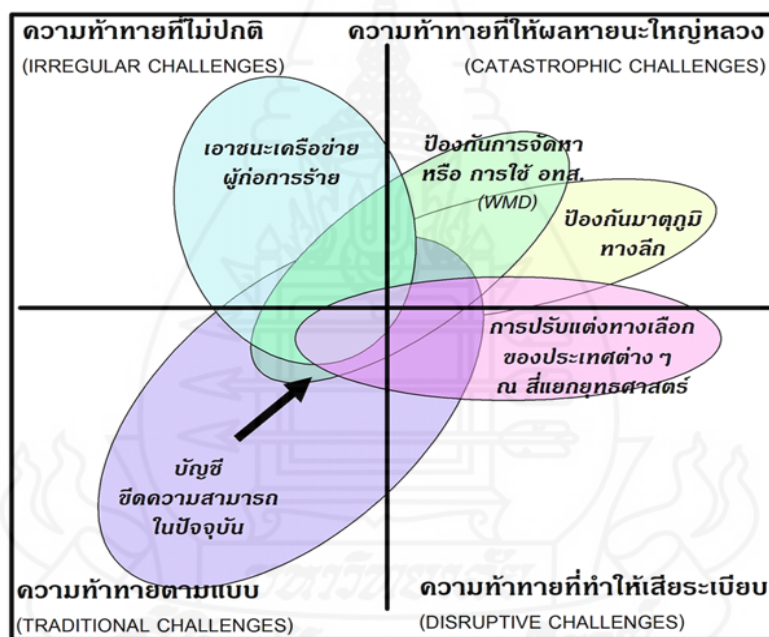
ยังดำรงความเหนือกว่าในการสงครามแบบดั้งเดิม (Traditional Warfare) และต้องได้รับการปรับปรุงให้เหมาะที่จะนำไปใช้ในการสงครามที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิม (Non-Traditional Warfare) และความท้าทายแบบอสมมาตร แห่งศตวรรษใหม่นี้ ความท้าทายเหล่านี้รวมถึงการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน (Irregular Warfare) (ความขัดแย้ง ณ ที่ซึ่งนักต่อสู้สงครามฝ่ายข้าศึก ไม่ได้เป็นกำลังทหารประจำการตามแบบของรัฐ-ชาติ); ด้ทธการก่อการร้ายที่ให้ผลหายนะภัยอย่างใหญ่หลวง (Catastrophic Terrorism) ที่นำอาวุธที่มีอำนาจทำลายสูง (อทส.); และภัยคุกคามที่สร้างความยุ่งเหยิง (Disruptive) ให้กับความสามารถของสหรัฐอเมริกาในการรักษาความมีคุณภาพที่ไม่ให้ใครมาควบคุมได้ตลอดจน เพื่อแสดงพลังอำนาจของสหรัฐอเมริกา (Project Power)

รายงานป้องกันประเทศดังกล่าวระบุถึง การดำเนินยุทธศาสตร์ว่า “เจ้าหน้าที่พลเรือน อาวุโสและผู้นำฝ่ายทหารต่าง ๆ ระบุลำดับความสำคัญเร่งด่วน ตามการเน้นย้ำของ ทปส. โดยการเอาชนะเครือข่ายผู้ก่อการร้าย การป้องกันแผ่นดินมาตุภูมิในทางลึก การจัดรูปแบบทางเลือกของชาติ ณ ทางแยกแห่งยุทธศาสตร์ (Strategic Crossroads)” (สพย.สบส. 2549: 20)

นอกจากการระบุความเร่งด่วนตามที่ได้เน้นย้ำของ ทปส.แล้ว รายงานดังกล่าว ยังเน้นย้ำในเรื่องของ “การเพิ่มขีดความสามารถของกำลังรบให้สอดคล้องกับความท้าทายที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน (Irregular) ความท้าทายที่ให้ผลหายนะภัยอย่างใหญ่หลวง (Catastrophic) และความท้าทายที่ทำให้เสียระเบียบ (Disruptive) การปรับปรุงขีดความสามารถต่างๆและกำลังรบให้สอดคล้องกับความท้าทายเหล่านี้จะยังคงเป็นการเพิ่มความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) และความสามารถรอบด้านของกำลังรบ เพื่อตอบสนองต่อภัยคุกคามอื่นๆ และการเผชิญเหตุการณ์เฉพาะหน้า” (สพย.สบส.2549: 24)

ในประเด็นสำคัญที่มุ่งเน้นของรายงาน ทปส. ยังได้กล่าวให้ข้อเสนอแนะเรื่องของ โครงสร้างกำลังรบของ ผู้นำระดับสูงของกระทรวงกลาโหม เป็นผู้ตัดสินใจร่วมกันว่าจะทำการกลั่นกรองแก้ไขโครงสร้างการวางแผนกำลังรบหลัก (Capstone Force Planning Construct) ซึ่งแปลความหมายยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหม โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสงครามการก่อการร้าย และการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนไว้ว่า “ให้การเน้นความสำคัญอย่างใหญ่หลวงต่อสงครามต่อต้านการก่อการร้าย (War on Terror) และกิจกรรมการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน (Irregular Warfare) รวมถึง การสงครามนอกแบบ (Unconventional Warfare) การต่อต้านการก่อการร้าย (Counterterrorism) การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ (COUNTERINSURGENCY) และการสนับสนุนทางทหาร สำหรับความพยายามในการรักษาเสถียรภาพ ตลอดจนการฟื้นฟูบูรณะ (Stabilization and Reconstruction Efforts)” (สพย.สบส.2549: 25)

ในรายงานดังกล่าวนี้ได้นำเสนอยุทธศาสตร์เชิงปฏิบัติการ (Operationalizing The Strategy) ซึ่งมีเนื้อหาสำคัญที่เสนอให้เห็นถึง “ความท้าทายจากภัยคุกคามที่แสดงออกในลักษณะแบบ อสมมาตรมากยิ่งขึ้นรวมทั้งเป็นความท้าทายที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน โดยการท้าทายที่ให้ผลหายนะอย่างใหญ่หลวงบางอย่าง เช่น ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐจะเลือก ใช้การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน (Irregular Warfare)” โดยได้กล่าวไว้อีกว่า “การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน ประกอบด้วย การก่อการร้าย การก่อความไม่สงบหรือการสงครามกองโจร... ใช้ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ (Protracted Conflict) ต่อรัฐบางรัฐ และตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐจะดำเนินการใช้อาวุธที่มีอำนาจทำลายสูง (อทส.) ในการคุกคามผู้อื่นหรือสังหารประชาชนนับร้อยนับพันคน ในท้ายที่สุดบางรัฐอาจจะแสวงหาขีดความสามารถที่กำหนดแบบขึ้นใช้รบกว่นหรือปฏิเสธความได้เปรียบทางการทหารตามแบบ” (สพย.สบส. 2549: 64)

ตามภาพแสดงให้เห็นว่ากระทรวงกลาโหมกำลังขยายบัญชีขีดความสามารถ (PORTFOLIO OF CAPABILITIES) ไปดำเนินการต่อความท้าทายที่ไม่ปกติ, ที่ให้ผลหายนะอย่างใหญ่หลวง และที่ทำให้เสียระเบียบ ในขณะที่เดียวกันก็ดำรงรักษาขีดความสามารถเพื่อดำเนินการกับความท้าทายตามแบบ

ภาพที่ 2.5 การจัดกลุ่มความท้าทาย

ที่มา: การทบทวนการป้องกันประเทศรอบสี่ปี สหรัฐอเมริกา 2006

รายละเอียดยุทธศาสตร์เชิงปฏิบัติการได้มุ่งเน้นการเอาชนะเครือข่ายผู้ก่อการร้าย (Defeating Terrorist Networks) ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้กำหนดภัยคุกคามที่มีต่อสหรัฐอเมริกาไว้ ดังนี้ “การถือกำเนิดของเครือข่ายผู้ก่อการร้ายที่ไม่มีสถานะเป็นรัฐ คือหนึ่งในลักษณะพิเศษที่ปรากฏในทศวรรษที่ผ่านมา ข้าศึกที่เราเผชิญหน้าไม่ได้เป็นกำลังทหารตามแบบดั้งเดิม แต่จะเป็นเครือข่ายของผู้ก่อการร้ายนานาชาติและหลากหลายเชื้อชาติกระจัดกระจายกันออกไป เครือข่ายเหล่านี้แสวงหาหนทางที่จะหยุดยั้งเจตจำนงของชาติ” (สพย.สบส.2549: 68) แนวทางในการเอาชนะเครือข่ายการก่อการร้ายของยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้ระบุถึงขีดความสามารถทางการทหารที่ต้องการไว้ดังต่อไปนี้ (สพย.สบส.2549: 77)

- 1) การข่าวกรองบุคคล ในการทำความเข้าใจเจตนาของข้าศึก
- 2) การดำรงการเฝ้าตรวจเพื่อค้นหาและกำหนดเป้าหมายอย่างแม่นยำต่อขีดความสามารถของข้าศึกในพื้นที่ต่างๆ ที่ได้ปิดกั้น
- 3) ขีดความสามารถในการกำหนดที่ตั้ง ติดตามและเกาะติดผู้ก่อการร้ายในทุก ๆ อาณาเขต รวมถึงในโลกไซเบอร์
- 4) กำลังปฏิบัติการพิเศษ ดำเนิน การปฏิบัติโดยตรง การป้องกันภายในของต่างประเทศ (Foreign Internal Defense) การปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย (Counterterrorist Operations) และการสงครามไม่ตามแบบ (Unconventional Warfare)
- 5) กำลังรบเอนกประสงค์ (Multipurpose Forces) ทำการฝึก จัดยุทโธปกรณ์และให้คำปรึกษาแก่กองกำลังชุมชนพื้นเมือง อย่างเช่น การแปรขบวนและการปฏิบัติงานร่วมกับชาติที่ร่วมงานการดำเนิน การสงครามที่ไม่ปกติ (Irregular Warfare) และการสนับสนุนด้านการปฏิบัติการด้านความมั่นคง ความมีเสถียรภาพ การถ่ายโอนและการฟื้นฟูบูรณะ (Reconstruction)
- 6) ขีดความสามารถและการจัดหน่วยที่ช่วยหลอมรวมการข่าวกรองและยุทธการในการเร่งเร้าการปฏิบัติบนพื้นฐานของการข่าวกรองที่อ่อนไหวต่อเวลา
- 7) การตระหนักถึงภาษาและวัฒนธรรมเพื่ออำนวยความสะดวกการแพร่ขยายขีดความสามารถของหุ่นส่วน
- 8) ขีดความสามารถที่ไม่ใช่การสังหาร (Non-Lethal)
- 9) ขีดความสามารถการสงครามในเมือง (Urban Warfare)
- 10) ความพร้อมในการโจมตีได้ทั่วโลกต่อข้าศึกที่เป็นเป้าหมายอย่างรวดเร็ว
- 11) ขีดความสามารถในการสงครามตามลำน้ำ (Riverine Warfare) เพื่อปรับปรุงความสามารถของกองกำลังสหรัฐอเมริกาในการทำงานร่วมกับกองกำลังรักษาความปลอดภัยของประเทศที่ร่วมงาน เพื่อปิดกั้นกลุ่มผู้ก่อการร้ายในการใช้เส้นทางตามลำน้ำ

12) ความสามารถในการสื่อสารการปฏิบัติต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกาอย่างมีประสิทธิภาพไปยังผู้เฝ้าติดตามที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ขณะที่ทำการตอบโต้อย่างรวดเร็วต่อข้าศึกที่กำลังปลุกกระดมและโจมตีชนวนเชื้อ

13) การประสานงาน ระเบียบปฏิบัติ ระบบเกี่ยวกับการยุทธร่วมและเมื่อจำเป็น การบังคับบัญชาและการควบคุมจะเป็นไปในการวางแผนและการดำเนินการต่อการปฏิบัติการระหว่างองค์กรที่สลับซับซ้อน

14) อำนาจหน้าที่ที่เด่นชัด อ่อนตัว ต่อการส่งเสริมความสามารถสหรัฐอเมริกาในการพัฒนาขีดความสามารถอย่างรวดเร็วของประเทศเพื่อการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในการรบกวมและเอาชนะเครือข่ายผู้ก่อการร้าย

จากรายงานทบทวนการป้องกันประเทศรอบสี่ปี รอบ 2006 ดังกล่าวทำให้เกิดแนวความคิดการปฏิบัติเกี่ยวกับการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน ซึ่งเริ่มดำเนินมาตั้งแต่ภายหลังเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 เป็นต้นมา โดยการศึกษาแนวความคิดการปฏิบัติการร่วมเกี่ยวกับการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนของกระทรวงกลาโหม สหรัฐอเมริกา เวอร์ชัน 1.0 ปี 2007 ซึ่งแปลและเรียบเรียงเป็นหนังสือหลักนิยามยุทธศาสตร์ศึกษา 2009 โดยศูนย์พัฒนาหลักนิยามและยุทธศาสตร์ ศส.ทบ.ระบุไว้ว่า “...เป็นสงครามรูปแบบใหม่ และ สงครามรูปแบบใหม่นี้ การสู้รบไม่ได้กระทำกันด้วยวัตถุประสงค์เพื่อแย่งชิงดินแดนทรัพยากร หรือการทำลายกองทัพของฝ่ายตรงข้าม ตลอดจนด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการครอบครองอาณาจักรและสร้างตนเป็นมหาอำนาจเพียงหนึ่งเดียวแต่อย่างใดไม่ หากแต่การต่อสู้ในสงครามใหม่ (New war) นี้ กระทำเพื่อให้เกิดเคราะห์กรรมแก่ประชาชนและความรู้สึกนึกคิดของมวลมนุษยชาติ...สงครามใหม่นี้จะขยายวงออกไปอย่างกว้างขวาง รวมทั้งจะมีการลอกเลียนแบบวิธีการที่พัฒนาขึ้นไปอย่างไม่หยุดยั้ง และจะนำไปใช้กับประเทศต่าง ๆ ในทั่วทุกภูมิภาคของโลก...” (ศพย.ยศ.ทบ. 2552: 2)

ในสงครามใหม่นี้การเผชิญหน้ากับขีดความสามารถทางการสู้รบตามแบบ (conventional capabilities) ของประเทศต่าง ๆ ที่มีอยู่นั้นฝ่ายตรงข้ามได้เลือกที่จะใช้ขีดความสามารถที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน (Irregular) การสร้างความแตกแยก (disruptive) และการสร้างความหายนะ (Catastrophic)

นอกจากนี้ แนวความคิดการปฏิบัติการร่วมของกองทัพสหรัฐอเมริกายังระบุว่า “ในสงครามใหม่ฝ่ายศัตรูมียุทธศาสตร์ในการ โคนล้มรัฐบาลบ่อนทำลายและบั่นทอนกำลังมากกว่า การเอาชนะกำลังทหารของฝ่ายรัฐบาลในการทำสงครามตามลักษณะดังกล่าวฝ่ายศัตรูพยายามแสวงหาหนทางกระทำการในลักษณะเป็นการลับและบ่อนทำลายพลังอำนาจแห่งชาติอิทธิพลของประเทศและเจตจำนงของชาติตลอดจนยุทธศาสตร์แห่งชาติโดยอาศัยกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นตัวเร่งเร้า

และแพร่กระจายผลลัพธ์ที่ได้ก่อกำเนิดขึ้นออกไปทั่วทุกมุมโลก”ในบริบทของการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน แนวความคิดดังกล่าว ระบุถึงความเกี่ยวข้องกับประชาชนไว้ว่า “การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนไม่ใช่ในทางเวทีกิปรายหรือการปราศรัย...มีชัยชนะได้ด้วยการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือให้เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นเป็นสำคัญความสำเร็จในการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนนี้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจของฝ่ายเราในเรื่องของการเมืองในเชิงเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ (Tribal Politics) เครือข่ายในทางสังคม (Social Networks) อิทธิพลทางศาสนา และธรรมเนียมปฏิบัติในทางวัฒนธรรม” (ศพย.ยศ.ทบ. 2552: 4)

ในเอกสารดังกล่าวนี้ ได้เสนอแนวความคิดการปฏิบัติการร่วมโดยมีจุดประสงค์สำคัญดังสรุปได้ดังนี้ “ผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ (desired endstate) ในภาพรวมดังกล่าว คือการมีกองกำลังร่วมที่ก่อปรไปด้วยขีดความสามารถที่เพิ่มขึ้นสำหรับการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนและแนวทางที่สมดุลต่อการสู้รบซึ่งอำนวยความสะดวกให้การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนไม่สามารถดำรงสถานะอยู่ได้และ/หรือบีบบังคับให้การดำเนินสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนหันกลับไปสู่การทำสงครามตามแบบ (Conventional Warfare) ดั้งเดิมต่อไป” (ศพย.ยศ.ทบ.2552: 7)

เอกสารดังกล่าวนี้ได้ให้คำนิยาม การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนไว้ว่า “การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนเป็นการต่อสู้ด้วยความรุนแรงระหว่างรัฐและตัวแสดงที่ไม่ได้มีสถานะเป็นรัฐ (Non – state actors) เพื่อสร้างความชอบธรรมและอิทธิพลเหนือประชาชนที่เกี่ยวข้อง” (ศพย.ยศ.ทบ.2552: 12)

นอกจากคำนิยามในภาพรวมแล้ว ยังมีการให้คำนิยามในแต่ละระดับของสงคราม ดังนี้ “ณระดับยุทธศาสตร์นั้นมุ่งประเด็นคำจำกัดความในทางที่คล้ายคลึงกัน เกี่ยวกับการควบคุมและการสร้างอิทธิพลเหนือประชากรที่เกี่ยวข้อง ณ ระดับยุทธการมุ่งประเด็นที่อาจจะเป็นการใช้แนวทางอ้อม (Indirect Approaches) ในการวางแผนและปฏิบัติการต่าง ๆ ณ ระดับยุทธวิธีมุ่งประเด็นต่อการนำเอายุทธวิธีเทคนิคและระเบียบปฏิบัติในรูปแบบของสมมาตรไปใช้ซึ่งอาจจะนำไปใช้ได้อย่างแตกต่างกัน ในการปฏิบัติการด้านการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนมากกว่า ภายใต้สภาพการปฏิบัติการในลักษณะการรบตามแบบ (Conventional)” (ศพย.ยศ.ทบ., 2552: 13)

จะเห็นว่าการให้นิยาม การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนมีการให้คำจำกัดความมากมายซึ่งได้มีการนำเสนอระหว่างการพัฒนาแนวความคิดนี้ แต่ละคำจำกัดความได้มุ่งต่อการกำหนดคำจำกัดความการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการกำหนดคำจำกัดความในเรื่องดังกล่าวนี้อาศัยสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อไปนี้คือใครเป็นผู้ดำเนินการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน นั่นคือ ตัวแสดง พวกเขาดำเนินสงครามนั้นอย่างไร นั่นคือวิธีการและทำไมพวกเขาถึงได้ดำเนินสงครามนั้นนั่นคือ จุดประสงค์ทางยุทธศาสตร์

การถกแถลงและโต้แย้งเหล่านี้นำไปสู่ข้อสรุปซึ่งชี้ให้เห็นว่าอะไรทำให้การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนแตกต่างออกไปนั่นคือมุ่งประเด็นที่การปฏิบัติการในการสงครามนั้น อันได้แก่ประชากรที่เกี่ยวข้องและจุดประสงค์ทางยุทธศาสตร์ของสงครามคือต้องการให้ได้หรือรักษาไว้ซึ่งการควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือและได้รับการสนับสนุนจากประชากรที่เกี่ยวข้องในทางตรงข้ามการให้ความสนใจเป็นการมุ่งตรงต่อความชอบธรรมในอำนาจหน้าที่ทางการเมืองเพื่อการควบคุมหรือมีอิทธิพลต่อประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อมาจำกัดความตามลักษณะดังกล่าวนี้ได้มีการอนุมัติ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 17 เม.ย.49.(ค.ศ.2006) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ “การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน คือรูปแบบของการสงคราม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในตัวเองว่าเป็นความสามารถในการสร้างความน่าเชื่อถือและ/หรือความชอบธรรมของผู้มีอำนาจหน้าที่ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องด้วยเป้าหมายในการทำลายที่ละน้อยหรือให้การสนับสนุนต่ออำนาจนั้น การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนมักนิยมใช้แนวทางในทางอ้อม อย่างไรก็ตามมันอาจจะใช้ขอบเขตหรือพิสัยของขีดความสามารถทางการทหารหรือขีดความสามารถอื่น ๆ ได้ อย่างเต็มที่เพื่อแสวงหาหนทางให้เกิดความได้เปรียบในแบบอสมมาตร เพื่อที่จะบ่อนทำลายพลังอำนาจอิทธิพลและเจตจำนงของฝ่ายตรงข้าม” (ศพย.ยศ.ทบ.2552: 15)

แนวความคิดการปฏิบัติการยุทธวิธีร่วมได้แบ่งคำจำกัดความออกเป็น 2 ส่วนเพิ่มไว้ในพจนานุกรมของกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา (JP 1.02) โดยเฉพาะในคำจำกัดความแรกส่วนในคำจำกัดความที่ 2 นั้นจะเป็นข้อความส่วนขยายทั้งใน JP – 1 และในแนวความคิดในการยุทธวิธีร่วมเกี่ยวกับการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน กล่าวคือ

- 1) เป็นการต่อสู้ด้วยความรุนแรงระหว่างตัวแสดงที่เป็นรัฐและตัวแสดงที่ไม่ได้มีสถานะเป็นรัฐเพื่อความชอบธรรมตามกฎหมายและ/หรือสร้างอิทธิพลเหนือประชาชนที่เกี่ยวข้อง
- 2) เป็นรูปแบบของการสงครามซึ่งมุ่งต่อการทำลายที่ละเล็กที่ละน้อยและบั่นทอนพลังอำนาจของฝ่ายตรงข้ามรวมทั้งอิทธิพลและเจตจำนงในการดำเนินการควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือประชากรที่เกี่ยวข้องมากกว่าการเอาชนะฝ่ายตรงข้ามตั้งแต่แรกเริ่มด้วยการเผชิญหน้ากันทางการทหารโดยตรง

ในคำจำกัดความทั้งสองนั้น คำจำกัดความแรกได้นำไปใช้พัฒนาเป็นหลักนิยมใน FM 3-0 OPERATIONS FEB 2008 UA ARMY ซึ่งเป็นหลักนิยมหลักของกองทัพบกสหรัฐและมีผลกระทบต่อหลักนิยมการปฏิบัติการทั้งมวลของสหรัฐอเมริกา

จากคำจำกัดความทั้งสองนั้นคำจำกัดความสุดท้ายที่ได้มีการนำเสนอขึ้นนี้มีประเด็นสรุปดังนี้ (ศพย.ยศ.ทบ., 2552: 17)

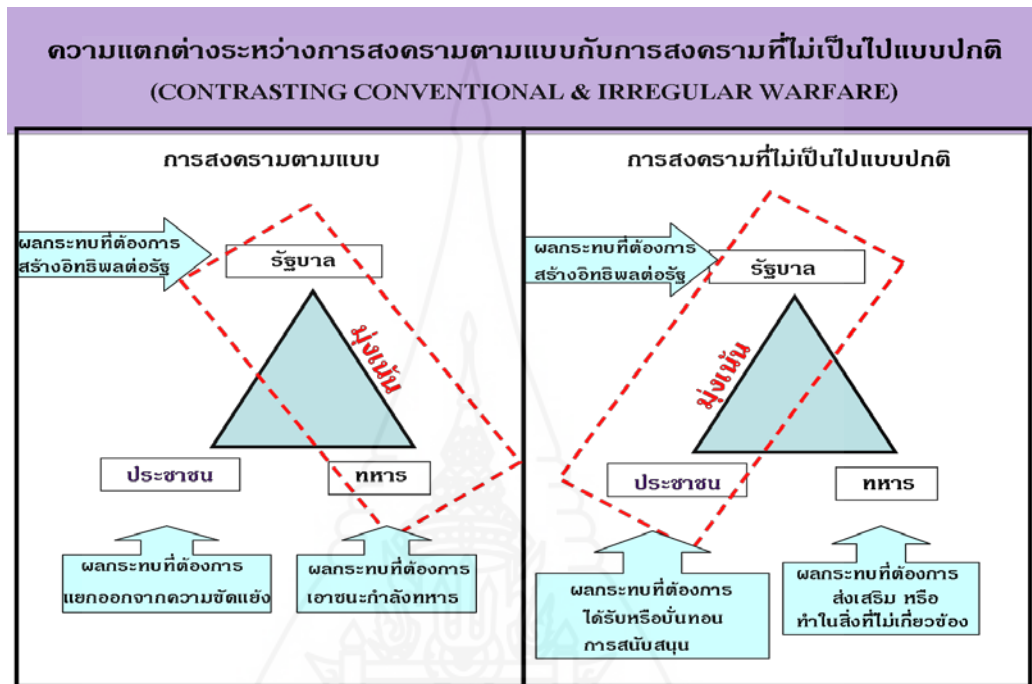
- 1) แสดงให้เห็นว่าอะไร คือ “ความแตกต่าง” หรือ “ผิดปกติ”เกี่ยวกับการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน
- 2) ยืนยันว่าประชาชน คือเสาหลักสำคัญ
- 3) ให้การตระหนักถึงตัวแสดงที่ไม่ได้มีสถานะเป็นรัฐ
- 4) ขจัดปัญหาการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนด้วยหลักนิยมที่มีอยู่ โดยไม่ล้วงลึกไปถึงระดับยุทธวิธีเทคนิคและระเบียบปฏิบัติประจำ
- 5) ไม่แยกกิจกรรมหรือการปฏิบัติใดๆเกี่ยวกับการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนออกไปจากรายการที่บันทึกไว้ในแผนที่เส้นทาง (Roadmap) เกี่ยวกับการปฏิบัติในการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนที่แสดงไว้ใน ทปส. (QDR)

ดังนั้นการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนนั้นถือเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่สลับซับซ้อน“สกปรก” และคลุมเครือซึ่งไม่มีหนทางใดที่จะมีการปรับตัวเองไปสู่ความใสสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยรัดกุมหรือเที่ยงตรงได้ในการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนนั้นเต็มไปด้วยการก่อความไม่สงบการต่อต้านการก่อความไม่สงบลัทธิก่อการร้ายและการต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งยกระดับการกระทำเหล่านั้นขึ้นเหนือสถานะของ“การปฏิบัติการทางทหารในลักษณะอื่น ๆ นอกเหนือการสงคราม”

ความหมายของคำว่า การสงครามตามแบบ (Conventional Warfare) นั้นในปัจจุบันสหรัฐอเมริกา ได้บัญญัติศัพท์ ในความหมายทำนองเดียวกับ “การสงครามตามประเพณีนิยม (Traditional Warfare)” (ศพย.ยศ.ทบ. 2552: 18) ซึ่งก็คือ รูปแบบของการสงครามระหว่างรัฐคู่กรณี ซึ่งใช้กำลังทหารของประเทศเผชิญหน้ากันโดยตรง... โดยทั่วไปจะกำหนดว่าประชาชนในท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการไม่เกี่ยวข้องกับการสงครามและจะต้องยอมรับผลลัพธ์ทางการเมืองที่รัฐบาลของตนได้ก่อสงครามขึ้น รวมทั้งคำตัดสินหรือการต่อรองที่เกิดขึ้น วัตถุประสงค์พื้นฐานทางทหารของการปฏิบัติการทางทหารตามแบบ คือ ลดการรบกวนขัดขวางจากประชาชนพลเรือนในการปฏิบัติการทั้งหลาย

ในทางตรงกันข้าม การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน มุ่งเน้นต่อการควบคุมประชาชน โดยไม่มุ่งควบคุมกองกำลังหรือเขตแดนของฝ่ายตรงข้าม ที่สำคัญที่สุด การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน เป็นการต่อสู้ด้วยความรุนแรงเพื่อควบคุมหรือสร้างอิทธิพลเหนือประชาชนและการสนับสนุนของประชาชนที่เกี่ยวข้อง การก่อสงครามเป็นได้ทั้งรัฐหรือกลุ่มติดอาวุธอื่น โดยการหาหนทางที่จะทำให้เกิดความชอบธรรมตามกฎหมาย และความน่าเชื่อถือของฝ่ายตรงข้าม

ตลอดจนเพื่อที่จะ โศกเดี่ยวฝ่ายตรงข้ามของตน ออกจากประชาชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางกายและทางใจ ในเวลาเดียวกัน จะแสวงหนทางให้ได้รับการหนุนหลังฝ่ายตน เพื่อความชอบธรรมตามกฎหมาย และเกิดความน่าเชื่อถือเพื่อดำเนินการให้เกิดอำนาจเหนือประชาชนฝ่ายเดียวกันนั้น

ภาพที่ 2.6 ความแตกต่างระหว่างการสงครามตามแบบกับการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน

ที่มา: หลักนิยมและยุทธศาสตร์ศึกษา 2009 เล่มที่ 1 การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน (Irregular Warfare) กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2552

ตามภาพที่ 2.6 นอกจากที่กล่าวมาในข้างต้นเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการสงครามตามแบบกับการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน จะเห็นแนวโน้มรูปแบบของการสงครามในอนาคต ดังนี้

- 1) กำลังรบจะไม่ใช้ทหารประจำการในกองทัพอีกต่อไป ประชาชนคิดอาวุธอาจเป็นกำลังรบในกองทัพแต่ละฝ่ายได้ เช่น กองกำลังสตรี และเด็ก
- 2) เป้าหมาย และเหยื่อของสงครามไม่อาจแยก ทหารหรือพลเรือน
- 3) สนามรบ ยุทธภูมิ ไม่จำกัดบริเวณ จะมีสมรภูมิเกิดขึ้นแม้แต่ในโลกไซเบอร์

4) นำอาวุธในทุกรูปแบบมาใช้โดยไม่จำกัด แม้แต่สารพิษก็ไม่มีกฎเกณฑ์ในการห้ามใช้

5) ใช้ยุทธวิธีทุกรูปแบบ ทั้งการปะทะซึ่งหน้า ลอบสังหาร วิชาสงคราม สังหารหมู่ อย่างผสมผสานมีเป้าหมาย

6) ไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศควบคุม

7) ไม่มีชาติเป็นกลาง มีแต่ฝ่ายเรา เพราะทุกฝ่ายได้รับผลกระทบแทบทั้งสิ้น

8) ไม่มีการประกาศสงคราม

9) ระยะเวลาการทำสงครามไม่จำกัด

10) กองทัพประจำการ ต้องพัฒนาตัวเองทุกรูปแบบในการเผชิญหน้ากับฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งการนำเอาสงครามนอกแบบกลับมาใช้

ในแนวความคิดการปฏิบัติการเกี่ยวกับการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนนั้นมีปฏิบัติการและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนดังนี้ (ศพย.ยศ.ทบ. 2552: 22)

1) การก่อความไม่สงบ

2) การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ (COIN)

3) การสงครามไม่ตามแบบ (Unconventional Warfare: UW)

4) การก่อการร้าย

5) การต่อต้านการก่อการร้าย

6) การป้องกันภายในประเทศเพื่อนบ้าน (Foreign Internal Defense: FID)

7) การปฏิบัติการเพื่อเสถียรภาพ การรักษาความมั่นคง การเปลี่ยนผ่านและการฟื้นฟู (สรปฟ.)

8) การสื่อสารทางยุทธศาสตร์ (Strategic Communications)

9) การปฏิบัติการจิตวิทยา

10) การปฏิบัติการพลเรือน – ทหาร (Civil – Military Operations: CMO)

11) การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (IO)

12) กิจกรรมทางด้านข่าวกรองและต่อต้านข่าวกรอง

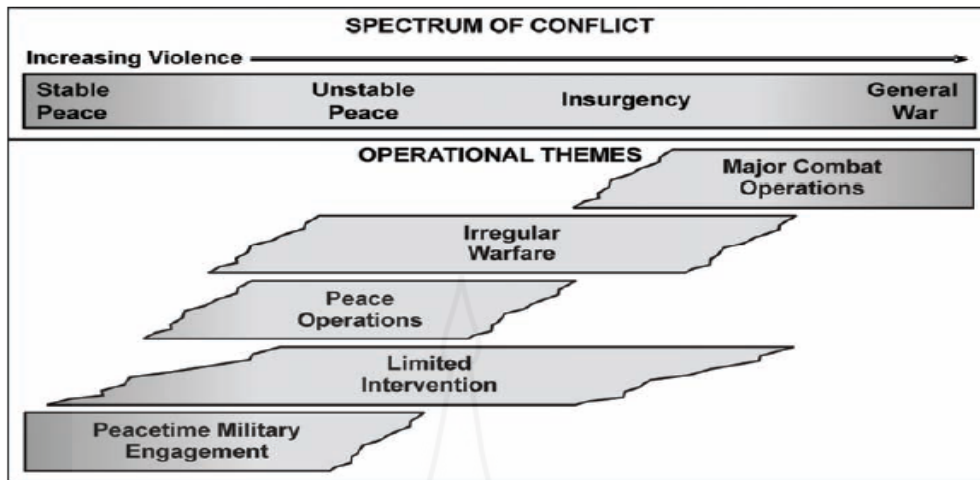
13) กิจกรรมด้านอาชญากรรมข้ามชาติ ประกอบด้วย การค้ายาเสพติด การลักลอบค้าอาวุธและการทำธุรกรรมทางการเงินโดยผิดกฎหมาย ที่สนับสนุนหรือดำรงสภาพ การสงครามที่ไม่เป็นปกติ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่บังคับใช้ด้วยกฎหมายเพื่อต่อต้านกลุ่มดังกล่าว

ในแนวคิดดังกล่าวได้ระบุไว้ว่า “หัวใจหลักของ การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน คือการก่อความไม่สงบและการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ โดยจุดประสงค์ของการก่อความไม่สงบ คือ การล้มล้างและถอดถอน รัฐบาลที่ได้รับการจัดตั้งหรือโครงสร้างทางสังคม การก่อการร้ายและการต่อต้านการก่อการร้าย เป็นกิจกรรมย่อย ๆ ของการก่อความไม่สงบและการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ อย่างไรก็ตามการก่อการร้ายนั้นอาจจะยื่นหยัดแต่เพียงลำพัง เมื่อจุดประสงค์ของมัน คือ การบังคับหรือคุกคามรัฐบาลหรือสังคม โดยไม่มีการล้มล้าง รัฐบาลหรือสังคมนั้น” (ศพย.ยศ.ทบ.2552: 23)

สรุปได้ว่าในทางปฏิบัติทั้งการสงครามและการปฏิบัติทางทหารเป็นการผสมผสาน การปฏิบัติการต่าง ๆ ของการสงครามตามแบบและการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนความสมดุล หรือการเพ่งเล็งพื้นฐานต่าง ๆ ของการปฏิบัติการได้ชี้ให้เห็นคุณลักษณะอันโดดเด่นในตัวเอง ของสงครามที่ดำเนินไปใน การทัพหรือการยุทธ์หลัก ดังนั้นในแนวความคิดนี้หมายความว่า สงคราม การทัพ หรือการรณรงค์นั้น ประเด็นเพ่งเล็งพื้นฐานมุ่งต่อการปฏิบัติการต่าง ๆ ในการสงคราม ที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน จึงมีฐานะเป็นสงครามหรือการทัพ (การรณรงค์) ในการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนด้วยเช่นกัน

นอกจากได้มีการกำหนดแนวความคิดเกี่ยวกับสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน ไว้ในแนวความคิดการปฏิบัติการยุทธ์ร่วมดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น กองทัพบกสหรัฐอเมริกาได้ กำหนดให้การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนเป็นหัวข้อหลักสำคัญทางการยุทธ์ (Operational theme) ในคู่มือราชการสนาม 3-0 ว่าด้วยการปฏิบัติการของกองทัพบก (FM 3-0 Operations Feb 2008) ซึ่งออกในเดือน กุมภาพันธ์ ปี 2008 ซึ่งถือเป็นหลักนิยามหลัก (capstone doctrine) ของกองทัพบก สหรัฐอเมริกา

ในหลักนิยามหลักถือเป็นแม่บทให้แก่หลักนิยามอื่นๆ ในชั้นรองลงมาตามลำดับ กล่าวคือ การพัฒนาหลักนิยามที่ว่าด้วยรายละเอียดของหน่วย/เหล่าสายวิทยาการจะยึดถือหลักนิยามหลักเป็นแม่บท ปัจจุบัน กองทัพบกสหรัฐอเมริกา ยึดถือแนวคิดการปฏิบัติการเต็มย่านความขัดแย้ง (Full spectrum of Operations) เป็นแนวความคิดหลักในการปฏิบัติการของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา FM 3-0 Operations 2008 ของกองทัพบกสหรัฐ ฯ ได้กำหนดย่านความขัดแย้งกับหัวข้อหลักสำคัญทางการยุทธ์ไว้ตามภาพข้างล่าง ดังนี้

ภาพที่ 2.7 ย่านความขัดแย้ง (SPECTRUM OF CONFLICT)

ที่มา: FM 3-0 Operations 2008 ของกองทัพบกสหรัฐ ฯ

จากภาพย่านของการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนเริ่มต้นจากช่วงเวลาสงบที่ไม่มีเสถียรภาพ(Unstable peace) ไปจนถึงช่วงเวลาของความไม่สงบ (Insurgency) และคาบเกี่ยวในห้วงเวลาบางส่วนของสงครามทั่วไป (General War)

นอกจากได้กำหนดให้ การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนนั้นอยู่ในหัวข้อหลักสำคัญทางการยุทธ์แล้วได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ “การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนเป็นการต่อสู้ด้วยความรุนแรงระหว่างรัฐ (State) และตัวแสดงที่ไม่ได้เป็นรัฐ (non state actors) เพื่อสร้างความชอบธรรมตามกฎหมายและสร้างอิทธิพลเหนือประชาชน รูปแบบอันกว้างขวางของความขัดแย้งนี้มีการก่อความไม่สงบ (insurgency) การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ (Counterinsurgency) และสงครามนอกแบบ (Unconventional warfare) ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมหลักสำคัญ” (USARMY, 2008: 2-10)

ลักษณะของการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนตาม FM 3-0 Operations Feb 2008 อธิบายไว้ดังนี้ “...การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนแตกต่างจากการปฏิบัติการตามแบบ... สองประเด็น ประเด็นแรก มันเป็นสงครามท่ามกลางและภายในหมู่ประชาชน ความขัดแย้งนั้นไม่ได้ดำเนินไปเพื่อให้ได้อำนาจสูงสุดทางการทหารแต่เพื่อพลังอำนาจทางการเมือง...ประเด็นที่สอง การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนยังแตกต่างจากสงครามตามแบบ โดยเน้นความสำคัญต่อแนวทางในทางอ้อมด้วยตัวของมันเอง ... การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนหลักคือการเผชิญหน้าทางการทหารโดยตรง...ในการลี้ภัยและทำให้ฝ่ายตรงข้ามอ่อนกำลังลง บ่อยครั้งที่มันเป็นเครื่องมือในทางปฏิบัติสำหรับฝ่ายที่อ่อนแอกว่า...เป็นการหาหนทางเอาชนะเจตจำนงของฝ่ายตรงข้าม

ด้วยการบั่นทอนอย่างต่อเนื่องและกดดันในระดับต่ำอย่างสม่ำเสมอ ในบางกรณีมันมุ่งเป้าหมายไปยังประชาชนและหลีกเลี่ยงกองกำลังตามแบบ แนวทางนี้สร้างความไม่มีเสถียรภาพขึ้น มันทำลายต่ออำนาจของฝ่ายพลเรือนอย่างรุนแรงในการกระทำให้ความรับผิดชอบในเบื้องต้นของฝ่ายพลเรือน เป็นไปโดยสมบูรณ์ด้วยการจัดการเรื่องความมั่นคง” (USARMY 2008: 2-10)

การจัดกลุ่มการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนตาม FM 3-0 Operations Feb 2008 ได้จัดกลุ่มการปฏิบัติและให้ความหมายไว้ดังนี้

1) การป้องกันภายในประเทศเพื่อนบ้าน (Foreign Internal Defense) การป้องกันภายในประเทศเพื่อนบ้าน เป็นการมีส่วนร่วมโดยหน่วยงานฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหารของรัฐบาล ในโครงการปฏิบัติต่างๆที่นำมาใช้โดยรัฐบาลอื่นหรือองค์กรอื่นๆที่กำหนดขึ้นเพื่อให้สังคมของรัฐบาลนั้นปลอดภัย ตลอดจนปกป้องสังคมนั้นจากการล้มล้างอำนาจ ไม่มีชื่อ ไม่มีแปะและเกิดความไม่สงบขึ้น กรณีของการปฏิบัติการป้องกันภายในประเทศเพื่อนบ้านนั้นเป็นการสนับสนุนทั้งทางอ้อมและทางตรง

2) การสนับสนุนต่อการก่อความไม่สงบ (Support to Insurgency) กองกำลังของกองทัพบก อาจจะสนับสนุนการก่อความไม่สงบต่อระบบการปกครองที่คุกคามผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา ปกติกองกำลังปฏิบัติการพิเศษของกองทัพบก เป็นหน่วยจัดการกองกำลังทางบกของสหรัฐอเมริกาในเบื้องต้น การฝึก การจัดหน่วยและการให้ความสำคัญในเชิงภูมิภาคของกองกำลังเหล่านี้ทำให้พวกเขาเหมาะสมเป็นอย่างดีสำหรับปฏิบัติเหล่านี้ กองกำลังตามแบบของกองทัพบก ซึ่งสนับสนุนการก่อความไม่สงบจัดการด้านการส่งกำลังบำรุงและการฝึก แต่ปกติไม่ดำเนินการปฏิบัติการเชิงรุกหรือเชิงรับ

3) การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ (Counterinsurgency) การป้องกันและปราบปรามความไม่สงบคือ การปฏิบัติต่างๆของกำลังทหาร กำลังกึ่งทหาร การปฏิบัติทางการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยาและทางฝ่ายพลเรือน โดยรัฐบาล เพื่อเอาชนะการก่อความไม่สงบ... เพื่อเอาชนะการต่อต้านของกองกำลังติดอาวุธ ลดการเป็นปฏิปักษ์กันในทางอ้อม

4) การสู้รบกับการก่อการร้าย (Combating Terrorism) การสู้รบกับการก่อการร้ายเป็นการปฏิบัติต่างๆ อันประกอบด้วย การต่อต้านการก่อการร้าย (Antiterrorism) (มาตรการป้องกันที่นำมาใช้เพื่อลดความเสียหายจากการปฏิบัติของผู้ก่อการร้าย) และการตอบโต้การก่อการร้าย (Counterterrorism) (มาตรการเชิงรุกที่นำมาใช้เพื่อป้องกัน, ป้องกันและตอบโต้ต่อการก่อการร้าย)... การก่อการร้าย (Terrorism) เป็นการใช้ความรุนแรงโดยปราศจากสถานะทางกฎหมาย เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวอยู่เสมอการปฏิบัติเหล่านี้คือเจตนาที่จะบังคับหรือข่มขู่รัฐบาล หรือสังคมให้เป็นไปตามเป้าหมายซึ่งปกติเป็นไปในทางการเมือง ศาสนา หรือทางความคิด... เข้าศึก... อาจจะ

หันไปใช้วิธีการก่อการร้าย การโจมตีของผู้ก่อการร้ายสามารถสร้างผลกระทบอย่างไม่ได้สัดส่วนไม่ได้ ส่วนต่อกำลังตามแบบ ผลกระทบของพวกมันต่อสังคมสามารถสร้างผลอันยิ่งใหญ่

5) สงครามนอกแบบ (Unconventional warfare) สงครามนอกแบบ คือ ย่าน (spectrum) ของการปฏิบัติการทางทหารและกำลังกึ่งทหาร ปกติเป็นการปฏิบัติในห้วงเวลายาวนาน เป็นการดำเนินการผ่านทางประชาชนพื้นเมืองในท้องถิ่นหรือกองกำลังตัวแทน ผู้ซึ่งได้รับการจัดการ ฝึก ประกอบกำลัง ได้รับการสนับสนุนและได้รับการอำนวยความสะดวกในระดับที่ผันผวนจากแหล่งภายนอก มันรวมถึงสงครามกองโจร การบ่อนทำลาย การก่อวินาศกรรม กิจกรรมด้านข่าวกรองและการส่งกลับ โดยได้รับความช่วยเหลือไม่ตามแบบ

สรุปได้ว่า การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนเป็นการดำเนินสงครามที่มุ่งเน้นสร้างผลกระทบต่อประชาชนเป็นสำคัญกว่ากำลังทหาร เป็นการดำเนินการสงครามระหว่างรัฐกับตัวแสดงที่ไม่ได้มีสถานะเป็นรัฐ วัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อผลทางการเมือง แนวความคิดการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนของกองทัพสหรัฐ ฯ ได้บรรจุไว้ในหลักนิยามหลักของกองทัพบกสหรัฐ ฯ และกิจกรรมที่ถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน คือ การก่อความไม่สงบ การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบและการสงครามนอกแบบ

5. ภัยคุกคามรูปแบบใหม่: กรณีศึกษาประเทศไทย

ในตอนที่แล้ว ได้กล่าวถึงแนวคิดของการสงครามในยุคที่ 4 และส่งผลถ่ายทอดมาสู่รูปแบบของสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน ซึ่งมีความเป็นทั่วไป ในลักษณะสากล แต่จำเพาะเจาะจงวางน้ำหนักต่อทางด้านปฏิบัติการทางทหารเท่านั้น ในการดำเนินสงครามในยุคที่ 4 ตามแนวคิดหลักของสหรัฐอเมริกาที่กล่าวมาเป็นเพียงการวาดภาพลักษณะของสงครามที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ในรูปแบบของการใช้ความรุนแรงด้วยกำลังทหาร กึ่งทหารหรือการกระทำใด ๆ ก็ตามที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐบาล ด้วยการหลีกเลี่ยงความเข้มแข็งทางทหารอันเป็นเสาหลักของรัฐบาล ทั้งนี้ลักษณะของการทำสงครามได้แปรเปลี่ยนไปจากเดิมที่ มุ่งเน้นการใช้กองกำลังทางทหารเข้าทำการรบต่อฝ่ายคุกคาม ไม่ว่าจะมิขนาดกำลังเท่าใด มาเป็นการลดรูปแบบ ขนาดของกำลังที่ใช้ วิธีการปฏิบัติและนำเอาเทคโนโลยีมาเป็นตัวคูณอำนาจกำลังรบสำหรับเอาชนะฝ่ายคุกคาม นอกจากนี้ในการทำสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน ฝ่ายคุกคามเปลี่ยนประเด็นการเอาชนะ จากการทำลายกองกำลังทหารโดยตรงมาเป็นการใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือสร้างผลกระทบหรือแรงผลักดันในการโค่นล้มรัฐบาลฝ่ายตรงข้าม ฉะนั้นตามแนวความคิดที่กล่าวมา เป็นเพียงภัยคุกคามในรูปแบบที่มุ่งเน้นต่อมิติทางด้านกรทหารเท่านั้น ยังไม่ได้กล่าว

ครอบคลุมในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง อย่างทั่วถึง แต่ต้องยอมรับว่า การดำเนินสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติเช่นกัน

เมื่อย้อนมุมมองหันมาศึกษาสถานการณ์ในประเทศไทย จะเห็นว่ามียางสถานการณ์ที่สามารถเทียบเคียงกับหลักการของสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนได้ เช่น กรณีของสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และกรณีของการค้ายาเสพติดและอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งนับวันจะยังคงเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข ปรากฏการณ์ในด้านความไม่สงบที่เกิดขึ้นภายในประเทศ และปัญหาของสถานการณ์ความขัดแย้งทั้งในภูมิภาคและระดับโลกถือเป็นภัยคุกคามต่อประเทศทั้งสิ้นจะมองเป็นเรื่องไกลตัวไม่ได้อีกต่อไป การศึกษากรณีของประเทศไทยในการก้าวเข้าสู่ ศตวรรษที่ 21 นี้ได้มีผู้ทำการศึกษาสถานการณ์ความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกประเทศอยู่ด้วยกันหลายต่อหลายท่าน ทั้งในวงการทหารและพลเรือน แต่จะขอกล่าวถึงบุคคลหน่วยงาน ในวงการทหารเป็นหลัก เพื่อเป็นการเปิดมุมมองในการแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับงานด้านความมั่นคงต่อไป สำหรับ “ภัยคุกคาม” ในปัจจุบันของประเทศไทย ทางทหารไทยให้ความสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากไม่ใช่ภัยคุกคามจากการสงคราม หากแต่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงในรูปแบบอื่น และมีความเกี่ยวข้องกับหลากหลายตัวแสดง แม้กระทั่งธรรมชาติ จึงมีความจำเป็นที่ทางทหารซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในงานด้านความมั่นคงของประเทศต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งทั้งในบทบาทของการเป็นหน่วยงานหลัก หน่วยงานสนับสนุนหรือแม้แต่การให้ความช่วยเหลือในขีดความสามารถทางทหารที่มีอยู่ ซึ่งเป็นการปฏิบัติในมิติอื่นที่นอกเหนือการสงครามเพื่อการรักษาความมั่นคงของประเทศ

5.1 ภัยคุกคามรูปแบบใหม่: ภัยคุกคามที่เปลี่ยนไปจากภัยคุกคามทางทหาร

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กล่าวไว้ในหนังสือ กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ว่า “การสิ้นสุดของยุคสงครามเย็นและการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ภัยคุกคามรูปแบบเดิม (traditional threats) หรือภัยคุกคามตามแบบ (conventional threats) ที่กระทำโดยรัฐต่อรัฐต่ออำนาจอธิปไตยและบูรณภาพเหนือดินแดนของรัฐ ซึ่งเป็นภัยคุกคามทางทหาร (Military threats) นั้นได้ลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่ภัยคุกคามทางทหาร (Non-Military Threats) หรืออาจเรียกได้ว่าภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-traditional threats) ให้เห็นโดยทั่วไปและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขยายวงกว้างไปทั่วโลก” (ประยุทธ์ จันทร์โอชา 2551: 13)

คริสตัส แอบบอด, พอล โรเจอร์ส และจอห์น สโลโบดา พวกเขาได้เขียนหนังสือ “Global response to Global Threats” ซึ่งได้แบ่งประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ออกได้เป็น

4 ประเภท คือ (1) ภัยจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (climate change) (2) ภัยจากการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากร (competition over resource) (3) ภัยจากการเกิดขึ้นใหม่ของชนกลุ่มน้อยในสังคมใหญ่ (Managinalzation of the Majority World) และ (4) ภัยจากการแพร่ขยายอิทธิพลทางทหาร (Global Militarization) นอกจากนี้ยังมีการให้นิยามและแบ่งประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในลักษณะแยกย่อยลงไป เช่น ภัยคุกคามจากโรคระบาด ภัยคุกคามทางสารสนเทศ ภัยจากอาชญากรรมข้ามชาติ ภัยต่อความมั่นคงของมนุษย์และภัยคุกคามด้านภูมิรัฐศาสตร์

สภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือ สมช. ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2543 นายกรัฐมนตรีได้ออกกฎกระทรวง ตามข้อ 1 วงเล็บ 6 ให้ สมช. มีอำนาจในการกำหนดประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย โดย สมช. ได้กำหนดภัยคุกคามรูปแบบใหม่ไว้ 9 ประการ ดังนี้ “...(1) ความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม (2) ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบและสถาบันการเมือง (3) การขาดการสมดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (4) ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและโรคระบาด (5) ความมั่นคงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (6) การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ (7) แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง (8) ยาเสพติด และ (9) ความยากจน จะเห็นได้ว่าภัยคุกคามรูปแบบใหม่มีความมุ่งหมายที่แคบลงและเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยมากกว่าตะวันตก ซึ่งภัยคุกคามรูปแบบใหม่ กองทัพบกได้นำมาไปเป็นบทบาทของกลุ่มการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ของการรักษาความมั่นคง ในขณะที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน หรือ กอ.รมน. ก็ได้นำไปกำหนดเป็นกรอบภัยคุกคาม เพื่อกำหนดแผนงานรักษาความมั่นคงภายในประจำปี 2550...” (ประยูทธ์ จันทรโอชา, 2551: 14)

พลเอก ประยูทธ์ จันทรโอชา ได้กล่าวถึงปัญหาและข้อจำกัดที่กองทัพเผชิญในภัยคุกคามรูปแบบใหม่ไว้ดังนี้ “... ประการแรก กองทัพไม่มีโครงสร้างการจัดองค์การเพื่อจัดการด้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เด่นชัด เพราะโครงสร้างการจัดของกองทัพปัจจุบันเป็นการจัดเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบเดิมในยุคสงครามเย็นที่มองภัยคุกคามทางทหารเป็นหลัก โครงสร้างการจัดจึงได้อิงอยู่กับภารกิจป้องกันประเทศเสียเป็นส่วนใหญ่ ประการที่สอง สืบเนื่องมาจากเหตุผลการจัดโครงสร้างกองทัพเพื่อการป้องกันประเทศกองทัพจึงมิได้กำหนดภารกิจโดยตรงเป็นการเฉพาะที่จะดำเนินการต่อเป้าหมายภัยคุกคามรูปแบบใหม่ได้ ประการที่สาม ไม่มีกฎหมายรองรับให้อำนาจกองทัพในการบริหารจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ประการที่สี่ กำลังพลส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์ ประการที่ห้า การขาดแคลนงบประมาณและเครื่องมือสิ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นและประการสุดท้าย กองทัพยังไม่มีหลักนิยมที่ชัดเจนในเรื่องการปฏิบัติการทางทหารที่นอกเหนือ

การสงคราม (Military Operations Other Than War: MOOTW) เพื่อเป็นการรองรับการจัดโครงสร้าง ภารกิจ บุคลากร การบริหารจัดการเฉพาะที่จะเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่...” (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2551: 16)

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กล่าวไว้ว่า “...เนื่องจากภัยคุกคามที่เป็นประเด็นอ่อนไหวทางการเมือง ได้แก่ความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคมและความไม่เชื่อมั่นต่อระบบและสถาบันทางการเมือง ซึ่งหากกองทัพไทยเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาในทางใดทางหนึ่งแล้วอาจทำให้เกิดความสูญเสียความเป็นกลางทางการเมืองหรืออาจถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองโดยไม่จำเป็น กองทัพไทยจึงได้กำหนดกรอบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่น่าไปสู่การปฏิบัติเพียง 7 ประการ คือ (1) ความมั่นคงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ (3) ยาเสพติด (4) แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง (5) ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและโรคระบาด (6) การขาดดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (7) ความยากจน (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2551: 20)

นอกจากการกำหนดให้บทบาทในการแก้ปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ของกองทัพมี 7 ประการแล้ว ยังได้จัดกลุ่มของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ไว้ดังนี้ “...กลุ่มที่ 1 เป็นภัยเร่งด่วนและเฉพาะหน้า หรือระยะสั้น...ประกอบด้วย ภัยที่ 1 ภัยที่ 2 ภัยที่ 3 และภัยที่ 4 กลุ่มที่ 2 เป็นภัยที่มีระยะเวลาในการส่งผลกระทบต่อสังคมในระยะปานกลาง...ประกอบด้วย ภัยที่ 5 และภัยที่ 6 กลุ่มที่ 3 เป็นภัยระยะยาว คือภัยที่ 7...”

ต่อมา โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูงได้ยกร่าง คู่มือราชการสนาม 3-07 ว่าด้วยการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการสงคราม พ.ศ. 2551 ซึ่งรอการประกาศใช้เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์หลักนิยามทางทหารของกองทัพบก ได้กำหนดรูปแบบของการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงครามซึ่งมีองค์ประกอบการปฏิบัติการทางทหารประกอบด้วย การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ การดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ การสนับสนุนการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติด การต่อต้านและตอบโต้การก่อการร้าย การช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม การสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัย การค้นหาและกู้ภัยการสนับสนุนทางทหารต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน การควบคุมการแพร่ขยายของอาวุธการประกันเสรีในการเดินเรือและการบินผ่านการปฏิบัติการอพยพผู้ไม่มีส่วนในการรบ การคุ้มครองการเดินเรือ การบังคับใช้เขตหวงห้ามการแทรกแซงและสกัดกั้นในน่านน้ำ การแสดงกำลัง การโจมตีและการตีโฉบฉวย การสนับสนุนการก่อความไม่สงบในประเทศอื่น การปฏิบัติการทางทหารอื่น ๆ ที่มีใช้สงคราม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าในส่วนของกองทัพบกได้มีการพัฒนาหลักนิยามที่รองรับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ในบางส่วนบ้างแล้ว แต่ยังคงขาดการทดสอบหลักการและการยอมรับ

จากผู้ใช้งานซึ่งเป็นหลักการในการพัฒนาหลักนิยมทางทหารของกองทัพไทย อย่างไรก็ตาม ร่างคู่มือราชการสนาม 3-07 ที่ รร.สธ.ทบ.ได้พัฒนาขึ้นถือเป็นส่วนหนึ่งในหลักนิยมของ กองทัพบก ซึ่งจะรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่หรือไม่ขึ้นอยู่กับนำไปใช้งานและยืนยันความ ถูกต้องต่อไป แต่ที่เป็นที่สังเกตคือ คู่มือราชการสนามฉบับนี้พัฒนาขึ้นจากสภาพแวดล้อมของไทย เป็นการเฉพาะซึ่งถือเป็นความริเริ่มสำคัญในการพัฒนาหลักนิยมที่เป็นลักษณะเฉพาะเจาะจงและ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทัพบกโดยแท้จริง

5.2 ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ตามยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม

กระทรวงกลาโหมได้กำหนดภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงด้านการป้องกัน ประเทศในอนาคต จะมีหลากหลายและซับซ้อนยิ่งขึ้น ซึ่งกระทรวงกลาโหมได้กำหนดภัยคุกคาม เป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ไว้ดังนี้ “ภัยคุกคามทางทหาร ภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหารและภัยคุกคาม จากสาธารณภัยขนาดใหญ่และภัยพิบัติต่าง ๆ”

5.2.1 ภัยคุกคามทางทหาร คือภัยที่เกิดจากการรุกรานด้วยกำลังทหารจากภายนอก ประเทศ กองทัพจะเป็นกลไกหลักในการแก้ไขปัญหา โดยกองทัพจะต้องเตรียมกำลังพลอาวุธ ยุทโธปกรณ์และแผนการปฏิบัติให้พร้อมที่จะสามารถใช้ได้ทันทีที่ชาติมีภัยคุกคามดังกล่าวปัญหา เส้นเขตแดนที่ยังไม่มีความชัดเจน ทั้งทางบกและทางทะเล จะนำไปสู่การแย่งชิงปกป้องแหล่ง ผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งทางบกและทางทะเล อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามทางทหารได้

5.2.2 ภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหาร คือภัยคุกคามที่ไม่มีผลกระทบต่อเอกราชและ บูรณภาพแห่งดินแดนโดยตรง เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน พร้อมกัน ทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ได้แก่ ปัญหาเสถียรภาพ ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาผู้หนีภัยจาก การสู้รบและกลุ่มต่อต้านรัฐบาลประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาอาชญากรรมตามแนวชายแดน ได้แก่ กองโจรติดอาวุธที่เข้ามาปล้นราษฎรไทยตามแนวชายแดน ขโมยรถยนต์จักรยานยนต์ ลักลอบค้า อาวุธสงครามและการลักลอบค้าของผิดกฎหมายอื่น ๆ รวมทั้งปัญหาการประมง ปัญหาการกระทำ เยี่ยงโจรสลัดปัญหาบุคคลสองสัญชาติและปัญหาค้าแรงงานผิดกฎหมาย

5.2.3 ภัยคุกคามสาธารณภัยขนาดใหญ่และภัยพิบัติต่าง ๆ คือภัยที่เกิดขึ้นจาก ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในลักษณะของสาธารณภัย เช่น อุทกภัย วาตภัย และไฟไหม้ป่า หรือเป็นอุบัติเหตุที่เป็นผลจากการกระทำด้วยน้ำมือมนุษย์ เช่น อาคารถล่ม โรงงาน อุตสาหกรรมระเบิด การก่อวินาศกรรม การทำลายสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศน์ทั้งทางบกและ ทางทะเล มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นสูง กองทัพได้เตรียมมาตรการ ป้องกัน บรรเทาและฟื้นฟูเมื่อเกิดภัย

ดังกล่าวขึ้น นอกจากนี้กองทัพสามารถให้การสนับสนุน ส่วนราชการพลเรือนรวมทั้งองค์กรอื่น ๆ ได้ทันที เมื่อได้รับการร้องขอเพื่อเผชิญภัยพิบัติและสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

5.3 ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ตามแผนพัฒนากองทัพบก ปี 2550-2554

กรมยุทธการทหารบกได้กล่าวถึงบริบทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ตามแผนการพัฒนากองทัพบก ปี 2550-2554 ไว้ดังนี้ “...จากการสิ้นสุดของสงครามเย็น สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงใหม่ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงตามยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ในการจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order) ในแนวทางของวาระโลก ที่มุ่งเน้นความเป็นประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน การรักษาสันติภาพและการเปิดเสรีทางการค้า ทำให้ระบบการเมืองระหว่างประเทศมีลักษณะต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการ โดยทางทางด้านที่เป็นผลสืบเนื่องจากการแข่งขันด้านลัทธิอุดมการณ์และการแข่งขันสะสม/ความขัดแย้งทางอาวุธในระดับโลกได้ลดลง...ยิ่งไปกว่านั้นเหตุการณ์ก่อการร้าย เมื่อ 11 กันยายน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในรูปแบบใหม่ที่ไม่ได้จำกัดอยู่ในรูปแบบของรัฐ (State) หรือชาติ (Nation) เท่านั้น หากยังอยู่ในบริบทของตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ – ชาติ (Non-State Actor) อีกด้วย เช่นกลุ่ม/องค์กรก่อการร้าย...ดังนั้นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ จึงมีความสลับซับซ้อนและไม่สามารถคาดการณ์ได้ สำหรับภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของโลกในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้สามารถจำแนกได้ดังนี้ (ยก.ทบ. 2549: 19 – 27)

5.3.1 ภัยคุกคามรูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งที่สำคัญได้แก่ การก่อการร้าย การค้ายาเสพติด การลักลอบค้าอาวุธ การค้ามนุษย์ โจรสลัด การฟอกเงิน อาชญากรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

5.3.2 ภัยคุกคามที่เกิดจากการแย่งชิงทรัพยากร ในขณะที่ทรัพยากรของชาติที่จะเลี้ยงประชากรเหล่านั้นกลับมีปริมาณลดลง จนเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การแย่งชิงทรัพยากรกันระหว่างประเทศต่างๆ...

5.3.3 ภัยคุกคามที่เกิดจากการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้นและสลับซับซ้อนมากขึ้น...รวมถึงภัยคุกคามที่เกิดจากประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง ใช้พลังอำนาจทางเศรษฐกิจกดดันประเทศที่อ่อนแอด้วยวิธีการต่างๆ

5.3.4 ภัยคุกคามที่เกิดจากการทำลายสภาวะแวดล้อมโลกประเทศที่พัฒนาแล้วจะกดดันให้ประเทศที่กำลังพัฒนาต้องรักษาสภาวะแวดล้อมมากขึ้น ทำให้มีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น...รวมทั้งการเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ สภาวะโลกร้อนหรือสภาวะเรือนกระจกด้วย

5.3.5 ภัยคุกคามที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการสื่อสารคมนาคม ประเทศที่ครอบครองสื่อก็จะใช้สื่อเหล่านั้นให้เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน กดดันประเทศที่

มีแนวทางปฏิบัติ หรือนโยบายที่แตกต่างกันออกไป ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม จิตวิทยา

5.3.6 ภัยคุกคามที่เกิดจากความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติและศาสนา

5.3.7 ภัยที่เกิดจากภัยพิบัติธรรมชาติขนาดใหญ่

5.4 ภัยคุกคามจากประเทศรอบบ้าน ที่คุกคามต่อผลประโยชน์ของไทย

ภัยคุกคามดังกล่าวในห้วง 10 ปีข้างหน้าสามารถสรุปสาเหตุและชนิดของภัย คุกคามที่สำคัญ ได้ดังนี้

5.4.1 ภัยคุกคามที่เกิดจากอาชญากรรมข้ามชาติและความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ของประเทศรอบบ้านซึ่งสร้างปัญหาให้กับประเทศไทย ได้แก่

1) การก่อการร้าย โดยเฉพาะการเข้ามาของกลุ่มก่อการร้ายนานาชาติที่อาศัย สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเงื่อนไข ตลอดจนการเข้าโจมตีต่อบุคคล/สถานที่ใน ประเทศไทยที่เป็นผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา และประเทศตะวันตก

2) การค้ายาเสพติด มีการผลิตและส่งเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย เป็นการทำลายเยาวชนของชาติ นอกจากนี้ ยังใช้ไทยเป็นเส้นทางผ่านไปขายยังต่างประเทศใน ภูมิภาคอื่น ๆ ทำให้ประเทศไทยถูกกดดันจากต่างประเทศ

3) ความปลอดภัยตามแนวชายแดน เช่น กลุ่มโจรต่างชาติเข้ามาปล้น ประชาชน ขบวนการโจรกรรมรถยนต์ และอาชญากรรมอื่น ๆ ซึ่งกระทบกระเทือนต่อความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งการประกอบอาชีพของประชาชนตามแนวชายแดน

4) กองกำลังต่างชาติที่รุกล้ำอธิปไตยเข้ามาในเขตไทย มีอยู่เป็นครั้งคราว ด้วยสาเหตุต่าง ๆ กัน อันนำไปสู่การเผชิญหน้ากับกองกำลังของไทย ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัย ตามแนวชายแดนและมีผลทำให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างกัน

5) ผู้หลบหนีเข้าเมือง และผู้หนีภัยจากการสู้รบที่หลั่งไหลเข้ามาในไทย เป็นจำนวนมาก อันมีสาเหตุมาจากการสู้รบหรือมาหางานทำในประเทศไทย ทำให้เป็นภาระของ ฝ่ายไทยต้องดูแล และอาจมีจารชนต่างชาติแอบแฝงปะปนเข้ามาในรูปของผู้หลบหนีเข้าเมือง เพื่อการหาข่าวฝ่ายเรา ซึ่งยากต่อการตรวจจับหรือการต่อต้านข่าวกรอง

5.4.2 ภัยคุกคามที่เกิดจากความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน อาจนำไปสู่การเผชิญหน้ากันด้วยกำลังทหารได้ในอนาคต เช่น ทางด้านพม่า เนื่องจากทุกประเทศก็ต้องการจะ ครอบครองดินแดนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เนื่องจากการได้ครอบครองดินแดน หมายถึงการได้ ครอบครองทรัพยากรด้วย ในอนาคตหากไทยยังไม่สามารถปักปันเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ให้เรียบร้อย อาจจะเป็นเงื่อนไขของความขัดแย้งระหว่างกันได้

5.4.3 ภัยคุกคามที่เกิดจากการใช้กำลังทหารขนาดใหญ่เข้ารุกรานประเทศไทย

จากการที่ประเทศรอบบ้านและเวียดนามสมัครเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ทำการเปิดประเทศ เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเศรษฐกิจเสรี และเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกประเทศ เพื่อชักจูงต่างชาติให้เข้ามาลงทุน โดยหวังผลการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ เป็นสิ่งบอกเหตุว่าประเทศเหล่านี้จะไม่ใช้กำลังทหารขนาดใหญ่เข้ารุกรานประเทศไทยหรือกล่าวได้ว่าประเทศรอบบ้านและเวียดนามยังไม่มี ความตั้งใจที่จะใช้กำลังทหารขนาดใหญ่เข้ารุกรานประเทศไทย และตราบไคที่ประเทศไทยยังคง นโยบายเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศรอบบ้านและเวียดนามอยู่ต่อไป รวมทั้งยึดหลักการแก้ปัญหาหารือกันโดยสันติแล้วจะสามารถสร้างบรรยากาศแห่งมิตรภาพให้เกิดขึ้นได้

5.4.4 ภัยคุกคามจากสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เพิ่มสูงขึ้นและดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง มีสาเหตุที่ผสมผสานกันทั้งจากขบวนการแบ่งแยกดินแดน กลุ่มอิทธิพลผลประโยชน์และกลุ่มผู้กระทำผิดกฎหมายในรูปแบบต่างๆ ทั้ง การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การสร้างอิทธิพลเพื่อแสวงหาอำนาจทางการเมือง โดยใช้เงื่อนไขทั้งความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และความไม่เป็นธรรมในสังคม รวมทั้งเงื่อนไขอันเกิดจากการประทุพฤติมิชอบของข้าราชการบางส่วน อย่างไรก็ดี กลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนสามารถดำรงการสร้าง ความไม่สงบได้มากที่สุด เนื่องจากได้รับการฝึก มีการวางแผนและมีโครงสร้างการจัดองค์กรที่ดี ยกแก่การตรวจสอบและเข้าถึง โดยแต่ละกลุ่มอาจพึ่งพาหรือแสวงประโยชน์บางส่วนในการสร้างสถานการณ์ร่วมกันทั้งนี้ รูปแบบกิจกรรมการก่อความไม่สงบจึงก่อผลกระทบทั้งทางด้านสังคมจิตวิทยาและการเมือง มีลักษณะอันอาจเรียกได้ว่าเป็นการปฏิบัติการของกองโจรในเมือง นอกจากนี้ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบยังได้สร้างสถานการณ์ให้ปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่อง ด้วยการก่อเหตุร้ายรายวันและปฏิบัติการขนาดใหญ่เป็นระยะ ๆ ตามห้วงเวลา รวมทั้งพยายามที่จะยกระดับสถานการณ์ให้ไปสู่ระดับประเทศและระดับสากล และการปิดกั้นพื้นที่ ปฏิเสธอำนาจรัฐ ซึ่งการปฏิบัติการดังกล่าวของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ได้สร้างความไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินตลอดจนการประกอบอาชีพของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่

5.5 กฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ กรอบวิสัยทัศน์ต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่

กฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์และกรอบวิสัยทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของกองทัพกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ มีดังนี้

5.5.1 บทบาทของทหารตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 77 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐกำหนดบทบาทของทหารไว้ดังนี้ “...รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตยและบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐและต้องจัดให้มีกำลังทหาร... เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ...”

5.5.2 อำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม

1) ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 มาตรา 8 กำหนดให้กระทรวงกลาโหมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ

ก) พิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในราชอาณาจักรปราบปรามการกบฏและการจลาจลโดยจัดให้มีและใช้กำลังทหารตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือตามที่มีกฎหมายกำหนด

ข) พิทักษ์รักษา ปกป้อง สถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์

ค) ปกป้อง พิทักษ์ รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง ตลอดจนสนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหากจากภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชน

ง) ศึกษา วิจัย พัฒนาและดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และด้านกิจการอวกาศ ด้านคลื่นความถี่และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวงกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ

จ) ปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือปฏิบัติการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่มีกฎหมายกำหนดตามมติคณะรัฐมนตรีในการดำเนินการตาม กระทรวงกลาโหมอาจมอบหมายให้ส่วนราชการในกระทรวงกลาโหมหรือหน่วยงานอื่นในกำกับของกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ดำเนินการก็ได้ หรืออาจร่วมงานหรือดำเนินการกับภาคเอกชนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้

5.6 นโยบายแห่งความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่

นโยบายแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2555 ได้กำหนดบทบาทของกองทัพในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ไว้ดังนี้

5.6.1 ให้นำศักยภาพของกองทัพไทยในยามปกติเข้าช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชาติและการพัฒนา และมีส่วนร่วมบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการแก้ไขปัญหาความมั่นคงของชาติในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนและชุมชนพื้นที่ชายแดน (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.2550-2554: 40))

5.6.2 การเฝ้าตรวจชายแดน การสกัดกั้นป้องกันการหลบหนีเข้าเมือง การขนยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมาย การรุกล้ำของกองกำลังติดอาวุธขนาดเล็กบริเวณชายแดน การละเมิดน่านน้ำ โดยเฉพาะจากการประมงผิดกฎหมาย อาชญากรรม และการก่อการร้ายทางทะเล การละเมิดน่านฟ้า โดยเฉพาะการบินล้ำแดน การจารกรรมข้อมูลด้านการป้องกันประเทศด้วยเทคโนโลยีอากาศและอวกาศ และการก่อการร้ายต่ออากาศยานพาณิชย์ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ 2550-2554: 12)

6. นโยบายของกองทัพ: ตัวอย่างจากกองทัพบก

กองทัพบกได้กำหนดนโยบายเมื่อเดือนมีนาคม 2550 โดยได้กำหนดประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่อย่างเด่นชัดว่า “...ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) เป็นภัยคุกคามที่มีได้เกิดจากรัฐ ไม่ได้มุ่งรุกรานหรือยึดครองดินแดน แต่คุกคามต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงโดยรวมของประเทศต่อไป ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยสามารถจำแนกออกได้ดังนี้ (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2551: 55)

- 6.1 ภัยคุกคามจากความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม
- 6.2 ภัยคุกคามจากความไม่เชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบและสถาบันทางการเมือง
- 6.3 ภัยคุกคามจากการขาดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 6.4 ภัยคุกคามจากภัยพิบัติซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและโรคระบาด
- 6.5 ภัยคุกคามจากความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

6.6 ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ

6.7 ภัยคุกคามจากผู้หลบหนีเข้าเมืองในประเทศ

6.8 ภัยคุกคามจากยาเสพติด

6.9 ภัยคุกคามจากความยากจน

สรุปได้ว่ากองทัพบก มีส่วนได้รับผลกระทบจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ตามที่กล่าวมาแล้ว ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นกองทัพบกจึงได้ส่งเสริมให้กำลังพลได้รับความรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ และการสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน ซึ่งมีความแตกต่างจากภัยคุกคามรูปแบบเดิมเป็นอย่างมาก การที่กำลังพลของกองทัพบกจะได้รับความรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้ดังกล่าวนี้จุดเริ่มต้นควรจะเริ่มที่การพัฒนาหลักนิยามเป็นลำดับแรกและก้าวต่อไปในการฝึก และศึกษา เพื่อให้กำลังพลของกองทัพบกพร้อมที่จะนำความรู้เหล่านี้ไปปฏิบัติงานตามแนวทางการใช้กำลังของกองทัพบก 5 ประการ ซึ่งได้แก่ การป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การพัฒนาประเทศ และการปฏิบัติการกิจอื่นๆ ทางทหารที่ไม่ใช่สงครามได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามบทบาทของฝ่ายทหารตามที่กล่าวมาทั้งในระดับกระทรวง เหล่าทัพ จนถึงระดับบุคลากรของกองทัพ เป็นลักษณะทั้งการทำหน้าที่หลักในความรับผิดชอบตามกฎหมาย บทบาทในหน้าที่ของการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนและการปฏิบัติงานร่วมกัน ตามภารกิจที่ได้รับมอบจากรัฐบาลหรือแม้แต่การริเริ่มภารกิจขึ้นเองโดยไม่ต้องรอการสั่งการจากรัฐบาล เช่นการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น การปฏิบัติร่วมกันระหว่างฝ่ายทหารกับฝ่ายพลเรือน ในการเผชิญกับ “ภัยคุกคามรูปแบบใหม่” เป็นสิ่งที่ท้าทายต่อความสำเร็จเป็นอย่างสูง ทั้งนี้เนื่องจากความสลับซับซ้อนของปัญหา และรูปแบบของภัยคุกคามที่เกิดขึ้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและมีใช้ความรับผิดชอบของหน่วยงานหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากแต่เป็นความรับผิดชอบของทุกคนในประเทศที่จะต้องช่วยกันเผชิญกับปัญหาและก้าวเดินไปด้วยกันประเทศชาติจึงจะมีความมั่นคงและดำรงอยู่ได้

7. รัฐบาลพันธกิจด้านความมั่นคงแห่งชาติ

รัฐบาลพันธกิจด้านความมั่นคงหรือความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงนั้นเนื่องด้วยความหมายที่รัฐมีหน้าที่มากกว่าเรื่องของการเมือง การปกครอง แต่โดยฐานะที่มีหน้าที่หรือพันธกิจที่จะต้องปกป้องและให้ความปลอดภัยและสร้างสถานะความมั่นคงของรัฐ เพื่อบรรลุความมุ่งประสงค์สูงสุดของความเป็นประชาคมทางการเมือง ดังนั้นความมั่นคงแห่งรัฐ จึงเป็นหน้าที่หรือ

พันธกิจประการหนึ่งที่รัฐจะต้องมุ่งไปให้บรรลุ การทำความเข้าใจในความหมาย ลักษณะ องค์ประกอบ บทบาท หน้าที่ จึงเป็นความสำคัญเริ่มต้นที่มุ่งไปสู่งานด้านความมั่นคง

7.1 รัฐ ความหมาย ลักษณะ องค์ประกอบ บทบาท หน้าที่

ในการให้ความหมาย คำนิยาม รัฐ นั้นมีการให้ความหมายและคำนิยามกันอย่าง หลากหลายในหลายแง่หลายมุมตามแต่สำนักคิดจะกำหนดขึ้น และมีการแบ่งการนำเสนออีกหลาย ต่อหลายความหมาย คำนิยามด้วยกันอย่างมากมาย ในบางครั้งมีการใช้คำว่ารัฐกับสังคมควบคู่กันก็มี แต่ในความหมาย คำนิยามกลางที่เป็นที่ทราบกัน โดยทั่วไถ้นั้น โดยสรุป รัฐ คือประชาคมทาง การเมืองที่ประชาชนต่างอาศัยอยู่ในดินแดนเดียวกัน มีความเป็นอิสระ เป็นเอกราช ปลอดภัย อำนาจทางการเมืองอื่น (ช โสธร ผู้ทองคำ, 2552:407) ด้วยเหตุที่ รัฐ เป็นกรอบแนวความคิดที่มีความ สลับซับซ้อน มีความหลากหลาย มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน จึงมีการให้นิยามรัฐ อย่างกว้างขวาง การกำหนดคำนิยามจำเพาะในทางการเมืองจึงมีความชัดเจนมากที่สุด สำหรับคำว่า “รัฐ” องค์ประกอบของรัฐที่สำคัญ คือ

- 1) ประชากร (Population) ที่มีจำนวนเพียงพอในการปกครอง
- 2) ดินแดน (Territory) อันหมายถึง ดินแดนที่มีอาณาเขตที่แน่นอน อันเป็นขอบเขต ของอำนาจการปกครอง
- 3) รัฐบาล (Government) ที่ทำหน้าที่ในการปกครองประเทศ
- 4) อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) คืออำนาจสูงสุดในการปกครองที่เป็นแสดงถึง ความเป็นอิสระ ปลอดภัยจากการควบคุมจากภายนอก อันนำมาสู่การสถาปนาทางการเมืองที่สำคัญ หากพิจารณา มุมมองที่มีต่อรัฐ ตามแนวคิดของ โรเจอร์ เบนจามิน และเรย์มอนด์ คูวอล สามารถแบ่งลักษณะของรัฐออกเป็นสี่ประการ (ช โสธร ผู้ทองคำ, 2552: 408)

- 1) รัฐในฐานะที่เป็นรัฐบาล
- 2) รัฐในฐานะที่เป็นระบบราชการ
- 3) รัฐในฐานะที่เป็นชนชั้นปกครอง
- 4) รัฐในฐานะที่เป็นโครงสร้างทางอุดมการณ์

ดังนั้นเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความเข้าใจที่จะกล่าวกันในบทต่อไป จำเป็นที่ จะต้องเข้าใจในความหมายคำต่างๆ ต่อไปนี้ ที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในขอบเขต บทบาท หน้าที่ ตามความหมายของคำเหล่านี้ที่ผู้ศึกษาด้านความมั่นคงควรทราบและทำความเข้าใจความหมายของ คำว่า

“ชาติ” คือ ประชากรที่มีเชื้อชาติเดียวกัน มีความผูกพันทางประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมร่วมกัน ชาติ เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับรัฐ แต่ความแตกต่าง

คือ ชาติ เป็นความผูกพันของประชากรที่มีเชื้อชาติเดียวกัน แต่รัฐอาจประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติ และชาติมีความหมายใกล้เคียงสังคม แต่ความแตกต่าง คือ ชาติ เน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่สังคมเน้นการรวมกันบนพื้นฐานของการกระทำ การปฏิสัมพันธ์ ร่วมกัน

สำหรับ ประเทศ คือ ประชาคมทางการเมือง ที่พัฒนามาจากอาณาจักร ให้มีความสำคัญ กับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชากร ประเทศ มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า รัฐ แต่รัฐ เน้นความเป็นหน่วยทางการเมืองการปกครอง ประเทศจึงมีความหมายที่กว้าง กว่าสังคม แต่สังคม เน้นความเป็นเชื้อชาติเดียวกัน ที่อยู่ภายในประเทศ หรือ นอกประเทศ (ช โสธร ตู๋ทองคำ, 2552: 411) เมื่อได้ทราบความหมายของคำสำคัญ ที่เกี่ยวข้องจะทำให้เข้าใจบทบาท หน้าที่ ของแต่ละคำที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง

สำหรับรัฐชาติสมัยใหม่ ที่มีพัฒนาการตามห้วงระยะเวลาที่ผ่านมา สอดคล้อง กับสังคมที่มีความสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้น อำนาจอันชอบธรรมตามกฎหมายของรัฐ ในการปกครอง การบริหารด้วยหลักเหตุ และผลตามกฎหมาย ในรัฐสมัยใหม่ซึ่งเป็นระบบราชการ อันเป็นเครื่องมือ ของรัฐในการทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน และ มีหน้าที่ในการกระทำการอื่น ๆ ที่สำคัญ โดยหน้าที่ของรัฐ คือ

- 1) การกำหนดหลักประกันสิทธิ เสรีภาพของประชาชน
- 2) การกำหนดความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- 3) การรักษาความยุติธรรม
- 4) การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ให้มี

ความก้าวหน้า ที่ล้วนแต่มีความสัมพันธ์กับการใช้อำนาจด้วยกันทั้งสิ้น

สรุปความแล้ว รัฐชาติ คือ ประชาคมทางการเมืองที่มีองค์ประกอบ คือ ประชากร ดินแดน รัฐบาล และอำนาจอธิปไตย ที่มีประชากรเชื้อชาติเดียวกัน มีความผูกพันกัน มีความจงรักภักดี ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมร่วมกัน (ช โสธร ตู๋ทองคำ, 2552: 419) หาก รัฐ ที่มีสถานะเปรียบเป็นรัฐบาลย่อมจะต้องมีหน้าที่ในการปกป้องมิให้องค์ประกอบของการเป็น ประชาคมทางการเมืองของตนเองนั้น เสียสถานะหรือไร้เสถียรภาพไป นั่นคือ รัฐ จักต้องสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นแก่รัฐของตนเอง โดย รัฐจักต้องมีวิธีการในการดำเนินการต่างๆ ให้เกิดความมั่นคงขึ้นและวิธีการนั้นก็คือ การวางยุทธศาสตร์ในแง่มุมต่างๆ ให้รองรับกับผลกระทบที่มีต่อ รัฐชาติ ไม่ว่าจะเป็นภัยคุกคาม (Threat) หรือความท้าทาย (Challenge) ในโลกยุคปัจจุบันและรวมไปถึงอนาคต เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของรัฐชาติที่วางไว้

สถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน ที่กำลังตกอยู่ในสภาวะ โลกไร้พรมแดนหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “ยุคโลกาภิวัตน์” ทำให้ รัฐชาติต่าง ๆ เผชิญกับปัญหาารุมเร้ามากมาย ไม่ว่าจะเป็น

ในเรื่องของการเมืองระหว่างประเทศ การเมืองภายในประเทศ เศรษฐกิจที่พัฒนาก้าวไกลเกินขอบเขต ที่รัฐจะสามารถควบคุมได้ ประกอบกับปัญหาที่เป็นความขัดแย้งภายในและระหว่างรัฐด้วยตัวเอง ลุกถามจนเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคง เช่นใน อิรัก ซีเรีย หรือแม้แต่ความขัดแย้งที่สั่งสมมานาน ระหว่างเกาหลีใต้กับเกาหลีเหนือ ที่ยังไม่อาจคลี่คลายปัญหาไปในทางสันติ เมื่อมองแล้ว ปัญหาความมั่นคงดังกล่าว น่าจะเป็นผลมาจากความตึงเครียดทางด้านการทหาร แต่ก็ไม่อาจตัดประเด็นกระแสแรงร้าวจากสภาวะโลกาภิวัตน์ไปได้ ดังนั้นในสภาวะนี้ จึงเต็มไปด้วยความสลับซับซ้อนและเกี่ยวโยงกันแทบทุกเรื่องจึงจำเป็นที่จะต้องนำเอาผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์มาเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณา เนื่องด้วยเป็นสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์สำคัญที่จะต้องมีการประเมินตามคุณลักษณะของสภาพดังกล่าวอย่างรอบด้าน

7.2 ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security): ความหมายและขอบเขตของความมั่นคง

“ความมั่นคง” มีความเกี่ยวข้องกับ “รัฐ” (State) โดยตรง ดังนั้นการพิจารณาขอบเขตของความมั่นคงจึงมักจะกำหนดภายใต้ขอบเขตของรัฐชาติ (Nation-State) เพราะเป็นผู้กำหนดขอบเขตของความมั่นคงของประเทศชาติในด้านต่างๆ ที่แสดงถึงพลังอำนาจหรือความอ่อนแอของประเทศชาติ ซึ่งจะถูกนำไปเป็นเงื่อนไขในการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Strategy) และการป้องกันประเทศ ตลอดจนยุทธศาสตร์ทหารในที่สุด เพื่อรักษาความมั่นคงและความอยู่รอดของประเทศชาติ ดังนั้นการทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง จะทำให้เกิดมุมมองที่เข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศ และระหว่างประเทศ สามารถประเมินได้ว่าจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติหรือไม่ เพียงใด รวมทั้งสามารถประเมิน แนวนโยบายในการแก้ปัญหาคความมั่นคงของรัฐเกี่ยวกับการจัดการกับความขัดแย้งและการสร้างสังคมที่มีความร่วมมือในการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงอย่างรอบด้าน

ตามความหมายโดยทั่วไป คำว่า “ความมั่นคง” (Security) หมายถึงสภาวะที่ปลอดภัย ปลอดภัยจากภัยอันตราย ความกลัว ความวิตกกังวล ความไม่แน่นอน เป็นสภาวะของความเชื่อมั่น มีเสถียรภาพและให้ความหมายถึง ระดับของการป้องกันอันตราย ความสูญเสียและการก่ออาชญากรรมอีกด้วย คำว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ” หรือ “ความมั่นคงแห่งรัฐ” มีความหมายเหมือนกัน แม้ว่า “ชาติ” กับ “รัฐ” จะมีความหมายแตกต่างกันก็ตาม แต่ส่วนมากนิยมใช้ “ความมั่นคงแห่งชาติ” มากกว่า (พจน์ พงศ์สุวรรณ 2536: 43) ตามหลักรัฐศาสตร์ มีการใช้คำว่า “รัฐชาติ” (Nation State) หรือ คำว่า “รัฐ” (State) กันอย่างแพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป การใช้คำว่า “ชาติ” มักใช้เป็นส่วนน้อย ฉะนั้นการวิเคราะห์หาความหมายของคำว่า ความมั่นคงแห่งชาติ จำเป็นที่จะต้องพิจารณาคำว่า “รัฐ” ให้เข้าใจเสียก่อนว่ามีองค์ประกอบเช่นใด โดยปกติแล้วรัฐย่อมมีองค์ประกอบสำคัญด้วยกัน 4 ประการ คือ 1) ประชากร 2) ดินแดน 3) รัฐบาล และ 4) อำนาจอธิปไตย

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในขั้นต้น เกี่ยวกับความหมายขององค์ประกอบทั้ง 4 ประการนี้หากขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไปแล้วย่อมไม่เรียกว่า “รัฐ” ซึ่งในมิติทางด้านความมั่นคงแล้วถือว่า “รัฐ” เปรียบเสมือนเป็นตัวแสดงตัวหนึ่ง ส่วนคำว่า “ชาติ” แสดงออกถึงความเป็นเชื้อชาติในส่วนหนึ่ง ซึ่งอาจประกอบด้วยประชากรที่พูดภาษาเดียวกันและอยู่ร่วมกัน รวมทั้งมีขนบธรรมเนียมประเพณีเข้ามาเป็นส่วนประกอบ เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในมิติด้านความมั่นคงจึงใช้คำว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ” เป็นที่สุด ให้ครอบคลุมไปถึงองค์ประกอบทั้ง 4 ประการ และในปัจจุบันตลอดจนองค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน

หากเปรียบรัฐเสมือนบุคคลหรือตัวแสดง อาจกล่าวได้ว่าไม่ว่าบุคคลใดก็ตามย่อมต้องการที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างปลอดภัย ปราศจากภัยอันตราย รัฐจึงเปรียบเสมือนเป็น “ตัวแสดง” หนึ่งในปรากฏการณ์ทางการเมือง โดยเฉพาะทางด้านความมั่นคง แม้ว่า “รัฐ” จะไม่มีชีวิตเหมือนบุคคลทั่วไป แต่รัฐต้องการความอยู่รอด ต้องการดำรงความเป็นรัฐอยู่ต่อไป การจะดำรงสถานภาพเช่นนี้อยู่ต่อไปได้ รัฐ จึงต้องมีพลังอำนาจของชาติที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นเครื่องมือในการพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ หรือสิ่งที่ต้องการ ได้ ซึ่งการพิทักษ์รักษานี้จำเป็นที่จะต้องรักษาองค์ประกอบของรัฐไว้ให้ได้ทุกองค์ประกอบ รัฐจึงจะสามารถดำรงอยู่ต่อไปโดยไม่สิ้นชาติ

เมื่อกล่าวถึงความมั่นคงแห่งชาติ ส่วนมากมักจะเข้าใจกันว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสู้รบ หรือการสงครามโดยตรง ความเข้าใจเช่นนั้นอาจจะเป็นความจริงในสมัยก่อน เพราะเหตุที่ว่าในสมัยก่อนนั้น ภัยคุกคามที่จะมีผลกระทบต่อประเทศชาติได้ ก็คือ การรุกรานด้วยกำลังทหารของต่างชาติที่เหนือกว่า (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 42) ดังนั้นความอยู่รอดของประเทศชาติหรือความมั่นคงแห่งชาติ จึงขึ้นอยู่กับกำลังอำนาจทางทหารเป็นสำคัญ ต่อมาเมื่อโลกได้มีการพัฒนาก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น การศึกษาเฉพาะเรื่องของการสงคราม และการทหารเพียงอย่างเดียว อาจจะเป็นแนวความคิดที่คับแคบจนเกินไป และอยู่ในวงจำกัด ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ที่โลกมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เรื่องของความมั่นคงมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เชื่อมโยงกันในทุก ๆ ด้าน สื่อสารกันอย่างรวดเร็ว อีกประการหนึ่ง การทหารเป็นเพียงองค์ประกอบของพลังอำนาจของชาติอย่างหนึ่งเท่านั้น องค์ประกอบด้านอื่นก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการทหาร ดังนั้น คำว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ” จึงมีความหมายอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมเรื่องต่างๆ มากมาย ทั้งเศรษฐกิจ สังคม-จิตวิทยาและการเมือง

แม้ในยุคปัจจุบัน การทำศึกสงครามด้วยกำลังทหารขนาดใหญ่ยังไม่เกิดขึ้นก็ตาม ด้วยนานาชาติให้ความสำคัญในการใช้มาตรการต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดสงคราม แต่มิได้เป็นการรับรองว่าประเทศชาติจะมีความมั่นคงปลอดภัยได้ ดังนั้นการพิจารณาด้านความมั่นคงแห่งชาติ

ยังคงต้องพิจารณาในสองแง่มุมอยู่เสมอ คือความมั่นคงภายในประเทศ และความมั่นคงจากภัยคุกคามภายนอกประเทศเช่นเดิม แต่ต้องพิจารณาอย่างรอบด้านและลึกซึ้งยิ่งกว่าเดิม ทั้งนี้สาเหตุปัญหา หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นภัยคุกคามอาจเกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการด้วยกัน คือ

1) การคุกคามที่มีสาเหตุมาจากความขัดแย้งเกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติ ที่อาจลุกลามบานปลายจนถึงขั้นการใช้กำลังทหารในการแก้ปัญหาและมีการรุกรานซึ่งกันและกัน อย่างกรณีของ อิรักบุกคูเวต หรือแม้แต่กรณีข้อพิพาทเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนของเขตแดน ระหว่างไทยกับกัมพูชา (กรณีปราสาทพระวิหาร) เป็นต้น

2) ภัยคุกคามจากภายใน เช่นความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ การก่อการร้าย อาชญากรรม รวมถึง ปัญหาทางด้านอื่นๆ เช่น ปัญหาสังคม สภาพแวดล้อม เป็นต้น

ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติจึงเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม-จิตวิทยาควบคู่ไปกับการทหาร ทั้งในยามปกติและยามสงคราม หากได้เจาะจงเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะไม่ (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 42) เป็นที่น่าสังเกตว่า ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทุกประเทศ ล้วนแล้วแต่มีสาเหตุมาจากองค์ประกอบของพลังอำนาจแทบทั้งสิ้น หากองค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติ ในด้านใดเกิดการเสียสมดุลไป ย่อมจะนำมาซึ่งความเสียดต่อความมั่นคงได้ ตัวอย่างเช่น หากการแก้ปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศไม่อาจจะลุกลงไปด้วยการเจรจา ผลที่ตามมาสุดท้ายอาจจะต้องใช้กำลังทหารเป็นตัวตัดสินปัญหาและตามมาด้วยปัญหาด้านความมั่นคง

อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา คือ ไอเซนฮาวร์ ได้กล่าวไว้ว่า “Security is a great burden, but war, the failure of security, would be a catastrophe” ถอดความเป็นภาษาไทยว่า (ความมั่นคงเป็นภาระอันหนักยิ่ง แต่การสงคราม ซึ่งเป็นความล้มเหลวของความมั่นคง จะเป็นหายนะได้) (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 43) ดังนั้นการที่ประเทศหรือรัฐ จะมีความมั่นคงปลอดภัยได้นั้น ไม่ใช่มาจากการทำสงครามเพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย หากแต่มาจากการสร้างสภาพการณ์ในด้านต่างๆ ให้เกิดความมั่นคงและสงบสุขเท่านั้น เพราะการทำสงครามเป็นปลายเหตุของความล้มเหลวด้านความมั่นคงของรัฐ นั่นเอง

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของรัฐดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ความหมายของความมั่นคงแห่งชาตินั้นจะเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของรัฐด้วย ดังที่มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน เช่น

“ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง สภาพที่ชาติบ้านเมือง สามารถดำรงอยู่ด้วยความปลอดภัยทั้งในด้านเอกราช อธิปไตย ในด้านบูรณภาพแห่งดินแดน ในด้านความปลอดภัยและผาสุกของประชาชน ในด้านระบอบการปกครองของประเทศและวิถีการดำเนินชีวิต” (ผิน เกสร, 2524: 2)

“ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง การให้เอกราชของชาติ บูรณภาพของดินแดนและ สวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงและปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย” (พ.ร.บ.ว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน, 2485: 1)

ดังที่ได้กล่าวมานั้น เรื่องของความมั่นคงแห่งชาตินั้น ก่อนข้างจะมีความเกี่ยวพัน และมีความครอบคลุมเกือบทุกเรื่อง ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร รวมทั้งมีผลต่อการกำหนด นโยบายหรือการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลด้วย แม้ว่าความหมายของความมั่นคงแห่งชาติจะมีลักษณะเป็นนามธรรมก็ตาม แต่ผลหรืออิทธิพลจะทำให้เกิดผลกระทบต่อประเทศชาติเสมอ ซึ่งในเรื่องของความมั่นคงแห่งชาตินี้แปรเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์และอาจจะมีการแปรเปลี่ยนตามความจำเป็นของสถานการณ์ในทุกระดับ ตัวอย่างเช่น เรื่องของความมั่นคงของประเทศหนึ่ง อาจหมายถึงความหายนะของอีกประเทศหนึ่งในสมัยหนึ่ง แต่ในอีกสมัยหนึ่งจะกลายเป็นเรื่องของการร่วมมือหรือเป็นมิตรประเทศกันก็ได้ ซึ่งเป็นเรื่องในระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในระดับโลกหรือภูมิภาค อย่างความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับสหรัฐอเมริกา ที่เดิมมีความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมืองและมีการทำสงครามต่อกันในอดีต แต่ปัจจุบันกลับเป็นความร่วมมือทางด้านการค้าระหว่างกัน เช่นเดียวกับปัญหาในเรื่องของความมั่นคงภายในประเทศไทยเกี่ยวกับปัญหาภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ที่คุกคามประเทศไทยในช่วงยุคสงครามเย็น

จากความหมายตามแนวความคิดต่างๆ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปสาระสำคัญได้ว่าความมั่นคงแห่งชาติในปัจจุบัน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของรัฐ ดังนี้ (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 45)

- 1) เอกราช
- 2) บูรณภาพแห่งดินแดน
- 3) สวัสดิภาพของประชาชน
- 4) การปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญหรือระบอบการปกครองที่ประชาชนทั้งประเทศยอมรับ โดยปราศจากการต่อต้าน (ผู้เขียน)

ดังนั้นหากประเทศชาติจะมีความมั่นคงปลอดภัยจะต้องปราศจากสิ่งที่เราเรียกกันว่า “ภัยคุกคาม” (Threats) ทั้งปวง และอาจแบ่งภัยคุกคามออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 46) คือ

1) ภัยคุกคามจากภายนอก หมายถึง การรุกรานซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำของข้าศึกทั้งปวง ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม และไม่ว่าจะเป็นการประกาศสงคราม หรือไม่ประกาศสงครามก็ตาม

2) ภัยคุกคามภายใน อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติการก่อการร้าย หรือการก่อความไม่สงบของกลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน หรืออาจเกิดจากกลุ่มที่มีความไม่พอใจการปกครองของรัฐบาลในปัจจุบัน และก่อการจลาจล หรือความไม่สงบขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การก่อวินาศกรรม การลอบยิงหรือสังหารบุคคลสำคัญ การบ่อนทำลาย ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งการกระทำเช่นนี้ ก็เพื่อต่อต้านการบริหารงานของรัฐบาลของประเทศนั่นเอง โดยมีเป้าหมายที่จะล้มล้างอำนาจอธิปไตยของรัฐในที่สุดและสามารถเข้าควบคุมอำนาจอธิปไตยของรัฐได้โดยสิ้นเชิง

ปัจจุบันมีแนวความคิดที่คุกคามความมั่นคงแห่งชาติในรูปแบบที่ชาติมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา กำลังเผชิญอยู่ และทำให้เกิดแนวความคิดของสงครามในยุคที่สี่ (Fourth Generation Warfare) ขึ้น ซึ่งเกิดจากการพัฒนาแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของการสงครามที่เปลี่ยนแปลงไป (คูการสงครามยุคที่สี่) ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงอันเป็นผลมาจากโลกาภิวัตน์ (Globalization) การกำหนดภัยคุกคามจึงเป็นไปอย่างไม่ชัดเจน เหมือนในยุคสงครามเย็น ดังนั้นการพิจารณากำหนดภัยคุกคามในปัจจุบันจึงมีการพิจารณา รวมไปถึงภัยคุกคามที่ไม่ได้เกิดจากน้ำมือของมนุษย์อีกด้วย อย่างเช่น ภัยคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคร้ายต่างๆ อย่างอีโบล่า ซึ่งก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ การเสียชีวิตของประชากร ในหลายๆ ประเทศแถบอาฟริกา จนทำให้ประเทศที่ประสบปัญหาดังกล่าวได้รับผลกระทบทางด้านความมั่นคงและส่งผลกระทบต่อภูมิภาคทั่วโลกอีกด้วย

7.3 ปัญหาความมั่นคงแห่งชาติในยุคปัจจุบัน และต่อเนื่องไปในอนาคต: ผลจากกระแสความเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์โลกในยุคปัจจุบัน

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) จิร โชค วีระสข กล่าวถึงทรรศนะหนึ่งของ Philippe Legrain ในหนังสือชื่อ Open World: The Truth About Globalisation, London: Time Warner Books UK, 2002 ซึ่งระบุว่ากระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งหมายถึง ชีวิตของเหล่าพลโลกได้เข้าสู่สถานะที่เกี่ยวข้องกับผู้คนและสถานที่อันไกลโพ้นทั่วทั้งโลกมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม (จิร โชค วีระสข, 2549: 2-15) ซึ่งตามที่กล่าวมานี้มีนัยสำคัญที่แฝงถึงความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนพลเมืองโลกอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวิเคราะห์ความหมายที่น่านสนใจของอาจารย์ จิร โชค ที่กล่าวว่า “พึงเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกว่าอาจจะมี ความเสียหายหรืออันตรายเกิดขึ้น โดยเฉพาะเกี่ยวกับตัวของเราเอง โดยเฉพาะความรู้สึกว่าสิ่งที่เคยเป็นตัวตน หรือ อัตลักษณ์ (identity) ของเราเองของสังคมระดับชาติในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมใด

หรือท้องถิ่นใดหรือชาติใด กำลังเริ่มไม่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น...” ในความเสียหายหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นนั้นมีทั้งในระดับบุคคล จนถึงระดับชาติ อันตรายดังกล่าวอาจเทียบได้กับความไม่มั่นคงปลอดภัยที่แสดงออกให้เห็นเป็นตัวตน รูปแบบ หรือแม้แต่ทางความรู้สึกนึกคิดได้ ดังนั้นเราจึงควรทำความเข้าใจในกระแสความเปลี่ยนแปลงที่บังเกิดขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อเตรียมรับมือกับปัญหาที่ตามมา

สำหรับปัญหาทางการเมือง มีทั้งเชิงปฏิฐาน และนิเสธ ในเชิงปฏิฐาน อาจารย์ จิร โชค ได้กล่าวไว้สรุปได้ความว่า การเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ย่อมมีผลกระทบด้านต่างๆ ประการแรก คือ ด้านอำนาจ (Power) ที่นับวันอำนาจระดับท้องถิ่น และระดับชาติได้ลดลงเพราะกระแสโลกาภิวัตน์สามารถทะลุวงเข้าไปได้ถึงอำนาจอธิปไตย โดยเฉพาะในยุคร่วมสมัย อธิปไตยเป็นเรื่องที่พอจะโอนอ่อนผ่อนปรนให้เป็นเรื่องนานาชาติได้ ดังตัวอย่างของอดีตประธานาธิบดีเปรู อัลแบร์โต ฟุจิโมริ ที่ลี้ภัยไปอยู่ญี่ปุ่นและอาจเข้าช่วยสนธิสัญญาส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน เพื่อรับการพิจารณาโทษในเปรู ประการที่สอง นโยบายมีความเป็นทันสมัยและเป็นลักษณะความร่วมมือในด้านต่าง ๆ โดยใช้วิธีการไม่รุนแรงและไม่ยึดติดความเชื่อและศรัทธาที่เข้มงวด ประการที่สาม เกี่ยวกับความเป็นสาธารณะ ที่มหาชนนานาชาติประเทศสามารถแสดงทรรศนะหรือแสดงออกซึ่งปฏิกริยานานาประการได้ อันอาจทำให้ นโยบายและพฤติกรรมเชิงเผด็จการของบางรัฐบาลในบางประเทศลดน้อยลงได้ อย่างกรณีของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มหาชนทั่วโลกได้แสดงความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน (จิร โชค วีระสย, 2549: 2-16; 2-17)

ในทางเศรษฐกิจ การเปิดเสรีด้านการค้าเป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบทุนนิยมโลกที่แพร่กระจายตัวออกไปทำให้เกิดผลทั้งในเชิงปฏิฐาน และนิเสธตามมา ในเชิงปฏิฐาน เป็นการยินยอมให้ระบบทุนขนาดใหญ่แพร่กระจายเข้าไปตามประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งร้านสรรพสินค้าขนาดใหญ่กระจายไปตามประเทศต่าง โดย อาจารย์ จิร โชค ได้กล่าวว่า “มองด้านที่ว่าเมื่อมี เครือข่าย (network) หรือสายโยงใย (chain) ข้ามประเทศย่อมเป็นไปตามแนวคิดที่ว่าด้วยเศรษฐกิจขนาดใหญ่ หรือมาตรฐานใหญ่ (economy of scale) คือ ผลิต กระจาย และการบริโภคคราวละมากๆ ย่อมทำให้มาตรฐานกลาง (ผ่าน ISO) และทำให้ได้ราคาข่อมเยา” (จิร โชค วีระสย, 2549: 2-18) ดังนั้นแนวความคิดในเชิงปฏิฐานดังกล่าว เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมเศรษฐกิจให้มีการขยายตัวเติบโตตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่อาจทำให้เกิดการพัฒนาประเทศควบคู่กันไปตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกระแสโลกาภิวัตน์ ดังเช่น ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่อย่าง Tesco Lotus ที่มีต้นกำเนิดมาจากประเทศอังกฤษ แต่สำหรับประเทศไทย Carrefour และ Makro กลับไม่เป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์แต่อย่างใด

กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ที่ใดๆ ก็ตามในโลกมีความเกี่ยวข้องถึงกันและกันมากกว่ายุคก่อนภายใต้กระแสดังกล่าวทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ขยายวงกว้างออกไปทั่วโลก สังคมไม่อาจอยู่อย่างโดดเดี่ยวภายในแคว้นของคนในชาติพันธุ์เดียวกันเป็นส่วนใหญ่ได้ ในกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์มีความผูกพันกันที่มิตร มีน้ำใจเกื้อกูลต่อกัน และกันมากยิ่งขึ้นซึ่งเป็นแนวคิดในเชิงปฏิฐานเชิงสังคมและวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้จากการแสดงความร่วมมือ เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ประสบเคราะห์กรรมจากภัยพิบัติทางธรรมชาติอยู่บ่อยครั้ง เช่นเดียวกันกระแสโลกาภิวัตน์ทางสังคมยังส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมของสังคมให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังเห็นได้จากตัวอย่างของการรับวัฒนธรรมทางด้านบันเทิงและกีฬา ทั้งจากตะวันตกและตะวันออก ซึ่งเป็นผลดีในการเป็นที่ยอมรับและการพัฒนาคุณภาพในเรื่องดังกล่าว อีกทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกันและกัน

ในแง่ที่เป็นไปในเชิงปฏิฐาน กล่าวสรุปได้ว่าทั้งโลกาภิวัตน์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมเป็นไปในทางที่ส่งผลดีต่อสังคมโลกโดยรวม หากจะนับว่ามีผลกระทบต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ก็อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นไปในเชิงบวกที่ให้ผลดีในแง่ของการพัฒนา แต่หากจะมองในภาพแยกส่วนทางด้านความมั่นคง ก็คงเป็นไปในเชิงนิเสธ ดังที่อาจารย์ จิรโชค ได้ให้ทรรศนะทั้งในเชิงการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ดังจะกล่าวถึงทรรศนะในเชิงนิเสธทั้งสามด้าน ดังนี้

ในทรรศนะนิเสธเชิงการเมือง อาจารย์ จิรโชค ได้ให้ทรรศนะไว้ในประมวลสาระชุดวิชาการแสโลก ประกอบการศึกษาในระดับมหบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราชว่า “การเปลี่ยนแปลงคือไม่เหมือนเดิม ผิดแผกไปจากของเก่าและการเปลี่ยนผ่าน (transition) คือผิดแผกไปจากเดิมแต่มีทิศทาง คือ เข้าสู่สภาวะอีกอย่างหนึ่ง ในกรณีของกระแสโลกเดิมนั้นสภาวะทางการเมือง การปกครอง การต่างประเทศ ส่วนใหญ่จับจูดอยู่ที่หน่วยแห่งการวิเคราะห์ (Unit of analysis) คือ ขอบขันธสัมพันธ์ของการเป็นเผ่าพันธุ์ (tribe) นครรัฐ (city state) และการเป็นรัฐ-ชาติ หรือรัฐประชาชาติ (nation – state) ต่าง ๆ ซึ่งมีความเป็นอิสระ อย่างที่เรียกว่ามีอำนาจเต็มที่หรืออธิปไตย” (จิรโชค วีระสย, 2549: 2-23) ตัวอย่างของทรรศนะในเชิงนิเสธด้านการเมืองที่เห็นเด่นชัด คือ การต่อต้านนโยบายทางการเมืองของรัฐ กลุ่มประเทศ กลุ่มการค้า เศรษฐกิจระดับโลกที่เคยเกิดขึ้น เช่น ในการชุมนุมต่อต้านการประมุของค์กรการค้าโลกที่นคร ซีแอตเติล เมื่อ 30 พฤศจิกายน ค.ศ.1990 ที่นับเป็นตัวอย่างของปฏิกิริยาต่อต้านองค์กรที่ดำเนินการทางเศรษฐกิจ การค้า ระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อการค้าและการเมืองของสหรัฐอเมริกาในเวลาต่อมา และไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2556-2557 ที่กลุ่มต่อต้านรัฐบาล น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีปฏิกิริยาต่อต้าน พ.ร.บ. ปรองดองแห่งชาติ จนเกิดผลกระทบทางการเมืองด้วยการยุบสภา และมีการชุมนุม

ของกลุ่มต่อต้านขับไล่อิทธิพลอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จากข่าวสารการขับไล่อิทธิพลในประเทศแถบอาหรับ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการต่อต้านนโยบายทางการเมืองนั้นเป็นผลมาจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจนเป็นผลให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึกของสาธารณชน ภายในประเทศต่างๆ ในทางทฤษฎีเชิงนิเสธ จนมีการแสดงออกด้วยปฏิบัติการต่อต้าน และเป็นประเด็นทางการเมืองเชื่อมโยงไปถึงรัฐสภา มีพลังขับเคลื่อนในด้านต่าง ๆ ออกมา ทั้งในทางรุนแรงและสันติ และนี่คือ ทฤษฎีเชิงนิเสธทางการเมือง

สำหรับทฤษฎีเชิงนิเสธเชิงเศรษฐกิจกระแสโลกาภิวัตน์ อาจมีผลกระทบที่สำคัญต่อปากท้อง การดำเนินชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้คนทั่วไปมากที่สุด เนื่องจากผลกระทบต่อผลประโยชน์ ตั้งแต่ระดับบุคคล จนถึงระดับมหภาคได้ ตัวอย่างที่เห็นจากปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ทำให้เกิดปัญหาไล่เรียงกันไปตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับประเทศ ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของรัฐบาล จนทำให้เสถียรภาพความมั่นคงทางการเมืองของรัฐบาลสั่นคลอนไปด้วย อีกทั้งการที่มีผู้ต่อต้านการดำเนินงานขององค์กรการค้าโลกซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการค้า การลงทุน ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบกับระบบเศรษฐกิจการค้าในประเทศเล็ก หรือประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เล็กกว่า ซึ่ง อาจารย์ จิตร ไรศฯ ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า “ผู้ที่ต่อต้าน WTO มักเป็นผู้มีแนวคิดเดียวกับผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับลัทธินายทุน...” (จิตร ไรศ, วีระสย, 2549: 2-25) ดังนั้นทฤษฎีดังกล่าว เป็นไปในลักษณะเชิงลบมากกว่า เพราะปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนหรือเสถียรภาพทางการเมือง เพราะเป็นผลกระทบที่มาจากกระแสโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ

นอกจากทฤษฎีเชิงนิเสธในทางการเมือง เศรษฐกิจแล้ว กระแสโลกาภิวัตน์ยังมีทฤษฎีเชิงนิเสธเชิงสังคมและวัฒนธรรมยังเกิดขึ้นอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการหลั่งไหลของผู้คนเข้ามาซึ่งอาชญากรรมข้ามประเทศมีผลกระทบต่อสังคมที่ยากจะสกัดกั้นได้ การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมทั้งจากระดับท้องถิ่นจนถึงระดับนานาชาติเป็นปัญหาต่อการจัดการของเจ้าหน้าที่รัฐ และมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้ หากไม่มีนโยบายในด้านต่างๆ ที่เป็นไปในแนวทางป้องกัน ดังจะได้จากการที่ประเทศไทยให้ความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าจากปัญหาที่ตามมาจากความเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ มีผลมาจากด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะต่าง ๆ แต่หากจะมองที่ประเด็นปัญหาหลักด้านความมั่นคงแล้วอาจสรุปได้ว่า ปัญหาที่ตามมาส่วนใหญ่้น มาจากการเมืองเป็นหลัก ทั้งจากการเมืองระหว่างประเทศและการเมืองภายในประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม แกมมุมทั้งสามล้วนมีความผูกพันเชื่อมโยงถึงกันและกัน และหากด้านใดด้านหนึ่งเคลื่อนไหวตามกระแสความเปลี่ยนแปลง ด้านที่เหลือย่อมได้รับผลกระทบตามไปด้วย และนั่นคือภาพของ

ความมั่นคงแห่งชาติที่ได้รับผลกระทบตามไปด้วย จึงสรุปได้ว่ารัฐจำเป็นที่จะต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ความเคลื่อนไหวทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอยู่ตลอดเวลา เพื่อเตรียมความพร้อมรับเหตุการณ์ที่ผกผันหรือพลิกผันอยู่ตลอดเวลา และป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์อันไม่คาดคิดที่จะเกิดขึ้นต่อความมั่นคงของประเทศ

7.4 แนวคิดใหม่: โลกทัศน์ทำให้เกิดแนวคิดใหม่

แม้ว่ากระแสโลกทัศน์จะดำเนินมาอย่างต่อเนื่องยาวนานมาแล้วก็ตาม แต่ก็ชะงักงันอยู่ในช่วงยุคสงครามเย็น เนื่องจากนโยบายในการปิดกั้นการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ แนวคิดในช่วงยุคสงครามเย็น จึงเป็นแนวคิดการรวมกลุ่มประเทศตามระบบการเมืองโลกที่แบ่งออกเป็นสองขั้วอำนาจหรือสองค่าย โดยค่ายโลกเสรีภายใต้การนำของสหรัฐอเมริกาและค่ายโลกคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของสหภาพโซเวียต ทั้งสองค่ายแข่งขันเผด็จการอุดมการณ์ทางการเมืองและแข่งขันในด้านอาวุธ ทั้งอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธ (จุลชีพ ชินวรร โณ, 2549: 3-21) ความตึงเครียดในช่วงเวลาดังกล่าว จึงเป็นช่วงเวลาของความไม่มั่นคงทางการแข่งขันของอุดมการณ์ทางการเมืองต่างลัทธิ และต่างฝ่ายต่างปิดกั้นการแผ่อิทธิพลของแต่ละฝ่ายที่พยายามแทรกแซงการดำเนินการทางการเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ จากเหตุการณ์ทางการเมือง ในช่วงยุคของสงครามเย็นนั้น ระบบการเมืองโลกมีความไม่มั่นคงและไม่ก้าวหน้าเนื่องมาจากความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน และทั้งสองฝ่ายต่างมีกำลังอาวุธที่สามารถทำลายล้างฝ่ายตรงข้ามได้ตลอดเวลา ดังนั้นจึงเป็นที่เข้าใจกันทั่วไปว่าในช่วงยุคสงครามเย็นพัฒนาการของกระแสโลกทัศน์ได้เกิดความชะงักงันลงชั่วระยะเวลาหนึ่ง ด้วยเหตุผลของการปิดกั้นความพยายามในการแผ่ขยายอิทธิพลทางแนวคิด ลัทธิ อุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งกันและกันระหว่างขั้วโลกเสรีซึ่งมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ และขั้วโลกคอมมิวนิสต์ซึ่งมีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ หากมุ่งความสนใจในช่วงระยะเวลาดังกล่าว จะเห็นถึงการไม่ก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่มุ่งเน้นการใช้กำลังทางทหารมากกว่าความพยายามในทางการเมืองระหว่างประเทศ อีกทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจได้รับผลกระทบตามมา เนื่องจากการทุ่มเทงบประมาณเพื่อการพัฒนาอาวุธ ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ต่อปากท้องของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบเศรษฐกิจของสหภาพโซเวียต ดังนั้นความล้มเหลวทางเศรษฐกิจในยุโรปตะวันออก การเรียกร้องเสรีภาพและการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลนำไปสู่การสิ้นสุดอำนาจของระบบการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ เริ่มตั้งแต่เยอรมันตะวันออกในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1989 และในประเทศคอมมิวนิสต์อื่นๆ ในยุโรปตะวันออกและสหภาพโซเวียตที่แตกสลายออกเป็นรัฐอิสระ 15 รัฐ ในปี 1991 แนวคิดของระบบสองขั้วอำนาจจึงได้สิ้นสุดลงใน ค.ศ. 1992 เป็นต้นมา ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าแนวคิดทางการเมืองที่แตกต่างกัน

มักจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เนื่องมาจากหากการแก้ไขปัญหาทางการเมืองไม่เป็นไป ด้วยสันติวิธี มักจะเป็นเหตุแห่งการใช้กำลังอำนาจทางการเมืองเป็นตัวตัดสินอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม อาจารย์จูลซีฟ ได้กล่าวถึงแนวคิดของ ฟรานซิส ฟูกูยามา ที่ได้เขียน บทความชื่อ “จุดจบของประวัติศาสตร์” (The End of History) ใน ค.ศ. 1989 ว่า “ประวัติศาสตร์ ในช่วงที่ผ่านมาเป็นประวัติศาสตร์ของการขับเคลื่อนระหว่างค่านิยมแบบปัจเจกชนนิยม กับกลุ่มชน นิยม ประชาธิปไตยกับอำนาจนิยมและทุนนิยมกับสังคมนิยม เมื่อคอมมิวนิสต์ล่มสลายลงใน ค.ศ. 1989 เท่ากับว่าประวัติศาสตร์ของการขับเคลื่อนได้จบลงไปด้วยชัยชนะของ ปัจเจกชนนิยม ประชาธิปไตย และทุนนิยม..” แม้เหตุการณ์ความตึงเครียด ได้คลี่คลายลงไปจากความพยายามให้เกิดสันติภาพ และมีความมั่นคงด้วยการแพร่กระจายแนวคิดเสรีนิยมประชาธิปไตยเพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเมือง แต่ปัญหาเก่าที่เคยถูกกดเอาไว้โดยเฉพาะในยุโรป เช่นปัญหาเรื่องของชาติพันธุ์ ในยูโกสลาเวีย จนทำให้เกิดปัญหาทางการเมืองอื่นๆ ตามมา ดังที่ แซมมวล ฮันติงตัน ได้กล่าวไว้ว่า “รูปลักษณะของความขัดแย้งจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เป็นความขัดแย้งทางการเมือง จากอุดมการณ์ทางการเมือง ที่แตกต่างกัน แต่ความขัดแย้งในยุคหลังสงครามเย็นจะเป็นความขัดแย้งที่เกี่ยวกับศาสนา และชาติพันธุ์หรือที่ว่าการปะทะกันทางอารยธรรม” (จูลซีฟ ชินวรโร, 2549: 3-25)

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของความขัดแย้งได้พัฒนาขึ้นอีกครั้งหลังสงครามเย็นหลัง สิ้นสุดทศวรรษ 1990 ด้วยวิกฤตการณ์สันตะเทียนโลกในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ.2001 ที่ทำให้ สหรัฐอเมริกาถูกทำร้ายจากตัวแสดงที่ไม่ได้มีสถานะเป็นรัฐ (non-state actor) นั่นคือ กลุ่มก่อการร้าย Al Qaeda ซึ่งนำโดย อูสมาน บิน ลาดิน จึงเห็นได้ว่าในมิติของความมั่นคงของโลกภาพเหตุการณ์ ของความน่าสะพรึงกลัวไม่ได้มาจากภาพการรบในสงครามแต่เพียงอย่างเดียวอีกต่อไป จากเหตุการณ์ 9/11 เป็นผลให้สหรัฐตัดสินใจทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย (War on Terrorism) ด้วยการส่ง กำลังทหารบุกอัฟกานิสถานและอิรักตามแนวคิดทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ที่เปลี่ยนแปลงไป ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา จึงได้พัฒนาไปตาม สภาพการณ์ของภัยคุกคามที่ก่อตัวขึ้นในรูปแบบใหม่ จึงเห็นได้ว่ามิติของภัยคุกคามต่อความมั่นคง แห่งชาติ เมื่อเปลี่ยนไปตามกาลสมัย ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติจะเปลี่ยนแปลงไปด้วยเสมอ ประเด็นของภัยคุกคาม(Threat) จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงอย่างแนบแน่นตลอดมา ไม่ว่าจะเป็ภัยคุกคามในรูปแบบไหน

แม้จะมีการให้แนวความคิด ปัจจัย ประเด็น ด้านความมั่นคงไว้อย่างมากมายก็ตาม แต่กล่าวโดยสรุปแล้วกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ไม่ว่าจะยุคใดก็ตามส่งผลให้เกิดการพัฒนา แนวความคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติตามมาเสมอ จึงทำให้เกิดสำนักคิดที่มีแนวคิดแตกต่างกัน อย่างหลากหลายมิติตามมา การศึกษาทำความเข้าใจจึงจำต้องอาศัยแกนหลักในการทำความเข้าใจ

ปรากฏการณ์ มูลเหตุ ปัจจัย ความเปลี่ยนแปลงที่บังเกิดขึ้นในห้วงเวลาต่างๆ กัน ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า มูลเหตุหลักของความมั่นคงแห่งชาติ คือ การเปลี่ยนแปลงของโลก ที่มากระทบต่อพลังอำนาจแห่งชาติ อันได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม-จิตวิทยา การทหาร และข้อมูลข่าวสารที่เป็นพลังอำนาจหลักของชาติจนเป็นผลให้เกิดความไม่มั่นคง ปลอดภัย หรือมีผลต่อความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามในที่สุด ซึ่งแม้จะเป็นเสมือนปัจจัยภายนอกก็ตาม หากการตั้งรับในระดับยุทธศาสตร์ไม่เพียงพออาจเกิดผลเสียอย่างร้ายแรงในที่สุด ดังตัวอย่างวิกฤติเศรษฐกิจที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทย

การมีหลักพื้นฐานด้านความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติที่บูรณาการร่วมกัน ทุกภาคส่วนย่อมจะช่วยในการสร้างกระบวนการสำคัญ ด้านความมั่นคงแห่งชาติตามมา การแปลงความคิดด้านความมั่นคงออกไปเป็นแผนการใหญ่หรือยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ย่อมจะต้องมีกระบวนการในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับหลักพื้นฐานด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติที่มุ่งไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ให้ตอบสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติในทุก ๆ ด้านต่อไป

7.5 ความมั่นคงแห่งชาติในมุมมองใหม่: โลกเปลี่ยนมุมมองเปลี่ยน

แนวความคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ ผูกพันอยู่กับภัยคุกคามในรูปแบบเดิมที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังทหารคุกคามในรูปแบบของการทำสงครามระหว่าง “รัฐชาติ” ซึ่งเกิดขึ้นมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 17-19 ในช่วงที่ยุโรปก่อตั้งประเทศเป็นรูปลักษณะของ “รัฐชาติ” จนถึงช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในยุคของสงครามเย็น โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันประเทศจากการรุกรานภายนอก ผลประโยชน์สำคัญของชาติ คือความอยู่รอดของชาติ การให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวมุมมองด้านความมั่นคงแห่งชาติจึงเน้นน้ำหนักที่ความมั่นคงทางการทหาร มุ่งสร้างแสนยานุภาพทางการทหารของตน โดยการพัฒนาทั้งคุณภาพและปริมาณ รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีทางการทหารขึ้น เพื่อนำไปสู่การครองความเหนือกว่าในด้านการทหาร ประเทศมหาอำนาจพยายามสร้างพันธมิตรให้เกิดขึ้นในแต่ละภูมิภาค อย่างเช่น สหรัฐอเมริกา สร้างพันธมิตรด้วยการเสนอผลประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือทางการทหารแก่ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงสงครามเวียดนาม เพื่อจุดประสงค์ในการปิดล้อมทางยุทธศาสตร์ลัทธิสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ สร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นแก่ภูมิภาคอันเป็นจุดประสงค์ทางการเมืองของสหรัฐอเมริกา

นิยามเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติแบบดั้งเดิม จึงเน้นการปลอดภัยจากภัยคุกคามจากภายนอก โดยเฉพาะการคุกคามทางการทหารและการแทรกแซงทางการเมือง โดยมีรัฐทำหน้าที่เป็น “ตัวแสดงหลัก” (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2554: 14-8)

แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติในมุมมองใหม่ ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นจากเดิมที่เป็นเพียงความมั่นคงที่เพิ่งเล็งเฉพาะทางการทหาร สำหรับการป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก แต่เมืองสงครามเย็นสิ้นสุดลง โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ภัยคุกคามด้านความมั่นคงของชาติเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางด้านการทหาร โดยตรง กลายเป็นปัญหาความมั่นคงใหม่ มีมิติ เกี่ยวข้องกับปัญหาของสังคม ปัญหาของมนุษย์หรือที่เรียกว่า ปัญหาความมั่นคงของสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งปัญหาความมั่นคงในเรื่องดังกล่าว ได้เปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์แบบเดิม เนื่องจากผลของการสิ้นสุดการเผชิญหน้าทางการทหาร ระหว่างค่ายทางการเมือง รัฐในยุคหลังสงครามเย็นจึงเผชิญกับปัญหาใหม่ๆ ทั้งในเรื่องของ สิ่งแวดล้อม การย้ายถิ่นฐานของประชากร ผู้ลี้ภัย เศรษฐกิจ ศาสนา การก่อการร้าย รวมไปถึง ความขัดแย้งระหว่างประเทศอีกด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า ปัญหาความมั่นคงในยุคโลกาภิวัตน์ มีความเชื่อมโยงในลักษณะ เป็นปมเครือข่ายเชื่อมโยงถึงกันและกัน อย่างเช่น ปัญหาเรื่องการก่อการร้ายข้ามชาติ อาจมีความเชื่อมโยงกับ กลุ่มอาชญากร ผู้ค้ายาเสพติด ศาสนา เป็นต้น ลักษณะเครือข่ายในรูปแบบ ดังกล่าวนี้นำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีการสงคราม เครือข่าย (Network Centric Warfare) ซึ่งสงครามในลักษณะดังกล่าวพัฒนาขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์หลายๆ อย่าง เช่นการใช้เครือข่ายก่อการร้าย โจมตี ระบบเศรษฐกิจของประเทศ ดังที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ 9/11 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแนวความคิดเกี่ยวกับ ความมั่นคงแห่งชาติจึงหันกลับมาให้ความสำคัญกับความมั่นคงภายในประเทศและความอยู่ รอดของประเทศโดยรวม คือพร้อมเผชิญกับภัยคุกคามทั้งภายในและภายนอก กล่าวคือ ให้ปลอดภัย ภัยคุกคามความมั่นคงในการดำรงอยู่ของประชาชน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547: 14-8)

ความหมายนิยามของความมั่นคงแห่งชาติจึงเปลี่ยนแปลงไป ดังที่ อามอส จอร์แดน และวิลเลียม เทย์เลอร์ (1981) กล่าวว่า ความมั่นคงแห่งชาติ มีความหมายที่มากกว่าการป้องกัน ประเทศจากการถูกโจมตีทางกายภาพ แต่ยังคงมีความหมายโดยนัย รวมถึงการป้องกันในหลากหลายวิธี ในผลประโยชน์ของชาติด้านเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งหากสูญเสียจะส่งผลกระทบต่อคุณค่า พื้นฐานและความอยู่รอดของรัฐ นอกจากนี้ ชาร์ลส เมเยอร์ (1990) กล่าวว่า นิยามที่ดีที่สุดของความมั่นคงแห่งชาติ คือ ศักยภาพในการควบคุมสถานการณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้อยู่ใน สภาวะที่สอดคล้องกับความต้องการของมติมหาชน คือ ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างอิสระ มีความเจริญรุ่งเรืองและมีความอยู่ดีกินดี ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสุดท้าย หรือเป็นความมุ่งประสงค์ของชาติ ที่ทุกรัฐชาติ พยายามมุ่งไปสู่จุดนั้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว มุมมองใหม่ด้านความมั่นคง มีมิติที่ขยายวงกว้างออกไปไม่จำกัด เฉพาะทางด้านการทหาร ซึ่งเป็นมุมมองด้านความมั่นคงในรูปแบบเดิม ดังนั้นมุมมองใหม่ด้านความ

มั่นคง จึงครอบคลุมในทุกด้านของพลังอำนาจแห่งชาติ¹³ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร รวมถึงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงแห่งชาติรูปแบบใหม่ จึงเป็นการพิจารณา “ความมั่นคงของรัฐ” ในลักษณะขององค์รวม โดยคำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัยของประชาชน และความปลอดภัยจากการคุกคามทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศ ในด้านต่าง ๆ¹⁴ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547: 14-11) ดังนั้นการอ้างอิงทฤษฎีด้านความมั่นคง จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิด จากทฤษฎีสัจนิยมที่นิยมใช้ในการอ้างอิงถึงเรื่องของการพิจารณามิติของความมั่นคงก็จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นการผสมผสานหลากหลายทฤษฎี¹⁵ และมีความพลิกแพลงอ่อนตัว แนวความคิดความมั่นคงในแบบเดิมนั้นมีฐานคิดที่สำคัญในเรื่องของ “สัจนิยมทางการเมืองที่เชื่อว่าความเป็นจริงในโลกนี้ก็คือเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ล้วนแล้วแต่มีผลประโยชน์แห่งชาติที่เป็นหนึ่งเดียว มีพื้นฐานอยู่บนผลประโยชน์ของตัวแสดงรัฐเป็นหลัก (กษิร ชิพเป็นสุข, 2551: 961)

การเปลี่ยนมุมมองด้านความมั่นคง ที่ไม่ได้ยึดติดอยู่กับระดับของประเทศเป็นหลัก หันกลับมามอง และคิดว่าสถานการณ์ใดเป็นภัยต่อความมั่นคงและวิธีการจัดการที่จะนำมาใช้นั้นจะส่งผลต่อความมั่นคงที่แท้จริงหรือไม่ หรือก่อให้เกิดความไม่มั่นคงของส่วนอื่นๆ ของสังคมหรือไม่ ซึ่งก็คือ การเปลี่ยนมุมมองจาก “ความมั่นคงของรัฐ” เป็นศูนย์กลางเป็น “ความมั่นคงของมนุษย์” เป็นศูนย์กลาง สำหรับเป็นแนวทางในการกำกับการกำหนดนโยบายความมั่นคงหรือวิเคราะห์สถานการณ์ซึ่งจะทำให้เกิดมุมมองใหม่ๆ มีผลทำให้คุณค่าที่กำกับนโยบายภัยคุกคามและแนวทางในการจัดการความมั่นคงไปด้วย รัฐจำเป็นต้องเปลี่ยนหน่วยวิเคราะห์ทางความมั่นคง ทำให้แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์มีความสำคัญขึ้นในทางนโยบาย (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547: 14-45) ซึ่งทำให้แนวนโยบายของรัฐบาล จะหันเหทิศทางด้านความมั่นคงไปสู่การมองภัยคุกคามรอบด้านที่มีผลต่อประชาชนของประเทศ เช่น ภัยคุกคามจาก ยาเสพติด อาชญากรรม มลภาวะ เป็นต้น แนวคิดดังกล่าวนี้ ก็นิยามความหมายในเรื่องของผลประโยชน์ ที่อาจต้องเปลี่ยนแปลงค่านิยมตามมา¹⁶

¹³ดูรายละเอียด เรื่องของพลังอำนาจแห่งชาติ

¹⁴ดูรายละเอียด ทฤษฎีการสงคราม การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน ภัยคุกคามรูปแบบใหม่

¹⁵ทฤษฎีด้านความมั่นคงที่นิยมใช้ในการอ้างอิง อย่างเช่น ทฤษฎีสัจนิยม ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การให้ความสำคัญกับรัฐเป็นตัวละครที่สำคัญที่สุด อาจเปลี่ยนเป็นตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State Actors) 2) ความอยู่รอดของรัฐ ซึ่งเป็นเป้าหมายของทุกรัฐ เป็นผลประโยชน์แห่งชาติสูงสุด อาจเปลี่ยนเป็นความอยู่รอดของประชาชน 3) การพึ่งตนเอง อาจเปลี่ยนเป็นการพึ่งพาระหว่างกันและกันในกลุ่มของพันธมิตร

¹⁶โปรดดู เรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ

นอกจากการปรับมุมมองด้านความมั่นคง ภาพของภัยคุกคาม นิยามของผลประโยชน์ที่เปลี่ยนไปจากความมั่นคงแบบดั้งเดิมแล้ว แก่นมของกระบวนทัศน์จะมีการปรับเปลี่ยนตามไปด้วย การแก้ไขปัญหาก็ภัยคุกคามที่เรียกว่าภัยคุกคามรูปแบบใหม่ มีความสลับซับซ้อนหลายมิติ

7.6 ทฤษฎีด้านความมั่นคง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้กล่าวถึงผลการศึกษาทฤษฎีด้านความมั่นคงของ พอล วิลเลียม (Paul Williams) ในหนังสือ Security Studies an Introduction จากนักวิชาการด้านความมั่นคงในยุคต่าง ๆ สรุปได้เป็น 7 ทฤษฎี ดังนี้

7.6.1 ทฤษฎีสัจนิยม (Realism) เป็นทฤษฎีสำคัญที่ให้คำอธิบายเกี่ยวกับความขัดแย้งและสงคราม เนื้อหาสำคัญ 3 ประการ คือ

1) การให้ความสำคัญกับรัฐ เชื่อว่ารัฐเป็นตัวแสดงที่สำคัญที่สุด มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวแสดงอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐอื่น ให้เป็นไปตามที่ความต้องการบทบาทในการเมืองโลกคือ หน้าที่ในการดำรงไว้ซึ่งอำนาจของตนและเพิ่มพูนอำนาจของตน

2) ความอยู่รอด เป็นเป้าหมายแรกของรัฐ เป็นผลประโยชน์แห่งชาติสูงสุดที่ผู้นำทางการเมืองทุกคนต้องยึดมั่น

3) การพึ่งตนเอง ไม่มีรัฐ หรือสถาบันอื่นใดที่รัฐหนึ่งจะสามารถไว้วางใจในด้านความอยู่รอดของตนได้ และไม่ยอมรับอำนาจที่เหนือกว่า ต้องพึ่งตนเองในการปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง

7.6.2 ทฤษฎีเสรีนิยม นักปรัชญาคนสำคัญ คือ อิมมานูเอล คานท์ ซึ่งเน้นย้ำความสำคัญของ “รัฐ” ในด้านการสร้างสันติภาพ การสร้างสันติสุขในสังคม การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยการเจรจาและประนีประนอม รัฐนั้นตั้งอยู่บนกฎหมายระหว่างประเทศที่ไม่รับรองพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย แต่การเป็นรัฐนั้นไม่เพียงพอที่จะรับรองสันติภาพในโลกได้

7.6.3 ทฤษฎีเกม ทฤษฎีนี้ใช้เครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ตรวจสอบกลยุทธ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของผู้เล่นเกมสองฝ่าย โดยการใช้สถานการณ์จำลองทางคณิตศาสตร์แบบง่าย ๆ ในการศึกษาความเกี่ยวข้องทางสังคมที่อยู่ยากซับซ้อน ทฤษฎีเกมจะอธิบายให้ทราบถึงศักยภาพและความเสี่ยงที่ควบคู่มาพร้อมกับพฤติกรรมที่ต้องร่วมมือในระหว่างคู่แข่งกันที่ไม่ไว้วางใจกันและกัน

7.6.4 ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) เป็นปรัชญาและทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีแนวคิดหลักว่า บุคคลเรียนรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการที่ต่าง ๆ กัน โดยอาศัยประสบการณ์เดิม สติปัญญาและแรงจูงใจภายในเป็นพื้นฐานมากกว่าอาศัยการรับข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมหรือรับการสอนจากภายนอก ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับ อัตลักษณ์และค่านิยมของกลุ่ม เพื่อเป็นสิ่งที่ทำให้พวกเขาเกิดความมั่นคงภายในกลุ่ม แนวคิดนี้อธิบายว่า

“ผู้นำทางการเมืองมักจะมองรัฐอื่นเป็นมิตรหรือศัตรู และปฏิสัมพันธ์กับรัฐเหล่านั้นบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของรัฐของตน

7.6.5 ทฤษฎีวิพากษ์ ทฤษฎีนี้มองเรื่องความมั่นคงแตกต่างไปจากมุมมองด้านความมั่นคงแบบดั้งเดิม ที่มักให้รัฐเป็นศูนย์กลาง ซึ่งทฤษฎีวิพากษ์เห็นว่ากรมองในแบบนี้เป็นการมองข้ามการเมืองภายในของแต่ละรัฐ ซึ่งเป็นการมองที่ไม่สมจริงและผิดพลาด ดังนั้นจึงเสนอว่ากรมองรัฐเป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งและไม่ใช่เป้าหมายของนโยบายด้านความมั่นคง อีกทั้งควรจะเลิกให้รัฐเป็นศูนย์กลางในการศึกษาเรื่องความมั่นคงและในเรื่องการกำหนดนโยบาย ต้องทำความเข้าใจ ความมั่นคงใน “แนวคิด” ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการเอารัฐเป็นศูนย์กลางและช่วยให้มองเห็นปัจจัยอื่น ที่อยู่ในระดับที่เหนือหรือต่ำกว่า นอกจากนี้ยังต้องทำความเข้าใจความมั่นคงใน “แนวคิดกว้าง” เพื่อให้เห็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นคงอื่น ๆ ที่ต้องเผชิญ

7.6.6 แนวคิดการศึกษาเรื่องสันติภาพ การศึกษาเรื่องสันติภาพยังอยู่ในกรอบของความรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่มีการขยายให้ เป็นสหวิชาการมากขึ้น ซึ่งมองว่าสงครามเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องจัดการให้หมดสิ้นไป การศึกษาเรื่องสันติภาพ คือ การลด กำจัด ความขัดแย้งและการหาทางออกให้แก่ความขัดแย้งที่รุนแรงโดยการใช้สันติวิธี เป้าหมายไม่ได้จัดการกับความขัดแย้งในทุกประเภท เนื่องจากเห็นว่าความขัดแย้งอาจมีประโยชน์บางอย่างทางสังคม แต่สนใจเฉพาะความขัดแย้งที่รุนแรงเท่านั้น

7.6.7 แนวคิดสังคมวิทยาการเมืองระหว่างประเทศ มีมุมมองเรื่องความมั่นคงในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เกี่ยวข้องกับสงคราม ความตาย การอยู่รอด ซึ่งค่อนข้างจะเกี่ยวข้องกับการศึกษาในเชิงยุทธศาสตร์ ไม่ใช่เรื่องของอาชญากรรม ความยากจนหรือความเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่ได้สนใจมิติของปัจเจกชน หรือกลุ่มเล็กๆ แต่สนใจในระดับสังคมจนไปถึงระดับประเทศ (ผลประโยชน์ของประเทศ) ระหว่างประเทศ (บทบาทของรัฐและโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศ) และระดับโลก

ตามที่กล่าวมาข้างต้น ทฤษฎีความมั่นคงที่ยกตัวอย่างมานี้ เป็นแนวทางในการศึกษาความมั่นคงของรัฐ ซึ่งในบางส่วนหนึ่งมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งในรูปแบบต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เน้น ให้ความสำคัญกับสงคราม ความอยู่รอดของประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของแต่ละรัฐ ดังนั้นการเลือกแนวทางในแต่ละทฤษฎีมาทำการศึกษาความมั่นคงแห่งชาติสำหรับในยุคปัจจุบัน อาจจะต้องใช้หลายทฤษฎีประกอบกัน เพื่อทำการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากความซับซ้อนของสถานการณ์ที่ไม่อาจคาดเดาแนวโน้มว่าจะเป็นไปอย่างไร

8. ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงแห่งชาติกับยุทธศาสตร์ชาติ

การที่รัฐจะดำรงคงอยู่ได้นั้นจำเป็นต้องดำรงองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นรัฐให้ครบถ้วนทั้ง 4 ประการ คือ ประชากร ดินแดน รัฐบาล และอำนาจอธิปไตย หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไปย่อมจะไม่สามารถดำรงสถานะความเป็นรัฐได้ ซึ่งนอกจากจะต้องมีองค์ประกอบที่ครบถ้วนแล้ว ยังจะต้องปราศจากสิ่งที่จะมาคุกคามหรือที่เรียกกันว่า “ภัยคุกคาม” (threat) ทำลายสถานะความเป็นรัฐ แต่โดยธรรมชาติแล้วแม้รัฐจะมีความเข้มแข็ง มั่นคงเพียงใดย่อมจะต้องเผชิญกับอุปสรรคนานาประการที่จะขัดขวางการดำเนิน ไปข้างหน้าของรัฐ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่ารัฐนั้นเปรียบเสมือนกับสิ่งมีชีวิต

การที่ประชาชนในชาติหรือรัฐนั้นดำรงชีวิตอยู่ได้โดยปกติ และรัฐดำรงความเป็นเอกราช และมีอำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์เช่นนี้ อาจจะเรียกได้ว่าชาตินั้นอยู่รอด และ “ความอยู่รอด” ของชาตินี้เอง อาจนับได้ว่าเป็น “ผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอดของชาติ” แม้จะมีความหมายกว้าง มีความเป็นนามธรรมสูงก็ตาม แต่ก็มีความจำเป็นที่ รัฐจะต้องมุ่งไปให้ถึง

ด้วยการที่ผลประโยชน์ของชาติ เป็นเป้าหมาย หรือจุดหมายปลายทางอันสำคัญที่ชาติมุ่งไปให้บรรลุถึงหรืออาจกล่าวได้ว่า ผลประโยชน์ของชาติในทุก ๆ ด้าน คือ หัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ชาตินั้นเอง ฉะนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงของชาติกับยุทธศาสตร์ชาติ เป็นสิ่งที่แยกออกจากกัน不得ยาก จนอาจถือได้ว่ายุทธศาสตร์ชาติกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงเป็นเรื่องเดียวกัน และการบรรลุเป้าหมายของชาตินั้น จำเป็นต้องใช้เครื่องมือของชาติทั้งปวงที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องมือดังกล่าว คือ “พลังอำนาจของชาติ” (National Power)

ดังนั้น ในความหมายของ “ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ” คือ วิธีการจัดการให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศชาติ ซึ่งจะเป็นวิธีการที่บูรณาการให้เกิดความมั่นคงขึ้นในประเทศ โดยการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ของพลังอำนาจแห่งชาติ ในแต่ละด้านอย่างประสานสอดคล้องพร้อมเพรียงกัน สนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติที่วางไว้ ซึ่งวิธีการจัดการให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศชาติ อาจะออกมาในรูปของการกำหนด นโยบายด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือใช้ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแบบบูรณาการ พลังอำนาจทุก ๆ ด้านเข้าด้วยกัน ซึ่งในลักษณะความหมายของยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ จะเป็นไปในแนวความคิด กลยุทธ์ อูบายหรือวิธีการ หรืออาจจะมีแผนการรองรับร่วมด้วย แต่ถ้าหากมี นโยบายหรือยุทธศาสตร์ในด้านอื่น ๆ ประกอบ เช่น ยุทธศาสตร์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร เป็นองค์ประกอบ ลักษณะของ

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาตินั้น น่าจะเป็น “แผนการใหญ่” หรือ เรียกว่าเป็น “ยุทธศาสตร์ใหญ่” (Grand Strategy) ด้วยตัวมันเอง โดยไม่จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์อื่นมารองรับ

9. กรอบแนวคิดด้านความมั่นคง ที่นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ

ในการศึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาติ ในมุมมองของรัฐศาสตร์ มีแนวทางในการศึกษา โดยใช้แนวทางการศึกษาต่าง ๆ เป็นตัวนำ เช่น แนวทางเศรษฐศาสตร์การเมือง จิตวิทยาการเมือง สังคมวิทยาการเมือง นโยบายสาธารณะ อำนาจอการเมือง แนวทางภูมิรัฐศาสตร์ ฯลฯ เป็นต้น กรอบแนวคิดด้านความมั่นคง ที่สามารถนำมาพิจารณาหาปัจจัย ประเด็นปัญหาด้านความมั่นคง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติที่นอกเหนือจากกล่าวมา อาจจะใช้ปัจจัยทางด้านกาลเวลาเป็นแนวทางในการศึกษา โดยในมุมมองของรัฐศาสตร์ พิจารณาเป็น 3 ช่วงของเวลา คือ อดีต จะเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์การเมือง ปัจจุบันศึกษาสถานการณ์ที่กำลังเป็นอยู่ และอนาคต เป็นการศึกษาพัฒนาการที่คาดว่าจะเป็นไปได้ ในการศึกษาความมั่นคงของรัฐ จึงควรศึกษา ถึงรากเหง้าความเป็นมาจากประวัติศาสตร์ พิจารณาสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม แล้วคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เนื่องจากแง่มุมของความมั่นคงและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ ในแต่ละยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของสังคมโลก เช่น ภูมิรัฐศาสตร์ในยุคกลางมุ่งเน้นที่ยุโรป ในการศึกษาความมั่นคงของรัฐในแง่มิติของเวลานั้น สามารถตอบโจทย์ของผู้ทำการศึกษาได้ว่า มีแนวความคิด และมองแนวทางความมั่นคงของรัฐในลักษณะใด หากมุ่งเน้นในอดีต จะมีแนวความคิดอนุรักษนิยม ยึดมั่นในสิ่งเก่า เป็นไปในลักษณะของความเป็นชาตินิยม จารีตนิยม รักษาแนวทางที่เป็นมาในอดีต หากมุ่งเน้นสภาวะการณ์ในปัจจุบัน จะมีแนวความคิดในทางสายกลาง ปรับตัวตามสถานการณ์ เป็นลักษณะของ เสรีนิยม สากคมนิยม และหากมุ่งเน้นการเตรียมการเผชิญกับอนาคตที่จะเกิดขึ้น จะมีแนวความคิดแบบหัวก้าวหน้า แสวงหาสิ่งใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเก่า เป็นลักษณะของ อุดมคตินิยม โลกภิวัตน์ ฉะนั้นคำถามที่สำคัญ คือ ความมั่นคงของรัฐแท้จริงแล้วอยู่ตรงไหน จะเป็นไปในแนวทาง รักษาของเก่า ปล่อยให้ไปตามกาลเวลา หรือเตรียมรับสิ่งใหม่ ๆ สิ่งไหนจะยั่งยืนและต้านทานต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปมากกว่ากัน สำหรับความมั่นคงแห่งชาตินั้น มีมากมายหลายมิติ โดยมีมิติหลัก ๆ ได้แก่ มิติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่วนเรื่องของ การปกครอง การทหาร การป้องกันประเทศนั้น เป็นเพียงส่วนย่อยของการเมือง สำหรับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม นิเวศแวดล้อม ถือเป็นปัจจัยใหม่ที่มีอิทธิพลต่อ การเมืองและทิศทางการสร้าง ตลอดจนการรักษาความมั่นคงของรัฐและ

จำเป็นต้องแยกประเด็นเกี่ยวกับมิติทางด้านความมั่นคงแห่งชาติ กับพลังอำนาจแห่งชาติ ให้ชัดเจน ว่าส่วนใดเป็นแง่มุมด้านความมั่นคง ส่วนใดเป็นเครื่องมือ

ในยุคใหม่ รัฐได้ถูกมองว่าเป็นเพียงองค์ประกอบย่อยของสังคมโลก เนื่องจากการฉีกตัวของสังคมโลกที่ไร้พรมแดน ตามกระแสโลกาภิวัตน์จากความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการขนส่ง ความสำคัญของรัฐจึงเปลี่ยนผ่านไปสู่อำนาจระดับอื่น ทั้งไปสู่อำนาจที่เล็กกว่ารัฐ กล่าวคือ จากรัฐไปสู่แวนแคว้น ชุมชน จนถึงปัจเจกชน ตามลำดับ ในส่วนการเปลี่ยนผ่านไปสู่อำนาจที่ใหญ่กว่า รัฐก้าวสู่ ภูมิภาค ทวีป จนถึงระดับโลก ตามลำดับ ดังนั้นกรอบแนวความคิดในการศึกษาความมั่นคงแห่งชาติ จึงยังมีความสลับซับซ้อน หลากหลายมุมมอง และเชื่อมโยงถึงกันและกัน จะดำรงอยู่ในเรื่องใด เรื่องหนึ่งไม่ได้ จำเป็นที่จะต้องเป็นองค์ประกอบรวมกัน จึงจะมีความอยู่รอด

สำหรับกรอบแนวความคิดด้านความมั่นคงที่นำเสนอในเอกสารฉบับนี้ เป็นกรอบแนวความคิดที่เสนอขึ้น เพื่อใช้พิจารณาหาปัจจัย ประเด็นปัญหาด้านความมั่นคงหรือการคาดการณ์ แนวโน้มด้านความมั่นคงในปัจจุบันมี 2 แนวทาง ได้แก่

- 1) แนวทางตามการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก
- 2) แนวทางตามรอยเลื่อนของห้วงเวลา

9.1 แนวทางตามการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก

โลกาภิวัตน์ทำให้รัฐได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงในหลายประการ ที่สำคัญ คือ มีผลกระทบต่อองค์ประกอบของรัฐและอำนาจรัฐ (ชโสรธ ตู้อองคำ, 2552: 424)

องค์ประกอบของรัฐ มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบในส่วนแรก คือ

1) ดินแดน การเปลี่ยนแปลงในโลกาภิวัตน์ ทำให้รัฐต้องแสวงหาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งทำให้พรมแดนที่ถือเป็นเส้นแบ่งเขตแดน ลดความสำคัญลง การเคลื่อนย้ายต่าง ๆ ไปมาระหว่างกันและกัน สะดวกยิ่งขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งในทางใดทางหนึ่ง (บวกหรือลบ)

2) ประชากร ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงประชากร ที่สำคัญ คือ การเคลื่อนย้ายประชากร ที่มีที่มาจากปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม นำมาสู่การเป็นปัจจัยด้านความมั่นคงจากปัญหาของอาชญากรรมข้ามชาติที่ติดตามมาจากการเคลื่อนย้ายของประชากรพลัดถิ่น

3) รัฐบาล ต้องแสวงหาความมีเสถียรภาพทางการเมือง ตามหลักสำคัญแห่งความชอบธรรม ความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารงานเป็นสำคัญ รวมทั้งการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่น

4) อำนาจอธิปไตยเกิดการเปลี่ยนแปลง ได้รับผลกระทบจากกลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับกิจการภายใน แสดงถึงการจำกัดอำนาจอธิปไตยของรัฐ อีกส่วนหนึ่ง ความเปลี่ยนแปลงในโลกาภิวัตน์ ทำให้รัฐชาติหนึ่งเข้าแทรกแซงต่อรัฐชาติอื่น ในส่วนที่มีความสัมพันธ์ต่อหลักการสากล (ช โสธร ตูทองคำ, 2552: 425)

จากปัญหาความมั่นคงของรัฐในอดีต ที่มุ่งเน้นการรักษาความปลอดภัยของประเทศชาติจากภัยคุกคามภายนอกเป็นหลัก¹⁷ แต่ด้วยกระบวนการโลกาภิวัตน์ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ภัยคุกคามในลักษณะดังกล่าว ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นภัยคุกคามในรูปแบบใหม่¹⁸ เกิดประเด็นปัญหาด้านความมั่นคงในรูปแบบแตกต่างกันไป จากเดิมจนเป็นความท้าทายต่อ รัฐ-ชาติ ที่มีเอกราชอธิปไตยต่าง ๆ นอกเหนือไปจากภัยคุกคามที่เคยเป็นแนวคิดในการพิจารณาภัยคุกคามในแบบดั้งเดิม อย่างเช่น ภัยคุกคามอันเกิดจากอาชญากรรมข้ามชาติหรือการลักลอบขนย้ายยาเสพติด ตามแนวชายแดน ปัญหาเหล่านี้ ล้วนเป็นผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยรวมไปถึงความปลอดภัยของผู้คนในประเทศนั้น ๆ ตลอดจนความมั่นคงด้านกำลังอำนาจของประเทศอีกด้วย

ด้วยสภาวะของการขึ้นต่อกันและกัน ดังที่ โรเบิร์ต โทเฮน และ โจเซฟ ไนย์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง สถานการณ์ที่ประเทศหรือตัวแสดงในแต่ละประเทศ สามารถสร้างผลกระทบให้แก่กันได้ ในลักษณะที่ผลักดันให้แต่ละฝ่ายต้องมีการปรับตัวเพื่อตอบสนองหรือรับมือกับผลกระทบอันเกิดจากการ (ไม่) กระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง ผลกระทบถึงกันที่เชื่อมโยงให้แต่ละส่วนต้องมาขึ้นต่อกันและกันเช่นนี้ เกิดจากการไหลเวียนและอิทธิพลของเงินทุนและสินค้า ความคิดและสารสนเทศ อากาศ สสารและชีวิตินทรีย์ และคนและอาวุธ ยิ่งเครือข่ายของปฏิสัมพันธ์ที่รองรับการไหลเวียนดังกล่าว มีระดับความถี่และความหนาแน่นมากขึ้นเพียงใด ก็ยิ่งทำให้เกิดภาวะของการขึ้นต่อกันและกันมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ในแง่นี้ โลกาภิวัตน์ จึงหมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่สร้างเครือข่ายของการขึ้นต่อกันและกัน ให้ขยายตัวครอบคลุมในระดับโลกหรือมีการเชื่อมโยงกันข้ามทวีป (ศุภมิตร ปิติพัฒน์, 2549 : 1-47) ความหมายในลักษณะดังกล่าว ชี้ให้เห็นเด่นชัดถึงความเชื่อมโยงต่อกันและกัน มีผลให้ทุกประเทศต้องปรับตัวรับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะเห็นได้จากการปรับแนวคิดทางยุทธศาสตร์ เพื่อเผชิญกับความสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง

¹⁷ ภัยคุกคามจากภายนอก หมายถึง การคุกคามจากรัฐอื่นรุกรานดินแดนด้วยกำลังทหาร: ผู้เขียน

¹⁸ ूरายละเอียดในภาคผนวก ก ทฤษฎีการสงคราม

ที่เปลี่ยนแปลง ดังตัวอย่างของสหรัฐอเมริกาที่พัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติภายหลังเหตุการณ์ 911 มาเป็น ยุทธศาสตร์การสงครามต่อการก่อการร้าย (War on Terrorism: WOT)¹⁹

ด้วยเหตุที่สภาวะของโลกยุคปัจจุบัน การพัฒนาเทคโนโลยีด้านการคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร การขยายตัวของระบบทุนนิยมโลก จึงเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนทางความคิด การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านทางระบบสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสังคมออนไลน์และการเคลื่อนไหวโดยเสรี ด้วยระบบการขนส่งและสารสนเทศที่รวดเร็ว ทันสมัย ซึ่งเป็นการลด เลิก ข้อจำกัดทางสังคมและกฎหมายที่เป็นอุปสรรคในการข้ามพรมแดนไปมาหาสู่ซึ่งกันและกัน จึงเกิดกระบวนการติดต่อสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ ผู้คน และการดำเนินกิจกรรมในภาคส่วนต่าง ๆ ที่อยู่ต่างคน ต่างเขต ให้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของระบบโลกเดียวกัน รวมถึงสังคมไทยที่นับวันเป็นสังคมเปิด คนในสังคมรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง ไม่มีขีดจำกัดมาปิดกั้นการรับรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งที่เป็นจริงหรือไม่เป็นจริง ภายใต้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการ โลกาภิวัตน์ที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในมิติของความมั่นคงแห่งชาติ จึงมีความเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง เป็นไปตามสภาวะการณ์ของโลก โดยเฉพาะในกระบวนการ โลกาภิวัตน์ที่ส่งผลต่อระบบโลก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการเมืองระหว่างประเทศ ระบบเศรษฐกิจและความมั่นคง เป็นผลทำให้ทุกประเทศต้องปรับแนวคิด นโยบาย ด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของตนเอง เพื่อรองรับการเผชิญสถานการณ์และความท้าทายอันไม่คาดคิดที่อาจเกิดขึ้นแล้วส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ ในด้านต่าง ๆ การศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับกระแส โลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน จึงไม่อาจปฏิเสธถึงความเชื่อมโยงและสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับความมั่นคงแห่งชาติได้

ประเทศไทย เป็นหนึ่งในรัฐ-ชาติ ที่อยู่ภายในระบบโลก เป็นรัฐในสังคมประชาธิปไตยที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงความเปลี่ยนแปลงตามกระแส โลกาภิวัตน์ได้ ดังนั้น การเตรียมการเพื่อรองรับกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดนิ่ง จำเป็นที่จะต้องจัดวางยุทธศาสตร์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่มุมมองของความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อปกป้องผลประโยชน์สำคัญยิ่ง นั่นคือ ความเป็นอยู่ที่ดีและความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศไว้เป็นสำคัญ เกี่ยวกับงานด้านความมั่นคงนั้น มิใช่มุมมองทางด้านการทหารแต่เพียงฝ่ายเดียว ในโลกยุคปัจจุบัน ล้วนมีผลกระทบถึงกันและกันอย่างต่อเนื่องและไม่อาจแยกออกได้อย่างชัดเจน ดังนั้นการเตรียมการในด้านความมั่นคงจึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงหลักพื้นฐานต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้พัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติอย่างเหมาะสมต่อไป

¹⁹ ดูรายละเอียด สงครามในยุคที่สี่

ดังนั้น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง อันมีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก สามารถนำปัจจัยจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีต่อองค์ประกอบและอำนาจของรัฐมาทำการประเมินและพิจารณาปัญหา เพื่อการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงให้มีความสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น

9.2 แนวทางตามรอยเลื่อนของห้วงเวลา

แนวทางตามรอยเลื่อนของห้วงเวลา เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการใช้ปัจจัยของเหตุการณ์สำคัญในห้วงเวลา มาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ตัวอย่างเช่น การล่มสลายของสหภาพโซเวียตในตอนต้นทศวรรษ 1990 มีผลทำให้โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจของโลกที่เคยเป็นมา ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง เปลี่ยนแปลงจากระบบสองขั้วอำนาจ (bipolarity) ระหว่างสหรัฐอเมริกาผู้นำของฝ่าย “โลกเสรี” กับสหภาพโซเวียตผู้นำของประเทศค่ายคอมมิวนิสต์ ไปสู่โครงสร้างใหม่ที่เป็นแบบขั้วอำนาจเดียว (unipolarity) ภายใต้อำนาจการนำของสหรัฐอเมริกา (American hegemony) (ศุภมิตร ปิติพัฒน์, 2549: 1-5) จากความเปลี่ยนแปลงขั้วอำนาจทางการเมืองระดับโลกดังกล่าว มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบโลกตามไปด้วย จนทำให้ดุลอำนาจในระบบระหว่างประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลง จากการที่สหรัฐอเมริกาเป็นฝ่ายครองความเป็นใหญ่เหนือกว่าประเทศอื่น ๆ ในระดับเดียวกัน

ด้วยการที่สหรัฐอเมริกามีแสนยานุภาพทางทหาร เป็นอันดับหนึ่งของโลก ทั้งกำลังทางบก ทางทะเล ทางอากาศและอวกาศ จึงมียุทธศาสตร์ในการใช้กำลังรบป้องกันประเทศออกไปข้างหน้า (forward defense) หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง คือ การส่งกำลังรบออกปฏิบัติการนอกประเทศ (Expeditionary) ดังนั้นด้วยขีดความสามารถทางการทหารและยุทธศาสตร์ทหารดังกล่าว สามารถสะท้อนให้เห็นการวางนโยบายด้านความมั่นคง (security policy) ภายใต้การดำเนินการทางการเมืองระหว่างประเทศ ให้สามารถกำหนดกรอบกติกาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ เสถียรภาพทางการเมือง ความมั่นคงและเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ในฐานะเป็นผู้กำหนดกติกาให้กับรัฐอื่น ๆ อันเป็นการดำเนินนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศในลักษณะของ “ผู้ถือครองผลประโยชน์ในภูมิภาคต่าง ๆ” แตกต่างไปจากยุคการล่าอาณานิคมที่ “ถือครองดินแดนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์” การเป็นผู้ถือครองผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา มักกำหนดนโยบายด้วยการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ของโลก ที่อยู่ในประเทศต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือของพลังอำนาจแห่งชาติทุก ๆ ด้านในการให้ได้มาซึ่งทรัพยากร อันเป็นผลประโยชน์แห่งชาติตามที่ต้องการ

ในช่วงยุคสงครามเย็น เป้าหมายในการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา มุ่งเน้นการเผชิญหน้ากับสหภาพโซเวียต ทั้งการป้องปรามด้วยอาวุธนิวเคลียร์และการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกับประเทศในยุโรปตะวันตก

เพื่อปิดล้อมการแผ่ขยายอิทธิพลของสหภาพโซเวียต แต่เมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลายลง แนวนโยบายต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนไปเป็นการรักษาความเป็นผู้นำโลก ด้วยค่านิยมอุดมการณ์ทางการเมืองของโลกเสรีประชาธิปไตย เพื่อคงความเป็นผู้นำระดับโลกของตนไว้

อย่างไรก็ตาม สภาวะของเอกมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกาไม่อาจจะบอกได้อย่างชัดเจนว่าจะจะเป็นไปในลักษณะเช่นนี้นานเท่าใด หรือแม้แต่จะมีสิ่งใด ที่จะทำทลายความเป็นมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกาได้ แต่ข้อสรุปเบื้องต้นที่ได้ คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจในระบบระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น ได้ส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อการกำหนดสภาพแวดล้อมของการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งที่เป็นเงื่อนไข ข้อจำกัด ตลอดจนโจทย์และโอกาสใหม่ ๆ ที่แตกต่างกันไป แก่ตัวแสดงทั้งที่เป็นรัฐและไม่ใช่อรัฐ ทั้งฝ่ายที่เป็นพันธมิตรของสหรัฐอเมริกามาแต่เดิม ฝ่ายที่เคยเป็นหรือมีแนวโน้มและศักยภาพที่จะเป็นปฏิปักษ์กับสหรัฐอเมริกา (ศุภมิตร ปิติพัฒน์, 2549 : 1-21) ดังที่ปรากฏเหตุการณ์ 911 ที่สั่นสะเทือนทำทลายความเป็นมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกา และส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา ที่ต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ อันเป็นผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศ²⁰

นอกจากนั้น ในการพิจารณาแนวความคิด เกี่ยวกับ ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security) อาจแบ่งเป็นช่วง ๆ ตามสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกได้ ซึ่งในที่นี้แบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงแรก เป็นช่วงการก่อตั้งรัฐชาติจนถึงยุคสงครามเย็นและช่วงที่สอง เป็นช่วงยุคสงครามเย็นจนถึงการเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization world) ซึ่งในยุคปัจจุบัน หรือยุคโลกาภิวัตน์นี้ สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการพัฒนาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ กระแสประชาธิปไตยและผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่เป็นปัจจัยใหม่ในการพิจารณา และกำหนดมุมมองด้านความมั่นคงแห่งชาติ ที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม จากการแบ่งแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงเป็น 2 ช่วงเวลา ตามการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของโลก ทำให้ขอบเขตความหมาย และคำจำกัดความความมั่นคงแห่งชาติ มีความแตกต่างกันไป

9.2.1 แนวความคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ: จากการก่อตั้งรัฐ-ชาติจนถึงสงครามเย็น

แนวความคิดดั้งเดิม เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ หรือเรียกว่า Traditional Security เกิดขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 17-19 ซึ่งเป็นช่วงที่ยุโรปก่อตั้งประเทศเป็นรัฐชาติ (Nation-State) จนถึงช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองในยุคสงครามเย็น (พ.ศ. 2490-2534 หรือ ค.ศ. 1947-1991)

²⁰ศึกษาเพิ่มเติมจาก รายงานทบทวนการป้องกันประเทศรอบสี่ปี สหรัฐอเมริกา

ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนระหว่างค่ายโลกตะวันตก นำโดยสหรัฐอเมริกา กับค่ายโลกตะวันออก นำโดยอดีตสหภาพโซเวียต แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติในช่วงเวลาดังกล่าว ให้ความสำคัญกับการป้องกันประเทศให้พ้นจากภัยคุกคามภายนอกที่มาจากอาวุธของประเทศที่มีความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์แห่งชาติ ภัยคุกคามส่วนใหญ่เป็นการคุกคามหรือแสดงท่าทีในการคุกคามด้วยการใช้กำลังทหาร การขยายแสนยานุภาพทางการทหารของประเทศต่าง ๆ จึงมีการแข่งขันกันอย่างสูง

นิยาม เกี่ยวกับความมั่นคงแบบดั้งเดิม จะเน้นความปลอดภัยจากภัยคุกคามจากภายนอก โดยเฉพาะ “การคุกคามทางทหารและการแทรกแซงทางการเมือง” (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ 2554: 14-6)

ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ มีนักคิดทางด้านความมั่นคงหลายต่อหลายท่าน เช่น วอลเตอร์ ลิปป์แมนน์ (ค.ศ.1943) ที่กล่าวถึงความมั่นคงของชาติเกี่ยวข้องกับประเทศและสงครามว่า “ประเทศจะมีความมั่นคงได้ต่อเมื่อไม่ก่อสงครามหรือไม่ถูกภัยคุกคามจากสงคราม สามารถรักษาผลประโยชน์อันชอบธรรมของชาติได้” (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2554: 14-7) ซึ่งเป็นแนวคิดทางด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับสงคราม ในลักษณะสงครามตามแบบ (Tradition Warfare) หรือเป็นสงครามที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐ ไม่ได้รวมมิติความมั่นคงในด้านอื่นๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม-จิตวิทยา มาร่วมพิจารณา อาจจะเป็นเพราะในช่วงเวลาดังกล่าว สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลก ในยุคนั้นเป็นช่วงของการสงครามต่อเนื่องกัน ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 1 จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2

ข้อสังเกตที่น่าสนใจเกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ จะดูเหมือนว่าเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายทหาร ตามความต้องการของฝ่ายการเมือง พลังอำนาจด้านการทหาร มีบทบาทเป็นเอก การสร้างเสริมและพัฒนากำลังทหารถือเป็นเรื่องเร่งด่วน เพราะภัยคุกคามมาจากการคุกคามด้วยกำลังทหาร ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ จึงมุ่งเน้นความสำคัญที่ยุทธศาสตร์ทหาร เป็นลำดับแรก เพื่อรักษาผลประโยชน์เกี่ยวกับความอยู่รอดของประเทศชาติไว้

สำหรับประเทศไทย สุรชาติ บำรุงสุข ได้กล่าวว่า ในยุคสงครามเย็นนั้น ผู้นำนักในกระบวนการพิจารณาประเด็นความมั่นคง มุ่งไปสู่เรื่องทางทหารเป็นสำคัญ ความมั่นคงของรัฐก็คือความมั่นคงทางทหาร นักทฤษฎีด้านความมั่นคง เรียกแนวคิดเช่นนี้ว่าเป็น “ความมั่นคงแบบดั้งเดิม”

9.2.2 แนวความคิดใหม่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ: หลังสงครามเย็นจนถึงยุค

โลกาภิวัตน์

เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง โลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ด้วยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พร้อมด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยส่งเสริมความสามารถให้โลกเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สร้างกระแสใหม่ ๆ ในโลกให้เกิดขึ้นตามมา จนเป็นเหตุให้ลักษณะของภัยคุกคามด้านความมั่นคงของโลกได้เปลี่ยนแปลงจากเดิม จากที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านการทหารโดยตรงกลายเป็นปัญหาความมั่นคงใหม่ ที่เรียกว่า ปัญหาความมั่นคงของสังคม (Social Security) และความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2554: 14-8) เกี่ยวกับแนวคิดดังกล่าวนี้ เป็นการพิจารณาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม แนวความคิดด้านความมั่นคง จึงขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้น เรียกว่า Comprehensive Security หรือ Non-Traditional Security รัฐในยุคสมัยหลังสงครามเย็น กำลังเผชิญกับปัญหาด้านความมั่นคงใหม่ ๆ ซึ่งมีผลกระทบด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นกับรัฐและระบบระหว่างประเทศ เช่น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโลก การอพยพข้ามถิ่นของแรงงานข้ามชาติ ปัญหาการก่อการร้ายสากล เป็นต้น

แนวความคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติจึงให้ความสำคัญกับความมั่นคงภายในประเทศ ให้ปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศ และความอยู่รอดของประเทศโดยรวม จึงมีการให้คำนิยามและขอบเขตไว้มากมาย เช่น อามอส จอร์แดนและวิลเลียม เทย์เลอร์ กล่าวถึง การป้องกันประเทศอย่างหลากหลายวิธีเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติ ด้านเศรษฐกิจและการเมือง ริชาร์ด อัลล์แมน กล่าวถึง การคุกคามอย่างรุนแรงและขยายวงกว้างในการลดคุณภาพชีวิตของประชาชนในรัฐ

หากพิจารณาเกี่ยวกับภัยคุกคามตามแนวคิดใหม่ด้านความมั่นคง ความชัดเจนเกี่ยวกับความเป็นรูปธรรมหรือสามารถกำหนดได้ชัดเจนนั้น ยากที่จะกระทำหรือควบคุมได้ ดังนั้น ภัยคุกคามตามแนวคิดใหม่นี้ จึงเป็นเสมือนความท้าทาย (Challenge) ต่อรัฐในการจัดการกับปัญหาด้านความมั่นคงตามแนวคิดใหม่ การวางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติในช่วงนี้ จึงเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นน้ำหนักที่ใช้พลังอำนาจอ่อน (Soft power) เช่น การดำเนินการทางการทูต การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ หรือการกำหนดกฎหมาย โดยไม่ใช่กำลังทหารเป็นมาตรการหรือวิธีการหลัก นอกจากนี้อาจจะเสี่ยงได้ ข้อสังเกตที่สำคัญของแนวทางนี้ แม้จะยังเกี่ยวพันกับโลกาภิวัตน์ก็ตาม แต่แนวคิดที่ใช้ช่วงเวลานี้เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ มีความชัดเจนในเรื่องของการมุ่งประเด็นเป็นอย่างมาก

นอกเหนือจากการแบ่งช่วงเวลาของแนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติ ออกเป็นสองช่วงเวลาแล้ว ยังมีการแบ่งแนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงตามลักษณะของระบบ

ระหว่างประเทศ (International system) ออกเป็นสองแนวทาง คือ โลกาภิวัตน์ (Globalization) และ ภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) หรือภูมิศาสตร์การเมือง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานเหล่านี้เป็นไปตามห้วงเวลาเช่นกัน

ลักษณะสำคัญของ แนวความคิดด้านภูมิรัฐศาสตร์ นั้นมีมุมมองเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการทหารเป็นหลัก (Donald M. Snow: 9) ในสภาพแวดล้อมของการเป็นปรปักษ์ต่อกัน ซึ่งการเตรียมการด้านความมั่นคงแห่งชาติ เป็นการเตรียมการด้านการทหารเป็นศูนย์กลาง ด้วยกำลังทหารขนาดใหญ่ กระบวนทัศน์ทางด้านความคิดอยู่ในช่วงเวลาของสงครามเย็น ซึ่งเปรียบเทียบแล้วมีความใกล้เคียงกับ แนวคิดด้านความมั่นคงแบบดั้งเดิม ข้อสังเกตที่สำคัญ คือ การให้ความสำคัญกับความมั่นคงของรัฐ ความอยู่รอดของประเทศจากการคุกคามภายนอกและที่สำคัญเกี่ยวข้องกับลักษณะทางการเมือง คือ แนวความคิดด้านภูมิรัฐศาสตร์นั้น ใช้ “ระบอบการเมือง” เป็นแนวคิดพื้นฐานพื้นที่ภูมิศาสตร์รัฐศาสตร์ในช่วงยุคสงครามเย็นที่เห็นเด่นชัด คือ ฝ่ายโลกเสรีประชาธิปไตย กับโลกคอมมิวนิสต์ โดยเปรียบเทียบเป็น โลกตะวันตก กับตะวันออก ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติจึงเน้นการทหาร ศูนย์กลางความมั่นคงมุ่งเน้นที่ “รัฐ” ในขณะที่แนวความคิดด้านโลกาภิวัตน์นั้น ศูนย์กลางความคิดเปลี่ยนไปอยู่ที่ความมั่นคงปลอดภัยของ “มนุษย์” และความอยู่รอดของประเทศชาติ จากปัญหาด้านความมั่นคงในมิติต่างๆ อย่างหลากหลายที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาของทุกประเทศอย่างกว้างขวาง จึงมีมุมมองที่เกิดจากปัญหาหลากหลายด้าน ทั้งที่เกิดแก่พลังอำนาจของรัฐ องค์ประกอบของรัฐ ดังนั้น จึงเป็นความท้าทาย ที่มีต่อความมั่นคงของรัฐอยู่ตลอดเวลา การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในยุทธศาสตร์ ในยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติจึงจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถแห่งชาติรองรับความท้าทาย ซึ่งอาจจะแปรเปลี่ยนไปสู่การเป็นภัยคุกคามต่อไปในอนาคต

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า แนวความคิดด้านมั่นคงแห่งชาติ มีความเกี่ยวข้องกับมิติของห้วงเวลาและสอดคล้องสัมพันธ์กับผลประโยชน์แห่งชาติ รวมทั้งความสมดุล ของพลังอำนาจแห่งชาติ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ การทหารและสังคม-จิตวิทยา การแบ่งแนวคิดไม่ว่าจะอาศัยลักษณะทางด้านระบอบการเมือง หรือระบบระหว่างประเทศล้วนมีความใกล้เคียงกัน หากแต่ในมิติของเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นผลให้แง่คิด มุมมอง มีผลต่อการกำหนดแนวคิด บังคับในการพิจารณา ด้านความมั่นคงแห่งชาติเป็นประเด็นสำคัญ

9.3 การประเมินค่าความมั่นคงแห่งชาติ

นักยุทธศาสตร์และผู้สนใจในการศึกษาทางด้านความมั่นคงแห่งชาติ ควรให้ความสนใจในพื้นฐานของหลักการ ทฤษฎีและประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาใช้ในการประเมินค่าความมั่นคงแห่งชาติ หลักการพื้นฐานสำหรับการประเมินค่าความมั่นคงแห่งชาติในเชิงรูปธรรม คือ การกำหนด

หรือระบุว่า ความมั่นคงแห่งชาติมีความน้อยเพียงใด โดยอาศัยการพิจารณาปัจจัยจากองค์ประกอบพื้นฐานของพลังอำนาจแห่งชาติ 4 ประการ อันได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม-จิตวิทยาและการทหาร เป็นปัจจัยพื้นฐาน สำหรับการพิจารณาปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงนั้น จะอยู่ในองค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติ ซึ่งจะนำมาใช้ประกอบให้สอดคล้อง เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ เพื่อมุ่งไปสู่ผลประโยชน์แห่งชาติ การประเมินค่าความมั่นคงแห่งชาติ เป็นการประเมินค่าที่แตกต่างไปจากการประเมินยุทธศาสตร์ (Strategic Appraisal) ซึ่งมีขั้นตอนค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องอาศัยการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศเป็นอันมา รวมถึงการพิจารณาภัยคุกคามในมิติต่าง ๆ ร่วม ฉะนั้นการประเมินค่าความมั่นคงแห่งชาติที่จะกล่าวต่อไปนี้ จึงเป็นการประเมินที่มุ่งเฉพาะปัจจัยทางด้านความมั่นคงเป็นหลัก และจะกล่าวถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างพลังอำนาจร่วมกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคง

9.3.1 ความมั่นคงแห่งชาติทางการเมือง

ความมั่นคงแห่งชาติทางการเมือง พิจารณาเป็น 2 ประการ คือ ความมั่นคงแห่งชาติ ทางด้านการเมืองภายในประเทศและความมั่นคงแห่งชาติทางการเมืองระหว่างประเทศ สำหรับความมั่นคงแห่งชาติทางการเมืองภายในประเทศส่วนใหญ่ พิจารณาจากความศรัทธาของประชาชน พร้อมทั้งจะให้การสนับสนุนต่อระบอบการปกครองและการบริหารงานของรัฐบาลที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่ของทุกประเทศให้ความสำคัญ และตื่นตัวต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ตามกระแสโลกในยุคปัจจุบัน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลเกือบทุกประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหากประชาชนไม่พอใจในการบริหารจัดการของรัฐบาลจะเป็นชนวนเหตุถึงความขัดแย้งทางการเมือง ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงขึ้นในประเทศได้

เสถียรภาพและความมั่นคงของระบอบการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดอันหนึ่งในการเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ ปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองจากการไม่ยอมรับอำนาจการปกครองของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล ผู้นำทางการเมืองมีพฤติกรรมในทางทุจริตและประพฤติมิชอบ นำไปสู่มูลเหตุที่ทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพและประสบปัญหาความวุ่นวายจากกลุ่มพลังอำนาจในประเทศที่อาจเข้าแทรกแซงทางการเมืองโดยการใช้อำนาจกุมอำนาจหรือที่เรียกว่าการรัฐประหารได้ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา

สำหรับความมั่นคงแห่งชาติ ด้านการเมืองระหว่างประเทศ ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลแต่ละประเทศเป็นสำคัญ ข้อสังเกตที่เด่นชัดสำหรับประเทศมหาอำนาจนั้น เน้นนโยบายด้านความมั่นคง ตลอดจนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติไปที่การเมืองระหว่างประเทศเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากสหรัฐอเมริกาที่วางบทบาททางการเมืองระหว่างประเทศใน

ฐานะประเทศผู้นำและการดำเนินการทางการเมืองระหว่างประเทศมีแนวโน้มนโยบายในการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติเชิงป้องกันออกไปนอกภูมิภาค (Forward Defense) หรือกล่าวได้ว่าปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติในโพ้นทะเลเป็นหลัก²¹ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการทางการเมืองระหว่างประเทศย่อมต้องมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงภายในประเทศด้วย (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 48)

9.3.2 ความมั่นคงแห่งชาติทางเศรษฐกิจ

ความมั่นคงแห่งชาติทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไปให้ความสำคัญกับฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลัก ซึ่งมีปัจจัยในการพิจารณาสำคัญ ๆ เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในประเทศ การส่งออก การค้า การลงทุนจากในประเทศหรือต่างประเทศ ตลอดจนความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ มาตรฐานความจำเป็นพื้นฐานจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณากำหนดความยากจนของคนภายในประเทศได้ นอกจากมาตรฐานความเป็นพื้นฐานแล้ว มาตรฐานการครองชีพจะเป็นตัวชี้วัดถึงความยากจนได้เช่นกัน กล่าวสรุปแล้ว ความมั่นคงแห่งชาติทางเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพเศรษฐกิจที่ทำให้ประชาชนมีงานทำและยอมรับนับถือระบบเศรษฐกิจของประเทศ สามารถยกฐานะทางเศรษฐกิจทั้งส่วนตัวและส่วนรวมให้สูงขึ้นได้ในอัตราที่เหมาะสม โดยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความแตกต่างเหลื่อมล้ำกันมากนัก (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์: 14-10) อย่างไรก็ตาม ความมั่นคงแห่งชาติทางเศรษฐกิจ แปรเปลี่ยนไปตามนโยบายทางการเมืองและห้วงเวลาตามยุคสมัย ในปัจจุบันปัญหาจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศผูกพันอยู่กับตลาดโลก ดังจะเห็นได้จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในยุโรป ที่ทำให้หลายประเทศในยุโรปประสบปัญหาและส่งผลกระทบต่อตลาดการค้าของประเทศไทยเช่นกัน

9.3.3 ความมั่นคงแห่งชาติทางสังคม-จิตวิทยา

ความมั่นคงแห่งชาติ ทางสังคม-จิตวิทยา คือ สภาพการณ์ที่สังคมมีความปลอดภัย ประชาชนรับรู้ได้ถึงความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน มั่นใจว่าได้รับความคุ้มครองจากรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างทั่วถึง และมีความรู้สึกถึงการได้รับความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งหมายถึงการได้รับการคุ้มครองและมีความเท่าเทียมกันในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ กล่าวคือ หากประชาชนมีปัญหาข้อขัดแย้งเกิดขึ้น ก็จะได้รับพิจารณาตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่จะทำให้ความเป็นธรรมแก่เขาได้ โดยไม่มีอิทธิพลจากกลุ่มผลประโยชน์ใดๆ มาบีบบังคับ (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536: 51) ปัญหาที่เกิดจากความมั่นคงทางด้านสังคมเป็นปัญหาหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติได้ ดังนั้นความวุ่นวายในสังคมย่อมทำให้รัฐเกิดปัญหาความวุ่นวายภายใน ก่อให้เกิดความไม่สงบสุข

²¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก ยุทธศาสตร์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา

9.3.4 ความมั่นคงแห่งชาติด้านการทหาร

การที่ประเทศชาติจะมีความมั่นคงทางการทหารเพียงใดนั้น นอกจากจะต้องมีกำลังทหาร อาวุธ ยุทโธปกรณ์ ในการป้องกันประเทศ และรักษาความสงบภายในประเทศอย่างเพียงพอแล้ว กำลังทหารและหน่วยถืออาวุธดังกล่าว ยังจะต้องมีคุณภาพ อุดมการณ์ วินัย มีขวัญและกำลังใจสูง รวมทั้งมีความเป็นปึกแผ่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนี้ ยังจะต้องมีการดำเนินการทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธีทางการทหารอย่างเป็นระบบ (พจน์ พงศ์สุวรรณ: 52) อย่างไรก็ตาม ในความหมายของความมั่นคงแห่งชาติด้านการทหารนั้น อาจมีความเข้าใจกันว่าการมีกำลังทหารไว้นั้นเป็นการดำรงขีดความสามารถในการป้องกันประเทศ และทำให้ประเทศชาติเกิดความมั่นคงได้ แต่โดยแท้ที่จริงแล้วกำลังทหารเป็นเพียงหนึ่งในขีดความสามารถในการป้องกันประเทศเท่านั้น การพึ่งพาแต่เพียงความมั่นคงทางการทหารไม่อาจจะตอบคำถามถึงความมั่นคงแห่งชาติได้อย่างเพียงพอ หากแต่ต้องอาศัยองค์ประกอบในด้านความมั่นคงต่างๆ ประกอบกันเข้าอย่างประสานสอดคล้อง

การสงครามในยุคปัจจุบันสืบเนื่องต่อไปในอนาคต มีแนวโน้มการใช้กำลังทหารในอนาคตว่าประเทศคู่สงครามไม่สามารถจะเอาชนะฝ่ายตรงข้ามได้เด็ดขาด แนวโน้มดังกล่าวนี้ คำว่าแพ้หรือชนะก่อนข้างจะไม่มีโอกาสนำมาใช้การรบในปัจจุบันได้ ฝ่ายที่ได้เปรียบ จะสามารถบีบบังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามความต้องการของฝ่ายที่ได้เปรียบ อาจเสนอให้มีการหยุดรบและหาทางเจรจากัน เพื่อมิให้ฝ่ายที่เสียเปรียบประสบความหายนะอย่างรุนแรง อันเป็นการสงวนชีวิตของฝ่ายตนไว้ นอกจากนี้ประเทศคู่สงคราม (คู่กรณี) อาจจะใช้มาตรการในด้านอื่น ๆ แก้ปัญหา เช่น มาตรการทางการทูต ทางเศรษฐกิจ เพื่อกดดันฝ่ายตรงข้าม แทนการใช้กำลังทหารในการแก้ปัญหา อนึ่ง แนวโน้มของสงครามในปัจจุบัน และในอนาคต จะมีทั้งการทำสงครามในการเอาชนะกลุ่มหัวรุนแรงต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ทำสงครามกับกลุ่มอัลเคดา ที่เรียกกันว่าสงครามต่อต้านการก่อการร้าย (War on Terrorism) เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามไม่อาจมองข้ามข้อพิพาทที่ต้องใช้กำลังทหารคุกคามระหว่างรัฐได้ เช่น กรณีข้อพิพาทขัดแย้งระหว่างรัสเซีย กับ ยูเครน ที่รัสเซียได้ส่งกำลังทหารเข้าไปในดินแดนของยูเครน เป็นต้น

การประเมินค่าความมั่นคงแห่งชาติ สำหรับประเทศหนึ่งประเทศใด โดยทั่วไปนั้น อาจสรุปได้ว่าประเทศใดก็ตามที่มีความมั่นคงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม-จิตวิทยา และการทหารสูงอาจถือได้ว่าประเทศนั้นมีความมั่นคงแห่งชาติสูง แต่อย่างไรก็ตามความมั่นคงแห่งชาติโดยรวมนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความมั่นคงทุกด้าน และต้องมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม มิฉะนั้นแล้วเสาหลักในแต่ละด้านย่อมอาจเสียสมดุลลง และเป็นเหตุให้เกิดวิกฤติด้านความมั่นคงขึ้นได้

บทที่ 3

พลังอำนาจแห่งชาติ และความสัมพันธ์ระหว่างพลังอำนาจแห่งชาติ

ข้าพเจ้าขอเสนอแนวโน้มนำโดยทั่วไปของมวลมนุษยชาติไว้ว่า ความปรารถนาแห่งอำนาจอย่างไม่มีวันสิ้นสุด และไม่หยุดนิ่งครั้งแล้วครั้งเล่าสามารถยุติได้ด้วยความตายเพียงสถานเดียวเท่านั้น (Thomas Hobbes: 86)²²

1. พลังอำนาจแห่งชาติ องค์ประกอบสำคัญของยุทธศาสตร์ (Means)

คำกล่าวของ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) ทำให้ความคิดของนักทฤษฎี อัจฉริยะให้ความสำคัญมุ่งเข้าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้วยในโลกที่สับสนวุ่นวาย และต้องดูแลตัวเองนี้ ณ ที่ซึ่งปัจเจกชน และหลายต่อหลายคนรวมตัวกันจนเป็นรัฐต่างๆ ขึ้นมา แล้วแสวงหาวิธีการดำรง หรือเพิ่มพลังอำนาจของตน ตามแนวคิดของ ฮอบส์ สำหรับในยุคปัจจุบัน ฮานส์ มอร์เกนเทอ (Hans Morgenthau) ได้สะท้อนให้เห็นถึงแบบฉบับที่สมบูรณ์ในประเด็นดังกล่าว โดยเขาได้นำเสนอว่าพลังอำนาจแห่งชาติไม่ได้เป็นจุดมุ่งหมาย ตามความเข้าใจของ ฮอบส์ ซึ่ง ฮอบส์ กล่าวไว้ว่า “พลังอำนาจเป็นจุดมุ่งหมายอย่างฉับพลันเสมอ (Power is always the immediate aim)” แต่ยังเป็นเครื่องมือไปสู่จุดมุ่งหมายนั้นอีกด้วย (Morgenthau, Hans J. 1968: 128) การศึกษาในเรื่องของยุทธศาสตร์ยังคงเกี่ยวข้องกับพลังอำนาจซึ่งเกิดจากมุมมองด้านความมั่นคงแห่งชาติ และการยอมรับว่า รัฐ-ชาติ (nation-state) ยังคงเป็นตัวแทนที่สำคัญที่สุดในเวทีการแข่งขันระหว่างประเทศ ในบทนี้กล่าวในรายละเอียดของพลังอำนาจแห่งชาติซึ่งเป็นเครื่องมือหลักสำคัญในการดำเนินยุทธศาสตร์ของชาติให้มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง และรักษาความอยู่รอดปลอดภัยให้กับชาติตนเองได้

นักวิชาการส่วนมากมุ่งประเด็นเกี่ยวกับพลังอำนาจว่าเป็น เครื่องมือ และ ความแข็งแกร่ง หรือสมรรถนะซึ่งทำให้เกิด “ความสามารถที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตัวแสดงคนอื่นๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ใดผู้หนึ่ง” (Spanier and Wendzel 1996: 128) ศาสตราจารย์ เดวิด ยาบลอนสกี (David Jablonski) ได้ให้ความเห็นไว้ในการบรรยายของวิทยาลัยการทัพบกของ

²² โทมัส ฮอบส์ (ค.ศ.1588-1679) นักปรัชญาและนักประพันธ์ชาวอังกฤษผู้วางหลักในทางการเมืองว่า คนทุกคนมีสิทธิที่จะรักษาชีวิต และ ความสะดวกของตนเอง

สหรัฐว่า ณ ระดับชาติ อิทธิพลดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ชาติ A กับ ตัวแสดงอื่น ๆ (B) โดย ชาติ A แสวงหาวิถีทางเพื่อโน้มนำให้ ตัวแสดงอื่น ๆ B กระทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อ ชาติ A ด้วยการกระทำบางสิ่งอย่าง เช่น การกระทำในลักษณะ X หรือโดยการกระทำ ในลักษณะ X อย่างต่อเนื่อง หรือไม่กระทำในลักษณะ X รัฐบาลบางประเทศหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจแสวงหาอิทธิพล เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง แต่สำหรับคนส่วนใหญ่แล้ว อิทธิพลบางอย่าง เช่น เงินตราเป็นเครื่องมือที่ใช้ในขั้นต้น เพื่อให้บรรลุ หรือต้านทานต่อเป้าหมายอื่นๆ ซึ่งอาจรวมถึง สักดิ์ศรี เขตแดน วัตถุประสงค์ หรือพันธมิตร และเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย (ends) ต่างๆเหล่านี้ รัฐ A สามารถใช้เทคนิคต่างๆ ในการชักจูง เริ่มตั้งแต่การจูงใจหรือการเสนอรางวัลไปจนกระทั่งทำการ คุกคามหรือใช้กำลังเข้าปฏิบัติจริง (Holsti, 1988: 142, 152-153)

จากจุดยืนนี้ การใช้พลังอำนาจของชาติในยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติเป็นการ ผูกพันด้านความสัมพันธ์ต่างๆในขั้นต้น แต่ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพลังอำนาจแห่งชาติตามที่ เคลาส์วิทซ์ (Clausewitz) ตั้งข้อสังเกตของสงครามเอาไว้ว่า “ทุกๆ สิ่งนั้น... ง่าย แต่สิ่งที่ง่ายที่สุดนั้น ยาก” (Howard, Michael and Paret, Peter 1976: 119) เริ่มต้นจากใน กรรณวิธีการกำหนดยุทธศาสตร์ ชาติ (National Strategic Formulation Process) พลังอำนาจมีคุณลักษณะหลักแหลม ล้ำลึก ที่ใช้ เป็นศิลป์มากกว่าศาสตร์ และนอกจากนี้ ความสัมพันธ์ต่างๆระหว่างองค์ประกอบของพลังอำนาจ แห่งชาติ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่พลังอำนาจถูกนำไปใช้เพื่อเพิ่มผลประโยชน์ของชาติเป็น สิ่งที่ไม่สามารถตัดสินได้อย่างชัดเจน ความหมายทั้งหมดในท้ายที่สุดนี้คือ พลังอำนาจของชาติเป็น สิ่งที่กำหนดความพยายามต่างๆ ด้วยการประเมินอย่างเข้มงวด และเป็นหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ วัตถุประสงค์ของบทนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าทำไมถึงเป็นเช่นนั้น และมีความสำคัญอย่างไร และทำไม ใหม่ๆที่มีความซับซ้อนอย่างมากแนวคิดเกี่ยวกับพลังอำนาจจึงเป็นแม่พิมพ์ที่สำคัญสำหรับการสร้าง ความเข้าใจ และพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติ

1.1 บริบทของพลังอำนาจแห่งชาติ (The Context Of National Power)

พลังอำนาจของชาติเป็นบริบทซึ่งสามารถประเมินค่าในรูปขององค์ประกอบด้าน พลังอำนาจทั้งหมดและในรูปของความ สัมพันธ์กับผู้เล่นอื่นๆ (players) รวมถึงในสถานการณ์ที่ พลังอำนาจแห่งชาติถูกนำไปใช้ประเทศอาจถูกมองจากภายนอกว่ามีอำนาจมากเนื่องมาจากความ เป็นเจ้าแห่งทรัพยากรทางการทหารจำนวนมากแต่ทรัพยากรนั้นอาจไม่เพียงพอที่จะต่อต้านต่อกับ ข้าศึกที่มีศักยภาพ หรือไม่เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะของความขัดแย้ง คำถามที่เกิดขึ้นเสมอๆ คือ พลังอำนาจนั้นมีอิทธิพลเหนือผู้ใด และเกี่ยวข้องกับอะไร (Spanier and Wendzel, 1991: 144-145)

1.2 ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในมิติที่หลากหลาย (Multidimensional Interrelationship)

พลังอำนาจแห่งชาติ เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกับความสามารถทางการทหาร (Military capacity) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์โดยธรรมชาติ เนื่องจากการต่อสู้กันระหว่างประเทศ ข้อโต้แย้งสุดท้าย คือ การใช้กำลังอำนาจ (Ultima ratio) สงครามเป็นมาตรการสุดท้ายที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยจะนำมาใช้เมื่อไม่สามารถระงับข้อพิพาทได้โดยสันติวิธี ของพลังอำนาจ แม้กระนั้นก็ตาม องค์ประกอบของพลังอำนาจเพียงองค์ประกอบเดียวลำพังไม่สามารถกำหนดพลังอำนาจของชาติได้ ยกตัวอย่างเช่น ขนาดพื้นที่ที่ยิ่งใหญ่ของประเทศบราซิล ประชากรจำนวนมากของปากีสถาน โรงงานอุตสาหกรรมที่สร้างขึ้นมากมายของเบลเยียม และกองทัพบกชั้นนำของสวิสเซอร์แลนด์ เป็นต้น ไม่สามารถกำหนดพลังอำนาจของชาติได้ ซึ่งประเทศต่างๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ไม่ได้เป็นอันดับหนึ่งในเรื่องของพลังอำนาจ มอร์แกนทา (Morgenthau) เรียกความพยายามที่ไม่ถูกต้องในการกำหนดพลังอำนาจแห่งชาติจากองค์ประกอบหนึ่งในหลายๆ องค์ประกอบว่าเป็น “การกล่าวอ้างโดยไม่สมเหตุผลในเรื่องของปัจจัยเดี่ยว (Fallacy of the Single Factor)” การหลงประเด็นอื่นๆ ได้แก่ ความล้มเหลวในการวินิจฉัยระหว่าง ศักยภาพ และ พลังอำนาจที่แท้จริง (actual power) ส่วนหนึ่งของปัญหาเกิดมาจากความจริงที่ว่า คำว่า “พลังอำนาจ” ได้รวมความหมายของสมรรถนะที่จะกระทำบางสิ่ง กับการใช้ความสามารถ (capacity) นั้นอย่างแท้จริง แต่ความสามารถของชาติในการที่จะแปลงพลังอำนาจที่เป็นไปได้ (Potential Power) ไปสู่พลังอำนาจในการปฏิบัตินั้นขึ้นกับข้อพิจารณาที่หลากหลาย โดยแทบไม่เกี่ยวข้องข้อกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกันในการเมือง และ จิตวิทยาของบรรดาปัจจัยต่างๆ เหล่านั้น เหมือนเป็นเช่นประสิทธิผลของรัฐบาลและความเป็นเอกภาพของชาติ (Morgenthau, 1968: 153; Spanier and Wendzel, 1991: 128, 131; and Organski, 1988: 102)

ในบริบทเช่นนี้ องค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติ ไม่ว่าจะให้คำจำกัดความไว้เช่นไรก็ตาม สามารถแยกแยะได้เพียงผิวเผินเท่านั้น องค์ประกอบเหล่านี้ก่อให้เกิดกุศโลบายต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และ เป้าหมายของชาติ (National objectives and goals) ในขณะที่เป้าหมายต่างๆ เหล่านั้นอาจเป็นไปได้ในลักษณะที่มีทั้งศีลธรรม (moral) หรือ ไร้ศีลธรรม (immoral) หรือขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี (amoral) องค์ประกอบของพลังอำนาจนั้นเป็นเครื่องมือ (Means) ง่าย ๆ ที่มุ่งสู่ ผลลัพธ์สุดท้าย หรือจุดมุ่งหมายทางยุทธศาสตร์แห่งชาติ (National strategic ends) และควรเป็นไปในทางสายกลางตามแง่มุมของศีลธรรม (morally neutral) โดยเฉพาะเกี่ยวกับพลังอำนาจแห่งชาตินั้น ปัญหาทางด้านการเมืองอาจส่งผลกระทบต่อพลังอำนาจในส่วนอื่นๆ ระบอบการที่ยืนอยู่ข้างเสียงข้างมากนั้น อาจส่งผลกระทบในแง่ของศีลธรรม หากเสียงข้างมากไม่เคารพ

เสียงข้างน้อย เพื่อไม่ให้เกิดการกล่าวอ้างว่า พระเจ้านั้นเป็นฝ่ายเสียงข้างมากเท่านั้น (God is on the side of the largest number of battalions) ตลอดจนสมมติฐานที่ว่า ฝ่ายที่เป็นเสียงข้างน้อยเป็นผู้ต่อสู้เพื่อความ เป็นธรรมอยู่เสมอ (Smallest number always fight for the right) (Organski 1988: 101-102)

1.3 ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลง (Relations and Dynamics)

พลังอำนาจของชาติเป็นสิ่งสัมพัทธ์แต่ไม่ได้เป็นสิ่งสัมบูรณ์ (relative, not absolute) อธิบายง่าย ๆ ก็คือ ชาติหนึ่งไม่ได้มีพลังอำนาจในลักษณะเป็นนามธรรมในตนเอง และเป็นของตนเอง แต่เป็นพลังอำนาจที่สัมพันธ์กับ ตัวแสดงตัวใดตัวหนึ่ง (actor) หรือตัวแสดงตัวอื่นๆ ในสังเวียนการแข่งขันนานาชาติ ตัวอย่างเช่น ถ้าจะกล่าวว่า สหรัฐฯเป็นชาติที่มีพลังอำนาจมากที่สุดในโลกใบนี้ ต้องเปรียบเทียบพลังอำนาจของอเมริกากับพลังอำนาจของบรรดาชาติทั้งหมดที่มีอยู่ ดังนั้นการตัดสินว่าชาติใดมีความสามารถ หรือพลังอำนาจมากกว่ากันย่อมจะต้องเปรียบเทียบพลังอำนาจเทียบคู่กัน อย่างไรก็ตาม บรรดาผู้นำของประเทศที่พลังอำนาจสูงสุด อาจเชื่อว่าพลังอำนาจมีคุณภาพเชิงสัมบูรณ์ (absolute quality) ซึ่งสามารถสูญเสียบไปได้โดยความ โง่เขลาหรือสะเพร่า เท่านั้น ในความเป็นจริงความเหนือกว่าในด้านพลังอำนาจของชาติ ไม่ได้เกิดจากคุณภาพในตัว ของพลังอำนาจเองเท่านั้น แต่มาจากพลังอำนาจของตัวแสดงตัวอื่นๆ ที่นำมาเปรียบเทียบพลังอำนาจของ ตัวมันเอง เพื่อให้เห็นตัวอย่างชัดเจน จึงขอยกตัวอย่าง จากการศึกษาพลังอำนาจทางการทหาร เปรียบเทียบกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน อย่างเช่น บรรดาผู้สังเกตการณ์หลายๆท่านในช่วง ปลายศตวรรษที่ 1930 ลงความเห็นเห็นว่าฝรั่งเศสนั้นมีพลังอำนาจมากกว่าเยอรมันนาซี และเยอรมันไม่ อาจจะทำกรได้ด้วยได้ เนื่องจากทหารของฝรั่งเศสผู้พิชิตใน ค.ศ. 1919 (พ.ศ. 2462) มีความเหนือกว่า ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของกองกำลังและอาวุธยุทโธปกรณ์ แต่พลังอำนาจทางการทหารของฝรั่งเศส ใน ค.ศ. 1919 (พ.ศ. 2462) กลับให้ความสำคัญสูงสุดแก่เพียงสาระของการพ่ายแพ้ และการวางอาวุธ ของเยอรมันเท่านั้น อำนาจสูงสุดนั้นไม่ได้เป็นอำนาจที่มีภายในมาแต่ดั้งเดิมจากการที่ฝรั่งเศสเป็น ชาติที่มีจุดเด่นใน เรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น ขณะที่กำลังทหารของ ฝรั่งเศสใน ค.ศ. 1939 (พ.ศ. 2482) เหนือกว่าของ ค.ศ. 1919 (พ.ศ. 2462) การเปรียบเทียบกำลังทหาร ของฝรั่งเศสใน ค.ศ. 1939 (พ.ศ. 2482) กับกำลังกองทัพเยอรมันในปีเดียวกันอาจได้แสดงให้เห็นถึง ภาพที่แตกต่างอย่างใหญ่หลวงในหลายเหตุผล ไม่ใช่เพราะการยอมรับในเรื่องของหลักนิยมทาง ทหารเกี่ยวกับ สงครามสายฟ้าแลบ (Blitzkrieg) ของเยอรมันเท่านั้น แต่เป็นเพราะกำลังทหาร เยอรมันเข้มแข็งและมีจำนวนมากกว่าฝรั่งเศสมาก อีกทั้งยุทธโธปกรณ์ ยังมีความเหนือกว่าอีกด้วย (Morgenthau, 1968: 149-151; Spanier and Wendzel, 1991: 128; and Eugene J. Kolb 1987: 50-52)

สิ่งที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับบรรดาสิ่งทั้งหมดนี้ คือความจริงที่ว่าพลังอำนาจ แห่งชาตินั้นเป็นสิ่งที่มีลักษณะ เป็น พลวัต (dynamic) และไม่คงทนถาวร ไม่มีปัจจัยด้านพลังอำนาจ

โดยเฉพาะ หรือสัมพันธ์ภาพที่เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษนี้ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะในส่วนของเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีด้านการทหารต่างๆ เป็นตัวเร่งความเป็นพลวัตนี้ ในช่วงสงครามเย็นการคิดตั้งอาวุธนิวเคลียร์ของสหรัฐฯ ทำให้สหรัฐฯเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วใน ตำแหน่งของพลังอำนาจ (power position) และ ธรรมชาติของการสงคราม (The Nature Of Warfare) ตลอดจนเปลี่ยนแปลงแนวทางการจัดการอย่างมากในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สงครามหรือการปฏิวัติสามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อพลังอำนาจแบบทันทีทันใดได้เท่าเทียมกัน สงครามโลกครั้งที่สองได้ทำลายยุโรป และเป็นสาเหตุให้เกิดพลังอำนาจด้านข้าง (Flank powers) ขึ้น ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และ สหภาพโซเวียต ตลอดจนทำให้กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาหลุดจากการเป็นอาณานิคมโดยมอบเอกราชแก่รัฐต่างๆ ซึ่งใช้เวลาน้อยกว่า 50 ปี ในการยกเลิกระบบจากการที่เคยมีมามากกว่าสามร้อยปี อีกทั้งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วใน ตำแหน่งของพลังอำนาจแห่งชาติอีกด้วย ดังเช่นตัวอย่างของ ญี่ปุ่นและเยอรมันนี้หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยิ่งไปกว่านั้นการสำรวจพบแหล่งทรัพยากรใหม่ หรือการสูญเสียทรัพยากร สามารถเปลี่ยนแปลงดุลยภาพของพลังอำนาจได้อีกด้วย และแน่นอนที่การควบคุมของ กลุ่ม โอเป็ค (OPEC) โดยการลดปริมาณการส่งน้ำมันควบคุมไปกับประสิทธิ-ผลด้านการค้าของกลุ่มที่เป็นไปแบบการค้ำร่วมกัน เป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในความสัมพันธ์ทางด้านพลังอำนาจหลังจาก ค.ศ. 1973 (พ.ศ. 2516) (Organski 1988: 110; Kolb 1987: 50-52; Morgenthau 1968: 151-153)

จากการเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่งของสังคมโลก นั้น ไม่สามารถวินิจฉัยได้โดยทันทีเสมอไปว่า พลังอำนาจในลักษณะที่ ฮอบส์ (Hobbes) ได้อธิบายไว้นานมาแล้วเป็นสิ่งที่ประชาชนเชื่อถือนจนกระทั่งได้นำมันไปปฏิบัติ (is what people believe it is until it is exercised) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ พลังอำนาจนั้นได้มอบพลังอำนาจให้แก่ รัฐ-ชาติ โดยไม่คำนึงว่าพลังอำนาจนั้นเป็นของจริงหรือไม่ การใช้ชื่อเสียงในอดีตทำให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ไม่อาจยืนยันได้ว่า ชาติที่มีพลังอำนาจสูงสุดในห้วงเวลานั้นจะมีพลังอำนาจสูงสุดในช่วงเวลาอื่น ในสถานการณ์เดียวกัน (Organski 1988: 108-109; Spanier 1978: 128; and Hobbes 1958: 106) อย่างเช่น ญี่ปุ่นมีพลังอำนาจทางเศรษฐกิจสูงในช่วงเวลาทศวรรษ 80-90 แต่ในช่วงทศวรรษ 2000 กลับสูญเสียตำแหน่งการเป็นผู้นำไปให้แก่จีน

คุณลักษณะตามอัตวิสัย (โดยตัวเอง) ของพลังอำนาจมีบทบาทสำคัญในการป้องปราม (deterrence) เช่น การใช้พลังอำนาจในเชิงลบดังเช่น รัฐ A โน้มน้าว ผู้แสดง B ไม่ให้ทำบางสิ่งๆ ที่เรียกว่า X อิทธิพลดังกล่าวถูกนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก ผู้แสดง B นั้นรับรู้ว่า รัฐ A ไม่เพียงแต่มีขีดความสามารถในการป้องกัน ผู้แสดง B จากการกระทำ X เท่านั้น แต่ยังมีความพร้อมที่

จะใช้ขีดความสามารถนั้นอีกด้วย อีกนัยหนึ่งคือชื่อเสียง และฐานะของชาติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่ จากขีดความสามารถของชาติในการป้องกันไม่ให้กระทำ เมื่อใดก็ตามที่การรวมกันของทั้งสอง สิ่งนี้ไม่บังเกิดขึ้น ดังเช่นที่ สหราชอาณาจักรและฝรั่งเศสได้พบว่า ผลลัพธ์อาจเป็นสงคราม เมื่อ ฮิตเลอร์ (Hitler) ลดความน่าเชื่อถือของทั้งสองประเทศที่รับรองโปแลนด์ในฤดูร้อน ค.ศ.1939 ดังที่ ผู้นำของนาซีได้อธิบายแก่ผู้บัญชาการของเขาในวันที่ 14 สิงหาคม ค.ศ.1939 (พ.ศ. 2482) ว่า “ประชาชน/บุรุษของมิวนิคจะไม่ยอมรับความเสี่ยง (The men of munich will not take the risk)” (Franz Halder 1976: I, 8; Organski 1985: 118-119)

1.4 พลังอำนาจแห่งชาติ: ย่อมเป็นไปตามสถานการณ์

องค์ประกอบ หรือ การผสมผสานของพลังอำนาจแห่งชาติไม่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง หรือเกี่ยวข้องกับผู้แสดงคนใดคนหนึ่ง ได้อย่างเดียว ยกตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 1979-80 (พ.ศ. 2522-23) ไม่มีพลังอำนาจในการให้ความ ช่วยเหลือต่อประชาชนของตนที่ถูกจับเป็นตัวประกันในกรุงเตหะราน และพลังอำนาจทาง ด้านนิวเคลียร์ของสหรัฐอเมริกา ในช่วงเวลาระหว่างสงครามเย็นไม่เพียงมีความสำคัญน้อยมากในการ เป็นมูลเหตุให้ประเทศผู้ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดปรับปรุงแก้ไขนโยบายของตน แต่ยังไม่สามารถข่มขู่ต่อ เกาหลีเหนือ หรือเวียดนามเหนือในความพยายามที่จะรวมประเทศได้

สงครามเวียดนามยังแสดงให้เห็นประเด็นที่เป็นสาระ ของพลังอำนาจแห่งชาติอีกด้วย นั่นคือ เรื่องของ การวิเคราะห์ต้นทุน-ความเสี่ยง-ผลประโยชน์ที่ได้รับ (Cost-risk-benefit analysis) ในที่ ที่พลังอำนาจสามารถนำไปใช้ได้ แต่ต้นทุนและความเสี่ยงเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปว่าไม่ได้สัดส่วนกับ ผลประโยชน์ที่ตั้งเป้าให้บรรลุไว้ ในความหมายอื่นๆ พลังอำนาจต้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่ เป็นอยู่ตามสถานการณ์เฉพาะที่ปรากฏ สิ่งนี้อธิบายทำไมว่า ช่วงของ สงครามอาหรับ-อิสราเอล (Arab-Israeli war) ใน ค.ศ. 1973 (พ.ศ. 2516) สหรัฐอเมริกาไม่สามารถชักจูงโน้มน้าวพันธมิตรชาติยุโรปของ ตนด้วยมาตรการทางการทูต ซึ่งเป็นเครื่องมือของพลังอำนาจแห่งชาติทางการเมืองให้เอื้ออำนวยต่อ เครื่องบินของสหรัฐอเมริกาในการใช้ฐานทัพของนาโต (NATO) เพื่อเติมเชื้อเพลิงและซ่อมบำรุง นอกจากนี้ความแข็งแกร่งด้านเศรษฐกิจ และการทหารของสหรัฐฯ โดยรวมตลอดจนความสัมพันธ์ ทางด้านการเมืองของประเทศพันธมิตรที่เป็นเอกฉันท์พิสูจน์ให้เห็นความจริงที่ปรากฏแล้วว่า มีอิทธิพล ต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจของยุโรปน้อยกว่าการสูญเสียทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับการเข้าถึง แหล่งน้ำมัน พลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาในรูปแบบเช่นนี้อยู่ในประเด็นที่เกี่ยวข้องพอ ๆ กับ เหตุการณ์ในปลาย ค.ศ. 1994 (พ.ศ. 2537) ที่ อังกฤษและฝรั่งเศส ส่งกำลังทหารเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติการรักษาสันติภาพทางภาคพื้นดินในบอสเนีย ปฏิเสธแผนการของสหรัฐอเมริกาที่เตรียม

ไว้ให้แก่นาโต้ในการโจมตีทางอากาศ เพื่อสนับสนุนชาวมุสลิมในเมืองบิฮาค ที่ถูกโอบล้อม (Bihac) (Spanier and Wendzel, 1991: 144-145)

แง่มุมนี้เป็นเรื่องที่เป็นไปตามเนื้อหาของคุณสมบัติตามธรรมชาติของพลังอำนาจของชาติ นำไปสู่ความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้นเมื่อความหลากหลายของตัวแสดงในสังเวียนการแข่งขันระดับนานาชาติได้รับการหยิบยกขึ้นมาเป็นมูลเหตุในความหลากหลายของศูนย์กลางโลกที่เพิ่มขึ้น ในยุคโลกาภิวัตน์ “รัฐ-ชาติ” จะเกี่ยวข้องกับตัวแสดงที่เป็นพวกข้ามชาติ (transnational actors) มากขึ้น การใช้พลังอำนาจแห่งชาติ สหภาพยุโรปนั้นเป็นเพียงหนึ่งตัวอย่างขององค์การจากคณะรัฐบาลนานาชาติ ซึ่งเป็นแหล่งของการชุมนุมแนวความคิดทางด้านการเมือง และเศรษฐกิจ ที่ได้สรรค์สร้างหน่วยงานที่อยู่เหนือภูมิภาคของชาติ ซึ่งดีกว่าในหลายๆ วิธีการ ทั้งพรมแดนตามความหมายที่เป็นประเด็นของรัฐ และลักษณะทางจิตวิทยาในความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวรวมกันเป็นชาติ รูปแบบของความท้าทายนี้ ได้รับการส่งเสริมจากตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐบาลระหว่างประเทศ (International nongovernmental actors) โดยมาจากการรวมกันของหลายต่อหลายชาติ ที่พุ่งประเด็นเกี่ยวกับผลประโยชน์ในแง่ของกำไรของตนเอง และการดำเนินการเคลื่อนไหวเพื่อแยกประเทศให้เป็นอิสระ เพื่อหาวิธีการในการสร้างรัฐบาลใหม่ภายในรัฐเดิมที่มีอยู่ ในลักษณะองค์การที่ว่ามีตัวอย่าง เช่น องค์การนิรโทษกรรมระหว่างประเทศ (Amnesty International) หรือ กลุ่มกรีนพีซ (Greenpeace) ซึ่งพยายามค้นหาวิธีการขับเคลื่อน ผลักดันให้เกิดความคิดเห็นในทางเปิดเผยแก่สาธารณชนในเวทีนานาชาติ ในการที่จะทำให้เกิดแรงกดดันต่อรัฐบาลของประเทศนั้นๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างๆ เป็นการเฉพาะ

บางส่วนของตัวแสดงเหล่านี้ตอบสนองด้วยยินดีเป็นอย่างยิ่งต่อประเด็นด้านใดด้านหนึ่งของพลังอำนาจแห่งชาติมากกว่าด้านอื่นๆ ตัวอย่างเช่น ความร่วมมือจากหลายๆ ประเทศโดยทั่วไปจะตอบสนองต่อปัจจัยทางเศรษฐกิจได้รวดเร็วกว่า สหประชาชาติ (United Nations) หรือการเคลื่อนไหวเพื่อแยกตัวเป็นอิสระของประเทศ (National liberation movement) ในทางตรงข้ามการเจรจาต่อรอง และคำอุทธรณ์ถึงความมีศีลธรรมของมวลมนุษยชาติอาจพิสูจน์ให้เห็นว่ามีพลาญาภาพในสหประชาชาติมากกว่าในที่ประชุมคณะผู้บริหารด้านความร่วมมือ ความจงรักภักดีต่อประเทศชาติของประชาชนในประเทศที่แยกตัวเป็นอิสระใหม่ๆ อาจช่วยสร้างสรรค์พลังอำนาจในการเคลื่อนไหวปลดปล่อยชาติให้เป็นอิสระแต่อาจไร้ความหมายสำหรับองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือสหประชาชาติ ดังนั้นพลังอำนาจของชาติเป็นบริบทที่ไม่เพียงเฉพาะในส่วนของการประยุกต์กับรัฐอื่นๆ เท่านั้นแต่ยังรวมถึงตัวแสดงอื่นๆ ในโลกอีกด้วย (Barry O'Neill, 1996: 219-237)

1.5 องค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติ (The Elements Of National Power)

เพื่อให้เป็นการง่ายในการศึกษาพลังอำนาจแห่งชาติ โดยการจำแนกองค์ประกอบออกเป็น 2 ปัจจัยระหว่าง ปัจจัยอิทธิพลตามธรรมชาติ กับปัจจัยอิทธิพลทางสังคมของพลังอำนาจแห่งชาติ ปัจจัยอิทธิพลตามธรรมชาติ (เช่น ภูมิศาสตร์ ทรัพยากร และประชากร) เกี่ยวข้องกับจำนวนประชาชนในชาติ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยอิทธิพลทางสังคม (เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร จิตวิทยา และล่าสุดคือข้อมูลข่าวสาร) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิถีทางที่ประชาชนในชาติได้จัดการกับตัวของพวกเขาเอง ตลอดจนวิธีการในจุดที่พวกเขาต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของพวกเขา ในทางปฏิบัตินั้นเป็นไปได้ที่จะทำการแยกแยะออกจากกันให้เด่นชัด ระหว่างองค์ประกอบตามธรรมชาติ และองค์ประกอบทางด้านสังคม ยกตัวอย่างเช่น ทรัพยากรเป็นปัจจัยทางธรรมชาติ แต่ระดับที่นำทรัพยากรนั้น ไปใช้ ได้รับการกำหนดเป็นปัจจัยทางสังคม ส่วนปัจจัยด้านประชากรตัดผ่านเส้นแบ่งแยกระหว่างทั้งสององค์ประกอบ ปริมาณของคนในวัยแรงงานในประชากรมีผลต่อระดับของการกลายสภาพเป็นประเทศอุตสาหกรรม ในทางกลับกันกระบวนการของการกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบด้านประชากรได้อย่างมาก (Morgenthau, 1968: 106)

1.6 ปัจจัยอิทธิพลตามลักษณะทางธรรมชาติของพลังอำนาจ (Natural Determinant Of Power) มีดังนี้

1.6.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ (Geography)

ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ อันได้แก่ ที่ตั้ง และสภาพอากาศ หรือขนาด และลักษณะทางธรณีวิทยา ทั้งหมดมีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ และสมรรถนะของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ “ที่ตั้ง” นั้นมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับนโยบายการต่างประเทศของรัฐสำหรับชาติที่เปราะบาง เช่น โปแลนด์มีที่ตั้งประเทศอยู่ระหว่างรัสเซีย และเยอรมันนี้ต้องเตรียมการรับมือกับการสูญเสียความเป็นชาติ ในทางตรงกันข้าม สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ได้รับการปกป้องด้วยผืนน้ำขนาดมหึมาได้เป็นอย่างดีตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาความเป็นมาของชาติ และแต่ละประเทศได้ใช้กำลังอำนาจทางทะเลขนาดใหญ่ตลอดจนการค้าพาณิชย์ในภาคโพ้นทะเลเพื่อสร้างศักยภาพให้กลายเป็นมหาอำนาจ ด้วยมหาสมุทรที่ล้อมรอบอยู่นั้นเปรียบเสมือนเป็นคูเมืองสำคัญ ในการที่จะหลีกเลี่ยงพันธมิตรที่จะนำพาประเทศประสบกับปัญหา ปลอดภัยจากการแทรกแซงภายนอก

ในความเป็นจริง ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างนโยบายการต่างประเทศ และที่ตั้งนั้นเป็นปัจจัยพื้นฐาน และก่อให้เกิดหลัก ภูมิรัฐศาสตร์ ทำให้แนวความคิดของ มอร์เกนทาу (Morgenthau) เป็นที่ยอมรับในเรื่องของ “ทฤษฎีที่ผิดพลาดของปัจจัยเดียว (Fallacy of the single factor)” หรือถูกบิดเบือนในฐานที่มั่นได้ตกไปอยู่ในมือของ คาร์ล เฮาส์โฮเฟอร์ และ

สาณาศาสตร์ของเขาไปเป็นอภิปรัชญาทางการเมือง (Political metaphysics) ด้วยการนำชื่อเรียกเรื่องในเรื่องของเลนินสเปซ (National Living Space: Lebensraum²³) ที่เพียงพอ ซึ่งถูกผลักดันเข้าสู่แนวความคิดเชิงมโนคติของเยอรมันนาซี (Nazi Germany) สิ่งที่ดีที่สุดของภูมิรัฐศาสตร์ คือมีความรู้ที่จะนำเสนอในหลายแง่มุม ตัวอย่างเช่นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการด้านประชาธิปไตยของอังกฤษและอเมริกา และ สิทธิพลเมือง กับ บรรดาที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ที่มีการรักษาความปลอดภัยตามลำดับ (secure strategic locations) ของทั้งสองประเทศ เปรียบเทียบกับระบบการปกครองแบบเผด็จการของเยอรมัน และรัสเซีย ที่เป็นเพื่อนบ้าน โดยตรงมาเป็นเวลานานในประวัติศาสตร์ และมีที่ตั้งทอดยาวเหยียดไปบนที่ราบในยุโรปเหนือ หรือพิจารณาถึงชาวรัสเซียที่พยายามหาท่าเรือน้ำอุ่นและค่านิยมที่มีอย่างต่อเนื่องในเรื่องของ จุดคับขัน (Choke point)²⁴ ดังที่เห็นได้จาก การที่อียิปต์เข้าใกล้ช่องแคบไทแรน (Tiran) ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1967 (พ.ศ.2510) และนำไปสู่สงคราม การศึกษาในสาขาเหล่านี้อย่างต่อเนื่องได้สะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดในช่วงสงครามเย็น โดยแนวคิดของ เรย์มอนด์ อาร์รอน (Raymond Aaron) ซึ่งเขาได้อธิบายถึงการวางกำลังไปข้างหน้าของกองทหารสหรัฐฯ เปรียบคล้ายกับแง่มุมทางภูมิศาสตร์สำหรับ นโยบายของอังกฤษในช่วงก่อนหน้า

“ทวีปอเมริกาในส่วนที่สัมพันธ์กับดินแดนภาคพื้นดินของยูเรเชีย (Eurasian) อยู่ในตำแหน่งที่เทียบได้กับตำแหน่งของเกาะอังกฤษในส่วนที่สัมพันธ์กับยุโรป สหรัฐฯ นั้นยังคงประเพณีของรัฐที่แยกตัวอย่างสันโดษอยู่อย่างต่อเนื่องโดยการ พยายามขัดขวางการขยายตัวของรัฐในภาคพื้นดินที่เด่นชัด ในตอนกลางของเยอรมันและในเกาหลี” (Raymond Aron, 1966: 1)²⁵

ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสภาพอากาศ ในทางกลับกันก็มีความสำคัญต่อพลังอำนาจแห่งชาติ รัฐที่ยากจนและอ่อนแอที่สุดในยุคสมัยใหม่ล้วนมีที่ตั้งอยู่นอกเขตภูมิอากาศทั้งในเขตร้อน หรือเขตเย็นจัดแทบทั้งสิ้น แม้แต่รัสเซียยังมีปัญหาเรื่องด้านเกษตรกรรม เนื่องจากส่วนเล็กๆของประเทศมีที่ตั้งอยู่เหนือเส้นละติจูดของเส้นกั้นพรมแดนระหว่าง

²³ เลเบนสเปซ (Lebensraum) ดินแดนเพิ่มเติมที่ถือว่าจำเป็นสำหรับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยอรมันนาซี เพื่อความดำรงอยู่ต่อไป หรือ ความเป็นอยู่ดีทางเศรษฐกิจของประเทศ คำว่าเลเบนสเปซแปลตรงตัวว่า “พื้นที่สำหรับอยู่อาศัย” คือ ดินแดนต่างๆ ที่เยอรมันนาซีขยายอำนาจยึดครอง เพื่อระบายพลเมืองเยอรมันออกไปอาศัยอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยุโรปตะวันออก ดังนั้น นโยบายเลเบนสเปซก็คือ นโยบายการขยายดินแดนอาณานิคมไรซ์ที่ 3 นั่นเอง

²⁴ จุดคับขัน (Choke Point) ในทางภูมิศาสตร์ คือ น่านน้ำสากลที่มีระยะน้อยกว่า 24 ไมล์ หรือ 38 กม.

²⁵ ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจาก Derwent Whittlesey, „Haushofer: The Geopoliticians, . *Makers of Modern Strategy*, Edward Mead Earle, ed. (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1973), pp. 388-414; Colin S. Gray, *The Geopolitics of the Nuclear Era: Heartlands, Runlands, and the Technological Revolution* (New York: Crane, Russak, 1977); Hartmann, pp. 49-52; Morgenthau, pp. 106-108, 153; Spanier and Wendzel, p. 132; Hughes, p. 91; and Organski, pp. 126-138, ซึ่งเป็นผู้มีความเชื่อว่าการตั้งทางภูมิศาสตร์มีผลกระทบต่อพลังอำนาจของชาติ

สหรัฐฯ กับแคนาดา รัสเซียนั้นเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางภูมิศาสตร์ เช่น ขนาดของพื้นที่ และลักษณะทางธรณีวิทยามีผลดี และผลเสียอย่างไรต่อประเทศ ในอดีตสภาพโซเวียตมีเขตเวลาถึง 11 เขต อยู่ในประเทศซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ในความกว้างใหญ่ไพศาลของพื้นที่ได้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ในการที่จะดกย้ายประวัติศาสตร์ ทางทหารของชาวรัสเซีย ซึ่งมีวิธีการในการใช้พื้นที่เพื่อให้ได้เวลาเมื่อถูกรุกราน ในขณะที่เดียวกันด้วยขนาดที่มีความใหญ่โตมโหฬารนั้น ย่อมเป็นบ่งบอกถึงคุณลักษณะของความสลับซับซ้อนทางชาติพันธุ์ และทางการเมืองที่มีความหลากหลาย และกระจายตัวออกจากศูนย์กลาง ซึ่งเป็นแรงผลักดันล่าสุดให้เกิดการล่มสลายสภาพโซเวียตให้แตกออกเป็นส่วนๆ (Schloming, 1980: 530)²⁶

1.6.2 ประชากร (Population)

ลักษณะประชากรในรูปแบบของขนาด แนวโน้ม และโครงสร้างประชากรเป็นประเด็นสำคัญของพลังอำนาจแห่งชาติ ประชากรจำนวนมากเป็นกุญแจสำคัญอันดับแรก แต่ไม่ได้หมายถึงความแข็งแกร่งเสมอไป ดังจะเห็นได้จากการที่แคนาดามีพลังอำนาจมากกว่าเม็กซิโก ซึ่งมีประชากรมากกว่าแต่ด้อยกว่าในเรื่องของอุตสาหกรรม และญี่ปุ่นซึ่งมีประชากรจำนวนน้อยมากอย่างเห็นได้ชัดได้ให้ความสำคัญกับการกระจายทักษะทางเทคนิค ทำให้เกิดความสามารถในการใช้พลังอำนาจแห่งชาติออกไปไกลได้ ในขณะที่เดียวกันแนวโน้มในด้านการเจริญเติบโตของประชากร และการลดลงสามารถทำให้เกิดผลกระทบในลักษณะเฉพาะต่อพลังอำนาจแห่งชาติ การรวมชาติเยอรมันโดยการนำของรัฐปรัสเซียใน ค.ศ. 1870 (พ.ศ.2413) เป็นแบบอย่างของการสร้างพลานุภาพอันยิ่งใหญ่อย่างทันทีทันใด ด้วยประชากรที่เติบโตขึ้นถึง 27 ล้านคน ในช่วงระหว่างนั้นจนถึง ค.ศ.1940 (พ.ศ. 2473) และแม้แต่การรวมตัวของผู้ที่พูดภาษาฝรั่งเศส ซึ่งเพิ่มขึ้นแค่ 4 ล้านคนในช่วงเวลาเดียวกัน ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงพลังอำนาจของยุโรป ตัวอย่างอื่นๆ ได้แก่ การขยายตัวเพิ่มขึ้นของพลังอำนาจของชาวอเมริกันที่เป็นมาในประวัติศาสตร์เป็นผลมาจากการหลั่งไหลของผู้อพยพมากกว่า 100 ล้านคน ในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1824 (พ.ศ. 2367) ถึง ค.ศ. 1924 (พ.ศ. 2467) ในช่วงระหว่างศตวรรษเดียวกันนี้เอง แคนาดา และออสเตรเลีย เมื่อเปรียบเทียบระดับของการพัฒนาและเนื้อที่ ที่ใกล้เคียงกันแต่ด้วยจำนวนประชากรที่น้อยกว่าของสหรัฐฯถึง 10 เท่าตัว แล้วก็ยังจัดว่าเป็นพลังอำนาจในอันดับรองอยู่ แนวโน้มดังกล่าวอาจมีสาเหตุที่ซับซ้อนมากกว่าซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของพลังอำนาจอื่นๆ ดังที่แสดงให้เห็นใน จักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี

²⁶ความเชื่อเกี่ยวกับสภาพบรรยากาศเป็นปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญที่สุด นอกจากนั้น รูปร่างของประเทศยังมีความสำคัญอีกด้วย (Spanier and Wendzel, p. 132). See also Isaiah Berlin, *Against the Current: Essays in the History of Ideas* (New York: Viking Press, 1980), p. 258,

(Austro-Hungarian Empire) ซึ่งมีประชากร และการเติบโตของประชากรอย่างมากในช่วงนั้น แต่ยังคงเป็นพลังอำนาจอันดับรองอยู่ เนื่องจากจักรวรรดิ ดังกล่าวมีการแบ่งเชื้อชาติ มีความอ่อนแอทางการเมือง และอยู่ในระดับที่ต่ำสุดในแง่ของการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม (Schloming, 1990: 531)

ในอนาคตแนวโน้มของโลกจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้าง และสมดุลประชากรของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบรรดาประเทศยากจนจากใน ค.ศ. 1830 (พ.ศ. 2373) ที่ประชากรของโลกมีจำนวนสูงสุดถึงพันล้านคนเป็นครั้งแรก ซึ่งควรใช้เวลา 100 ปี ในการเพิ่มขึ้นถึงเท่าตัว แต่ปรากฏว่ามันใช้เวลาเพียง 45 ปีกว่า ๆ (ค.ศ. 1975: พ.ศ.2518) ที่ทำให้จำนวนของประชากรเป็นเท่าตัวอีกครั้งจนถึง 4 พันล้านคน ใน 21 ปีข้างหน้าประชากรจะเพิ่มขึ้นเกือบจะ 2 พันล้านคน มันเป็นการสะท้อนให้เห็นอัตราการเจริญเติบโตประมาณ 90 ล้านคนต่อปี สำหรับในหลายทศวรรษข้างหน้า การเจริญเติบโตของประชากร 90 เปอร์เซ็นต์ จะเกิดขึ้นในประเทศที่ด้อยพัฒนา และในหลายๆประเทศต้องรับภาระหนักเกี่ยวกับการมีประชากรเกินขนาดอย่างมาก จนไม่สามารถหาแก้ไขได้ในแง่ของ โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทักษะ และ เงินทุน (economic infrastructure, skills and capital) (Nafis Sadik, 1992: 291-296)²⁷

โครงสร้าง และ สมดุลของประชากร ยังคงเป็นลักษณะสำคัญเฉพาะสำหรับชาติที่พัฒนาแล้ว สิ่งสำคัญในที่นี้คือ จำนวนประชากรร้อยละเท่าไรที่ให้ผลผลิตกับประเทศ โดยทั่วไปพิจารณาในช่วงอายุระหว่าง 18-45 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่ตรงกับความต้องการของประเทศทั้งทางด้านการทหาร และ การอุตสาหกรรมของประเทศ ตลอดจนเป็นวัยสร้างสรรค์แก่คนรุ่นต่อ ๆ มา การเปรียบเทียบจำนวนคนในกลุ่มนี้กับกลุ่มคนที่อยู่ในวัยอ่อนกว่าทำให้เห็นภาพที่ถูกต้องชัดเจนในเรื่องของแนวโน้มด้านประชากร และปฏิสัมพันธ์ของประชากรศาสตร์กับ องค์ประกอบของพลังอำนาจ ทั้งหมด ตัวอย่างเช่น อิสราเอลต้องเผชิญกับประชากรจำนวนน้อยในเชิงเปรียบเทียบ และเป็นความจริงที่ว่าทหารของชาติได้ยกย่ำกำลังคนในส่วนวัยคนทำงานที่สำคัญในภาคของพลเรือน และในกลุ่มวัยกลางคน ผลที่ตามมาประการหนึ่งคือรัฐบาลได้เน้นย้ำด้านการศึกษาในทุกช่วงกลุ่มอายุทั้งหมด และอีกประการหนึ่งคือ ด้านการทหาร รัฐบาลได้เน้นเกี่ยวกับระบบอาวุธที่สลับซับซ้อน ความคล่องตัว นานุภาพ และการลงมือโจมตีก่อนเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการสงครามภาคพื้นดินที่ยืดเยื้อซึ่งสามารถทำให้สูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ ท้ายที่สุดการเปรียบเทียบในเรื่องของกลุ่มประชากรที่อยู่ในวัยกลางคนกับกลุ่มสูงอายุกว่าสามารถทำให้เห็นภาพของแนวโน้ม

²⁷ Nafis Sadik, .World Population Continues to Rise., *The Brown and Benchmark Reader in International Relations*, 1992, Jeffrey Elliott, ed. (Dubuque, Ia.: Wm. C. Brown, 1992), pp. 291-296. ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก Spanier and Wendzel, pp. 135-136; Hartmann, pp.46-49; Schloming, p. 531; Organski, pp. 153-154, and George D. Moffett, *Global Population Growth: 21st Century Challenges* (Ithaca, NY: Foreign Policy Association, 1994).

ซึ่งบ่งบอกลำดับความสำคัญเฉพาะสำหรับพลังอำนาจแห่งชาติได้ (Hartmann: 47, Schloming: 532, Peter G. Peterson: 55-92)

1.6.3 ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources)

ปริมาณมหาศาลของทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชาติสมัยใหม่ในการดำเนินกิจการสำคัญของประเทศ แม้กระทั่งการสงคราม ในการจัดระบบพื้นฐาน การอุตสาหกรรม และเพื่อการตอบแทนต่อตัวแสดงนานาชาติอื่นๆ ด้วยการค้า และการให้ความช่วยเหลือ อาจจะเป็นในด้านผลผลิตด้านอุตสาหกรรมสมัยใหม่ หรือในด้านวัสดุหายาก แต่ทรัพยากรเหล่านี้ เป็นได้ทั้งพื้นดินที่ใช้ทำการเพาะปลูก และน้ำ หรือถ่านหิน และน้ำมันล้วนเป็นสิ่ง ที่กระจายตัวอย่างไม่สมดุลอยู่รอบ โลก ซึ่งทรัพยากรเหล่านั้นกำลังจะกลายเป็นสิ่งที่หายากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นในกรณีของความเป็นผู้ครอบครองที่ตั้งสำคัญทางยุทธศาสตร์ตามหลักภูมิรัฐศาสตร์ความเป็นผู้ครอบครองทรัพยากรธรรมชาติส่วนใหญ่ในทางกายภาพนั้นไม่ได้เป็นสิ่งจำเป็นในการเป็นแหล่งของพลังอำนาจวันเสียแต่ว่าประเทศนั้นสามารถพัฒนาทรัพยากรเหล่านั้น และดำรงการควบคุมทางการเมืองเหนืออำนาจในการจัดการของเขา ตัวอย่างเช่น ในรัฐที่ยากจน สิ้นแร่ และแหล่งพลังงานจะ เป็นสิ่งไร้ประโยชน์ไปโดยปริยาย ดังนั้น แหล่งแร่เหล็ก เมสซาบี (Mesabi iron) ที่สะสมพอกพูน อยู่ก็ไม่มีคุณค่าต่อชาวพื้นเมืองอินเดียนแดงที่อยู่ใกล้ทะเลสาบซูพีเรีย (Lake Superior) และน้ำมันของชาวอาหรับเมื่อร้อยปีมาแล้วเป็นสสารที่ไม่มีใครแยแสเลย ในทางตรงข้ามชาติใดที่มีองค์การทาง ด้านอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และมีโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการผลิตกลับสามารถทำการสืบทอดความสามารถในการเปลี่ยนศักยภาพของพลังอำนาจจากทรัพยากรธรรมชาติไปเป็นพลังอำนาจแห่งชาติที่แท้จริง นี่ก็คือความสามารถในการแปลงเครื่องมือ ไปเป็นพลังอำนาจแห่งชาติที่เห็นได้ อย่างชัดเจนที่สุด

อย่างไรก็ตามหลายต่อหลายชาติล้วนมีความสามารถในตัวเอง อย่างที่เห็นได้จากประเทศหนึ่ง เช่น สหรัฐอเมริกา ที่ร่ำรวยด้วยการกักตุนทรัพยากรธรรมชาติไว้ และยังสามารถพึ่งพา การนำเข้าเนื่องจากความละโมบโลกมากอย่างไม่รู้จักพอในการบริโภคของตน ในทางตรงกันข้าม ญี่ปุ่นซึ่งมีทรัพยากรแต่เพียงเล็กน้อย และยังสามารถนำเข้าเป็นหลัก โดย ร้อยละ 100 เป็นการ นำเข้าปิโตรเลียม (Spanier and Wendzel 1996: 139, Schloming 1980: 531, Organski 1980: 138-141) ในหลายๆ วิธี ทาง สำหรับวิธีการอันมีเกียรติในช่วงเวลาหนึ่ง คือ การเป็นผู้พิชิต เพื่อให้ได้เป็น เจ้าของทรัพยากร ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นหลักในเบื้องต้นต่อการที่ญี่ปุ่นได้ทำการแผ่ขยายอาณาเขต อิทธิพลของตนออกไป จนนำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 และการรุกรานของอิรัก ทำให้เกิดสงคราม อ่าวเปอร์เซีย วิธีที่สอง คือ การพัฒนาทรัพยากรในประเทศอื่น โดยใช้สัมปทาน การบงการทางการเมือง และแม้แต่การใช้กำลังโดยการกล่าวอ้างอย่างสมเหตุสมผล ตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกาได้

เคยกระทำการมาก่อนเพื่อให้เกิดผลกระทบเป็นอย่างมากในลาตินอเมริกา สำหรับในช่วงของการพึ่งพาซึ่งกัน และกันมีเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามวิธีการที่นำมาใช้ในเรื่องของการแทรกแซงทางเศรษฐกิจมีผลเสียระยะยาวในตัวของมันเอง

วิธีการที่สาม และเป็นวิธีทั่วไปในการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ คือ การซื้อนั่นเอง อย่างไรก็ตาม การรวมกันของการเจริญเติบโตทางอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว และความเสื่อมถอยลดลงของทรัพยากรได้เปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกไปสู่ตลาดของผู้ขาย ขณะที่การจัดการทางเศรษฐกิจที่สำคัญได้ส่งอิทธิพลสำคัญต่อประเทศต่างๆ ในการควบคุมสินค้าที่เป็นประโยชน์สำคัญแก่ชีวิต ตัวอย่างเช่น การควบคุมของโอเปก (OPEC) ทำให้กลุ่มสมาชิกของตนเองมีอิทธิพลในสัดส่วน ด้านพลังงานทางเศรษฐกิจ และการทหาร การเปลี่ยนแปลงที่คล้ายคลึงกันอาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วยการที่ประเทศต่างๆ ซึ่งเป็นผู้ผลิตหลักด้านอาหารที่ขนานนามกันว่า “ การปฏิวัติสีเขียว (Green Revolution)” จะเผชิญกับโอกาสเนื่องจากผืนแผ่นดินได้รับความเสียหายจากการทำลายล้างและแปรสภาพเป็นทะเลทราย ภัยที่สูงสุดจะเกิดสภาวะการขาดแคลนอุปทาน ในเรื่องของยุทธศาสตร์และแร่ธาตุต่างๆ ที่รู้จักในวงจำกัดว่ามีความจำเป็นอย่างมากสำหรับระบบอาวุธสมัยใหม่ที่มีเทคโนโลยีสูง สิ่งหนึ่งที่ตามมาในเรื่องของวัสดุหายากที่ลดลง คือ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในมหาสมุทรซึ่งปริมาณน้ำมัน และแมงกานีสสำรองในท้องทะเลที่ลดลง ด้วยการเป็นเสมือนแหล่งชุมนุมทางการแข่งขันของนานาประเทศ ณ จุดที่ชาติต่างๆ เหล่านั้นมีแนวชายฝั่งทะเลอันยาวและมีการขยายอาณาเขตทางทะเลของตนออกไปเพื่อผลประโยชน์ ความขาดแคลนเช่นนี้เป็นเครื่องเตือนความทรงจำต่อความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของการได้ทรัพยากรธรรมชาติมา กับองค์ประกอบทั้งหมดของพลังงาน โดยเฉพาะในประเทศที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นอย่างแท้จริง เช่นเดียวกับญี่ปุ่น ซึ่งไม่สามารถเป็นได้ทั้งผู้จัดหาให้ หรือเติมพลังให้กับประชาชนของตัวเองได้ด้วยตัวเอง และเศรษฐกิจในเชิงเทคโนโลยีสูง โดยปราศจากการดำเนินการส่งออกสู่ตลาดในภาคพื้นทะเล ความไม่เป็นพันธมิตรกับสหรัฐเป็นเครื่องบ่งบอกถึงการรับรองตัวเองในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรน้ำมันในอ่าวเปอร์เซีย ในกรณีนี้ญี่ปุ่นอาจจะได้รับแรง ผลักดันในการขยายกองกำลังทหาร “ป้องกันตนเอง(Self-defense)” ผู้ความเป็นกองทัพ เช่น สมัยสงครามโลกครั้งที่สอง และบางทีอาจถึงกับต้องประกาศถึงพลังอำนาจด้านนิวเคลียร์ (Organski 1980: 142, Schloming 1980: 533-534, Morgenthau 1968: 109-112)

1.7 ปัจจัยอิทธิพลตามลักษณะทางสังคมของพลังอำนาจ (Social Determinants of Power)

1.7.1 ด้านเศรษฐกิจ (Economic)

สมรรถนะ และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นคุณสมบัติเชื่อมโยงทั้งลักษณะเด่นทางธรรมชาติ และทางสังคมของพลังอำนาจ ในแง่ของทรัพยากรธรรมชาติดังที่เราได้เห็นว่าเป็นประเทศ

หนึ่งอาจได้รับมรดกอย่างมั่งคั่งแต่ยังไร้ความสามารถในการเปลี่ยนทรัพย์สินต่างๆ ที่มีอยู่เหล่านั้นไปเป็นอาวุธยุทธโศปกรณ์ทางการทหาร การส่งออกเทคโนโลยีขั้นสูง และเรื่องอื่นๆ ที่แสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจแห่งชาติอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสูงสุดทางเศรษฐกิจในประเทศมาจากลักษณะเด่นทางด้านสังคมของพลังอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นความทันสมัยทางการเมือง และการแพร่ขยายในวงกว้างของการศึกษาอย่างเป็นรูปแบบ หรือการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์และสังคมตลอดจนความพร้อมในการยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆ แน่นอันทัดแน่นนี้เป็นงานที่ดำเนินการ เพื่อต่อต้านการลดสมดุลของการลงทุนทางการทหารที่อยู่เบื้องหลัง การใช้จ่ายทางการทหารมากเกินไปเป็นเรื่องที่สามารถกักร่อนพื้นฐานสำคัญของพลังอำนาจแห่งชาติ ถ้าเกิดค่าใช้จ่ายในเรื่องของเศรษฐกิจมากขึ้น และลดความสามารถของชาติในการลงทุนเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต การใช้จ่ายงบประมาณทางการทหารสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาที่ขาดแคลนต้นทุนการผลิตแสดงออกถึงการจัดสรรทรัพยากรทางการทหารอย่างจำกัด แต่สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่การสิ้นสุดสงครามเย็น เป็นต้น มาต้องเลือกระหว่าง อาวุธกับเนย เพราะว่าการเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศตลอดจนความถูกต้องชอบธรรมของรัฐบาลเองตามกฎหมาย เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกันเชื่อมโยงไปถึง การดำเนินการทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ดังนั้นการใช้จ่ายอย่างเกินความจำเป็นในทางการทหาร เช่น อดีต สหภาพโซเวียตที่เคยประสบ สามารถนำความหายนะมาสู่ประเทศใหญ่ และเล็กได้ในลักษณะเดียวกัน

เศรษฐกิจภายในประเทศที่เข้มแข็ง ยังคงทำให้เกิดพลังอำนาจแห่งชาติที่ไม่ใช่ทางการทหารในเวทีการแข่งขันระหว่างประเทศได้อีกด้วย ชาติที่เป็นผู้นำทางอุตสาหกรรมมีวิธีการต่างๆ ทั้งหมดสำหรับการใช้พลังอำนาจ ซึ่งรวมถึงการให้ผลตอบแทน หรือลงโทษโดยอาศัยระบบการค้าต่างประเทศ การช่วยเหลือจากต่างประเทศ การลงทุน และการให้ยืม ตลอดจนผลกระทบด้านนโยบายภายในประเทศที่มีต่อเศรษฐกิจโลก อย่างไรก็ตามพลังอำนาจแห่งชาติในลักษณะนี้สามารถอ่อนแอลงได้ ถ้าชาตินั้นเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงจากสภาวะเงินเฟ้ออย่างสูง สภาพหนี้ต่างประเทศจำนวนมหาศาล หรือ สภาพการขาดดุลการชำระหนี้อย่างเรื้อรัง (balance of payment deficit) กล่าวโดยสรุปความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของประเทศจะส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการฟื้นตัว และความน่าเชื่อถือของเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (National Defense University 1996: 49, Organski, 1980: 169, Hartmann 1996: 52-56)

ท้ายที่สุด ความเป็นอิสระต่อกันที่มีเพิ่มขึ้น เป็นมูลเหตุหลักในการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบด้านพลังอำนาจของชาติ เศรษฐกิจของประเทศเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมากยิ่งขึ้นในเรื่องการค้าระหว่างประเทศ และตลาดการเงิน ซึ่งมีส่วนทำให้กลายเป็นประเด็นสำคัญอย่างแท้จริงของโลก ในทางกลับกันกลับทำให้เกิดความยุ่งยากมากขึ้นสำหรับประเทศในการที่จะ

เพิ่มอัตราดอกเบี้ยระยะสั้น หรือเพื่อประสานนโยบายทางการเงินกับนานาประเทศ ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ความสามารถของประเทศในการใช้อัตราแลกเปลี่ยนเพื่อผล ประโยชน์ของชาติคนในวันข้างหน้าได้ลดลงด้วยรัฐบาลรัฐ เข้าไปเกี่ยวข้องในการจัดการอย่างมากกับการหมุนเวียนทุนระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่ค่อนข้างน้อยลงไปในการที่ชาติต่างๆจะปกป้องระบบเงินตราของตน จากมุมมองด้านความมั่นคงแล้ว แบบของเศรษฐกิจที่มีการแทรกแซงระหว่างกันนี้ เป็นผลสะท้อนมาจากความเล็งร่วมกันในเรื่องของเศรษฐกิจของประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นนโยบายเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันได้รับอิทธิพลอย่างมากมาจากมหาสถาบันจากองค์กรภาครัฐบาลระหว่างประเทศ ดังเช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund - IMF) และข้อตกลงทั่วไปเกี่ยวกับภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade - GATT) ขณะที่ความร่วมมือของหลายๆประเทศยังคงพร้อมในการที่จะควบคุมนโยบายภายในของรัฐ-ชาติ เพื่อผลประโยชน์โดยทั่วถึงของแต่ละชาติในอนาคต (National Defense University 1996: 51, Schloming 1980: 158)

1.7.2 ด้านการทหาร (Military)

ความแข็งแกร่งทางการทหารมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ เป็นเครื่องมือวัดพลังอำนาจแห่งชาติ โดยปกติแล้วการพ่ายแพ้ในสงครามส่งสัญญาณที่แสดงถึงความเสื่อมถอยแห่งพลังอำนาจแห่งชาติถ้าไม่ใช่จุดจบในขณะที่ชัยชนะทางการทหาร ปกตินั้นเป็นการเป่าประกาศถึงการยกระดับที่สูงขึ้นของพลังอำนาจใหม่ แต่พลังอำนาจทางการทหารเป็นมากกว่าทั้งหมด ปัจจัยด้านการทหารเกี่ยวกับ กำลังพล ยุทโธปกรณ์ และระบบอาวุธ ความเป็นผู้นำ ขวัญและวินัย ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญของพลังอำนาจทางการทหาร ทั้งๆที่มีความคล้ายคลึงในเรื่องปริมาณ ระหว่างทหารอิรัก กับทหารพันธมิตร การพ่ายแพ้ของทหารอิรักในสงครามอ่าวเปอร์เซียแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวโยงกันของบรรดาสิ่งที่เป็นนามธรรม เพราะพลังอำนาจทางการทหารมิใช่มีแต่เพียงสิ่งที่เป็นรูปธรรมเท่านั้นที่แสดงออกถึงพลังอำนาจ ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ยังแสดงให้เห็นว่า การไร้ซึ่งความสามารถความสูญเปล่า นอกจากนั้นการถืออาวุธยังหวังสามารถทำให้กองทัพของประเทศอ่อนแอลงได้อีกด้วย มีตัวอย่างหนึ่งของสหรัฐฯ การปฏิบัติงานด้านการทหารที่เจริญรอยตามผู้มีอำนาจสูงสุดทางการเมือง ในการเปลี่ยนแปลงทิศทางจากความเป็นกำลังรบ ในช่วงเวลาสิ้นสุดสงครามเวียดนาม ไปสู่การเป็นเครื่องจักรทางการทหารในการทำสงคราม ดังที่ปรากฏให้เห็นในการปฏิบัติการพายุทะเลทราย (Michael R. Gordon and Bernard E. Trainor, 1990: 383)

สงครามอ่าวยังคงเป็นเหมือนการแสดงให้เห็น การแสดงพลังอำนาจ (Power Projection) และ ความสามารถในการสนับสนุนที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (Sustainability) ในสงครามสมัยใหม่เป็นอย่างไรสำหรับความมีประสิทธิภาพทางการทหาร สำหรับพลังอำนาจของโลกอย่าง เช่น สหรัฐอเมริกา ประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่ขีดความสามารถในการ

ลำเลียงทางอากาศ และทางทะเลที่ไม่เหมือนใคร ซึ่งสามารถทำให้เกิดการขนส่งทหารครั้งล้านคน ไปสู่อ่าวเปอร์เซีย ใน ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) (U.S. Department of the Army 1993: 12-21, Spanier and Wendzel 1991: 143) แต่ยังสามารถเพิ่มเติมกำลังได้อย่างเหมาะสมทันทีทันใด การผสมผสานปัจจัยเหล่านี้ได้เป็นข้อพิจารณาในเรื่องความพร้อม ศักยภาพของประเทศในเรื่องของการระดมสรรพกำลังได้อย่างรวดเร็ว อาจจะเป็นบทบาทแสดงพลังอำนาจทางทหารที่สำคัญ ตัวอย่าง เช่น อิสราเอลนั้นมีกองกำลังประจำการเพียง 164,000 คน ที่ได้รับการฝึก และเป็นกำลังที่พร้อมรบ แต่กำลังเหล่านี้สามารถได้รับการเพิ่มเติมกำลังภายใน 24 ชั่วโมง และเกือบจะเป็น 3 เท่าของกำลังที่มีความพร้อมรบ และสวิตเซอร์แลนด์ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งในการระดมสรรพกำลังทางทหาร (Schloming 1980: 543)

คุณภาพของเทคโนโลยีด้านอาวุธ กลายเป็นปัจจัยสำคัญทางการทหารสำหรับทุกๆ ประเทศอย่างเด่นชัดจากความก้าวหน้าและความสำคัญด้านวิทยาศาสตร์อย่างรวดเร็ว สิ่งประดิษฐ์ตามห้วงระยะเวลาที่ส่งสัญญาณ จากหน้าไม้จนถึงเครื่องบินที่บ่อยครั้งที่เป็นตัวตัดสินใจการรบ เมื่อมีความเป็นไปได้อย่างสอดคล้องโดยจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมในเรื่องของ การจัดหน่วย และ หลักนิยมทางทหาร อย่างไรก็ตามเมื่อองค์ ประกอบทั้งสองมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างล่าช้า ซึ่งส่งผลให้เกิดขึ้นในสงครามกลางเมืองสหรัฐฯ และสงครามโลกครั้งที่ 1 ผลของมันสามารถลดความน่าสะพรึงกลัว และการสูญเสียพลังอำนาจทางการทหารได้ ยิ่งไปกว่านั้น เทคโนโลยีใหม่ในมือของรัฐอันทะวันออก (rogue state) หรือ ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (non-state actors) เช่น กลุ่มผู้ก่อการร้ายจะพยายามสร้างความสำคัญในตนเองให้รัฐต่างๆ ต้องนำไปเป็นข้อพิจารณาในการปฏิบัติการต่างๆ ด้วยพลังอำนาจทางการทหารอยู่เสมอ สำหรับอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (WMD) นั้นจะเป็น และมีความเป็นไปได้ที่จะต้องให้ความสนใจเป็นลำดับแรกเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่เมื่อได้เปรียบ เทียบแล้วยังถือว่ามีมูลค่าที่ถูกมากด้วยซ้ำไป ซึ่งเมื่อไม่นานมานี้ การพัฒนาอาวุธตามแบบในรูปแบบที่เหมาะสม สามารถเป็นเสมือนสิ่งชี้ขาดได้ท้ายที่สุด ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นประโยชน์ในการเตือนความทรงจำต่อพลังอำนาจทางการทหารอีกครั้งหนึ่ง เฉกเช่นเดียวกับองค์ประกอบทางด้านพลังอำนาจของชาติด้านอื่นๆ ในฐานะเป็นหนึ่งในบริบททั้งหมด เทคโนโลยีไม่ได้เป็นเหมือนยาครอบจักรวาล ที่นำมาใช้ได้อย่างเป็นอัตโนมัติในการทำให้เกิดชัยชนะอย่างรวดเร็ว และมีการสูญเสียน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากขาด การชี้แนะทางการเมือง (political direction) ที่ชัดเจน และ ยุทธศาสตร์ที่เชื่อมต่อกัน (Coherent Strategy) เมื่อเวลานั้นมาถึง ดังเช่น แนวรบกล้าตาย (thin red line) ของอังกฤษที่ได้ค้นพบภายใต้การ

โหมรุกอย่างรุนแรงของชนเผ่า ซูลู ที่เมืองอิแซนรวานา (Isandlwana)²⁸ เมื่อนั้น จำนวนของปริมาณจะมีคุณภาพในตัวเองได้ทั้งหมด (U.S. Army War College Strategy Conference, April 1994: Schloming, 1980: 540)

1.7.3 ด้านการเมือง (Political)

องค์ประกอบของพลังอำนาจด้านการเมือง เป็นผู้กำหนดคำถามในปัญหาที่เป็นกุญแจสำคัญในหลายๆสิ่ง องค์ประกอบของพลังอำนาจด้านการเมืองมีส่วนสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านจิตวิทยา (Psychological element) ดังคำถามที่ว่า รูปแบบของรัฐบาลคืออะไร อะไรคือทัศนคติของประชากรเกี่ยวกับเรื่องนี้ ประชาชนต้องการให้รัฐมีความแข็งแกร่งในการทำงานอย่างไร และความแข็งแกร่งตลอดจนประสิทธิภาพของรัฐจะเป็นอย่างไร? ปัญหาเหล่านี้ไม่สามารถตอบได้ด้วยหลักสถิติแบบธรรมดาๆ แต่อาจจะมีความสำคัญในการประเมินรูปแบบต่างๆ ในส่วนของพลังอำนาจแห่งชาติ ถ้ารัฐบาลไร้ความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ และไม่สามารถนำศักยภาพของประเทศในด้านพลังอำนาจไปใช้เพื่อรองรับประเด็นสำคัญๆ ได้นั้น หมายถึง พลังอำนาจนั้นอาจจะไม่ปรากฏให้เห็นเลยก็เป็นไปได้ ไม่มีใครที่สามารถวิเคราะห์รูปแบบการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาล ดังที่รัฐกล่าวอ้างว่าจะให้มันเป็น หรือแม้แต่รัฐธรรมนูญของรัฐเองก็ตามก็อาจจะชักนำไปให้ออกนอกกลุ่มนอกรทางได้ ตัวอย่างเช่นรัฐธรรมนูญของสหภาพโซเวียต ค.ศ. 1936 เป็นตัวอย่างสำคัญ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ประกอบไปด้วยความชัดเจน ในเรื่องของประชาธิปไตยซึ่งมีความเกี่ยวข้องน้อยมากกับการดำเนินงานอย่างแท้จริงในระบอบการปกครองของสหภาพโซเวียต และรัฐธรรมนูญไวร์มาร์ชของเยอรมัน (German Weimar Constitution) ก็เป็นตัวแบบของเครื่องมือในแนวทางของการเป็นประชาธิปไตย แต่มันไม่สามารถป้องกันการลุกแ่กอำนาจของฮิตเลอร์ และจากการสร้าง “รัฐธรรมนูญ” ที่เป็นของตนเอง ดังที่เขาได้กระทำ

สิ่งที่ชัดเจนคือรูปแบบที่แท้จริงของรัฐบาล ความเข้มแข็ง และความอ่อนแอ แต่ละด้านของรัฐบาลคืออะไร มีการเล่นบทบาทอะไรในการประยุกต์ใช้พลังอำนาจของชาติ ระบบการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐสำหรับกรณี ข้อจำกัดในระดับต่างๆเกี่ยวกับเสรีในการปฏิบัติ และความริเริ่มเป็นรายบุคคล แต่ยินยอมในการจัดรูปแบบของยุทธศาสตร์การจัดการของรัฐได้อย่างสูง ระบบในแนวทางประชาธิปไตย โดยการเปรียบเทียบต้องการการจัดทำนโยบายด้วยวิธีการทำข้อตกลงร่วมกันอย่างเป็นเอกฉันท์ และเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวาง ตลอดจนเป็นสังคมที่ชนกลุ่มน้อยสามารถดำรงความเป็นอิสระในทางวัฒนธรรมได้ ดังนั้นจึงเป็นความลำบากยากยิ่งสำหรับนักประชาธิปไตยในการพัฒนา และใช้ขอบเขตที่กว้างขวางของยุทธศาสตร์แห่งรัฐ หรือ

²⁸ การรบที่อิแซนรวานา (Battle of Isandlwana) เป็นการรบหนึ่งในสงครามซูลู ที่ซูลูได้ กวาดล้างรบของอังกฤษจนหมด เมื่อ 22 กรกฎาคม ค.ศ.1879 โดยฝ่ายซูลูสูญเสียอย่างมหาศาลในชัยชนะนี้

เปลี่ยนแปลงแนวนโยบายอย่างฉับพลันทันทีทันใดได้ ตัวอย่างเช่น นาซีเยอรมัน และสหภาพโซเวียต ถกแถลงทางความคิดอย่างเห็นได้ชัดในสนธิสัญญาไม่รุกรานกันในเดือน สิงหาคม ค.ศ. 1939 ยิ่งไปกว่านั้นในระดับของการพัฒนาด้านการเมืองภายในรัฐ ก็เป็นสิ่งสำคัญด้วยเช่นกัน การพัฒนานี้เกี่ยวกับเรื่องขีดความสามารถซึ่งเน้นในด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของรัฐบาลของประเทศในการใช้ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรด้านวัตถุของประเทศ ในการแสวงหาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ดังนั้น ทักษะการบริหารงาน และการจัดการต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญของประเทศ หากประเทศนั้นตระหนักถึงศักยภาพที่เต็มเปี่ยมของตน

รัฐบาลยังคงต้องทำการกำหนดรูปแบบ และดำเนินการตามวิธีที่ควรจะเป็น ในเหตุผลที่สลับซับซ้อน ในหลายๆวิธีที่สะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ และทัศนคติของประชาชน ตลอดจนความคาดหวังเกี่ยวกับสิ่งที่รัฐบาลจะต้องกระทำ และรัฐบาลมีความเข้มแข็งดังที่ควรจะเป็นอย่างไร ตัวอย่างเช่น ความหวาดกลัว ในเรื่องอำนาจของรัฐที่อาจจะมีมากเกินไป จึงมีการกำหนดวิธีการ “ตรวจสอบ และถ่วงดุล (checks and balances)” เพื่อป้องกันความหวาดกลัวจากการรวบรวมอำนาจ หรือการปฏิบัติ รัฐประหารที่อาจเกิดขึ้นจากความอ่อนแอของรัฐบาล หรือเกิดช่องว่างของอำนาจขึ้น ดังนั้นในเรื่องของพลังอำนาจด้านการเมืองจึงเป็นกลไกสำคัญที่สุดในบรรดาเครื่องมือต่างๆ ของพลังอำนาจที่จะผลักดันให้พลังอำนาจประเทศก้าวเดินไปข้างหน้าได้ อย่างไรก็ตาม พลังอำนาจทางการเมืองมีความผูกพันเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับด้านสังคม-จิตวิทยา และพลังอำนาจด้านเศรษฐกิจ ด้วยการที่พลังอำนาจทั้งสองเป็นส่วนสนับสนุนสำคัญแก่พลังอำนาจทางการเมืองในลักษณะกลับกัน (Hartmann, 1996: 59-60; Morgenthau, 1968: 133-135)

1.7.4 ด้านจิตวิทยา (Psychological)

พลังอำนาจด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย เจตจำนง และความเชื่อมั่นในจิตใจ และลักษณะประจำชาติ หรือนิสัยของชาติ ตลอดจนระดับของความเสมอภาค และสมานฉันท์ มันเป็นปัจจัยชั่วคราวที่มีอายุค่อนข้างสั้นที่สุดในเรื่องของพลังอำนาจด้านสังคม ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ประเทศชาติ มีความยิ่งใหญ่ได้ในพลังอำนาจด้านเศรษฐกิจ และการทหาร ดังที่ได้เห็นประจักษ์จากชัยชนะของ เหมา เจ๋อตง ที่มีต่อ เจียง ไค เช็ก ทั้งที่ นายพลเจียงเป็นผู้กุมอำนาจสูงสุดตั้งแต่แรกทั้งด้านความมั่นคงและความสามารถทางการทหาร และยังมี ความสามารถของ คานธี ในการผลักดันอังกฤษออกไปจาก อินเดีย ตลอดจน โคโมริ ผู้ล้มล้างพระเจ้าซาร์ แห่งอิหร่าน ด้วยความที่เป็นพลังอำนาจที่ไม่มีตัวตน พลังอำนาจด้านจิตวิทยามักมีพลังอำนาจเหนือกว่าพลังอำนาจทางการทหารเสียอีกด้วย ตัวอย่างที่เห็นเด่นชัดอีกตัวอย่างหนึ่งคือ การเผชิญหน้ากันระหว่าง กำลังผสม เวียดนามเหนือ – เวียดนาม ในตอนปลายทศวรรษ 1960 กับกำลังทหารของสหรัฐฯ ที่นำไปสู่บทสรุปที่ว่า ความเป็นมหาอำนาจของสหรัฐฯ ไม่สามารถเอาชนะกำลังของเวียดนามเหนือได้ และผลสรุปสุดท้ายสหรัฐฯ

ต้องถอนกำลังออกจากเวียดนาม แฮร์รี่ ซัมเมอร์ (Harry Summers) ได้บรรยายเรื่องราวทั้งหมดตามที่กล่าวมานี้ อย่างเป็นที่แพร่หลาย ในช่วงเวลาสุดท้ายของการถอนกำลังทหารของสหรัฐฯออกจากเวียดนามว่า

เมื่อการบริหารของประธานาธิบดี นิกสัน มาถึงจุดสิ้นสุดสุดลง ใน ค.ศ.1969 (พ.ศ. 2512) ข้อมูลเกี่ยวกับเวียดนามเหนือและสหรัฐฯทั้งหมด ได้ถูกป้อนเข้าไปในเครื่องคอมพิวเตอร์ ของเพนตากอน ทั้งในเรื่องของประชากร ผลผลิตมวลรวมของประเทศ จิตความสามารถในการผลิต จำนวนรถถัง เรือ และอากาศยาน, ขนาดของกองกำลังยานเกราะ และอื่นๆ ที่คล้าย กันคอมพิวเตอร์ได้รับคำถามว่า, “เราจะชนะสงครามเมื่อไหร่?”

มันใช้เวลาเพียงชั่วครู่แล้วให้คำตอบว่า “คุณได้ชนะสงครามมาแล้วในปี ค.ศ. 1964 (พ.ศ.2507)” (U.S. Army War College, Strategic Studies Institute, : 11)

เจตจำนงของชาติ และความเชื่อมั่นศรัทธา (National Will and Morale) เป็นเหมือนระดับของการมีจุดมุ่งหมายที่มั่นคง เพื่อให้ รัฐบาลอื่นๆ ตลอดจน ตัวแสดงต่างๆ (actors) จะได้ประจักษ์ในการดำเนินการที่ก้าวหน้าไปตามวัตถุประสงค์ทั้งภายใน หรือภายนอกของตน อย่างไรก็ตาม สำหรับตัวแสดงนานาชาติที่กำหนดนั้น เจตจำนง และความเชื่อมั่นศรัทธาไม่ต้องการให้เป็นเหมือนๆ กันทุกประการ ณ ทุกระดับของสังคม การยกระดับในเรื่องของ “ความทรงคุณค่าทางศีลธรรม (moralism)” ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ เป็นตัวอย่างของการตัดทอนความสามารถของสหรัฐฯ ในความริเริ่มการกระทำที่มีลักษณะของการชิงลงมือก่อนอย่างแท้จริงไป ตัวอย่างเช่น ในวิกฤตการณ์ขีปนาวุธคิวบา (the Cuban missile crisis) ทางเลือกของการสกัดกั้น ต่อ การโจมตีทางอากาศ เป็นพื้นฐานในส่วนของกรณีโต้แย้ง ซึ่งมาจากจุดยืนทั้งของศีลธรรมและวัฒนธรรม สหรัฐฯนั้นไม่สามารถให้ “เหตุการณ์ เพร็ด ฮาเบอร์นั้นหวนคืนกลับมาได้” (Graham T. Allison: 123-124 , Morgenthau: 122-134) ประสบการณ์ในประวัติศาสตร์อันยาวนานและค่านิยมทางวัฒนธรรม มีความสำคัญอย่างไม่ต้องสงสัย เนื่องจากมันเป็นเสมือนต้นตอของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง นั่นคือที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อม ด้วยเหตุผลประการหนึ่งที่ว่าประวัติศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้นั้น ถือเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกลักษณะของชาติ (National Character) หรือไม่ก็เป็นด้วยเหตุผลมาจากการสืบทอดทางวัฒนธรรมอันแสนยาวนานในการเป็นทายาทตามกฎเกณฑ์ (Morgenthau 1968, pp. 125-127, Spanier and Wendzel 1991: 186-192)

สุดท้ายมีระดับความเป็นอันหนึ่งอันเดียว ซึ่งอ้างอิงอย่างง่าย ๆ ถึงความรู้สึกในเรื่องของการเป็นเจ้าของและการระบุงซึ่งถึงความเป็นประชาชนของประเทศ ในหลายๆวิธี ซึ่งให้การสนับสนุนต่อทั้งเจตจำนง และศีลธรรมอันดีงามของประเทศ ตลอดจนบุคลิก ลักษณะส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์โดยตรง ระหว่างระดับของความเท่าเทียมกันในการรับรู้และขอบเขตของ

ชนชาติ ศาสนา และความคล้ายคลึงกันทางด้านวัฒนธรรมทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่สนับสนุนต่อความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ และปรากฏให้เห็นในความรู้สึกของความเป็นพลเมืองของประเทศ ในทางตรงข้าม การขาดการบูรณาการไม่เป็นสาเหตุแห่งการขาดองค์ประกอบของตัวมันเอง ความเป็นเอกภาพของสวิสเซอร์แลนด์อันมีมาอย่างยาวนาน ทั้งๆที่มีระดับของการบูรณาการของชนชาติ ภาษา และศาสนา อยู่ในระดับต่ำ

พลังอำนาจด้านจิตวิทยานั้น ในบางที่มีการเรียกรวม หรือถือเอาความหมายรวมกับ สังคม-จิตวิทยา เข้าไว้ด้วยกัน ด้วยเหตุที่จิตวิทยานั้นมีความหมายออกไปในทางปัจเจกชน หรือเป็นการศึกษาพฤติกรรมของปัจเจกชน เพื่อให้เกิดการศึกษาในองค์กรรวม และมองเห็นพลังอำนาจอันชัดเจน จึงพิจารณาองค์กรรวมของสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องกับดั่งนั้นจึงมีการกำหนดคำว่า สังคม-จิตวิทยาขึ้น เพื่อให้การศึกษาพลังอำนาจในด้านนี้เป็นไปในภาพรวมของคนในสังคมของประเทศ

1.7.5 ด้านสารสนเทศ (Information)

การปฏิวัติทางการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเริ่มเมื่อร้อยกว่าปีที่ผ่านมาด้วยการอุบัติขึ้นของการส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นการนำเอาแรงกระตุ้นใหม่มาใช้ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาเอง ด้วยการพัฒนา เครื่องโทรสาร โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จากการปฏิวัติในยุโรปตอนกลาง และตะวันออกดังที่ปรากฏให้เห็นในความเสื่อมโทรมเมื่อ ค.ศ.1989 (พ.ศ. 2532) ข้อเท็จจริงอันใหม่ของชีวิตในเวทีการแข่งขันนานาชาติ ซึ่งมันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้อีกแล้วสำหรับรัฐในการจะปฏิเสธ ความรู้ของประชาชนของตนเอง ในเรื่องของสิ่งที่เกิดขึ้นในที่ใด ๆ ก็ตาม อีกนัยหนึ่งคือ ความคิดเคลื่อนไหวอย่างอิสระ เสรี มากขึ้นทั่วทุกมุม โลกมากกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต แม้ว่าบางประเด็นของพลังอำนาจได้ล่องเลยไปสู่การลดลงอย่างได้สัดส่วนสัมพันธ์อย่างไรก็ตาม ประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาก็ยังคงเป็นแหล่งกำเนิดความคิด และอยู่ในฐานะที่เป็นผู้จัดการรูปแบบของวัฒนธรรมที่กลับเพิ่มสูงขึ้น ในคำกล่าวที่ว่า “พลังอำนาจแบบนุ่มนวล (Soft power)” ตามคำพูดของ โจเซฟ นาย (Joseph Nye) ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดวางรูปแบบวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐฯในเรื่องของ “ การขยายตัว (enlargement)” (Joseph S. Nye 1988: 105-129) ดังนั้น ในความรู้สึกหนึ่งข้อมูลข่าวสารนั้นให้การสนับสนุนต่อแนวความคิดในเรื่องของโลกเป็นเหมือน หมู่บ้านที่เป็นสากล (World as a Global Village)

อย่างไรก็ตามการบูรณาการด้านการติดต่อสื่อสาร และการกระจายข้อมูลข่าวสารที่เพิ่มคุณค่ามากยิ่งขึ้นนั้น มันเป็นเสมือน “ดาบสองคม” ซึ่งตัดผ่านปัจจัยชี้ขาดทางพลังอำนาจด้านสังคมในยุทธศาสตร์ชาติ ในขอบเขตของเศรษฐกิจ เป็นตัวอย่างที่ดีของความเป็นอิสระของสากลโลก ได้รับการส่งเสริมโดย การปรับปรุงข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสาร ในทางตรงกันข้ามมันเกือบจะทำให้เศรษฐกิจตกต่ำลงอย่างฉับพลัน ทั้งยังมีความเป็นไปได้ในเรื่องเกี่ยวกับการส่ง

ต่ออย่างฉับพลันของเศรษฐกิจหลักด้วยการส่งต่อข่าวความเลวร้ายทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับรัฐ-ชาติใดๆ หรือตัวแสดงด้านเศรษฐกิจข้ามชาติ ในทางการเมือง การติดต่อสื่อสารที่ฉับไวและแพร่กระจายอย่างรวดเร็วช่วยเพิ่มความสามารถของผู้ในระดับสูงสุดของรัฐบาล ในการที่จะนำประชาชนไปในแนวทางของประชาธิปไตย หรือเป็นผู้ปลอบโยนจิตใจในยามที่โศกเศร้าในเวลาเดียวกันการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านี้ยังสามารถช่วยเหลือนักปลุกระดมได้อีกด้วย อันเป็นเรื่องพื้นฐานสำคัญสำหรับการปลุกระดม และในแง่ของพลังอำนาจด้านจิตวิทยา อย่างเช่น วินสตัน เชอร์ชิลล์ (Winston Churchill) ได้แสดงให้เห็นอยู่บ่อยๆ ว่าการกระจายออกไปของข้อมูลข่าวสารไปสู่เป้าหมาย สามารถทำให้เกิดผลอย่างร้ายแรงในลักษณะเป็นนามธรรม ตัวอย่าง เช่น เจตจำนงของชาติ (National Will) พอที่จะเป็นอันตรายอย่างใหญ่หลวง ต่อการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระของ ค่านิยมพื้นฐาน และความเชื่อทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งใช้เวลาในการสร้างสมกันมาหลายชั่วอายุคนได้

ไม่มีสิ่งใดเป็นผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการติดต่อสื่อสาร และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ได้พัฒนากว้างไกลไปมากกว่าการสงคราม ในขอบเขตของการทหารนั้น อำนาจทางด้านการข้อมูลข่าวสารสามารถสร้างพลังอำนาจในการส่งเสริม และผลักดันต่อการปฏิบัติอีกด้วย การเอื้ออำนวยให้ระบบเหล่านั้น ซึ่งจัดการกับ การแจ้งเตือนเป็นพื้นที่การรบ และการสนับสนุนการบังคับบัญชาและการควบคุม ตลอดจนทำให้เกิดกำลังอำนาจที่ถูกต้องเหมาะสมมาจากการบูรณาการสิ่งต่างๆจนเป็นที่รู้จักกันในนาม “ระบบของหลายระบบ (system of systems)” หนึ่งในผลลัพธ์ของทั้งหมดนี้คือ การย้อนย่อระดับของสงครามอันได้แก่ ยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี เข้ามาอยู่ใกล้กันมากยิ่งขึ้น การพิจารณาในลักษณะต่างๆ ดังเช่น ตำแหน่งที่แยกจากกัน และที่แตกต่างกันเป็นพิเศษเห็นจะเป็นการตอบสนองทางการบังคับบัญชา ที่สำคัญคือ เวลาในการตัดสินใจที่สั้นลงกว่าเดิม

ณ ระดับที่สูงขึ้นไปอีกของสงครามไซเบอร์ ศักยภาพใน 2 ด้านของการติดต่อสื่อสารและข้อมูลข่าวสารเป็นยิ่งกว่าที่ได้เห็นเป็นที่ประจักษ์ ในอนาคตประเทศต่างๆ จะดำเนินการสงครามข้อมูลข่าวสารในเชิงรุกต่อระบบคอมพิวเตอร์ของรัฐอื่นๆ ซึ่งจะกำหนดเป้าหมายที่ก่อให้เกิดประโยชน์ที่มีขอบเขต เริ่มจากการติดต่อสื่อสารด้วยวิทยาการสมัยใหม่ จนถึงพลังอำนาจในการรักษาความมั่นคงปลอดภัย และการธุรกิจธนาคาร เช่น การโจมตีอย่างจู่โจมสามารถลดรอนทิศทางการเจริญก้าวหน้าในเศรษฐกิจของฝ่ายตรงข้ามที่เหนือกว่าได้ นอกจากนี้ยังขัดขวางความสามารถในการระดมสรรพกำลังทางทหารของฝ่ายตรงข้าม ตลอดจนด้วยผลกระทบต่อการบริการอย่างเป็นธรรมที่เห็นได้อย่างชัดเจนที่มีต่อประชาชนอย่างสูง สามารถสร้างแรงกดดันเป็นอย่างมากต่อรัฐบาลเกือบทุกระดับ ด้วยกิจกรรมต่างๆที่ขึ้นอยู่กับระบบข้อมูล

ข่าวสารซึ่งเป็นไปในทางที่เพิ่มสูงขึ้น กระบวนการ และระเบียบวิธีปฏิบัติโดยมีผู้กำหนดโครงสร้าง ในด้านการสารสนเทศของชาติที่พัฒนาแล้วทั้งหมดอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา ได้กลับกลายเป็นความ ล่อแหลมต่ออันตราย อย่างรวดเร็วเป็นอย่างมาก จากตัวแสดงที่เป็นทั้งรัฐ และไม่ใช่อรัฐ ถึงแม้ว่าจะมีความก้าวหน้าในเทคโนโลยีในการรักษาความปลอดภัยด้านการสารสนเทศก็ตาม เครื่องมือในการลักลอบเข้าสู่ระบบ (Hacker Tool) ได้กลายเป็นทั้งเครื่องมือที่ซับซ้อนและง่ายเป็น อย่างยิ่งในการได้มาและนำไปใช้งาน นักวิเคราะห์ผู้หนึ่งได้สรุปประเด็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าสำหรับ สหรัฐนั้น “ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ เวิร์ด ฮาเบอร์ ถ้ามันเป็นระบบตัวเลขแล้วไม่มีทางที่มัน จะสามารถถูกปล่อยให้หลุดมือไปได้แน่นอน” (National Defense University, 1996: 197)

2. การประเมินค่า (Evaluation)

2.1 การประเมินค่าพลังอำนาจแห่งชาติ

การประเมินค่าพลังอำนาจแห่งชาตินั้นเป็นเรื่องที่ยาก ปัญหาพื้นฐานที่เราพบเห็น อยู่บ่อย ๆ ก็คือ องค์ประกอบของพลังอำนาจทั้งหมดนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน ที่ได้ก็ตามที่ มีคนอาศัยอยู่จะส่งอิทธิพลสิ่งที่เขาเป็นเจ้าของอยู่ ยิ่งพวกเขาจะมีอิทธิพลมากยิ่งขึ้นเท่าใดพวกเขาก็จะ ยิ่งแสดงความเป็นเจ้าของมากเท่านั้น เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อะไรที่จะมีผลกระทบต่อมุมมอง ในวิถีชีวิตเขา และจะเป็นอย่างไร และยิ่งพวกเขามีมุมมองต่อวิถีชีวิตเช่นไรจะมีอิทธิพลต่อพวกเขา ในการก่อร่างสร้างตัว และการบริหารภายในตนเองว่ามีลักษณะเช่นไร และองค์ประกอบเหล่านี้จะ เป็นน้ำหนักในความสัมพันธ์ที่มีต่อปัญหาของความมั่นคงของชาติที่จะส่งอิทธิพลต่อไปยัง คุณลักษณะ ขนาด และประสิทธิภาพของกองทัพได้ และด้วยเหตุผลไม่เพียงแต่ต้องแยกแต่ละ องค์ประกอบออกมาพิจารณาเท่านั้น แต่ผลกระทบของแต่ละองค์ประกอบที่มีต่อกันอื่น ๆ ต้อง ได้รับการพิจารณาไปด้วย ความสลับซับซ้อนทั้งหลายเหล่านี้เป็นส่วนที่ถูกประกอบกันขึ้นด้วย เหตุผลมาจากพลังอำนาจของชาตินั้นเป็นได้ทั้งสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันและ กัน รัฐ ชาติ และตัวแสดงระหว่างประเทศอื่นๆ สามารถเปลี่ยนแปลงพลังอำนาจให้มีทางเป็นไปได้ และเป็นจริงขึ้นมาได้ในแต่ละวัน แม้ว่าอัตราของการเปลี่ยนแปลงอาจจะแปรเปลี่ยนไปตามตัว แสดงตัวหนึ่งไปยังอีกตัวหนึ่งก็ตาม และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และการประมาณการในเรื่องของพลังอำนาจแห่งชาติเปรียบเทียบกับพลังอำนาจของตัวแสดงอื่นๆ เป็นเรื่องที่จะล้าสมัย แม้ว่าการประมาณการนั้น ได้รับการจัดทำขึ้นก็ตาม อัตราการเปลี่ยนแปลง ที่มีอยู่ในตัวแสดงที่นำมาเปรียบเทียบยิ่งมากเท่าไร ก็จะยิ่งมีความล้าสมัยในประมาณการตามไปด้วย เท่านั้น

กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เช่นเดียวกับความพยายามทางยุทธศาสตร์ทั้งหมด การประเมินค่าพลังอำนาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปะมากกว่าที่จะเป็นศาสตร์ สำหรับการประเมินค่าในรัฐชาติหนึ่งมีจุดยืนอยู่ในความสัมพันธ์กับพลังอำนาจของตัวแสดงในระดับภูมิภาค และตัวแสดงระดับโลกอื่นๆ สมการที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถนำไปพัฒนาประมาณการอย่างหยาบๆ ของ “พลังอำนาจของชาติที่ปรากฏ (Perceived Power)” โดยเฟื่องถึงในเรื่องหลักพื้นฐานในความสามารถของชาติในการกิจการด้านความมั่นคงเป็นหลัก โดยใช้สูตร (Cline, Ray S. 1980: 13)²⁹

$$Pp = (C+E+M)x(S+W)$$

- Pp** = พลังอำนาจที่ปรากฏ (Perceived Power)
C = กลุ่มวิกฤติ เช่น ประชากร และอาณาเขต (Critical mass: Population and territory)
E = ความสามารถด้านเศรษฐกิจ (Economic Capability)
M = ความสามารถด้านการทหาร (Military Capability)
S = จุดประสงค์ทางยุทธศาสตร์
W = เจตจำนงในการดำเนินยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

โดยไม่ใส่ใจกับสิ่งที่คาดหวังในตัวมันเองสำหรับการคำนวณค่าพลังอำนาจ สูตรนี้มีส่วนที่เป็นบทเรียนสำคัญ องค์ประกอบที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม (C,E,M,) สามารถแสดงให้เห็นในเชิงปริมาณได้ ซึ่งยังคงเกี่ยวข้องกับระดับความผันแปรของคุณสมบัติทางด้านอ้อมวิสัย ได้แก่อาณาเขตซึ่งกว้างใหญ่ไพศาลแต่ถูกปกคลุมไปด้วยเทือกเขาที่ทอดยาวและมีแม่น้ำสำคัญสองสามสายที่สามารถใช้ในการเดินเรือได้ ประชากรซึ่งมีจำนวนมากแต่ขาดทักษะความชำนาญ และไม่ได้รับการศึกษาอย่างดีเท่าที่ควร หรือกรณีซึ่งแม้ว่าการทหารจะมีคุณภาพเหนือกว่าในด้านเทคโนโลยีและอาวุธอยู่แต่ฝ่ายเดียว ฝ่ายตรงข้ามสามารถสร้างความได้เปรียบในความเหนือกว่าด้านนามธรรมที่นับตั้งแต่ลักษณะผู้นำไปจนถึงขวัญ ที่สำคัญที่สุดจากการแสดงให้เห็นว่าพลังอำนาจของชาติเป็นผลผลิต ไม่ใช่ผลรวมขององค์ประกอบในตัวของมันเอง สูตรนี้ คือสิ่งที่คอยเตือนความทรงจำในเรื่องของความสำคัญของความสัมพันธ์ และตามเนื้อห่าว่าเป็นอย่างไร สหรัฐอเมริกานั้นได้พบว่าเป็นเวียดนาม ไม่ว่าความสามารถในองค์รวมทั้งทางเศรษฐกิจ และการทหารจะดีและยิ่งใหญ่เพียงใด

²⁹ สำหรับแนวทางอื่นๆ ในการแบ่งประเภทและจัดลำดับขีดความสามารถที่แท้จริง และที่วางโครงการไว้ของรัฐ ดูรายละเอียดจาก Karl Deutsch, *The Analysis of International Relations* (Englewood Cliffs, NJ:Prentice Hall, 1968), 21-39.

เมื่อเทียบกับฝ่ายตรงข้าม แต่การใช้ประโยชน์ต่อสิ่งเหล่านั้นถูกกำหนดโดยจุดประสงค์ต่างๆ ทางยุทธศาสตร์ที่เป็นนามธรรม (S) และเจตจำนงของชาติ (W) ซึ่งไม่มีแม้แต่เวลาที่จะได้มานั่งนับ และไม่ว่าจะใหญ่โตสักเท่าไร ทุกสิ่งทุกอย่างยังคงเป็นศูนย์

ข้อพิจารณาเหล่านี้เป็นความสำคัญเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินค่าว่าอะไรบางอย่างอาจจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นการกระทำที่ปราศจากเหตุผลโดยรัฐ ซึ่งใช้กำลังในการที่จะเปลี่ยนสถานะในความเป็นจริงเหล่านั้นอาจจะแตกต่างอย่างธรรมดาๆ จาก รัฐอื่นๆ ในการรับรู้ในเรื่องของความเสี่ยงในระดับต่ำๆ ณ จุดที่ส่วนอื่นๆ รับรู้ว่าเป็นความเสี่ยงระดับสูง ซึ่งค่อนข้างจะดีกว่าความตั้งใจในการยอมรับความเสี่ยงนั้น มีหลักฐานที่ปรากฏขึ้นเรื่อยๆ ว่า ใน ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) การรุกรานของอิรักที่กระทำต่อคูเวต ได้ตกมาอยู่ในประเด็นนี้ ในช่วงทศวรรษอื่นๆ ที่ผ่านมามีตัวอย่างเช่น กรณีของ “การสร้างความปลอดภัยในวันเสาร์ของฮิตเลอร์ (Hitler’s Saturday surprises)” ในทศวรรษ 1930 ได้รับการพิจารณาถึงความบ้ำระห่ำ ซึ่งต่อมาเป็นการชดใช้ความเสียหายในภายหลัง อย่างไรก็ตามอุบัติการณ์เหล่านี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับว่าไม่ได้มาจากเหตุผลที่เป็นผู้นำของนาซีที่มีเจตนาอย่างกว้างขวางที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งที่เป็นไปได้อย่างสูง แต่เขานั้นมั่นใจว่าฝ่ายตรงข้ามนั้นจะยอมก้มหัวให้ เมื่อการทหารเยอรมันแสดงนโยบายที่เป็นปรปักษ์ ด้วยการก่อรัฐประหารขึ้นในเขตไรน์แลนด์ และความสัมพันธ์กับออสเตรียในเรื่องพื้นฐานซึ่งพวกเขาถือว่าตกอยู่ในอันตรายเป็นอย่างมาก ฮิตเลอร์ไม่ได้โต้แย้งถึงความเสี่ยงที่มองแล้วว่ามีคุณค่า แต่แทนที่จะใช้ปัจจัยด้านสังคมของเยอรมัน และในด้านอื่นๆ ของแต่ละประเทศเป็นตัวชี้ขาดในการเข้าสู่ภาวะของการพิจารณา และมองว่าการเสี่ยงนั้นเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ในเทอมของการยอมรับและการประเมินเกณฑ์เสี่ยงที่แสดงต่อไปในตารางข้างล่างนี้ การวิเคราะห์ของฮิตเลอร์ในเรื่องของศักยภาพในการเผชิญหน้าจะมาถึงจุดหยุดนิ่ง ณ จุด MAXIMIN ซึ่งอยู่ใน ควอดแดรนท์ที่ 2 ไม่ใช่ในส่วนของ MAXIMAX ในควอดแดรนท์ที่ 1 (Jervis, 1976:52)

		Risk	
		High(MAX)	Low(MIN)
Gain	High(MAX)	1 (MAXIMAX)	2 (MAXIMIN)
	Low(MIN)	3 (MINIMAX)	4 (MINIMIN)

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ตามตารางข้างบน คือ ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับไรน์แลนด์ ในวันที่ 7 มีนาคม ปี ค.ศ. 1939 (พ.ศ. 2482) เป็นตัวอย่างของการกำหนดขนาดกำลังทหารที่มีส่วนสัมพันธ์ในเชิงปริมาณ เพื่อต่อต้านเยอรมัน ดังที่ฮิตเลอร์เฝ้าระวังเป็นอย่างดี “เราไม่มีกองทัพบก

อันทรงคุณค่าที่จะกล่าวถึง” เขาสะท้อนให้เห็นในเวลาต่อมาว่า “ณ เวลานั้นมันแทบจะไม่มีแม้แต่ความแข็งแกร่งในการป้องกันตนเองเพื่อต่อต้านกับ โปแลนด์ได้เลย” (Albert Speer 1970: 72) แต่ไม่เหมือนกับที่ปรึกษาทางทหารของเขา ผู้ซึ่งพุ่งประเด็นอย่างมุ่งมั่นมองไปที่ขีดความสามารถทางการทหารของฝรั่งเศส และผู้นำนาซีได้พิจารณาถึงองค์ประกอบของพลังอำนาจอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขาดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวและความร่วมแรงร่วมใจทางการเมือง ในรัฐบาลอันเป็นที่นิยมของชาวฝรั่งเศส และความสัมพันธ์ต่อองค์ประกอบทางจิตวิทยาในเจตจำนงของชาติฝรั่งเศส ด้วยเหตุนี้ เขาได้สรุปว่าฝรั่งเศสไม่มีความตั้งใจในเรื่องของการตอบโต้การรุกทางทหารของเยอรมัน ในวันที่ 9 มีนาคม ผู้บัญชาการกองทัพเยอรมัน (Wehrmacht³⁰) ได้รับการแจ้งเตือนจากกองกำลังของฝรั่งเศสที่ต่อต้านการรุกที่กำลังใกล้เข้ามา และร้องขอให้ถอนตัวจากเมืองหลวงของไรน์แลนด์ อย่างไรก็ตาม ฮิตเลอร์ยังคงใช้แนวทางตามควอดเรนต์ที่ 2 คือ MAXIMIN และลดสัดส่วนลงอย่างถูกต้องในเรื่องของความเป็นไปได้ในการที่จะมีการใกล้เคียงจากรัฐบาลฝรั่งเศสที่โอนไปเอนมา ระหว่างตำแหน่งที่ไม่ถูกต้องสองจุดนั้นคือ MAXIMAX (ควอดเรนต์ 1) และ MINIMAX (ควอดเรนต์ 3) (Bullock: 345, Emmerson: 101)

2.2 การคิดในกล่อง (Thinking In The Box)

มีการให้คำแนะนำด้วยวาจาอย่างสิ้นเหลือที่ดูเหมือนว่าจะมอบให้เกินความจำเป็นสำหรับนักศึกษาที่ทำการศึกษายุทธศาสตร์ในการที่จะ “คิดออกนอกกล่อง (Thinking outside the box)” “กล่อง” ในที่นี้สมมุติว่าบรรจุไว้ด้วย แนวทางตามประเพณีต่อประเด็นเหล่านั้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ แน่นอนมันเป็นธรรมชาติในเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง สำหรับหลักนักปราชญ์เมธี หรือเพื่อเป็นการค้นหาคานซึ่งสามารถตีได้อย่างบริสุทธิ์ และสามารถขัดขวางการแก้ไข ปัญหาที่น่าเบื่อหน่ายในปมปัญหาที่แก้ไขได้ยาก (Gordian knot) ของยุทธศาสตร์หลังสงครามเย็น และบางทีสิ่งนี้จะกลายเป็นความเป็นไปได้ทั้งหมดในสภาพแวดล้อมของกล่องพิเศษในอนาคต แต่การค้นพบบางสิ่งบางอย่างไม่ควรกระทำจนกว่านักศึกษาที่ศึกษาด้านความมั่นคงของชาติได้เรียนรู้ที่จะคิดภายในกล่องที่วุ่น และนั่นคือการเริ่มที่จะเข้าใจในแนวความคิดต่างๆ ที่คล้ายคลึงกับพลังอำนาจของชาติ

แนวความคิดเกี่ยวกับพลังอำนาจของชาติจะช่วยให้มีการจัดเตรียมองค์การเริ่มต้นที่พุ่งประเด็นว่านักศึกษาเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดเกี่ยวกับการลงอย่างง่าย ซึ่งเชื่อมโยงกับผลลัพธ์สุดท้าย หรือเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ วิธีการ และเครื่องมือ (ends, ways, means) อย่างไรก็ตามพวกเขาได้อธิบาย และจัดทำหลักพื้นฐานทางด้านความคิดสำหรับกระบวนการนี้ ณ ระดับ

³⁰ Wehrmacht เป็นชื่อของ กองทัพอเยอรมัน ตั้งแต่ ค.ศ.1935 ถึง 1945 แทนที่คำเก่า Reichswehr และ ที่ใช้ต่อมาปัจจุบันคือ Bundeswehr.

ยุทธศาสตร์ชาติ ในความเข้าใจเรื่องของคุณลักษณะและความสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน ช่วยให้ นักศึกษาขยายกระบวนการดังกล่าวให้เป็นที่เข้าใจว่าเครื่องมือที่ได้มาจากพลังอำนาจสามารถนำไป ผสมผสานกันอย่างมีประสิทธิภาพในฐานะเป็นนโยบายที่เป็นทางเลือก เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ ทางยุทธศาสตร์ของชาติ สิ่งนี้เป็นก้าวสำคัญในการเจริญเติบโตทางยุทธศาสตร์ ซึ่งจะแสดงบทบาท ที่กว้างขวางเพิ่มมากยิ่งขึ้นในอนาคต สำหรับผู้เชี่ยวชาญทั้งฝ่ายทหาร และพลเรือนที่เกี่ยวข้องกับ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติ (National Security Strategy)

นักวางแผนทางทหารยังคงเกี่ยวข้องกับ ทางเลือกในการป้องปรามอย่างอ่อนตัว (Flexible Deterrent Options) ณ จุดที่เครื่องมือทางการทหารของพลังอำนาจเข้ากับเครื่องมือต่าง ๆ ที่ได้รับมาจากองค์ประกอบของพลังอำนาจด้านอื่นๆ ทางเลือกทางด้านทหาร ในการที่จะ ตอบสนองต่อความท้าทายความมั่นคง ควรจะรวมถึง การเพิ่มเติมกิจกรรมด้านการระแวดระวัง เป็นการเฉพาะ การดำเนินการในเรื่องของการกำหนดที่ตั้งล่วงหน้าที่น่านอนของยุทธโศปกรณ์ หรือการวางกำลังหน่วยขนาดเล็ก ในทางการเมืองสิ่งนี้อาจจะหมายรวมถึงการประชุมเพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยบุคลากรชั้นนำในการปฏิบัติ การตามแต่ละสาขากับผู้นำต่างๆ ในสภาผู้แทน หรือความริเริ่มในเรื่องของการเคลื่อนไหวทางด้านทหารในลักษณะพิเศษเฉพาะ ในเวลาเดียวกันทางเลือกในด้านเศรษฐกิจจะรวมถึง การอยู่แต่เพียงลำพังผู้เดียว หรือการเข้าร่วมกลุ่ม การประกาศใช้กฎหมายกีดกันทางการค้า การยึดทรัพย์สิน และการจำกัดการดำเนินธุรกิจร่วม ใน ทั้งหมดนี้ประสิทธิภาพของทางเลือกในการตอบโต้ขนาดเล็กที่แยกออกจากกัน จะขึ้นอยู่กับว่า เครื่องมือของพลังอำนาจ (instruments of power) ถูกนำมาใช้ร่วมกันได้ดีเพียงไร และนั่นจะขึ้นอยู่กับ หลายสิ่งหลายอย่างที่นักยุทธศาสตร์ทหาร และพลเรือนที่ปฏิบัติงานร่วมกัน เข้าใจองค์ประกอบของ พลังอำนาจของชาติได้ดีเพียงไร จากที่ได้รับเครื่องมือต่างๆ เหล่านี้มาใช้ (The Joint Staff Officer 1993: 6-11 to 6-16)³¹

ประเด็นที่เน้นเกี่ยวกับองค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติในฐานะเป็นเครื่องมือ เชื่อมโยงไปยังจุดมุ่งหมายทางยุทธศาสตร์ของชาติ แล้วยังคงทำหน้าที่ในฐานะเป็นองค์ประกอบ เชื่อมโยงต่อกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ในภาพรวม กระบวนการนั้นเริ่มจาก การแสดงให้เห็นถึง

³¹ สำหรับทางเลือกที่อ่อนตัวดู *The Joint Staff Officer's Guide 1993* (AFCC Pub 1) (Washington: U.S. Government Printing Office, 1993), pp. 6-11 to 6-16. ในบางเหตุผล, JCS กำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติในภาพของการเป็นเครื่องมือ ของพลังอำนาจ (การทูต, เศรษฐกิจ, การทหาร และสารสนเทศ) ในฐานะเป็นเครื่องมือสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งสนับสนุน ต่อความมั่นคงแห่งชาติ.. JCS Pub 1-02, pp. 254-55. อย่างไรก็ตามเอกสารฉบับเดียวกันกำหนดว่าองค์ประกอบของพลังอำนาจ แห่งชาติ เป็นเครื่องมือที่มีไว้เพื่อการนำใช้เพื่อมุ่งบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ การใช้พลังอำนาจเป็นเครื่องมือในการกำหนด ยุทธศาสตร์แห่งชาติ

วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ของชาติ ที่เป็นผลมาจากผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งในทางกลับกันเป็นภาระผูกพันเชื่อมโยง และเป็นไปตามลำดับชั้น ในเรื่องของความเข้มข้นของค่านิยมแห่งชาติ ความเชื่อมโยงนี้เป็นสิ่งที่เปี่ยมไปด้วยประโยชน์ในการเตือนความทรงจำว่า พลังอำนาจคือ “เครื่องมือ (means)” ในสมการยุทธศาสตร์ การใช้มันให้เกิดประโยชน์สูงสุด มาจากค่านิยมที่มันรองรับ การขาดความชอบธรรมทางกฎหมายที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างค่านิยมแห่งชาติ กับ พลังอำนาจแห่งชาติอาจจะกลายเป็นมูมมองในฐานะที่ทรัพยากร หรือเครื่องมือที่นำมาซึ่ง ความท้าทาย และความน่าสงสัย ณ จุดที่เลวร้ายที่สุดมันอาจจะเกี่ยวข้องกับการปกครองที่กดขี่ และการกระทำอันเป็นทรราชย์ โดยปราศจากพันธะผูกพันในการสนับสนุนจากประชาชน และเหตุผลอันสมควร ซึ่งมาจากจุดประสงค์ที่ครอบคลุมไว้ พลังอำนาจแห่งชาติสามารถมุ่งไปอย่างรวดเร็ว และไม่จริงจังยิ่งยวด ถ้าเป็นฐานะเป็นแหล่งขุมพลังด้านความมั่นคงแห่งชาติ

อะไรที่เกิดขึ้นภายในกล่องที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดเช่นเดียวกับพลังอำนาจแห่งชาติ เป็นกระบวนการทางการศึกษา ความสำเร็จที่ได้รับการพิจารณาในความเคลือบแคลงจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่กาลสมัยซึ่ง โน้มโน้มให้เกิดความสับสนแก่การฝึกหัดอบรม ด้วยกระบวนการนั้น และการรวบรวมข้อมูลด้วยความรู้

ในการวิเคราะห์ขั้นสุดท้าย การศึกษาในเรื่องของพลังอำนาจแห่งชาติเป็นวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอันทรงคุณค่าเนื่องจากเป็นเรื่องที่ยากมาก ความปรารถนาของนักยุทธศาสตร์ ความมั่นคงแห่งชาติต้องต่อสู้กับแนวความคิดต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคอันทาบทับกัน ซึ่ง นั่นคือปัญหาในเนื้อความในหลาย ๆ กรณี และมันเป็นทั้งสิ่งสัมพันธ์ และภาพเหตุการณ์ และนั่นเป็นสิ่งท้าทายต่อมาตรการทางวิทยาศาสตร์ บรรดานักวิชาการทั้งหลายต้องมีความคิดที่อ่อนตัว มันไม่ใช่กฎเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์ที่นำมาใช้สำหรับนักยุทธศาสตร์ ในระยะสั้นในเรื่องนี้ มันเป็นความสลับซับซ้อนมาก ซึ่งเป็นเหตุให้นักศึกษาทั้งหลายมุ่งไปสู่การเป็นนักคิดที่เชี่ยวชาญ ในการที่จะทำความเข้าใจว่าภายในกล่องนั้นไม่มีสิ่งใด ๆ ที่เป็นของฟรีสำหรับนักยุทธศาสตร์ ไม่มีนักยุทธศาสตร์คนใดสามารถหลุดพ้นไปจากข้อจำกัดเหล่านี้ได้ด้วยการขยับขยายตัวเองออกไปนอกกล่องอันนี้ และนั่นคือบทเรียนซึ่งนักอนาคตนิยมต้องการที่จะซึมซับเอาไว้

บทที่ 4

การจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในศตวรรษที่ 21

ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างฝ่ายการเมือง กับ ฝ่ายทหาร

คำว่า “นโยบาย” และยุทธศาสตร์มักจะนำมาใช้สลับไปสลับมาในด้านความหมาย ดูเหมือนว่าน่าจะเป็นเรื่องง่ายๆ ที่นำมาใช้แทนกันได้ แต่ในความหมายเชิงนัยสำคัญนั้นแตกต่างกัน กล่าวคือ ความหมายของ นโยบาย (Policy) คือ “ทำอะไรบางอย่าง” (what to do about something) ไม่ใช่ในความหมายว่า ทำมันอย่างไร (not how to do it) ขณะที่ยุทธศาสตร์นั้นมีความหมายในเชิงของการนำไปปฏิบัติ ทำให้เกิดความหมายว่า “ทำสิ่งนั้นอย่างไร” (how to do it) คำนิยามอย่างเป็นทางการสำหรับนโยบาย อาจจะเป็น : หนทางปฏิบัติ หรือ การให้แนวทางพื้นฐาน ซึ่งทำให้เกิดเครื่องชี้แนะแนวทาง (หรือนโยบาย), ขอบเขต, และข้อจำกัด มุ่งหมายที่จะให้มีอิทธิพล และกำหนดการตกลงใจ และลงมือปฏิบัติให้มุ่งไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Joint Publication (JP) 1-02, Dictionary of Military and Associated Terms, Washington, DC: U.S. Department of Defense, available from www.dtic.mil/doctrine/jel/DoDdict/data/n/5672.html.) โดยในตัวนโยบายเองแล้วไม่ใช่สิ่งใหม่ และไม่ได้นำมาใช้ในหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น หากแต่บุคคลทั่วไป บริษัท องค์กรต่างๆ สามารถนำมาใช้กับชีวิตประจำวันได้เช่นกัน กล่าวคือ นโยบายนั้นเป็นการกำหนดว่าจะทำอะไรในชีวิตนั่นเอง ตัวอย่างเช่น เด็กนักเรียน มักจะตัดสินใจ อยู่บ่อยครั้งว่าจะมา หรือไม่มาโรงเรียนตรงตามเวลาหรือไม่ หากมีนโยบายที่จะมาตรงเวลา เขา หรือเธอต้องพัฒนายุทธศาสตร์ที่จะใช้ดำเนินนโยบายดังกล่าวนี้ ตัวอย่างเช่น เพื่อประกันความสำเร็จ เด็กๆ อาจจะสำรวจว่าของตัวเองนั้นทำงานหรือไม่ และได้ตั้งไว้อย่างเรียบร้อย พร้อมทั้งจัดเตรียมเสื้อผ้าวางไว้อย่างเป็นที่เป็นทาง เป็นต้น ดังนั้นหลายต่อหลายคนที่มีศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของยุทธศาสตร์ จึงพยายามที่จะโต้แย้งว่า ยุทธศาสตร์ คือ “สะพาน” หรือ “แผนเฉพาะ ที่อยู่ระหว่าง นโยบายกับการปฏิบัติ” (distinct plan between [the] policy and operations) ยุทธศาสตร์ คือ การใช้ความสามารถของตนเอง (พลังอำนาจ) เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ และด้วยความหมายดังกล่าวนี้เอง ยุทธศาสตร์ ในทางการทหาร คือ การใช้กำลังรบ และการคุกคามด้วยกำลังรบ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์สุดท้ายตามที่นโยบายกำหนด” (Gray 1999: 16) ด้วยเหตุนี้เอง หากจะทำความเข้าใจให้กระจ่างชัด แล้ว นโยบาย เป็นตัวกำหนดทิศทางให้กับยุทธศาสตร์ นโยบายจึงควรที่จะมาก่อนที่จะจัดทำยุทธศาสตร์ และจากความหมายตามนัย

ดังกล่าวแล้วยุทธศาสตร์จึงเป็นเสมือน “แผนการใหญ่” และแผนการใหญ่นั้นกำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่บรรลุผลในนโยบายที่วางไว้ กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ในความหมายนี้ คือ แผนการใหญ่ มีลักษณะของความเป็นรูปธรรมสูง แตกต่างไปจากความหมายอื่นๆ ที่เป็นไปในเชิงนามธรรมที่เกี่ยวกับความคิดอันแยบยล

ไม่มีเส้นแบ่งเขตที่ชัดเจนในการแบ่งแยกจุดสิ้นสุดของนโยบายอยู่ที่ใด และจุดใดที่ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการได้เริ่มขึ้น ดังนั้นทั้งนโยบาย และยุทธศาสตร์ควรมีผลลัพธ์ สุดท้าย/เป้าหมายเหมือนกัน แต่ในทางกลับกัน วิธีการ หรือหนทางปฏิบัติ (Ways) และเครื่องมือทั่วไป หรือทรัพยากร (Means) ถูกกำหนดโดย ผู้จัดทำนโยบาย (Policy maker) ซึ่งจะจัดทำให้นักยุทธศาสตร์ (Strategist) มีทิศทางสำหรับการพัฒนาหนทางปฏิบัติ (Course of action) ในรายละเอียด นอกจากนั้นผู้จัดทำนโยบายยังจัดทำข้อจำกัดของนโยบาย หรือทำการประกาศนโยบายที่พึงประสงค์ เพื่อให้นักยุทธศาสตร์ พิจารณาหาวิธีการ หรือเครื่องมือ ที่เหมาะสมกับนโยบาย ตัวอย่างเช่น ในด้านความมั่นคงของประเทศ ผู้จัดทำนโยบาย กำหนดวิธีการในการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ให้รอดพ้นจากการคุกคามของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยใช้เครื่องมือในการจัดการความมั่นคงภายในด้วยกำลังจากทุกภาคส่วนร่วมดำเนินการแต่มีข้อจำกัดในการใช้กำลังทหารอยู่ในบทบาทของการสนับสนุน เท่านั้น สำหรับนักยุทธศาสตร์แล้ว หนทางปฏิบัติที่จะต้องคิด พิจารณา คือจะใช้เครื่องมือต่างๆ ของพลังอำนาจของชาติที่มีอยู่ในการจัดการกับการคุกคามของภัยคุกคามรูปแบบใหม่อย่างไร (How)

“ความแตกต่างสำคัญ ระหว่างนโยบาย และยุทธศาสตร์” ตลอดจน “ความเชื่อมโยงหลักสำคัญ” ระหว่างทั้งสองสิ่ง คือ ต้องมีนโยบายที่ได้รับการอนุมัติในแต่ละองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ที่ให้การสนับสนุน ต้องมีนโยบาย (ได้รับการอนุมัติ) ที่จัดทำไว้สำหรับแต่ละวิธีการ และเครื่องมือของยุทธศาสตร์ นโยบายสำหรับวิธีการทางยุทธศาสตร์ และนโยบายสำหรับเครื่องมือทางยุทธศาสตร์ จะยืนยันทั้งความยอมรับได้ ที่มีต่อความเป็นผู้นำของผู้จัดทำนโยบาย ทั้งยังยืนยันนโยบายที่ได้รับการอนุมัติสำหรับยุทธศาสตร์ในองค์กรรวม ตัวอย่างเช่น หนทางปฏิบัติ (วิธีการ) ในการใช้กำลังรบเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์สุดท้าย/เป้าหมาย ปกติจะต้องการ ได้รับการอนุมัตินโยบาย จากรัฐบาลสูงสุดเสมอ

1. กระบวนการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายทหาร

ในการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติเป็นงานร่วมกันระหว่างฝ่ายการเมือง กับฝ่ายทหารการกำหนดตัวแบบเป็นขั้นตอนตามลำดับขั้นจะช่วยให้ง่ายต่อการตรวจสอบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติ สำหรับตัวแบบที่นำมาเป็นตัวแบบในการกำหนด และจัดทำนโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาตินี้ ดัดแปลงมาจากตัวแบบของ วิทยาลัยการทัพบกสหรัฐ ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษามิติด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ตัวแบบนี้ได้กำหนดลำดับชุดของตัวแปร หรือขั้นตอน แนวทางสำหรับกำหนดขึ้นเป็น “กระบวนการจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ” (Foster 1987: 163) ขั้นตอนเหล่านี้ประกอบด้วย

- 1) การกำหนดประเด็น หรือหัวข้อนโยบาย (Define the Policy Issue)
- 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ : ในประเทศ และต่างประเทศ (Strategic Context : Foreign and Domestic)
- 3) ระบุ และเสนอความเร่งด่วนของผลประโยชน์แห่งชาติ และข้อพิจารณาด้านการเมืองภายในประเทศ (Identify and Recommend Prioritization of National Interests and Domestic Political Considerations)
- 4) ทบทวนข้อเท็จจริง/สมมติฐาน/ปัจจัยต่างๆ กำหนดกรอบการพัฒนา นโยบาย (Facts/Assumptions/Factors Framing Policy Development)
- 5) กำหนดประเด็นผลลัพธ์สุดท้าย/เป้าหมายที่ต้องการตามนโยบาย (Determine Desired Policy Issue End state/Goal)
- 6) กำหนดวัตถุประสงค์ที่ให้การสนับสนุนนโยบาย และมาตรการวัดประสิทธิผล (Determine Policy Supporting Objectives and Measures of Effectiveness)
- 7) ระบุทางเลือกของนโยบาย (Identify Policy Options)
- 8) วิเคราะห์ และยืนยันแต่ละทางเลือก (Analyze and validate Each Policy Option)
- 9) เปรียบเทียบแต่ละทางเลือกนโยบาย และจัดทำข้อเสนอแนะ (Compare Policy Options and make Recommendations)
- 10) การพิจารณา และตกลงใจจากผู้นำ (Consideration and Decision by Leadership)

11) การติดตาม การดำเนินการ (Monitor Implementation)

12) รับผลสะท้อนกลับเกี่ยวกับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของนโยบาย และการดำเนินการ รวมทั้งการประเมิน (Receive Feedback on Success or Failure of Policy and its Implementation and Assess)

สำหรับการประเมินนี้จะตรวจสอบแต่ละปัจจัยตัวแปรต่างๆ ในรายละเอียด ของตัวแบบการกำหนดนโยบาย ใน 4 ขั้นตอนแรกของตัวแบบนี้ จะได้รับการประเมินค่า และแสดงให้เห็นองค์ประกอบของการวิเคราะห์ภาพรวมในตอนเริ่มต้น ในบางครั้ง มีความหมายเหมือน คำว่า “วิเคราะห์ภารกิจ” ซึ่งจะจัดทำให้อยู่ในรูปของความเข้าใจขั้นต้นในประเด็นทั้งหมด ซึ่งนโยบายกำลังได้รับการออกแบบเพื่อกำหนดให้ต่อไป

1.1 กำหนดประเด็น หรือหัวข้อนโยบาย (Define the Policy Issue)

ประเด็นนโยบาย คือ คำถามที่มีต่อผู้จัดทำนโยบาย ซึ่งจะต้องการการตอบสนองนโยบาย มันเป็นคำถามว่าจะทำอะไร (What) กับบางสิ่งบางอย่าง ไม่ใช่ทำมันอย่างไร (How) จุดเริ่มต้นของกระบวนการกำหนดหัวข้อ หรือประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง จะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับกระบวนการกำหนดประเด็นสำคัญ ซึ่งกระบวนการที่มีอยู่ให้การสนับสนุนลำดับขั้นตอนการกำหนดนี้ ทำให้เกิดเงื่อนไข สำหรับประเด็นที่จะได้รับการสอดแทรกเข้าไปในกระบวนการแสวงข้อตกลงใจด้านนโยบายของตัวแสดง

ในการกำหนดกรอบคำถามที่ขับเคลื่อนกระบวนการเชิงนโยบาย ผู้จัดทำนโยบายควรถามตัวเองด้วยความถามเฉพาะ อย่างเช่น ที่ใดที่เรามีแผนที่จะก้าวเดินไปพร้อมกับนโยบาย (เจตนาธรรมณ์โดยรวมของนโยบาย มันคืออะไรที่กำลังจะทำให้บรรลุผล) เราต้องการที่จะไปถึงจุดนั้นเพื่ออะไร (Why) (ผลประโยชน์อะไรที่เราจะได้รับจากการดำเนินนโยบายอย่างประสบความสำเร็จ) แล้วเราจะได้มันมาอย่างไร (วิธีการอะไร ; และเครื่องมืออะไรที่เราใช้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์สุดท้ายที่กำหนดตามนโยบายนั้น) ; และเราจะทำอะไรเมื่อเราได้มันมา (การปฏิบัติต่อมาจะเป็นอะไรที่เราจะทำหลังจากบรรลุผลลัพธ์สุดท้ายในเบื้องต้น) (Gregory D. Foster, 1987: 163.)

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ : ในประเทศ และต่างประเทศ (Strategic Context: Foreign and Domestic)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทำความเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ภายใน ซึ่งนโยบายจะได้รับการกำหนดขึ้น สถานการณ์ต่างๆ ที่จะได้รับการกำหนดขึ้นอาจจะรวมถึง ภายนอก (Foreign) และภายใน (Domestic) สถานการณ์เหล่านี้ เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ทั้ง

ภายใน และภายนอกอาณาเขตของผู้จัดทำนโยบาย บางทีองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่สำคัญที่สุด อาจจะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการระดมเหตุ และผลกระทบของประเด็น (อย่างเช่น วัฒนธรรม และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ เป็นจุดเริ่มต้นของคำถามเฉพาะที่กำลังกำหนด) ตัวแสดงในคำถามนี้อาจจะเป็นทั้งผู้จัดทำนโยบาย รวมทั้งตัวแสดงอื่นๆ ทั้งหมด ซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบาย ตามที่ตั้งคำถามไว้ นั่นคือ มันอาจจะประกอบด้วย ผู้แสดงที่เป็นไปได้ทั้งหมด ทั้งมิตร และศัตรู ในระบบระหว่างประเทศ (เช่น รัฐ-ชาติ, องค์ประกอบระหว่างประเทศ, ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ) รวมทั้ง ตัวแสดงภายในประเทศ อีกด้วย (Sarkesian 2002: 17.)

ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ที่มีมิติเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมนั้น อาจจะรวมถึงการวิเคราะห์ เอกลักษณ์, วัฒนธรรมทางการเมือง และความยืดหยุ่นของตัวแสดงต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับประเด็นนโยบายในฐานะมีส่วนได้ส่วนเสียกับนโยบายนั้น (Kim, Jiyul 2009: 23) สิ่งนี้เป็นสิ่งจำเป็นทั้งในระดับบุคคล และในภาพรวม เรื่องเกี่ยวกับเอกลักษณ์, ประกอบด้วย เชื้อชาติ, เพศ, รุ่น, ครอบครัว, วงศ์ตระกูล, ชั้นวรรณะ, เผ่าพันธุ์ กลุ่มชน, ศาสนา, ภูมิลาเนา, ประเทศ และภูมิภาค...ปกติเอกลักษณ์กำหนดจุดประสงค์ (Purpose) ค่านิยม (Value) และผลประโยชน์ (Interests) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นปัจจัยหลักพื้นฐานสำหรับ นโยบาย ในความพยายามของนโยบาย “ที่จะแสวงหา หรือรักษาผลประโยชน์เหล่านั้น” (Kim, Jiyul 2009: 24) วัฒนธรรมทางการเมือง (Political culture) หมายถึง ระบบทางการเมือง, ประเพณีนิยมทางการเมือง, สถาบันทางการเมือง, การตกลงใจ, ความเชื่อ และศาสนา, และวัฒนธรรมทางยุทธศาสตร์ (Strategic culture) (ผลกระทบของปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมทางยุทธศาสตร์)” ขณะที่เอกลักษณ์ สรรค์สร้างพื้นฐาน ค่านิยมสำคัญให้กับตัวแสดงที่จะร่วมในประเด็นที่กำหนด มันคือ วัฒนธรรมทางการเมืองซึ่งทำให้เกิด “เครื่องมือ และวิธีการต่างๆ” ที่จะรวมตัวแสดงต่างๆ ให้มุ่งไปสู่ “การกระทำและผลลัพธ์ที่ต้องการ” (Kim, Jiyul 2009: 26) ท้ายที่สุดความยืดหยุ่นคือ “ความสามารถ หรือสมรรถภาพของวัฒนธรรมในการที่จะต่อต้าน, ยอมรับ, หรือเชื่อฟัง ตกอยู่ในอำนาจจากแรงผลักดันภายนอก มันช่วยให้ประเทศชาติกำหนดความสามารถของค่านิยมทางวัฒนธรรม และผลประโยชน์ที่จะเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งผลกระทบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของตัวแสดงนั้น ทั้งนี้รวมถึงยุทธศาสตร์ที่อาจจะมีความสัมพันธ์ร่วมโดยตรง ระหว่างวัฒนธรรมแบบถาวร หรืออาจขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปในบรรดาตัวแสดงทั้งหลาย ตลอดจนบรรดาความสามารถของเราเองที่มีอิทธิพลต่อตัวแสดงนั้นๆ

การตรวจสอบ หรือการกระทำใดๆ ก็ตามที่ เคลาส์เซวิทซ์ เรียกว่า “Critical Analysis” เป็นการตรวจสอบพื้นเพเบื้องหลังทางประวัติศาสตร์ลงไปถึงรากเหง้าของมูลเหตุ และผลกระทบของ

ประเด็นเป็นการเฉพาะ จะอำนวยให้สามารถค้นพบ และตีความหมายเกี่ยวกับนัยสำคัญของข้อเท็จจริง จากที่มันได้เกิดขึ้นในอดีต ควบคู่ไปกับความสามารถในการส่ง “ผลกระทบต่างๆ ย้อนกลับไปสู่เหตุ” (Howard Michael and Paret, Peter eds., 1984: 156.) ท้ายที่สุด ตอนสุดท้ายของการวิเคราะห์ปรากฏอะไรก็ตามที่มาก่อน ความพยายามในการจัดทำนโยบายซึ่งตัวแสดงกำลังดำเนินการอยู่ในขณะนั้น ทุกประเด็นนโยบายล้วนมีประวัติศาสตร์ และการทำความเข้าใจประวัติศาสตร์นั้นเป็นสิ่งสำคัญ

การวิเคราะห์วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ อาจนำไปใช้กับกฎหมายภายในประเทศ และระหว่างประเทศ นโยบายในประเทศ ภูมิภาค และระหว่างประเทศ วัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ระยะยาว ; ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, ผู้ให้ความสนใจ และผลประโยชน์ของกลุ่มนโยบาย

1.3 ระบุ และเสนอลำดับความเร่งด่วนของผลประโยชน์แห่งชาติ และข้อพิจารณาทางการเมืองภายในประเทศ (Identify and Recommend Prioritization of National Interests and Domestic Political Considerations)

ในการระบุที่ผู้จัดทำนโยบายต้องมีความเข้าใจในแนวทางเดียวกันว่า ผลประโยชน์แห่งชาติ คือ “สิ่งที่ลงความเห็นโดยรัฐ(ตัวแสดง) ว่าเป็นเป้าหมายที่พึงประสงค์” (Berridge and James 2003: 181.) การบรรลุเป้าหมายนี้ คือบางสิ่งที่ตัวแสดงเชื่อว่าจะมีผลกระทบในเชิงบวกต่อตนเอง ความจริงเกี่ยวกับผลประโยชน์ควรส่งเสริม การเมือง เศรษฐกิจ ความมั่นคง สภาพแวดล้อม และ/หรือกิจการสำคัญของประเทศชาติ ซึ่งพวกเขาครอบครองอยู่ (Blackwill : 103) สิ่งนี้ถือเป็นความจริงภายในขอบเขตของตัวแสดง ตลอดจนในความสัมพันธ์ภายนอก ซึ่งตัวแสดงอาจจะดำเนินการอยู่นอกเหนือการควบคุมในเชิงบริหารของตัวแสดงนั้น

เพื่อที่จะจัดการกับผลประโยชน์ต่างๆ ที่จะกำหนดเป็นทรัพยากรประเภทใด จะจัดสรรอะไร จำนวนเท่าไร เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์นั้น จำเป็นที่จะต้องเข้าใจการแบ่งประเภท และการกำหนดความเข้มข้นของผลประโยชน์เสียก่อน ในส่วนของกระบวนการนี้เป็นสิ่งจำเป็นในการกำหนดปัญหาเชิงนโยบายสำคัญ เช่น ประเด็นใดสำคัญที่สุด? ทำไมประชาชนจึงให้ความสนใจ? ประชาชนมีความตั้งใจที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับภัยคุกคาม หรือประโยชน์ที่ได้รับจากโอกาสที่เกิดขึ้น มากน้อยเท่าไร? (Commission on America's National Interests, : 2)

ปกติการกำหนดความเร่งด่วนจะทำการกำหนดในภาพรวมของ ความเข้มข้นของผลประโยชน์ (Intensity) เช่นผลประโยชน์สำคัญยิ่ง เพราะมาจากมุมมองของผู้จัดทำนโยบาย(Policy maker), ผลประโยชน์อาจจะกลับกลายเป็นความขัดแย้งซึ่งกันและกัน ความขัดแย้งนี้อาจจะอยู่เหนือทรัพยากร ซึ่งตัวแสดงอาจจะต้องการที่จะบรรลุผลประโยชน์นั้น รวมถึง เวลา และความใส่ใจของผู้ทำ

หน้าที่ในการตกลงใจ(Decision maker) (Stolberg 2010: 33) ทริพยากรที่กล่าวมานี้อาจจะถูกจำกัดในบางกรณี สำหรับการตกลงใจ ดังนั้นจึงมีความต้องการทำการจัดลำดับความเร่งด่วนก่อนกระบวนการจัดการผลประโยชน์เสร็จสมบูรณ์

ปัญหาที่ยากที่สุดในตอนนี้ คือ การกำหนดความเข้มข้น หรือการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียที่ตัวแสดงมีประเด็นเกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะ ความเป็นผู้นำของตัวแสดงที่จัดการกับผลประโยชน์ต้องกำหนดความปรารถนาของตนเอง เพื่อสร้างอิทธิพล และเหตุการณ์ ทั้งภายนอก และภายใน ความตั้งใจของคนที่จะใช้ส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือทุกส่วนของพลังอำนาจแห่งชาติ ในการปกป้อง หรือแสวงหาผลประโยชน์ ในทางที่พึงประสงค์ต่อผู้อื่น และเป็นไปไม่ได้หรือไม่ที่ตัวแสดงอื่นมีความตั้งใจกระทำเช่นเดียวกัน (Neuchterlein, 1993: 9-10.)

การแบ่งประเภทผลประโยชน์เป็นสิ่งสำคัญ ไม่เพียงแต่เหตุที่ผลประโยชน์สามารถนำมาใช้กำหนดกรอบ การประเมินอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับผลประโยชน์เท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาจัดการกับผลประโยชน์โดยมีความเกี่ยวข้องกับการใช้เวลาเป็นพื้นฐานในการประเมิน ซึ่งเรียกว่า “วิธีการแยกแยะจากระยะไกล” (Sarkesian; Williams and Cimbala 2002: 6.)

ในการแบ่งประเภทผลประโยชน์นี้แบ่งออกเป็นสี่ประเภทด้วยกัน(คู่มือผลประโยชน์) แต่ก็มี ความแตกต่างระหว่างกันอยู่ ที่น่าสังเกตคือ ผลประโยชน์ด้านความอยู่รอด (Survival) และผลประโยชน์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (vital) ทั้งสองนี้เกี่ยวข้องกับตัวแสดงในเรื่องของ ภัยคุกคามทางทหาร (อาจเป็นทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน) มีผลกระทบต่อ การดำรงชีวิต ความเป็นความตายของตัวแสดง หรืออาจกล่าวได้ว่ามีผลเป็นอันตรายถึงตายได้ หรือเป็นเหตุฉุกเฉิน ขณะที่ผลประโยชน์อื่นๆ อาจมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้ตายได้เท่านั้น ที่สำคัญคือ ความแตกต่างในเรื่องของเวลาเป็นเรื่องสำคัญในการแบ่งประเภทผลประโยชน์ ซึ่ง ณ ที่นี้ กำหนดไว้ว่า การแบ่งประเภทผลประโยชน์แบ่งออกเป็น 4 ประเภทเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพิจารณา เพื่อการจัดลำดับผลประโยชน์ต่อไป

สำหรับการกำหนดจุดประสงค์ในการประเมินนี้จะใช้การแบ่งประเภทผลประโยชน์ สำหรับการจัดลำดับความสำคัญในความเข้มข้นของผลประโยชน์จากสูงไปต่ำ 4 ประเภท คือ ผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอด ผลประโยชน์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ผลประโยชน์สำคัญ และผลประโยชน์รอบข้าง

1.3.1 ผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอด (Survival)

เป็นหนึ่งในผลประโยชน์ที่สำคัญที่สุดของตัวแสดง เป็นสิ่งจำเป็นสูงสุดในการดำรงอยู่ของตัวแสดง เช่นการปกป้องประชาชนของตนเอง และความเป็นสถาบันของตน ซึ่งถูกคุกคามจากการโจมตีโดย ข้าศึก, ศัตรูทั้งภายใน และภายนอกประเทศ มันเป็นการกำหนดถึงสภาวะการณ์ ที่มีการคุกคามด้วยการโจมตีอย่างฉุกเฉิน และเป็นผลประโยชน์ที่ไม่สามารถประนีประนอมกันได้ (Neuchterlein 1993: 11.) หากไม่บรรลุผลประโยชน์นี้จะ “นำไปสู่ความหายนะ หรือใกล้จะเป็น ดังนั้นอะไรก็ตามที่สามารถจะกระทำสิ่งใดๆ ได้ เพื่อประกันถึงความอยู่รอดของตัวแสดง ทั้งนี้รวมถึงการใช้กำลังทหาร (Stolberg 2010: 34) ตัวอย่างเช่น การปกป้อง ป้อมปราการ และลดโอกาสในการจู่โจมจากกำลังของภัยคุกคามตามแนวชายแดน เป็นต้น

1.3.2 ผลประโยชน์ในการดำรงชีวิต (Vital)

ผลประโยชน์ในการดำรงชีวิต ปรากฏให้เห็นเด่นชัดเมื่อประเด็นนี้มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีซึ่งผู้นำสามารถประนีประนอมได้เพียงจุดหนึ่งเท่านั้น นอกเหนือจากจุดนั้นแล้วไม่อาจประนีประนอมได้อีก (เป็นไปไม่ได้) เนื่องจากว่า อันตรายที่มีต่อตัวแสดงไม่อาจจะยอมรับได้ (Neuchterlein, 199: 19.) หากบรรลุผลประโยชน์นี้ จะนำไปสู่ประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อตัวแสดง หากไม่ได้รับการตอบสนอง มันอาจจะนำไปสู่การแบกภาระค่าเสียหายที่หนักหน่วงของตัวแสดง ซึ่งอาจจะรุนแรง แต่ไม่ถึงกับหายนะ (Stolberg 2010: 34) ค่าเสียหายดังกล่าวอาจจะเป็นความเสียหายอย่างร้ายแรง แต่อาจไม่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อความสามารถของรัฐบาลตัวแสดงที่จะรักษา และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของประชากรตนเอง (Commission on America's National Interests: 6.) ตัวอย่างเช่น การป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นต้น

1.3.3 ผลประโยชน์สำคัญ (Important)

ผลประโยชน์เหล่านี้ อาจจะเป็นลักษณะเฉพาะแต่ไม่เป็นความเป็นความตายต่อความเป็นอยู่ที่ดีของตัวแสดง ผลประโยชน์นี้สามารถเป็นเหตุจริงจังกี่เกี่ยวข้อง และเป็นอันตรายต่อผลประโยชน์ในโพ้นทะเลของตัวแสดง และหากว่าผลลัพธ์อาจจะมีบางอย่าง ที่เจ็บปวด อาจจะเป็นไปได้มากที่จะได้รับการแก้ปัญหา ด้วยการประนีประนอม และการเจรจาต่อรองมากกว่าการเผชิญหน้า (Neuchterlein, 1973: 20-21) มันอาจจะช่วยเพิ่ม “ความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจ และบางที่เป็นความมั่นคงปลอดภัยในตัวเอง ด้วยเหตุนี้ผลประโยชน์นี้จะสนับสนุนต่อการสร้างสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศให้เป็นที่น่าพึงพอใจ” ต่อผลประโยชน์โดยรวมของผลประโยชน์สำคัญ ค่านิยมตลอดจนการสูญเสียที่เป็นไปได้ในผลประโยชน์เหล่านี้ อาจจะไม่มากเกินไป และไม่ยิ่งใหญ่สัก ผลประโยชน์สำคัญแตกต่างจากผลประโยชน์ในการดำรงชีวิต และผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอดในระดับของการรับรู้อันตรายของตัว

แสดง และจำนวนเวลาที่มีอยู่ (ถูกเงิน กับไม่ถูกเงิน)ในการค้นหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างสันติต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น (Neuchterlein, 1973 : 22) ตัวอย่างเช่น การส่งเสริม ความเป็นพหุนิยม เสรีภาพ และประชาธิปไตย เป็นต้น ที่สำคัญ ผลประโยชน์สำคัญ มีนัยสำคัญที่น่าสังเกตเกี่ยวกับปัจจัยเวลาที่ค่อนข้างยืดหยุ่น ไม่เร่งด่วนเท่าใด แต่การสูญเสีย หรือไม่บรรลุผลประโยชน์สำคัญ อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นที่พอใจของตัวแสดงได้ และอาจจะยกระดับจนเป็นผลประโยชน์จำเป็นต่อการดำรงชีวิต หรือผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอดได้ เช่น กรณีของการเรียกร้องประชาธิปไตย ในประเทศกำลังพัฒนา กลายเป็นผลประโยชน์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และเป็นผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอดจนได้ เนื่องด้วยประชาชนในประเทศเหล่านั้นได้เสียชีวิต และเกิดความเสียหายจากการปราบปราม หรือการทำสงครามกลางเมืองระหว่างผู้คนในประเทศมาแล้ว

1.3.4 ผลประโยชน์รอบข้าง (Peripheral)

ผลประโยชน์เหล่านี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามต่อความมั่นคงของตัวแสดง หรือความเป็นอยู่ที่ดีของประชากรตัวแสดง หรือไม่มีผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงของระบบระหว่างประเทศ (Neuchterlein, 1973: 26-27) ผลประโยชน์นี้ คือ สภาวะการณ์ที่พึงประสงค์ แต่มีส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบเล็กน้อยโดยตรง คือสภาวะการณ์ที่พึงประสงค์ แต่มีส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบเล็กน้อยโดยตรงต่อความสามารถของตัวแสดงในการปกป้องประชาชนของตน ตัวอย่างเช่น การส่งเสริมผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของภาคเอกชน ที่ลงทุนในต่างแดน เป็นต้น

ทันทีที่ได้ระบุ ผลประโยชน์ควรจะตรวจสอบได้ในเรื่องเกี่ยวกับ ความชอบธรรม และความสามารถในการมีชีวิตอยู่ทางการเมือง ตลอดจนการเติบโตทางการเมือง จากผู้สนใจภายในประเทศ ผู้จัดทำนโยบายต้องเริ่มด้วยการระบุส่วนแบ่งผลประโยชน์ หรือผลประโยชน์ซึ่งตัวแสดงภายในประเทศที่เกี่ยวข้องทั้งหมด มีส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นนโยบาย ตัวแสดงในประเทศเหล่านี้ ควรรวมถึง องค์กรประกอบเกี่ยวกับ สาขาด้านการปฏิบัติ และนิติบัญญัติ อย่างเช่น หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง กลุ่มนักวิชาการ สื่อสารมวลชน กลุ่มผลประโยชน์ และประชาชนทั่วไป เป็นต้น การมีหลากหลายสาขาอาชีพที่แตกต่างกันในองค์กรประกอบนี้ อาจจะทำให้แต่ละส่วนมีบทบาทในการแสดงในหน้าที่ของการตรวจสอบอำนาจกันและกันได้ (Stolberg, 2010: 34) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในเรื่องประเด็นการระบุผลประโยชน์นี้อ้างอิงอยู่กับประเด็นทางการเมืองเป็นสำคัญ ด้วยเหตุที่ปัจจุบันกระแสโลก มุ่งสู่ประเด็นการเมืองในระบบประชาธิปไตย รวมทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตัวแสดง ทำให้ทุกๆ องค์กรประกอบของสังคม รับรู้ความเป็นไปต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในเรื่องของผลประโยชน์ที่ตนเองมีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยเหตุนี้เองผลประโยชน์ในทุกๆ ด้าน ทุกๆ ประเภทจึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นการมีนัยอย่างอิงกับประเด็นทางการเมืองอย่างใกล้ชิด

ทันทีที่ตัวแสดง และผลประโยชน์ต่างๆ ได้กำหนดขึ้นแล้ว ผู้จัดทำนโยบายต้องวิเคราะห์สิ่งเหล่านั้น เพื่อค้นหา การมีส่วนร่วม, ส่วนเสริม, และส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ เพื่อกำหนดการสนับสนุนจากภายในประเทศที่เป็นไปได้ ตลอดจนการคัดค้าน และเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังสถานะเหล่านั้น ในกรณีที่ทำกรประเมินตามกฎหมาย นโยบายนั้นอาจจะต้องสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในประเทศของตัวแสดงที่จัดทำนโยบายอีกด้วย หากมีการฝ่าฝืน หนึ่งในหรือทั้งสองกฎหมายอาจจะส่งผลให้นโยบายไม่ถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ผู้จัดทำนโยบายต้องค้นหาผลกระทบที่แท้จริง หรือพอจะรับรู้ได้ ในประเด็นภายใต้ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกลุ่มต่างๆ ในปัญหาตำแหน่ง นโยบายที่มีอยู่ หรือผลประโยชน์อื่นๆ (ตัวอย่างเช่น เกี่ยวกับเศรษฐกิจ) ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องในวิธีการเล็กๆ น้อยกับประเด็นการประเมินค่าการดำรงอยู่ทางการเมืองกับผู้สนใจภายในประเทศ ที่อาจจะเป็นทุกกลุ่ม หรือตัวแสดงอิสระภายในประเทศ โดยอาจจะต้องพิจารณาว่าจะถูกตรวจสอบหรือไม่ จึงควรกำหนดกลุ่มผู้สนใจ เพราะอาจมีการพิจารณาผลประโยชน์ของตัวเองที่อาจจะดูเหมือนจะสนับสนุนนโยบาย มันเป็นความวิฤติที่ผู้จัดทำนโยบายเข้าใจประเด็นเฉพาะที่อาจจะสร้างความขัดแย้ง ตลอดจนองค์ประกอบของนโยบายเหล่านั้น ซึ่งเป็นการกระตุ้นการสนับสนุนอย่างเข้มแข็ง ความเข้าใจว่าทำไมผู้สนใจภายในประเทศถึงให้การสนับสนุน หรือคัดค้านนโยบายทั้งหมด หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของนโยบาย เป็นกุญแจสำคัญไปสู่การกำหนด หรือไม่กำหนดนโยบาย ท้ายที่สุดแล้วจะมีการสนับสนุนให้มีการดำเนินนโยบาย หากมีการปล่อยปละละเลยไม่สนใจต่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งซึ่งมีอิทธิพลต่อกระบวนการตกลงใจแล้ว การจัดทำนโยบายโดยปราศจากการวิเคราะห์ในเรื่องนี้ จะสร้างความเสี่ยงต่ออำนาจการอนุมัตินโยบาย เหตุนี้จึงควรหลีกเลี่ยง (Stolberg, 2010: 35)

1.4 ข้อเท็จจริง/สมมติฐาน/ปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดกรอบการพัฒนาโยบาย

(Facts/Assumption/

Factors Framing Policy Development)

เพื่อเป็นการประกันว่านโยบายเป็นไปตามแนวทางของผู้นำที่กำหนด จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งขวว่าผู้นำควรให้แนวทางอย่างชัดเจน และมีรายละเอียดสำหรับประเด็นเฉพาะ ซึ่งนโยบายได้กำหนดขึ้น ดังนั้นการจัดทำรายละเอียดของนโยบายจะทำให้รู้ในทุกๆ ข้อจำกัด ความผิดเคือง ข้อพิจารณา ด้านทรัพยากร เวลาที่มีอยู่ และตัวช่วยต่างๆ ซึ่งต้องใช้ในการทำงาน

ข้อจำกัดเป็นการจำกัดต่อผู้จัดทำนโยบาย การต้องการข้อจำกัดก็เพื่อหลีกเลี่ยง หรือ โดยเฉพาะเพื่อประกันว่า การปฏิบัติการ หรือการทำงาน ในบางประเภทต้องทำให้สำเร็จ การหน่วงเหนี่ยว ล่าช้าในการทำงานเป็นการจำกัดภายในที่เกิดขึ้นจากผู้จัดทำนโยบาย ซึ่งแสดงให้เห็นได้ โดยการกระทำที่ แสดงออกในเรื่องของ การควมรวมอำนาจ การกระทำดังกล่าว เป็นการจำกัด หรือห้ามมิให้กระทำ โดยจะมีผลต่อเจตจำนง หรือการกระทำใดๆ ภายใต้อำนาจพิจารณา การพิจารณาทรัพยากร เป็นข้อพิจารณาเฉพาะที่ สัมพันธ์กับเครื่องมือที่มีอยู่ ในความต้องการที่จะใช้สนับสนุนการดำเนินการตามนโยบาย เครื่องมือ เหล่านั้นเป็นทั้งรูปธรรม และนามธรรม ตัวอย่างเครื่องมือที่เป็นรูปธรรม เช่น กำลังรบ ทรัพยากรมนุษย์ (บุคลากร) วัสดุอุปกรณ์ และเงิน เป็นต้น สำหรับทรัพยากรที่เป็นนามธรรม รวมไปถึงสิ่งต่างๆ เช่น “เจตจำนง” (will) และ “ความกล้าหาญ” เป็นต้น (Lykke, 2008: 3-8) ความรู้ในห้วงเวลาที่มืออยู่ ทั้งเวลาที่นักวางแผนเริ่มดำเนินการจัดทำนโยบาย และเวลาที่ได้นำนโยบายไปดำเนินการในทันที และจะต้อง ดำเนินการตามหนทางของนโยบาย จนได้ผลตามวัตถุประสงค์ หรือผลลัพธ์สุดท้ายที่กำหนด จะเป็น ประเด็นสำคัญสำหรับการทำความเข้าใจ สมมติฐานการวางแผนนโยบาย ซึ่งผู้จัดทำนโยบายต้องปฏิบัติ ใน ท้ายที่สุดตัวช่วย คือทรัพยากรทั้งหลายที่ต้องการ ปกติจะอยู่ในฐานะบทบาทสนับสนุน เพื่อจัดทำนโยบาย ที่เป็นไปได้ หรือมีความเป็นไปได้ ตัวอย่างเช่น อาจจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การส่งกำลังบำรุง หรือการ ข้าราชการสนับสนุนนโยบายเฉพาะ

จากวิธีการในการวิเคราะห์ ทรัพยากรสามารถประเมินค่าได้ด้วยการใช้กรอบของพลัง อำนาจแห่งชาติ ผู้จัดทำนโยบายจะประเมินองค์ประกอบของพลังอำนาจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่เป็นไป ได้สนับสนุนทางเลือกของนโยบาย ตัวอย่างเช่น สหรัฐได้กำหนดองค์ประกอบของพลังอำนาจในรูปของ ตัวย่อว่า DIME ซึ่งมีความหมายคือ Diplomatic (การทูต) Information (ข้อมูลข่าวสาร) Military (การทหาร) และ Economy (เศรษฐกิจ) ในแนวคิดดังกล่าวนี้ได้ขยายขอบเขตออกไปเมื่อนานมานี้สำหรับให้นัก ยุทธศาสตร์ระดับประเทศได้ใช้เป็นข้อพิจารณา คือ DIMEFI: diplomatic, information, military, economic, finance, intelligence, and law enforcement (Stolberg 2010: 9) จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของพลังอำนาจ แห่งชาตินั้นจะนำมาใช้เป็นกรอบการประเมินค่าทรัพยากรซึ่งจะบ่งบอกถึงขีดความสามารถของชาติได้ ประการหนึ่ง ซึ่งหากผู้นำแห่งรัฐมิได้ตระหนักถึง ความสำคัญเกี่ยวกับทรัพยากรของชาติแล้ว การดำเนิน นโยบายที่ไม่สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อาจจะทำให้ประเทศชาติประสบกับปัญหาได้

ประเด็นอื่นๆ สำหรับการประเมินค่า คือ สมมติฐาน, ช่องว่างของข่าวสาร และจุดบอดใน ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีความต้องการในการกำหนดนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้ เจตนารมณ์ คือการระบุ ข้อมูล ความท้าทาย เมื่อมันเป็นปัญหา และกำหนดว่าจุดบอดใดที่อาจจะปรากฏออกมาในภายหลัง คำถาม

ก่อนหน้านั้นได้รับการแก้ปัญหาโดยยึดถือว่า สมมติฐานหมายถึง ความเชื่อที่ว่า บางสิ่งบางอย่างคือ ความ เป็นจริง ในกรณีนี้ ข้อมูลข่าวสารจะมีความสัมพันธ์กับประเด็นนโยบายในปัญหา กล่าวคือเป็นข้อมูล ข่าวสารที่สามารถรับมาเป็นข้อเท็จจริงไปโดยปริยาย (Stolberg, 2008: 35) ช่องว่างข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏ ขึ้นมา หมายถึง ข้อมูลข่าวสารทั้งหมด ที่ไม่สามารถล่วงรู้ได้เกี่ยวกับประเด็นเฉพาะที่มีความสัมพันธ์กับ นโยบายในปัญหา (Stolberg, 2008: 35) ข้อมูลข่าวสารที่อาจจะปรากฏ หรืออาจจะไม่ปรากฏ หมายถึง จุด บอดเกิดขึ้นเมื่อข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน ไม่อาจล่วงรู้ได้ หรือสังเกตได้ในฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ นโยบายที่กำลังดำเนินไป (Stolberg, 2008: 35) ผู้จัดทำนโยบายสามารถเชื่อได้ว่าข้อมูลข่าวสารนั้นยังมีอยู่ แต่ไม่สามารถค้นหาได้โดยเฉพาะในเรื่องของความเป็นเหตุเป็นผลที่เหมาะสม

1.5 กำหนดประเด็นผลลัพธ์สุดท้าย/เป้าหมายนโยบายที่ต้องการ (Determine Desired Policy Issue End State/Goal)

ผลลัพธ์สุดท้าย/เป้าหมายสำหรับนโยบายแสดงออกด้วยวัตถุประสงค์ซึ่งหาบรรลุได้แล้ว จะสร้างสรรค์สภาวะการณ์ที่มั่นคง และครอบคลุมประเด็นซึ่งสามารถแก้ปัญหา นโยบายได้ หากทำได้ถูก ที่ถูกเวลาแล้ว ผลลัพธ์สุดท้ายจะตอบสนองการแก้ปัญหาประเด็น นโยบายที่อธิบายไว้ก่อนหน้า ซึ่งเป็นการ ถามว่าจะทำอะไรเกี่ยวกับประเด็นที่มอบให้ ผู้จัดทำนโยบายจะทำงานในการออกแบบนโยบายให้บรรลุผล ลัพธ์สุดท้าย ตัวอย่างของผลลัพธ์สุดท้าย เช่น อิหร่านมีความเห็นชอบกับสนธิสัญญาไม่แพร่กระจายอาวุธ

ข้อแจ้งเตือนสำหรับนักวางแผนของรัฐบาลในด้านความมั่นคง ก็คือ ในระหว่างการพัฒนาผลลัพธ์สุดท้าย บางความรู้สี่ก็อาจมีความ โน้มเอียงในการสร้างสรรค์เป้าหมายซึ่งเป็นผลให้ “ผลลัพธ์สุดท้ายที่มีแค่ความหวัง และ โง่เง่าได้” (Stolberg, 2010: 35) ดังนั้นจึงไม่มีทางที่จะไปถึงผลลัพธ์ สุดท้ายนั้นได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยผลดังกล่าว มันเป็นความสำคัญที่จะทำให้สภาพแวดล้อมเป็นไปในทาง พัฒนาสภาวะการณ์ของผลลัพธ์สุดท้ายซึ่งเป็นที่ยอมรับได้อย่างแท้จริง ขณะที่อาจจะมีเหตุผลทางการเมือง ที่ยอมรับฟังได้ในการอธิบายวัตถุประสงค์อันยิ่งใหญ่ให้การบริโภคสื่อของสาธารณชน (ดังที่เป็นอยู่ใน ระบอบประชาธิปไตย) ดังนั้นพื้นฐานของการจัดทำข้อความผลลัพธ์สุดท้าย/เป้าหมายของนโยบายที่ ต้องการจึงควรมีความชัดเจนในตัวเอง โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ต้องชัดเจน ปรับแต่ให้เหมาะสมกับความ เป็นจริง และต้องเข้าใจว่า ข้อความที่จัดทำขึ้นนั้นเป็นพยานหลักฐานในตัวเอง

1.6 กำหนดวัตถุประสงค์ที่ให้การสนับสนุนนโยบาย และมาตรการวัดประสิทธิผล (Determine Policy Supporting Objectives and Measures of Effectiveness)

วัตถุประสงค์/เงื่อนไข ที่ส่งเสริมความสามารถ หรือเป็นความจำเป็นชั่วคราวสำหรับการ บรรลุผลลัพธ์สุดท้ายทั้งหมด ควรระบุไว้ (เช่น อิหร่านยอมให้ IAEA ทำการตรวจสอบเอกสารพิธีการทูตที่

ได้ร่วมลงนามทำความร่วมมือไว้ เป็นต้น) ข้อความเหล่านี้เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์สนับสนุนนโยบาย ตามแต่กรณีของ ข้อเท็จจริง สมมติฐาน และปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดกรอบการพัฒนา นโยบาย การพัฒนา วัตถุประสงค์ที่ให้การสนับสนุน ควรได้รับการกำหนดกรอบให้มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของพลัง อำนาจแห่งชาติที่สัมพันธ์ต่อกันและกัน ดังนั้นวัตถุประสงค์ที่ให้การสนับสนุนบางประการอาจจะบรรลุ ได้ด้วยการใช้ องค์ประกอบของ พลังอำนาจแห่งชาติ ในด้านการเมืองระหว่างประเทศ และเศรษฐกิจ ร่วมกัน ในขณะที่วัตถุประสงค์ส่วนอื่นอาจจะต้องการ การใช้ พลังอำนาจทางการทหาร และการบังคับใช้ กฎหมาย

การกำหนดคุณภาพ และขยายไปจนถึงความเป็นไปได้ ซึ่งส่วนของตารางคุณภาพที่ใช้วัด ความยอมรับได้ของผลลัพธ์สุดท้าย คือคุณลักษณะสำคัญที่นำไปสู่การรับรู้ว่า หากนโยบายใช้การได้ แล้วมัน จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์อย่างสมบูรณ์ หรือเพียงบางส่วน โดยธรรมชาติแล้ว มาตรการวัดประสิทธิผล (MOE) เป็นเครื่องมือรายงานต่อผู้จัดทำนโยบาย เมื่อนโยบายล้มเหลว และต้องการการปรับปรุงหรือ ปรับแต่งเพิ่มเติม (Stolberg, 2010: 36) ตัวอย่าง เช่น ความต่อเนื่องของนโยบายที่มีกับอิหร่านของสหรัฐ ที่ กำหนด MOE ไว้คือ ปริมาณของ อาวุธที่ส่วนประกอบของยูเรเนียมถูกทำลาย หรือปริมาณของอาณาเขต ทำลายล้างสูงลดลง (โรงงาน ได้ถูกปิดลง) เป็นต้น มันเป็นการยาก แต่ไม่ใช่ว่าจะเป็นไปได้ ในการ พัฒนาคุณภาพของ MOE สำหรับประเด็นนโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติ และนโยบายต่างประเทศ (เช่น จำนวนของการ โจมตีจากข้าศึก, จำนวนของบาดเจ็บของฝ่ายเรา, เงินทุนที่มาจากการส่งออก, ทัศนคติของ ประชาชนจากผลการสำรวจความคิดเห็น) แต่ทว่า MOE ในหลายๆ แบบเหล่านี้ดูเหมือนว่าจะไม่เพียงพอ ต่อการกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผลลัพธ์สุดท้าย มันจึงเป็นการ ยากที่จะวัดการตัดสินใจทางการเมืองในเชิงปริมาณเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับตัวแสดงใดตัวแสดงหนึ่ง ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าว มาตรการวัดในเชิงคุณภาพจึงเป็นระดับความชำนาญสูงยิ่ง สำหรับการประเมิน ประสิทธิภาพของนโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติ และนโยบายต่างประเทศ ผู้จัดทำนโยบายจึงต้อง ประเมินค่ามาตรวัด ผลลัพธ์ที่กำหนดขึ้น เพราะการเพ่งเล็งในเรื่องดังกล่าว ผู้จัดทำนโยบายกำลังอยู่ใน ระหว่างการกำหนดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของนโยบาย

1.7 ระบุทางเลือกของนโยบาย (Identify Policy Options)

ณ จุดนี้ ผู้จัดทำนโยบายควรจะพัฒนาทางเลือกของนโยบายโดยให้แต่ละทางเลือก ที่กำหนดขึ้น บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของนโยบายซึ่งสนับสนุนต่อผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ ทางเลือกเหล่านี้ต้องทำให้ผู้ตัดสินใจอาวุโส มีทางเลือกในการตกลงใจที่แตกต่างกัน หรือมีแนวทางอย่าง หลากหลายที่จะเลือก (Ross, 2008: 335) รวมถึงไม่กระทำการใดๆ เว้นแต่เพื่อรักษาสถานภาพปัจจุบัน

ตลอดจนสร้างนโยบายที่มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจากนโยบายที่มีอยู่ในปัจจุบัน (สมมติว่านโยบายมีอยู่เป็นประเด็นที่กำลังได้รับการกำหนดขึ้น)

สำหรับทางเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติได้นั้นจะต้องพิจารณาทั้ง วิธีการ และ เครื่องมือ ตรงจุดนี้เองที่นโยบาย และยุทธศาสตร์ทับทิมกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากนโยบายในเชิง ทฤษฎี จัดเตรียม ผลลัพธ์สุดท้ายไว้ และยุทธศาสตร์เป็นตัวกำหนด วิธีการ และเครื่องมือ (Government Performance and Results Act of 1993 : 1.) ในโลกแห่งความเป็นจริง นโยบายไร้ประโยชน์ และเป็นไปได้ ว่าจะเป็นอันตราย หากมันไม่มีการประเมินอย่างแท้จริงในรูปของ วิธีการ และเครื่องมือที่จำเป็นต่อการนำ มันไปปฏิบัติ ดังนั้นผู้จัดทำนโยบายต้องพิจารณาความเป็นไปได้ และเกิดประโยชน์ในส่วนของการ วิธีการ และ เครื่องมือ เช่นเดียวกับที่นักยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติต้องกระทำ

วิธีการ คือ หนทางปฏิบัติ (Course of Action) มีความชัดเจนอย่างเพียงพอที่จะทำให้เกิด แนวทางอย่างเพียงพอ ซึ่งแนวทางเหล่านั้นประกอบด้วยการจัดการกับทรัพยากร และการนำนโยบายไป ปฏิบัติ วิธีการบอกกล่าวที่ผู้จัดทำนโยบาย จะใช้เครื่องมือ หรือทรัพยากรอย่างไร (เช่น การใช้กำลังทหาร ในการป้องกัน) ตรงนี้ในความแตกต่างของเครื่องมือที่อธิบายทรัพยากรที่จำเป็นต่อการปฏิบัติตาม วิธีการนั้น (เช่น กำลังรบ ประชาชน และเงิน เป็นต้น) (Lykke and Yarger, 2008: 47) ตัวอย่างของการ เลือกนโยบายที่มีเหตุมีผลอาจจะใช้นโยบายทางการทูตแบบพหุภาคี เพื่อให้ได้รับคำยินยอมจาก อิหร่าน เกี่ยวกับสนธิสัญญาไม่แพร่กระจายอาวุธ เป็นต้น ข้อสังเกตอย่างหนึ่งคือ แม้ว่าวิธีการ และเครื่องมือใน รายละเอียดที่ได้รับการพิจารณาในกระบวนการพัฒนานโยบาย ข้อความนโยบายไม่ได้ให้รายละเอียดไป มากกว่า การเจรจาต่อรองแบบพหุภาคีตามที่ต้องการ เช่นเดียวกับกรณีของการกำหนดกรอบ ข้อเท็จจริง สมมติฐาน และปัจจัยต่างๆ ในการพัฒนานโยบายและการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ให้การสนับสนุน นโยบาย การพัฒนาวิธีการ และเครื่องมือ ควรกำหนดกรอบให้สอดคล้องกับแต่ละองค์ประกอบของพลัง อำนาจแห่งชาติในเชิงเปรียบเทียบ บางทางเลือกนโยบายควรเน้นหนัก องค์ประกอบด้านการเมือง กับ เศรษฐกิจ (สำหรับทางเลือกนโยบายเกี่ยวกับต่างประเทศ อาจจะเป็นด้านการเมืองระหว่างประเทศกับ เศรษฐกิจ) ในองค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติ ขณะที่นโยบายด้านอื่น อาจจะเน้นหนักด้านการทหาร กับการบังคับใช้กฎหมาย ส่วนมากแล้วไม่ค่อยจะมีการใช้อำนาจของพลังอำนาจแห่งชาติ เพียงหนึ่ง เดียวในทางเลือกหนึ่ง ยิ่งไปกว่านั้น แต่ละทางเลือกควรได้รับการตรวจสอบ เพื่อกำหนดว่าองค์ประกอบ ของพลังอำนาจแห่งชาติทั้งหมดนั้นควรได้รับการพิจารณานำไปใช้รับประกันการปฏิบัติที่เหมาะสมใน ทางเลือกของนโยบายเป็นการเฉพาะ

1.8 วิเคราะห์และยืนยันแต่ละทางเลือก (Analyze and Validate each Option)

ในตอนนี้อยู่จัดทำนโยบายควรประเมินค่าแต่ละทางเลือกของนโยบายในรายละเอียด เพื่อกำหนดความสามารถของนโยบายที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของผลลัพธ์สุดท้ายที่กำหนดไว้ หากสามารถนำไปใช้ได้ ในกรณีเฉพาะทางเลือกต่างๆ ควรได้รับการประเมินเปรียบเทียบกับตัวแสดงฝ่ายตรงข้าม สิ่งนี้อาจจะต้องการการประเมินค่าที่เป็นการเปรียบเทียบ และสร้างผลตรงกันข้ามกัน ดังที่รู้กันว่าเป็นการประเมินแบบมูมน้ำเงิน กับมูมแดง เช่นเดียวกับในกรณีของประชากรของประเทศตรงข้าม และประชาชนในประเทศที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามทางการเมือง มักจะมีผลต่อการสื่อสารทางยุทธศาสตร์เป็นการเฉพาะ การวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นกุญแจสำคัญ ไปสู่การกำหนด ผลกระทบของนโยบายที่เป็นไปได้ในทางตรง ตลอดจนผลกระทบลำดับสอง และสามที่ตามมา เกี่ยวกับการวิเคราะห์ดังกล่าวยังก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งแก่ผู้จัดทำนโยบายเกี่ยวกับการจัดทำองค์ประกอบของหนทางปฏิบัติในภาพขององค์ประกอบทางการเมือง(การเมืองระหว่างประเทศ) เศรษฐกิจ การทหาร และด้านสารสนเทศ (หรือสังคม-จิตวิทยา) ตลอดจนประเภทของกำลังอำนาจที่เป็นไปได้ ขนาดของกำลังอำนาจ และทรัพยากรอื่นๆ ที่เป็นไปได้ ที่อาจจำเป็นต่อการสนับสนุนในแต่ละทางเลือก แม้ว่าข้อมูลข่าวสารดังกล่าวอาจเป็นเพียงข้อมูลข่าวสารที่ยังไม่แน่นอนในขั้นตอนนี้เท่านั้น (Stolberg, 2010 : 37) ดังนั้นในการวิเคราะห์ ตัวแบบที่อาจจะนำมาใช้ในการประเมินเปรียบเทียบกับตัวแสดงฝ่ายตรงข้าม อาจจะเริ่มจากการวาดมโนภาพ ว่าหากผู้จัดทำนโยบาย กระทำการใดแล้ว ฝ่ายตรงข้ามจะตอบโต้อย่างไร และฝ่ายเราจะต่อต้านการตอบโต้ของฝ่ายตรงข้ามอย่างไร

ขั้นตอนต่อไปในการประเมินทางเลือกนโยบาย คือการใช้เครื่องมือการประเมินค่า 3 เรื่อง คือ ความเป็นไปได้ ความยอมรับได้ และความเหมาะสม (Feasibility, Acceptability Suitability) หรือเรียกว่า “FAS” ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการทดสอบทางเลือกของนโยบาย เครื่องมือทดสอบนี้ต้องการให้ผู้จัดทำนโยบายทำการประเมินแต่ละหนทางสำหรับ ความเป็นไปได้ ความยอมรับได้ และความเหมาะสมในตัวเอง เพื่อให้ทางเลือกของนโยบายนั้นบรรลุ วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของผลลัพธ์สุดท้ายของนโยบาย

ในการประเมินค่าความเหมาะสม (มักจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความพอเพียงในหลักการทั่วไป ตามหลักนิยมของกองทัพสหรัฐ แต่ความหมายดังกล่าวนี้จะไม่ใช่ในบริบทของการจัดทำนโยบาย) ในการกำหนดทางเลือก ทำให้มีเหตุมีผลที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ผลลัพธ์สุดท้ายของนโยบาย (Stolberg, 2010: 37) การประเมินค่านี้เป็นการประเมินความสามารถในภาพรวมของนโยบายในการบรรลุผลสำเร็จในวัตถุประสงค์ของผลลัพธ์สุดท้าย หากการวิเคราะห์ความเร่งด่วนในตัวแบบนี้เป็นเหตุเป็นผล ตลอดจนวิธีการและเครื่องมือต่างๆ เชื่อถือได้แล้ว ทางเลือกของนโยบายจะมีความเหมาะสมต่อประเด็นที่มีอยู่ใน

ปัญหา ในทางตรงกันข้าม ถ้าการประเมินในตอนต้นพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าผิดพลาด หรือองค์ประกอบของวิธีการและเครื่องมือต่างๆ ไม่อาจนำไปปฏิบัติได้ จึงมีความเป็นไปได้ว่า ทางเลือกของนโยบายที่กำลังประเมินอยู่จะไม่มี ความเหมาะสม

ในเรื่องของการวัดความเป็นไปได้ กำหนดว่า ถ้าทางเลือกของนโยบายนั้นสามารถที่จะบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยทรัพยากร หรือเครื่องมือต่างๆ ที่มีอยู่ได้ตามเวลาที่พิจารณาอย่างพิถีพิถัน การนำไปปฏิบัติอย่างสัมฤทธิ์ผลในนโยบายที่กำหนดจะต้องมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมแน่นอนซึ่งทรัพยากรที่นำมาใช้นั้นมาจากองค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติสุดท้ายคือ จะต้องมึปริมาณของทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเพียงพอ หรือทรัพยากรที่เป็นผลผลิตอย่างสมเหตุสมผลต่อการอำนวยให้หนทางปฏิบัตินำไปดำเนินการได้

ความยอมรับได้ ในการประเมินความยอมรับได้นั้น ถ้าทางเลือกของนโยบายมีความพอเหมาะพอเจาะ และหากผลประโยชน์ของทางเลือกคุ้มค่าต่อต้นทุน จะได้รับการออกแบบเพื่อกำหนดทำจนสิ้นสุด ถ้าทางเลือกสอดคล้องหรือยอมรับได้ ตามกฎหมายภายในประเทศ และระหว่างประเทศ ตลอดจนสามารถให้การสนับสนุนทางการเมือง และการทหาร อย่างไรก็ตามมีแบบการทดสอบด้านต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับความยอมรับได้สามแบบด้วยกัน แบบแรกเกี่ยวกับต้นทุนทางวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหนทางปฏิบัติ ในแบบนี้เป็นประเภทเชิงปริมาณซึ่งมีมาตรการทางการเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง ประเภทที่สอง เป็นต้นทุนทางการเมืองของนโยบายที่ทำการประเมิน หากนำมาใช้ในการวัด มันจะเป็นการใช้ในเรื่องของการสนับสนุนก่อนนโยบาย และตัวแสดงที่นำนโยบายไปปฏิบัติทั้งในภาคของการเมืองภายในประเทศ และระหว่างประเทศ ยิ่งให้การสนับสนุนทางการเมืองมากเท่าใด ยิ่งมีต้นทุนน้อยลงเท่านั้น ในความเป็นจริงกลับตรงกันข้าม หากนโยบายล้มเหลวในการสร้างการสนับสนุนทางการเมือง ต้นทุนที่เป็นไปได้ต่อการนำไปปฏิบัติจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น ประเภทที่สาม เรียกกันว่าเป็นต้นทุนทางด้านขวัญกำลังใจ (Moral cost) จากมุมมองของประชาคมระหว่างประเทศ นโยบายที่เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ และถูกกีดกันจากองค์กรระหว่างประเทศ อาจจะเป็นผลให้ต้นทุนทางด้านขวัญกำลังใจลดน้อยลงกว่าหนึ่งในสภาพแวดล้อมของกฎหมายระหว่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันนโยบายซึ่งส่งผลในความเดือดร้อนของประชาชนพลเรือน หรืออำนวยให้เกิดการทำลายชนชาติ หรือทำลายล้างชาติพันธุ์ อาจจะมีปัญหาสูงด้านต้นทุนทางขวัญและกำลังใจที่เพิ่มสูงขึ้น (ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ) ซึ่งดูเหมือนจะเป็นปฏิภาคผกผันซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามการประเมินต้นทุนทางการเมือง และด้านขวัญและกำลังใจควบคู่กันทำให้เกิดตัวชี้วัดในเรื่องของความชอบธรรมของนโยบายตามมา

ขณะที่การแบ่งประเภทของต้นทุนเป็นเรื่องช่วยให้เกิดความง่าย เนื่องจากการวิเคราะห์ไม่สามารถทำได้อย่างเคร่งครัดตามการแบ่งประเภทที่กล่าวมา หนึ่งในต้นทุนที่สำคัญที่สุดที่ได้รับการพิจารณาออกเหนือจากทั้งสามประเภท คือ เจตจำนงของตัวแสดงที่จะทำให้ต้นทุนทางวัสดุอุปกรณ์ การเมือง ขวัญและกำลังใจที่เกี่ยวข้องกับความสูญเสียต่อกำลังอำนาจของตัวเอง หรือประชาชนพลเรือนของตัวเองดำรงคงอยู่ เช่นเดียวกันการทดสอบตามแบบของ FAS ต้องทำแบบองค์รวมไม่ทำแบบไฟไหม้ฟาง เนื่องจากมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความขัดแย้งขึ้น ตัวอย่างเช่น กรณีการสูญเสีย หรือการลอบสังหารผู้นำคนสำคัญอาจจะมีความเป็นไปได้แต่ไม่อาจยอมรับได้ และโดยทั่วไปวิธีการที่ยอมรับได้ เช่น การกีดกันทางเศรษฐกิจอาจจะไม่บรรลุเป้าหมายตามห้วงเวลาเพียงพอที่จะถือเป็นความเป็นไปได้ ทางเลือกของนโยบายที่ไม่ผ่านการทดสอบ FAS ไม่ได้เป็นทางเลือกที่มีเหตุผล และต้องมีการปรับแต่งหรือตัดทิ้งไป

1.8.1 วิเคราะห์ความเสี่ยงแต่ละทางเลือก

ความเสี่ยงเกี่ยวกับทางเลือกของนโยบาย คือ โอกาสของความสูญเสีย อันตราย หรือความโชคร้าย (Stolberg, 2010: 38) ขณะดำเนินการปฏิบัติตามทางเลือก การประเมินค่าความเสี่ยงที่เป็นไปได้ในแต่ละทางเลือกของนโยบายเป็นสิ่งจำเป็นต่อการประกันว่า จะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการบรรลุวัตถุประสงค์ของผลลัพธ์สุดท้ายมากกว่าผลลบที่ตามมาในการดำเนินการตามนโยบาย หากความเสี่ยงที่เป็นไปได้ ได้รับการประเมินเกินเกณฑ์ที่ยอมรับได้แล้ว ความเป็นไปได้ที่จะสูญเสียจะมีมากกว่าเดิมที่จะได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตามทางเลือก มีจำนวนของประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงจำนวนมากในการประเมินค่า จึงต้องนำมาวิเคราะห์ให้ทั่วถึง เพื่อประกันถึงการวิเคราะห์อย่างสมบูรณ์

ประการแรกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง คือ ลำดับชุดของคำถามเกี่ยวกับ จังหวะเวลาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องนำนโยบายไปปฏิบัติโดยเร็วที่สุดอย่างไร และมันควรได้รับไปดำเนินการ โดยเร็วทั้งหมดอย่างไร? ผู้จัดทำนโยบายทำการประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติอย่างทันทีทันใด การปฏิบัติถูกหน่วงเหนี่ยวล่าช้า หรือไม่มีการปฏิบัติใดๆ เลย (ยังคงอยู่ในสภาพเดิม) การเร่งรัดดำเนินนโยบายเป็นการเพิ่มความเสี่ยงหรือไม่; ในทางตรงกันข้าม การดำเนินการล่าช้าเป็นการเพิ่มความเสี่ยงให้รุนแรงขึ้นหรือไม่? มีความเสี่ยงมากกว่าเดิมในแต่ละหนทางปฏิบัติหรือไม่? ในขณะเดียวกัน มีความเสี่ยงมากกว่าเดิม หรือน้อยกว่าเดิมในการนำทางเลือกใหม่ไปปฏิบัติ และอาจจะเป็นความได้เปรียบ หรือเป็นประโยชน์ที่จะเลือกที่จะรักษาสถานภาพเดิมไว้หรือไม่? บางครั้งอาจจะเป็นสิ่งที่ดีกว่าเดิมที่จะไม่ทำสิ่งใหม่ เนื่องจากมีความเสี่ยงในแต่ละทางเลือกของนโยบาย

ประการที่สอง ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยยังคงเกี่ยวข้องกับเวลา เป็นการประเมินความเสี่ยในเรื่องการปฏิบัติตามทางเลือของนโยบาย ตลอดระยะเวลาที่ขยายออกไป นโยบายมีอายุใช้งานหรือไม่? มีความเป็นไปได้ที่ลดการสนับสนุนจากประชาชนของผู้จัดทำนโยบาย หน่วยงานองค์กรด้านกฎหมาย หรือสื่อมวลชน หรือการอ่อนแรงลงของตัวแสดงในการปฏิบัติตามนโยบายตลอดห้วงระยะเวลา หากคำตอบคือใช่แล้ว ต่อจากนั้นการปรับแต่งต่างๆ อาจจะต้องทำทางเลือของนโยบายที่มีโอกาสแห่งความสำเร็จที่ดีที่สุด

ประการที่สาม ผู้จัดทำนโยบายต้องประเมิน การประเมินความเสี่ยของตนเองด้วยอะไรคือความเป็นไปได้ และอะไรคือผลที่ตามมาที่เป็นไปได้สำหรับการนำ นโยบายไปปฏิบัติ? อะไรจะเกิดขึ้นหากเกิดความเสี่ยขึ้นหลายอย่างพร้อมกัน? มีการลดผลที่ตามมา หรืออาจจะมี ความรุนแรงในการรับผลกระทบที่เกิดขึ้นหรือไม่?

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยประการที่สี่ ผู้จัดทำนโยบายต้องประเมินการวิเคราะห์ผลกระทบที่ตามมาในลำดับสอง และสามทั้งในเชิงบวก และลบในการนำทางเลือของนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนของการประเมินค่าความเสี่ยนี้ เฟื่องถึงผลลัพธ์ในทางอ้อมของการนำทางเลือของนโยบายไปปฏิบัติ ทางเลือต่างๆ ที่ได้รับการประเมินค่า จะเป็นเหตุ-ผลกระทบโดยธรรมชาติ (ผลกระทบโดยตรง) ผลกระทบโดยตรงคือ จุดประสงค์ในตัวมันเองอย่างแท้จริง แต่บางส่วนของผลกระทบจะไม่เป็นไปอย่างตั้งใจ ผลที่ตามอย่างไม่ตั้งใจสามารถให้ผลกระทบทั้งทางบวก และทางลบ แต่ผู้จัดทำนโยบายควรจะตระหนักในเรื่องดังกล่าวนี้อย่างระมัดระวัง ผู้จัดทำนโยบายต้องประเมินความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายของเขา กับผลกระทบที่เป็นไปได้ของนโยบายทั้งหมด ผลกระทบต่างๆ มีเหตุ (Causes) และสามารถกลายเป็นเหตุให้กับผลกระทบอื่นๆ ได้ ผลกระทบที่เกิดจากความตั้งใจ เป็นเหตุในการสร้างผลลัพธ์เฉพาะให้สามารถก่อกำเนิดผลกระทบที่เป็นไปได้ด้วยความไม่ตั้งใจ หรือไม่อาจคาดการณ์ได้เหล่านี้ อาจก่อกำเนิดมาจากเหตุเริ่มต้นที่ไม่พึงประสงค์ ถ้าเหตุเหล่านี้มีปฏิริยาต่อต้านกับวัตถุประสงค์ (Stolberg, 2010: 39)

องค์ประกอบที่ห้า ของการประเมินความเสี่ย คือการประเมินทางเลือของนโยบายที่อ่อนไหว คือการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันภายใน และภายนอก หากตัวแปรที่ชัดเจนสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม หรือการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการประเมินความเสี่ยอย่างไร? ตรงนี้เองที่เรากำลังพูดถึงเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เช่นการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี (ตัวอย่างเช่น การแสวงหาอาวุธนิวเคลียร์) การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพลังอำนาจทางการเมืองอย่างฉับพลัน (เช่น การเปลี่ยนแปลงพันธมิตร , การรัฐประหาร) ความคิดเห็นของสาธารณะชนเปลี่ยนแปลงไปในทาง

รุนแรงหลังการใช้ความรุนแรงของผู้ก่อการร้าย และปรากฏการณ์อื่นๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อนโยบาย การเปลี่ยนแปลงจะเพิ่ม หรือลด โอกาสของความสำเร็จเกี่ยวกับความคิดเห็นของนโยบายหรือไม่? การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมเป็นไปอย่างไร?สามารถจัดการได้หรือไม่หากมันเกิดขึ้น?

องค์ประกอบที่หก สัมพันธ์ใกล้ชิดกับองค์ประกอบที่ห้า ในกรณีนี้คือ ผู้จัดทำนโยบายค้นหาตัวที่ทำลายนโยบายที่เป็นไปได้ ซึ่งอาจจะเป็นผลบงการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ตัวทำลายนโยบาย คือเหตุการณ์ที่อาจจะขัดขวาง ทำให้เสียหาย หรือทำให้ทางเลือกของนโยบายไร้ประโยชน์ มันบอกผู้จัดทำนโยบายว่า การกระทำอะไรที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งอาจจะป้องกันนโยบาย ขณะที่มันอยู่ในสถานะของการปฏิบัติ จากการบรรลุวัตถุประสงค์ของผลลัพธ์สุดท้ายของมัน เหตุการณ์ในคำถามอาจได้รับการพัฒนาและดำเนินการโดยฝ่ายตรงข้ามโดยตรงตอบสนองต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ หรือมันอาจจะเป็นผลลัพธ์จากการไม่มีความสำคัญ อย่างเช่น สภาพอากาศ หรือการเจ็บไข้ได้ป่วย ในเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งนั้นมันอาจจะเป็นผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายต่อทางเลือกของนโยบาย หากว่าได้นำนโยบายนั้นไปใช้

ประการที่เจ็ดของการประเมินความเสี่ยง คือการกำหนดวิธีการที่เป็นไปได้ในการบรรเทา/ลดตัวทำลายนโยบายที่กำหนด การคาดการณ์นี้พัฒนาจำนวนของ “ตัวสำรอง” ที่ใช้ลดการเปลี่ยนแปลงนโยบาย เพื่อรักษาบทบาทเฉพาะหน้าในการตอบสนองต่อตัวทำลายนโยบาย การลดตัวทำลายนี้อาจจะต้องการการเปลี่ยนแปลง ENDS, WAYS, MEANS วัตถุประสงค์ของผลลัพธ์สุดท้ายจะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับความเป็นจริงมากกว่าเดิม ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง หนทางปฏิบัติที่แตกต่างกันอาจต้องการให้มีการเลือกไว้ และ/หรืออาจจะมีการเพิ่มแรงบังคับหรือปรับแต่งการจัดสรรทรัพยากรใหม่ (Holcomb, 2008: 70-71)

ส่วนสุดท้ายของการประเมินความเสี่ยงคือ การกำหนดความเสี่ยงที่หลงเหลือหรือไม่กำหนดความเสี่ยง ที่สามารถยอมรับได้ การประเมินค่านี้ประกอบด้วยความเสี่ยงทั้งหมดซึ่งได้กำหนดไว้ รวมถึงตัวทำลายนโยบายอีกด้วย บนพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ความเสี่ยงที่ปรากฏออกมาและตัวลดความเสี่ยงที่มีอยู่ ผู้จัดทำนโยบายต้องตกลงใจหากความเสี่ยงนั้นเป็นที่ยอมรับได้ อีกครั้งหนึ่งคือเรากำลังถามอีกครั้งว่ามันเป็นการเสี่ยงกว่าเดิมไหมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ แทนที่จะไม่ปฏิบัติ มันเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจให้ได้ตลอดเวลาว่า กระบวนการกำหนดนโยบายนั้นมีความเป็นพลวัตเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และสมบูรณ์ด้วยความไม่รู้ (ช่องว่างข่าวสาร และจุดบอด) ผลลัพธ์คือ มันเป็นไปได้ที่จะพัฒนานโยบายโดยปราศจากความเสี่ยง ดังนั้นงานของผู้จัดทำนโยบาย คือ การลด และการจัดการกับความเสี่ยง

ไม่เคยมีระเบียบวิธีการหนึ่งเดียวในการดำเนินการประเมินความเสี่ยง มันเป็นเรื่องจริงที่มีองค์ประกอบอื่นของกระบวนการประเมินอยู่ในตัวแบบนี้ สิ่งสำคัญสูงสุดคือ การกำหนดและระบุคำถามชี้ขาดเกี่ยวกับแต่ละความเกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะ อาจจะเป็นการระบุตัวทำลายนโยบายในการวิเคราะห์ความเสี่ยงในแต่ละทางเลือกของนโยบาย หรือช่องว่างข่าวสารระหว่างหนทางของการวิเคราะห์ภารกิจในภาพรวมในส่วนของ ข้อเท็จจริง สมมติฐาน ส่วนของปัจจัยต่างๆ ที่ดำเนินการ ณ ตอนเริ่มต้นของกระบวนการ คุณค่าสำคัญไปสู่คำถามที่ถูกต้องในแต่ละประเด็นคือ ความสำคัญ อย่างเช่น สำหรับวัตถุประสงค์ในการกำหนดตัวทำลายนโยบายเกี่ยวกับตัวแสดงของฝ่ายตรงข้าม สามารถทำอะไรได้บ้างในการมีจุดประสงค์ให้นโยบายไม่สามารถบรรลุเป้าหมายผลลัพธ์สุดท้ายที่กำหนดไว้? “คำถามที่ถูกต้องอื่นๆ” เกี่ยวกับเวลาสำหรับทำความเข้าใจช่องว่างข่าวสาร ; เรารู้อะไร, เราไม่รู้รู้อะไร, และข่าวสารอะไรที่เรากำลังพลาดไป ซึ่งนั่นคือ ความสำคัญที่จะล่วงรู้อย่างเพียงพอ ในการสร้างนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้? มันเป็นการประเมินในรายละเอียดเกี่ยวกับข่าวสารที่มีอยู่ในคำตอบที่ตอบต่อคำถามเหล่านี้ และอื่นๆ ที่คล้ายกัน ซึ่งจะกำหนดคุณค่าของความพยายามเกี่ยวกับการวิเคราะห์ของตัวแบบนี้

1.9 เปรียบเทียบทางเลือกของนโยบาย และจัดทำข้อเสนอแนะ

เนื่องจากว่าแต่ละทางเลือกนั้นได้รับการประเมินต่างหากกัน ผู้จัดทำนโยบายดำเนินการเปรียบเทียบการวิเคราะห์แต่ละทางเลือกของนโยบาย และจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทางเลือกใดที่บรรลุวัตถุประสงค์พร้อมกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ มันเป็นการเปรียบเทียบทางเลือกกับอีกแต่ละทางเลือกซึ่งได้ระบุทางเลือกนโยบายที่ดีที่สุดเพื่อการปฏิบัติเช่นกัน (Kugler, 2006: 35-49) พื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ทางเลือกคือขึ้นอยู่กับสถานการณ์ บางสถานการณ์จะเป็นเหตุให้ผู้จัดทำนโยบายนั้นหนักเกี่ยวกับข้อพิจารณาทางการเมือง ขณะที่สถานการณ์อื่นๆ อาจจะเป็นหนักทางด้านทหาร หรือเศรษฐกิจ บางสถานการณ์ต้องการทางเลือกของนโยบายที่มีประสิทธิภาพเหนือกว่าประสิทธิผล แต่เป็นทางเลือกที่ไร้ประสิทธิภาพ บางสถานการณ์อาจจะวางน้ำหนักเล็กน้อยต่อประสิทธิภาพ และเน้นการใช้เวลาน้อยเข้ามาแทนที่ ผู้จัดทำนโยบายต้องการรู้ว่าเกณฑ์ชีวิตใดมีลักษณะชี้เฉพาะที่สุด สถานการณ์เฉพาะเจาะจงที่เขากำลังเผชิญอยู่

1.10 ข้อพิจารณาและการตกลงใจจากผู้นำ

ในทันทีที่ผู้จัดทำนโยบาย จัดเตรียมข้อเสนอแนะนโยบายให้กับผู้ตกลงใจเกี่ยวกับนโยบายประเด็นนั้นจะทิ้งกระบวนการจัดทำนโยบาย และเข้าสู่กระบวนการตกลงใจแยกต่างหากซึ่งควบคุมโดยผู้ตกลงใจ สำหรับรัฐบาลอเมริกัน ปกติกระบวนการนี้คือกระบวนการตกลงใจร่วมระหว่างองค์กรที่จัดตั้งขึ้น โดยคำสั่งของประธานาธิบดี ในกรณีนี้การบริหารงานของ โอบามาตามนโยบายสั่งการ-

1 ที่ได้จัดตั้งกระบวนการร่วมระหว่างองค์กร สำหรับจัดทำข้อตกลงใจทางนโยบายเกี่ยวกับ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และนโยบายต่างประเทศ (The White House, "Organization of the National Security Council System," Presidential Policy Directive-1, February 13, 2009) การใช้กระบวนการนี้ คือคล้ายคลึงกัน โดยผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งตามกระบวนการระบอบประชาธิปไตยจะบรรลุการตัดสินใจได้ด้วย วิจารณ์ญาณ ที่มีคุณค่า และผ่านการสร้างฉันทานุมัติร่วมกัน

1.11 การเฝ้าติดตามการดำเนินการ

การนำไปปฏิบัติเริ่มภายหลังจากผู้ตกลงใจอาวุโสทางการเมืองเลือกนโยบายซึ่งจะได้รับการปฏิบัติ ระดับผู้จัดทำนโยบายซึ่งดำเนินการกำหนดนโยบายเริ่มต้นวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแก่ผู้นำอาวุโส ผู้นำอาวุโสต้องสังเกตนโยบายในขั้นการปฏิบัติของนโยบาย ปกติบางคนนอกเหนือจากผู้จัดทำนโยบายจะรับผิดชอบต่อการนำไปปฏิบัติ แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า เป็นการลดภาระผู้จัดทำนโยบายในเรื่องความรับผิดชอบต่อการติดตามผลการปฏิบัติ

1.12 การรับผลสรุปกลับเกี่ยวกับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของนโยบาย และการนำนโยบายไปใช้ รวมทั้งการประเมินหรือการปรับแต่ง

ขั้นตอนนี้อาจจะทำร่วมกับขั้นตอนอื่นก่อนหน้า แต่จะมีค่ามากขึ้นในการกำหนดหน้าที่แยกต่างหาก ผลสรุปกลับ คือองค์ประกอบของกระบวนการเฝ้าติดตาม- เป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดนโยบายว่าประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวด้วยมาตรการที่มาจากมาตรการประสิทธิผล (MOE) ที่กำหนดไว้ ควรเป็นกระบวนการเชิงสถาบันแบบเป็นทางการซึ่งต้องการการพบปะ ประชุม ตามห้วงระยะเวลากับเพื่อนร่วมงานในทุกส่วนงานภาครัฐ และผู้แทนต่างๆ สำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติทำให้เขาได้รับข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ว่านโยบายกำลังทำให้เกิดผลลัพธ์แตกต่างไปจากที่คาดการณ์ ผู้จัดทำนโยบายต้องประเมินผลลัพธ์เหล่านั้น (พวกมันอาจจะเป็นผลที่ตามมาในเชิงบวก มากกว่าที่ตั้งไว้) และทำการจัดทำปรับแต่งนโยบายตามที่จำเป็น Ends Ways Means อาจจะต้องได้รับการปรับปรุงหากมูลค่าราคาสูงเกินไป นโยบายควรได้รับการปรับแต่งด้วยการปฏิบัติที่นำมาใช้เพื่อจำกัดผลลัพธ์สุดท้ายเริ่มต้น จัดแบ่งทรัพยากรต่างๆ ใหม่ หรือส่งเสริมวิธีการต่างๆ ด้วยเครื่องมือเพิ่มเติม (Holcomb, 2008: 70-71) ในกรณีอื่นๆ กระบวนการเฝ้าติดตาม/สรุปกลับ/ประเมิน ต้องสร้างความอ่อนไหวให้กับตัวทำลายนโยบาย และตัวอื่นๆ ที่เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม และควรระบุ และติดตามผลกระทบสุดท้ายลำดับสอง และสามตามที่พวกมันแสดงให้เห็นตนเอง ระบบต้องไม่ลังเลที่จะแทรกแซง บางทีด้วยนโยบายใหม่ๆ ควรดำเนินการพิสูจน์ความรู้ประสิทธิภาพ หรือสิ่งที่ต่อต้านผลสำเร็จ

2. บทสรุป

การจัดทำนโยบายด้านความมั่นคง และการต่างประเทศในศตวรรษที่ 21 เป็นงานที่มีความสลับซับซ้อน ข้อมูลข่าวสารที่มีให้กับผู้จัดทำนโยบายมีมากมายมหาศาลกว่าที่เคยเป็นมา ในงานนี้จะทำการประเมินตั้งแต่ขั้นต้นๆ ของตัวแบบซึ่งมีทั้งง่ายกว่าและยากกว่าเดิมในการทำให้บรรลุผล มันง่ายกว่าเดิมตรงที่สามารถเข้าถึงความรู้ได้มากกว่า ช่วยให้สะดวกในการสร้างความตระหนักรู้ในสถานการณ์ได้มากยิ่งขึ้น (Situational awareness) แต่ก็มีความยุ่งยากมากกว่าในอดีต เนื่องจากการขยายตัวของความรู้ ซึ่งต้องมีการตัดทอนออกไปบ้าง การทำความเข้าใจองค์ประกอบสำคัญของตัวแบบจะเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการประกันว่าการวิเคราะห์ที่ได้ดำเนินการอย่างสมบูรณ์ในทุกๆ ขั้นตอนนโยบายต่างๆ หนีไม่พ้นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายเหล่านั้นถูกต่อต้านจากฝ่ายตรงข้าม การกำหนดนโยบายไม่ควรคาดการณ์ถึงผลสำเร็จที่จะบังเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แบบ สภาพแวดล้อมของผู้จัดนโยบายในศตวรรษที่ 21 เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลง และต้องการการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ผู้จัดทำนโยบายต้องมีความอ่อนตัวอย่างสูงสุดในการพัฒนา นโยบายอย่างเพียงพอในการปรับปรุง พัฒนาตนเองได้ตามที่ต้องการ หากนโยบายไม่ได้รับการกำหนดให้มีความอ่อนตัวอย่างเพียงพอ มันอาจจะเกิดความล้มเหลวขึ้นได้ ท้ายที่สุดนี้ การใช้ตัวแบบการกำหนดนโยบายด้วยแนวทางที่อ่อนตัวจะสร้างความสำเร็จที่เป็นไปได้ให้มากยิ่งขึ้น

จากขั้นตอนต่างๆ ในการจัดทำนโยบายด้านความมั่นคง นั้น ผลผลิตที่ได้จากการดำเนินการดังกล่าวจะตอบคำถามความหมายของนโยบายที่ว่า นโยบาย คือ “ทำอะไรกับบางสิ่ง” (what to do about something) โดยเฉพาะเกี่ยวกับความมั่นคง เสมือนเป็นการกำหนดภารกิจให้กับหน่วยงานด้านความมั่นคงนำไปเป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติตามที่กำหนด และอย่างที่กล่าวไว้ในตอนต้นว่า ยุทธศาสตร์นั้นมีความหมายในเชิงของการนำไปปฏิบัติ ทำให้เกิดความหมายว่า “ทำมันอย่างไร” (how to do it) ดังนั้นในความหมายดังกล่าว ยุทธศาสตร์จึงเป็นวิธีการ และมีความเป็นศาสตร์ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาต่อให้เป็นรูปธรรมในลักษณะของแผนการดำเนินงาน หรือเรียกว่าแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นไปในลักษณะที่เรียกว่า “การรณรงค์” หรือ Campaign นั้นเอง

บทที่ 5

กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ

1. การประเมินยุทธศาสตร์: ภูเขาทองคำไปสู่ยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล

1.1 ยุทธศาสตร์ในความเป็นศาสตร์และศิลป์

ยุทธศาสตร์เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าเป็นทั้งศิลป์ และศาสตร์ในการพัฒนา และการใช้พลังอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม-จิตวิทยา และการทหารของรัฐอย่างสอดคล้องกับ แนวนโยบายเพื่อสร้างผลกระทบในทางปกป้อง หรือแสวงผลประโยชน์ของรัฐในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์นั้น (Yarger, 2006: 51) สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์เป็นบริบทที่ผู้นำของประเทศกระทำปฏิสัมพันธ์กับรัฐ หรือตัวแสดงอื่นๆ รวมทั้งความเป็นไปได้ต่างๆ ในอนาคตเพื่อ แสวงหาความเป็นอยู่ที่ดีให้กับคนในประเทศ ประกอบด้วย ความเป็นจริง สภาพแวดล้อม สถานการณ์ ความสัมพันธ์ แนวโน้ม ประเด็นต่างๆ ภัยคุกคาม โอกาส และการปฏิสัมพันธ์ที่ส่ง อิทธิพลต่อความสำเร็จของรัฐ ในลักษณะสัมพันธ์กับ โลกทางกายภาพ รัฐ หรือตัวแสดงอื่นๆ โอกาส และอนาคตที่เป็นไปได้ ผลกระทบทั้งหมด หรือปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นไปได้อย่าง เป็นไปได้ต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประเทศ และวิถีทางที่รัฐมุ่งแสวงหาความเป็นอยู่ที่ดีของตัวเอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์เป็นกระบวนการส่วนหนึ่งของรัฐ ที่มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ หรืออาจกล่าวได้ว่ายุทธศาสตร์ เป็นศาสตร์หนึ่งของรัฐหากมองในแง่ของความเป็น ศาสตร์ แต่การเป็นศิลป์นั้นขึ้นอยู่กับผู้นำของรัฐที่จะประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ไปในทางที่ตอบสนอง ต่อผลประโยชน์ และความต้องการโดยรวมของรัฐ ด้วยการที่ยุทธศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีระบบใน การจัดตัวเองอย่างสลับซับซ้อน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า (ระบบของระบบ) (System of Systems) จากการที่สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์เป็นสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง ตอบสนองต่อ ปัจจัยนำเข้า แต่ไม่จำเป็นต้องตอบสนองในเหตุ โดยตรง เป็นไปในลักษณะผลกระทบมากกว่า ยุทธศาสตร์ จึงหมายถึง การที่รัฐใช้อำนาจในการสร้างอิทธิพลอย่างมีจุดประสงค์ ให้เป็นไปอย่างไร เหนือสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ดังนั้น ยุทธศาสตร์จึงเป็นกระบวนการคิดอย่างมีหลักการ ในการแสวงหาหนทางในการนำระดับของความมีเหตุมีผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเกี่ยวเนื่อง สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ดังนั้นยุทธศาสตร์ คือการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ และแผนการนั้น สามารถทำให้มันบรรลุผลสำเร็จได้ ยุทธศาสตร์ทำในสิ่งนี้ได้โดยการระบุ ผลสุดท้าย: ends (วัตถุประสงค์:

objectives) วิธีการ: ways (แนวความคิด: concepts) และเครื่องมือ: means (ทรัพยากร: resources) ซึ่งเมื่อบรรลุได้แล้วจะนำไปสู่ผลกระทบที่พึงปรารถนาในความเป็นอยู่ที่ดีของรัฐตามที่มุ่งหวังไว้ (Lykke, 1989: 3-8) ยุทธศาสตร์อธิบายต่อนักวางแผนว่าอะไรที่ต้องทำให้บรรลุผลสำเร็จ และสร้างขอบเขตให้เห็นว่ามัน จะได้รับการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างไร และทรัพยากรอะไรที่จะทำให้มันเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดยุทธศาสตร์อย่างเหมาะสม นักยุทธศาสตร์ต้องกำหนดผลประโยชน์แห่งรัฐเป็นอันดับแรก และปัจจัยต่างๆ ในสภาพแวดล้อมซึ่งส่งผลกระทบที่เป็นไปได้ต่อผลประโยชน์ของรัฐ ดังนั้นจึงมีแต่เพียงการประเมินยุทธศาสตร์เท่านั้นที่สามารถทำให้นักยุทธศาสตร์ได้รับปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ และกำหนดการคาดคะเน ผลสุดท้าย วิธีการ และเครื่องมือต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง จึงอาจกล่าวได้ว่า ความเป็นศาสตร์ของยุทธศาสตร์นั้นจึงเป็นมุมมองในเชิงกระบวนการ ส่วนความเป็นศิลป์ คือความมีเหตุมีผลในการใช้ และการสร้างความสัมพันธ์ตลอดจนอิทธิพล ผลกระทบต่างๆ อย่างสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในขณะนั้น

1.2 จุดประสงค์ของการประเมินยุทธศาสตร์

จุดประสงค์ของการประเมินยุทธศาสตร์คือ การบอกว่าอะไรที่ล่วงรู้ในสภาพแวดล้อมนั้นมีปริมาณ และคุณภาพอย่างไร ในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ล่วงรู้ เชื่อว่าจะล่วงรู้ได้ และไม้อาจล่วงรู้ได้ในลักษณะสัมพันธ์กับบริบทของยุทธศาสตร์เป็นการเฉพาะ และกำหนดว่า“อะไรคือสิ่งสำคัญ” สอดคล้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ดังกล่าว มันทำให้มองเห็นเหตุและผล แนวทางด้านวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาสิ่งใดๆ ก็ตามที่ คาร์ล ฟอน เคลาเซวิทซ์ หมายถึงว่าเป็น *coup d'oeil* – (ดูเคย เป็นภาษาฝรั่งเศส แปลว่า “มองแวบเดียว” ซึ่งหมายถึง มองบ๊ีบก็เห็นเลย หรือรู้ได้ทันที ในความหมายของ เคลาเซวิทซ์ คือ ความสามารถในการมองเห็นว่าสิ่งใดเป็นสิ่งสำคัญอย่างแท้จริง) (Howard Michael and Paret Peter, 1976: 102) แต่ขณะที่กระบวนการที่ได้แสดงไว้ต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นเป็นกระบวนการเชิงระนาบซึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ที่ได้อ่าน แต่ในความเป็นจริงแล้ว การประเมินยุทธศาสตร์นี้เป็นกระบวนการที่กระทำอย่างซ้ำไปซ้ำมา ซึ่งทำให้แต่ละชิ้นส่วนของข่าวสารต้องได้รับการพิจารณา ด้วยการอ้างอิงกับสิ่งใดๆ ก็ตามที่ล่วงรู้แล้ว และสิ่งใดๆ ก็ตามที่ทำการยืนยันซ้ำอีกครั้งว่าล่วงรู้แล้วในความเบาบางของข้อมูลข่าวสารใหม่ ในกระบวนการนี้ นักยุทธศาสตร์จะสามารถกำหนดผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการได้อย่างตรงประเด็น ซึ่งหมายถึงผลประโยชน์ และจะอำนวยความสะดวกให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีของชาติ รวมทั้งสามารถประเมินค่าสภาพแวดล้อม เพื่อกำหนดว่าปัจจัยใดที่อาจจะขัดขวาง หรือช่วยให้เกิดความตระหนัก ในเรื่องของผลประโยชน์เหล่านี้ บนพื้นฐานเกี่ยวกับการประเมินในปัจจุบันทั้งหลายเหล่านี้ นักยุทธศาสตร์จึงต้องเลือกปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อสิ่งใดๆ ก็ตามที่กำหนด ผลสุดท้าย วิธีการ และเครื่องมือ

ดังนั้นการกำหนด หรือการใช้ปัจจัยเหล่านี้จึงกระทำเพื่อสร้างสรรค์ผลกระทบอันเป็นที่พึงปรารถนา ซึ่งเป็นการสร้างความตระหนักถึงผลประโยชน์ตามที่ต้องการได้

2. กระบวนการประเมินยุทธศาสตร์ (Strategic Appraisal Process)

กระบวนการประเมินยุทธศาสตร์ (Strategic Appraisal Process) มีด้วยกัน 7 ขั้นตอน ดังนี้

กระบวนการประเมินยุทธศาสตร์ (Strategic Appraisal Process)

1. การกำหนดขอบเขตของยุทธศาสตร์จากแรงกระตุ้น หรือความต้องการ (Stimulus or Requirement)
2. การกำหนด หรือการคาดคะเนผลประโยชน์ (Determine or Articulate Interests)
3. การกำหนด ความเข้มข้นของผลประโยชน์ (Determine intensity of Interests)
4. การประเมินข่าวสาร (Assess Information)
5. กำหนดปัจจัยทางยุทธศาสตร์ (Determine Strategic Factors)
6. การเลือกปัจจัยสำคัญ (Select Key Factors)
7. การกำหนดยุทธศาสตร์ (Formulate Strategy)

ภาพที่ 5.1 กระบวนการประเมินยุทธศาสตร์ (Strategic Appraisal Process)

ที่มา: Military Strategy: Theory and Application Carlisle Barracks PA: U.S. Army War College
1989 pp. 3-8.

2.1 การกำหนดขอบเขตของยุทธศาสตร์จากแรงกระตุ้น หรือความต้องการ

ด้วยการศึกษา และวิเคราะห์อย่างสม่ำเสมอ นักยุทธศาสตร์ยังคงรักษามุมมองเกี่ยวกับโลกแบบองค์รวม ซึ่งให้ความหมาย และบริบท เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ในเรื่องของความต่อเนื่อง และความเปลี่ยนแปลงในการทำงานเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ ดังนั้นมโนภาพของนักยุทธศาสตร์เป็นได้ทั้งมุมมองเชิงวัตถุประสงค์ของสภาพแวดล้อมปัจจุบันที่ปรากฏ และการรู้คุณค่าเกี่ยวกับนัยสำคัญของความต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลงที่คาดการณ์ไว้สำหรับที่รัฐจะได้สร้างความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคตให้กับประเทศ การตระหนักถึงสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ในคุณลักษณะที่เป็นระบบของระบบ และบางส่วนมีการแสดงออกในลักษณะตาม

ทฤษฎีแห่งความยุ่งเหยิง นักวิทยาศาสตร์จึงต้องยอมรับว่าอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่อาจพยากรณ์ได้แต่เชื่อว่ามันสามารถรับอิทธิพล และจัดวางรูปแบบ (shape) ให้มุ่งไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงปรารถนาได้มากขึ้น (Yarger, 2006: 17-29)

มโนภาพของนักวิทยาศาสตร์อาจทำให้รู้สึกหวั่นไหวว่า สิ่งใดเป็นผลประโยชน์แห่งชาติ และสิ่งใดเป็นภัยคุกคาม ความท้าทาย และโอกาสที่เกี่ยวข้องกับพวกเขา (Yarger, 2006: 53) อย่างไรก็ตาม การประเมินยุทธศาสตร์ใหม่ การมุ่งเน้นให้ความสำคัญใหม่ จะได้รับการดำเนินการทันทีเมื่อสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ต้องการยุทธศาสตร์ตัวใหม่ กล่าวคือ การทบทวนในทุกๆ เรื่องที่มีอยู่ ดังนั้นในขั้นตอนของกระบวนการประเมินยุทธศาสตร์ จึงเริ่มด้วยการทำความเข้าใจสิ่งเร่งเร้า หรือความต้องการสำหรับยุทธศาสตร์เป็นก้าวแรกในการประเมินยุทธศาสตร์ การกระทำในลักษณะนี้ไม่ได้เป็นแค่เพียงการจัดการจุดเพ่งเล็งของนักยุทธศาสตร์เท่านั้น แต่มันเป็นแรงจูงใจรวมทั้งการให้หยิบยืม ความชอบธรรมตามกฎหมาย มอบอำนาจหน้าที่ และสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดขึ้นในวงรอบของยุทธศาสตร์ ซึ่งเริ่มจาก กระบวนการประเมิน กำหนดยุทธศาสตร์ ตลอดจนการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จตามมา

กล่าวโดยรวมแล้ว คำว่า ระดับ และประเภทของยุทธศาสตร์จะจัดวางอยู่ในขอบเขตที่แตกต่างกัน ขอบเขตสะท้อนให้เห็นทั้งลำดับชั้นในโครงสร้างตามธรรมชาติของยุทธศาสตร์ และทำให้เกิดความเข้าใจอย่างกว้างขวางในตัวของยุทธศาสตร์แต่ละระดับ และประเภท ด้วยวิธีนี้ จะทำให้เกิดอำนาจหน้าที่ การนำ และผู้รับผิดชอบรองรับ การแบ่งมอบความรับผิดชอบสำหรับยุทธศาสตร์ในแต่ละระดับ และในขอบเขตที่แตกต่างกัน ขณะที่ยังคงดำรงการควบคุมเหนือกระบวนการสลับซับซ้อนไว้ การประเมินยุทธศาสตร์จึงมุ่งเน้นต่อการรองรับต่อขอบเขตของการดำเนินยุทธศาสตร์ ทั้งในประเภท และระดับของยุทธศาสตร์ ตัวอย่างเช่น ในภาคของมหายุทธศาสตร์ จะครอบคลุมทั้งระดับ และประเภทของยุทธศาสตร์เอาไว้ นับสำคัญของมหายุทธศาสตร์ จึงครอบคลุมไปถึงการใช้พลังอำนาจทั้งมวลของรัฐ ในบรรดามวลหมู่ผลประโยชน์ของรัฐหรือผลประโยชน์แห่งชาติทั้งหมด ยุทธศาสตร์ชาติจึงมีความเป็นระดับชาติ นำองค์ประกอบของพลังอำนาจทั้งมวลมาใช้ โดยมีกระทรวง และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้กระทำ มันอาจจะมุ่งเน้นต่อองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งของพลังอำนาจแห่งชาติ ในฐานะอยู่ในกรอบของยุทธศาสตร์ชาติ ตัวอย่างเช่นยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ มองดูเหมือนเป็นแค่เพียงองค์ประกอบหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติ แต่ความสำคัญจะอยู่ในระดับชาติตามการมุ่งเน้นที่พลังอำนาจทางการทหาร จึงทำให้มีความสำคัญอยู่ในระดับชาติได้ ยุทธศาสตร์ต่างๆ อาจมีการมุ่งเน้นในเชิงภูมิภาค มุ่งเน้นการพัฒนากำลังรบ มุ่งเน้นในเชิงโครงสร้างองค์การ และจุดเพ่งเล็งอื่นๆ

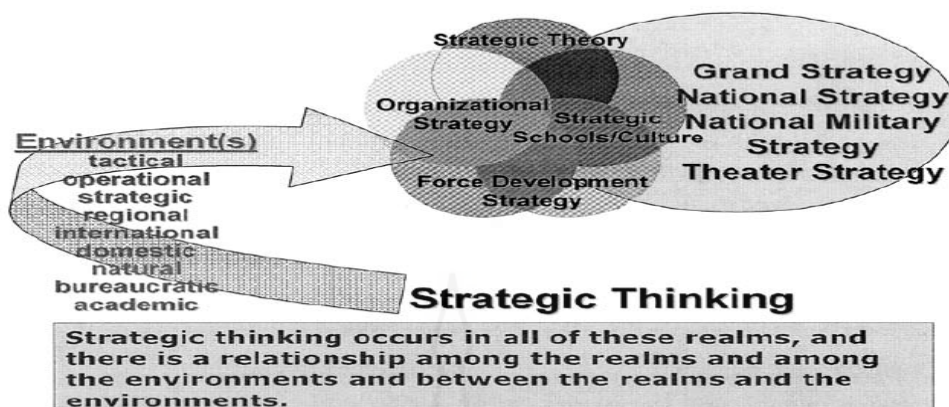

Figure 2. Realms of Strategy.

ภาพที่ 5.2 การคิดทางยุทธศาสตร์

ที่มา: Military Strategy: Theory and Application Carlisle Barracks PA: U.S. Army War College 1989

การคิดเกี่ยวกับประเภท และระดับของยุทธศาสตร์ช่วยในการพัฒนาความจำเพาะเจาะจงทำให้เกิดความชัดเจนในเรื่องของผลประโยชน์ และมุ่งเฟื่องถึงต่อยุทธศาสตร์ได้ดีกว่าในลักษณะที่สอดคล้องกับผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความชัดเจน มีการกำหนดความรับผิดชอบ กำหนดขอบเขตของอำนาจหน้าที่ ตลอดจนสามารถอธิบายได้ ถึงอย่างไรก็ตามนักยุทธศาสตร์ทุกๆ ระดับ และในทุกๆ ขอบเขตต้องดำรงมุมมองในแบบองค์รวมของยุทธศาสตร์เอาไว้

2.2 การกำหนด หรือการคาดคะเนผลประโยชน์

การกำหนด และการคาดคะเนผลประโยชน์อย่างชัดเจนเป็นก้าวที่สองในกระบวนการประเมินยุทธศาสตร์ พจนานุกรมคำศัพท์ทางทหารของกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา กำหนดความหมายผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคงว่า: “หลักพื้นฐานสำหรับการพัฒนาวัตถุประสงค์แห่งชาติอย่างมีเหตุมีผลนั้นคือ การกำหนด เป้าหมาย หรือจุดประสงค์ของสหรัฐอเมริกา ผลประโยชน์ด้านความมั่นคงแห่งชาติรวมถึงการสงวนรักษาลักษณะเฉพาะทางการเมืองของสหรัฐอเมริกา กรอบงาน และความเป็นระเบียบแบบแผน ; การคำนวณความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจ และการส่งเสริมความเป็นระเบียบแบบแผนระหว่างประเทศที่ทำให้การสนับสนุนผลประโยชน์ที่จำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของสหรัฐฯ และพันธมิตรของประเทศ” (Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms, 2002: 360) ธรรมชาติของสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ชี้แนะให้มีการกำหนดนิยาม ในลักษณะทั่วไปมากยิ่งขึ้น อย่างเช่น ความจำเป็น และความต้องการ ที่สัมผัสรับรู้ได้ใน รัฐาธิปไตย

แห่งรัฐ ที่มีความสัมพันธ์กับรัฐชาติอื่นๆ ตัวแสดงที่ไม่ได้มีสถานะเป็นรัฐ และโอกาสตลอดจนเหตุแวดล้อมในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่กำลังปรากฏ โดยบ่งบอกว่าเป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ (Nuechterlein, 1973: 4) การกำหนดนิยามอย่างกว้างขวางดังตัวอย่างของสหรัฐอเมริกาซึ่งที่กล่าวมาข้างจะมองเห็นความพยายามที่จะกำหนดนิยามให้ครอบคลุมความเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ณ ที่ซึ่งมีความหลากหลายเต็มไปด้วยตัวแสดงโอกาส และการแสดงปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน ตลอดจนองค์ประกอบทั้งภายใน และภายนอก และจะทำให้เกิดความตระหนักใน “ความเป็นอยู่ที่ดีด้านเศรษฐกิจ” ว่าเป็นผลประโยชน์ต่างๆไป ขณะที่ “การเข้าถึงยังแหล่งทรัพยากร” จะแสดงให้เห็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างจำเพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น ขณะที่ผลประโยชน์บางอย่างอาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยผลประโยชน์ทั่วไปอย่างเช่น การค้าเสรี และการป้องกันดินแดนมาตุภูมิเป็นผลประโยชน์ยั่งยืน

ผลประโยชน์ต่างๆ เห็นได้ในจุดประสงค์แห่งชาติ จุดประสงค์แห่งชาติเป็นการสรุปค่านิยมที่ยืนนานของชาติ ความเชื่อ และจริยธรรมที่จำเป็น ซึ่งได้รับการประกาศไว้โดยผู้นำทางการเมือง ตามลักษณะที่สอดคล้องกับปัจจุบัน และต่อเนื่องไปในอนาคตที่พวกเขามองเห็น ณ ระดับสูงสุดของยุทธศาสตร์ ผู้นำทางการเมืองใช้นโยบายในการกำหนดผลประโยชน์แห่งรัฐ และจัดการแนวทางสำหรับนโยบาย และยุทธศาสตร์ของหน่วยรอง นโยบายดังกล่าวอาจจะปรากฏ โดยทั่วไปเป็น “ข้อความวิสัยทัศน์” ซึ่งแสดงให้เห็นทราบถึงสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ในอนาคตที่ต้องการ หรือเป็นข้อความแนวทางเป็นการเฉพาะมากยิ่งขึ้นที่ประกอบด้วย องค์ประกอบ ผลลัพธ์สุดท้าย วิธีการ และเครื่องมือ ซึ่งจะพบได้ในเอกสาร สุนทรพจน์ คำแถลงนโยบาย และคำประกาศอื่นๆ ที่จัดทำขึ้นในนามของรัฐบาลโดยเจ้าหน้าที่ต่างๆ หรืออาจจะถูกจัดทำขึ้นโดยผู้นำในฐานะเป็นแนวทางโดยตรงสำหรับการพัฒนายุทธศาสตร์เป็นการเฉพาะ (Yarger, 2006: 53) นโยบายอาจจะถูกชี้ให้เห็นว่าเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปอีกด้วย และอาจจะเป็นผลลัพธ์ของการประเมินยุทธศาสตร์ในรายละเอียด หรือบรรลุได้ด้วยการหยั่งรู้ของผู้นำทางการเมือง เมื่อไม่คำนึงถึงสิ่งใดๆ นโยบายแห่งรัฐ หลั่งไหลมาจากกระบวนการทางการเมืองทั้งในแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการรวมทั้ง การตีความในจุดประสงค์แห่งชาติในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ทั้งปัจจุบัน และอนาคตที่ต้องการ ดังนั้น ผลประโยชน์แห่งชาติจึงเป็นข้อความต่างๆ ไป หรือบ่งชี้เฉพาะก็ได้ในเรื่องของผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการของประเทศภายในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์บนพื้นฐานความเข้าใจของนักจัดทำนโยบายว่าจะอะไรที่ตอบสนองต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประเทศได้ดีที่สุด ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ฝ่ายการเมืองเป็นผู้กำหนดทิศทางเริ่มต้นของยุทธศาสตร์ชาติ ฝ่ายการเมืองจึงเป็นผู้นำในกระบวนการยุทธศาสตร์มาตั้งแต่เริ่มต้น หลักพื้นฐานทางยุทธศาสตร์แม้จะถูกมองว่าเป็นเรื่องของการทหารในสายตาของบางคนซึ่งจากหลักฐานที่ปรากฏส่วนใหญ่มีวิวัฒนาการมาจากนักคิด

ทางการทหารในอดีตดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่โดยแท้ที่จริงแล้ว ยุทธศาสตร์เป็นศาสตร์ของผู้นำแห่งรัฐ มาโดยตลอด และจุดเริ่มต้นของยุทธศาสตร์จึงมาจากผลประโยชน์

ผลประโยชน์ต่างๆ อาจจะแสดงออกมาให้เห็นในสภาวะการณ์ต่างๆ ทั้งที่เป็น รูปธรรม หรือนามธรรม ผลประโยชน์เหล่านั้น อาจจะแสดงให้เห็นในลักษณะการเป็นความ ต่อเนื่อง หรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ – สิ่งต่างๆ ที่ต้องได้รับการปกป้อง สิ่งต่างๆ ที่ได้รับการ ส่งเสริมสนับสนุน หรือสิ่งต่างๆ ที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้น สำหรับผลประโยชน์ ในทางอุดมคติ หลังไหลมาจากกระบวนการกำหนดนโยบายอย่างมีเหตุมีผล แต่ธรรมชาติของสภาพแวดล้อมทาง การเมือง และระบบราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตย สามารถระบุ และกำหนด ผลประโยชน์ต่างๆ ได้อย่างชัดเจน รวมทั้งความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ของพวกมัน หรือความเข้มข้น ในงานที่ยาก ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ในนโยบายของโลกแห่งความเป็นจริงปรากฏให้เห็นได้ ในหลาย รูปแบบ บ่อยครั้งเป็นข้อความที่ไม่ชัดเจน และอาจจะไม่เป็นที่เข้าใจในตัวเองตาม ข้อความของผลประโยชน์แห่งชาติ ตลอดจนเป็นแนวทางที่จะรองรับผลประโยชน์ มันอาจจะมา จากแหล่งต่างๆ มากมาย และเป็นไปในทางตรงกันข้ามกัน ตัวอย่างเช่น ตามสาขาการบริหาร หรือ กฎหมาย และมันอาจจะเกิดขึ้นมาจากกระบวนการร่วมระหว่างองค์กร ณ เวลาหนึ่งซึ่งมีความ ต้องการยุทธศาสตร์มารองรับ โดยที่เข้าใจกันว่ายุทธศาสตร์เป็นส่วนขยายนโยบายให้มีแนวทาง ปฏิบัติ และมีความชัดเจนโดยนัยของการเป็นแผนการใหญ่ นักยุทธศาสตร์จึงต้องค้นหา และทำให้ เจตนาารมณ์ของนโยบายมีความชัดเจน และพิสูจน์ทราบ ตลอดจนกำหนดผลประโยชน์ให้ได้อย่าง ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การบรรลุในผลประโยชน์นั้น ในกรณีที่เจตนาารมณ์ของนโยบาย หรือข้อความ ผลประโยชน์ต่างๆ ขัดแย้งกับความเป็นจริงของสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ และมีความจำเป็นอย่าง ยิ่งที่ต้องการทำให้เกิดความกระจ่างชัด นักยุทธศาสตร์จึงควรจัดทำข้อเสนอแนะในสิ่งต่างๆ เหล่านั้น เป็นไปอย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจในการต่อไป (Yarger, 2006: 56)

2.2.1 การกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ: พื้นฐาน และจุดเริ่มต้นสำหรับการร่าง

นโยบาย

เฮนรี คิสซิงเจอร์ (Henry Kissinger) รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อเราถามบรรดาชาวอเมริกันถึงการยอมรับวิถีชีวิตแล้ว เราต้องสามารถอธิบาย ในเรื่องของผลประโยชน์แห่งชาติ” (Kissinger, 1995: 12A)

เมื่อคำกล่าวของ เฮนรี คิสซิงเจอร์ มีความหมายเช่นนั้น งานหลักในการ กำหนด มหายุทธศาสตร์ของแต่ละประเทศ ก็คือ การกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งดูเป็นแนว พานิชย์นิยมอย่างที่สุด ทันทีที่ได้มีการกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติขึ้นมา ผลประโยชน์แห่งชาติ เหล่านี้จะเป็นตัวขับเคลื่อนนโยบายต่างประเทศ และยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ตลอดจน

ยุทธศาสตร์ในด้านต่างๆ ตามมา ผลประโยชน์ กำหนดแนวทางที่จะ กระทำต่อ จำนวน และ ประเภทของทรัพยากร ที่ต้องการ ตลอดจนบทบาทของรัฐ ที่ต้องนำมาใช้เพื่อบรรลุผลสำเร็จ เนื่องจากความสำคัญในตัวเองที่ผลประโยชน์แห่งชาติได้แสดงออกให้เห็น ดังนั้นการกำหนด ผลประโยชน์แห่งชาติ จึงต้องกำหนดอย่างระมัดระวัง และไม่ใช่ว่าเพียงแค่มมติเอาเท่านั้น (Art, 2003: 45)

จะเห็นได้ว่า เฮนรี คิสซิงเจอร์ ทำให้คำจำกัดความของผลประโยชน์แห่งชาติมีความชัดเจนในความสำเร็จสำหรับการพัฒนา นโยบาย และยุทธศาสตร์ ผลประโยชน์ต่างๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือผลลัพธ์สุดท้าย (Objective or ends) ด้วยการที่มันรองรับเป้าหมายต่างๆ สำหรับนโยบาย และยุทธศาสตร์ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า “ผลประโยชน์เป็นพื้นฐาน และจุดเริ่มต้นสำหรับการร่างนโยบาย” มันช่วยในการตอบคำถามที่เกี่ยวกับว่า ทำไมนโยบายจึงมีความสำคัญ (Belfer Center for Science and International Affairs, 2000: 15) ผลประโยชน์แห่งชาติยังช่วยในการกำหนดว่าจะใช้พลังอำนาจแห่งชาติอะไร และในจำนวนเท่าใดในฐานะเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นอีกด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น ไม่ได้เป็นเรื่องใหม่สำหรับระบบระหว่างประเทศในศตวรรษที่ 21 มันเป็นข้อพิจารณาพื้นฐานให้กับตัวแสดงทุกตัวในระบบ โดยหลายสถาบันการศึกษาให้ความสนใจในการศึกษา และดำรงหลักการเกี่ยวกับผลประโยชน์ไว้อย่างมั่นคง ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงปัจจัยหนึ่งสำหรับรัฐชาติเท่านั้น ทุกตัวแสดงในระบบระหว่างประเทศล้วนแสดงความเป็นเจ้าของผลประโยชน์ต่างๆ ด้วยกันแทบทั้งสิ้น ตัวแบบหนึ่งในการวิเคราะห์ที่นำมาใช้กันอยู่เสมอเกี่ยวกับผลประโยชน์ คือการใช้หน่วยการวิเคราะห์ของ Buzan Waever และ Wilde ความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์มีพอๆ กับระบบย่อยระหว่างประเทศ (กลุ่ม หรือหน่วยที่สามารถแยกออกจากระบบในภาพรวมโดยเป็นไปตามธรรมชาติ หรือความเข้มข้นของปฏิสัมพันธ์ของพวกมันที่มีต่อกันและกัน หรือเป็นอิสระแก่กันและกัน) อย่างเช่น สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และกลุ่มโอเปค มีลักษณะเป็นหน่วยที่เอกเทศ (individual units) (ตัวแสดงนั้นประกอบไปด้วยกลุ่มย่อยๆ องค์การ และประชาคม) เป็นประชาชาติที่อยู่เหนือขอบเขตของรัฐ และความร่วมมือแบบพหุภาคี หน่วยย่อย (กลุ่มเอกเทศที่มีการจัดการภายในหน่วยซึ่งสามารถส่งผลกระทบ หรือพยายามที่จะสร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นแก่พฤติกรรมของหน่วยใหญ่) เช่น หน่วยงานภาครัฐ และนักวิ่งเต้นต่างๆ และสุดท้ายคือ ตัวบุคคลที่ครอบครองผลประโยชน์ส่วนบุคคลอย่างเป็นเอกเทศในฐานะของการมีส่วนร่วมในระบบในภาพรวม (Buzan; Weaver and Wilde, 1998: 5-6) ในบางสถาบันการศึกษาได้เลือกที่จะแยกผลประโยชน์แห่งชาติ (ผลประโยชน์ต่างๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับตัวแสดงภายนอก) กับผลประโยชน์ของสาธารณชนออกจากกัน (ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องอยู่

ภายในขอบเขตของตัวแสดง) (Neuchterlein, 1973: 6-7) ดังนั้นจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่ถือเป็นงานของนักยุทธศาสตร์ คือ การปิดช่องว่างประเด็นอิทธิพลทั้งภายนอก และภายใน ของระบบระหว่างประเทศในศตวรรษที่ 21 ที่นำไปโดยองค์ประกอบต่างๆ ของโลกที่วิวัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งแทบจะแยกผลประโยชน์ภายใน และภายนอกไม่ออก ในผลกระทบที่เกิดขึ้น ผลประโยชน์ต่างๆ เหล่านี้ตกอยู่ภายใต้แนวความคิดของผลประโยชน์แห่งชาติ

ในสถาบันการศึกษาของอเมริกาให้การรับรองอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ว่า ผลประโยชน์ต่างๆ ถูกกำหนดขึ้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อองค์กรรวม หรือตัวแสดงซึ่งรับผิดชอบในการกำหนดผลประโยชน์ให้กับตัวเอง สิ่งนี้อาจจะรวมถึงผลประโยชน์ทั้งหลายที่พึงใจจะให้เป็น “มาตรฐานในการดำเนินกิจการ หรือสภาพของกิจการต่างๆ ที่ทรงคุณค่าต่อการบรรลุผลสำเร็จด้วยคุณธรรมตามค่านิยมทางจิตใจในตัวเอง” (Osgood, 1953 : 4 Nuechterlein, 1973: 5) อย่างไรก็ตามมีความเห็นชอบน้อยมากต่อคำถามว่าผลประโยชน์ทั้งหมดของชาติเป็นสิ่งที่มั่นคงถาวร สถานะที่มีความมั่นคงเท่านั้นที่แสดงให้เห็นว่าผลประโยชน์หลักเท่านั้นที่อยู่เหนือการเปลี่ยนแปลงในรัฐบาล ในทั้งสองขั้วพรรคการเมือง (Morgenthau; Knopf, 1967: 8 Hampshire, 2001: 81) ในทางตรงกันข้ามผลประโยชน์ทั้งหลายอาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และ/หรือ ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบระหว่างประเทศ (Finnemore, 1996: 5-6)

ยังคงมีความเห็นแตกต่างต่อประเด็นของผลประโยชน์แห่งชาติที่กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาพลังอำนาจของตัวแสดงด้วยวัตถุประสงค์ในการได้มาซึ่งความมั่นคงปลอดภัยอย่างยิ่งใหญ่ให้กับตัวแสดง (Morgenthau: 5-6 and Waltz, 1979: 134) หรือผลประโยชน์ต่างๆ นั้นอาจจะถูกชี้นำโดยค่านิยม และจริยธรรมพร้อมด้วยเจตนาธรรมในการกระทำบางสิ่งที่ดีงามให้กับส่วนต่างๆ ของระบบระหว่างประเทศ หรือในองค์กรรวมของระบบ สิ่งนี้อาจจะประกอบด้วยความร่วมมือ และการประสานงานกับตัวแสดงอื่นๆ ในระบบระหว่างประเทศ (Finnemore: 3) มันอาจจะต้องการการรังสรรค์ผลประโยชน์ที่ชัดเจนให้กับหน่วยรองซึ่งผลประโยชน์เพียงอย่างเดียวเท่านั้นที่มันเป็นคุณค่าให้กับผลประโยชน์อื่นๆ ซึ่งเป็นคุณค่าอย่างมหาศาลให้กับตัวแสดงอื่นๆ ในระบบ

ท้ายที่สุด มีความเห็นแตกต่างเกี่ยวกับเรื่องของการแบ่งประเภท และการกำหนดความเข้มข้น หรือการจัดลำดับความเร่งด่วนของผลประโยชน์ คำที่ใช้กันบ่อยเกี่ยวกับเรื่องของผลประโยชน์อย่างเช่น ความอยู่รอด(survival) ความจำเป็นต่อการดำรงอยู่ (vital) วิกฤติ (critical) หลัก (major) จริงจัง หรือแท้จริงจัง (serious) รอง (secondary) สุดขีด (extremely) สำคัญ (important) สำคัญน้อย (less important) มนุษยธรรม (humanitarian) และข้างเคียง (peripheral) ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดประเภทผลประโยชน์ในงานเขียนของสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ตลอดจนเอกสารทางการของรัฐบาล (Morgenthau, 1962: 191 Liotta 2003; Nuechterlein,

1991: 18-29; The White House *A National Security Strategy for a Global Age*, 2000 : 4) ในบางกรณี ผลประโยชน์มีความสำคัญเฉพาะอย่างไรคือ ความสัมพันธ์ตามกาลเวลาต่อตัวแสดง ซึ่งกำหนด ผลประโยชน์นั้น (ผลกระทบระยะใกล้เทียบกับระยะยาว) ขณะที่ด้านอื่นๆ สัมพันธ์ในรูปแบบความ เข้มข้นของอิทธิพลสำคัญซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับการกำหนดขึ้นมีต่อตัวแสดง การจัดแบ่งประเภท ผลประโยชน์สัมพันธ์โดยตรงกับคำถามในเรื่องของการจัดความเร่งด่วนผลประโยชน์บนพื้นฐาน ความเข้มข้น ที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจว่าผลประโยชน์ประเภทใดมีความสำคัญมากกว่ากัน ใน บางกรณีผลประโยชน์อาจมีความเท่าเทียมเสมอกันในจำนวนของความแตกต่างที่จัดทำขึ้นใน กระบวนการของการจัดลำดับความเร่งด่วน ในสภาพแวดล้อมที่ผลรวมเป็นศูนย์ อาจกำหนดความ เร่งด่วนจากความแตกต่างจากกำหนดว่าทรัพยากรของใคร หรือไม่มีทรัพยากรใดเลยของตัวแสดงที่ แบ่งมอบให้กับผลประโยชน์ที่ให้ความสนใจอยู่ในขณะนั้น

ภายหลังจากการพัฒนาคำจำกัดความผลประโยชน์แห่งชาติในรายละเอียด และทำการวิเคราะห์การใช้ผลประโยชน์เหล่านั้นแล้ว จะเสนอกระบวนการที่ผู้จัดทำนโยบาย ในอนาคตจะใช้มันเพื่อสร้างสรรค์ข้อความผลประโยชน์แห่งชาติที่ยอมรับได้อย่างมีเหตุมีผล การ ประเมินประเด็นของผลประโยชน์ที่กำหนดได้ล่วงหน้า หรือผลประโยชน์ที่ปรับแต่งได้ตามช่วงเวลาเพื่อ ทำความเข้าใจระดับความอ่อนตัวซึ่ง ผู้ร่างผลประโยชน์อาจจะต้องมี เช่นเดียวกัน มันตรวจสอบว่า ผู้จัดทำนโยบายได้ร่างผลประโยชน์ต่าง ๆ ไว้เพียงเพื่อจุดประสงค์ของการใช้หลังอำนาจ และเพื่อ ความมั่นคงปลอดภัยของรัฐเพียงอย่างเดียวหรือไม่ หรือหากเพียงแค่ผลประโยชน์เหล่านั้นได้รับการ พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานเกี่ยวกับเจตนารมณ์ทางจริยธรรม และเพื่อขับเคลื่อนค่านิยม ในท้ายที่สุด ร่างข้อความจะตรวจสอบการสร้างสรรค์นิยามที่จัดเรียงประเภทไว้ซึ่งจะทำให้เกิดความอ่อนตัวที่ จำเป็นสำหรับผู้จัดทำร่างนโยบายในศตวรรษที่ 21

ในท้ายที่สุด เนื้อหาสำคัญที่พึงเล็งจะเป็นการพัฒนาลำดับชุดของประเด็น หรือคำถามต่างๆ ที่ผู้จัดทำนโยบายสามารถใช้เป็นแนวทางสำคัญในการช่วยเหลือการพัฒนา ผลประโยชน์แห่งชาติซึ่งอยู่ภายในขอบเขตของความเป็นไปได้

2.2.2 การให้คำจำกัดความผลประโยชน์แห่งชาติ

ในความรู้สึกทั่วไป ผลประโยชน์แห่งชาติ คือ “สิ่งใดๆ ที่เกิดขึ้นโดยรัฐ (ตัวแสดง) ที่มุ่งหมายเป็น เป้าหมายที่ปรารถนา” (Berridge and James, 2003: 181) การให้ความสนใจในเรื่องของเป้าหมายนี้เป็นบางสิ่งบางอย่างที่ตัวแสดงที่กำหนดเชื่อว่าจะมีผลกระทบในเชิง บวกต่อตนเอง การตระหนักถึงผลประโยชน์ช่วยส่งเสริมการเมือง เศรษฐกิจ ความมั่นคง สภาพแวดล้อม และ/หรือจริยธรรมของประชากร และรัฐ (ตัวแสดง) หรือการดำเนินกิจการของ ประเทศที่พวกเขาต้องการให้เป็น (Blackwill, 1993: 103) สิ่งนี้ถือเป็นความจริงภายในขอบเขตของ

ตัวแสดง ตลอดจนในความสัมพันธ์กับภายนอก ซึ่งตัวแสดงอาจจะดำเนินการนอกการควบคุมทางการบริหารจัดการของตัวแสดงนั้น (Neuchterlein, 1973: 6-7)

ผลประโยชน์อาจจะเกี่ยวข้องกับตัวแสดงในภาพรวมทั้งหมด “หรือน้อยที่สุดสำหรับในลำดับชุดย่อยของสมาชิกของตัวแสดงที่นอกเหนือผลประโยชน์เฉพาะของแต่ละกลุ่ม” ภายในขอบเขตของตัวแสดง (Griffiths and O’Callaghan, 2002: 203) ตัวอย่างสหรัฐอเมริกา คือ ส่วนปฏิบัติการของรัฐบาลกลาง มีความรับผิดชอบเบื้องต้นในการกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติซึ่งกำหนดตามความต้องการ และความปรารถนาภายนอกต่อต่างชาติตามลักษณะสำคัญทางภูมิศาสตร์ของประเทศนั้นๆ แทนที่จะเป็นแง่มุมของนิติบัญญัติ หรือกฎหมาย การกำหนดผลประโยชน์ภายในประเทศ หรือภายในมีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างมากจึงจำเป็นที่จะต้องมีส่วนต่างๆ ทั้งรัฐบาลกลาง มลรัฐ และท้องถิ่นเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในกระบวนการทางการเมืองเพื่อบรรลุข้อตกลงใจ

2.2.3 การใช้ผลประโยชน์แห่งชาติ

ผลประโยชน์ต่างๆ เป็นหลักพื้นฐาน และแนวทางชี้แนะให้กับการกำหนดนโยบาย สำหรับรัฐ-ชาติแล้วบ่อยครั้งที่ไม่ใช่เป็นแค่ความสัมพันธ์ทางตรงระหว่างผลประโยชน์ของชาติ และนโยบายต่างประเทศ ส่วนใหญ่ “บุคลกรของรัฐคิด และกระทำในภาคของผลประโยชน์” (Morgenthau Knopf, 1954: 5) ผลประโยชน์ทั้งหลายนั้นเชื่อกันว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับการได้มาในวัตถุประสงค์เชิงนโยบาย (เป็นความต้องการ และความจำเป็นของตัวแสดง) (Collins, 1973 : 1) จะหล่อเลี้ยงเรื่องที่ทำให้ความสำคัญอย่างมากที่สุดในระหว่างกำหนดนโยบาย ผลประโยชน์นั้นควรได้รับการออกแบบให้สามารถบอกกับผู้จัดทำนโยบายว่าทำไม และอย่างไรที่เขาควรให้ความใส่ใจเกี่ยวกับประเด็นเหล่านั้น ผลประโยชน์ต่างๆ ยังช่วยกำหนดการมุ่งความสนใจ ทั้งในเรื่องของชนิดความท้าทาย หรือภัยคุกคาม ตลอดจนโอกาสต่างๆ ในจำนวนเท่าใด และยังช่วยให้ผู้จัดทำนโยบายทำการระบุประเด็นสำคัญระหว่างกระบวนการกำหนดนโยบายอีกด้วย ตัวอย่างเช่น: การพัฒนาต่างๆ ในปัจจุบันนั้นส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์อย่างไร? ฝ่ายตรงข้ามสามารถสร้างผลกระทบในทางลบต่อผลประโยชน์หรือไม่? มีพลังอำนาจ (ทั้งทางการทหาร และไม่ใช้ทางการทหาร) ที่สามารถนำมาใช้ในการปกป้องผลประโยชน์อย่างเพียงพอหรือไม่? มีพลังอำนาจเท่าใดที่ต้องนำมาใช้ในการปกป้องผลประโยชน์? (Roskin, 1994: 17) การทำความเข้าใจในผลประโยชน์ของตัวแสดงช่วยให้ตัวแสดงทำการกำหนดระดับของความสำคัญที่จะทำให้เป็นประเด็นขึ้นมาได้ (Commission on America’s National Interests: 14-15)

2.2.4 ทำการเปลี่ยนแปลง หรือยึดมั่นในผลประโยชน์นั้น

นักรัฐศาสตร์บางราย เช่น Hans Morgenthau เชื่อว่าผลประโยชน์แห่งชาติ เป็นสิ่งที่มั่นคงถาวรในระบบระหว่างประเทศ เมื่อไม่คำนึงถึงว่ารัฐบาลใดอยู่ในอำนาจ ผลประโยชน์ต่างๆ ของรัฐยังคงเป็นองค์ประกอบตายตัวในกระบวนการจัดทำนโยบาย พวกมัน “ไม่ได้รับผลกระทบจากเหตุแวดล้อมในเรื่องของเวลา และสถานที่” (Morgenthau, 1967: 8) บางคนตีความหมายในสิ่งเหล่านี้ว่าหมายความว่า รัฐชาติครอบครองผลประโยชน์ที่เป็นแกนหลัก สำคัญอย่างถาวร และไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ สิ่งนี้อาจจะมีนัยสำคัญว่ารัฐมีผลประโยชน์ที่เป็นแกนหลักสำคัญ ซึ่งเป็นไปได้ว่ารัฐอาจจะเห็นนัยที่ปรากฏตั้งแต่การก่อตั้งรัฐชาติของตน ซึ่งไม่เคยได้รับการเปลี่ยนแปลงเลยตั้งแต่จำความได้ การวิเคราะห์นี้จะเสนอให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตามหัวระยะเวลา

โดยส่วนตัวแล้ว มอร์แกนเทอ ซึ่งให้เห็นว่าแนวความคิดหลักสำคัญของผลประโยชน์นั้น ไม่ได้กำหนด “ด้วยความหมายว่าไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลงในทันที และเป็นทั้งหมด” (Morgenthau, 1967: 8) เขาเชื่อว่าแนวความคิดเบื้องต้นในเรื่องผลประโยชน์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในเทอมของความสำคัญโดยตัวมันเองที่มีต่อระบบระหว่างประเทศ แต่สิ่งนี้ไม่ได้หมายความว่าผลประโยชน์โดยส่วนตัวไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ หรือสร้างขึ้นมาใหม่เพื่อที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในระบบระหว่างประเทศ

ทางด้านผู้ก่อการร้ายมักจะโต้แย้งอยู่เสมอว่าผลประโยชน์น่าจะเป็น “มูมกลับ ในชุดของผู้กระทำตามปรารถนาซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทั้งในการตอบสนองต่อกระบวนการทางการเมืองในตัวเอง และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม ดังนั้น ผลประโยชน์แห่งชาติจึงเป็นมากกว่าที่จะเป็นสิ่งที่ใดๆ ที่ผู้จัดทำนโยบายได้กล่าวอ้างมั่นในหัวระยะเวลาเฉพาะ” (Evans and Newnham, 1998: 345) สำหรับตัวแสดงส่วนมากในระบบระหว่างประเทศ สหรัฐอเมริกาเป็นทั้งประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลง และไม่เปลี่ยนแปลงผลประโยชน์แห่งชาติตามหัวระยะเวลา ผลประโยชน์บางประการมุ่งเน้นในเรื่องของนโยบาย และยุทธศาสตร์ต่างๆ อย่างคงเส้นคงวามากกว่าอย่างอื่น และมีระดับความแตกต่างในความสำคัญทั้งในระยะสั้นและระยะยาว บางผลประโยชน์ได้รับการเปลี่ยนแปลง หรือปรับแต่งเนื่องจากสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลง และ/หรือ เป็นไปตามข้อพิจารณาทางการเมืองภายในประเทศ (Neuchterlein, 1973: 7-8)

ในการใช้บางส่วนของรัฐธรรมนูญแห่งชาติกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติมี ตัวอย่างของสหรัฐอเมริกา ที่ได้สร้างขึ้นในหัวระยะเวลาของการบริหารงานของรัฐบาลประธานาธิบดี คลินตัน ในยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ 7 ประการซึ่งได้กำหนดผลประโยชน์แกนหลักสามประการที่ยังคงไม่คำนึงในเรื่องของเวลาในบางลักษณะ กำหนดรูปร่าง หรือรูปแบบสำหรับสหรัฐฯ เช่น “การ

จัดเตรียมการป้องกันประเทศร่วมกัน การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี และการรักษาเสรีภาพตามธรรมชาติให้กับพวกเรา และอนุชนรุ่นหลังของพวกเรา” เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้รับการแปลความหมายไปสู่การเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติในทุกวันนี้ ซึ่ง เป็นการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศ และต่างประเทศ ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี (ทางเศรษฐกิจ) และส่งเสริมประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชน(ค่านิยมประชาธิปไตย) (NSS 2000: 1)

สำหรับจุดประสงค์ที่สำคัญของชาติมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับผลประโยชน์หลักสำคัญสามประการอาจจะถูกกำหนดขึ้นจาก

ความมั่นคง: เป็น “การปกป้องประชาชน(ในประเทศ และต่างประเทศ) เขตแดน และสถาบันต่างๆ ของประเทศที่ตกอยู่ในอันตรายจากต่างประเทศ” (Neuchterlein, 1973: 8) โดยปกติมักจะรวมถึงการป้องกันภายในประเทศ ในเรื่องเกี่ยวกับกิจการภายในประเทศ ปัจจุบันนี้อาจจะประกอบด้วย การปกป้องโครงสร้างพื้นฐานเช่น พลังงาน ธนาคาร และการเงินโทรคมนาคม การขนส่ง ระบบน้ำ และเครือข่ายไซเบอร์ เป็นต้น 27 (NSS 2000: 1) จากการขยายตัวของอเมริกาในระดับโลกที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 ส่งผลในการเติบโตของประเทศทำให้ผลประโยชน์หลักสำคัญภายนอกในปัจจุบันบางส่วนมีองค์ประกอบในเรื่องของการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคงต่อ การแพร่กระจายของอาวุธอานุภาพทำลายล้างสูง (WMD) เสรีในการเคลื่อนย้าย การเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำคัญ และการประกันความปลอดภัยของสถาบันต่างๆ ของประเทศที่กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่การเผชิญความท้าทาย และ โอกาสของศตวรรษที่ 21

ความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจ “ส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ รวมทั้งการปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนในต่างประเทศ” (NSS 2000: 1) ในศตวรรษที่ 19 ประชาชนชาวอเมริกาได้เข้าสู่เวทีระดับโลก อีกทั้งได้รับการประกันว่าผลประโยชน์หลักสำคัญนี้จะมีส่วนในความร่วมมือที่ทำให้เศรษฐกิจโลกมีการเจริญเติบโตด้วยกลไกตลาด และการค้าเสรี อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของกระบวนการโลกาภิวัตน์ (NSS 1999: iii and 1)

ค่านิยมประชาธิปไตย: ตั้งแต่ ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ผลประโยชน์หลักสำคัญถูกจำกัดขอบเขตเพื่อประกันว่ากระบวนการประชาธิปไตยภายในประเทศ และค่านิยมที่เกี่ยวข้องซึ่งได้รับการกำหนดกรอบหลักการประเพณีนิยมของชาติประชาธิปไตย “ชีวิต เสรีภาพ และการมีความสุข” การขยายตัวของประเทศชาติเป็นไปอย่างต่อเนื่องในสายตาชาวโลก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อาจกล่าวได้ว่ารวมเอาการส่งเสริมประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนเข้าไว้ด้วยกันอย่างกว้างขวาง (NSS 1999: iii)

ทั้งสามประการที่กล่าวมานี้ เป็นผลประโยชน์หลักสำคัญสำหรับศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ภายหลังสงครามโลกทั้งสองครั้ง

ในศตวรรษที่ 20 แต่สำหรับผลประโยชน์หลักสำคัญที่ควรได้รับการพิจารณาเป็นลำดับที่สำคัญสำหรับสหรัฐอเมริกา คือ ระเบียบโลกที่มีเสถียรภาพ และความมั่นคง ซึ่งหมายถึงระเบียบโลกที่พึงปรารถนาบนพื้นฐานของ “การสร้างสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศอันเปี่ยมไปด้วยสันติภาพในที่ซึ่งการตกลงระหว่างชาติต่างๆ สามารถนำไปแก้ปัญหาต่างๆ ได้โดยปราศจากการใช้มาตรการที่นำไปสู่สงคราม และเป็นความมั่นคงในภาพรวมมากกว่าเป็นลงมือกระทำแต่ฝ่ายเดียวในการนำเอามาตรการป้องปราม หรือจัดการกับการกระทำอันเป็นการรุกราน” (Neuchterlein, 1973: 8) ความต้องการสำหรับเสถียรภาพของโลกในศตวรรษที่ 21 ยังอาจจะประกอบด้วย พันธมิตร และผู้ร่วมงานด้านความมั่นคง ความมั่นคงในภูมิภาค หรือประเทศต่างๆ ในที่ซึ่งสหรัฐอเมริกามีส่วนได้ส่วนเสียด้านเศรษฐกิจ และความต้องการในการตอบสนองต่อเพื่อนมนุษย์ หรือความเกี่ยวข้องอื่นๆ อย่างเช่น ความรับผิดชอบต่อกฎพิบัติทางธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น การปกป้องสภาพแวดล้อมโลก การลดการปล่อยไหลของผู้อพยพ และสนับสนุนการแก้ปัญหาด้านสาธารณสุข อย่างเช่น โรคนอแลคซ์ และการขาดแคลนอาหาร และน้ำ เป็นต้น (NSS, 1999: 2)

2.2.5 ผลประโยชน์ที่ตั้งอยู่บนฐานความจริง หรือ จริยธรรม

ทันทีที่ผลประโยชน์ต่างๆ ที่เหมาะสมได้ถูกกำหนดขึ้น ปัญหาต่อไปคือทำไมตัวแสดงถึงให้ความสำคัญอย่างเพียงพอต่อการกระทำสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เหล่านั้น การให้ความสำคัญอย่างมีเหตุมีผลสำหรับการกระทำที่จะให้เป็นอย่างไรอย่างหนึ่งในความเป็นจริง หรือจริยธรรม หรือเป็นได้ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อการอธิบายความจำเป็นที่จะมุ่งต่อผลประโยชน์อย่างชัดเจนหรือไม่? ความสลับซับซ้อนของระบบระหว่างประเทศทำให้เกิดปัญหาด้านการตัดสินใจซึ่งกดดันให้ผู้จัดทำร่างผลประโยชน์แห่งชาติทำงานหนักยิ่งขึ้น “ทางเลือกเกี่ยวกับจริยธรรม และค่านิยมแห่งชาติ สมบัติแห่งชาติ และแม้กระทั่งเลือดเนื้อ ตลอดจนเวลา พลังงาน และอิทธิพลที่รัฐบาลจะขยายออกไปเป็นเรื่องสำคัญภายนอก” (Blackwill, 1993: 101) การคิดในเรื่องของความเป็นจริงได้ถูกตั้งให้เป็นหลักพื้นฐานที่มาก่อนด้วยเป็นเครื่องมือสำหรับผู้จัดทำนโยบายผลประโยชน์แห่งชาติซึ่งตั้งใจที่จะระบุว่าอะไรเป็นผลประโยชน์ที่ดีที่สุดสำหรับรัฐของเขาในความสัมพันธ์ในตัวเองกับรัฐอื่นๆ (McLean, 1996: 333) คำว่า “ดีที่สุด” ถูกกำหนดในเทอมของพลังอำนาจ และความมั่นคง นักสังคมนิยมมีมุมมองเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติว่าเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของผลประโยชน์แห่งชาติของรัฐเนื่องจากภัยคุกคามของระบอบอนาธิปไตย และข้อจำกัดต่อผู้นำของรัฐซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบระหว่างประเทศ การปกครองระบอบอนาธิปไตยในระบบระหว่างประเทศอาจจะแสดงให้เห็นใน “ความไร้ระเบียบ สับสน อลหม่าน หรือโกลาหล” สิ่งนี้จะเป็นการตีความว่าเป็นคำอธิบายของสภาวะการณ์ทั่วไปของระบบระหว่างประเทศ หรือเป็นการขาดสถาบันที่มีอำนาจเด็ดขาด กฎระเบียบ หรือบรรทัดฐานที่เปี่ยมไปด้วยพลังมากกว่าตัว

แสดงที่เป็นผู้นำแห่งรัฐ และดังนั้น มีความสามารถที่จะประกันถึงความมั่นคงในภาพรวมของระบบ (Evans and Newnham, 1998: 18-19) ผลดังกล่าวคือการขาดความมั่นคงของตัวแสดงซึ่งเป็นสมาชิกของระบบ

ยิ่งไปกว่านั้นระบอบอนาธิปไตย ตามแนวคิดของนักสังคมนิยมยังมีความอ่อนไหวอย่างมากต่อการเป็นภัยคุกคามแก่ผลประโยชน์แห่งรัฐซึ่งแสดงออกโดย “ข้อจำกัดภายนอกที่มีต่อเสรีในการเคลื่อนไหวจากสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ผลประโยชน์ และพลังอำนาจอื่นๆ ของรัฐ และปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือการควบคุมของรัฐ อย่างเช่น ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และการพึ่งพาการค้ากับต่างชาติ” (McLean, 1996: 333)

ตามหลักความเป็นจริง การขาดซึ่งความมั่นคงอันมีสาเหตุมาจากระบอบอนาธิปไตย และข้อจำกัดในระบบเป็นผลให้รัฐเริ่มจัดการกับผลประโยชน์ของพวกเขาด้วย “การแสวงหา และจัดการกับพลังอำนาจ” ซึ่งมักจะไม่ว่ามากไปกว่าการจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบทางการทหารบางประการขององค์ประกอบพลังอำนาจแห่งชาติ (Griffiths and O’Callaghan, 2002: 204) ตามความคิดของ มอร์แกนทา คือความจำเป็นในการเพ่งเล็งต่อผลประโยชน์ของตัวแสดงที่ต้องการบรรลุความต้องการด้านความมั่นคงของตน โดย “การปกป้องคุณค่าทางกายภาพ การเมือง และขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเองจากการก้าวล่วงโดยชาติอื่นๆ” (Morgethau, 1952: 972 as quoted in Weldes, 1999: 5)

สำหรับผลประโยชน์แห่งชาติ การให้ความสำคัญในหลักความจริงคือการกระทำสิ่งใดๆ ก็ตามที่เป็นพื้นฐาน และเกือบจะเป็นความได้เปรียบอย่างแท้จริงของรัฐตัวแสดงนั้น มันเป็นการกระทำด้วยการมุ่งเน้นอย่างเจาะจงต่อพลังอำนาจ และความมั่นคง ในทางตรงกันข้ามผลประโยชน์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางด้านจริยธรรมได้รับการกำหนด “อย่างกว้างๆ ให้ครอบคลุมค่านิยมที่เป็นนามธรรมเช่น สิทธิมนุษยชน เสรีจากการถดถอยทางเศรษฐกิจ และการปลอดโรคระบาด” ขณะที่พลังอำนาจทางการทหารยังคงเป็นพลังอำนาจแห่งชาติซึ่งเป็นองค์ประกอบในทางเลือก ผลประโยชน์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางจริยธรรมอาจจะส่งเสริมแนวคิดอย่างเช่น “ค่านิยมของเสรีภาพในการตัดสินใจด้วยตนเอง และการดำเนินการอย่างเสรีทางเศรษฐกิจ” (Miskel, 2002: 97)

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 แรงกระตุ้นเพิ่มของผลประโยชน์ทางด้านจริยธรรมปรากฏให้เห็นจากการปฏิบัติที่เป็นการแทรกแซงเกี่ยวกับเรื่องของ มนุษยธรรมในบางพื้นที่ อย่างเช่น โชมาเลีย เฮติ บอสเนีย และโคโซโว เป็นต้น การแทรกแซงด้านมนุษยธรรมคือ “การใช้กำลังทหารเข้าแทรกแซงในรัฐเอกราชโดยรัฐอื่นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อยุติ หรือลดความลำบากยากแค้นภายในรัฐเอกราชนั้น ความทุกข์ยากอาจจะเป็นผลมาจากสงครามกลางเมือง วิกฤติการณ์ด้านมนุษยธรรม หรืออาชญากรรมจากรัฐดังกล่าวรวมทั้งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อีกด้วย

ผลประโยชน์ทางด้านจริยธรรมไม่ได้รับการพัฒนาขึ้นแต่เพียงให้เกิดประโยชน์แก่ตัวแสดงที่สร้างสรรค์ผลประโยชน์ดังกล่าวขึ้นมาเท่านั้น หากแต่ยังออกแบบให้เป็นประโยชน์แก่ตัวแสดงอื่นๆ ในระบบระหว่างประเทศให้ได้รับผลประโยชน์พร้อมไปกันอีกด้วย การที่โลกในศตวรรษที่ 21 มีความสลับซับซ้อน ไม่มีทางใดทางหนึ่งที่เป็นแนวทางที่เหมือนจะเป็นเหตุเป็นผลเพียงอย่างเดียวว่าทำไมผลประโยชน์ที่กำหนดขึ้นจะได้รับการพัฒนาให้เป็นแนวทางแก่การจัดทำนโยบาย ผลประโยชน์แห่งชาติที่ได้รับการประเมินว่าแตกต่างระหว่างผลประโยชน์ตามหลักความเป็นจริงกับผลประโยชน์บนพื้นฐานทางด้านจริยธรรมเป็นมากกว่าทางเลือกของการประเมินค่าระหว่างสองสิ่งนี้ในลักษณะของการดำรงอยู่ในตำแหน่งที่ตรงกันข้ามกัน และกันสำหรับประชาชนชาวอเมริกันแล้ว เริ่มขึ้นด้วยความอยู่รอด และความเป็นอยู่ที่ดี ขณะเดียวกัน ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์มักจะฝังแน่นอยู่ในจิตใจเสมอ ดังนั้นพวกเขาจึงมักจะเกี่ยวข้องกับอยู่กับเรื่องของสิทธิมนุษยชน และสวัสดิภาพของตนเองเป็นหลัก จึงเข้าไปเกี่ยวข้องกับชาติอื่นๆ อยู่เสมอ (Commission on America's National Interests: 18)

ยิ่งไปกว่านั้น โจเซฟ นาย (Joseph Nye) ศาสตราจารย์ของวิทยาลัยเคนเนดี มหาวิทยาลัย ฮาร์วาร์ด และเป็นผู้ส่งเสริมองค์ประกอบด้านจริยธรรมด้วยการสนับสนุนในเรื่องของพลังอำนาจแบบอ่อน (soft power) ของเขา ทำการโต้แย้งว่าผลประโยชน์แห่งชาติเป็นชุดของความเร่งด่วนร่วมกันซึ่งมักจะประกอบด้วยประเด็นของสิทธิมนุษยชน และประชาธิปไตย “คำจำกัดความเกี่ยวกับประชาธิปไตยในผลประโยชน์แห่งชาติไม่ได้ยอมรับความแตกต่างระหว่างผลประโยชน์บนพื้นฐานทางจริยธรรมกับผลประโยชน์บนพื้นฐานความเป็นจริงจากนโยบายต่างประเทศ” (Nye, 1999: 23-24 as quoted in Liotta, 2000: 47) มันมีทั้งความตึงเครียดอย่างสม่ำเสมอ และความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอระหว่างสองเหตุผลที่สำคัญซึ่งช่วยให้แนวทางในการกำหนดผลประโยชน์ในแต่ละสถานการณ์ของห้วงเวลา แต่อย่างไรก็ตามจะมีความสามารถในการนำไปใช้ได้เป็นของตนเอง เฮนรี คิสซิงเจอร์ ได้อธิบายว่ามันเป็นการดีที่สุดเมื่อกล่าวไว้ว่า: ในหลักความเป็นจริง และด้านจริยธรรมดูเหมือนว่าจะนำไปสู่การหลงทาง องค์ประกอบด้านหลักความเป็นจริงหากปราศจากด้านจริยธรรมจะนำไปสู่ การกระทำที่เสี่ยง ความทารุณ โหดร้าย หรือความเมินเฉย เรายังคงต้องคำนึงถึงความเป็นจริงเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติของเรา เราไม่สามารถละทิ้งความมั่นคงแห่งชาติที่มุ่งแสวงหาคุณงามความดีไปได้ แต่นอกเหนือจากรากฐานด้านนโยบายทั้งหมด ความท้าทายของเราคือการประยุกต์หลักการของเราในวิถีทางที่ไม่แยกตัวเราเองออกไปในการเดินทางอันยาวไกลได้ (Kissinger, 1999: 1072 as quoted in Record, 2001: 17)

ประเด็นเกี่ยวกับโลกในศตวรรษที่ 21 อาจจะต้องทำให้ผู้จัดทำร่างผลประโยชน์แห่งชาติพิจารณาทั้งผลประโยชน์แห่งชาติที่เป็นจริงกับที่เป็นทางด้านจริยธรรม บน

พื้นฐานของสภาวะแวดล้อม ในบางเวลาหลักพื้นฐานในทางทฤษฎีหนึ่งจะมีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงมากกว่าการพัฒนาผลประโยชน์ ด้วยประเด็นที่มีความซับซ้อนเป็นอย่างมากซึ่งได้ปรากฏให้เห็นในศตวรรษที่ 21 สิ่งนี้เหมือนกับเป็นความจริงสำหรับผู้จัดทำนโยบายของทุกๆ ประเทศไม่ว่าแม้แต่สหรัฐอเมริกา ครอบคลุมที่ทุกประเทศยังคงความตั้งใจในการขยายอิทธิพลของตนเองต่อระดับโลก

2.2.6 การแบ่งประเภท และความเข้มข้นของผลประโยชน์

เพื่อให้ผู้จัดทำร่างผลประโยชน์แห่งชาติทำการกำหนดว่าทรัพยากรประเภทใดที่จะนำมาใช้ได้กับผลประโยชน์ใดก็ตามที่ยอมรับได้ต่อไป ผู้จัดทำร่างต้องเข้าใจการแบ่งประเภท และการกำหนดความเข้มข้นของผลประโยชน์ ในส่วนของกระบวนการจัดทำร่างนี้เป็นความจำเป็นในการกำหนดคำถามเกี่ยวกับนโยบายสำคัญ อย่างเช่น ประเด็นใดที่เป็นเนื้อหาสำคัญที่สุด? ประชาชนให้ความสำคัญเพราะเหตุใด? ประชาชนให้ความสนใจในการกำหนดคดียุทธศาสตร์หรือรับรู้ถึงประโยชน์ของโอกาสที่อาจจะเกิดขึ้นมากน้อยเท่าใด? (Commission on America's National Interests: 2)

การกำหนดความเร่งด่วนผลประโยชน์ ปกติกำหนดในเทอมของความเข้มข้นของผลประโยชน์ คือความสำคัญอย่างยิ่งยวดเนื่องจากมุมมองของผู้จัดทำนโยบายนั้น ผลประโยชน์ต่าง ๆ อาจจะกลายเป็นความขัดแย้งแก่อีกฝ่ายหนึ่งอย่างมาก ความขัดแย้งนี้อาจจะเหนือทรัพยากรที่ตัวแสดงอาจจะต้องการให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์นั้น รวมถึงเวลา และการได้มาซึ่งตัวตัดสินใจที่สำคัญ (Lykke, 1989: 45) ทรัพยากรดังกล่าวเกือบจะถูกจำกัดในบางเวลาสำหรับการจัดทำข้อตกลงใจ ดังนั้นความต้องการในการจัดลำดับความเร่งด่วนก่อนที่กระบวนการในการจัดทำร่างผลประโยชน์จะเสร็จสมบูรณ์

ปัญหาที่ยากที่สุดในส่วนของกระบวนการนี้คือการกำหนดความเข้มข้นหรือการกำหนดส่วนได้ส่วนเสียของตัวแสดงที่มีต่อประเด็นเฉพาะของตัวแสดงนั้น ความเป็นผู้นำของตัวแสดงที่จัดทำผลประโยชน์ดังกล่าวต้องกำหนดความปรารถนาของตนเพื่อสร้างอิทธิพลต่อประเด็นและเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอก เจตจำนงในการใช้ส่วนใดๆ ของทรัพยากรหรือองค์ประกอบต่างๆ ของพลังอำนาจแห่งชาติในการป้องกัน หรือใช้ผลประโยชน์ที่มีอยู่อย่างกว้างขวางในวิถีทางที่ปรารถนาว่าด้านอื่นๆ และกระทำตามเจตนาธรรมของตนเองอย่างเป็นไปได้ต่อการกระทำของตัวแสดงอื่นๆ (Neuchterlein, 1973: 9-10)

การแบ่งประเภทผลประโยชน์ไม่เพียงเป็นความสำคัญเท่านั้นมันยังสามารถนำมาใช้ในฐานะเป็นกรอบสำหรับการประเมินค่าผลประโยชน์แห่งชาติอย่างเป็นระบบ รวมทั้งยังสามารถนำมาจัดการเป็น “วิธีการหนึ่งในการแยกแยะความปัจจุบันทันด่วนออกจากความเป็นระยะยาวได้อีกด้วย” เนื่องจากผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับใช้เวลาเป็นพื้นฐาน (Sarkesian; Williams and Cimbala,

2002: 6) ตัวอย่างของสถาบันทางการศึกษาทางด้านการมั่นคงที่กำหนดประเภทของผลประโยชน์ ไซ้ สอง และสี่ประเภทที่แตกต่างกันเปรียบเทียบกับ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติสอง ยุทธศาสตร์ที่จัดพิมพ์ขึ้นระหว่างช่วงการบริหารงานของประธานาธิบดีคลินตันที่ใช้การแบ่งประเภทของผลประโยชน์เป็นสามส่วน³² การแบ่งประเภทถูกกำหนดขึ้นเพื่อการวิเคราะห์ระดับความแตกต่างของความเข้มข้น หรือเพื่อการจัดลำดับความเร่งด่วนให้กับผลประโยชน์ต่างๆ ตามลำดับ

ความแตกต่างหลักๆ ตามแนวทางเหล่านี้เป็นการใช้การแบ่งประเภทผลประโยชน์แยกออกจากกันสำหรับผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอด (survival interests) หรืออาจจะเป็นการพิจารณาผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอดกับผลประโยชน์สำคัญแก่ชีวิต (vital interests) ว่ามีความสำคัญเท่าเทียมกันและกัน “ความแตกต่างสำคัญระหว่างผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอดกับผลประโยชน์สำคัญแก่ชีวิต” คือ “เกี่ยวกับธรรมชาติ และความจวนเจียนจะเป็นอันตรายของภัยคุกคาม” ต่อตัวแสดง (Neuchterlein, 1973: 11) ทั้งสองเทอมกำหนดชะตาชีวิตของตัวแสดง นั้นขึ้นอยู่กับอันตรายถึงตายที่ใกล้ถึงตัว ขณะที่อีกหนึ่งเป็นความร้ายแรงที่เป็นไปได้เท่านั้น ในกรณีนี้ ความแตกต่างเรื่องเวลาเป็นกุญแจสำคัญ (Neuchterlein, 1973: 15) ดังนั้นหากมีใครเชื่อว่ามีผลประโยชน์เฉพาะที่เป็นความอยู่รอดมีมากมาย หรือเป็นการดำรงชีวิตอยู่ของตัวแสดง และน้อยลงไปตามลำดับ การแบ่งประเภทของผลประโยชน์ออกเป็นสี่ประเภทจึงเป็นสิ่งจำเป็น

จุดประสงค์ของการประเมินนี้ นำมาจากผลงานของ Neuchterlein ในตำราที่มีชื่อว่า Art and The Commission on America's National Interests ซึ่งในบทนี้จะใช้การแบ่งประเภทความเข้มข้นออกเป็นสี่ประเภทความเร่งด่วน จากลำดับสูงไปยังลำดับต่ำ (เพื่อความอยู่รอดเพื่อการดำรงชีวิต สำคัญ รอบข้าง)

2.2.7 ผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอด (Survival)

ในความหมายของผลประโยชน์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์เพียงหนึ่งเดียวที่สำคัญที่สุด สำหรับตัวแสดงหนึ่ง ผลประโยชน์นี้เป็นความจำเป็นต่อชีวิตอย่างมากในการมีชีวิตอยู่ของตัวแสดง นั่นคือการปกป้องพลเมืองของตน และสถาบันต่างๆ ของพลเมืองจากการโจมตีโดยข้าศึก ศัตรูทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ผลประโยชน์ในประเภทนี้แสดงให้เห็นถึงการกำหนดภัยคุกคามจากการโจมตีที่ใกล้จะเกิดขึ้น และเป็นผลประโยชน์ที่ไม่สามารถประนีประนอมได้ (Neuchterlein, 1991: 18) หากยอมไม่ได้ มันจะ “นำไปความเสียหายซึ่งเป็น

³² Morgenthau ไซ้สอง ; Sarkesian, Williams, and Cimballa, Art, and Blackwill ไซ้สาม ; ขณะที่ The Commission on America's National Interests and Neuchterlein ไซ้สี่. โดยที่ NSS October 1998 and NSS December 1999 ยังคงใช้สาม

หายนะ หรือเกือบจะเป็นดั่งนั้น” (Lykke, 1989: 45) อะไรก็ตามที่สามารถทำได้ก็ควรจะทำให้เสร็จสิ้นเพื่อประกันถึงความอยู่รอดของตัวแสดง รวมทั้งการใช้กำลังทหาร ตัวอย่างเช่น การป้องกัน ป้อมปราการ และลดภัยคุกคามจากอาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ที่จะโจมตีต่อผลประโยชน์แห่งชาติ ประกันความอยู่รอดของชาติพันธมิตร และการทำงานร่วมกันในการจัดวางรูปแบบของระบบระหว่างประเทศ ณ ที่ซึ่งตัวแสดงที่จัดทำร่างผลประโยชน์สามารถเจริญงอกงามได้ ป้องกันการแสดงความเป็นปรปักษ์ หรือแสดงความเป็นรัฐอันธพาลต่อเขตแดนของตัวแสดงที่จัดทำร่างผลประโยชน์ (Commission on America’s National Interests: 5)

2.2.8 ผลประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิต (Vital)

ผลประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตปรากฏขึ้นเมื่อประเด็นนี้เป็นความสำคัญอย่างมากต่อความเป็นอยู่ของตัวแสดงซึ่งความเป็นผู้นำของตัวแสดงสามารถดำเนินการประนีประนอมได้ถึงจุด ๆ หนึ่งที่ยอมรับได้ หากเกินไปจากจุดนี้แล้ว การประนีประนอมก็ไม่อาจเป็นไปได้เนื่องจากอันตรายที่เป็นไปได้ต่อตัวแสดงอาจจะมากเกินไปที่จะทนต่อไปได้ (Neuchterlein 1991: 19) หากผลประโยชน์นี้บรรลุได้มันอาจจะนำไปสู่ผลประโยชน์อย่างยิ่งใหญ่ต่อตัวแสดง หากมันถูกปฏิเสธ มันอาจจะนำไปสู่ค่าเสียหายที่ตัวแสดงต้องรองรับแต่ไม่ได้เป็นหายนะภัยร้ายแรง (Lykke, 1989: 45) ค่าเสียหายดังกล่าวอาจจะเกือบทำให้เกิดความเสียหายแต่ไม่ถึงกับทำให้ความสามารถของรัฐบาลตัวแสดงนั้นตกอยู่ในอันตรายอย่างสาหัสในการปกป้อง และสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของประชากรตัวเอง (Commission on America’s National Interests: 6) ตัวอย่างเช่น การป้องกันการแพร่กระจายของอาวุธอนุภาพทำลายล้างสูง และระบบส่ง การป้องกันการแสดงความเป็นมหาอำนาจระดับภูมิภาคในภูมิภาคสำคัญ การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของพันธมิตร และเพื่อนบ้าน และปกป้องพวกเขาจากการรุกรานจากภายนอก (Commission on America’s National Interests: 6)

2.2.9 ผลประโยชน์สำคัญ (Important)

ผลประโยชน์ประเภทนี้ อาจจะมีความเป็นลักษณะเฉพาะแต่ไม่สำคัญยิ่งต่อความเป็นอยู่ที่ดีของตัวแสดง ผลประโยชน์เหล่านี้จะเป็นเหตุสาหัสสากรรจ์ และทำให้เกิดความเสียหายต่อผลประโยชน์ของตัวแสดงในภาคพื้นทะเล และถึงแม้ว่าผลลัพธ์อาจจะไม่ทำให้เกิดความทุกข์ยากลำบากใดๆ ก็ตาม การแก้ปัญหาอาจจะเป็นการแก้ปัญหาด้วยการประนีประนอม และการเจรจาต่อรอง มากกว่าการเผชิญหน้ากัน (Neuchterlein, 1973: 20-21) มันอาจจะเป็นการเพิ่ม “ความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจและบางทีอาจจะมีความมั่นคงปลอดภัยของตัวแสดง” และดังนั้นจึงสนับสนุนให้เกิด “การสร้างสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศให้สอดคล้อง” กับผลประโยชน์ของตัวแสดงในภาพรวม ค่านิยมที่เป็นไปได้ ตลอดจนความสูญเสียที่เป็นไปได้ในผลประโยชน์เหล่านี้ อาจจะไม่รุนแรง และไม่ใหญ่โตอะไรมากนัก (Art: 46) ผลประโยชน์สำคัญแตกต่างจาก

ผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอด และผลประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตในเรื่องเกี่ยวกับระดับของการรับรู้ในภยันตรายที่มีต่อตัวแสดง และเรื่องเกี่ยวกับเวลาที่มีอยู่ในการค้นหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างสันติต่อประเด็นปัญหานั้น (Neuchterlein, 1973: 22) ตัวอย่าง เช่น การส่งเสริมความเป็นพหุนิยม เสรีภาพ และประชาธิปไตยในตัวแสดงที่เป็นรัฐสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ มากเท่าที่เป็นไปได้โดยปราศจากการลดระดับความมีเสถียรภาพ การลดความแข็งแกร่งในความรุนแรงของกลุ่มลัทธิมนุษยชนในต่างประเทศ การป้องกัน และใช้ค่าโสหุ้ยในระดับต่ำหากเป็นไปได้ ตลอดจนยุติความขัดแย้งในภูมิภาคที่มีความสำคัญน้อยกว่า (Commission on America's National Interests: 7)

2.2.10 ผลประโยชน์รอบข้าง (Peripheral)

ผลประโยชน์เหล่านี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับทั้งภัยคุกคามที่มีต่อความมั่นคงปลอดภัยของตัวแสดง หรือต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชากรของตัวแสดงเอง หรือแม้แต่มิผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบระหว่างประเทศ (Neuchterlein, 1973: 26-27) ผลประโยชน์เหล่านี้เป็นสภาวะการณ์ที่ปรารถนา แต่หนึ่งใดๆ ในนั้นมีผลกระทบโดยตรงเพียงเล็กน้อยต่อความสามารถของตัวแสดงในการสร้างความปลอดภัยให้กับประชากรของตน (Commission on America's National Interests: 8) ตัวอย่างเช่น การส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนในต่างประเทศ (Neuchterlein, 1973: 26) การขยายความเป็นประชาธิปไตยในทุกๆ แห่งเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง การรักษามรดกภาพเหนือดินแดน หรือรัฐธรรมนูญแห่งชาติในทุกๆ ประเทศ (Commission on America's National Interests: 8)

2.2.11 อิทธิพลของผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดทำนโยบาย และยุทธศาสตร์ในศตวรรษที่ 21

คำถามที่การพัฒนาผลประโยชน์แห่งชาติเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อน มันจึงควรเป็นผลประโยชน์ที่นำไปใช้ได้อย่างแท้จริงในกระบวนการกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ ความสำคัญของผลประโยชน์แห่งชาติต่อกระบวนการคือความสำคัญเฉพาะ ซึ่ง Lord Palmerston อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศอังกฤษได้อธิบายไว้เมื่อปี 1856 ว่า “เมื่อประชาชนถามฉัน... ว่าอะไรก็ตามที่เรียกว่านโยบาย คำตอบเดียวคือ เราน่าจะทำอะไรที่ดูเหมือนว่าจะดีที่สุด จากโอกาสที่เกิดขึ้น การจัดทำผลประโยชน์ของชาติเราเป็นรากฐานที่ทำให้เกิดแนวทางของเรา” (Harold and Penson, 1938: 88 as quoted in Kissinger, 1994: 95) ดังที่เราได้เห็นกัน ผู้ที่จัดทำนโยบายเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลประโยชน์ต่างๆ จึงต้องปฏิบัติต่อประเด็นต่อไปนี้อย่างต่อเนื่อง และควรมีคำถามดังเช่น ผลโยชนนั้นควรมีความอ่อนตัวอย่างไรในช่วงเวลาที่มีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์หลักของตัวแสดง? ผลประโยชน์ต้องเป็นไปตามพื้นฐานทั้งความเป็นจริง หรือทางจริยธรรมหรือยังไป

กว่านั้นมันสามารถผสมผสานทั้งสองเข้าด้วยกัน? จุดใดที่ผลประโยชน์นั้นเหมาะกับการแบ่งประเภทด้วยระดับความเข้มข้นใดๆ ที่ใช้?

บางทีปัจจัยที่มีความสลับซับซ้อนซึ่งผู้จัดทำต้องนำมาใช้ในการดำเนินการจะมีอิทธิพลต่อการเมืองภายในประเทศที่มีในกระบวนการกำหนดผลประโยชน์ แนวความคิดซึ่งการแบ่งสรรทรัพยากรทั้งในเรื่องของประเภท และจำนวนจะได้รับผลกระทบจากการกำหนดผลประโยชน์ที่ออกแบบเป็นแนวทางนำนโยบายในการสร้างสรรค์ความเชื่อมโยงระหว่างทั้งสอง ความเชื่อมโยงเป็นปัจจัยสำคัญเนื่องจาก ในระบอบประชาธิปไตย คือรัฐบาลของตัวแสดงซึ่งจะต้องดำรงการลงทุนทรัพยากรที่ต้องการให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ ผลประโยชน์ต่างๆ ที่ประกอบด้วยความจริงไปตรงมาอย่างชัดเจน และมีความคลุมเครือน้อยเป็นเรื่องที่ง่ายสำหรับรัฐบาล และประชาชนที่จะให้การสนับสนุน เนื่องจากมันเป็นความคิดที่ชัดเจนอย่างยิ่งว่า ทำไมมันเป็นเช่นนั้น ทำไมต้องทำบางสิ่งบางอย่าง เช่นการจัดสรรเงินทุน หรือใช้กำลังทหาร (Liotta and Miskel, 2004: 104) ในขณะเดียวกัน การทำความเข้าใจในรายละเอียดดังกล่าวอาจนำไปสู่การขาดการสนับสนุนต่อทั้งรัฐบาล ประชาชน หรือบางส่วน หากประเมินแล้วว่าผลประโยชน์นั้นดำเนินไปในระดับของความเข้มข้น

หากพวกเขาได้ทำการพัฒนาผลประโยชน์ของศตวรรษที่ 21 ให้มีความเกี่ยวข้อง และสามารถนำมาปฏิบัติได้ การทำความเข้าใจที่สำคัญที่สุดสำหรับการมีส่วนร่วมเหล่านั้นในกระบวนการพัฒนาผลประโยชน์ต้องทำให้มีลักษณะที่ประกอบด้วยระดับของความอ่อนตัวช่วยให้พวกเขามองเห็นข้อจำกัดของการเมืองภายในประเทศในภาคของประเภทของผลประโยชน์ใดที่สามารถให้การสนับสนุนได้มากที่สุด สิ่งนี้ต้องนำมาซึ่งการจัดเตรียมข้อมูลจำนวนมหาศาลที่เป็นไปได้สำหรับการพัฒนา และการกำหนดผลลัพธ์ของผลประโยชน์ในมือลักษณะที่ตรงต่อความเป็นจริงอย่างมาก และระดับของความสอดคล้องต้องกันเกี่ยวกับการแบ่งประเภทและระดับของความเข้มข้น ความเป็นไปได้ที่ใหญ่หลวงที่สาธารณะชนจะสนับสนุนการกระทำเพื่อปกป้อง หรือนำผลประโยชน์ไปขยายผล

แต่ด้วยการกำหนดประเด็นความสำคัญที่สุดทั้งหมดอย่างเหมาะสม ส่งผลในผลประโยชน์อย่างเป็นเหตุเป็นผล สามารถให้การสนับสนุนได้ ณ เวลานั้นรัฐบาล และประชากรไม่สนับสนุนบางผลประโยชน์ด้วยระดับความเข้มข้นสูง ในทางตรงกันข้าม ฝ่ายการเมืองมักจะสนับสนุนผลประโยชน์ที่ได้รับการกำหนดด้วยระดับความเข้มข้นระดับต่ำ การอธิบายพฤติกรรมนี้เป็นลักษณะเฉพาะที่พบในการตกลงใจของฝ่ายการเมืองในประเทศของตัวแสดง ตัวอย่างเช่น บางเวลานักวิ่งเต้นภายในประเทศกระทำการที่ให้เกิดอิทธิพลต่อรัฐสภา หรือรัฐบาล ด้วยผลกระทบที่ส่งผลต่อการตกลงใจซึ่งกำหนดว่าบางผลประโยชน์จะได้รับการสนับสนุน ณ

ระดับที่จำเป็นต่อการบรรลุผลที่ยอมรับได้ ตัวอย่างหนึ่งในห้วงระยะเวลาระหว่าง 1992 ถึง 2001 คือนักวิ่งเต้นชาวอเมริกันในสภาองเกรส ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากชาวอเมริกัน เชื้อสายอาเมเนียว ที่พยายามกีดกันสหรัฐฯ ไม่ให้การช่วยเหลือแก่ อาร์เซอร์ไบจัน เพื่อเป็นการตอบโต้ต่อ อาร์เซอร์ไบจันที่ปิดกั้นอาร์เมเนีย ที่ทำสงครามระหว่างกัน ซึ่งผู้จัดทำนโยบายของสหรัฐฯ เห็นความสำคัญในการสนับสนุนแก่อาร์เซอร์ไบจันเนื่องจากเป็นรัฐที่เพิ่งจะถือกำเนิดมาจากการล่มสลายของอดีตสหภาพโซเวียต และตั้งอยู่บนคาบสมุทรที่มีความอ่อนไหวมีชายแดนติดทะเลแคสเปียน และอิหร่าน อย่างไรก็ตามมันควรได้รับการป้องกันจากการกระทำดังกล่าวแม้ว่าการช่วยเหลืออาร์เซอร์ไบจันอาจจะลี้ภัยไปภายในบริบทของผลประโยชน์สำคัญต่อการดำรงชีวิตในความพยายามที่จะปกป้องรัฐ และทะเลแคสเปียนบนรากฐานทรัพยากรเกี่ยวกับไฮโดรคาร์บอนจากการรุกรานภายนอก

เพื่อสรุปความ กระบวนการร่างผลประโยชน์ควรประกอบด้วยเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้เพื่อประกันถึงโอกาสที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนาผลประโยชน์ที่เหมาะสม และสามารถสนับสนุนต่อตัวแสดงใดๆ ได้ ประเด็น และคำถามเหล่านี้ต้องได้รับการกำหนดระหว่างการจัดทำตามกระบวนการ (บทสรุปในเรื่องที่ว่าเมื่อใดที่ผลประโยชน์แห่งชาติได้รับการกำหนดขึ้น และพร้อมสำหรับการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์) ผลประโยชน์ ควรได้รับการออกแบบให้ผู้จัดทำนโยบายทราบว่าทำไม และเท่าไรที่เขาควรให้ความสนใจกับประเด็นนั้น ส่วนหนึ่งของเรื่องนี้ได้รับการกำหนดกรอบโดยการกำหนดว่า ณ จุดใดที่ความเป็นจริง และจริยธรรมมีความเหมาะสมอยู่ในกระบวนการ

1) ผลประโยชน์ต่างๆ ช่วยในการกำหนดว่าความสนใจใด และเท่าไร ที่ควรจะให้กับความท้าทาย หรือภัยคุกคาม ตลอดจนโอกาส

2) ผลประโยชน์ต่างๆ ยังช่วยให้ผู้จัดทำนโยบายทำการระบุคำถามสำคัญที่จะกำหนดในระหว่างกระบวนการกำหนดนโยบาย ตัวอย่างรวมถึง

(1) การพัฒนาต่างๆ ในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของตัวแสดงอย่างไร?

(2) ฝ่ายตรงข้ามสามารถสร้างผลกระทบในทางลบต่อผลประโยชน์ของตัวแสดงหรือไม่? มีพลังอำนาจเพียงพอ(ทั้งทางการทหาร และไม่ใช้ทางทหาร) สำหรับการปกป้องผลประโยชน์ของตัวแสดงหรือไม่?

(3) ประเด็นใดสำคัญที่สุด? ที่ใดที่ผลประโยชน์จะเหมาะสมกับทอมของการจัดลำดับความเร่งด่วนตามระดับของความเข้มข้น? ผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอด ผลประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิต ผลประโยชน์สำคัญ หรือผลประโยชน์รอบข้าง?

(4) ทำไมประชาชนจึงให้ความสนใจ?

(5) ประชาชนมีเจตจำนงในการให้ความสนใจเกี่ยวกับภัยคุกคาม และความท้าทายที่ระบุงขึ้น หรือได้ประโยชน์ในเรื่องของโอกาสที่ตระหนักถึงมากน้อยเท่าไร? เพียงพอหรือไม่?

2.2.12 บทสรุปเกี่ยวกับผลประโยชน์

ในท้ายที่สุดเราไม่มีมิตรแท้ และศัตรูถาวร มีเพียงแต่ผลประโยชน์เท่านั้นที่ยั่งยืน และคงทน มันเป็นหน้าที่ที่เราต้องติดตาม (Lord Palmerston as quoted in Anthony Jay ed, 1996: 284) ความท้าทาย และโอกาสในศตวรรษที่ 21 ต้องการความอ่อนตัวในการกำหนดผลประโยชน์ซึ่งสามารถทำงานได้ในโลกที่สลับซับซ้อน ผลประโยชน์เหล่านั้นอาจจะมีเหตุมีผลในเทอมของแนวทางตามหลักความเป็นจริง หรือตามหลักจริยธรรม หรือโดยการผสมผสานทั้งสองเข้าด้วยกัน ในสภาพแวดล้อมเฉพาะของประเด็นนั้น ในทางกลับกัน การกำหนดอย่างมีเหตุมีผลนี้ค่อนข้างจะซับซ้อนให้ผู้จัดทำนโยบายในอนาคตตัดสินใจอย่างไรในการแบ่งประเภท และจัดลำดับความเร่งด่วนผลประโยชน์ในอนาคตขึ้นมาได้ มันอาจจะไม่่ง่ายนัก แต่มันต้องทำ

2.3 การกำหนดความเข้มข้นของผลประโยชน์

มีทฤษฎีต่างๆ มากมายที่ได้เสนอระเบียบวิธีต่างๆ สำหรับการกำหนดผลประโยชน์ และระดับของความเข้มข้นของผลประโยชน์ ในบางเวลา การบริหารงานของผู้นำประเทศแสดงออกในลักษณะตามระเบียบวิธีการในตัวเองของพวกเขาเพื่อแสดงให้เห็นในประเภท และระดับความเข้มข้นของผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับพวกเขา ในหลายปีมานี้ แนวทางการศึกษาระดับผู้นำของประเทศมหาอำนาจอย่างเช่น วิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ ได้เฟื่องเล็งประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแกนหลักของผลประโยชน์แห่งชาติสหรัฐไว้สามประการ อันได้แก่ ความมั่นคงอย่างเป็นทางการ การส่งเสริมค่านิยม และความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ในผลประโยชน์สามประการในตัวแบบกระบวนการของวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐนำไปสู่วัตถุประสงค์ของมหายุทธศาสตร์สามประการอันได้แก่ การดำรงรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้กับชาวอเมริกัน การส่งเสริมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของชาวอเมริกัน และการส่งเสริมสนับสนุนค่านิยมชาวอเมริกัน (Department of National Security and Strategy, 2007: 106) มีการโต้แย้งในตอนต้นๆ ของ Donald E. Nuechterlein กล่าวถึงผลประโยชน์ “หลัก” เหล่านี้ว่าควรทำการแบ่งประเภท และกำหนดเป็นสี่รายการอันได้แก่ การป้องกันดินแดนมาตุภูมิ ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ระเบียบโลกที่พึงปรารถนา และส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องของค่านิยม Donald E. Nuechterlein ยังเสนอแนะอีกว่าผลลัพธ์สุดท้ายทั้งสี่เหล่านี้เป็นเรื่องทั่วไปในธรรมชาติ ซึ่งผลประโยชน์เบื้องต้นของพวกมันวางอยู่ในการพิจารณาพวกมันเป็นประเภทเพื่อช่วยในการจัดระบบการคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์ต่างๆ และผลประโยชน์ที่แท้จริงนั้นต้องประกาศ

ได้อย่างจำเพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ได้หลายๆ ทาง เขายังคงให้ข้อสังเกตว่าการแบ่งประเภทดังกล่าวบางส่วนเป็นไปตามที่มนุษย์กำหนดขึ้น และผลประโยชน์ต่างๆ มีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้อย่างไม่ถูกต้องกับประเภทอื่นๆ โดยสรุปแล้วในแนวคิดของ Donald E. Nuechterlein นั้นคิดถูกต้องสองประเด็นที่กล่าวมา ด้วยความเป็นสิ่งเฉพาะ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ดี ความเป็นสิ่งเฉพาะในผลประโยชน์นำไปสู่การทำให้เจตนาธรรมที่แท้จริงของนโยบายมีความชัดเจน และช่วยในการกำหนดปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญสอดคล้องกับผลประโยชน์ ยิ่งไปกว่านั้น เนื่องจากในทุกๆ สิ่งในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ถูกทำให้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ความเป็นสิ่งเฉพาะอย่างมากช่วยในการกำหนดธรรมชาติ และบริบทของผลประโยชน์ และทำให้ระดับ และประเภทของยุทธศาสตร์มีความชัดเจนเหมาะสมสำหรับการกำหนดผลประโยชน์

ผลประโยชน์เป็นข้อความผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ ไม่มีการบ่งบอกนัยสำคัญที่ตั้งใจ หรือจัดตั้งวัตถุประสงค์ตาม แนวนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่ทำในสิ่งนั้น ดังนั้นผลประโยชน์จะถูกประกาศโดยปราศจากคำกิริยา หรือตัวขยายการกระทำอื่นๆ จากที่ได้กล่าวกันไว้ข้างต้นว่า ผลประโยชน์ต่างๆ แสดงออกด้วยระดับความเป็นพิเศษเฉพาะเจาะจงอย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น หากกล่าวถึงผลประโยชน์แห่งชาติไว้ว่า “การเข้าถึงแหล่งน้ำมัน” เป็นคำแถลงผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ แต่มีลักษณะธรรมดาๆ มาก มันสามารถนำไปใช้ได้ทั่วทุกมุมโลก “การเข้าถึงแหล่งน้ำมันในตะวันออกกลาง” เป็นการกล่าวถึงผลประโยชน์ในระดับภูมิภาค มุ่งเน้นความพยายามทางยุทธศาสตร์ที่กระทำต่อภูมิภาคเป็นการเฉพาะ อย่างไรก็ตาม มันยังอำนวยความสะดวกในการใช้ข้อสรุปประกอบต่างๆ ของพลังอำนาจแห่งชาติ และขอบเขตอันกว้างขวางของวัตถุประสงค์และแนวความคิด “เสรีภาพในการเดินเรือในอ่าวเปอร์เซีย” เป็นคำแถลงในส่วนของผลประโยชน์ที่กล่าวเป็นพิเศษในยุทธศาสตร์ทหารในยุทธบริเวณของ CENTCOM ที่ให้การมุ่งเน้นความสำคัญแคบลงมากยิ่งขึ้น ไปสู่ผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ และเน้นหนักเครื่องมือทางการทหาร ดังนั้นข้อความผลประโยชน์ต่างๆ ในยุทธศาสตร์ทั่วไปบรรลุความเป็นพิเศษเฉพาะโดยการเลือกคำอย่างเหมาะสม มุ่งตรงต่อจุดมุ่งเน้น และทำให้มีบริบทที่แคบลง ข้อความของผลประโยชน์ เหมือนทุกสิ่งในยุทธศาสตร์ ยังคงเป็นประเด็นของทางเลือก แต่นักยุทธศาสตร์ควรจะมีระดับระมัดระวังในเรื่องของข้อเท็จจริงที่กำลังทำการเลือก และความหมายโดยนัยของการเลือกถ้อยคำของเขาซึ่งเป็นประเด็นมีค่าในการพิจารณาหรือ และในวงสนทนา ดังนั้น นักยุทธศาสตร์มักจะบรรลุระดับของความเป็นพิเศษเฉพาะที่ถูกต้องด้วยกระบวนการที่กระทำซ้ำไปซ้ำมาในขณะที่พวกเขากำลังกำหนดผลประโยชน์ และจากนั้นกล่าวซ้ำว่ามันเป็นสิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้มากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับนัยสำคัญของการเฝ้าติดตามแสวงหาผลประโยชน์นั้น

ความเป็นลักษณะพิเศษที่มีอยู่ในผลประโยชน์ต่างๆ รองรับจุดประสงค์อันหลากหลายของการทำให้เจตนาธรรมของนโยบายมีความชัดเจนในบริบทอันแตกต่าง มุ่งเน้นการให้ความสนใจต่อปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมการกำหนดยุทธศาสตร์ให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม และให้ความช่วยเหลือในการกำหนดความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และสามารถตอบสนองได้ ตัวอย่างเช่น ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการทหาร อาจจะเป็นเหตุเป็นผล แต่ไม่อาจจะผูกขาดได้ การมุ่งเน้นต่อผลลัพธ์สุดท้ายที่สามารถบรรลุได้ด้วยการนำเครื่องมือทางการทหาร ที่มีอยู่ในคลังอำนาจไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เมื่อไม่เป็นข้อสรุปที่เหมาะสม Nuechterlein จึงได้ตั้งข้อสังเกตว่าผลประโยชน์มีแนวโน้มที่จะนำไปใช้อย่างไม่ถูกต้อง ในกรณีอื่นๆ และเครื่องมือทางการทหารอาจจะยังช่วยสนับสนุน ส่งเสริมการบรรลุผลทาง การทูต เศรษฐกิจ หรือข้อมูลข่าวสารที่มุ่งเน้นต่อผลประโยชน์ ในลักษณะเดียวกันเครื่องมือของคลังอำนาจอื่นๆ อาจจะเล่นบทบาทสำคัญยิ่งสนับสนุนต่อยุทธศาสตร์ทหารก็ได้

เมื่อมีผลประโยชน์ที่ได้กำหนดไว้ และมีความชัดเจนในผลประโยชน์นั้น ชั้นที่สามของการประเมินยุทธศาสตร์คือ การกำหนดระดับความเข้มข้นของแต่ละผลประโยชน์ ระเบียบวิธี และตัวแบบที่แตกต่างกันยังคงเป็นแนวทางในการกำหนด และการประกาศระดับของความเข้มข้น ทั้ง Nuechterlein และระเบียบวิธีของวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ มีแนวความคิดที่สนับสนุนการนำระดับความเข้มข้นไปใช้กับผลประโยชน์เพื่อบ่งบอกความสำคัญ และความเร่งด่วน ระดับความเข้มข้นที่วิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ กำหนดนั้นประกอบด้วย : ผลประโยชน์ที่จำเป็นต่อชีวิต (vital) ผลประโยชน์สำคัญ (important) และผลประโยชน์รอบข้าง (Peripheral) (National Security Policy and Strategy Academic Year, 2007: 106-108) Nuechterlein คิดป้ายระดับความสำคัญว่าเป็น “หลัก” และโต้แย้งเกี่ยวกับการคงความเข้มข้นลำดับที่สี่ไว้ คือ ผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอด (survival) จุดประสงค์ที่ว่าภัยคุกคาม หรือการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายเป็นความท้าทายการดำรงคงอยู่ของประเทศตามที่เราารู้ถึงมันได้ (Nuechterlein 2007: 10) แต่ด้วยการละทิ้งระเบียบวิธีส่วนใหญ่จากการสิ้นสุดสงครามเย็น ระดับความอยู่รอดของ Nuechterlein จึงสมควรได้รับการพิจารณาเสียใหม่ จากการขยายตัวของอาวุธอานุภาพทำลายล้างสูง ในท่ามกลางหมู่ รัฐ-ชาติ และโอกาสในการใช้ที่เป็นไปได้ ตลอดจนการใช้อาวุธอานุภาพทำลายล้างสูงโดยผู้ก่อการร้าย ตัวแสดงต่างๆ สามารถแสดงท่าทีที่จวนเจียนจะเป็น และเป็นภัยคุกคามที่เป็นไปได้ในการใช้การทำลายล้างสูงอย่างมหาศาลต่อกันและกัน หากแต่ความต้องการของพวกเขายังไม่บรรลุผลที่ตั้งไว้ ในห้วงเวลาของโลกาภิวัตน์ อย่างเช่นโลกในปัจจุบันที่มีประสพการณ์ มีความเป็นไปได้ และเชื่อถือว่าภัยคุกคามของอาวุธทำลายล้างสูงจะทำการขนส่งได้ง่าย ตลอดจนระบบข้อมูลข่าวสารที่อยู่ภายใต้การกริดของประเทศที่ยังดำรงอยู่ และระเบียบโลกที่มีความมั่นคงอาจจะยังคงมุ่งไปถึงความเข้มข้นระดับ

ผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอด ผลประโยชน์ต่างๆ ต้องมีทั้งความสัมพันธ์เป็นพิเศษต่อบริบทของ ยุทธศาสตร์ที่กำลังได้รับการกำหนด และเครื่องมือต่างๆ ในการระบุความสำคัญ และความเร่งด่วน เพื่อที่จะมุ่งเน้นในการกำหนดปัจจัยทางยุทธศาสตร์ และกำหนดยุทธศาสตร์ต่อไป ดังนั้นระดับ ความเข้มข้นของผลประโยชน์จึงควรคงระดับไว้ที่ 4 ระดับตามเดิม แต่ควรพิจารณาเป็นพิเศษ เกี่ยวกับผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอดที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์โลกในปัจจุบัน

ระดับของความเข้มข้นบ่งบอกความสำคัญ และความเร่งด่วนของผลประโยชน์ ในลักษณะที่เป็นไปตามความเป็นอยู่ที่ดีของประเทศ พวกมันช่วยให้นักยุทธศาสตร์เข้าใจ ความสำคัญที่เกี่ยวข้องกัน และความเร่งด่วนฉุกเฉินในผลประโยชน์ทั้งหมด แต่ไม่ได้ได้มีนัยสำคัญ ว่าสิ่งใดๆ อาจจะไม่ได้รับการพิจารณา หรือได้รับการกำหนดในลักษณะบางอย่าง ผลประโยชน์ ทั้งหมดมีค่าในบางระดับที่เกี่ยวข้อง ระดับของความเข้มข้นเป็นตัวนำความสำคัญในเชิง เปรียบเทียบ และมีลักษณะของนัยสำคัญเป็นการชั่วคราว มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากร และการ ขอมรับความเสี่ยง แต่การตกลงใจที่จะกระทำ หรือจะทำอย่างไรให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ มีที่มาจากไปมาจากภาพรวมของกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ ซึ่งกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ ไม่ได้กำหนดความเข้มข้นของผลประโยชน์ไว้ ดังนั้นระดับความเข้มข้นของผลประโยชน์ จึงเป็นไปแบบชั่วคราวชั่วคราว ในที่ซึ่งพวกมันเป็นประเด็นการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของการรับรู้ ในความเร่งด่วนเกี่ยวกับพวกมันในเวลาต่างๆ ความเข้มข้นขึ้นอยู่กับบริบทของสถานการณ์ทาง ยุทธศาสตร์ และผู้จัดทำนโยบาย หรือการตีความหมายของนักยุทธศาสตร์ในเรื่องของบริบท และ ความสำคัญของผลประโยชน์ที่มีต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประเทศชาติ การกำหนดระดับความเข้มข้น ทั้งสี่ระดับทั้ง ความอยู่รอด ความจำเป็นต่อชีวิต เป็นความสำคัญ และเป็นไปโดยทั่วๆ ไป แสดงไว้ใน ภาพที่ 24.5³³

³³ Nuechterlein กำหนดว่าผลประโยชน์ที่จำเป็นต่อชีวิตเป็นไปตามค่านิยม และปัจจัยทางด้านต้นทุน/ความเสี่ยง ถกแถลง ถึงแต่ละแปดประเด็น สิ่งเหล่านี้ยังคงเป็นประโยชน์ แต่ไม่มีนัยสำคัญ

ระดับของความเข้มข้น

ความอยู่รอด - หากไม่บรรลุผล จะส่งผลในการทำลายส่วนใหญ่ของ ประเด็นสำคัญของ ผลประโยชน์หลักแห่งชาติหนึ่งประเด็น หรือมากกว่านั้นในทันทีทันใด

จำเป็นต่อการดำรงชีวิต - หากไม่บรรลุผล จะมีผลตามมาต่อผลประโยชน์หลักแห่งชาติในทันทีทันใด

สำคัญ - หากไม่บรรลุผล จะส่งผลให้เกิดความเสียหายซึ่งจะกระทบต่อผลประโยชน์หลักแห่งชาติในที่สุด

รอบข้าง - หากไม่บรรลุผล จะส่งผลให้เกิดความเสียหายซึ่งไม่น่าเป็นไปได้ที่จะกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ

ภาพที่ 5.3 ระดับความเข้มข้นของผลประโยชน์

2.3.1 การประเมินข่าวสาร

ขั้นที่สี่ในการประเมินยุทธศาสตร์คือ การประเมินข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลประโยชน์ ในการกระทำนี้ยุทธศาสตร์คำนวณข่าวสารทั้งหมดอย่างกว้างขวาง ข้อมูลข่าวสารประกอบด้วย ข้อเท็จจริง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ ในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ต่างๆ ประกอบด้วย คุณลักษณะ และความรู้ สมมติฐาน ความสัมพันธ์ ; และปฏิสัมพันธ์ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม เขาพิจารณาข้อมูลข่าวสารทั้งหมดจากมุมมองของฝ่ายเรา ฝ่ายเป็นกลาง และฝ่ายตรงข้าม ตลอดจนจากวัตถุประสงค์ และมุมมอง ซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลในแต่ละกรณี ขณะที่การมุ่งเน้นของเขาเป็นไปในลักษณะเชิงตรรกะเกี่ยวกับขอบเขตของยุทธศาสตร์ของเขา นักยุทธศาสตร์จะประยุกต์การคิดในแบบองค์รวมซึ่งมองทั้งในทางดี และทางระดับ ที่ขอบเขตอื่นๆ และครอบคลุมสภาพแวดล้อม จากการประเมินนี้ นักยุทธศาสตร์กำหนด และประเมินค่าใช้จ่ายทางยุทธศาสตร์ซึ่งส่งผลกระทบ หรือส่งผลกระทบต่อที่เป็นไปได้ต่อผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริม ปกปิดอำพราง ปกป้อง หรือคุกคามต่อผลประโยชน์เหล่านั้น จากการประเมินค่าของเขาต่อปัจจัยที่เขาเลือกเป็นปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ ซึ่งก็คือปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งใดๆ ที่เป็นที่ตั้งในเรื่อง ผลลัพธ์สุดท้าย วิธีการ และเครื่องต่างๆ ในยุทธศาสตร์ของเขา

2.3.2 การกำหนดปัจจัยทางยุทธศาสตร์

การกำหนดปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ และตัวเลือกของนักยุทธศาสตร์ ที่สอดคล้องกับปัจจัยเหล่านั้นคือหนึ่งในแง่มุมความเข้าใจที่แคบที่สุดในการกำหนดยุทธศาสตร์ (Yarger, 2006: 58) มันแสดงให้เห็นถึงการขาดประเด็นหลักสำคัญในเรื่องข้อพิจารณาทางทฤษฎี ความเชื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมทางยุทธศาสตร์ เคลลาเชวิทส์ ใช้ coup d'oeil อธิบายประเด็นนี้ เขาได้แย้ง “แนวความคิดเกือบจะหมายถึงการตระหนักรู้อย่างรวดเร็วในเรื่องของความจริงซึ่งทางใจอาจจะพลาดพลั้งเป็นธรรมดา หรืออาจจะรับรู้เพียงแค่ว่าหลังจากการศึกษา และผลสะท้อนที่เกิดขึ้นอย่างยาวนาน” ซึ่งเป็น “ภายในสายตา” นำไปสู่การตัดสินใจที่ดีในลักษณะทันต่อเวลา อะไรก็ตามที่ เคลลาเชวิทส์ อ้างอิงคือ ความสามารถในการมองว่าอะไรที่เป็นความสำคัญอย่างแท้จริงใน สถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ และสามารถที่จะแบ่งแยกวิธีการที่จะกระทำให้เป็นไปตามนั้นได้ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ “อะไรคือความสำคัญที่แท้จริง” นั่นเรียกว่าเป็นปัจจัยทางยุทธศาสตร์ ซึ่งก็คือ สิ่งต่างๆ ที่กำหนด หรือมีอิทธิพลต่อการเข้าใจอย่างแท้จริงในเรื่องของผลประโยชน์ ข่าวดสาร หรือข้อเท็จจริงทุกอย่างไม่ใช่เป็นปัจจัยทางยุทธศาสตร์ ปัจจัยทางยุทธศาสตร์มีความหมาย เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่แถลง จากสิ่งเหล่านี้นักยุทธศาสตร์จะกำหนดปัจจัยทางยุทธศาสตร์ ที่สำคัญเกี่ยวกับสิ่งใดๆ ก็ตามทีความสำเร็จของยุทธศาสตร์มีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดขึ้น หรือ ล้มเหลว รูปข้างล่างนี้เป็นเค้าโครงความแตกต่างระหว่างข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ และ ปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์

Information	Facts and data relating to any aspect of the strategic environment in regard to the interest(s), including both tangible and intangible attributes and knowledge; assumptions; relationships; and interaction.
Strategic Factors	The things that can potentially contribute or detract causally to the realization of the specified interests or other interests.
Key Strategic Factors	Factors the strategist determines are at the crux of interaction within the environment that can or must be used, influenced or countered to advance or protect the specified interests.

Figure 4. Strategic Factors.

ภาพที่ 5.4 ปัจจัยทางยุทธศาสตร์

ที่มา: Military Strategy: Theory and Application Carlisle Barracks PA: U.S. Army War College 1989.

เมื่อมองดูว่าอะไรคือความสำคัญอย่างแท้จริง จากการประเมินอย่างถี่ถ้วน ในส่วนของข้อเท็จจริง และความเป็นไปได้ในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ที่ทำขึ้นโดยการทำความเข้าใจในธรรมชาติของตัวมัน และทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ในแก่นของตัวมัน เกี่ยวข้องกับการสร้าง “อนาคตที่ปรารถนา” ให้กับรัฐ มากกว่าที่จะทิ้งโอกาส หรือปล่อยให้การกระทำของฝ่ายตรงกันข้าม และกลุ่มอื่นๆ เข้าควบคุมสถานการณ์ อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์ไม่เป็นการทำนายทายทัก ดังนั้นยุทธศาสตร์จึงเกี่ยวข้องกับความรู้ และความไม่แน่นอนของอนาคต นักยุทธศาสตร์จึงพยากรณ์อนาคตจากความรู้ และความเข้าใจในระบบต่างๆ ของสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์จากสิ่งที่พวกเขามี (ข้อเท็จจริง และสมมติฐาน) ตลอดจนในสภาพแวดล้อมนั้น มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร (การสังเกต เหตุผล และสมมติฐาน) ภายในมิติที่หลากหลายของการปฏิสัมพันธ์ เขาพิจารณาสິงเหล่านี้ในทอมของความต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลง ด้วยการคิดในกระแสของเวลาเพื่อมองปัจจุบันว่าสามารถได้รับผลกระทบอย่างไรจากการเปลี่ยนแปลง และความต่อเนื่องของอดีต และการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันน่าจะแสดงให้เห็นผลในอนาคตอย่างไร **จากการประเมินนี้นักยุทธศาสตร์ได้รับปัจจัยทางยุทธศาสตร์** ซึ่งก็คือ สิ่งต่างๆ ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถสนับสนุนต่อ หรือเบี่ยงเบนมูลเหตุออกจากความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับผลประโยชน์ ปัจจัยต่างๆ อาจจะเป็นสิ่งที่จับต้องได้ หรือไม่อาจจับต้องได้ ปัจจัยเหล่านั้นสามารถแสดงให้เห็นในเรื่อง แง่มุมต่างๆ ของสภาพแวดล้อม การปรากฏตัวรัฐ และตัวแสดงอื่นๆ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ มุมมอง การรับรู้ ข้อเท็จจริง และสมมติฐานล้วนแสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ ที่เป็นไปได้ซึ่งได้รับการพิจารณาในการประเมินยุทธศาสตร์แทบทั้งสิ้นสิ่งใด ๆ ก็ตามที่นักยุทธศาสตร์เข้าใจ และสิ่งอื่นใด ๆ ที่พวกเขาเชื่อพวกมันจะเป็นปัจจัยสำคัญ

จากปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่ได้รับระบุไว้ นักยุทธศาสตร์ดำเนินการประเมินตามกรรมวิธีของเขาอย่างต่อเนื่องเพื่อกำหนดว่าสิ่งใดที่เป็นปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ ซึ่งปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์คือ ปัจจัยสำคัญยิ่งเหล่านี้ คือประเด็นการปฏิสัมพันธ์ภายในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ มันจะแสดงให้เห็นจุดสำคัญยิ่งที่เป็นไปได้ในความตึงเครียดระหว่างความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ในระบบของระบบต่างๆ ณ ที่ซึ่งนักยุทธศาสตร์อาจจะเลือกที่จะกระทำหรือต้องกระทำ เพื่อทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในผลประโยชน์ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ ปัจจัยสำคัญยิ่งเหล่านี้เป็น “กุญแจ” ไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องมาจากการใช้ การสร้างอิทธิพล และการตอบสนองต่อปัจจัยสำคัญนั้น นักยุทธศาสตร์จึงต้องคิดว่า จะสร้างสรรค์ผลกระทบ และแสวงประโยชน์ หรือปกป้องผลประโยชน์นั้นอย่างไร นักยุทธศาสตร์ต้องแสวงหาการเปลี่ยนแปลง การสร้างความได้เปรียบ หรือเอาชนะในสิ่งเหล่านี้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขผลกระทบ หรือ

รักษาความทัดเทียมกันในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์โดยการจัดตั้งวัตถุประสงค์ และพัฒนาแนวความคิด ตลอดจนรวบรวมทรัพยากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้อยู่ในที่ที่เหมาะสมเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ เมื่อการเลือกปัจจัยสำคัญยิ่งเหล่านั้น ประสบผลสำเร็จ และบรรลุผลได้แล้ว วัตถุประสงค์ต่างๆ จะสร้างสรรค์ผลกระทบทางยุทธศาสตร์ ซึ่งโน้มเอียงความสมดุลไปในทางที่พึงปรารถนาในผลประโยชน์ที่กล่าวไว้ การประเมินของนักยุทธศาสตร์ว่าทำอย่างไรต่อสิ่งนี้ถึงจะดีที่สุดได้สะท้อนให้เห็นในการคำนวณของเขาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของ ผลลัพธ์สุดท้าย วิธีการ และเครื่องมือต่างๆ ซึ่งก็คือผลลัพธ์ที่กล่าวไว้ว่ามีเหตุมีผลในการคิดทางยุทธศาสตร์ การคำนวณ และแต่ละองค์ประกอบของมันเป็นพื้นฐานการประเมินของนักยุทธศาสตร์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ และปัจจัยสำคัญต่างๆ ดังนั้นการประเมินของนักยุทธศาสตร์ในเรื่องของสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ และการเลือกปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์จึงเป็นการเริ่มต้นการคำนวณทางยุทธศาสตร์ให้เกิดขึ้น

ดังนั้นปัญหาใหญ่ที่ยากจะแก้ไขที่สุดที่นักยุทธศาสตร์กำลังเผชิญในการกำหนดยุทธศาสตร์คือ**การพิสูจน์ทราบปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์** โดยนิยามแล้ว สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์เป็นเรื่องใหญ่ และมีจำนวนของข้อมูลข่าวสารเป็นอันมาก และ VUCA³⁴ อยู่ในนั้น ปัญหาที่ยากยิ่งคือ การกำหนดว่าอะไรเป็นความสำคัญที่แท้จริงในการเอาชนะปริมาณของข้อมูลข่าวสาร และความเป็นไปได้ต่างๆ อย่างมหาศาล ปัญหาสำคัญของนักยุทธศาสตร์คือ จะทำอย่างไรในการกำหนดปัจจัยทางยุทธศาสตร์? นักยุทธศาสตร์บรรลุจุดสำคัญซึ่งช่วยให้เขาสามารถวางเฉยต่อสิ่งที่ไม่มีความสำคัญ และในทางตรงกันข้ามสิ่งสำคัญยิ่งบางสิ่งบางอย่างไม่ถูกมองข้ามได้หรือไม่? ในเรื่องของปัจจัยทางยุทธศาสตร์นี้ นักยุทธศาสตร์เลือกสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญ และควรจะได้รับกำหนดจากยุทธศาสตร์ได้อย่างไร? ปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์นั้น นำไปสู่การแสดงออกทางความคิดทางยุทธศาสตร์อย่างมีเหตุมีผลว่ามันเป็นผลลัพธ์สุดท้าย วิธีการ และเครื่องมือได้อย่างไร? กระบวนการคิดเพื่อตอบคำถามเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินยุทธศาสตร์ ตัวแบบ และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งจากนักทฤษฎี และนักปฏิบัติทั้งหลายก่อให้เกิดแนวทางในการช่วยเหลือ และทำให้เกิดหลักการเกี่ยวกับกระบวนการประเมิน แต่มันเริ่มด้วยการเปิดใจซึ่งแสวงหาคำตอบอย่างกว้างขวางต่อคำถามต่างๆ ที่ไม่จำกัดจากการที่มีนักยุทธศาสตร์ได้นำความสามารถในการคิดทางยุทธศาสตร์ของเขามาทำให้จุดมุ่งประสงค์สำคัญแคบลงด้วยลำดับชุดของปัญหา และคำตอบที่เป็นลำดับๆ ซึ่งนำไปสู่การกลั่นกรองปัจจัยสำคัญต่างๆ

³⁴ ความแปรเปลี่ยนง่าย (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความซับซ้อน (Complexity) และความกำกวม (Ambiguity) จากนั้นไปใช้คำย่อว่า "VUCA"

การสันนิษฐานปัญหากว้างๆ ช่วยสร้างความเชื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการมองเห็นว่าอะไรคือความสำคัญ อะไรคือผลประโยชน์ของรัฐ และระดับของความเข้มข้นคือปัญหาที่กว้างขวาง และนั่นคือขั้นตอนที่ 2 และ 3 ในกระบวนการประเมิน ปัจจัยต่างๆ ไหลลื่นมาจากการวิเคราะห์ และการปะติดปะต่อข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องต่อผลประโยชน์ และความเข้มข้นของพวกมัน อะไรที่เราารู้ตามข้อเท็จจริง (ตัวแสดง ลักษณะภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ มุมมอง และการรับรู้ต่างๆ เป็นต้น) ตัวอย่างเช่น ใครที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์? ผลประโยชน์ คืออะไร และอยู่ในระดับความเข้มข้นอะไร? อะไรที่เราไม่รู้ อะไรที่เราสามารถค้นพบมันได้ และอะไรที่เราต้องกำหนดมันขึ้น? อะไรที่เชื่อว่ามันเป็นจริงอยู่ในการทำงานในความคิดของเรา หรืออยู่ในความคิดของคนอื่น? ที่ใดการเปลี่ยนแปลงสามารถนำไปสู่ผลกระทบที่พึงปรารถนา? อะไร หรือการเปลี่ยนแปลงอะไรที่สร้างผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนา? สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาใหญ่ทั้งหมด และการตอบคำถามเกี่ยวกับพวกมันนั้นนักยุทธศาสตร์สร้างภาพเกี่ยวกับมโนภาพอันกว้างไกล (*weltanschauung*) ของเขา ทำการศึกษาและค้นคว้าเป็นส่วนตัว รวมทั้งรวบรวมจากความเชี่ยวชาญของผู้อื่นอย่างมีจุดหมายปลายทาง

ปัจจัยต่างๆ ได้ถูกกำหนดเป็นข้อเท็จจริง แนวโน้ม ภัยคุกคาม สภาพการณ์ ข้อสรุปที่ตรงประเด็นซึ่งบอกนัยผลกระทบต่อความเข้าใจอย่างแท้จริงของผลประโยชน์ ดังนั้นปัจจัยต่างๆ ไม่ได้เป็นการพอกพูนในเรื่องของข้อมูลข่าวสาร หรือบอกเล่าข้อเท็จจริงได้อย่างง่ายดาย และขอบเขตของพวกมันเกิน “ข้อเท็จจริงที่กำลังรองรับกับปัญหา” ในการแก้ปัญหาด้วยข้อพิจารณาทางยุทธศาสตร์ เนื่องจากข้อเท็จจริงเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับสิ่งใดๆ ก็ตามที่ได้เกิดขึ้นในอดีต สิ่งใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และผลกระทบตามลำดับหลากหลายของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปัจจัยต่างๆ ได้แตกต่างกันจากข้อมูลข่าวสารโดยการประเมินของนักยุทธศาสตร์ ในเรื่องของการสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลอย่างเป็นไปได้ของพวกมันกับผลประโยชน์ ขณะที่บางอย่างอาจจะมีเหตุและผลกระทบที่มองเห็นได้โดยตรง หลากๆ อย่างจะเห็นเด่นชัดได้น้อยกว่า และความสำคัญของพวกมันมีแนวโน้มสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบลำดับที่สอง สาม หรือหลายๆ ลำดับมีผลกระทบมุ่งตรงต่อผลประโยชน์

ดังนั้นจึงมีการร่างปัจจัยต่างๆ ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงการรองรับกับผลประโยชน์ ตัวอย่างเช่น หากผลประโยชน์แห่งชาติที่ได้ร่างขึ้นคือ “ความมีเสถียรภาพ สันติภาพของจีน” ข้อเท็จจริงคือกำแพงเมืองจีน ยาว 4000 ไมล์เป็นสิ่งที่น่าสนใจ แต่มันเป็นเพียงข้อมูลข่าวสาร และไม่ได้เป็นปัจจัยที่มุ่งตรงต่อผลประโยชน์ เนื่องจากกำแพงไม่ได้แสดงบทบาทให้เห็นเป็นส่วนหนึ่งในความมีเสถียรภาพภายใน หรือการป้องกันประเทศของจีน มันยังเป็นข้อเท็จจริงว่าประชากรของจีนมีจำนวนมากเกิน 1.3 พันล้าน ยังมีคนหนึ่งที่อาจจะโต้แย้งว่ามันเป็นปัจจัยทางยุทธศาสตร์

เนื่องจากความสำคัญของจำนวนที่เกี่ยวข้องมีนัยสำคัญสำหรับผลประโยชน์ที่ได้ประกาศไว้ อย่างไรก็ตาม ในตัวมันและด้วยตัวมันเอง ปัจจัยเป็นเรื่องเล็กน้อยที่ช่วยเหลือนักยุทธศาสตร์ ซึ่งดีกว่าไม่มียุทธศาสตร์ที่สนองต่อจีน ที่อาจจะไม่รู้ถึงข้อวินิจฉัยในเรื่องของประชากรจำนวนมหาศาลดังกล่าว จากที่ได้กล่าวไว้ มันไม่มีบริบทที่แท้จริงที่อ้างอิงไปถึงผลประโยชน์ ประชากรสัมพันธ์กับข้อเท็จจริง เป็นคำกล่าวที่ดีในฐานะเป็นการสร้างผลกระทบที่เป็นไปได้ต่อผลประโยชน์ด้านความมั่นคงคือ : รัฐบาลจีนกำลังพยายามค้นหาที่จะรักษาการเจริญเติบโตเกี่ยวกับงานสำหรับคนงานสิบล้านคนที่หยุดการทำงานจากกิจการของรัฐ ผู้อพยพ และลูกจ้างหน้าใหม่ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน” แนวโน้มนี้อาจจะคุกคามความเป็นไปได้ต่อเสถียรภาพภายในประเทศของจีน และมีความสัมพันธ์ที่มาจากสาเหตุเกี่ยวกับผลประโยชน์ หากนักยุทธศาสตร์พิจารณาสิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ของเขาสนองต่อจีนที่อาจจะ desof วัตถุประสงค์ หรือแสวงหาแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ซึ่งบรรเทาแนวโน้มนี้ให้เบาบางลง ตัวอย่าง ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (กันยายน 2002) แสวงหาหนทางในการโน้มน้าวสันติภาพระดับโลกและเสถียรภาพในจีน และที่อื่นๆ โดยการส่งเสริมความเจริญรุ่งเรือง และลดความยากจนทั่วโลกด้วยวัตถุประสงค์เพื่อ “จุดประกายยุคใหม่ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจระดับโลกด้วยวิธีการค้าและตลาดเสรี” มันโต้แย้งเศรษฐกิจด้านการตลาดมากกว่าเศรษฐกิจในทาง “การบังคับบัญชา และการควบคุม” (Bush 2002: 17-18) ยุทธศาสตร์ช่วยส่งเสริมความกล้าให้กับจีนในการมุ่งไปยังเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตได้ และการสร้างงานที่ตามมา (Bush 2002: 26) ปัจจัยอื่นๆ ทางยุทธศาสตร์จำนวนมากมีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาตินี้ แต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนและการปรับตัวอย่างเป็นผลสำเร็จเข้าร่วมกับเศรษฐกิจระดับโลกที่มีอเมริกันเป็นผู้นำได้ส่งเสริม “เสถียรภาพ สันติภาพให้กับจีน” มากยิ่งขึ้น

2.3.3 การเลือกปัจจัยสำคัญ

การกำหนดปัจจัยทางยุทธศาสตร์เป็นเรื่องยาก และเป็นที่สุด เหมือนแง่มุมของยุทธศาสตร์มากที่สุด การเลือกปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์คือ ประเด็นเรื่องของการเลือกโดยนักยุทธศาสตร์ การแบ่งประเภทด้วยวิธี VUCA ในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ด้วยการค้นคว้าว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญอย่างแท้จริงที่ต้องการให้นักยุทธศาสตร์เป็นแนวทางในการประเมินจากมุมมองอันหลากหลายด้วยการใช้ความเข้าใจของเขาในเรื่องของทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ และการประยุกต์ใช้ความสามารถในเชิงการคิดทางยุทธศาสตร์ของเขา ความสามารถในการคิดทางยุทธศาสตร์ดังกล่าวกระทำเสมือนเป็นกระจกสองทางเพื่อช่วยเหลือนักยุทธศาสตร์ในการประเมินค่าสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของเขา มันช่วยเตือนความทรงจำของนักยุทธศาสตร์ในเรื่องเกี่ยวกับมิติต่างของสติปัญญา ซึ่งอาจจะนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแสวงหา และแบ่งประเภทข้อมูล

ข่าวสาร และเพื่อให้ตระหนักว่าสิ่งใดเป็นปัจจัยสำคัญ (Meinhart, 2007: 36-37.) วิทยาลัยการทัพบก
สำหรับบูรณาการความสามารถดังกล่าวไว้ห้าประการ

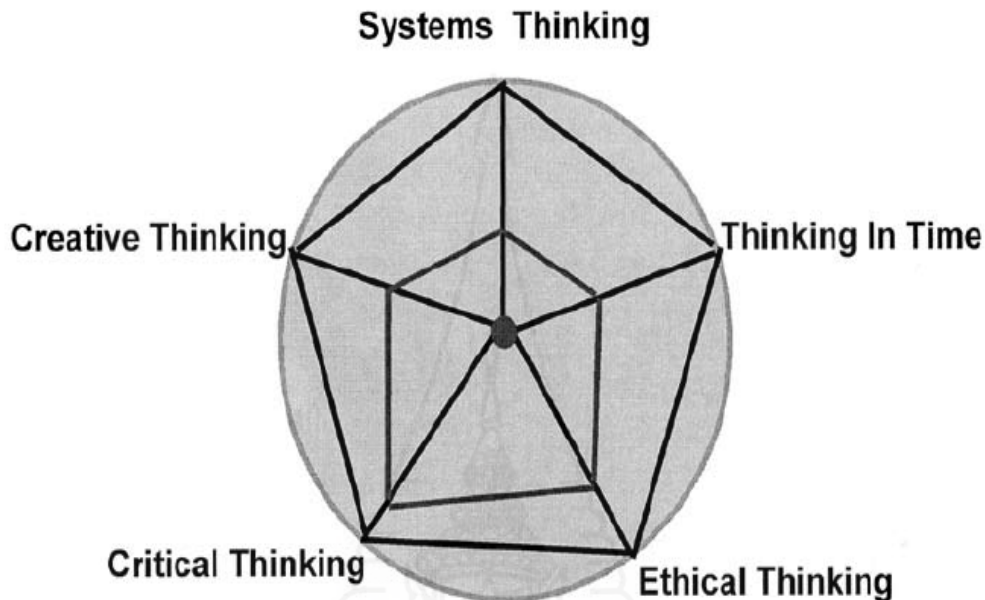

Figure 5. Strategic Thinking Competencies.¹⁸

ภาพที่ 5.5 โครงสร้างการคิดทางยุทธศาสตร์

ที่มา: Military Strategy: Theory and Application Carlisle Barracks PA: U.S. Army War College 1989.

1) กระบวนการคิดเชิงวิจารณ์ (Critical thinking) สามารถนำมาปรับใช้ได้ทั้งการแก้ปัญหาและการคิดทางยุทธศาสตร์ การคิดดังกล่าวเป็นการให้ข้อเสนอแนะวิธีการอย่างมีเหตุมีผลในการกำหนดผลประโยชน์ และปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบสำคัญของกระบวนการ(ทำให้ความเกี่ยวข้อง การประเมินค่าข้อมูลข่าวสาร นัยสำคัญของการประเมินค่า และการทำการตกลงใจ/การใช้วิจารณญาณมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น) นำไปสู่การทำความเข้าใจในเรื่องของข้อเท็จจริง และข้อพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และนัยสำคัญของผลประโยชน์ การประเมินในเรื่องจุดต่างๆ ในมุมมอง และการทำให้สมมติฐาน ตลอดจนข้อสรุปต่างๆ มีความชัดเจน รวมทั้งการวิเคราะห์ และการพิจารณาข้อโต้แย้งเกี่ยวกับผลกระทบของความ

เอนเอียง และกลอุบาย เมื่อนำไปใช้กับตัวแสดงอื่นๆ ตลอดจนใช้ภายใน การทำให้มีความชัดเจนว่าอะไรเป็นความสำคัญในบริบททางยุทธศาสตร์ในด้านระหว่างประเทศ และภายในประเทศ โดยการออกแบบ กระบวนการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ จะเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงที่เป็นจริง บังคับการพิจารณาในเรื่องของความไม่รู้ และบทบาทของโอกาส และการเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ประกอบด้วยเรื่องของระบบทางกายภาพ และที่เกี่ยวกับมนุษย์ (Gerras, 2007: 47-75) มันเป็นหนึ่งในกระจุกสมองการคิดซึ่งมีการนำไปใช้อย่างเป็นประโยชน์ในกระบวนการประเมินยุทธศาสตร์

2) *Richard E. Neustadt and Ernest R. May* กล่าวถึงการคิดโดยตระหนักถึงกาลเวลา (*Thinking in time*) เป็นการใช้ประวัติศาสตร์เป็นฐานข้อมูลสำหรับนักตกลงใจ (*Thinking in Time: The Uses of History for Decision Makers*) มุ่งเน้นต่อการกำหนดปัจจัยทั้งหมด และการเลือกปัจจัยสำคัญในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการตกลงใจ ขณะที่การมุ่งเน้นของนักยุทธศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นด้านนโยบาย และศัพท์เฉพาะทางที่ใช้ไม่ได้ใช้คำ “ปัจจัย” ขึ้นตอนแรกเป็นการถามเพื่อการพิสูจน์ทราบองค์ประกอบสำคัญซึ่งรับรู้ได้ แต่ไม่ชัดเจน และเชื่อว่าเป็นจริง ได้รับการให้ความสำคัญอย่างเห็นได้ชัดเกี่ยวกับการกำหนดปัจจัยต่างๆ แนวทางหนึ่งที่นักยุทธศาสตร์นิยมใช้คือ การระบุสถานการณ์ในอดีตหลายๆ สถานการณ์ซึ่งเกิดขึ้นคล้ายๆ กัน แล้วนำมาจัดทำรายการที่มีความคล้าย และความแตกต่างขึ้น อีกครั้งหนึ่ง กระบวนการนี้นำไปสู่การระบุอย่างมีเหตุผลไม่เพียงแต่อะไรที่ล่วงรู้ และสำคัญในสถานการณ์ปัจจุบันเท่านั้น แต่ได้นำประวัติศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจปัจจัยอย่างลึกซึ้ง และความสัมพันธ์ที่มีความเป็นไปได้ว่าไม่อาจจะจำแนกได้ท่ามกลางปัจจัยต่างๆ แนวความคิดของ Neustadt and May ในเรื่องของ “การคิดเกี่ยวกับเวลา” เชื่อมต่อปรากฏการณ์ที่แยกจากกันโดยสิ้นเชิงตลอดห้วงเวลา และสามารถที่จะเกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงไปยังอนาคต ตลอดจนทางเลือกที่เป็นไปได้สำหรับอนาคตที่ต้องการ ดังนั้นกระบวนการคิดในลักษณะนี้เป็นการระบุปัจจัยซึ่งต้องทำในการแสวงหาหนทางยุทธศาสตร์เกี่ยวกับอนาคตที่พึงปรารถนามากกว่าเดิม (Neustadt and May, 1986: 232-240 252-256) การคิดเกี่ยวกับเวลาเป็นกระบวนการเชิงหลักการที่ช่วยลดความไม่แน่นอน ความสับสนซับซ้อน และความคลุมเครือ

3) *ความสามารถทางการคิดทางยุทธศาสตร์อื่น ๆ* ยังคงเสนอความเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่าจะทำการคิดในเรื่องของปัจจัยทางยุทธศาสตร์ และการระบุปัจจัยทางยุทธศาสตร์อย่างไร การคิดเชิงระบบ (Systems thinking) มุ่งเน้นการทำความเข้าใจภาพรวม แต่กระบวนการระบุระบบ การพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างระบบต่างๆ แง่มุมต่างๆ เป็นรายชื่อของระบบต่างๆ เป็นพิเศษตามแต่บทบาท หรือหน้าที่ภายในองค์กรรวม และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ใดๆ ที่นำไปสู่องค์รวม (Reed, 2002: 158-162) การคิดเชิงระบบเป็นการรวบรวมสิ่งต่างๆ เข้าสู่ศูนย์กลาง แทนการที่จะเป็นการวิเคราะห์ (การถามว่าสิ่งต่างๆ มาพร้อมกันได้อย่างไรในฐานะที่นักวางแผนควรจะทำ) การคิดเชิงระบบเป็นการต่อต้านการแยกแยะสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนๆ และกำหนดออกเป็นชิ้นๆ) กระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking processes) นำเสนอวิธีการใหม่ และแตกต่างในการเพ่งมองข้อมูลข่าวสาร และความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล ตัวแสดง และเหตุการณ์ต่างๆ กระบวนการคิดนี้ช่วยให้นักยุทธศาสตร์มองข้อมูลข่าวสารในวิธีการใหม่ และสร้างสรรค์ (Allen, 2007: 47-75)

4) กระบวนการคิดอย่างมีจริยธรรม (Ethical thinking processes) เป็นกระบวนการกดดันให้มีการตรวจสอบปัจจัยทางศีลธรรม (Meinhart: 44) จากแต่ละมุมมอง และกระบวนการ นักยุทธศาสตร์ได้ข้อมูลข่าวสาร และความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยที่กระบวนการต่างๆ เปิดเผยให้เห็นว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ใส่ใจต่อผลประโยชน์ ซึ่งปกติแล้วนักยุทธศาสตร์จะแสวงหาปัจจัยต่างๆ เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ในตนเองของรัฐของเขา ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์อื่นๆ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโลกทางกายภาพ และโอกาสที่มองเห็นเป็นรูปธรรม ด้วยการค้นหาว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญ ที่ต้องได้รับการกำหนด หรือสามารถทำให้เป็นโอกาสเพื่อรองรับผลประโยชน์ของรัฐได้ ด้วยการใช้หลักการในการคิดของเขา ทำการพิจารณาความแตกต่างห้าประการ ซึ่งแนวทางให้นักยุทธศาสตร์ป้องกันจุดบอด และสร้างโอกาสในการเพ่งเล็งในสิ่งต่างๆ อย่างแตกต่างกัน ด้วยการเพิ่มความเป็นไปได้ในการมองว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญ

5) ตัวแบบการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างสามารถช่วยจำแนกแยกแยะว่าอะไรเป็นความสำคัญในข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่อย่างกว้างขวาง และดังนั้น จะนำไปสู่การพิสูจน์ทราบปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ โครงสร้างง่ายๆ โครงสร้างหนึ่งที่น่ามาใช้ในการเพ่งมองข้อมูลข่าวสารจากมุมมองขององค์ประกอบพลังอำนาจแห่งชาติ ข้อเท็จจริง หรือแนวโน้มซึ่งบ่งชี้ หรือส่งผลกระทบต่อความสมดุล และความสัมพันธ์ในพลังอำนาจเป็นปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่มีศักยภาพ ดังนั้น การเพ่งเล็งการกำหนดลักษณะเฉพาะของพลังอำนาจเกี่ยวกับลักษณะในทางธรรมชาติ และทางสังคมของตัวแสดงอันหลากหลายที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลั่นกรองให้กับการแบ่งประเภทให้ครอบคลุมปริมาณข้อมูลข่าวสารจำนวนมากเพื่อบ่งชี้ให้เห็นว่าอะไรคือความสำคัญ องค์ประกอบของพลังอำนาจเป็นไปตามรายละเอียดต่อไปนี้

Natural Determinants

Geography
Population
Natural Resources

Social Determinants

Economic
Military
Political
Socio-Psychological

ภาพที่ 5.6 องค์ประกอบของพลังอำนาจ

ที่มา: Military Strategy: Theory and Application Carlisle Barracks PA: U.S. Army War College 1989

นอกจากนี้องค์ประกอบของพลังอำนาจดังที่เพิ่งเล็งในลักษณะที่เฉพาะทางธรรมชาติ และทางสังคมของตัวแสดงตามภาพข้างต้น ตัวแสดงอาจมีลักษณะเด่นในทางสังคมอย่างชัดเจน เช่น ในลักษณะของความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ดังเช่น สวิสเซอร์แลนด์ ที่ดำรงความเป็นกลางอย่างต่อเนื่อง พลังของกลุ่ม ในการสร้างแรงขับเคลื่อนเพื่อผลการเจรจาต่อรองด้านต่างๆ ความเชื่อมโยงกับศาสนา ความเชื่อ ตลอดจน บุญบารมี หรือแม้แต่เสน่ห์ของตัวบุคคลที่เป็นผู้นำเองอีกด้วย รวมทั้ง ลักษณะเด่นทางด้านสังคมจิตวิทยายังเชื่อมโยงกับ แกมมุมทางจริยธรรม กระบวนการ วิธีการ ตลอดจนประสบการณ์ของผู้นำประเทศ ภาษา วัฒนธรรม ของชาติที่สามารถเสริมสร้างเอกลักษณ์ในความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับจนเป็นพลังในการสร้างอิทธิพลต่อตัวแสดงอื่นๆ การใช้ภาษา และวัฒนธรรม เป็นพลังอำนาจทางสังคมจิตวิทยา ในลักษณะของพลังอำนาจอ่อน (Soft Power) ที่สามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้คนทั่วไปทั้งในชาติของตน และต่างชาติ ให้มีความนิยมชมชอบ ในชาติของตน จนบางครั้ง ยินยอมรับเอาภาษา และวัฒนธรรมดังกล่าวมาเป็นแบบอย่าง หรือวิถีทางดำเนินชีวิต การดำเนินการทางเศรษฐกิจ หรือแม้แต่แนวคิดทางการเมือง บางครั้ง การเผยแพร่ ภาษา วัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ทางสังคมจิตวิทยาของชาติใดชาติหนึ่ง มักกระทำในรูปแบบของ อาหาร แฟชั่น การบันเทิง การส่งเสริมการท่องเที่ยว การสอนภาษา การใช้ภาษา เป็นต้น ตัวอย่างของการส่งออกทาง ภาษา และวัฒนธรรม ที่เรารู้จักกันดี เช่น จีน ฝรั่งเศส และในปัจจุบัน คือ เกาหลี เป็นแบบอย่างของการใช้พลังอำนาจทางสังคมจิตวิทยา อย่างเห็นได้ชัด

เนื่องจากงานต่างๆ ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลั่นกรองมีความสัมพันธ์ไม่เป็นที่แน่นอน และพึ่งพาอาศัยระหว่างกันท่ามกลางผลประโยชน์ ด้วยเหตุที่ พลังอำนาจและยุทธศาสตร์เป็นข้อพิจารณาทางด้านหลักการ และพลังอำนาจมีลักษณะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตลอดจนมีบริบทเนื้อหา การตรวจสอบ และการวางน้ำหนักในข้อมูลข่าวสารเป็นไปตาม

พลังอำนาจที่ปรากฏซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัย และข้อเสนอแนะต่าง (Jablonsky, 2006: 127-142.) นักยุทธศาสตร์จึงพิจารณาลักษณะนี้จากมุมมองหลายด้านของตนเอง ฝ่ายตรงข้าม ผู้อื่น ลักษณะทางกายภาพของโลก และโอกาส

เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์มีลักษณะเป็น ระบบของระบบ และเกี่ยวข้องกับผู้คน หรือตัวแสดงต่างๆ ตลอดจนอัตลักษณ์ของมนุษย์ โครงสร้าง ที่ได้แสดงไว้ต่อไปนี้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิสัมพันธ์ ดังนั้นการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างตัวแสดงจึงเป็นวิธีการอื่นๆ ในการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารเพื่อมองว่า สิ่งใดเป็นความสำคัญที่แท้จริงในลักษณะที่เพิ่งเล็งต่อผลประโยชน์เฉพาะ บุคลิกส่วนตัว และความสามารถทางสติปัญญาโดยรวมเป็นสิ่งสำคัญในการแสวงหาผลประโยชน์ต่างๆ ณ ที่นี้เอง นักยุทธศาสตร์ถามคำถามอย่างกว้างขวางอย่างเช่น ใครที่ได้รับผลกระทบจากผลประโยชน์นี้ และอย่างไร ใครอื่นใดที่แบ่งปัน หรือต่อต้านผลประโยชน์นี้ และทำไม ; รวมทั้งอะไรส่งอิทธิพลต่อการปฏิบัติของผู้คนในลักษณะที่เพิ่งเล็งต่อผลประโยชน์ และทำไม? การตอบคำถามต่อปัญหาต่างๆ แสดงให้เห็นปัจจัยต่างๆ ที่ต้องได้รับการพิจารณา

Actor Structures

Individual	Movements
Leadership	States
Groups	International Business Organizations
Organizations	Private Organizations
Institutions	International Governmental Organizations
Interagency/Bureaucracy	Society/Culture

ภาพที่ 5.7 ปัจจัยพิจารณาสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

ที่มา: Military Strategy: Theory and Application Carlisle Barracks PA: U.S. Army War College 1989.

เนื่องจากปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ ไปจนถึงผลประโยชน์ต่างๆ คือ การปฏิสัมพันธ์ ดังนั้น มิติของการปฏิสัมพันธ์ในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ คือ ตัวกรองข้อมูลข่าวสารสำคัญ นักยุทธศาสตร์ใช้มิติเป็นเสมือนเลนส์ส่องทางที่มุ่งต่อการให้ความใส่ใจต่อ อะไรก็ตามที่มีความสำคัญท่ามกลางปริมาณข้อมูลข่าวสารที่มากมายมหาศาล มิติเหล่านี้ล้วนแสดงขอบเขตทั้งยิ่งใหญ่ หรือเล็กน้อยได้ในทุกเวลา Colin S. Gray ระบุมิติทางยุทธศาสตร์บางอย่าง (Gray, 1999: 23-44) ดังที่ได้แสดงไว้ต่อไป (แต่อาจจะมีจำนวนมากกว่านี้) นักยุทธศาสตร์ต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่ได้รับมาจากการวิเคราะห์ด้วยการใช้มิติเหล่านี้ทั้งในทางส่วนตัว และโดยองค์รวม

ซึ่งแต่ละอันแตกต่างกัน แต่ในเวลาเดียวกันอยู่ในบริบทของกัน และกัน เนื่องจากมิติที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะได้แสดงบทบาทอันใหญ่หลวง หรือมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ณ เวลาเฉพาะในประวัติศาสตร์ นักยุทธศาสตร์ต้องปรับให้ความเป็นไปได้นี้ เข้ากับข้อเท็จจริงซึ่งไม่มีมิติใดๆ สามารถละทิ้งได้ในห้วงเวลานั้น ดังนั้นมิติของแนวทางยุทธศาสตร์คือระเบียบวิธีการซึ่งมีเหตุมีผลสำหรับระบุว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่มุ่งต่อผลประโยชน์เพราะว่ามันอำนวยความสะดวก “สิ่งใดเป็นความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นี้ในมิตินี้ และมันมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทั้งหมดอย่างไร?”

Dimensions of Strategy²⁵

People	Strategic Theory and Doctrine
Society	Technology
Culture	Operations
Politics	Command
Ethics	Geography
Economics and Logistics	Friction/chance/uncertainty
Organization	Adversary
Administration	Time
Information and Intelligence	

ภาพที่ 5.8 มิติของทิศทางของยุทธศาสตร์

ที่มา: Military Strategy: Theory and Application Carlisle Barracks PA: U.S. Army War College 1989.

ขอบเขตที่แตกต่างกันของยุทธศาสตร์อาจจะเสนอแนะการกำเนิดร่างอื่นๆ สำหรับการหยั่งรู้ว่าอะไรเป็นความสำคัญในความกว้างใหญ่ของข้อมูลข่าวสารที่มีให้กับนักยุทธศาสตร์ เมื่อไม่นึกถึงอะไร กระบวนการประเมินเหมือนกัน จากการประเมินของนักยุทธศาสตร์ และการรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างๆ เข้าด้วยกัน นักยุทธศาสตร์กำหนดปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบไปด้วยข้อเท็จจริง ประเด็น สมมติฐาน สิ่งที่เขาเชื่อว่าเป็นจริง ภัยคุกคาม และโอกาสต่างๆ ซึ่ง**กระทำ หรือมีปฏิกริยาต่อกันแล้วส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์** ปัจจัยเหล่านี้ได้ถูกร่างเป็นข้อความในรูปข้อเท็จจริงง่ายๆ ในลักษณะที่ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนว่าพวกมันส่งผลกระทบต่ออย่างไร และพวกมันช่วย หรือขัดขวางผลประโยชน์ของรัฐอย่างไร จากความเข้าใจอันกว้างขวาง และรายการปัจจัยต่างๆ อันกว้างขวางนี้ นักยุทธศาสตร์จะทำการพัฒนารายการปัจจัย

ทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญโดยการสอบถามปัญหาต่างๆ ได้ใหม่ สิ่งใดที่เป็นไปได้ว่าจะสามารถหักเหหรือขัดขวางความเข้าใจในเรื่องของผลประโยชน์ได้? สิ่งใดจะสนับสนุน หรือสร้างอิทธิพลต่อการเข้าใจผลประโยชน์ได้ดีที่สุด? การเปลี่ยนแปลงในข้อเท็จจริง หรือสมมติฐานใดที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความเข้าใจในเรื่องของผลประโยชน์ และเป็นอย่างไร? บทบาทใดที่มีโอกาสแสดงให้เห็น (มีโอกาสดังกว้างขวางหรือไม่? ปัญหาเหล่านี้นำไปสู่การเลือกปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์) ปัจจัยต่างๆ ที่ยุทธศาสตร์ต้องการนำมารวมเข้าไว้ หรือนักยุทธศาสตร์คิดว่าไว้ว่าเป็นการจัดการคุณภาพสำคัญไปสู่การตามหาผลประโยชน์อย่างสัมฤทธิ์ผล

2.3.4 การกำหนดยุทธศาสตร์

ณ บัดนี้นักยุทธศาสตร์ถูกกำหนดให้ทำการคิดวิธีการในการกำหนดยุทธศาสตร์เป็นการเฉพาะ ด้วยการใช้กรอบการประเมินทางยุทธศาสตร์ นักยุทธศาสตร์นำความสามารถทางการคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ และตัวแบบอื่นๆ มาทำให้ผลประโยชน์ และระดับของความเข้มข้นมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และทำการเลือกสรรปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องสำหรับทำความเข้าใจในเรื่องของผลประโยชน์ต่างๆ จากข้อมูลข่าวสารที่มีมากมายจนเกินไป และทำการปรับปรุงแก้ไขรายการปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่มากมายให้กลายเป็นปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่เพ่งเล็งอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับเป็นพื้นฐานทางยุทธศาสตร์ อย่างไรก็ตามกรอบการประเมินทางยุทธศาสตร์ได้ทำในสิ่งนี้มากกว่า มันฝังอยู่ในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ทำให้ นักยุทธศาสตร์มองเห็นจากมุมมองของผลประโยชน์เฉพาะแห่งชาติ พร้อมกับได้ระบุว่าสิ่งใด คือ สิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เหล่านั้น และบังคับให้นักยุทธศาสตร์ทำการแบ่งแยกระหว่างข้อเท็จจริง กับสมมติฐาน และกระตุ้นเตือนผลที่ตามมาของการเปลี่ยนแปลงให้กับนักยุทธศาสตร์ ดังนั้นกรอบงานที่มุ่งเน้นกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์จะเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ และเสนอแนะว่าความอ่อนตัวตรงที่ใดเป็นความจำเป็น และยุทธศาสตร์จะได้รับการปรับปรุงอย่างไร ต่อจากนั้นไปมันก่อให้เกิดตัวชี้วัดสำหรับประเด็นอนาคต ที่เป็นไปได้ และนักยุทธศาสตร์มีการเตรียมไว้สำหรับการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกรอบของยุทธศาสตร์

2.3.5 การกำหนดยุทธศาสตร์: มุมมองโดยทั่วไป

ไม่มีชาติใด ๆ ในโลกที่มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยาวนานในสภาพแวดล้อมแห่งการชิงดีชิงเด่น และแข่งขันอย่างสูงได้โดยปราศจากกลวิธีที่เหมาะสมในการสนับสนุน และปกป้องผลประโยชน์อันเป็นรากฐาน และต้องการความเร่งด่วนในการดำเนินการ ตอบสนองต่อมวลมนุษยชาติในการเป็นคำถามที่สอดคล้องกับความหมายแห่งจุดมุ่งหมาย (ends) กับมาตรการที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือ (means) ขณะเดียวกับการพยายามลดความเสี่ยง (Risks) ที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นวลีต่อไปนี้ที่ว่า

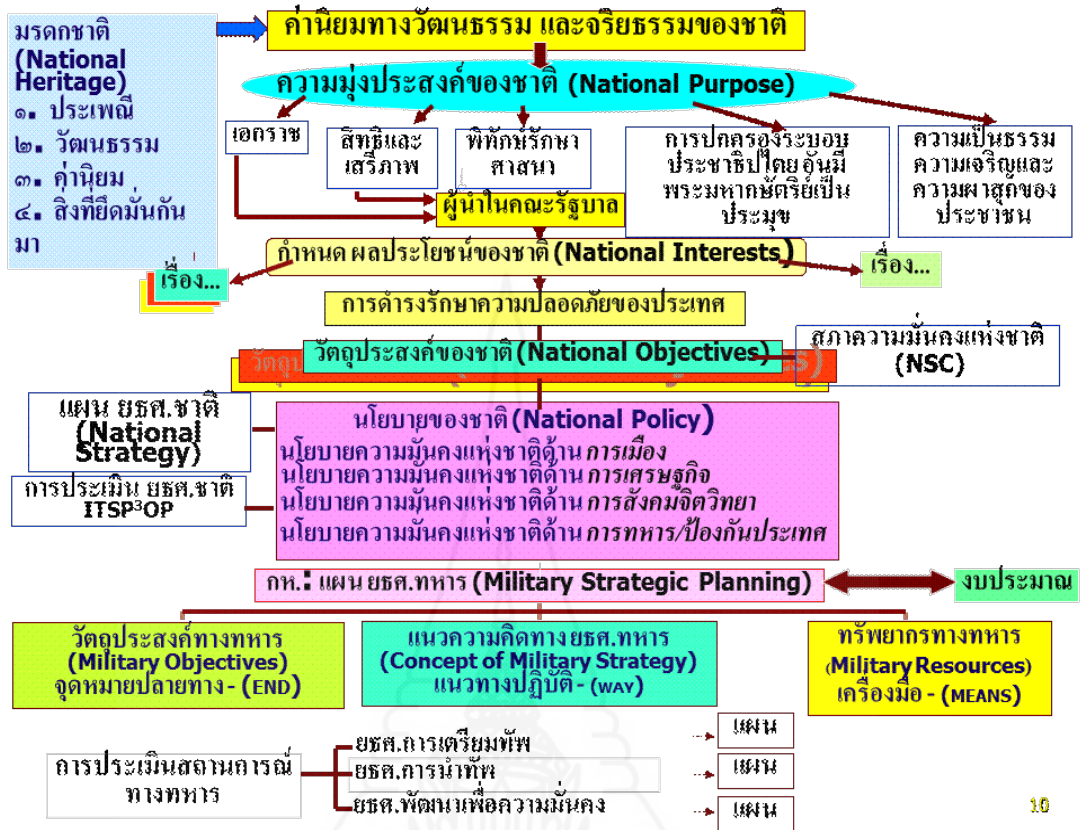
- 1) “อะไร”และ“ทำไม” จะต้องสอดคล้องกับการรับรู้ถึงความต้องการ (ends)
- 2) “อย่างไร” เมื่อไร และที่ไหน” ซึ่งให้เห็นทางเลือกในการปฏิบัติ (Ways)
- 3) “ใคร” เกี่ยวข้องกับกำลังอำนาจ และทรัพยากรที่มีอยู่และนำไปใช้ได้ (means)

ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน ในเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ ประชากร สังคม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ที่เปลี่ยนไปทำให้เกิดความท้าทายอย่างไม่เคยปรากฏมาแต่ก่อน จึงปรากฏความต้องการที่จำเป็นต่อการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการป้องปรามการสู้รบในสงคราม และแนวความคิดในการยุติความขัดแย้งใด ๆ ก็ตามที่จะนำมาสู่การทำสงครามของมนุษยชาติ ดังที่เห็นเด่นชัดในช่วงปี 1945 เดือนสิงหาคมที่เป็นจุดเริ่มต้นของการใช้อาวุธนิวเคลียร์ นักวางแผน และจัดทำนโยบายทางการเมือง-การทหาร (Politico-military) และนักยุทธศาสตร์มีความสับสนจากร่องรอยของปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหารที่จะบังเกิดขึ้นในอวกาศ ในทางพื้นดินขนาดย่อย ทางทะเล และในอากาศเป็นอย่างมาก รัฐใหม่ ๆ ที่เป็นเหมือนรัฐอันทพาล (Rogue states) และกลุ่มติดอาวุธที่ไม่ได้มีสภาพความเป็นรัฐที่น่าอาวุธชีวภาพ และอาวุธในการทำสงครามแห่งโลกคอมพิวเตอร์ (Cybernetic Warfare Weapons) ที่กำลังเริ่มต้นขยายแถบความเข้มข้นของความขัดแย้งออกไปให้ไกลมากยิ่งขึ้น จากที่เคยเป็นมาในอดีต จึงเป็นความจำเป็นแก่นักยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่มีความมุ่งมั่นในการแข่งขันจะต้องพบกับการแข่งขันเป็นทวีคูณ ถ้าทิศทางนั้นมุ่งตรงไปยังความซับซ้อนซึ่งเป็นแรงกระตุ้นที่ยังคงเป็นไปอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

เพื่อให้ง่ายต่อการจัดลำดับความสำคัญ การแบ่งระดับยุทธศาสตร์เป็นลำดับชั้นความสำคัญจึงเกิดขึ้นจากแนวคิดของนักยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่นักวางแผนยุทธศาสตร์ในระดับ และบริบทต่างๆ ได้รู้บทบาทของตนเองในการวางแผนเพื่อให้ผู้มีอำนาจตกลงใจในขอบเขตของตนสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องตามขอบเขตของตน

2.3.6 การแบ่งระดับของยุทธศาสตร์ (STRATEGIC HIERARCHY)

ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธี มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในเกือบจะทุกกิจกรรมแห่งสนามความพยายามของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเกมการแข่งขันฟุตบอลในสนาม การแข่งขันทางความรัก หรือแม้แต่โจรที่ปล้นธนาคาร นั่นคือสิ่งซึ่ง ชาติต่าง ๆ และพันธมิตรผู้มีผลประโยชน์ร่วมกัน มุ่งสร้าง และยึดถือ การใช้ลำดับของความสลับซับซ้อน โดยกำหนดให้ ยุทธศาสตร์ชาติอยู่ ณ จุดสูงสุด และยุทธวิธีทางการทหารอยู่ ณ ส่วนฐานของโครงสร้าง เนื่องจากยุทธวิธีทางการทหารเปรียบเสมือน ยุทธศาสตร์สำหรับผู้ปฏิบัติงานเฉพาะด้านโดยตรง

ภาพที่ 5.9 ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอันต่อเนื่องของยุทธศาสตร์ (ผู้เขียน)

1) ยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategies)

ยุทธศาสตร์ชาติตามความหมายเป็นการใช้พลังอำนาจของชาติเพื่อดำรงไว้ซึ่ง “วัตถุประสงค์แห่งชาติ” (National objectives) และรวมไปถึงการใช้พลังอำนาจเพื่อมุ่งไปสู่ “ผลประโยชน์แห่งชาติ” (National Interests) ตามลำดับความเร่งด่วน และ “นโยบายของชาติ” ในอดีต มักเรียกกันว่า “ยุทธศาสตร์ใหญ่” หรือ “มหายุทธศาสตร์” (Grand Strategy)

ปฏิสัมพันธ์ง่าย ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติคือ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาล (ฝ่ายการเมือง) เป็นผู้พัฒนา และผู้นำของประเทศเป็นผู้อนุมัติและออกแบบแผนการต่าง ๆ เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์แห่งชาติ (national objections) ข้อพิจารณาสำคัญ ๆ นั้น รวมถึงหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่น การเกษตรกรรม กำลังของกองทัพ การเงิน การปฏิบัติต่าง ๆ ของรัฐ สุขอนามัย นิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม การศึกษา พลังงาน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กระบวนการยุติธรรม แรงงาน และสวัสดิการสังคม ตลอดจนการคมนาคมขนส่ง แผนนโยบาย

แต่ละประเด็นมุ่งยึดถือจุดประสงค์หลักของชาติ วิธีชีวิต ศีลธรรมจรรยา กฎหมาย และค่านิยมเป็น มูลบทแห่งการยอมรับ ดังเห็นได้จากความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอันต่อเนื่องของยุทธศาสตร์

2) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ (Motional Security Strategies)

ผู้เชี่ยวชาญทางการเมือง การทหาร (Politico-military) ณ ระดับสูงสุด เป็นผู้พัฒนาและผู้นำสูงสุดของรัฐเป็นผู้อนุมัติยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาตินั้นในบางประเทศ กำหนดเป็น มหายุทธศาสตร์ (grand Strategies) ซึ่งจะประกอบด้วยแผนการต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาใช้อย่าง เหมาะสม ด้วยการใช้พลังอำนาจแห่งชาติในด้านต่างๆ เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคง แห่งชาติ (national security Objective) ตั้งแต่ช่วงเวลาของความสงบสุข ตลอดจนถึง ยามสงคราม ถึงแม้ว่าจะมีการคุกคามต่าง ๆ นานา จากทั้งภายในและภายนอกประเทศ ยุทธศาสตร์ความมั่นคง แห่งชาติจะใช้เครื่องมือ หรือมาตรการทั้ง การเมือง การปกครอง การทูต เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา ทรัพยากร เครื่องข่ายในโลกคอมพิวเตอร์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการดำเนินการทางด้านอื่น ๆ รวมถึงความมั่นคงของมนุษย์ จนถึงการใช้กำลังติดอาวุธซึ่งมีความเป็นไปได้ที่อาจจะเป็นประโยชน์ สูงสุด หรือต่ำสุดก็ได้

3) ยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ (National Military Strategies)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (ปัจจุบันต้องยอมรับอาจจะเป็นพล เรือ่น) พร้อมด้วยคณะนายทหารชั้นนายพลระดับสูง พัฒนายุทธศาสตร์ในการใช้กำลังเหล่าทัพเพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์ทางการทหารของชาติ (National military Objectives) ในด้านการรักษา ความสงบภายในประเทศ การป้องกันการรุกรานจากภายนอกประเทศ ส่งเสริม ช่วยเหลือความ มั่นคงในด้านอื่น (ความมั่นคงทางด้านบุคลากร ทรัพยากร และการพัฒนาของประเทศ) และได้รับ แนวทางจากการอนุมัติโดยผู้นำสูงสุดของประเทศตามมาในภายหลัง กระบวนการที่นำมาใช้ร่วม ทั้งสองอย่างมีจุดเด่นเฉพาะตัวในแต่ละด้าน แต่มีความสัมพันธ์ภายในในลักษณะเชิงระนาบ ส่วน หนึ่งเป็นแนวนามธรรม อีกส่วนหนึ่งเป็นรูปธรรม ดังเห็นได้จาก บรรพบุรุษเป็นปุถุชนที่เป็น นักปรัชญาเชิงยุทธศาสตร์ไปจนถึงนักยุทธศาสตร์เชิงทฤษฎี แต่ต่อมาเป็นผู้จัดทำนโยบาย และ นักวางแผนผู้ประเมินสถานการณ์ ซึ่งนำหนักทางเลือกหรือหนทางปฏิบัติ และให้ข้อเสนอแนะ ในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ

ผู้นำของประเทศแต่งตั้ง และอำนวยการกิจกรรมในส่วนรัฐมนตรี ต่างประเทศและบรรดาสถานทูต ผู้ซึ่งกระตุ้นวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ภายในกรอบภูมิภาค ภายนอกประเทศที่กำหนดให้การสอดแนมจากการทูตลับเฉพาะเป็นการใช้เครื่องมือ ทั้งมวลเพื่อส่งเสริมต่อผลประโยชน์ของชาติ รวมทั้งการสนับสนุนเพื่อนบ้าน สร้างอิทธิพลตาม ที่ต้องการให้กับกลุ่มที่เป็นกลาง และตัดรากฐานถอนโคนแก่ฝ่ายศัตรูที่รับรู้ และเห็นได้ทางการทูต

บ่อยครั้งเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทางเศรษฐกิจ หรือการกีดกันปกติแล้วเป็นการดำเนินการบังหน้า ผลผลิตขั้นต้นที่เป็นพื้นฐานประกอบไปด้วย สนธิสัญญา และการดำเนินการระหว่างประเทศใน ลักษณะอื่น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นการที่ชัดเจน มีเสถียร ทั้งในระยะสั้นระยะกลาง หรือระยะยาว

4) ยุทธศาสตร์ทหารในยุทธบริเวณ (Theater Military Strategies)

รัฐมนตรีกลาโหม และผู้บัญชาการทหารในภูมิภาค ร่วมกับผู้แทนทาง ความร่วมมือต่าง ๆ จะพัฒนายุทธศาสตร์ทหารในยุทธบริเวณ (Theater military Strategies) ในบางครั้ง เรียกกันว่า “มหายุทธวิธี” (grand tactics) เพื่อบรรลุถึงความสำเร็จในภารกิจทางทหาร ซึ่งอยู่ภายใต้ วัตถุประสงค์ในเชิงภูมิภาค ท่ามกลางแนวความคิดในการใช้อาวุธเข้าทำการรบ หรือภายใต้การใช้ เงื่อนไขสภาวะการณ์อื่น ๆ นอกเหนือจากการสงคราม ยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ทหาร ในยุทธบริเวณ มีความคล้ายคลึงกันมากในกรณีของประเทศที่ไม่ได้ใช้กำลังทหารในการปฏิบัติ นอกเหนือเขตแดนของตนเอง (แทบจะกล่าวได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์อันหนึ่งอันเดียวกัน)

3. กระบวนการวางแผนทางยุทธศาสตร์ (STRATEGIC PROCESSES)

อาจจะไม่มีความจำเป็นใด ๆ เลยสำหรับเรื่องของยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีไม่ว่ากรณีใด ๆ หากว่าผลประโยชน์ของชาติส่วนเป็นที่น่าพึงพอใจได้ด้วยตัวเอง ซึ่งไม่ค่อยจะเป็นเช่นนั้นซักเท่าไร การจัดทำนโยบาย และการวางแผน จึงควรจะมีกระบวนการขั้นเลิศที่ประกอบด้วยหกขั้นตอนด้วยกัน ซึ่งส่วนมากนี้ไม่ได้ใช้เฉพาะทางทหารเท่านั้น

- 1) ขั้นที่ 1 ระบุผลประโยชน์ของชาติ
- 2) ขั้นที่ 2 ประเมินค่าภัยคุกคาม
- 3) ขั้นที่ 3 พง์เล็งวัตถุประสงค์ทางการเมือง – การทหาร การบรรลุถึงสิ่งใด ๆ ก็ตามที่ ช่วยรักษาผลประโยชน์ แม้ว่าจะเต็มไปด้วยอุปสรรค
- 4) ขั้นที่ 4 การวางแผนการยุทธศาสตร์ตามต้องการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งหลายที่สอดคล้องกับแนวนโยบายที่กำหนด
- 5) ขั้นที่ 5 การจัดสรรทรัพยากรให้ครอบคลุมความต้องการ โดยไม่ก่อให้เกิดการ เสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้
- 6) ขั้นที่ 6 ต้องทำให้แน่ใจว่าได้อำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอในการสนับสนุน ความคิดต่าง ๆ ได้ตามต้องการ และถ้าไม่เป็นเช่นนั้นต้องระบุทางเลือก

ยุทธศาสตร์แผนนี้ไว้ในลำดับขั้นที่ดำเนินการดังนี้ ขั้นที่ 1-3 (จุดมุ่งหมาย และ ภัยคุกคามต่อสิ่งเหล่านั้น) ขั้นที่ 4 (วิธีการ: ways) ควรมาก่อน ขั้นที่ 5 (เครื่องมือ: means) เป็นสิ่งที่

3.1 ขั้นที่ 1 การระบุผลประโยชน์ของชาติ (Specify National Interest)

จุดประสงค์ของชาติเป็นตัวทำนายต่อผลประโยชน์เฉพาะ (Specific interests) ด้วยความสำคัญในตัวมันคล้าย ๆ กับการขีดเส้นใต้อย่างชัดเจนในการให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ แผนการ โครงการ และการปฏิบัติการต่าง ๆ ผลประโยชน์แห่งชาติด้านความมั่นคง ซึ่งให้ความสำคัญอย่างสูงในการเน้นหนักเรื่องของความต้อการ และความจำเป็นต่าง ๆ เช่น การขยายอำนาจทางการศาลของรัฐ ฐานะการดำรงอยู่ของรัฐ หรือการรักษาความเป็นอิสระของรัฐ ตลอดจนวิถีชีวิตตาม วัฒนธรรม คุณธรรม อย่างบริสุทธิ์ใจในขอบเขตที่พึงาม รวมถึงการเป็นสถาบันพื้นฐาน และการได้รับเกียรติของรัฐอย่างไม่เสื่อมคลาย

3.2 ขั้นที่ 2 ประเมินค่าภัยคุกคาม (Appraise Opposition)

การวางแผนยุทธศาสตร์ต้องการความถูกต้อง ที่ียงตรง ทางด้านการข่าวกรองอย่างทันต่อเหตุการณ์ อันตรายทางธรรมชาติและความรุนแรงของภัยคุกคามที่ปรากฏ เพื่อตัดสินใจว่าภัยคุกคามอะไร สิ่งใดก็ตามควรจะได้รับสนองตอบด้วยการกระทำ ตามลำดับความสำคัญ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงอันเป็นผลประโยชน์ของชาติ ที่ได้รับผลกระทบจากภัยคุกคามในปัจจุบัน และภัยคุกคามที่จะเกิดในอนาคต (Present and Projected that) ทั้งภายนอกและภายในประเทศ

กลุ่มงานทางด้านการข่าวกรองทำการประมาณการขีดความสามารถ (Capabilities) ของภัยคุกคามเป็นประการแรก (อะไรที่ฝ่ายคุกคามสามารถทำได้หรือที่มีความโน้มเอียงไปตามนั้น) ต่อจากนั้นยังรู้ด้วยการคาดการณ์ถึงความตั้งใจ (intentions) (อะไรคือหนทางปฏิบัติของภัยคุกคามที่เป็นไปได้และดูเหมือนว่าจะถูกเลือกใช้) ทำการประเมิน (Assessment) ว่ามีแนวโน้มเป็นไปในลักษณะอย่างไรในเชิงเปรียบเทียบระหว่างสถานการณ์ฝ่ายเรากับฝ่ายคุกคาม ภายหลังจากนั้นจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ระดับสูงทางการเมือง-การทหาร รับรู้ได้ถึงภัยคุกคามต่าง ๆ ที่ควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ จุดเริ่มต้นของข้อผิดพลาดนั้นปกติจะเบาบางในทุกขั้นตอน เนื่องจากในบางชิ้นส่วนของปริศนาแต่ละตัวยังไม่กระจ่างชัดเป็นอย่างมาก ขณะที่ส่วนอื่น ๆ ก็ขาดหายไป นักจัดทำนโยบายและนักยุทธศาสตร์ต้องทำงานด้วยโครงสร้างองค์ประกอบสำคัญแห่งความเป็นจริง ซึ่งจะช่วยให้เติมเต็มช่องว่างได้ดีที่สุด และที่เลวร้ายที่สุด ช่องว่างทั้งหลายนั้น รอบ ๆ มันเป็นข่าวกรอง ที่ได้รับการวิเคราะห์ด้วยการถักทอชิ้นส่วนความจริงเล็ก ๆ น้อย ๆ ขึ้นมา

3.3 ขั้นที่ 3 พิสูจน์ทราบวัตถุประสงค์สำคัญ (Identify key Objective)

ผู้ที่ทำหน้าที่ในการตกลงใจทางด้านความมั่นคงของชาติ เป็นผู้ซึ่ง ต้องรู้ว่าความจำเป็นอะไรที่ได้ทำลงไป สามารถวางแผนการที่จะกระทำมันอย่างมีเหตุผลได้อย่างไร การจัดลำดับ วัตถุประสงค์ออกไปตามระยะเวลา เป็นช่วงระยะสั้น-ปานกลาง-ยาว อาจเป็นช่วงเพียงสัปดาห์ถึงสองสามสัปดาห์ไปจนถึงช่วงเวลาเป็น 10 ปี หรือมากกว่าหากมันไม่สามารถเล็งได้

เป้าหมาย หรือจุดหมาย หรือจุดประสงค์ (Goal) ซึ่งมุ่งเน้นต่อจุดกดดันที่สำคัญที่สุด นั้นเรียกกันว่า “จุดศูนย์กลางยุทธศาสตร์: Strategic Centers of gravity” ถือเป็นสิ่งที่นิยมกำหนดเป็นเป้าหมาย (aim) ซึ่งขาดการมุ่งประเด็น (focus) อย่างชัดเจน แผลมคม ตรงกันข้าม จุดประสงค์ที่โดดเด่นสำคัญยิ่งของสหรัฐตลอดสงครามกลางเมืองเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับการกำหนดเป้าหมาย แต่อดีตเป็นต้นมาจึงนิยมจัดทำลำดับขั้นขึ้นเป็นขั้นเป็นตอนตามลำดับความเร่งด่วน ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นไม่มีที่สิ้นสุดสำหรับการวางแผนทางยุทธศาสตร์

3.4 ขั้นที่ 4 การพัฒนายุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบ

การพัฒนายุทธศาสตร์ เป็นศิลป์ (Art) และศาสตร์ (Science) ในเรื่องของทางเลือก (Option) การเลือกซึ่งคิดว่าเหมาะสมโดยผู้นำท่านหนึ่ง หรือโดยชาติใดชาติหนึ่งอาจจะมีข้อบกพร่องผิดพลาดได้ภายใต้เงื่อนไขและสถานการณ์ที่ต่างกันไป ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ภายในแผนนโยบายที่กำหนดนี้เอง เป็นเหตุผลให้เลือก หรือหยิบ ทฤษฎี และแนวความคิดต่างๆ ที่พวกเขาเชื่อว่าน่าจะดีที่สุดในการนำไปใช้ และในการนำพลังอำนาจของชาติ (National Power) ไปใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้ฝึกฝนวิชาการต่างๆ ในทางยุทธศาสตร์ที่ประสบผลสำเร็จจะตัดแต่งทุกๆ แผนการเพื่อให้เกิดความต้องกันอย่างจำเพาะเจาะจง สำหรับยุทธศาสตร์ต่างๆ ไม่สามารถที่จะถ่ายโอนเปลี่ยนไปจากคาบเวลาหนึ่งไปยังช่วงคาบเวลาอื่นๆ ได้โดยปราศจากความเข้าใจอย่างซาบซึ้งโดยแม่นยำ ในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นกลางคัน

สมมุติฐาน ซึ่งได้รับการอนุমানว่าจะเป็นจริงในสิ่งที่พิสูจน์แล้วว่าขาดหายไป ในช่วงขณะนั้นซึ่งมันจะช่วยเติมเต็มในช่องว่างทางความคิดอันเกิดจากข้อมูลข่าวสารขาดหายไป เมื่อไม่สามารถหาความจริงได้ นักคิดใช้ความพยายามที่จะใช้สมมุติฐานที่กำหนดขึ้น เพื่อจัดปัญหาออกไป ขณะที่พวกมองโลกในแง่ร้ายเป็นต้นเหตุทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการต่าง ๆ เพิ่มสูงขึ้นอย่างฉับพลัน นักวางแผน และนักจัดทำนโยบายที่ได้รับการศึกษามาอย่างดี จะพยายามหลีกเลี่ยงแนวทางที่เป็นความขัดแย้งเหล่านั้นในการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ การกำหนดสมมุติฐานอย่างมีสติรอบคอบ และควบคุมมันไว้เพื่อการพินิจพิจารณาอย่างมั่นคง ดังนั้น การคาดเดาต่างๆ จะสอดคล้องกับความจริงอย่างใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้นเท่าที่เป็นไปได้เมื่อปฏิบัติการต่างๆ เริ่มขึ้น

3.5 ขั้นที่ 5 การแบ่งสรรทรัพยากร (การจัดสรรทรัพยากร: Allocate Resources)

นักยุทธศาสตร์ ทางด้านความมั่นคง และทางการทหาร ร่วมมือร่วมใจกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสนับสนุนในการส่งกำลังบำรุงและการงบประมาณ ทำการเปรียบเทียบความต้องการทรัพยากรกับขีดความสามารถต่างๆ ในปัจจุบัน และที่วางโครงการเอาไว้ในอนาคต เพื่อยืนยันหรือปฏิเสธความเป็นไปได้ของแผนการทางยุทธศาสตร์ และในทางยุทธวิธี การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างผลลัพธ์สุดท้ายหรือจุดหมาย (ends) กับเครื่องมือ (means) เป็นสิ่ง

มองเห็นได้ไม่ชัดเจนนักด้วยเหตุผลอันเนื่องมาจาก ต้นทุนค่าใช้จ่าย ความเสี่ยง (Risks) และสิ่งอื่นๆ ที่ประเมินค่าไม่ได้ปกคลุมเหมือนเมฆหมอกอยู่เหนือประเด็นต่างๆอันสำคัญยิ่ง ต้นทุนทางด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ทหารใดๆก็ตามนั้นดูเหมือนจะง่ายต่อการคำนวณ เปรียบเทียบกับ ต้นทุนทางด้านการเมือง จิตวิทยา และทางด้านโอกาสซึ่งอาจจะมีค่าสำคัญพอๆ กัน หรือมากกว่า

3.6 ขั้นที่ 6 การผสมผสาน (Reconciliations)

ขั้นที่ 5 นั้นเป็นการยุติการพัฒนายุทธศาสตร์ และเน้นย้ำในความต้องการในเรื่องของกำลังถ้าความปรารถนา และประโยชน์ดูเหมือนว่าจะหยุดอยู่กับที่ ขั้นที่ 6 นั้นเป็นการเสนอทางเลือกในลักษณะเดี่ยวๆหรือในบางสิ่งที่เป็นการผสมผสานถ้าความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้ครอบคลุมรอยแยกระหว่างจุดมุ่งหมาย หรือผลลัพธ์สุดท้าย (ends) และ เครื่องมือ (means)

1) ลดความสูญเสียน (Reduce waste) สาเหตุมาจาก ระบบเป็นประเพณีนิยม (institutional) องค์กร เกี่ยวกับกระบวนการ หรือ ความไร้สมรรถภาพเชิงวัฒนธรรม

2) ย่นย่อ หรือ ละทิ้งวัตถุประสงค์ (Compress or Discard Objectives) ดังที่เหมือนกับสหประชาชาติทำในเกาหลี หลังจากที่ยุทธศาสตร์ “ อาสา “ เข้ามาใกล้เกลี้ยกระดิลกพิพาทของทั้งหมด

3) จัดรูปแบบยุทธศาสตร์ใหม่ (Reshape Strategies) เหมือนกับญี่ปุ่นทำเมื่อต้องเปลี่ยนจาก รุกไปเป็นรับภายหลังจาก กำลังของพันธมิตร เป็นเหมือนคลื่นที่ถาโถมมาเป็นระลอกในมหาสมุทรแปซิฟิก ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2

4) ระดมทรัพยากรให้มากยิ่งขึ้น (Mobilize more Assets) ดังที่ประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดีโรสเวลท์ กระทำในปี 1942 หลังจากญี่ปุ่นโจมตี เพิร์ล ฮาร์เบอร์

5) ลดความไว้วางใจเกี่ยวกับพลังอำนาจทางทหาร (Decrease Reliance on Military Power) ซึ่งสตาลินทำ เมื่อเขาค่อยๆถอยกลับประเทศของยุโรปกลาง อย่างมีเล่ห์เหลี่ยมระหว่างปี 1940 (ทศวรรษ)

6) การหลอกลวง (Bluff) เหมือนฮิตเลอร์ทำในปี 1936 เมื่อเขาก้าวเข้าผนวกเขตไรน์แลนด์ และการทัพ ด้วย กองกำลังติดอาวุธที่เพิ่งก่อตั้ง ซึ่งสนธิสัญญาแวร์ซายส์ได้ห้ามไว้

7) สร้างสิ่งพิศวง (Produce a Miracle) เหมือนกับนักมายากลชาวสหรัฐอเมริกาซึ่งบางสิ่งออกมาจากหมวกในปี 1945 ซึ่งเมื่อเปิดผ้าคลุมออกมามันคือ “เด็กน้อย : Little Boy” และ “ชายอ้วน : Fat Man” ระเบิดปรมาณูชุดแรกของโลก

8) ถอนตัว (withdraw) เนื่องจากเหตุที่เป็นต้นทุนไม่คุ้มค่า เหมือนกับผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจของฝรั่งเศสทำในเวียดนาม (1954) และอัลจีเรีย (1962)

9) ฝึกฝนให้เป็นคนเจ้าเล่ห์ (Practice Self – Delusion) ซึ่งผู้จัดทำข้อตกลงใจในการป้องกันประเทศของสหรัฐ ทำงานเป็นนิตยในยามสงบ เมื่อพวกเขาสมมุติว่า ช่องว่าง (gaps) ระหว่างจุดมุ่งหมายหรือผลลัพธ์สุดท้าย (ends) และเครื่องมือ (means) ไม่ปรากฏ

4. สรุป

อดีตนายกรัฐมนตรี ฝรั่งเศส จอร์จ เกลมงโซ ได้ประกาศอย่างเป็นทางการว่า “สงครามเป็นสิ่งร้ายแรงเกินกว่าจะปล่อยให้เป็นเรื่องของบรรดานายพล (War is much too Serious to Leave to generals) คำประกาศที่ถือว่าเป็นข้อพิสูจน์โดยธรรมชาติอย่างเป็นทางการเป็นผลอาจมีความหมายคือ “ความมั่นคงแห่งชาติเป็นเรื่องหนักหนาสาหัสเกินไปที่จะปล่อยให้เป็นเรื่องของพลเรือนไปเสียทั้งหมด” (National Security is much too serious to leave entirely to civilians) ด้วยเหตุผลที่ว่ากิจการการเมือง การทหาร ล้วนเกี่ยวพันกันอยู่เป็นปกติ “อย่างแยกไม่ออก” ทั้งในยามสงบจนถึงในยามสงคราม

ความมั่นคงในยุทธศาสตร์ เป็นเกม ซึ่งบุคคลใดก็ตามในเครื่องแบบหรือแต่งกายพลเรือนสามารถลงเล่นได้ แต่ผู้ที่เข้าร่วมที่มีพรสวรรค์เท่านั้นจะเป็นผู้พิชิตรางวัล มีหลายๆเกม อยู่ในเกมนั้นๆและทั้งหมดล้วนเกี่ยวพันกัน ทุกๆเกมจะเริ่มเล่นไปพร้อมๆกัน บนกระดานที่เป็นประเทศต่างๆ รวมอยู่ด้วยกันนั่นคือโลกใบนี้ หรือในภูมิภาค ไม่มีข้อจำกัดแก่บรรดาผู้เล่นในแต่ละทีมซึ่งผู้เล่นอาจจะเล่นเดี่ยวหรือจัดเป็นทีมมาก็ได้ แต่ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายใดก็ตามผู้เล่นมักจะไม่ใช่คู่แข่งเท่าใดนัก ไม่มีผู้เล่นทั้งสองฝ่ายสามารถเริ่ม เกมส์ด้วยตัวหมากที่มีทั้งคุณภาพ และปริมาณเท่าเทียมกัน ผู้เล่นทุกคนล้วนกำหนดค่าของตัวหมากของตนแตกต่างกันออกไปเมื่อเปรียบเทียบกับฝ่ายตรงข้าม พันธมิตร และฝ่ายเป็นกลาง กองหมากที่ทับถมกัน มันไม่ได้เป็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในชั่วขณะนั้นแต่มันจะเปลี่ยนมือทันทีทันใดไปในทางอื่นในขณะที่ใครก็ตามที่มีความคิดอย่างเพื่อเจ้าโดยไม่คำนึงถึงการเคารพกฎกติการายาทที่มีซึ่งกัน และกัน ผู้เล่นหมาก คุณค่า และกติกา ล้วนถูกรอบงำ โดยไม่ป่าวประกาศถึงการเปลี่ยนแปลง และ แน่นนอนในบางเกมส์มันไม่มีจุดจบ

ทันทีที่การประเมินยุทธศาสตร์เสร็จสิ้น นักยุทธศาสตร์ใช้ความเข้าใจของเขาในเรื่องของปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ตามที่ต้องการ โดยปราศจากการสร้างสรรค์ผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนาอื่นๆ ปัจจัยเหล่านี้เสนอแนะวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม เสนอแนะ หรือจำกัดแนวความคิด และระบุทรัพยากรที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ทั้งให้ข้อเสนอแนะ และกำหนดข้อจำกัดว่าอะไรคือความเป็นไปได้ ยอมรับได้ และเหมาะสมในการกำหนดยุทธศาสตร์ การประเมินในปัจจัยต่างๆ ยังก่อให้เกิดพื้นฐานสำหรับการพิจารณาความเสี่ยงในยุทธศาสตร์อีกด้วย ด้วยการกำหนด ผลลัพธ์สุดท้าย หรือ

จุดมุ่งหมาย วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสมของเขาในการสร้างความได้เปรียบ และคาดคะเนต่อ ปัจจัยเหล่านี้ นักยุทธศาสตร์ต้องคิดและตั้งคำถามอยู่เสมอ และต้องสร้างผลกระทบทาง ยุทธศาสตร์ที่พึงประสงค์ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องของผลประโยชน์ ปัจจัยใดที่เป็นตัวกระทำ วัตถุประสงค์อะไรที่จัดตั้งเพื่อสร้างผลกระทบทางยุทธศาสตร์ที่พึงปรารถนา แนวความคิดอะไรที่ ใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น โดยปราศจากผลกระทบในทางตรงกันข้าม และทรัพยากรอะไร ที่จะต้องจัดเตรียมไว้เพื่อนำไปจัดทำแนวความคิดสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์จากความรู้ที่ได้รับ ในการประเมินยุทธศาสตร์ เพื่อขยายให้สิ่งนี้ได้ลงมือปฏิบัติอย่างดียิ่ง นักยุทธศาสตร์สร้างสรรค์ ผลกระทบที่ต้องการ และนำยุทธศาสตร์เข้าใกล้กับความเข้าใจในเรื่องของผลประโยชน์มากยิ่งขึ้น

กรอบการประเมินยุทธศาสตร์รองรับต่อหลักการกระบวนการคิดของนักยุทธศาสตร์ และจัดการผลลัพธ์ที่ออกมาของมันอย่างเป็นระบบ เหมือนทฤษฎีทั้งหมด มันให้การศึกษาแต่ไม่ได้ เป็นการบงการจิตใจของมนุษย์ต้องเป็นผู้เลือกเอง หากแต่ด้วยการศึกษา มันนำไปสู่การประเมินที่ เป็นไปได้ดียิ่งกว่า และการพิจารณาอย่างระมัดระวังมากยิ่งขึ้นในเรื่องของอะไรที่ผลประโยชน์ เป็น และปัจจัยที่ได้รับการพิจารณาอย่างสอดคล้องกับพวกมัน ด้วยการจัดระเบียบอย่างเป็น หมวดยิ่ง ทั้งยังอำนวยความสะดวกที่สำคญยิ่ง และการทำความเข้าใจร่วมกันในเรื่องของ ยุทธศาสตร์ได้รับการคาดหวังว่าจะทำหน้าที่อย่างไร จากกรณีดังกล่าว กรอบงานเป็นเครื่องมือ ที่ทรงประสิทธิภาพ แต่ในมโนภาพ หรือ *weltanschauung* ที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นต่อการรักษามุมมอง ที่เหมาะสมต่อเหตุ และผลของยุทธศาสตร์ ตลอดจนเพื่อความเข้าใจว่าเมื่อใด และไม่ว่า จะปรับปรุงหรือไม่ก็กำหนดยุทธศาสตร์ใหม่เป็นสิ่งจำเป็น ทฤษฎีสามารถช่วยการปฏิบัติ ในยุทธศาสตร์ *coup d'oeil* และการกำหนดยุทธศาสตร์โดยนำเสนอกรอบงานสำหรับการพิสูจน์ ทราบ และพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่การเลือกของนักยุทธศาสตร์ว่าอะไรที่จะทำ จะทำมัน อย่างไร และทรัพยากรที่มีอยู่ในการจัดทำยังคงการสร้างสรรค์ปัญญาอย่างชะมกเขม่น

บทที่ 6

แนวความคิดความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมือง กับฝ่ายทหารในมิติด้านความมั่นคง

การศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์นั้น โดยส่วนใหญ่มักมีความเข้าใจว่าเป็นวิชาที่ว่ามีการเรียนการสอนกันในโรงเรียน หรือสถานการศึกษาของทางฝ่ายทหารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ในแท้ที่จริงแล้วยุทธศาสตร์นั้นถูกสร้างตัวแบบขึ้นในวงการทหารเพื่อการสงคราม หรือชิงชัยเหนือฝ่ายตรงข้ามในสมรภูมิเพื่อมุ่งผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายเป็นหลัก วิชาการทางยุทธศาสตร์ได้ถูกนำไปปรับประยุกต์ใช้ในแต่ละองค์กรอย่างต่อเนื่องอยู่ในหลากหลายรูปแบบ แต่ก็ไม่พ้นวิธีการตามกระบวนการทศน์ทางยุทธศาสตร์ อาจจะมีการปรับปรุง พัฒนาให้เข้ากับบริบทของวิชาการสาขานั้นๆ ดังนั้นการศึกษายุทธศาสตร์เพื่อมุ่งไปสู่ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติในตำราฉบับนี้ จึงขอเน้นหนักในการนำแนวทางด้านการทหารมาเป็นพื้นฐานการศึกษาประกอบการศึกษา ด้านความมั่นคงเพราะประเด็นแรกของการตั้งคำถามถึงความมั่นคง บุคคลส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่าเป็นเรื่องของทหาร แต่ในความเป็นจริงล้วนเป็นเรื่องของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแทบทั้งสิ้น

1. องค์ประกอบของยุทธศาสตร์

ในตัวแบบแนวความคิดที่นำมากล่าวต่อไปได้มาจาก พันเอก Arthur Lykke อาจารย์วิทยาลัยการทัพบกสหรัฐอเมริกา (U.S Army War College) ได้สอนนักศึกษาวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯว่า ยุทธศาสตร์ทุกระดับประกอบด้วย ผลลัพธ์สุดท้าย/เป้าหมาย (ends) หรือวัตถุประสงค์ (objectives) วิธีการ(ways) หรือความคิด (idea) และเครื่องมือ (means) หรือทรัพยากร (resources) องค์ประกอบสามคำโครงนี้ไม่มีสิ่งใดมากกว่าการทำงานซ้ำๆ ในนิยามเดิมของยุทธศาสตร์ที่กล่าวเสมอว่าเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการคำนวณ ผลลัพธ์สุดท้าย (Ends) และเครื่องมือ(Means) ถึงกระนั้นก็ตามมีผู้กล่าวว่านักศึกษาวัยวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ ยังคงดำรงความนิยมในคำโครงของ Lykke อย่างสม่ำเสมอ ในการจัดรูปแบบโครงสร้างเพื่อการทำปัญหากลุ่มสัมมนาในหัวข้อที่มีเริ่มตั้งแต่สงครามกลางเมืองของสหรัฐฯ จนถึงยุทธศาสตร์นิวเคลียร์ จากผลการสัมมนาของนักศึกษารุ่นต่อรุ่นค้นพบว่าโครงสร้างนั้นมันง่ายในการจัดการกับความซับซ้อนของยุทธศาสตร์

จากประสบการณ์ของนักศึกษา ในส่วนประเด็นที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ข้อจำกัดใด ๆ ก็ตาม ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางด้านวิทยาศาสตร์ เมื่อนำใช้จัดการกับความพยายามของมนุษย์แล้วจะพบผลที่ตามมาในหลายแง่มุมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ นักศึกษาวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ มีความเห็นด้วยกับศิลปะในการผสมผสาน ผลลัพธ์สุดท้าย วิธีการ และเครื่องมือ อย่างสอดคล้อง การใช้แต่ละองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ปกตินั้นอยู่ภายในใจ แต่ละส่วนวัตถุประสงค์อยู่ในเรื่องความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความสามารถ ในการนำไปประยุกต์ใช้ซึ่งเรียกว่าส่วนประกอบสำคัญของการคำนวณทางยุทธศาสตร์ (the essence of strategic calculation) (Lykke, 1989: 2-8)

กระบวนการที่สั้น ends-ways-means เกิดขึ้นในโครงสร้างทุกระดับของยุทธศาสตร์ เพื่อหลีกเลี่ยงการทำให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับผลผลิตในทางวิทยาศาสตร์ กับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในอดีตที่ผ่านมาผลผลิตที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงความเกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผล และเป็นเหตุเป็นผลที่สมบูรณ์ก้าวข้ามผ่านเหนือกาลเวลา และพื้นที่ การค้นหาหลักการที่ถือว่าเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เป็นการศึกษาที่ล้มเหลว เพราะเป็นการมองดูที่ยุทธศาสตร์เป็นแบบคลาสสิก เป็นเหมือนวิทยาศาสตร์กายภาพ ซึ่งสิ่งนั้นสามารถสร้างความจริงเกี่ยวเนื่องกันกับกฎเกณฑ์ที่แน่ชัดได้ แนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้ถูกประกอบขึ้นโดยนักคิดทางการทหารผู้ซึ่งอ้างผลผลิตทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากการกระทำที่ผลผลิตเหล่านั้น ไปสู่กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับตัวอย่างนั้นมีทั้ง Jomini และ Mahan (Shy, 1986: 173-175; Crowl, 1986: 454) ต่อมากระบวนการสั้นทางยุทธศาสตร์ มีฐานะเป็นตัวหารร่วมระดับต่ำสุดซึ่งเตือนความจำว่าผลผลิตกันชนทางวิทยาศาสตร์ที่แท้จริงเป็นไปได้โดยในการศึกษายุทธศาสตร์ อย่างไรก็ตามในเวลาเดียวกัน กระบวนการสั้นนั้นทำให้เกิดเค้าโครงสำหรับการจัดการในเรื่องของข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานในเรื่องดังกล่าวนี้ส่วนประกอบสำคัญมากของกระบวนการเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ตามที่นายพลเรือ Wylie ได้กล่าวว่า

เราไม่อาจกล่าวอ้างว่ายุทธศาสตร์นั้นคือ วิทยาศาสตร์ หรือสามารถเป็น “วิทยาศาสตร์” ได้ในสำนึกของวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ มันสามารถเป็น และควรจะเป็นหลักวิชาการทางปัญญา ลำดับสูงที่สุด และผู้เชี่ยวชาญยุทธศาสตร์ควรเตรียมตัวเองในการจัดการความคิด ด้วยความแม่นยำ และชัดเจน ตลอดจนพิจารณาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์สามารถเป็นวิทยาศาสตร์ได้ด้วยความขอบเขต ที่มันมีระเบียบวิธี มีเหตุมีผล มีจุดประสงค์ เหมารวมเข้าด้วยกันได้ทั้งหมด จำแนกแยกแยะได้ และรับรู้เข้าใจได้ (Wylie, 1989: 10)

ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นแม้จะเป็นขีดจำกัดของกระบวนการสั้นทางยุทธศาสตร์แต่มันได้นำศูนย์รวมความสนใจกลับมาที่ความเป็นศิลปะของยุทธศาสตร์ ซึ่งมีความเกี่ยวพันกับการผลิตผลลัพธ์สุดท้าย วิธีการ และเครื่องมือ ให้เป็นประโยชน์อย่างสูงสุด แน่นอนยุทธศาสตร์ไม่ได้ขึ้นกับกฎเกณฑ์

ทั่วไปของกระบวนทัศน์นั้น ดังนั้นยุทธศาสตร์จึงไม่ได้ยอมรับเหตุผลของเค้าโครงนั้นเสมอไป โดยทั่วไปผู้ศึกษายุทธศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่ากระบวนทัศน์ที่กล่าวมานั้น คือ องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ แต่ที่กล่าวในตอนนี้เป็นกระบวนทัศน์นั้นก็ด้วยต้องการชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงต่อเนื่องของทั้งสามสิ่ง และไม่มีกฎเกณฑ์ตัวใดที่จะควบคุมกระบวนทัศน์ดังกล่าวได้อย่างแน่นอน ดังนั้น “การสร้างสรรคกิจกรรมอย่างอิสระที่คำนึงถึงหลักการทางวิทยาศาสตร์” (Creveld, 1986: 41; Johns Hopkins University Press, 1989: 50) ก็ด้วยจุดประสงค์ที่แสดงให้เห็นว่าทำไม ใหม่ๆ ที่ได้มีการนำแนวทางด้านวิทยาศาสตร์มาใช้เพิ่มมากขึ้น แต่โดยส่วนใหญ่แล้วยุทธศาสตร์ยังคงเป็นศิลปะมากกว่าศาสตร์เสมอ จึงมีคำถามตามมาว่าทำไมภายในศิลปะนั้น “กิจกรรมสร้างสรรค์” ในการผสมองค์ประกอบต่างๆ ในกระบวนทัศน์ทางยุทธศาสตร์ได้กลายเป็นความยุ่งยากมากมายที่จะก้าวไปข้างหน้า

2. ความต่อเนื่องของนโยบาย: ผลลัพธ์ของสงครามคือนโยบายทางการเมือง

ในช่วงยุคสมัยที่สงครามของ นโปเลียนยังคงดำเนินไปอยู่ การตระหนักถึงการเติบโตในความซับซ้อนที่เพิ่มขึ้นของยุทธศาสตร์ จากการแข็งตัวของ Karl von เคลลาเซวิทซ์ ว่า “ตรงนั้นอาจไม่ใช่คำถามของการประเมินค่าทางการทหารอย่างบริสุทธิ์ในเรื่องของเนื้อหาเกี่ยวกับมหายุทธศาสตร์ อีกทั้งยังไม่มีแผนการทางทหารอย่างบริสุทธิ์ที่จะแก้ไขมัน” (U.S. Army War College, 1984: 9)

ภาพที่ 6.1 ความต่อเนื่องของนโยบาย

ที่มา: U.S. ARMY WAR COLLEGE GUIDE TO NATIONAL SECURITY ISSUES VOLUME I:
THEORY OF WAR AND STRATEGY

ที่ระดับยุทธวิธี นักปรัชญาชาวเปอร์เซียจารึกไว้ว่า “ความหมายคือ กองกำลังที่ใช้ในการต่อสู้ได้รับการฝึกฝนมาเพื่อการสู้รบ; จุดสุดท้ายของมันคือชัยชนะ” อย่างไรก็ตาม สำหรับยุทธศาสตร์ เคลาเซวิทส์ สรุปว่า ชัยชนะทางการทหารไร้ความหมายถ้ามิใช่ว่าพวกมันเป็นเครื่องมือในการได้มาซึ่งผลลัพธ์สุดท้ายทางการเมือง “วัตถุประสงค์เหล่านั้นนำไปสู่สันติภาพโดยตรง” (Howard and Paret, 1976 : 142-143) ดังเช่น ยุทธศาสตร์คือ “การเชื่อมโยงระหว่างกันและกัน(Verbindung) ของการรบติดพันพันที่แยกจากกันเข้ามารวมไว้เป็นหนึ่งเดียวในภาพรวม เพราะวัตถุประสงค์สุดท้ายของสงคราม.” (Howard, 1986: 16) และมีเพียงระดับการเมือง หรือระดับนโยบายเท่านั้น (ผู้นำประเทศ คณะรัฐมนตรี สภาของประเทศซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมืองตามนโยบายที่กำหนดไว้) สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้ “การนำสงคราม หรือหนึ่งในการรณรงค์ใดๆ ของสงครามนำไปสู่ความสำเร็จอย่างสมบูรณ์จำเป็นต้องยึดมั่นในนโยบายแห่งชาติอย่างสมบูรณ์แบบ ” ดังที่ผู้นำประเทศได้แถลงนโยบายไว้ “ที่ระดับดังกล่าว ยุทธศาสตร์และนโยบายจะรวมตัวกัน” สำหรับ เคลาเซวิทส์ ความต่อเนื่องทางตั้ง (vertical continuum) นี้ (ดูภาพ 6.1) เป็นตัวอย่างที่อธิบายได้ดีที่สุดโดย Frederick the Great ผู้ทำให้นโยบายและยุทธศาสตร์เป็นรูปเป็นร่าง และเป็นเจ้าของ Silesian conquests ใน ค.ศ. 1741 ถือเป็นตัวอย่างคลาสสิกของศิลปะ

ทางยุทธศาสตร์ โดยการแสดงให้เห็น “องค์ประกอบของความแข็งแกร่งที่ถูกจำกัด ... พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยนเพียงเล็กน้อยที่สุดในสถานการณ์ทางการเมือง.” (Howard, 1976: 179)

กับคำอธิบายง่าย ๆ ของเขาในความต่อเนื่องตามแนวคิดของสงคราม เคลาส์เซวิตส์ ตั้งเวทีสำหรับความเท่าเทียมกันของชาว Copernican ที่เปลี่ยนแปลงในกระบวนทัศน์ทางยุทธศาสตร์เกี่ยวกับผลลัพธ์สุดท้าย-วิธีการ-เครื่องมือ บัดนี้กระบวนทัศน์นั้นมีความซับซ้อนมากกว่าเดิม การกระทำต่อทั้งระดับการทหาร และระดับนโยบาย ร่วมกับจำนวนทั้งหมดของผลลัพธ์สุดท้าย วิธีการ และเครื่องมือ ณ ระดับต่ำกว่าเป็นการเชื่อมต่อระหว่างกันกับการนำการเมืองไปประยุกต์ใช้ที่ระดับนโยบายของการเมืองเหล่านั้นในองค์ประกอบทางยุทธศาสตร์เหมือนกัน การเชื่อมต่อนี้คือส่วนประกอบสำคัญในคำอธิบายของ เคลาส์เซวิตส์ ในเรื่องของ “สงครามเป็นการดำเนินการที่ต่อเนื่องมาจากการเมือง โดยเพียงแต่เปลี่ยนวิธีการเท่านั้น (Verkehr)” เขาอธิบายสิ่งนั้นว่าสงครามไม่ใช่เป็นความก้าวหน้าทางการเมือง แต่เป็นเครื่องมือของการเมือง

เคลาส์เซวิตส์กล่าวว่า เราใช้วลีอย่างรอบคอบว่า “ด้วยความหมายอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้น” เนื่องจากว่าเรายังคงต้องการที่จะทำให้มันชัดเจนว่าสงครามในด้วยตัวเองนั้นไม่ได้คำนวณความเกี่ยวพันทางการเมือง หรือเปลี่ยนมันไปสู่บางสิ่งที่แตกต่างโดยสิ้นเชิง. . . เส้นหลักที่ทอดยาวตามความก้าวหน้าของเหตุการณ์ทางทหาร และต่อสิ่งใด ๆ ที่พวกมันถูกจำกัด คือเส้นทางเกี่ยวกับการเมืองซึ่งดำเนินต่อเนื่องไปพาดผ่านสงครามเข้าไปสู่สันติภาพในเวลาต่อมา . . . สงครามไม่สามารถแยกขาดจากความมีชีวิตทางการเมืองได้ และเมื่อใดก็ตามที่สิ่งนี้เกิดขึ้นในความคิดของเรา พวกเราเกี่ยวกับสงคราม เส้นทางเชื่อมโยงจำนวนมากซึ่งเชื่อมต่อสององค์ประกอบจะถูกทำลาย และพวกเราก็คือสิ่งที่เหลือไว้ กับบางสิ่งไร้จุดหมาย และปราศจากความรู้สึก

3. การปฏิวัติอุตสาหกรรม และการปฏิวัติในฝรั่งเศส : ตัวอย่างความซับซ้อนของกระบวนทัศน์ทางยุทธศาสตร์

ความซับซ้อนที่กำลังเติบโตเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ทางยุทธศาสตร์ประกอบขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่สองครั้ง เคลาส์เซวิตส์ มีแนวความคิดในช่วงเวลาของเขาจากประสบการณ์ที่ได้รับซึ่งเป็นการตระหนักถึงสิ่งหนึ่งอย่างลึกซึ้ง นั่นคือการปฏิวัติในฝรั่งเศส โดยที่เขาไม่รู้สิ่งอื่นใดในเรื่องราวอื่น ๆ นั่นคือการปฏิบัติทางอุตสาหกรรม/เกี่ยวกับเทคโนโลยีปฏิวัติ ก่อนที่จะมีการปฏิวัติในฝรั่งเศส กฎเกณฑ์ในศตวรรษที่ 18 ได้แสวงประโยชน์ในการควบคุมพลเมืองของตนเองด้วยการใช้ การเมือง และเศรษฐกิจ อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งพวกเขาสามารถที่จะสร้างเครื่องจักรสงครามของพวกเขาแยกออกมา และทำให้มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจากการเป็น

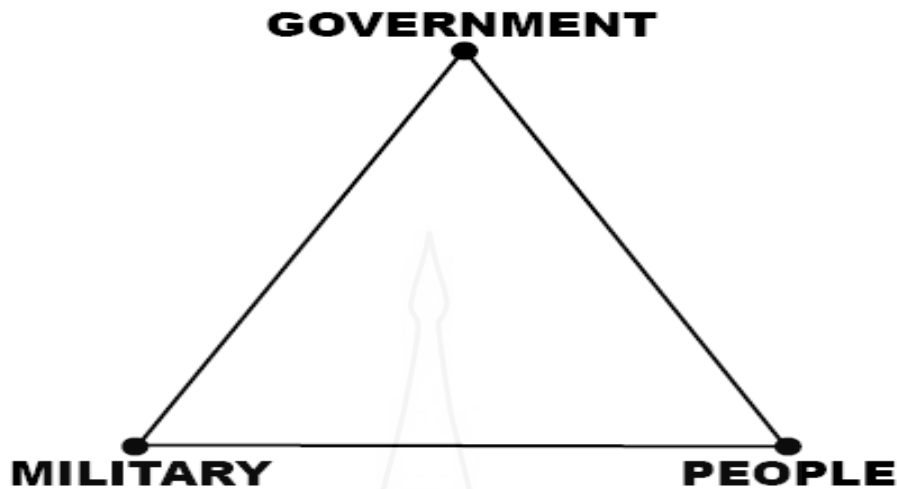
ส่วนหนึ่งของสังคม การปฏิวัติดังกล่าวเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่างด้วยการปรากฏขึ้นของพลังอำนาจ “ซึ่งจินตนาการ และการสร้างสรรค์ทั้งหมดได้เรียกร้องให้เกิดขึ้น” โดย เคล้าเซวิทซ์ อธิบายไว้ว่า

ในทันใดนั้น สงครามได้กลายเป็นเสมือนธุรกิจของผู้คนทั่วไปกว่า 30 ล้านคน ผู้ซึ่งพิจารณาตัวเองว่าพวกเขาเหล่านั้น คือพลเมือง คูเหมือนกับว่าไม่มีจุดสิ้นสุดต่อการระดมทรัพยากร ข้อจำกัดทั้งหมดไม่ปรากฏในเรียวยแรง และความกระตือรือร้นที่แสดงออกโดยรัฐบาล และหัวข้อของเขาทั้งหลาย สงครามไม่ถูกเหนี่ยวรั้งโดยข้อยุ่งยัดใด ๆ ได้ทำให้เกิดความย่อหย่อนในความโกรธแค้นจากตัวมันเอง สิ่งนี้สืบเนื่องมาจากการร่วมสำนึกของผู้คนในกิจการที่ยิ่งใหญ่ของรัฐ และการเข้ามามีส่วนร่วมของพวกเขา ผลลัพธ์เป็นส่วนๆ จากผลกระทบซึ่งการปฏิวัติมีอยู่บนสภาวะการณ์ภายในของทุก ๆ รัฐ และบางส่วนมาจากอันตรายซึ่งฝรั่งเศสได้มีต่อทุกคน (Howard, 1976: 592-593)

4. องค์ประกอบสามประการของ เคล้าเซวิทซ์ : ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ทหาร รัฐบาล และประชาชน

ในยุคสมัยของ เคล้าเซวิทซ์ เขาเป็นผู้ซึ่งมีความเข้าใจในเรื่องของสงคราม และการเมืองยุคสมัยนั้นเป็นอย่างดี มีความคิดความเชื่อซึ่งทำให้ผู้คนส่วนมากมีความงุนงงเป็นอย่างยิ่ง ในการกำหนดยุทธศาสตร์ และการดำเนินยุทธศาสตร์ จากการนำเสนอมุมมองแนวคิดที่เพิ่ม “ความรุนแรงความจงเกลียดจงชัง และการเป็นศัตรูเป็นอันดับแรก ซึ่งได้รับการยึดถือเป็นพลังธรรมชาติที่ปราศจากการพินิจพิเคราะห์” เข้าไปในแนวความคิดของเขาเกี่ยวกับสงคราม และการเมือง ในการกำหนดด้วยกองทัพ และรัฐบาลว่าอะไรก็ตามที่เขาได้ให้คำนิยามไว้มีการแสดงให้เห็นในรูปแบบใหม่ในสามองค์ประกอบ³⁵ (ดูภาพที่ 6.2) กองทัพจะมองเห็นเป็น “จิตวิญญาณแห่งการสร้างสรรค์” (creative spirit) ล่องลอยเป็นอิสระภายใน “การเล่นสนุกของโอกาส และความน่าจะเป็น” แต่มักจะอยู่ในขอบเขตของรัฐบาล ในองค์ประกอบทั้งสาม กองทัพมีฐานะเป็น “หน่วยรอง เป็นเสมือนเครื่องมือในการนำมาใช้ตามนโยบายของรัฐบาลในฐานะผู้บริหารที่จะทำให้แต่ละเรื่องราวนั้นไปสู่เหตุผลได้โดยลำพัง” (Ibid.: 89)

³⁵ แนวความคิดของ เคล้าเซวิทซ์ นี้ ยังปรากฏให้เห็นในแนวความคิด การสงครามที่ไม่เป็นแบบแผน ซึ่งสหรัฐฯ นำมาใช้เป็นหลักคิดในการสงครามต่อต้านการก่อการร้ายที่ความรุนแรงเปลี่ยนไปจากการมุ่งสร้างผลกระทบต่อรัฐบาล และกำลังทหารไปสู่การสร้างผลกระทบต่อประชาชนให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐบาล ดังที่ปรากฏในสถานการณ์ 3 จังหวัดภาคใต้ของไทย แนวทางสงครามดังกล่าวนี้อาจจะเรียกว่าเป็นแนวทางอ้อมได้

ภาพที่ 6.2 องค์ 3 ของเคล้าเซวิทซ์

ที่มา: U.S. ARMY WAR COLLEGE GUIDE TO NATIONAL SECURITY ISSUES VOLUME I:
THEORY OF WAR AND STRATEGY

จากการวิเคราะห์ของเคล้าเซวิทซ์ ความเป็นเรื่องยุ่งยากในภาพรวมทั้งหมดของสามองค์ประกอบนี้ เคล้าเซวิทซ์ได้สร้างความตระหนักได้เปลี่ยนแปลง และทำให้ยุทธศาสตร์ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนนี้กลายเป็นเรื่องที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น การวิเคราะห์สามเหลี่ยมของเคล้าเซวิทซ์นี้ ยังขาดแต่เพียงปัจจัยเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อสามเหลี่ยมของเขาเนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นก่อนหน้าไม่นานนัก

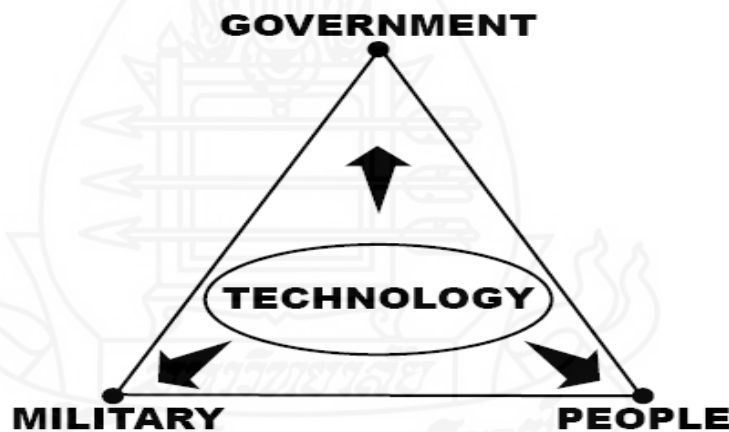
ผลกระทบที่น่าเกรงขามของการปฏิวัติในฝรั่งเศส...ยังไม่เป็นเหตุให้เกิดผลมากมาย จากวิธีการทางการเมือง และแนวความคิดทางการเมืองต่อไป ด้วยการเปลี่ยนแปลงจากรากเหง้าของนโยบาย และการบริหารจัดการ โดยรัฐบาลที่มีรูปแบบใหม่ได้เปลี่ยนแปลงเจตนาใจของประชาชนชาวฝรั่งเศส และเมื่อเป็นเช่นนั้น... มันตามมาด้วย การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานของศิลปะในการสงครามที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในนโยบายทางการเมือง (Howard, 1976: 609-610)

แต่ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานได้ทำให้มันเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งยวดในการพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ขององค์ประกอบสามประการของเคล้าเซวิทซ์ (เคล้าเซวิทซ์ian trinity) ภายในกระบวนการทัศน์ทางยุทธศาสตร์ ความแปรปรวนที่เป็นไปได้ในการแสดงบทบาทในการกระทำร่วมกันขององค์ประกอบเหล่านั้นได้เคลื่อนย้ายยุทธศาสตร์ออกไปห่างไกลจากการ

พิสูจน์ว่าเป็นความจริงในความเชื่อมั่นทางวิทยาศาสตร์ “ทฤษฎีหนึ่งซึ่งไม่รู้เกี่ยวกับเรื่องใดๆ ของพวกมัน หรือแสวงหาหนทางในการยึดตรึงความสัมพันธ์ระหว่างพวกมัน โดยไม่มีกฎเกณฑ์” เคล้าเซวิทซ์ได้เตือนด้วยความหวังใจนี้ว่า “อาจจะขัดแย้งกับความจริงในการขยายมันออกไป เพื่อเหตุผลนี้แต่เพียงลำพังมันอาจจะไร้ประโยชน์อย่างสมบูรณ์ก็ว่าได้” (Howard, 1976: 89)

5. เทคโนโลยีกับผลกระทบต่อองค์ประกอบสามประการของ เคล้าเซวิทซ์

เช่นเดียวกับคนส่วนมากในยุคของเขา เคล้าเซวิทซ์ไม่มีความคิดว่าเขาได้อาศัยอยู่ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในยุคแรก ที่ถือกำเนิดมาในห้วงการปฏิวัติอุตสาหกรรม ดังนั้นมันจึงเป็นการสะสมพลังแห่งการเคลื่อนไหวตลอดเวลาที่ยังเหลืออยู่ของศตวรรษที่ 19 การเปลี่ยนแปลงทางหลักการพื้นฐานได้เปลี่ยนการแสดงบทบาทขององค์ประกอบต่างๆ ภายในองค์ประกอบสามประการของเคล้าเซวิทซ์ ความสลับซับซ้อนต่อไปกำหนด และประยุกต์ใช้กระบวนการภายในกระบวนการทัศน์ทางยุทธศาสตร์ (ดูภาพที่ 6.3)

ภาพที่ 6.3 องค์สามของเคล้าเซวิทซ์ที่มีเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบ U.S. ARMY
WAR COLLEGE GUIDE TO NATIONAL SECURITY ISSUES
VOLUME I: THEORY OF WAR AND STRATEGY

ในทอมขององค์ประกอบทางการทหาร เทคโนโลยีอาจจะเปลี่ยนแปลงในพื้นฐานที่เป็นธรรมชาติของอาวุธ และวิธีการในการขนส่ง ในอดีตมีความคงอยู่เป็นร้อยๆ ปี ต่อมาเป็นพันๆ ปี ภายในรอบทศวรรษ หลังการเสียชีวิตของเคล้าเซวิทซ์ในปี 1831 กระบวนการอาจจะเริ่มต้นในระบบ

อาวุธ ที่นำเสนออาวุธยิงบรรจุท้ายถังเพลิง และการขนส่งด้วยการพัฒนาในเรื่องของทางรถไฟ” (Handel, 1989: 63; Howard, 1986: 3-4; and van Creveld, 1986: 36)

เทคโนโลยีมีผลกระทบมากขึ้นที่สะท้อนต่อการกระทำของผู้คนในสมัยนั้น ตัวอย่างคือประชาชนชาวยุโรปจำนวนมากเพิ่มจำนวนขึ้นในห้วง ศตวรรษที่ 19 จากการปฏิวัติอุตสาหกรรมเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคพื้นทวีปจาก บริเตนใหญ่ เริ่มเกิดขึ้น ในทางกลับกัน แนวโน้มนี้นำไปสู่การเจริญเติบโตของสังคมเมือง: การอพยพจำนวนมากของประชาชนจากครอบครัวขยายของชีวิตในชนบทไปสู่ชีวิตในเมืองแบบ “เศรษฐกิจ” ที่ขาดความเป็นส่วนตัว ความเร่งด่วน นำไปสู่การค้นหาสิ่งทดแทนครอบครัว นำไปสู่การมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อความจงรักภักดีต่อรัฐชาติมากยิ่งขึ้น มีการต่อต้านในสิ่งใหม่ ชาตินิยมแบบก้าวร้าวได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวจากการผลักดันรูปแบบการดำรงชีวิตในสังคมการเกษตร เข้าสู่สังคมอุตสาหกรรม และต่อมากำหนดนิยามของความเป็นชาติ

ความเป็นชาตินิยมนี้ถูกจุดเชื้อไฟขึ้นโดยผลกระทบข้างเคียงจากความก้าวหน้าของการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขอบเขตของการศึกษาสาธารณะ ซึ่งมีความหมายเป็นอย่างยิ่งในทางกลับกัน การรู้หนังสือส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นทั่วทั้งยุโรปในตอนสิ้นสุดศตวรรษที่ 19 แล้ว หนึ่งในผลนั้นคือ การรับรู้เรื่องราวสาธารณะที่เพิ่มขึ้นจะเป็นการหลอกลวงโดยรัฐบาล เนื่องจากเทคโนโลยีที่คลอออกมาวิธีที่สลับซับซ้อนมากกว่าเดิมในเรื่องของสื่อสารมวลชน ในทางตรงกันข้าม การพัฒนาที่เหมือนกันเหล่านั้นยังช่วยเหลือสังคมประชาธิปไตย ซึ่งจากนั้นต้องการการแบ่งปันทรัพยากรอย่างใหญ่หลวงในกระบวนการรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่อยู่เหนือขึ้นไปในระดับยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสงคราม และสันติภาพ ในห้วงเวลาของเคล้าเซวิทซ์ การตัดสินใจทางยุทธศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับหลายๆ ประเด็นที่อาศัยข้อพิจารณาทางการเมืองอย่างมีเหตุผลต่อผลประโยชน์ของรัฐในอนาคตโดยไม่เกี่ยวกับประเด็นภายในประเทศ ในตอนสิ้นศตวรรษที่ 19 the *Rankeian Primat der Aussenpolitik* ได้เพิ่มความท้าทายทั่วทั้งยุโรปจากความต้องการของรัฐบาลที่ได้รับมติด้านเป็นเอกฉันท์ ให้เร่งการพัฒนาประเทศด้วยนัยสำคัญของการมุ่งบรรลุได้ในการดำเนินยุทธศาสตร์ ณ ระดับชาติ พื้นฐานกระบวนการทัศน์ ผลลัพธ์สุดท้ายวิธีการ เครื่องมือ (ends-ways-means paradigm) (Showalter, 1991: 82.; Dennis, 1991: 110-111)

6. ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหาร(การเมือง) กับฝ่ายทหาร : ศึกษาจากองค์ประกอบสามประการของ เคล้าเซวิทซ์

ระหว่างห้วงเวลาส่วนใหญ่ของศตวรรษนั้น เนื่องจากสังคม และความเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ทางความคิดได้รับการปลดปล่อยมาจากการปฏิวัติในฝรั่งเศส ผู้นำทางการเมืองในยุโรปใช้ความพยายามทั่วไปในการแยกกำลังทหารของพวกเขาออกจากประชาชน หลักฐานส่วนมากเห็นได้ในประเทศรัสเซีย ตามหลักฐานทางการเมืองของเยอรมันในอดีต ซึ่งผู้นำทหารหนักหลายต่อหลายปีในการป้องกันเอาใจออกหากไม่ให้เกิดขึ้นในกองทหารของพวกเขาจากแนวความคิด “ปัจจุบันกองทัพอยู่ในดินแดนแห่งบิดาของเรา” พลเอก ฟอน รุน ได้เขียนไว้ให้กับภรรยาของเขา ระหว่างการปฏิวัติในปี 1848 ว่า “สำหรับความอ้างว้าง ว่างเปล่า มีความไม่ใสสะอาด และองค์ประกอบของความรุนแรง ที่มีผู้ใส่ทุกๆ สิ่งเข้าไปในความยุ่งยากต่อการสอดแทรกเข้าไป” (Craig, 1956: 107; Howard, 1978: 16) อย่างไรก็ตาม การปฏิวัติอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีได้ปฏิเษการยอมรับได้เกี่ยวกับความคิดนี้ การเริ่มต้นด้วยสิ่งที่เรียกว่า *Technisierung of warfare* หมายถึงการผลิตอาวุธที่มีความยุ่งยากซับซ้อนจำนวนมากกว่าเดิม และมีกำลังทหารประจำการจำนวนมากอย่างไม่เคยมีมาก่อน เมล็ดพันธุ์สำคัญสำหรับกองกำลังเหล่านี้คือประชาชนจำนวนมากที่เพิ่มขึ้น และการถือกำเนิดขึ้นของความเป็นชาตินิยม ตลอดจนการสื่อสารที่ได้รับการปรับปรุง และประสิทธิภาพทางการจัดการ โดยในเวลาต่อมาเป็นการเรียกเกณฑ์ชายฉกรรจ์ของประเทศต่างๆ ในยุโรปโดยตรง ทำให้การพัฒนาการรถไฟ และกิจการรถไฟได้นำกำลังพลมหาศาลไปสู่สนามรบได้อย่างไม่จำกัดจำนวนในช่วงเวลาดังกล่าวพื้นฐานแนวคิดทางยุทธศาสตร์การทหารจึงพัฒนาสูงขึ้นเทียบเท่ากับเป็นพื้นฐานแนวความคิดของมหายุทธศาสตร์

ในห้วงเวลาเดียวกันนั่นเอง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลพลเรือน กับประชาชนที่มีเพิ่มขึ้น ยังคงมีความเกี่ยวพันกับประเด็นอื่นๆ โดยเฉพาะในเรื่องของผลกระทบจากเทคโนโลยีที่มีต่อองค์สามของเคล้าเซวิทซ์ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีทางด้านอาวุธระหว่างห้วงเวลานี้ มีตัวอย่างที่มักจะไม่ได้ถูกทำความเข้าใจในการใช้งานพวกมัน ทั้งในทางสังคม และทางการเมืองแน่นอน มีบางส่วนของไว้ความสามารถในพลังอำนาจ ที่รับรู้ได้ถึงขีดความสามารถที่กำลังเติบโตของอาวุธเชิงรุกในการป้องกันประเทศที่ แสดงให้เห็นในสงคราม บัว และรัสเซีย-แอฟแกนิส ทำให้แนวโน้มแนวคิดด้านยุทธศาสตร์ในยุโรป ณ เวลานั้นก็เป็นการผสมผสานเทคโนโลยี กับความห้าวหาญ ทางทหารที่มุ่งเน้นเรื่อง กำลังใจ การเสียสละเลือดเนื้อ และการรบขั้นแตกหัก ผลลัพธ์คือว่าผู้นำทางการเมืองของฝรั่งเศส เยอรมันนี และรัสเซีย ล้วนยอมรับหลักนิยมทางทหารในบางรูปแบบที่เกิดขึ้น (Creveld, 1980: 81. Howard, 1978: 521; and Handel, 1984: 21, 64-68)

ความจริงที่ว่าหลักนิยมเหล่านี้นำไปสู่ยุทธศาสตร์เชิงรุกในการเอาชนะตัวเองของสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งท้ายที่สุดต้องทำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบพื้นฐานในความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายพลเรือน และทหารภายในองค์สามของเคลาเซวิทส์ในประเทศของพวกเขา ในฝรั่งเศสเป็นตัวอย่างที่ บรรดาเหล่านายทหารได้กระจายแนวโน้มนี้ออกไปโดยผู้นำของสาธารณรัฐที่สามไปยังเหล่าทหารในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งมันเป็นความเชื่อในการที่จะจัดการกับคุณลักษณะ และประเพณีนิยมตามสายงานอาชีพของกองทัพ การยอมรับเอาหลักนิยมเชิงรุก และการยกระดับมันไปสู่ระดับสูงสุดเป็นสิ่งบ่งบอกความหมายให้แนวโน้มนี้นี้ เนื่องจากมีความเห็นพ้องทั่วไปว่า กองทัพประกอบด้วยพื้นฐานของกำลังพลสำรอง และทหารเกณฑ์ในช่วงเวลาสั้นๆ ที่อาจจะนำมาใช้ในการป้องกันประเทศเท่านั้น “กองหนุนเป็นมากกว่ายาล้างตา” หนึ่งในนายพลฝรั่งเศสได้เขียนไว้ ณ เวลานั้น “และการใช้เพียงมุมมองนักคณิตศาสตร์ผู้ซึ่งแก้สมการของกองทัพด้วยขนาดในประสิทธิภาพของพวกเขา โดยปราศจากการพิจารณาในแง่มุมมองของคุณค่าทางจิตวิญญาณ” (Howard 1984: 17) แม้ว่าสิ่งเหล่านี้ถูกตีกลับไปยังผู้ที่ร่วมกันแสดงความรู้สึกในเรื่องนี้ในการตื่นตัวของกิจการ เศรษฐกิจ และการปฏิรูปกิจการทหารในห้วงเวลาต่อมา มันต้องการเพียงบรรยากาศความรุนแรงระหว่างประเทศภายหลังวิกฤตการณ์อาร์เคียร์ ในปี 1911 สำหรับนายพลจอห์น เอฟ. และกลุ่มยังเติร์กของเขาทำการรับเอาการสืบทอดอำนาจต่อเนื่องไป ปรัชญาของพวกเขาถูกสรุปโดยผู้นำของพวกเขา ผู้ซึ่งอธิบายว่าในการวางแผนสำหรับการสงครามครั้งต่อไป “เขาไม่มีแนวความคิดที่นึกฝันมาก่อนนอกเหนือจากการกำหนดว่าจะใช้การรุกด้วยกองกำลังทั้งหมดของกองทัพที่มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม” (Ropp, 1962: 229; Snyder, 1962: 110-111, 130, 132-133)

ภายใต้สภาพแวดล้อมนี้ หลักนิยมการรุกของฝรั่งเศสไม่มีจุดสำคัญที่เพิ่มขึ้นจากความ เป็นจริงทางยุทธศาสตร์เนื่องจากมันตอบสนองต่อความต้องการทางการเมืองภายในประเทศ และภายในรัฐบาลอย่างรวดเร็วทันใจมากกว่าเดิม ผลลัพธ์ของยุทธศาสตร์ที่คิดขึ้นอย่างย่ำแย่ของฝรั่งเศสที่เข้มงวดตัวเองในปี 1914 ต่อคืนแดนตะวันออกในครอบครองของตนเองในอดีต การที่เข้มงวดนี้แทบจะทำให้มีความพอเพียงที่เป็นจุดเริ่มต้นซึ่งเอื้ออำนวยต่อแผนซลิฟเฟินของเยอรมันบังเกิดขึ้น ผลลัพธ์อื่นๆ ของหลักนิยมทางการปฏิบัติการของทหารกำลังขับเคลื่อนนโยบาย ในท้ายที่สุด มีเพียงมหัศจรรย์ของแม่น้ำมารน์ที่ป้องกันชัยชนะของเยอรมันได้รวดเร็ว และสมบูรณ์ที่เกิดขึ้นในปี 1870 เท่านั้น

มีผลลัพธ์อื่นๆ ที่เทียบเท่ากับความหนักหนาสาหัสของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องในการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบขององค์สามเคลาเซวิทส์ในพลังอำนาจของชาวยุโรปทั้งหมด กองทัพที่ใหญ่กว่า ชับซ้อนมากกว่า ส่งผลในเรื่องที่กองทัพต้องมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ และสถานะทางความคิดในการแบ่งแยก

ที่กำลังเติบโตของทหาร แนวโน้มซึ่งลงเอยด้วยการพยายามลอกเลียนระบบเสนาธิการทหารของเยอรมัน จากพลังอำนาจทั้งหมดของชาวยุโรป มันเป็นลักษณะเฉพาะที่เคลาเซวิทซ์ ไม่รู้จัก คาร์โนท “ผู้จัดการ ชัยชนะ” ให้กับนโปเลียน เมื่อพิจารณาถึงอัจฉริยะทางการทหาร ทุกวันนี้การเพิ่มขึ้นของเหล่า ทหาร ตลอดจนเหล่ารบ และเหล่าสนับสนุนทางการช่วยรบ ยุคของ “การจัดองค์กรด้าน การทหาร” อย่างอัจฉริยะได้มาถึงแล้ว ทั้งหมดนี้ส่งผลกระทบต่อกลับไปยัง ความสัมพันธ์ระหว่าง ทหาร กับรัฐบาลในทั่วทุกประเทศ สำหรับความรู้ตามวิชาชีพ และทักษะความชำนาญที่เพิ่มขึ้น เป็นอย่างมากเป็นเหตุให้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในทางการทหารบ่อนทำลายความสามารถ ของผู้นำทางการเมืองในการทำความเข้าใจ และควบคุมกิจการด้านการทหารของกองทัพ ด้วยการ ที่เทคโนโลยีกำลังทำให้การควบคุมนั้น มีความสำคัญมากกว่าที่เคยเป็นมาโดยการขยายยุทธศาสตร์ จากสนามรบไปสู่แนวหลังของฝ่ายพลเรือน ดังนั้นการทำให้ความแตกต่างระหว่างนักรบ กับผู้ ไม่เกี่ยวกับการรบจึงไม่อาจเห็นได้เด่นชัด (Handel 1989: 60 79; Macmillan 1941: 33-34)

ในเวลาเดียวกัน การขยายตัวทางการทหารในห้วงเวลาการเตรียมทำสงครามยามปกติ ได้เริ่มที่จะทำให้มิติของความขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจขยายตัวออกไปนอกขอบเขตของการ สนับสนุนทางการเงินตามปกติจากยุคของเคล้าเซวิทซ์ ด้วยการที่ยุโรปได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 20 ยุคของความเกี่ยวข้องใหม่ได้เริ่มที่จะปรากฏเค้าลางจากขีดความสามารถทางอุตสาหกรรม และการครอบครอง ตลอดจนการกระจายวัตถุดิบที่หายากไปจนถึงการวิจัย และพัฒนาในเรื่องของ อาวุธ และยุทธโศปกรณ์ ในทางกลับกัน ทั้งหมดนี้ได้เพิ่มขนาด และบทบาทของรัฐบาลยุโรปก่อน สงครามโลกครั้งที่ 1 ด้วยผลลัพธ์จากบันทึกมุมมองของ วิลเลียม เจมส์ ที่บันทึกไว้ว่า “การแข่งขัน ในการเตรียมทำสงครามของประเทศต่างๆ คือ สงครามที่แท้จริง การเพิ่มขึ้นอย่างถาวร เพื่อว่าการ รบเป็นเพียงชุดของการพิสูจน์ความเป็นเจ้าแห่งสาธารณชนที่ได้รับระหว่าง ห้วงเวลา “สันติสุข” (Handel, 1984: 58)

แต่กระนั้นก็ตาม ผลกระทบอย่างเต็มที่ในบทบาททางยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในทอม ของเครื่องมือในพลังอำนาจแห่งชาติที่อยู่นอกเหนือการทหาร ไม่ได้มีการรับรู้กันทั่วไปในยุโรป ทั้งๆ ที่บางส่วนของบทเรียนเห็นได้อย่างชัดเจนตามเป็นอย่างมากในสงครามกลางเมืองอเมริกา ในความขัดแย้งนั้น ฝ่ายใต้เป็นฝ่ายสูญเสียเนื่องจากความหมายทางยุทธศาสตร์ของตนไม่ได้ สอดคล้องกับผลลัพธ์สุดท้าย และวิธีการทางยุทธศาสตร์ ผลที่ตามมาไม่มีกลยุทธ์ทางยุทธการ ที่พลิกแพลงในส่วนของผู้นำทางการทหารอันยิ่งใหญ่ของฝ่ายใต้ที่จะชดเชยต่อความแข็งแกร่ง และกำลังคนที่เหนือกว่าซึ่งฝ่ายเหนือนำมาใช้ ท้ายที่สุดความหมายนี้สำหรับฝ่ายเหนือ ตามที่ ไมเคิล ฮาร์เวิร์ด ได้ชี้ให้เห็นคือ “ความเชี่ยวชาญทางการยุทธ์ของฝ่ายตรงข้ามพวกเขาที่ได้ถ่ายทอด ออกมาเกือบจะไม่เกี่ยวข้องเลย” (Howard, 1979: 977; Gordon, 1978 :345) สงครามกลางเมือง ยังแสดง

ให้เห็นแง่มุมอื่นๆ ของการเปลี่ยนแปลงภายในกระบวนทัศน์ทางยุทธศาสตร์: ความสำคัญของเจตจำนงแห่งชาติของประชาชนในการบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ทางการเมือง และการทหารอีกด้วย มิติทางสังคมของยุทธศาสตร์บนส่วนของสหภาพคือ อะไรก็ตามที่ป้องกันชัยชนะทางยุทธการของฝ่ายใดได้จากผลแตกหักทางยุทธศาสตร์ และอะไรก็ตามที่อำนวยความสะดวกอย่างสูงสุดต่อความยิ่งใหญ่ทางอุตสาหกรรมกำลังกำลังบำรุงของฝ่ายเหนือที่เป็นที่ตระหนกในแถบแม่น้ำโปโตแมค

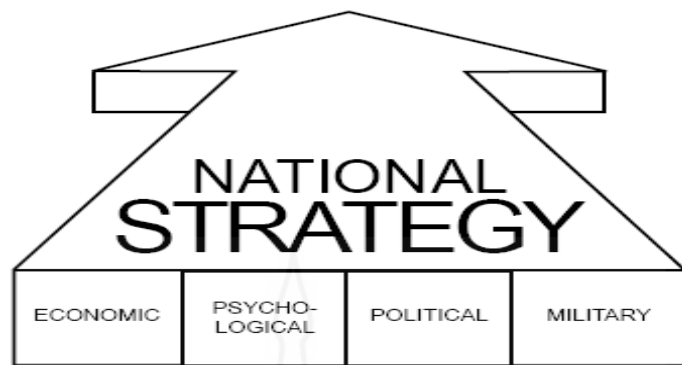
7. การปฏิวัติร่วมกัน: ยุคของสงครามเบ็ดเสร็จ

การเปลี่ยนแปลงทางยุทธศาสตร์กับจังหวะประจวบเหมาะของแนวโน้มในสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่กำเนิดขึ้นต่อเนื่องกับการปฏิวัติทางอุตสาหกรรม และการปฏิวัติฝรั่งเศส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีสงครามที่ทำให้เกิดขึ้น ดังที่แฮนสัน บาลด์วิน ได้ชี้ให้เห็นว่า “เป็นการโหมโรงของกล่องแห่งความชั่วร้ายของแพนดอร่าซึ่งเชื่อมโยงในเรื่องของวิทยาศาสตร์กับอุตสาหกรรมในเหล่าทัพของสงครามไปจนถึงความหมาย” (Baldwin 1962: 159) ผลลัพธ์ที่ไม่คาดหวังอย่างไร ในเรื่องของความเชื่อมโยงนั้นอาจจะถูกแสดงโดยรายงานของนายทหารหนุ่มของอังกฤษต่อผู้บังคับบัญชาของพวกเขาภายหลังจากหนึ่งในการเข้าตีครั้งแรกของอังกฤษในแฟลนเดอร์ “เสียใจด้วยครับ” เขาสรุป “เราไม่รู้ว่ามันอาจจะเป็นอย่างนั้น เราจะทำให้ดีกว่าเดิมในครั้งต่อไป” (Craig 1966: 197)

แต่แน่นอนไม่มีการกระทำอันใดที่ดึกดำบรรพ์ในเวลาต่อมา ทั้งจากไม่ใช่โดยผู้บังคับบัญชาของอังกฤษ และฝรั่งเศสในแฟลนเดอร์ ไม่ใช่จากกองทหารออสเตรเลียบนแนวรบครีนา และกาลีเซีย ในปี 1914 ไม่ใช่จากผู้นำทหารของรัสเซีย ในแนวออร์ลิช-ทาร์โนว์ในปี 1915 ความไม่สมหวังในการหวนกลับคืนมาของเหตุการณ์ครั้งนี้ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาโดย Alexander Solzhenitsyn ในงานเขียนของเขาในปี 1914 “สถานะในหายนะของการสงครามได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร” เขาเขียนไว้ “การทำให้ผู้บังคับบัญชามีความสำคัญเทียบเท่ากับตุ๊กตาไร้ค่า! ขณะที่อยู่ในสนามรบ... เหนือที่ซึ่งเขาควรจะควมมาข้ามผู้บังคับบัญชาที่มีความลึกลับ และเรียกพวกเขาอยู่ข้างตัว?” (Solzhenitsyn 1974: 330-331) มันเป็นเรื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แสดงให้เห็นถึงความไม่พอเพียงในยุทธศาสตร์ระดับคลาสสิกที่เกี่ยวข้องกับความสลับซับซ้อนของการสงครามสมัยใหม่ นโปเลียนได้กำหนดยุทธศาสตร์นั้น ว่าเป็น “ศิลปะของการใช้เวลา และพื้นที่” (Chandler 1966: 161) แต่มิติของความผันผวนสองประการได้แผ่ขยาย และถอดรหัสความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมโดยการขาดในเรื่องของความเด็ดขาดในระดับยุทธวิธี ขัดขวาง

ความต่อเนื่องของสงครามที่เคล้าเซวิทซ์ได้ให้คำนิยามยุทธศาสตร์ว่าเป็นการใช้ความเกี่ยวพันต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย เพียงแต่เมื่อความต่อเนื่องนั้นได้ขยายใหญ่ขึ้น ดังที่มหาสงครามได้แสดงให้เห็นว่ามันเป็นไปได้ที่จะฟื้นฟูความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการสู้รบในสงครามที่มีต่อการรบสมัยใหม่ และในทางกลับกันยังคงต้องการแนวความคิดระดับคลาสสิกของยุทธศาสตร์ในการจัดวางตำแหน่ง ณ จุดกึ่งกลาง นั่นคือ **ระดับยุทธการ** ที่ออกแบบเพื่อประสานน้ำเสียงการรบปะทะ และการรบที่ดำเนินไปในลักษณะเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อที่จะบรรลุผลลัพธ์ทางยุทธศาสตร์ ปัจจุบันระดับยุทธศาสตร์ทหาร ปฏิบัติการอยู่ภายในกระบวนทัศน์ที่ว่าด้วย ends-ways-means ที่อยู่ในแนวระนาบของตัวมันเอง ได้รับการเพิ่มวิธีการอื่นๆ ลงบนเส้นทางในทางดิ่งเพื่อเติมเต็มวัตถุประสงค์ของนโยบาย สิ่งนี้ได้ปล่อยแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ทิ้งไป จากการที่มันเป็นที่เข้าใจกันตั้งแต่ยุคของเคล้าเซวิทซ์ ได้เปลี่ยนแปลงรูปโฉมไปสู่ระดับของสงครามที่การทัพ (Campaign) และการปฏิบัติการยุทธ์หลัก (Major Operation) ได้รับการวางแผน ดำเนินการ และดำรงสภาพไว้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์... กิจกรรมต่าง ๆ ณ ระดับนี้เชื่อมต่อยุทธวิธี และยุทธศาสตร์... กิจกรรมเหล่านี้บอกนัยของมิติ เวลา หรือพื้นที่ ที่กว้างขวางกว่าที่กระทำในระดับยุทธวิธี; พวกมันจัดเรียงเครื่องมือจากความสำเร็จทางยุทธวิธีได้ขยายผลไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ (Department of Defense 1989: 264)

ในเวลาเดียวกันผลกระทบอย่างเต็มเปี่ยมของเทคโนโลยีที่กระทำต่อองค์สามของเคล้าเซวิทซ์ ในแต่ละรัฐที่ก่อสงครามในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้สลับสับเปลี่ยนแนวความคิดทางยุทธศาสตร์แห่งชาติให้สลับซับซ้อนมากกว่าเดิมอย่างแท้จริง สำหรับนโยบายนั้น ในการเริ่มต้นนี้เริ่มด้วยการเติบโตของอาวุธ และกระสุนที่มีองค์ประกอบซับซ้อน และการเติบโตด้านปริมาณตลอดจนความต้องการที่มหาศาลในเรื่องของยุทธโศปกรณ์ และสิ่งอุปกรณ์ที่จัดทำโดยกองทัพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทรัพยากรของประเทศในด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และการเกษตร ความผันผวนที่เกิดขึ้นกับผู้นำทางทหารนั้น คือพวกเขาไม่ได้รับการเตรียมการในเรื่องพวกนี้ ในการจัดการกับความผันผวนแปรปรวนเหล่านี้ รัฐบาลจึงได้บังคับให้มีการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานชีวิตความเป็นอยู่ของรัฐของพวกเขาเพื่อที่จะเตรียมการสำหรับเป็นขุมกำลังโดยองค์รวมในการทำสงคราม

ภาพที่ 6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์กับพลังอำนาจแห่งชาติ

ภาพที่ 6.5 ความสัมพันธ์ของ ยุทธศาสตร์ พลังอำนาจแห่งชาติ และความต่อเนื่องของยุทธศาสตร์ทหาร

ที่มา: U.S. ARMY WAR COLLEGE GUIDE TO NATIONAL SECURITY ISSUES VOLUME I: THEORY OF WAR AND STRATEGY

เมื่อมองย้อนกลับไปเมื่อ 50 ปีที่แล้วเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงในส่วนนี้ทั้งหมดอยู่ในสิ่งใดๆ ก็ตามที่เคล้าเซวิทซ์ ให้คำจำกัดความคำว่า นโยบายน นายพลเรือ เอกเคิล กำหนดแนวความคิดในเรื่องของยุทธศาสตร์แห่งชาติซึ่งปรากฏออกมาให้เห็นในสงครามโลกครั้งที่ 1 ว่า “แนวทางอันเป็นที่เข้าใจได้ในเรื่องขององค์ประกอบทั้งมวลของพลังอำนาจแห่งชาติในการบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ” (Eccles 1979: 70) กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ มีความตระหนักเป็นอย่างมากจึงได้กำหนดระดับของยุทธศาสตร์ที่ปรากฏออกมาให้เห็นในระดับชาติภายหลังปี 1914

ว่าเป็น “ศิลป์ และศาสตร์ของการพัฒนา และการใช้พลังอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และจิตวิทยาของชาติ พร้อมด้วยกำลังกองทัพของตนระหว่างห้วงเวลายามสันติ และสงคราม เพื่อรักษาความมั่นคงให้กับวัตถุประสงค์แห่งชาติ” (Department of Defense, 1989: 244; Beaufre, 1965: 30)

ยุทธศาสตร์ชาติ เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทุกตัวของพลังอำนาจแห่งชาติในทางกลับกัน องค์ประกอบเหล่านั้นสามารถถูกแยกออกลงไปสู่แนวระนาบอย่างง่ายด้ายเข้าสู่หมวดหมู่ตามที่อธิบายไว้ในคำจำกัดความของยุทธศาสตร์ชาติ : การเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา และการทหาร (ดูภาพที่ 6.3)

เด็บบังคับในการออกแบบทางระนาบนี้คือ เครื่องมือทางการเมืองการทหารในพลังอำนาจแห่งชาติ ณ ระดับยุทธศาสตร์ชาติ จุดสูงสุด จากที่เราได้เห็นมันปรากฏขึ้นในสงครามโลกครั้งที่ 1 จากความต่อเนื่องทางระดับของสงคราม (ดูภาพที่ 6.4)

ดังนั้น การผสมผสานในเรื่องของ ends ways and means ณ ระดับยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติจะส่งผลกระทบโดยตรง (และ ได้รับผลกระทบจาก) กระบวนทัศน์ที่คล้ายคลึงกันที่ปฏิบัติกันในแต่ละระดับของความต่อเนื่องทางคิง การเพิ่มความสลับซับซ้อนมีผลกระทบซึ่งกัน และกันต่อแนวระนาบของยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติกับยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่ได้มาจากองค์ประกอบของพลังอำนาจแห่งชาติ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบระหว่างพลังอำนาจก็มีกระบวนทัศน์ และมีการปฏิบัติภายในกระบวนทัศน์ด้วยตัวของมันเอง และการสนับสนุนต่อการออกแบบมหายุทธศาสตร์เนื่องจากยุทธศาสตร์นั้นวิวัฒนาการขึ้นมาภายในการผสมผสาน ends ways and means ในตัวของมันเอง ปฏิบัติการที่มีต่อกันและกันทั้งในทางระนาบ และทางคิงนี้ ได้ถูกส่งออกมาในรูปแบบของการกำหนด และการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติทุกระดับที่ยากยิ่งขึ้นซึ่งได้กลายเป็นความชัดเจนมากยิ่งขึ้น “เนื่องจากองค์ประกอบของพลังอำนาจที่หลากหลายไม่สามารถกำหนดได้อย่างแม่นยำ แบ่งออกเป็นห้องเป็นตอน หรือแบ่งเป็นส่วนๆ ได้” นายพลเรือ เอกคเกล สรุปลักษณะเกี่ยวกับ “หมอก” ของยุทธศาสตร์ ว่า “มันเป็นปกติที่จะคาดหวังประเด็นขอบเขตของความคลุมเครือ คาบเกี่ยวกัน และความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ท่ามกลางองค์ประกอบอันหลากหลาย และสมาชิกของรัฐบาลใด ๆ ทั้งหมด” (Eccles 1979: 70)

8. ตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมือง กับฝ่ายทหารในยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ

ในมิติด้านความมั่นคงแห่งชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายทหารมีมาอย่างยาวนานจากในอดีตตามลักษณะของสังคมการเมือง ทั้งในลักษณะของความสัมพันธ์ทางการปกครองบังคับบัญชาซึ่งกันและกัน ลักษณะของการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ และการปรึกษาหารือระหว่างกันในด้านความมั่นคง รูปแบบต่าง ๆ ที่สำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

8.1 พรรคชั้นนำกองทัพ ในด้านอุดมการณ์ และนโยบาย ตัวอย่างที่ชัดเจน ในยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สองที่ พรรคนาซีของเยอรมันเป็นผู้กำหนดนโยบายด้านความมั่นคง และกำกับดูแลกองทัพด้วยการชี้นำด้วยอุดมการณ์การสร้างชาติ โดยใช้กำลังของโพลิส บูโรเป็นผู้กำกับดูแลนายทหารระดับสูงของกองทัพเยอรมัน

8.2 การจัดองค์กรพลเรือนควบคุมกองทัพ นโยบายในการจัดองค์กรพลเรือนควบคุมกองทัพย่อมต้องสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทัพทั้งในด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการทั้งการกำลังพล การจัดหายุทธโศปกรณ์ การวางระบบ ระเบียบการปฏิบัติงานของกองทัพ รวมไปถึงการสร้างหน่วยกำลังรบที่เข้มแข็งสำหรับถ่วงดุลอำนาจ อย่างเช่น กองทัพของอิรัก ที่มีกองกำลังพิทักษ์สาธารณรัฐเป็นเครื่องมือในการปกป้องอำนาจของผู้นำ

8.3 การให้คำปรึกษา เสนอแนะ การรักษาความมั่นคง รูปแบบการจัดเป็นไปในลักษณะของการมีสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นเวทีในการดำเนินการปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้นำประเทศเกี่ยวกับรักษาความมั่นคงแห่งชาติ กองทัพจะมีบทบาทในการให้ข้อเสนอในการใช้กำลังทหารต่อภารกิจด้านความมั่นคงอย่างไร เช่นลักษณะของสภาความมั่นคงแห่งชาติสหรัฐอเมริกา

8.4 การปฏิบัติการรักษาความมั่นคงแห่งชาติตามนโยบายของรัฐบาล รูปแบบนี้อาจจะกว้าง เนื่องจากในทางปกติแล้ว กองทัพย่อมจะต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล อาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักการทั่วไปที่ทุกประเทศต้องการ แต่ในทางกลับกัน ฝ่ายการเมืองที่เข้าสู่อำนาจการปกครองอาจทำให้เกิดการขัดแย้ง หรือสร้างความไม่พอใจให้กับกองทัพได้ รูปแบบลักษณะนี้จึงค่อนข้างเป็นไปในทางอุดมคติ ถึงแม้ว่าทุกประเทศมีหลักการปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวไว้ก็ตาม แต่ปัจจัยที่ไม่มีตัวตนสำคัญคือ ความเป็นทหารอาชีพของกองทัพจะเป็นเครื่องชี้วัดถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างทั้งสองฝ่าย

8.5 การปฏิบัติกรร่วมกันของฝ่ายพลเรือนกับฝ่ายทหารในการป้องกันประเทศ

ในอดีตที่ผ่านมามีพลเรือนที่ยอมเสียสละชีวิตร่วมกับฝ่ายทหารเป็นจำนวนไม่น้อย และเป็นที่น่ายกย่องในความเสียสละเพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคงของประเทศ ดังตัวอย่างของ กองกำลังเวียตกงในสงครามเวียตนามที่ร่วมรบกับกองทัพเวียตนามเหนือ เป็นต้น

9. บทสรุป

ปัจจุบันประเทศต่างๆ อยู่ในยุคสมัยที่ซึ่งภูมิทัศน์ทางยุทธศาสตร์ได้เปลี่ยนแปลงไป และยังคงเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง แม้ว่า ปัญหาที่เป็นแกนหลักสำคัญนั้นได้ทำให้ยุทธศาสตร์มีความยุ่งยากต่อพลังอำนาจของโลกยังคงความคล้ายคลึงความสำคัญยิ่งดังที่พวกมันกระทำในช่วงยุคต้นของมหาอำนาจที่แผ่ขยายมาจากจักรวรรดิโรมมาจนถึง บริเตนใหญ่ ที่เริ่มต้นด้วยสิ่งที่เป็นความท้าทายต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ทั่วทั้งโลก อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ นั้นเป็นความยุ่งยากในหลายๆ กรณีที่จะแยกแยะ ว่า ผลประโยชน์ใดเป็นผลประโยชน์สำคัญอย่างยิ่งขาด หากไม่กล่าวถึงธรรมชาติของความท้าทายหรือภัยคุกคามที่มีต่อพวกมัน ในกรณีใดๆ ก็ตาม ไม่เคยมีกองทัพใดที่เพียงพอต่อการลดความเสี่ยงได้ในทุกที่; ความเร่งด่วนทางยุทธศาสตร์จึงต้องถูกจัดตั้งขึ้น

เช่นเดียวกับผู้นำทางการเมืองของประเทศในอดีต รวมทั้งกลุ่มผู้นำของทุกประเทศ ต้องคว้าเอาความขัดแย้งในตัวเองเกี่ยวกับการเตรียมการสำหรับการสงคราม ความมั่นคงแห่งชาติไว้ในมือ แม้อยู่ในยามสันติสุขหากพวกเขาปรารถนาที่จะดำรงสันติสุข สถานะยากลำบากในความขัดแย้งกันซึ่งทำให้ยุทธศาสตร์ในยุคใดๆ ก็ตามเป็นไปได้ด้วยความยุ่งยากต่อการเตรียมการที่มากมายจนเกินไปซึ่งอาจจะทำให้องค์ประกอบของพลังอำนาจทางด้าน เศรษฐกิจ จิตวิทยา และการเมืองมีความอ่อนแอลงในระยะยาว ซึ่งผู้นำรัฐมุ่งแต่พัฒนาพลังอำนาจทางการทหารเป็นหลัก ปัญหาคือการที่จะสร้างความสมดุลในสามสิ่งคือ ends ways และ means ซึ่งเป็นความตึงเครียดตามธรรมชาติในเรื่องเกี่ยวกับกิจการด้านความมั่นคงระหว่างนโยบายภายในประเทศ กับนโยบายต่างประเทศที่ได้รับการสงวนรักษาไว้ในระดับต่ำสุดขณะที่ยังคงรักษาผลประโยชน์สำคัญยิ่งของประเทศไว้ด้วยความเสี่ยงที่น้อยที่สุด ปัญหานี้ เนื่องจากผู้นำที่เป็นมหาอำนาจโลกในอดีตต่างอาจเห็นด้วยอย่างแน่นมั่น แต่มันไม่ยากที่จะบรรลุ ในโลกที่พึ่งพาซึ่งกัน และกันมากยิ่งขึ้นกว่าที่เคยเป็นมาในที่ซึ่งตัวแปรสำหรับนักยุทธศาสตร์ภายในกระบวนทัศน์ ends-ways-means ได้มีลักษณะเหมือนยกกำลังเพิ่มมากยิ่งขึ้น นักยุทธศาสตร์ไม่ได้อยู่ห่างจาก “จินตตามณี” อย่างที่เคยเป็นมาแต่ก่อน หากแต่ยุทธศาสตร์นั้นยังคงเป็นศิลปะที่ยากที่สุดกว่าศิลปะทั้งหมด

บทที่ 7

บทสรุปแนวความคิดในการใช้กำลัง และการพัฒนาโครงสร้างกำลัง ของกองทัพบกเพื่อตอบสนองความมั่นคงแห่งชาติ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพบก และแนวความคิดทางยุทธศาสตร์

จากแนวความคิดที่นำไปสู่กลยุทธ์ ทั้งภารกิจ และบทบาททางทหารที่กองทัพบกได้รับซึ่งหัวข้อหลักสำคัญได้แก่ การป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และการพัฒนาประเทศนั้น ดังนั้นกองทัพบกจำเป็นที่จะต้องเรียงลำดับความสำคัญตามสถานการณ์ และเหตุแวดล้อมให้เป็นอย่างดีเหมาะสม ตลอดจนจัดลำดับความเร่งด่วนเพื่อเผชิญกับวิกฤติการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยขีดความสามารถที่ตนเองมีอยู่ โดยเฉพาะสถานการณ์ในปัจจุบันที่ปรากฏอยู่ในขณะนี้ อาจกล่าวได้ว่า เกี่ยวกับภารกิจ และบทบาทสำคัญทางการทหารแล้วความน่าจะเป็นควรเป็นไปดังนี้

1. การสร้างความมั่นคงภายในประเทศ
2. การป้องกันประเทศจากการรุกรานภายนอกประเทศ
3. การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง

จากความเร่งด่วนต่อปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น กองทัพบกจะต้องจำแนกแจกแจงสภาพของปัญหา ภัยคุกคาม และความท้าทายแยกตามภูมิภาค เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพบกในภาพรวมดังนี้

2. สภาพของปัญหา ภัยคุกคาม และความท้าทายเฉพาะที่มีต่อกองทัพบก

2.1 สภาพของปัญหา ภัยคุกคาม และความท้าทายเฉพาะที่มีต่อกองทัพบกในพื้นที่ภาคเหนือ เป็นดังนี้

2.1.1 สรุปปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพบกในปัจจุบันแล้วจะเห็นว่าสภาพภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทางภาคเหนือพอจะสรุป ได้ดังนี้

1) ภัยคุกคามทางการทหาร

ปัญหาความไม่ชัดเจนในเรื่องของเส้นเขตแดน โดยเฉพาะตามแนวชายแดนไทย-พม่า และชายแดนไทย-ลาว ทางด้านจังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ อุตรดิตถ์ น่าน ซึ่งเป็นผลอาจทำให้เกิดการรุกล้ำอธิปไตยเข้ามาในพื้นที่ของประเทศได้ นอกจากนี้ปัญหาเส้นเขตแดนที่ไม่ชัดเจนแล้ว ประเทศไทยยังได้รับผลกระทบจากการสู้รบทางด้านตามแนวชายแดน ไทย-พม่า ทำให้ไทยได้รับผลกระทบจากการสู้รบดังกล่าวทั้งจากการอพยพหนีภัยสงคราม และกระสุนปืนใหญ่ตกข้ามมายังฝั่งไทย จนเป็นเหตุให้กำลังป้องกันชายแดนของไทยต้องใช้กำลังเข้าปฏิบัติการหลายต่อหลายครั้ง

การแข่งขันด้านอาวุธ และกำลังทหาร โดยเฉพาะประเทศพม่า มีนโยบายในการรวมกองทัพเป็นหนึ่งเดียวด้วยการรวมกำลังของชนกลุ่มน้อยที่ต้องการเข้าร่วมกับรัฐบาลพม่า จะส่งผลให้กองทัพพม่ามีกำลังขนาดใหญ่มากยิ่งขึ้น ตลอดจนการที่พม่าได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในเรื่องของเทคโนโลยีนิวเคลียร์ อาจส่งผลให้พม่าเป็นชาติที่มีการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ขึ้นมาในอนาคต เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวอาจนำไปสู่การแทรกแซงจากชาติมหาอำนาจ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ทำให้ไทยได้รับผลกระทบตามไปด้วย

ภาพที่ 7.1 ความท้าทายด้านความมั่นคงในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยปัญหาด้านอาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบเข้าเมือง และลำเลียงยาเสพติด

ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาวจากผลกระทบที่บ่อนทำลายพลังอำนาจของชาติในทุก ๆ ด้าน และกำลังของกองทัพบกในพื้นที่รับผิดชอบต้องเข้าปฏิบัติการด้วยภารกิจที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นนอกเหนือจากการป้องกันประเทศ

2) ภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหาร

การทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติในบริเวณภาคเหนือของประเทศ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาที่กำลังของกองทัพบกต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อดูแล รักษา ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

การค้าสิ่งของผิดกฎหมายตามแนวชายแดน การค้ามนุษย์ ปัญหาดังกล่าวนี้มีผลกระทบสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ของพื้นที่ และอาชญากรรม

3) ภัยคุกคามจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการทำลาย ทรัพยากรทางธรรมชาติด้านป่าไม้ การขาดการจัดการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำส่งผลให้ เกิดปัญหามากมาย เช่นปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง นอกจากนั้นการเลื่อนของแผ่นดิน หรือแผ่นดินไหว เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง หากเกิดภัยพิบัติดังกล่าวขึ้น กองทัพบกจำเป็นต้องส่ง กำลังเข้าไปช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ในลักษณะที่มีความเร่งด่วนสูง

4) ความมั่นคงภายใน

ความแตกแยกทางความคิด และการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทางการเมือง จาก วิกฤติการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยที่เกิดขึ้นในขณะนี้ และอาจมีผลสืบเนื่องไปในอนาคต ส่งผลกระทบอย่างสูงต่อความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ซึ่งจากเหตุการณ์ทาง การเมืองที่ผ่านมาทำให้เกิดกระแสการต่อต้านรัฐบาลอย่างสูง มีการใช้กลยุทธ์ วิธีการต่าง ๆ อันเป็นผลให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในประเทศโดยทั่วไป วิกฤติการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อ กองทัพบกให้ต้องใช้กำลังทหารเข้ารักษาความสงบเรียบร้อยตามสั่งการของรัฐบาล ในการบังคับ ใช้กฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศไว้

การแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศ มีผลกระทบต่อกองทัพบก ทั้งในเรื่องของการสนับสนุนฝ่ายพลเรือนในการปราบปราม และการฟื้นฟู บำบัด ผู้ติดยาเสพติด ซึ่งเป็นพลเมืองของประเทศ กิจกรรมที่กองทัพบกต้องเข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้กองทัพบกต้องใช้ ทรัพยากรของกองทัพบกทั้ง กำลังพล เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกเข้าร่วมกับฝ่ายพลเรือน

การพัฒนาที่ขาดสมดุล เป็นปัญหาในภาพรวมของประเทศโดยเฉพาะ ในเรื่องของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา เศรษฐกิจ ในพื้นที่ห่างไกล ตามแนวชายแดน

หรือพื้นที่ทุรกันดารนั้นความเจริญในด้านดังกล่าวยังไม่ถึง และขาดความสมดุลเมื่อเปรียบเทียบกับในเมืองใหญ่

2.2 สภาพของปัญหา ภัยคุกคาม และความท้าทายเฉพาะที่มีต่อกองทัพบกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นดังนี้

2.2.1 สรุปปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพบกในปัจจุบันแล้วจะเห็นว่าสภาพภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พอจะสรุปได้ดังนี้

1) ภัยคุกคามทางการทหาร

ปัญหาความไม่ชัดเจนในเรื่องของเส้นเขตแดน ปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อในขณะนี้คือ กรณีพิพาทเกี่ยวกับปัญหาพื้นที่ทับซ้อนระหว่างไทยกับกัมพูชา บริเวณปราสาทพระวิหาร ซึ่งนำมาสู่การเผชิญหน้าด้วยกำลังทหารในปัจจุบัน

การแข่งขันด้านอาวุธ และกำลังทหาร กัมพูชากำลังสร้างเสริมความเข้มแข็งทางการทหารของประเทศด้วยการรับความช่วยเหลือทางทหารจากชาติมหาอำนาจ และการที่ชาติมหาอำนาจบางชาติให้การสนับสนุนเพื่อหวังผลประโยชน์จากกัมพูชา ส่งผลให้ไทยได้รับแรงกดดันจากการสนับสนุนดังกล่าว เกี่ยวกับปัญหาด้านนี้ กองทัพบกจำเป็นต้องแสดงศักยภาพทางการทหารของกองทัพบกในการป้องกันปราม เพื่อรักษาความมีเสถียรภาพของพื้นที่ และเป็นการป้องกันมิให้เกิดสงครามในอนาคตได้

ปัญหาด้านอาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบเข้าเมือง และลำเลียงยาเสพติด ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ยากลำบากต่อการแก้ไข สืบเนื่องมาจาก กัมพูชาเป็นแหล่งหลบซ่อน และหลบหนีของกลุ่มอาชญากร และเป็นช่องทางที่มักใช้เสมอในการลักลอบเข้าเมือง ประกอบกับมาตรการควบคุมการเข้าเมืองของไทยยังหละหลวมทำให้ผู้กระทำความผิดมักใช้เป็นทางผ่านประจำ

ภาพที่ 7.2 ความท้าทายด้านความมั่นคงในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

2) ภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหาร

การทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทั้งในเรื่องของทรัพยากรป่าไม้ การจัดการแหล่งก่อกำเนิดปัญหาความแห้งแล้งในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่เป็นประจำปัญหาดังกล่าวกองทัพต้องใช้ทรัพยากรของกองทัพเข้าให้การช่วยเหลือประชาชนเพื่อบรรเทาความร้อนเดือดร้อนอย่างต่อเนื่อง

การค้าสิ่งของผิดกฎหมายตามแนวชายแดน การค้ามนุษย์ ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทำให้ไทยได้รับแรงกดดันจากต่างประเทศ และจำเป็นต้องให้ความร่วมมือในการปราบปราม นอกจากนี้ปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพสังคมในบ้านเรา โดยเฉพาะในเรื่องของการค้าประเวณีของหญิงต่างชาติที่ลักลอบเข้ามาในประเทศไทย การใช้กำลังของกองทัพในการสกัดกั้นสนับสนุนเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนกระทำได้อย่างยากเนื่องจากการดำเนินการของผู้กระทำผิดมีลักษณะมากมายหลายรูปแบบ

3) ภัยคุกคามจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่น ปัญหาภัยแล้ง

4) ความมั่นคงภายใน

ความแตกแยกทางความคิด และการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทางการเมือง เป็นปัญหาเช่นเดียวกับในภาคเหนือ แต่มีความรุนแรงมากกว่า เนื่องจากกลุ่มต่อต้านพยายามดำเนิน

วิธีการในหลายลักษณะทำให้เกิดปัญหาที่ยากแก่การป้องกัน และกองทัพบกจำเป็นต้องเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการสนับสนุนฝ่ายพลเรือนอย่างต่อเนื่อง

การแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศ เป็นปัญหาในภาพรวมเช่นเดียวกับในพื้นที่ภาคเหนือ

การพัฒนาที่ขาดสมดุล เป็นปัญหาสำคัญเฉพาะในพื้นที่เป็นปัญหาสำคัญเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เรื้อรังมาเป็นเวลานาน การสนับสนุนการพัฒนาของกองทัพบกจำเป็นต้องเข้าถึงปัญหา พื้นที่ และใช้วิธีการที่เหมาะสมนอกเหนือจากการให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ความเร่งด่วนที่ควรปฏิบัติควรมุ่งเน้นไปที่พื้นที่ซึ่งประสบปัญหาในเรื่องของการแตกแยกทางความคิดซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในพื้นที่ที่มองว่าตัวเองถูกทอดทิ้ง

2.3 สภาพของปัญหา ภัยคุกคาม และความท้าทายเฉพาะที่มีต่อกองทัพบกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง เป็นดังนี้

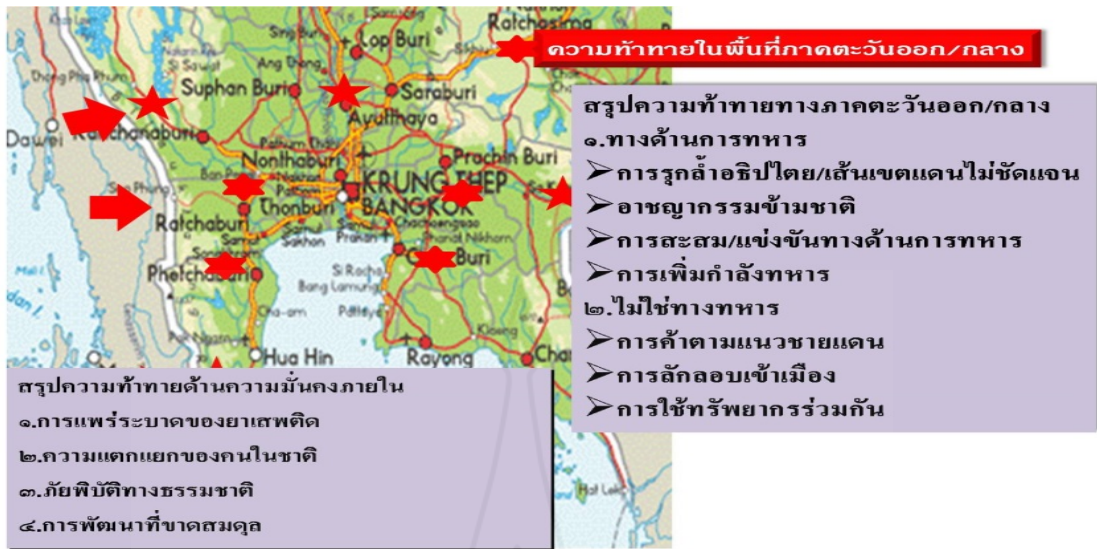
2.3.1 สรุปปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพบกในปัจจุบันแล้วจะเห็นว่าสภาพภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง พอจะสรุปได้ดังนี้

1) ภัยคุกคามทางการทหาร

ปัญหาความไม่ชัดเจนในเรื่องของเส้นเขตแดน โดยเฉพาะกรณีปราสาทพระวิหารอาจส่งผลกระทบต่อชายแดนไทย-กัมพูชาในบริเวณนี้ นอกจากนั้นตามแนวชายแดนไทย-พม่าบริเวณด้านเจดีย์สามองค์ ยังหาข้อยุติที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องเส้นเขตแดนไม่ได้ ดังนั้นการกระทบกระทั่งกันตามแนวชายแดนในบริเวณดังกล่าวนี้อาจจะเกิดขึ้นได้ครบใดที่ปัญหาดังกล่าวไม่อาจแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

การแข่งขันด้านอาวุธ และกำลังทหาร เป็นปัญหาเช่นเดียวกับในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัญหาด้านอาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบเข้าเมือง และลำเลียงยาเสพติด เช่นเดียวกับในภาคอื่นๆ แต่จุดที่เพิ่งเล็งสำคัญจะอยู่ตามแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ บริเวณช่องว่างที่ขาดการเฝ้าตรวจของเจ้าหน้าที่ไทย

ภาพที่ 7.3 ความท้าทายด้านความมั่นคงในพื้นที่ภาคตะวันออกและภาคกลางของประเทศไทย

2) ภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหาร

การทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย การค้าสิ่งของผิดกฎหมายตามแนวชายแดน การค้ามนุษย์

3) ภัยคุกคามจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่นปัญหา ภัยแล้ง แผ่นดินไหว ตามรอยเลื่อนศรีสวัสดิ์

4) ความมั่นคงภายใน

ความแตกแยกทางความคิด และการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทางการเมือง โดยเฉพาะในเขตเมืองหลวง และปริมณฑล ปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดเหตุการณ์ในการก่อความไม่สงบในลักษณะของการก่อการร้าย การก่อวินาศกรรมตามที่ชุมชนแหล่งพลังงาน ซึ่งหากการข่าวกรองทั้งในระดับยุทธศาสตร์ และในระดับพื้นที่ไม่ดีแล้วจะเกิดช่องว่างให้กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบนำมาแสวงประโยชน์ในการปฏิบัติการได้ นอกจากนี้กองทัพก็ยังต้องปรับหนทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้บรรเทาเบาบางลงทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติการทางทหารในการรักษาความสงบเรียบร้อย และการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาดังกล่าว

การแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศ เป็นปัญหาในลักษณะเดียวกันกับทั่วทุกภาค แต่ที่สำคัญ และควรมุ่งเน้นเป็นการเฉพาะคือในเขตเมืองหลวง และปริมณฑล

การพัฒนาที่ขาดสมดุล ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาในพื้นที่เมืองหลวง ซึ่งมีการเจริญเติบโตของเมืองอย่างก้าวกระโดด ซึ่งกองทัพบกอาจไม่เกี่ยวข้องโดยตรงเนื่องจาก มีหน่วยงานที่ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่อาจมีผลกระทบจากความต้องการ ที่ไม่แน่นอนในเรื่องนี้เกิดขึ้นได้ ดังนั้นกองทัพจะต้องเตรียมความพร้อมของกองทัพในการให้ การสนับสนุนต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนได้ในทันทีตามที่ได้รับการร้องขอ เช่นการสนับสนุน เครื่องมือช่างในการดำเนินโครงการพัฒนาที่รัฐบาลมอบหมาย เป็นต้น

2.4 สภาพของปัญหา ภัยคุกคาม และความท้าทายเฉพาะที่มีต่อกองทัพบกในพื้นที่ ภาคกลางตอนล่างและภาคใต้ เป็นดังนี้

2.4.1 สรุปปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพบกในปัจจุบันแล้วจะเห็นว่าสภาพภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทางภาคตะวันออกและภาคกลาง พอจะสรุปได้ดังนี้

1) ภัยคุกคามทางการทหาร

ปัญหาความไม่ชัดเจนในเรื่องของเส้นเขตแดน โดยเฉพาะในพื้นที่ ที่ติดต่อกับประเทศพม่า บริเวณ จังหวัดระนอง สำหรับด้านมาเลเซียแนวโน้มยังไม่ส่งผลกระทบ มากเท่าไรเนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทย-มาเลเซียเพียงพอที่จะลดความตึงเครียด ในปัญหาดังกล่าวได้

ภาพที่ 7.4 ความท้าทายด้านความมั่นคงในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย

การแข่งขันด้านอาวุธ และกำลังทหาร โดยเฉพาะกับมาเลเซีย ที่มีการพัฒนากองทัพให้มีความทันสมัยอาจส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจกันได้ แต่แนวโน้มเรื่องการเผชิญหน้ากันทางทหารโดยตรงด้วยกำลังทางบกนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยความร่วมมือในการปฏิบัติการทางทหารร่วมกันระหว่างสองประเทศ

ปัญหาด้านอาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบเข้าเมือง และลำเลียงยาเสพติดทั้งเข้าและออกตามแนวชายแดนทั้งด้านที่ติดกับพม่า และมาเลเซีย

2) ภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหาร

การทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติในบริเวณภาคกลางตอนล่างของประเทศ

การค้าสิ่งของผิดกฎหมายตามแนวชายแดน การค้ามนุษย์ ยังคงเป็นปัญหาอย่างต่อเนื่องในพื้นที่

3) ภัยคุกคามจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่นปัญหา น้ำท่วมในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศ ภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์ซึนามิ เป็นปัญหาที่กองทัพบกต้องเตรียมการในการให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในการแก้ไขเหตุการณ์ และการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่ประสบภัย

4) ความมั่นคงภายใน

ปัญหาความมั่นคงภายในที่สำคัญ โดยเฉพาะความไม่สงบ และการก่อการร้ายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาเรื้อรัง และยังไม่อาจคาดการณ์ถึงการยุติปัญหาดังกล่าวลงได้ กองทัพบกได้ทุ่มเททรัพยากรของกองทัพ และวิธีการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาระยะมาจนถึงปัจจุบัน แต่ยังไม่อาจยุติสถานการณ์ดังกล่าวลงได้ จึงเป็นปัญหาที่กองทัพบกจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนหนทางในการปฏิบัติเพื่อลดความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง โดยกองกำลังของกองทัพบกที่เข้าปฏิบัติการต้องมีการปรับตัวอย่างรวดเร็วต่อสถานการณ์ และตระหนักรู้ในปัญหาที่มีความเข้าใจต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งรากเหง้าของปัญหาอย่างแท้จริง ในสงครามดังกล่าว กองทัพบกต้องยอมรับในความยืดเยื้อ ยาวนาน และต้องอดทนที่จะปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไป

ความแตกต่างทางศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม เป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไปจากพื้นที่อื่น ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวก่อให้เกิดความสลับซับซ้อนในการปฏิบัติการทางทหารที่ต้องใช้ปัจจัยดังกล่าวในการแก้ปัญหาสูงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน กองกำลังของกองทัพบกที่เข้าปฏิบัติการในพื้นที่ภาคใต้ต้องเข้าใจ และเข้าถึงความแตกต่างดังกล่าวนี้ เพื่อขจัดเงื่อนไขที่ไม่พึงประสงค์ออกไปให้ได้ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการกิจต่อไป

การแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศ ในพื้นที่ภาคใต้มีรูปแบบของยาเสพติดที่แพร่ระบาดแตกต่างออกไปจากภูมิภาคอื่น และกลุ่มผู้ติดยาเสพติดได้แสวงหาวิธีการเสพ และผลิตที่แตกต่างกันออกไป จึงเป็นการยากของเจ้าหน้าที่ในการค้นหา ตรวจสอบ และการจับกุม อย่างไรก็ตามในปัญหาดังกล่าวนี้กองทัพบกยังคงดำรงเจตนาในการให้การสนับสนุนต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ดำรง ในการป้องกัน และปราบปราม ตลอดจนการบำบัดไม่แตกต่างไปจากในภาคอื่น

การพัฒนาที่ขาดสมดุล โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ ที่หลายพื้นที่ยังเข้าไม่ถึง และหากเข้าถึงแล้วการพัฒนานั้นยังไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งการพัฒนาในบางพื้นที่ขาดความสมดุล เหมาะสมกับความต้องการ การมีส่วนร่วมของประชาชนขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น นอกจากนี้ในโครงสร้างพื้นที่ในพื้นที่ภาคใต้ยังไม่เพียงพอที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติการด้านการพัฒนาประเทศของกองทัพบกจำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว และมุ่งเน้นในพื้นที่ เพื่อความมั่นคง เข้าถึงจิตใจของประชาชน เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น ของตนเอง และตั้งอยู่บนพื้นฐานของการช่วยตนเองเป็นหลัก โดยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างแท้จริง

3. ความเสี่ยง

จากสภาพของปัญหา ภัยคุกคาม และความท้าทายเป็นการเฉพาะในพื้นที่ทุกภูมิภาคของประเทศไทยจะเห็นความเสี่ยงสำคัญที่อาจเกิดขึ้น และกำลังจะเกิดขึ้นกับประเทศ และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้เรียงลำดับได้ดังนี้

3.1 ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายในการใช้กำลังทหารกับประเทศรอบบ้าน ในความเสี่ยงเรื่องดังกล่าวนี้หากมีการปฏิบัติที่เกินเลยขอบเขต หรือข้อตกลงที่ได้กำหนดกันเอาไว้ รวมทั้งกรณีที่เป็นอุบัติเหตุ โดยไม่ได้ตั้งใจ การแก้ไขปัญหาล่าช้าอาจลุกลามเป็นปัญหาระหว่างประเทศได้

3.2 กฎการใช้กำลังเฉพาะพื้นที่ รวมทั้งข้อตกลงระหว่างประเทศ ในการจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือกฎการใช้กำลังเฉพาะพื้นที่นั้นเรื่องดังกล่าวมีความละเอียดอ่อนในการที่จะต้องไม่ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบจากการปฏิบัติตามกฎการใช้กำลัง หรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่ได้จัดทำขึ้น

3.3 กฎหมายภายในประเทศ ในการปฏิบัติการทางทหารนั้นต้องมีกฎหมายรองรับการใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการมิฉะนั้นแล้ว การปฏิบัติการทางทหารจะเป็นความเสี่ยงที่ไม่สามารถยอมรับได้หากไม่มีกฎหมายรองรับ

3.4 การถูกจู่โจมก่อน จะทำให้ฝ่ายเราตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และอาจทำให้เกิดความสูญเสียอย่างมากได้

3.5 การนำอาวุธอานุภาพทำลายล้างสูง/ให้ผล และอาวุธนิวเคลียร์ ชีวะเคมีมาใช้โดยฝ่ายตรงข้าม เป็นความเสี่ยงสูงสำหรับประเทศเราเป็นอย่างมาก เนื่องจากในปัจจุบันกองทัพยังไม่มีความสามารถเพียงพอสำหรับการป้องกันอาวุธเหล่านี้

3.6 การพัฒนานิวเคลียร์ของประเทศรอบบ้าน เป็นความเสี่ยงร้ายแรงอย่างสูงที่ไม่จำกัดเฉพาะในอนุภูมิภาคเท่านั้น แต่การพัฒนานิวเคลียร์อาจนำไปสู่การพัฒนาอาวุธตามไปด้วย นอกจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้แล้ว ยังส่งผลกระทบต่อการค้าและการเมืองระหว่างประเทศอีกด้วย ซึ่งเป็นผลมาจากการแทรกแซงของมหาอำนาจ

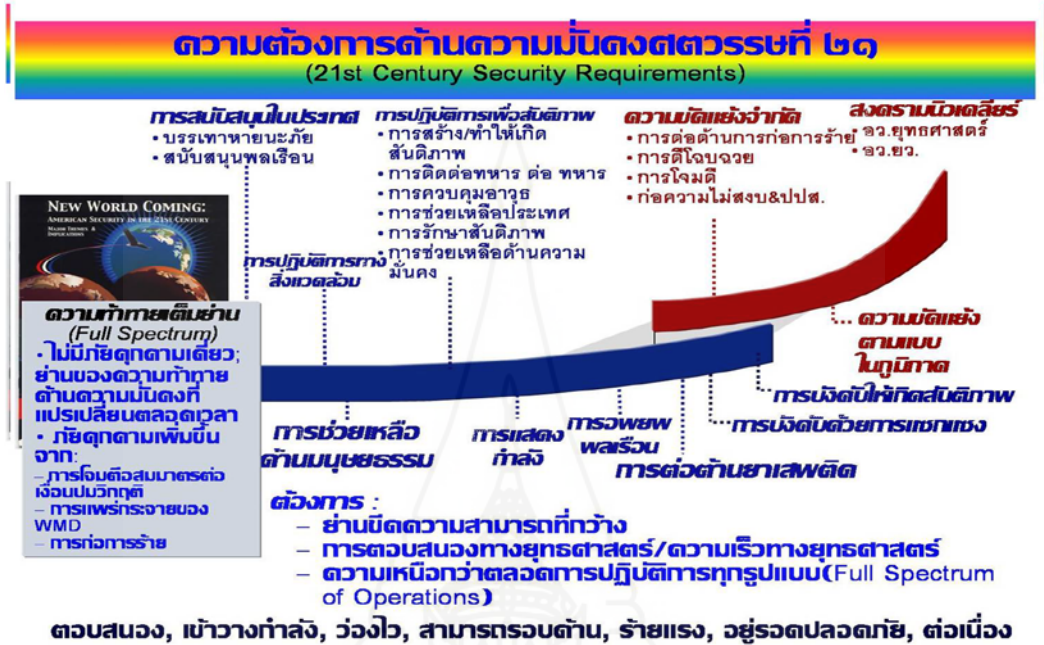
3.7 ความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม อาจก่อให้เกิดอันตรายจากการปะทะกันระหว่างกลุ่มทางการเมือง ที่แตกต่างกันทางความคิด การปะทะดังกล่าวอาจเป็นทั้งด้วยการใช้อาวุธ หรือการโจมตีโดยตรง หรือการใช้กลวิธีทางอ้อมต่างๆ ทั้งในทางลับ หรือเปิดเผยอันจะนำไปสู่การสังหารกรรมที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนได้

3.8 เครือข่ายอาชญากรรม กลุ่มอิทธิพล การค้ายาเสพติด อาจนำไปสู่การสนับสนุนต่อกิจกรรมการก่อความไม่สงบ ในลักษณะเป็นเครือข่าย หรือผลประโยชน์ร่วมกัน ความร่วมมือให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันนี้จะทำให้เกิดความสลับซับซ้อนยากแก่การแก้ปัญหา

3.9 การขาดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาขาดความสมดุล ตั้งแต่เหล่านี้เป็นความเสี่ยงต่อความมั่นคงได้ในอนาคต เนื่องจากรัฐบาลต้องทุ่มเทพทรัพยากรเพื่อการแก้ปัญหาเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่นับวันทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นภัยพิบัติทางธรรมชาตินั้นยากแก่การป้องกันโดยตรง และไม่อาจคาดการณ์ถึงอุบัติการณ์ที่เกิดขึ้นได้ การพัฒนาที่ขาดความสมดุลส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำในสังคม เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน และยังนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างผู้มี และผู้ไม่มี นอกจากนั้นความหมายของการพัฒนาที่ขาดสมดุลยังอาจหมายถึง การพัฒนาที่ยังไปไม่ถึงในบางส่วนบางพื้นที่ของประเทศโดยเฉพาะในชนบทที่ห่างไกลยังขาดการพัฒนาเมื่อเทียบกับในเมือง ปัญหาเหล่านี้นำมาซึ่งความขัดแย้งแทบทั้งสิ้น

จากการวิเคราะห์ ภัยคุกคาม ความท้าทาย ความเสี่ยง และสภาพปัญหาและแนวโน้มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตสื่อให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในความ

ต้องการด้านความมั่นคง และความเข้มข้นของการปฏิบัติการทางทหารอย่างมากมายังภาพข้างล่างต่อไป

ภาพที่ 7.5 ความต้องการด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ 21

เมื่อพิจารณาในความต้องการ และลำดับความเข้มข้นของการปฏิบัติการทางทหาร ประกอบกับบทบาททางทหาร นโยบายด้านความมั่นคงและสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ และทางยุทธศาสตร์ในปัจจุบัน และที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพบกจึงจำเป็นต้องแบ่งระดับความเร่งด่วนเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดโดยแบ่งเป็นวัตถุประสงค์มูลฐานทางทหารซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในระยะยาว ให้กองทัพบกสามารถก้าวเดินไปยังจุดนั้น ตลอดจนเป็นวัตถุประสงค์ที่ต้องดำรงไว้เพื่อความอยู่รอดของประเทศ สำหรับในช่วงระยะเวลาอันสั้นนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะทางทหารขึ้นมา เพื่อกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ นั้นมีขอบเขตการพิจารณาเป็นการเฉพาะต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และอาจมีแนวโน้มหรือความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่อาจส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงได้

ภาพที่ 7.6 ลำดับความเข้มของการปฏิบัติการทางทหาร

สำหรับวัตถุประสงค์มูลฐาน และวัตถุประสงค์เฉพาะทางทหารของกองทัพภาคเป็นดังนี้

4. วัตถุประสงค์มูลฐานทางทหารของกองทัพภาค

เมื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทยและจึงควรกำหนดวัตถุประสงค์มูลฐาน และวัตถุประสงค์เฉพาะทางทหารของกองทัพภาคไว้ดังนี้

1. เพื่อรักษา เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพเหนือดินแดนของประเทศไทย
2. เพื่อรักษา ความมั่นคง ความเป็นปึกแผ่น และความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ
3. เพื่อ ความสงบสุขของประชาชน และความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. วัตถุประสงค์เฉพาะทางทหารของกองทัพบก

5.1 รักษาความปลอดภัยประเทศจากการโจมตี และการรุกรานจากภายนอกประเทศ

5.2 ดำเนินการทำสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนในพื้นที่ความขัดแย้ง

5.3 ป้องปรามความขัดแย้งในวิกฤตการณ์ และความไม่สงบภายในประเทศ

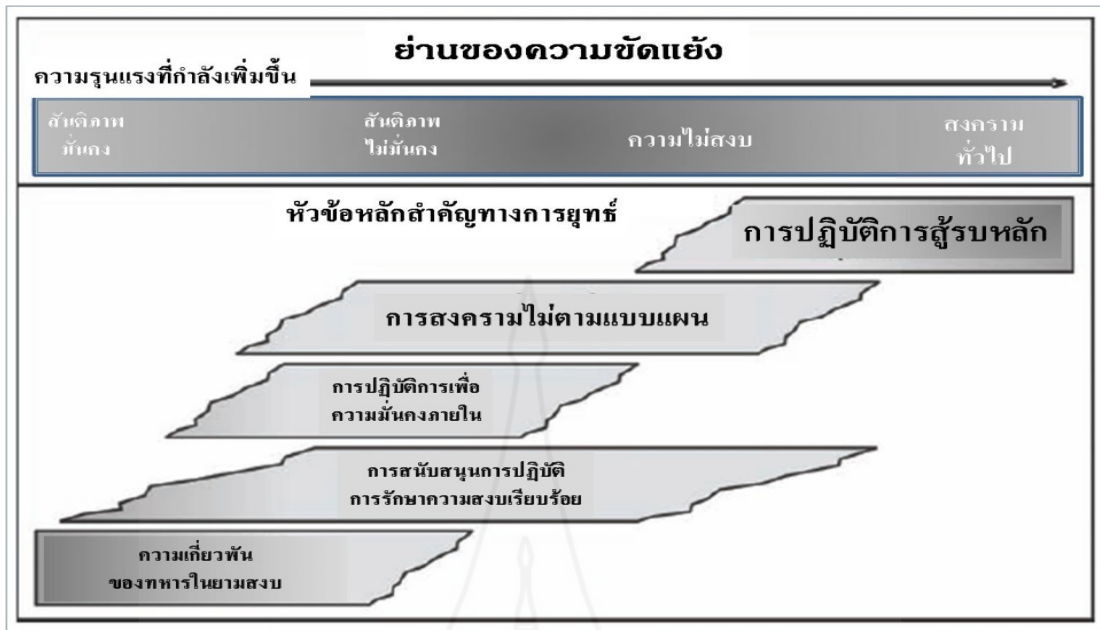
5.4 เอาชนะ การคุกคามต่อสถาบันหลักของประเทศ

5.5 สนับสนุนการแก้ปัญหาภัยพิบัติ และการพัฒนาพื้นที่ด้านความมั่นคงของ
ประเทศให้กับฝ่ายพลเรือน

จากวัตถุประสงค์ทางทหาร และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์
สภาพแวดล้อมทางการยุทธ์ ความต้องการด้านความมั่นคง ตลอดจนความต้องการด้านการ
ปฏิบัติการทางทหารสามารถกำหนดแนวความคิดทางยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการใช้กำลังรบของ
กองทัพบกได้ดังนี้

6. แนวความคิดในการใช้กำลังรบของกองทัพบก

จากวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพบก กำหนดแนวความคิดในการใช้กำลังรบของ
กองทัพบก ได้ดังนี้.-กองทัพบกใช้กำลังรบเข้าปฏิบัติการ ได้เต็มย่านความขัดแย้ง (Spectrum of
Conflict) ตั้งแต่ในยามปกติ หรือในยามสันติภาพมั่นคง ไปจนถึงยามสงคราม โดยดำเนินกิจกรรม
ทางการทหารในลักษณะต่างๆ ทั้งเป็นผู้รับการสนับสนุน และผู้ให้การสนับสนุนแก่เหล่าทัพ
หน่วยงาน องค์กรฝ่ายพลเรือน ภาคเอกชน ตลอดจนองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐเพื่อสร้างความ
มั่นคง ความปลอดภัยให้เกิดขึ้นแก่ส่วนรวมของประเทศ ทั้งนี้กองกำลังของกองทัพบกที่เข้า
ปฏิบัติการจะสนับสนุนฝ่ายพลเรือนในยามปกติจนถึงในภาวะสงครามได้พร้อม ๆ กัน โดยให้
ความสำคัญกับการสร้างความปลอดภัย ความมั่นคง และเสถียรภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ปฏิบัติการ
ด้วยการจัดลำดับความเร่งด่วนในการปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบพร้อมกันตามขีดความสามารถ
บทบาทของตนเองอย่างเหมาะสม และใช้ขีดความสามารถที่มีอยู่ได้อย่างหลากหลาย รอบด้าน

ภาพที่ 7.7 ย่านของความขัดแย้ง

6.1 กองทัพบกใช้กำลังรบตอบสนองต่อความต้องการทางยุทธศาสตร์ รวมทั้งภารกิจที่ได้รับมอบอย่างรวดเร็ว โดยทำการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ยุติลงโดยเร็ว ตามคุณลักษณะ และขีดความสามารถของหน่วย ทั้งนี้การแก้ปัญหาต่าง ๆ เน้นถึงการทำความเข้าใจสถานการณ์ และปัญหาเพื่อให้สามารถยุติสถานการณ์ และปัญหานั้นลงอย่างรวดเร็ว และไม่ส่งผลกระทบต่อตามมา

6.2 กองทัพบกใช้กำลังรบเพื่อการป้องกันประเทศ ด้วยการส่งกำลังรบเข้าไปยังพื้นที่ความขัดแย้งออกไปข้างหน้าห่างจากใจกลางสำคัญของประเทศตามลักษณะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ทั้งในทางกว้าง และทางลึก โดยมีการจัดเตรียมพื้นที่ทางการยุทธที่เลือกไว้สำหรับการยับยั้ง ป้องปราม และป้องกันการรุกราน รวมทั้งการข่มขู่จากฝ่ายตรงข้าม กองทัพบกใช้กำลังรบเอาชนะฝ่ายคุกคามอย่างเด็ดขาด ณ เวลา และสถานที่ที่ฝ่ายเราเป็นผู้กำหนด รวมทั้งกองกำลังของกองทัพบกยังจะต้องเป็นกองกำลังเอนกประสงค์ที่สามารถปฏิบัติการรบได้ทั้งสงครามตามแบบ และในสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนที่เกิดขึ้นในลักษณะซ้ำไปซ้ำมาพร้อม ๆ กัน บนพื้นฐานของการเป็นกองกำลังที่จัดขึ้นในลักษณะบนพื้นฐานของขีดความสามารถ ส่งกำลังเข้าทำการรบอย่างรวดเร็วโดยมีการปรับการจัดกำลังเพียงเล็กน้อย หรือไม่มีเลย แปรขบวนง่าย รวดเร็ว และเป็นไปตามความต้องการกำลังรบของผู้บังคับบัญชาในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน

6.3 กองทัพบกใช้กำลังรบในสภาพแวดล้อมการยุทธร่วม การปฏิบัติการทางทหารใดๆ ของกองทัพบกทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นไปตามความต้องการในการใช้กำลังภายใต้

สภาพแวดล้อมของการยุทธวิธีร่วม การปฏิบัติการภายใต้สภาพแวดล้อมดังกล่าวไม่จำกัดอยู่แต่การปฏิบัติร่วมกับเหล่าทัพอื่นเท่านั้น แต่การปฏิบัติการของกองทัพบกจะมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานอื่นๆ นอกเหนือไปจากเหล่าทัพ ซึ่งเราเรียกการปฏิบัติการดังกล่าวว่า “การปฏิบัติการร่วมระหว่างองค์กร” ซึ่งจะมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบรรลุภารกิจที่ได้รับมอบ ดังนั้นในปัจจุบันและอนาคต กองทัพบกไม่ได้ปฏิบัติการแต่เพียงเหล่าทัพเดียวหากไม่จำเป็น

6.4 กองทัพบกใช้กำลังในลักษณะของการรวมกำลังเข้าปฏิบัติการในพื้นที่การรบแตกหัก สถานการณ์ในปัจจุบัน และอนาคตเป็นสิ่งที่บ่งชี้แล้วว่า การใช้กำลังของกองทัพบกในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่ได้มีการแบ่งแยกความรับผิดชอบพื้นที่ออกเป็นลักษณะของภูมิภาคนั้นยากต่อการใช้กำลังที่มีอยู่ได้อย่างเพียงพอ ประกอบกับในพื้นที่ต่างๆ นั้นมีความต้องการกำลังรบที่มีลักษณะของความหลากหลายตามมิติที่เกิดขึ้น ดังนั้นแนวความคิดในการใช้กำลังรบของกองทัพบกจะต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การบูรณาการกำลังรบอย่างสูงสุด ใช้การรวมอำนาจกำลังรบเหนือกว่าฝ่ายตรงข้ามอย่างชัดเจน และสามารถสร้างความเหนือกว่าในทุกๆ ด้านให้เกิดขึ้นด้วยเหตุผลดังกล่าว การจำกัดพื้นที่ความรับผิดชอบจึงเป็นการยากที่จะสร้างอำนาจกำลังรบที่เหนือกว่าให้เกิดขึ้นในยุทธบริเวณได้ อาจกล่าวได้ว่าในพื้นที่ใดที่เกิดความขัดแย้ง หรือวิกฤติการณ์เกิดขึ้น กองทัพบกต้องสามารถรวมกำลังรบทั้งหมดที่มีอยู่เข้าจัดการกับความขัดแย้ง หรือวิกฤติการณ์นั้นให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

6.5 กองทัพบกใช้กำลังกลุ่มกำลังรบขนาดเล็กที่มีอำนาจกำลังรบสูงเป็นหน่วยมูลฐานเข้าทำการรบ จากสมมติฐานภัยคุกคาม และแนวโน้มการใช้กำลังทั้งในปัจจุบัน และในอนาคตคาดว่า การใช้กำลังในพื้นที่ความขัดแย้งจะไม่เกินหน่วยระดับกรม อย่างไรก็ตามการมีอำนาจกำลังรบ

6.6 ที่เหนือกว่าฝ่ายคุกคามไม่อาจกำหนดได้ด้วยขนาดกำลัง แต่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของกำลังรบที่เปี่ยมไปด้วยขีดความสามารถสูง มีการจัดกำลังอย่างผสมผสาน มีความเหนือกว่าในด้านการดำเนินกลยุทธ์ การยิง และด้านข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งมีความสมบูรณ์ในตัวเอง หน่วยมูลฐานดังกล่าวจัดอยู่ในรูปของกรมผสม หรือกองพลน้อยมีบทบาททั้งเป็นหน่วยให้การสนับสนุน และหน่วยรับการสนับสนุน รับผิดชอบพื้นที่ปฏิบัติการได้กว้างกว่า และลึกกว่าเดิม

6.7 เมื่อเกิดวิกฤติการณ์ขึ้น กองทัพบกส่งกำลังเข้าทำการรบอย่างรวดเร็ว ชิงลงมือก่อน มีความเหนือกว่า รุนแรง และให้ผลแตกหักเพื่อยุติการรบอย่างรวดเร็วในฐานะเป็นฝ่ายได้เปรียบ เมื่อเกิดวิกฤติการณ์ใด ๆ กองทัพบกไม่รีรอที่จะแสดงพลังอำนาจทางภาคพื้นดินของตนเองให้ฝ่ายตรงข้ามได้เห็น การดังกล่าวจำเป็นที่กองทัพบกต้องพัฒนาขีดความสามารถ และความพร้อมอยู่เสมอ ด้วยการพัฒนาในทุก ๆ ด้านทั้งในเรื่องของ หลักนิยม การจัดหน่วย การฝึก

และการศึกษา ยุทธศาสตร์ การพัฒนาผู้นำและการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรของกองทัพ ตลอดจน โครงสร้างพื้นฐานของกองทัพ

6.8 การใช้กำลังของกองทัพจะต้องบีบบังคับข้าศึก หรือฝ่ายตรงข้ามให้ปฏิบัติตามที่ฝ่ายเราต้องการด้วยการดำเนินการทัพเชิงคุณภาพ การใช้กำลังของกองทัพมุ่งเน้นในการบีบบังคับเจตจำนงของฝ่ายคู่ความด้วยการนำเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชาไปบังคับให้ฝ่ายตรงข้ามตกเป็นฝ่ายที่ต้องปฏิบัติตามเสมอ การดังกล่าวจะอาศัยความริเริ่ม ความตระหนักรู้ในสถานการณ์ การหยั่งรู้ข้าศึกหรือฝ่ายตรงข้าม ตลอดจนหลักนิยมในการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชา และฝ่ายอำนวยการของกองทัพทุกในทุกระดับ ด้วยการดำเนินการทัพเชิงคุณภาพ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลกระทบในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ และบังคับให้ข้าศึก หรือฝ่ายตรงข้ามกระทำการที่เป็นไปตามที่ฝ่ายเรากำหนด

6.9 กองทัพจะต้องมีขีดความสามารถในการป้องกันประเทศได้ในสองพื้นที่พร้อมกันเป็นอย่างน้อย ด้วยการที่สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ภัยคุกคาม หรือความท้าทายต่อประเทศไม่อาจกำหนดพื้นที่ทางภาคพื้นดินได้อย่างชัดเจนว่าจะเกิดขึ้นบริเวณพื้นที่ใด ณ เวลาใด ดังนั้น กองทัพจะต้องมีขีดความสามารถในการโยกย้ายกำลังรบ เข้าเผชิญกับสถานการณ์ วิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นได้พร้อม ๆ กันในสองพื้นที่ด้วยลักษณะของการเลือกเส้นปฏิบัติการอย่างเหมาะสม การจัดลำดับ และกำหนดความพยายามอย่างชัดเจน ในการเอาชนะ ทั้งนี้รวมถึงการรักษาความมั่นคงภายใน และการรักษาความสงบเรียบร้อยไปพร้อม ๆ กัน

6.10 การสนับสนุนฝ่ายพลเรือนในการบังคับใช้กฎหมายด้วยกำลังของกองทัพ เป็นมาตรการสุดท้าย เมื่อได้รับมอบอำนาจ และมีการสั่งการ กองกำลังของกองทัพจัดให้มีการสนับสนุนต่อเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายของท้องถิ่น และรัฐบาล ในกรณีร้ายแรง และเมื่อได้รับคำสั่งจากนายกรัฐมนตรี กองกำลังของกองทัพทำหน้าที่ดำรงรักษากฎหมาย และกฎระเบียบต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด การใช้กำลังที่มีอำนาจในทางรุนแรงต่อการบังคับใช้กฎหมายถือเป็นมาตรการสุดท้าย เมื่อไม่มีหน่วยงานใดสามารถรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว และมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น

ด้วยการใช้กำลังรบอย่างเหมาะสมนี้ กองทัพจำเป็นต้องมีมาตรการเฉพาะสนับสนุนในการใช้กำลังเข้าทำการรบ และการปฏิบัติการทางทหารเพื่อก่อให้เกิดปัจจัยในการนำไปสู่ความสำเร็จ ในการบรรลุภารกิจที่ได้รับมอบดังนี้.-

- 1) การดำเนินมาตรการทางการทูตฝ่ายทหาร การข่าวกรองระดับยุทธศาสตร์
- 2) การใช้มาตรการด้านการเจรจา ความสัมพันธ์ระดับพื้นที่
- 3) การจัดเตรียมพื้นที่ปฏิบัติการ (Operational preparation environment)

- 4) การใช้กำลังตามลำดับขั้นตอนด้วยกฎการปะทะที่เหนือกว่า
- 5) การ รบก. ประชาชนเป็นสำคัญ
- 6) การควบคุมทรัพยากร ภูมิประเทศสำคัญ
- 7) การใช้มาตรการต่างๆ ด้านการปฏิบัติการข่าวสาร และการสื่อสารทางยุทธศาสตร์

8) เอาชนะสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนด้วยการสงครามสามพื้นที่ (การพิทักษ์ประชาชน และทรัพยากร, การช่วยเหลือประชาชน, การปราบปราม)

นอกจากมาตรการเฉพาะสนับสนุนแล้ว กองทัพบกจะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้กำลังรบของกองทัพบกเข้าปฏิบัติการอย่างชัดเจน โดยเงื่อนไขดังกล่าวจะต้องไม่ทำให้กองกำลังของกองทัพบกตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความชอบธรรม หรืออาจกล่าวได้ว่าผลที่ตามมาของการใช้กำลังนั้นต้องไม่ส่งผลไปในทางที่อยู่นอกกรอบของกฎหมายกำหนด และก่อให้เกิดผลเสียต่อกองทัพบก

7. เงื่อนไขในการใช้กำลัง

ผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ การกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพบก ตลอดจนความเสี่ยงต่างๆ จึงสามารถกำหนดเงื่อนไขการใช้กำลังทางทหารของกองทัพบกไว้ ดังนี้

- 1) ภารกิจตามปกติที่ได้รับมอบในการป้องกันประเทศ
- 2) ภารกิจพิเศษที่ไม่ได้รับมอบจากหน่วยเหนือ
- 3) สถานการณ์คุกคามความมั่นคงที่มีการแจ้งเตือนเพียงเล็กน้อย หรือไม่มีเลย
- 4) ความริเริ่มของผู้บังคับบัญชาภายใต้กรอบนโยบาย, เจตนารมณ์ หรือกฎหมาย

กำหนด

8. แนวความคิดในการเตรียมกำลังของกองทัพบก

เพื่อสนับสนุนต่อแนวความคิดในการใช้กำลัง กองทัพบกจะดำเนินการในการเตรียมกำลังของกองทัพ โดยมีแนวความคิดในการเตรียมกำลังกองทัพบกดังนี้

8.1 แนวความคิดหลัก

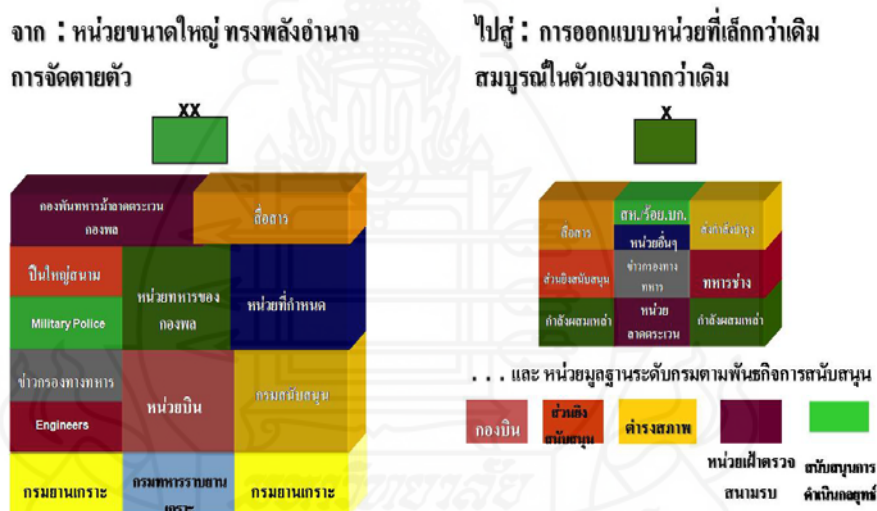
แนวความคิดหลักในการเตรียมกำลังกองทัพมุ่งเน้นไปสู่การดำรงสภาพกำลังรบในปัจจุบัน การพัฒนากำลังให้มีความพร้อม ความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ ภัยคุกคาม และความท้าทายในปัจจุบัน และอนาคต ตลอดจนแนวความคิดในการใช้กำลังของกองทัพบก รวมทั้งข้อพิจารณาด้านการใช้งบประมาณที่ได้รับอย่างเหมาะสม คุ่มค่า เป็นไปได้ และมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักการการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformation)

แนวทางยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติและแนวความคิดในการใช้กำลัง เป็นหลักพื้นฐานสำหรับ การกำหนดความต้องการให้แก่กำลังรบของประเทศ ตามหลักการแล้ว กำลังทหารของประเทศต้องสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ ซึ่งยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ ระบุถึงวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการใช้กำลังทหารเพื่อป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ตลอดจนการรักษาผลประโยชน์ของชาติที่สำคัญ นัยสำคัญของยุทธศาสตร์ทหารและแนวทางวางแผนป้องกันประเทศคือ การส่งเสริมให้เกิดสันติภาพและความสงบสุขแก่ประเทศชาติ ดังนั้นการเตรียมกำลังรบของกองทัพบก คือการเตรียมการเพื่ออนาคตที่ไม่แน่นอน และในการเตรียมการนั้นจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้กำลังรบของกองทัพบกให้มีขีดความสามารถในเชิงคุณภาพ หาใช้ในเชิงปริมาณไม่ การพัฒนากำลังรบจึงจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่วางไว้ภายใต้แรงกดดันจากสถานการณ์ในปัจจุบัน

ในการพัฒนากำลังรบสำหรับอนาคตนั้น จะเป็นการพัฒนากำลังรบที่มีอยู่ในปัจจุบันให้บรรลุเป้าหมายตามขั้นตอนที่ได้วางไว้ โดยการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวนี้ เรียกว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformation) ปัจจุบันกองทัพจำเป็นต้องหันมาทบทวนโครงสร้างกำลังรบในปัจจุบันที่มีหน่วยขนาดกองพลเป็นมูลฐานไปสู่การมีหน่วยขนาดกองพลน้อยหรือกรมผสมเป็นมูลฐาน (Brigade-Base) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายในการปรับลดกำลังของกองทัพ แต่ไม่ทำให้ขีดความสามารถของกำลังรบลดต่ำลง สำหรับการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานดังกล่าว ควรกำหนดเป้าหมาย การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานที่สำคัญ สำหรับกำลังรบ ควรยึดหลักดังต่อไปนี้

- 1) รักษาพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติการไว้
- 2) รักษาและดำรงสภาพกำลังรบที่มีอยู่ แต่ปรับโครงสร้างและการพัฒนาขีดความสามารถให้สูงขึ้น
- 3) การสร้างขีดความสามารถ ด้านการวิจัยพัฒนา ทั้งด้านหลักการและยุทธโศปกรณ์
- 4) การประกันคุณภาพระบบข้อมูลข่าวสารของกองทัพบก
- 5) การถ่วงดุลเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร
- 6) การปฏิเสธรายยอมให้ข้าศึก หรือภัยคุกคามอยู่อย่างสุขสบาย

จากกองพลไปสู่กรมผสม

ภาพที่ 7.8 ตัวแบบการปรับลดโครงสร้างกำลังรบของกองทัพบก

ยุทธศาสตร์ทหารของชาติ เบนเข็มมุ่งทางยุทธศาสตร์ ต่อการป้องปรามอย่างมีคุณภาพเป็นสำคัญแต่ไม่ได้หมายถึง การมีกำลังทหารขนาดใหญ่เสมอไปสำหรับการป้องปราม กองกำลังของกองทัพบก จะจัดเตรียมไว้เพื่อตอบสนองต่อวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ครอบคลุมย่านของความขัดแย้ง (Range of conflict) ตั้งแต่การปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชน ในยามปกติไปสู่การสู้รบ และได้ชัยชนะในการปฏิบัติการรบหลัก นอกจากนั้นกองทัพบกต้องดำรง

ความเหนือกว่าทางการทหารต่อฝ่ายตรงข้ามเสมอ เพื่อให้เป็นที่น่าเชื่อถือ และยอมรับได้ในอนาคต กองทัพบกต้องทำการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานครอบคลุมในเรื่องของหลักนิยม โครงสร้างการจัดหน่วย การฝึก ยุทธโศปกรณ์ การพัฒนาผู้นำและการศึกษา บุคลากร และโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อพัฒนาไปสู่ระดับขีดความสามารถ และการตอบสนอง ตลอดจนความเล็งมีความเกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ตามบทบาทของทหารในรูปแบบใหม่ ทั้งยังจะต้องพร้อมเสมอในการป้องกันประเทศ และการได้ชัยชนะในการสู้รบ

การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน คือ “กระบวนการในการจัดระเบียบธรรมชาติที่กำลังเปลี่ยนแปลงในเรื่องของ การแข่งขันทางทหารและการประสานการปฏิบัติ ด้วยการผสมผสานแนวความคิด ขีดความสามารถ ตัวบุคคลและองค์กรให้เกิดรูปแบบใหม่ ซึ่งจะทำให้เกิดผลประโยชน์อย่างสูงต่อกองทัพและประเทศ รวมทั้งเป็นการป้องกันต่อความเล็งที่จะเกิดขึ้นจากภัยคุกคามตามแบบและไม่เป็นไปตามแบบแผน ทั้งยังสามารถดำรงอยู่ในสถานะทางยุทธศาสตร์ตามต้องการได้ซึ่งจะส่งเสริมต่อเสถียรภาพ และความมั่นคงของประเทศให้อยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป ”

แนวความคิดในการเตรียมกำลังกองทัพบก

แนวความคิดหลัก คือ...การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน

การเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์แบบของกองทัพบกครอบคลุม หลักพื้นฐานหกประการ อันได้แก่ หลักนิยม, การฝึก, การพัฒนาผู้นำ, การจัดหน่วยหรือองค์การ, วัสดุอุปกรณ์, และทหาร เข้าเป็นกำลังเป้าหมาย

ภาพที่ 7.9 แนวความคิดในการเตรียมกำลังรบของกองทัพบก

9. การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน

9.1 วิสัยทัศน์ร่วม

จากการที่ประเทศก้าวสู่ศตวรรษใหม่ และเผชิญกับปัญหามานาประการ จากสภาพแวดล้อมทางการยุทธ์ใหม่ที่เกิดขึ้น กำลังทหารของกองทัพได้เข้ามามีบทบาทในด้านต่าง ๆ มากมาย และเป็นไปตามเสียงเรียกร้องต่าง ๆ นานา ที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์บ้านเมือง พลังอำนาจทางการทหาร ได้ถูกนำไปใช้ร่วมกับเครื่องมืออื่น ๆ ของพลังอำนาจแห่งชาติ เพื่อป้องกัน และรักษาผลประโยชน์ที่สำคัญของชาติ ดังนั้นกองทัพบกจะต้องดำรงความพร้อมในการตอบสนองต่อภารกิจสำคัญนี้ ด้วยความคิดในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานนี้ เข้มมุ่มทั้งมวล ในการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานทางการทหาร คือการเปลี่ยนผ่าน (Transition) บนพื้นฐานขีดความสามารถในการยุทธ์ร่วม ซึ่งสามารถรวมพลัง สร้างสมคุณขีดความสามารถทั้งมวลที่จัดเตรียมไว้โดยเหล่าทัพต่าง ๆ และหน่วยงานอื่น ๆ กำลังรบร่วมในอนาคต จะเป็นกำลังที่ปฏิบัติเต็มย่านความขัดแย้ง มีขีดความสามารถจากเหล่าทัพซึ่งส่งเสริมซึ่งกัน และกัน รวมทั้งขีดความสามารถสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เข้าร่วม ซึ่งรวมไปถึงหน่วยงาน และกับกองกำลังผสมนานาชาติ เพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้าม หรือใช้เพื่อควบคุมสถานการณ์ความขัดแย้งต่าง ๆ ทั้งเกิดขึ้นภายในประเทศ และจากภายนอกประเทศ ครอบคลุมเต็มย่านการปฏิบัติการทางทหาร

ในการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน กองกำลังของกองทัพบก จะต้องเพิ่มในเรื่องการตอบสนองความเร็ว การมุ่งไปถึง และประสิทธิผลทางยุทธศาสตร์ และยุทธการ ทำให้กองกำลังของกองทัพบกมีความแม่นยำ และร้ายแรงสูงขึ้น มีความสามารถในการปรับแต่งกำลังรบได้ตามสถานการณ์ ว่องไว สามารถอยู่รอดได้ และง่ายต่อการดำรงสภาพกำลังรบ ในการบรรลุถึงเป้าหมายเชิงวัตถุประสงค์เหล่านี้ กองทัพบกต้องพัฒนา และบูรณาการแนวความคิด และขีดความสามารถในเชิงนวัตกรรม ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะ และการดำเนินสงครามตลอดจนการแก้ปัญหาวิกฤติการณ์ต่าง ๆ เราจะต้องพัฒนาขีดความสามารถที่มีอยู่ในทุกวันนี้ เพื่อมุ่งไปข้างหน้า โดยเฉพาะในเรื่อง การควบคุมบังคับบัญชา การดำเนินการกลยุทธ์ การโจมตีการส่งกำลังบำรุง และการพิทักษ์หน่วย ให้มุ่งไปยังแนวความคิดร่วมในเรื่องของ

- 1) การปฏิบัติการรบหลัก , การปฏิบัติการรบตามแบบขนาดใหญ่
- 2) การปฏิบัติ เพื่อเสถียรภาพความมั่นคงของประเทศ
- 3) การรักษาความสงบเรียบร้อย
- 4) การป้องกันทางยุทธศาสตร์
- 5) การตระหนักรู้ในสถานการณ์

- 6) การบังคับบัญชาและการควบคุม
- 7) การใช้กำลังทหาร เพื่อประโยชน์ของประเทศในด้านต่าง ๆ
- 8) การป้องกัน และรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์
- 9) การพิทักษ์กำลังรบ
- 10) การส่งกำลังบำรุงที่มุ่งเน้นต่อกำลังรบ

9.2 วิสัยทัศน์กองทัพบก

วิสัยทัศน์กองทัพบก อธิบายกระบวนการในการปฏิบัติการของกองทัพบกที่จะเป็นอย่างไรในสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์แห่งอนาคต ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติการยุทธวิธีร่วม ในการดำรงไว้ซึ่งพลังอำนาจทางทหารที่เหนือชั้นกว่าของกองทัพบกในสภาพแวดล้อมทางการยุทธวิธีแห่งอนาคตนั้น กองทัพบกจะต้องตอบสนองในทางยุทธศาสตร์ได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการเข้าวงกำลัง ว่องไวต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถรอบด้าน ปฏิบัติการด้วยความรุนแรง สามารถดำรงอยู่ได้ และสามารถรักษาสถานภาพกำลังรบไว้ได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีประสิทธิภาพในทุก ๆ สถานการณ์ ทั้งจากการปฏิบัติการตามแบบขนาดใหญ่ไปจนถึงการพัฒนาประเทศ คุณลักษณะดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนา และการปฏิรูปโครงสร้างการจัดหน่วย ตลอดจน แนวความคิดในการปฏิบัติการ จิตความสามารถในการสร้างอำนาจกำลังรบ ด้วยการสร้างสมดุล การรวมอำนาจกำลังรบในเรื่องของการดำเนินกลยุทธ์ อำนาจการยิง การพิทักษ์หน่วย ความเป็นผู้นำ องค์ประกอบทั้งหมด ได้รับการเพิ่มพลังด้วยการมีข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ตระหนักรู้ถึงสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ และจะเป็นไปในอนาคต การผสมผสานจิตความสามารถดังกล่าวนี้ จะเป็นการเพิ่มความร้ายกาจ และการอยู่รอดของกำลังรบได้เป็นทวีคูณ และในเวลาเดียวกันจะเป็นการเพิ่มอำนาจกำลังรบให้กับกองกำลังยุทธวิธีร่วมไปด้วยในตัว

9.3 จุดประสงค์ของกองทัพบก

จุดประสงค์ของกองทัพบกต้องดำรงแนวความคิด เกี่ยวกับการปฏิบัติการที่สามารถตัดสินใจปัญหาได้ แต่โดยหลักการพื้นฐานแล้ว สงครามคือ การแข่งขันกันที่เจตจำนง (will) อย่างร้ายกาจ การมีชัยชนะในขั้นเด็ดขาด ต่อข้าศึกจึงเป็นการทำให้ข้าศึกยอมจำนนต่อเจตจำนงของพวกเรา ข้าศึกต้องรับรู้ที่เราสามารถกระทำต่อพวกเขาได้ทั้งกายและใจ วิธีการเดียวที่จะประกันในชัยชนะได้คือ การที่เราจะต้องแสดงให้เห็นว่า เราสามารถปกป้องเอกราชอธิปไตยเหนือดินแดนของเรา และความสามารถทำลายพวกเขาได้ในดินแดนของพวกเขา

กองทัพบกปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งของกองกำลังยุทธวิธีร่วม ความสามารถของกองทัพบกในการสร้างความเหนือกว่าในสงครามระดับยุทธวิธี เป็นสิ่งจำเป็นต่อการบรรลุผลสำเร็จของกองกำลังยุทธวิธีร่วม กองกำลังตามเป้าประสงค์ หรือกองกำลังแห่งอนาคตของกองทัพบก

ควรมีแนวความคิดในการใช้หน่วย ตามกรอบงานทางพันธกิจ โดยกำหนดให้มีหน่วยที่รับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานงานที่ได้รับมอบฐานะเป็นกองบัญชาการในการใช้กำลังหน่วยมูลฐานอยู่ใน ระดับสูงกว่ากรม หรือกองพลน้อย (Units of Employment : UE) ปกติคือ กองบัญชาการกองพล หรือกองบัญชาการกองทัพน้อย หน่วยในทางการปฏิบัติ (ในสนาม) เป็นหน่วยบัญชาการในการ ผู้รบของกำลังรบแห่งอนาคต และมีการประกอบกำลังผสมเหล่า ในระดับกองพลน้อยหรือกรมดำเนิน กลยุทธ์ (Units of action: UA) และหน่วยในระดับต่ำลงไป เช่น กองพันผสม จะเป็นหน่วยที่ใช้ทำ การรบปะทะในทางยุทธวิธี และมีชัยชนะในการรบ หน่วยดำเนินกลยุทธ์ดังกล่าวจะออกแบบให้ทำ การรบในเชิงรุกเป็นหลัก ครอบคลุมทั่วทุกย่านของความขัดแย้ง และมีชัยชนะต่อฝ่ายตรงข้าม ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน (UE) หรือกองกำลังเฉพาะกิจร่วม ในการปฏิบัติเผชิญเหตุกับสถานการณ์ระดับเล็ก ๆ อาจมีหน่วยในการปฏิบัติหนึ่งหน่วยหรือ มากกว่า ปฏิบัติการภายใต้การควบคุมของกองกำลังเฉพาะกิจร่วมโดยตรงได้นอกจากนั้นหน่วย ในทางการปฏิบัติสามารถทำหน้าที่เป็นเสมือน กองกำลังทหารบก ขึ้นตรงกับกองบัญชาการกองกำลัง เฉพาะกิจร่วม ในกรอบงาน การเผชิญเหตุกับสถานการณ์ในสถานการณ์ในระดับเล็กได้อีกด้วย

9.4 หน่วยดำเนินกลยุทธ์ในทางการปฏิบัติ

ทุกวันนี้เรามีกำลังทหารที่มีศักยภาพพอที่จะพัฒนาให้มีขีดความสามารถสูง กว่าเดิม เพื่อสร้างความเหนือกว่าในอนาคตให้พร้อมที่จะปฏิบัติการได้เต็มย่านของภารกิจตามสั่ง การของผู้บังคับบัญชาระดับสูง แต่กองทัพจะต้องไม่หยุดยั้ง การพัฒนากำลังรบของตนเอง ต้องมีการปรับตัวเพื่อการแข่งขัน เพื่อออกมาแบบกำลังรบและระบบปฏิบัติการต่าง ๆ ให้ทันสมัย มากกว่าขีดความสามารถในปัจจุบัน ปัจจุบันนี้ไม่มีหน่วยใดของกองทัพที่มีขีดความสามารถใน การตอบสนอง มีความสามารถในการเข้าวางกำลังมีความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ ว่องไวต่อ สถานการณ์และการปฏิบัติ ปฏิบัติการด้วยความรุนแรง มีความสามารถในการอยู่รอด และ ความสามารถในการดำรงสภาพกำลังรบอย่างต่อเนื่อง ที่จำเป็นต่อการสร้างพลังอำนาจได้ ครอบคลุมการปฏิบัติการเต็มย่านความขัดแย้ง ดังนั้นกองทัพ จะต้องทำการพัฒนาแนวความคิด ในการจัดหน่วย และในการปฏิบัติใหม่ บนพื้นฐานที่มุ่งการปฏิบัติการรบด้วยวิธีรุกเป็นหลัก สำหรับทศวรรษข้างหน้า และเราต้องมองข้ามต่อสิ่งที่ทุกคนมองว่าเป็นไปไม่ได้ในการที่จะเกิดขึ้น และร่วมฝ่าฝืนอุปสรรคให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบัน

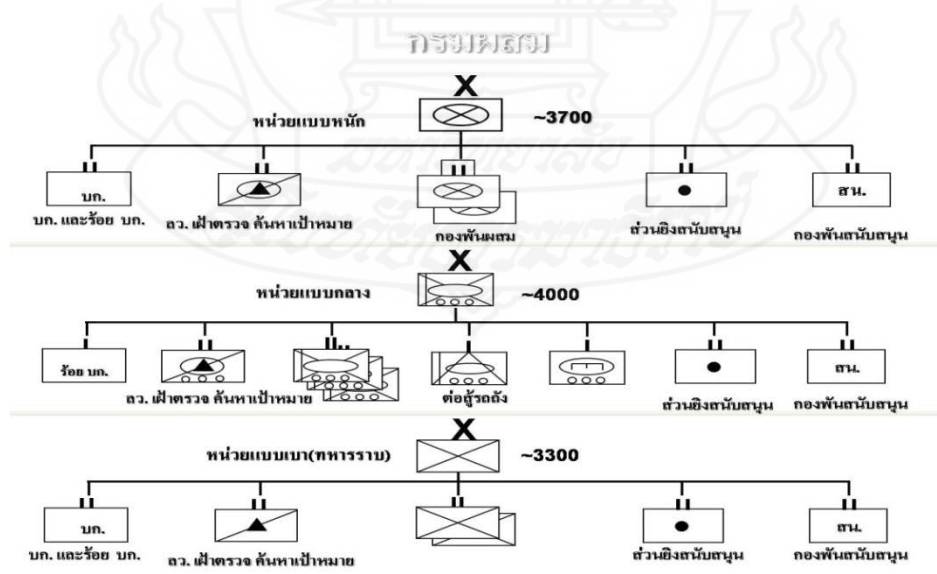
ความต้องการจากสภาพแวดล้อมทางการยุทธ์ที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับศิลปะทางการทหาร ระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการและยุทธวิธีในอนาคต จึงเป็นที่แน่ชัดว่ามีความจำเป็นแน่นอน ที่กองทัพ จะต้องสร้างและพัฒนากำลังรบของตนให้มีแบบแผนในการเข้าวางกำลังทำการรบ ได้อย่างรวดเร็ว และปฏิบัติการได้ครอบคลุมทุกระดับของสงครามในอนาคต กำลังรบของ

กองทัพบก อาจจะได้ประกอบกำลังขึ้นจากกำลังประจำการ และกำลังทหารประจำการเท่านั้น แต่อาจจะมีกำลังสำรอง พนักงานราชการ (ในกลุ่มงานต่าง ๆ ตามที่ได้รับอนุมัติให้ทำการจ้าง) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยกำลังรบก็ได้ หน่วยกำลังรบดังกล่าว จะเป็นหน่วยที่กองทัพบก ตามเป้าประสงค์ จะมีการจัดการพัฒนากำลังพลและยุทธโศปกรณ์สำหรับ ระบบการรบแห่งอนาคต (Future Combat Systems) โดยมีการกำหนดสมมุติฐาน ในขีดความสามารถในการปฏิบัติการของหน่วย ดังกล่าวในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจจัดทำเป็นโครงการทดลองในหน่วย 2 ลักษณะ คือ ในหน่วยทหารม้า ซึ่งเป็นกำลังแบบหนัก (Heavy Force) และหน่วยทหารราบซึ่งเป็นกำลังแบบเบา สำหรับสมมุติฐานในขีดความสามารถในการปฏิบัติการของหน่วยดังกล่าวจะเป็นแนวทาง สำหรับการพัฒนากำลังรบของกองทัพบก ซึ่งรวมถึงการวิจัยพัฒนาและการจัดหายุทธโศปกรณ์ได้อีกด้วย จากการพัฒนากำลังรบให้มุ่งสู่การเป็นกำลังรบตามวัตถุประสงค์ ด้วยระบบการรบแห่งอนาคต จะทำให้กำลังรบดังกล่าวมีขีดความสามารถในการดำเนินกลยุทธ์ ระดับยุทธการ และสามารถปฏิบัติการตัดสินใจผลการรบได้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับกองกำลังยุทธร่วมมากที่สุด

ในการบรรลุถึงการปฏิบัติ การปฏิบัติการเต็มย่านความขัดแย้ง กองทัพบกต้องรับผิดชอบ ในการปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมาย ตั้งแต่ยามปกติไปจนถึง ความขัดแย้งระดับสูงสุด นั่นคือ สงคราม กองทัพบกในปัจจุบันมีหน่วยกำลังรบหลายประเภท เช่น หน่วยทหารราบ หน่วยทหารม้า หน่วยรบพิเศษ หน่วยส่งทางอากาศ (ระดับกองพันขึ้นไป) โดยอาจแยกให้เห็นเด่นชัดออกเป็น 3 ลักษณะ คือกำลังแบบหนัก ซึ่งได้แก่ ทหารราบยานเกราะ ทหารม้ายานเกราะ และทหารม้ารถถัง ลักษณะที่ 2 คือกำลังแบบเบา เช่นทหารราบเบา หน่วยส่งทางอากาศ ส่วนลักษณะที่สามที่สุดคือ กำลังปฏิบัติการพิเศษ เช่น หน่วยรบพิเศษ หน่วยจู่โจม เป็นต้น หน่วยกำลังดำเนินกลยุทธ์ตามรูปแบบที่กล่าวมานี้ สามารถที่จะตอบสนองต่อภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ได้ทั้งหมดและทุกสถานการณ์และความแปรปรวนการใช้กำลังเหล่านี้เป็นการใช้กำลังในพื้นที่ต่าง ๆ จากที่มีความสลับซับซ้อน (ป่า, ป่าหนาแน่นและภูเขา ไปจนถึง เมืองและพื้นที่เปิด) ในทุกสภาพอากาศตามความเหมาะสม กำลังแบบเบาเป็นกำลังรบที่ตอบสนองและว่องไวทางยุทธศาสตร์เป็นอย่างมาก แต่หากใช้ไปในทันทีแล้วจะขาดอำนาจกำลังรบและความรุนแรง ความสามารถในการอยู่รอด ความคล่องแคล่วทางยุทธวิธีและความสามารถในการดำรงสภาพกำลังรบในพื้นที่เปิดและภูมิประเทศแบบลูกคลื่น ยิ่งกว่านั้น กำลังแบบเบายังขาดความสามารถในการสร้างฐานความรู้ (Knowledge base) เพื่อการพัฒนาสถานการณ์ จัดระเบียบและแยกแยะสนามรบ กำลังแบบหนักนั้นขาดการตอบสนองทางยุทธศาสตร์ต่อยุทธบริเวณหลักที่อยู่นอกพื้นที่ที่กำหนด ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวนี้ไม่มีคลังสื่ออุปกรณ์ของกองทัพบกตั้งอยู่ และต้องการการส่งกำลังบำรุงขนาดใหญ่ เพื่อใช้ในการดำรงสภาพกำลังรบระหว่างการปฏิบัติการ ยิ่งไปกว่านั้นประสิทธิภาพของกำลังเหล่านั้น

จะลดลงในพื้นที่สลับซับซ้อนและในภูมิประเทศปิด หน่วยในทางการปฏิบัติ (UA) จะช่วยจัดปัญหาดังกล่าวของกำลังรบในปัจจุบัน และจะบรรลุนิติภารกิจของหน่วยที่ได้รับมอบหมาย ภารกิจของหน่วยปฏิบัติการพิเศษและหน่วยทหารพลร่ม หน่วยในทางการปฏิบัติของกองทัพบก จะเป็นหนึ่งในทีมงานของกองกำลังยุทธร่วม ในปฏิบัติการต่างๆ และต่อหลายๆ ภัยคุกคาม ในสภาพแวดล้อมต่างๆ ทีมงานนี้ต้องตอบสนองต่อทั้งทางยุทธศาสตร์ และยุทธการมีความสามารถในการเข้าวงกำลังรบได้อย่างรวดเร็ว มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิบัติได้เร็วเกินกว่าที่ข้าศึกจะสามารถขยายผลได้ทัน ระบบการสงครามแห่งอนาคต (Future Combat Systems) จะช่วยเสริมความสามารถให้กับหน่วยในทางการปฏิบัติ สามารถปฏิบัติการกิจเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี

ระบบการสงครามแห่งอนาคตเป็นรูปแบบของระบบปฏิบัติการอันทันสมัยไม่ว่าจะเป็น การดำเนินกลยุทธ์ทางภาคพื้นดิน- ทางอากาศ, การสนับสนุนการดำเนินกลยุทธ์ และระบบการดำรงสภาพ ซึ่งเป็นรูปแบบเครือข่าย และใช้ยุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีไร้คนบังคับมาใช้ร่วมในระบบการสงครามแห่งอนาคตนี้เป็น โครงสร้างเครือข่าย C4ISR ที่ประกอบด้วยเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร เครือข่ายการปฏิบัติการ เครื่องมือในการตรวจจับ ระบบการบัญชาการรบ การฝึกหัด ตลอดจนการลาดตระเวนและการเฝ้าตรวจ โดยคน และไม่ใช่คน ระบบการสงครามแห่งอนาคต จะปฏิบัติการด้วยลำดับชุดของระบบต่าง ๆ (family of system) ซึ่งจะเป็นระบบเครือข่ายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ระบบที่พร้อมทำการพัฒนา และระบบใหม่ที่ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยในทางการปฏิบัติ เครื่องข่ายดังกล่าวจะช่วยปรับปรุงขีดความสามารถทางด้านการข่าวกรอง การเฝ้าตรวจ และการลาดตระเวน เครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ และเครื่องมือในการเฝ้าติดตามต่างๆ

ภาพที่ 7.10 ตัวแบบการจัดกำลังรบของกองทัพบกในอนาคต

หน่วยในทางการปฏิบัติสร้างสมดุลขีดความสามารถสำหรับการตอบสนองทางยุทธศาสตร์ และความเหนือกว่าในห้วงการรบ หน่วยในทางการปฏิบัติยังต้องสร้างสมดุลเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าวงกำลัง และความสามารถในการดำรงสภาพการรบ กบการตอบสนอง ความรุนแรง ความสามารถในการอยู่รอดในสนามรบ ความว่องไว และความสามารถรอบด้านของตัวเอง แม้ว่าจะขยายขีดความสามารถในการปฏิบัติการรุกก็ตาม แต่หน่วยในทางการปฏิบัติสามารถทำการปฏิบัติในปฏิบัติการเพื่อเสถียรภาพ และการปฏิบัติการสนับสนุนฝ่ายพลเรือนได้เช่นกัน หน่วยจะใช้โครงสร้างด้าน C4ISR ที่พัฒนาอย่างก้าวหน้าของตนเองเพื่อขยาย หรือทำให้ช่วงการควบคุมของหน่วยแคบลง และสนธิขีดความสามารถของ หน่วยใช้กำลัง หรือกองกำลังเฉพาะกิจร่วมที่ให้การสนับสนุนเพื่อการบรรลุภารกิจ หน่วยในทางการปฏิบัติจะเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงขีดความสามารถเฉพาะในการพัฒนาสถานการณ์ ที่อยู่นอกเหนือการปะทะ ติดพันกับข้าศึกได้ในวิธีการที่ไม่อาจคาดคิด ดำเนินกลยุทธ์ไปยังตำแหน่งที่ได้เปรียบด้วยความเร็ว และความว่องไว ติดพันกับกำลังข้าศึกที่อยู่นอกระยะยิงของอาวุธ ทำลายกำลังข้าศึกด้วยการยิงที่เพิ่มขึ้น และโจมตีต่อข้าศึก ณ เวลา และตำบลที่ฝ่ายเราเป็นผู้เลือกไว้ แม้ว่าไม่วางขั้นตอนที่จำเป็น มันเป็นการผสมผสานการยิง(ความแม่นยำ และปริมาณ) กบการดำเนินกลยุทธ์ซึ่งทำให้เกิดปัญหาที่ยุ่งยากแก่ข้าศึก และฝ่ายคุกคาม ผลกระทบที่เพิ่มขึ้นเป็นเท่าทวีคูณพร้อม ๆ กัน รวมทั้งการปฏิบัติการในหลาย ๆ มิติจะเป็นตัวทำลาย โยกย้าย และทำให้ฝ่ายตรงข้ามแยกออกเป็นส่วน ๆ และส่งผ่านไปยังการปะทะในโอกาสต่อไป

10. แนวทางการเตรียมกำลังกองทัพบก คือ

ในการเตรียมกำลังกองทัพบกจะเป็นการดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีกระบวนการต่างๆ ตามระยะเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งพัฒนาให้มีกระบวนการเรียนรู้ควบคู่กันไป ด้วย โดยมีแนวทางการดำเนินกิจกรรมสำคัญดังต่อไปนี้

- 1) การดำรงสภาพกำลังรบที่มีอยู่ และลงทุนให้มีขีดความสามารถใหม่
- 2) การปรับ โครงสร้างหน่วยให้มีความเหมาะสม และเน้นความทันสมัย
- 3) การปรับหน่วยที่มีอยู่ให้มีความสมบูรณ์ และอยู่ในโครงสร้างที่เหมาะสม
- 4) การปรับแนวความคิด และเริ่มดำเนินการเปลี่ยนแปลงหน่วยกำลังรบมูลฐานของ ทบ.ใหม่
- 5) ดำเนินการเปลี่ยนแปลงขั้นมูลฐานของหน่วยใน ทบ.ตามลำดับขั้นตอน
- 6) ปรับปรุงอัตรากำลังรองรับ

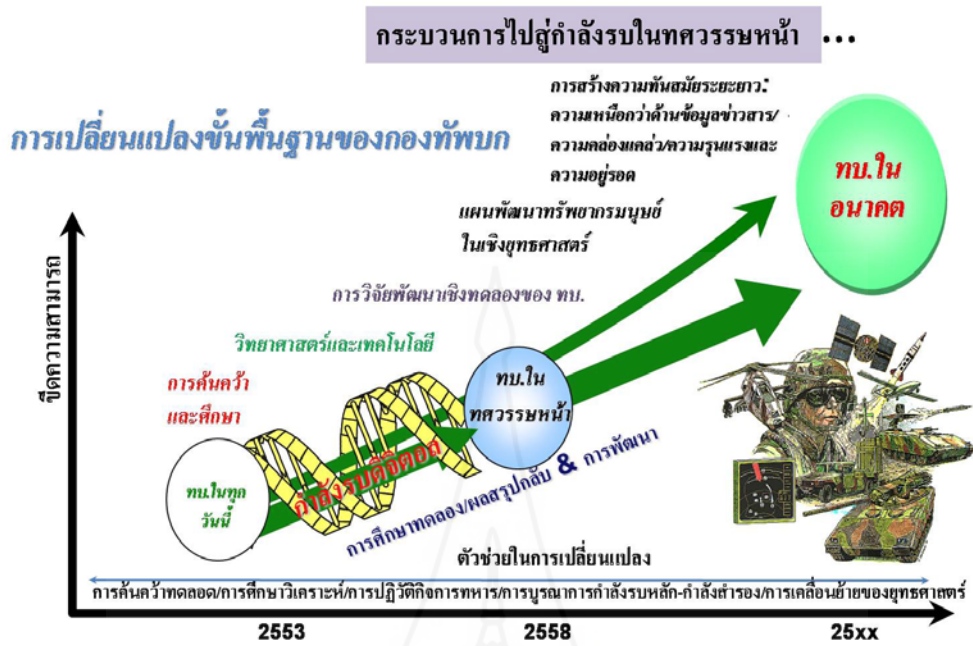
- 7) ทำการศึกษาวิจัย พัฒนา และการทดลองหลักนิยม และกำหนดหน่วยทดลองเป็นหน่วยต้นแบบ
- 8) ทำการศึกษาวิจัย พัฒนา จัดหา ยุทธโศปกรณ์ ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับภารกิจ หลักนิยม
- 9) กำหนดแนวความคิดในการพัฒนากำลังรบ ยุทธโศปกรณ์
 - (1) การคิดประดิษฐ์---สร้างขึ้นมาใหม่
 - (2) การดัดแปลง-----สร้างซ้ำบนพื้นฐานสิ่งที่มีอยู่เดิม
 - (3) การเคลื่อนย้าย---นำสิ่งก้ำวหน้าของคนอื่นมาใช้อย่างสมเหตุสมผล
 - (4) การรวบรวม-----นำปัจจัยที่มีอยู่ แต่กระจัดกระจายมาทำให้เป็นระเบียบ
- 10) การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาใดๆ ใช้หลัก
 - (1) จากเล็กไปหาใหญ่ จากง่ายไปสู่ยาก
 - (2) ค่อยเป็นค่อยไป อย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันในตัวเอง
 - (3) เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และหลีกเลี่ยง การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเกินไป
 - (4) มีระยะเวลาการดำเนินการที่เหมาะสม
 - (5) ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน คำนึงถึงส่วนรวม
- 11) การใช้เทคโนโลยีมีข้อพิจารณา...
 - (1) ใช้ได้คุ้มค่าไม่ตกยุคสมัยเร็วเกินไป/ปรับปรุงให้ทันสมัยได้ง่าย
 - (2) เหมาะสมกับสภาพเมืองไทย/ใช้ร่วมกับเหล่าทัพอื่นได้
 - (3) ทนทาน อายุการใช้งานสมราคา
 - (4) ร่วมมือพัฒนาขึ้นใช้เองเป็นประการแรก/ลดการนำเข้าอย่างเดียว
 - (5) พัฒนาผู้ใช้ “คน” พร้อมด้วยความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยี รู้จักใช้
 - (6) เป็นมาตรฐานเดียว พัฒนาต่อยอดอย่างต่อเนื่อง
 - (7) เชิงพาณิชย์ คือขายออกได้ เปิดสายการผลิต หาช่องทางในท้องตลาด

นอกเหนือจากการพัฒนากำลังรบซึ่งเป็นส่วนหัวใจหลักของการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน และหัวใจหลักของโครงสร้างหน่วยของกองทัพบกแล้ว การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานยังต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงในส่วนของคุณภาพของสถาบันของกองทัพบกอีกด้วย เพราะกองทัพบกไม่ได้มีสถานะเป็นกองกำลังเท่านั้น แต่กองทัพบกยังมีสถานะของคุณภาพของสถาบันที่สืบทอดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มีการพัฒนา การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องดังนั้นในการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานของกองทัพบกในสถานะของคุณภาพของสถาบันจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม กระบวนการการเรียนรู้ การดำรงเกียรติ และศักดิ์ศรีของกองทัพบกที่มีมา

เป็นเวลาอันยาวนาน และในส่วนที่เป็นนัยแฝงของความเป็นสถาบันนั้นมืองค์ประกอบหนึ่งซึ่งเป็นส่วนสำคัญของกองทัพก็คือ สถาบันการศึกษาของกองทัพก กระบวนการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาของกองทัพกมีมากมาย ไม่ว่าจะเป็น หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้ บุคลากรทางการศึกษา สรรพคำรซึ่งอาจกล่าวได้ว่าในส่วนดังกล่าวเป็นเสมือนมันสมองของกองทัพกแทบทั้งสิ้น

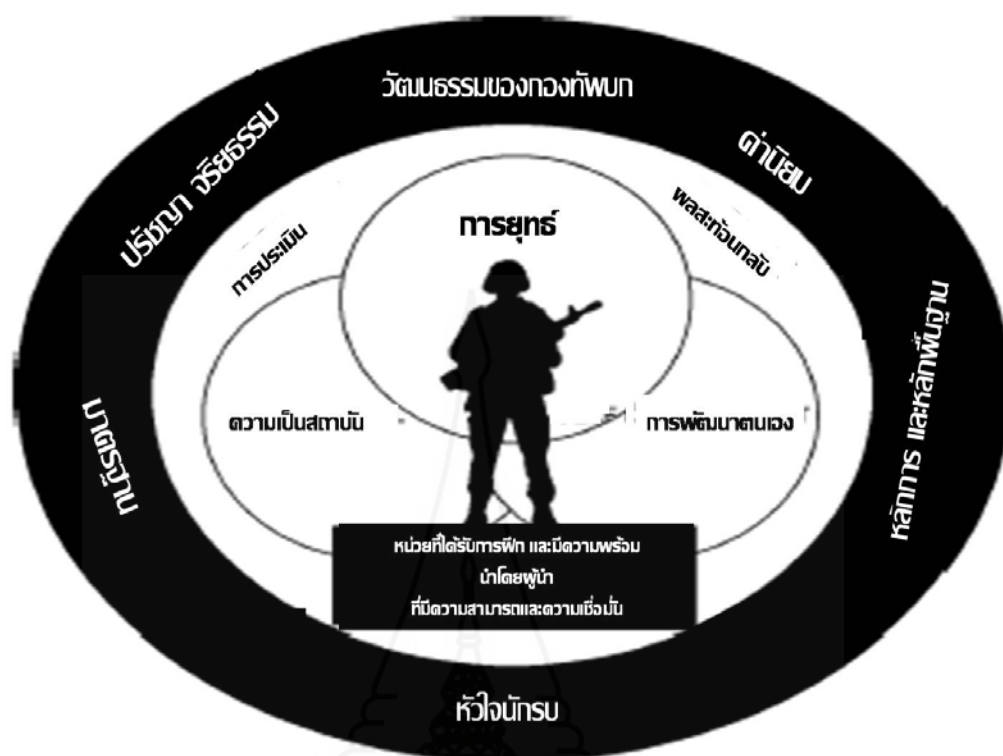
11. ห้วงเวลาในการดำเนินการ

สำหรับห้วงเวลาในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของรายละเอียดที่ต้องได้รับการกำหนดแผนแม่บทรองรับ และมีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องมากมาย ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดขอบเขต หรือห้วงระยะเวลาที่ต้องการให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยแบ่งเป็นห้วงระยะเวลาตามภาพข้างล่าง โดยแบ่งขั้นของการดำเนินงานออกเป็นระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว โดยเริ่มต้นจากการทบทวนใหม่ตั้งแต่ปี 25xx เป็นต้นไป มีกิจกรรมสำคัญในการพัฒนาแนวความคิด หลักนิยมทางทหาร กำหนดกรมที่เป็นหน่วยเริ่มต้นโครงการในการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานของหน่วยกำลังรบ โดยกรมดังกล่าวมีเป้าหมายให้เป็นกำลังรบต้นแบบมีขีดความสามารถในการเข้าวงกำลังในพื้นที่ปฏิบัติการอย่างสมบูรณ์แบบได้ภายใน 96 ชั่วโมง ตามขีดความสามารถและคุณลักษณะกำลังรบที่ต้องการ พร้อม ๆ กับ ทำการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานความเป็นสถาบันทางการทหารของกองทัพก โดยเฉพาะในเรื่องของ วัฒนธรรมองค์กร แบบธรรมเนียม ระเบียบปฏิบัติ กฎ ระเบียบ คำสั่ง เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในภาพรวมของกองทัพก ด้วยการออกแบบใหม่ ในส่วนของความเป็นสถาบันของกองทัพกนั้นจะเน้นไปที่ระบบการศึก ศึกษา สถานศึกษา สถาบันทางการศึกษาของกองทัพกในแบบบูรณาการหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการในการเรียนรู้ และระบบสนับสนุนทางการเรียนรู้ ทั้งหมดของกองทัพก ควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานหน่วยกำลังรบของกองทัพก ต่อจากนั้นกองทัพกจะเริ่มจัดรูปแบบใหม่ในปี 25xx โดยมีเป้าประสงค์ให้มีการจัดรูปแบบภายในหลักนิยมที่กำหนดขึ้นตามการมุ่งเน้นในด้านการศึกษา และทดลองจนได้กำลังรบในช่วงกลาง (Interim Forces) และหน่วยกำลังรบขนาดกองพลที่สามารถเข้าปฏิบัติการในพื้นที่อย่างสมบูรณ์แบบภายใน 120 ชั่วโมง พร้อมกับสถาบันทางการทหารของกองทัพกที่มีรูปแบบการจัดใหม่ตามที่ออกแบบไว้ และผ่านการศึกษา และทดลองจนเป็นที่เชื่อมั่นได้ การดำเนินการในระยะกลางจะสิ้นสุดในปี 25xx และเริ่มดำเนินการในระยะยาวเพื่อพัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์ของกองทัพกในอนาคตข้างหน้าตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้

ภาพที่ 7.11 กระบวนการไปสู่กำลังรบในอนาคต

เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานของกองทัพบกมุ่งไปสู่ทศวรรษได้อย่างแท้จริง กองทัพบกจำเป็นต้องมีการลงทุน โดยเฉพาะในเรื่องของการค้นคว้า ศึกษา วิจัยอย่างแท้จริง และเป็นไปในลักษณะซ้ำไปซ้ำมา ด้วยการมุ่งเน้นในเรื่องของวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้าง การเพิ่มอำนาจกำลังรบให้กับกองทัพบก โดยผ่านการเรียนรู้ อย่างเป็นขั้นเป็นตอนตามแผนแม่บทการดำเนินงาน ที่มีการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการทดลอง สรุปผล เพื่อแก้ไขปัญหาจากการดำเนินการ ซึ่งในภาพรวมการดำเนินการจะต้องมุ่งเน้นในเรื่องของ แผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเชิงยุทธศาสตร์ของกองทัพบก โดยเฉพาะในเรื่องของการพัฒนาความเป็นผู้นำ อุดมการณ์ ความเสียสละ ความจงรักภักดี ความมีเกียรติ ของกำลังพลของกองทัพบก เพื่อนำพากองทัพไปสู่อนาคตข้างหน้าบนพื้นฐานของขีดความสามารถที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ ด้วยกำลังรบหลัก หรือกำลังประจำการ และกำลังสำรองของประเทศที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตัวแบบการพัฒนาการฝึก และผู้นำของกองทัพบก

ภาพที่ 7.12 ตัวแบบการพัฒนาการฝึก และผู้นำของกองทัพบก

12. บทสรุป

ในการกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพบกนั้น กองทัพบกจะต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ปัญหาที่ส่งผลกระทบ สภาพภัยคุกคาม ความท้าทาย ตลอดจนบทบาท ภารกิจ และหน้าที่อย่างรอบคอบ รวมทั้งจะต้องพิจารณาถึงความต้องการด้านความมั่นคง และความต้องการในการใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการทั้งในการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการสนับสนุนฝ่ายพลเรือนในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ได้วัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพบกที่สามารถบรรลุได้ และตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ทหาร ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ การกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหารจะนำไปสู่การกำหนดแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ในการใช้กำลัง และการเตรียมกำลังของกองทัพบก เพื่อตอบสนองต่อภารกิจ และความมั่นคงของประเทศต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรมยุทธการทหารบก. (2549). *แผนพัฒนากองทัพบก ปี 2550-2554*. กรุงเทพมหานคร:
กองทัพบก.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2554). ความมั่นคง การจัดการความขัดแย้ง และการสร้างสังคมแห่ง
ความร่วมมือ หน่วยที่ 14 ในเอกสารการสอนชุดวิชาการเมืองการปกครอง. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กษิร ชิพเป็นสุข. (2551). *ความมั่นคงแนววิพากษ์: บทบาท และคุณค่าต่อการศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศ “รัฐศาสตร์กับการพัฒนาประชาธิปไตยไทย”* การประชุมวิชาการ
รัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 9 เล่ม 2
- จิรโชค วีระสย. (2549). *กระแสนโลกาภิวัตน์ หน่วยที่ 2. กระแสโลกศึกษา*. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จุลชีพ ชินวรรณโณ. (2549) *มหาอำนาจยุคหลังสงครามเย็น หน่วยที่ 3. กระแสโลกศึกษา*.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- โชคชัย วัฒนวารงกุล. (2552). *หลักนิยมและยุทธศาสตร์ศึกษา 2009 เล่มที่ 3. ทฤษฎีการสงคราม
และแผนการทัพ*. กรุงเทพมหานคร: กรมยุทธศึกษาทหารบก.
- ธโรธร ตู้อองคำ. (2552). *แนวคิดเกี่ยวกับรัฐ และสังคม หน่วยที่ 7. แนวคิดทางการเมืองและ
สังคม*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประยุทธ์ จันท์โอชา. (2551). *กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่*. กรุงเทพมหานคร:
อักษรข้าวสวย.
- ผิน เกสร. (2524). *การชี้แจงเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ*. (คำบรรยาย). กรุงเทพมหานคร:
วิทยาลัยการทัพบก
- พจน์ พงศ์สุวรรณ. (2536). *หลักยุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการทัพบก.
- ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก. (2552). *หลักนิยมและยุทธศาสตร์
ศึกษา 2009 เล่มที่ 1. การสงครามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน (Irregular Warfare)*.
กรุงเทพมหานคร: กรมยุทธศึกษาทหารบก.
- ศุภมิตร ปิติพัฒน์. (2549). *โลกยุคหลังสงครามเย็น หน่วยที่ 1. กระแสโลกศึกษา*. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- เสถียร วีรกุล. (2529). แพล และเรียบเรียง ตำราพิชัยสงครามชุนวู. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กองอุปการณ์ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.
- ส่วนวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง. (2547). การศึกษาแนวคิดของ กองทัพอากาศ ด้านความมั่นคงแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ศึกษา 2004 เล่มที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.
- _____. (2548). พลังอำนาจของชาติ และยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ 2004 สหรัฐอเมริกา. ยุทธศาสตร์ศึกษา 2004 เล่มที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.
- _____. (2549). แนวความคิดตะวันตก อนาคตกองทัพ: หนทางข้างหน้า, โจมหน้การ สงครามที่เปลี่ยนไป: สู่ยุคที่สี่ ความเป็นผู้นำสำหรับยุคที่สี่ และยุทธศาสตร์การ ป้องกันประเทศสหรัฐอเมริกา. ยุทธศาสตร์ศึกษา 2006 เล่มที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.
- _____. (2549). แนวความคิดตะวันตก. การทบทวนการป้องกันประเทศรอบสี่ปี สหรัฐฯ 2006. ยุทธศาสตร์ศึกษา 2006 เล่มที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิชาการทหารบก ชั้นสูง.
- AFCC. (1993). *The Joint Staff Officer's Guide 1993* (AFCC Pub 1). Washington: U.S. Government Printing Office.
- Allen, Colonel Charles D. (2007). "Creative Thinking for Individuals and Teams," in *Strategic Thinking*, Carlisle, PA: U.S. Army War College,
- Allison, Graham T. (1971). *Essence of a Decision: Explaining the Cuban Missiles Crisis* Boston: Little, Brown,
- Aron, Raymond. (1996). *Peace and War*. New York: Praeger.
- Art, Robert J. (2003). *A Grand Strategy for America*, Ithaca, NY and London, UK: Cornell University Press, 2003, p. 45.
- Aspery, Robert B. (1975). *War in the Shadows: The Guerrilla in History*, 2 vols. New York: Doubleday & Co., Inc.
- Beaufré, Andre. (1965). *An Introduction to Strategy, with Particular Reference to Problems of Defense, Politics, Economics, and Diplomacy in the Nuclear Age*, New York F.A. Praeger,
- Beaufré, Andre. (1966). *Deterrence and Strategy*. New York: F. A. Praeger.
- Beaufré, Andre. (1967). *Strategy of Action*. London: Farber and Farber.

- _____ (1963). *An Introduction to Strategy*. New York: Praeger.
- Belfer Center for Science and International Affairs. (2000). The Commission on America's National Interests. *America's National Interests*. Cambridge: MA
- Baldwin, Hanson W. (1962). *World War I: An Outline Histor*. New York: Harper & Row.
- Berridge, G. R. and James, Alan. (2003). *A Dictionary of Diplomacy*, Hampshire, UK: Palgrave-Macmillan, 2nd Ed
- Blackwill, Robert D. (1993). "A Taxonomy for Defining U.S. National Security Interests in the 1990s and Beyond," Weidenfeld, Werner and Janning, Josef eds. *Europe in Global Change: Strategies and Options for Europe*. Gutersloh. Germany: Bertelsmann Foundation Publishers.
- Brodie, Bernard Strategy. (1959). *in the Missile Age*, reprint Princeton. (1971). NJ: Princeton University Press.
- Bush, George W. (2002). *The National Security Strategy of the United States of America*. Washington, DC: The White House,
- Buzan, Barry, Weaver, Ole and Wilde, Jaap de. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers, pp. 5-6.
- CGSC, Fort Leavenworth. (1976). *Historic Precedents (Strategic Concept)*. USA.
- Caldwell, Charles C. (1898). *Small Wars—Their Principles and Practices, 3rd ed.*, London, U.K.: His Majesty's Stationary Office, ; reprint Ardsley, (1976). East England: EP Publishing Ltd.
- Craig, Gordon A. (1956). *The Politics of the Prussian Army 1640-1945*. New York: Oxford University Press.
- _____ (1966). *War, Politics and Diplomacy*. New York: Frederick A. Praeger.
- Chandler, David G. (1966). *The Campaigns of Napoleon*. New York: Macmillan.
- Creveld, Martin van. (1980). "Caesar's Ghost: Military History and the Wars of the Future," *The Washington Quarterly, Winter 1980*.
- _____ (1986). "Eternal Clausewitz," in *Clausewitz and Modern Strategy*. Michael I. Handel, ed., London, U.K.: Frank Cass, 1986 ; Builder.
- Carl H. (1989). *The Masks of War: American Military Styles in Strategy and Analysis*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

- _____. (1991). *The Transformation of War*. New York: The Free Press.
- _____, Bunker, Robert J. ed. (2003). "*The Transformation of War Revisited*," *Nonstate Threats and Future Wars*. London: U.K. Frank Cass.
- Cline, Ray S. (1980). *World Power Trends and U.S. Foreign Policy for the 1980s* Boulder, CO: Westview Press.
- Collins, John M. (1973). *Grand Strategy: Principles and Practices*, Annapolis, MD: Naval Institute Press.
- Commission on America's National Interests, p. 2.
- Corbett, Julian S. (1911). *Some Principles of Maritime Strategy*, London, U.K: Longman Green.
- Department of the Army. (2008). *FM 3-0 Operations*. 2008. Washington: DC, U.S. Army Training and Doctrine Command.
- Department of Defense. (1989). *Joint Chiefs of Staff (JCS) Publication (Pub) 1-02. Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*. Washington: DC: U.S. Government Printing Office.
- Department of Defense. (2002). Joint Staff, J-7, *Joint Publication 1-02, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*. Washington, DC: United States Joint Staff.
- Department of National Security and Strategy. (2006). *Course Directive: National Security Policy and Strategy Academic Year 2007*. Carlisle, PA: U.S. Army War College.
- Dorff, Robert H. (2001). Cerami, Joseph R. and Holcomb, James F Jr., ed., "*A Primer in Strategy Development*" in *U.S. Army War College Guide Strategy*. Carlisle Barracks, PA:
- Chilcoat, Richard A. (2001). Strategic Studies Institute, , p. 11; "*Strategic Art: The New Discipline for 21st Century Strategists*" in *U.S. Army War College Guide to Strategy* Cerami Joseph R. and Holcomb.
- Jr James F., ed., (2001). Carlisle Barracks, PA: Strategic Studies Institute
- Eccles, Henry E. (1965). *Military Concepts and Philosophy*. New Brunswick, NJ: Rutgers UP.
- _____. (1979). "*Strategy—The Theory and Application*," *Naval War College Review*. Vol. 32.

- Eccles, Henry E. (1979). *Military Power in a Free Society*, Newport, RI: Naval War College Press.
- Emmerson, Thomas. (1977). *The Rhineland Crises* Ames: Iowa University Press.
- Evans, Graham and Newnham, Jeffrey. (1998). *The Penguin Dictionary of International Relations*, London, UK: Penguin Books,
- Farnsworth, Ellis. (1965). trans. *Niccolò Machiavelli. The Art of War*. New York: Da Capo. Press.
- Walker, Leslie J. (1975). trans. *Niccolò Machiavelli, The Discourses of Niccolò Machiavelli*, Boston. MA: Routledge and Paul.
- Finnemore, Martha. (1996). *National Interests in International Society*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Foster, Gregory D. (1987). “*Conceptual Framework for Strategymaking*,” the Committee on Armed Services United States Senate on National Security Strategy, Washington DC: U.S. Government Printing Office.
- _____.(1990). “*A Conceptual Foundation for a Theory of Strategy*,” The Washington Quarterly.
- Galula, David. (1964). *Counterinsurgency Warfare: Theory and Practice*, New York: Frederick A. Praeger.
- Gerras, Colonel Stephen J. Ph.D., (2007). “Thinking Critically About Critical Thinking: A Fundamental Guide for Strategic Leaders,” in *Strategic Thinking*, Carlisle, PA: U.S. Army War College.
- Gray, Collin S. (1999). *Modern Strategy*. New York: Oxford University Press.
- Griffiths, Martin and Terry O’Callaghan, *International Relations: The Key Concepts*. London, UK: Routledge.
- Griffith, Samuel B. trans. (1963). *Sun Tzu, The Art of War*. (reprint, 1973) New York Oxford: University Press.
- Government Performance and Results Act of . (1993). as quoted in Raphael Perl, “Combating Terrorism: The Challenge of Measuring Effectiveness,” CRS Report for Congress.
- Handel, Michael I. (1989). *War, Strategy and Intelligence*. London, U.K.: Frank Cass.

- Halder, Franz. (1967). *The Halder Diaries: The Private War Journals of Colonel General Franz Halder*, Lissance, Arnold ed. Boulder, CO, and Dunn Loring, VA: Westview Press and T. N. Dupuy Associates.
- Hart, Liddell B.H. (1967). *STRATEGY*. London England: Faber & Faber Ltd.
- _____. (1954). *Strategy* 2nd edition reprint Praeger, Frederick A. (1967). New York: Hobbes.
- Thomas. (1958). *Leviathan*. Indianapolis: Bobbs-Merrill.
- Holsti, K. J. (1988). *International Politics: A Framework for Analysis*, 5th ed. Englewood Cliffs. NJ: Prentice Hall.
- _____. (1991). *On the context of power*; and Schloming, Gordon C. (1991) *Power and Principle in International Affairs* New York: Harcourt Bruce Jovanovich.
- Holcomb, James F. (2008). "Managing Strategic Risk," in J. Boone Bartholomees, Jr., ed., *U.S. Army War College Guide to National Security Issues, Volume I: Theory of War and Strategy*, 3rd Ed., Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army: War College.
- Howard, Michael and Paret, Peter. (1976). ed. and trans. *Carl von Clausewitz, On War* Princeton NJ Princeton: University Press.
- _____. (1978). "The Armed Forces as a Political Problem," in *Soldiers and Governments*, Westport, CT: Greenwood Press.
- _____. (1979). "The Forgotten Dimensions of Strategy," *Foreign Affairs*, Summer.
- _____. (1980). "Men against Fire: The Doctrine of the Offensive in 1914," in *Makers of Modern Strategy*.
- _____. (1984). "Armed Forces as a Political Problem," *NY International Security*, Summer.
- _____. (1984). *On War*, Princeton. NJ: Princeton University Press.
- _____. (1986). *Clausewitz*. New York: Oxford University Press.
- Jablonsky, David. (1992). *Why Is Strategy Difficult?* Carlisle Barracks, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.
- _____. (2006). "National Power," *U.S. Army War College Guide to National Security Policy and Strategy*, 2d edition ; Bartholomees, J. Boone ed., Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College,

- Jones, Archer. (1996). *Elements of Military Strategy: An Historical Approach*, Westport CT Praeger.
- _____ (1992). *Civil War Command and Strategy: The Process of Victory and Defeat*. New York: The Free Press
- Kim, Jiyul. (2009). *Cultural Dimensions of Strategy and Policy*. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.
- Kissinger, Henry. (1995). in J. Kelly, *USA Today*, as quoted in Weldes, Jutta (1999) *Constructing National Interests: The United States and the Cuban Missile Crisis*, Minneapolis: University of Minnesota Press.
- _____. (1999). *Years of Renewal*. New York: Simon and Schuster, as quoted in Record.
- Jeffrey. (2001). "A Note on Interests, Values, and the Use of Force," *Parameters*.
- Kitson, Frank. (1971). *Low Intensity Operations: Subversion, Insurgency, and Peacekeeping*. Harrisburg, PA: Stackpole Books.
- Kugler, Richard L. (2006). *Policy Analysis in National Security Affairs: New Methods for a New Era*. Washington DC: National Defense University Press.
- Lawrence, T. E. (Thomas Edward). (1926). *Seven Pillars of Wisdom: A Triumph*. New York: George Doran Publishing Co., reprint (1991). New York : Anchor Books.
- _____. (1957). "Guerrilla Warfare" in *Encyclopedia Britannica, Vol. 10*, as quoted in Aspery.
- Lee, Daniel Roger trans. (1964). *Trinquier, Modern Warfare: A French View of Counterinsurgency*, New York: Frederick A. Praeger.
- Liotta, P. H. and Miskel, James F. (2004). "Still Worth Fighting Over? A Joint Response," *Naval War College Review*.
- Lykke, Arthur F. (1989). "Defining Military Strategy," *Military Review, Vol. 69, No. 5*, Newport, RI: Naval War College Press, 1979, p. 73.
- _____. (1989). "Toward an Understanding of Military Strategy," chap. in *Military Strategy: Theory and Application*, Carlisle Barracks, PA: U.S. Army War College.
-Yarger, Harry R. (2008). "Toward a Theory of Strategy: Lykke Art and the U.S. Army War College Strategy Model," in J. Bartholomees, Boone Jr., ed., *U.S. Army*

- War College Guide to National Security Issues, Volume I: Theory of War and Strategy*, 3rd Ed., Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.
- Mahan, Alfred Thayer. (1890). *The Influence of Sea Power Upon History 1660-1783*, reprint (1970) Boston, Mass.: Little, Brown and Company.
- McLean, Iain. (1996). *Oxford Concise Dictionary of Politics*, Oxford: Oxford, UK, University Press.
- Mendell, G. H. and Craighill, W. P., trans. (1862). *Antoine Henri Baron de Jomini, The Art of War*, reprint Griess, Thomas E. and Luvass, Jay eds. (1971) *The West Point Military Library series* Westport, Connecticut: Greenwood Press.
- Meinhart, Richard M. (2007). "Leadership and Strategic Thinking," in *Strategic Thinking*, Carlisle, PA: U.S. Army. War College.
- Mitchell, William. (1925). *Winged Defense: The Development and Possibilities of Modern Air Power—Economic and Military*, New ork: G. P. Putnam's Sons.
- Miskel, James F. (2002). "National Interests: Grand Purposes or Catchphrases," *Naval War College Review*.
- Morgethau, Hans J. (1952). "'Another Great Debate: The National Interest of the United States,'" *American Political Science Review*.
- _____. (1954). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 2nd edition, New York: Knopf, Alfred A.
- _____. (1962). *The Impasse of American Foreign Policy*, Chicago: University of Chicago Press.
- _____. (1968). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, 4th ed. New York: Knopf.
- _____; Spanier and Wendzel,; and Organski. (1978). *The Relations of Nations*, 5th ed. New York: Macmillan.
- _____; and Waltz, Kenneth. (1979). *Theory of International Politics*, New York: McGraw-Hill,
-(2001). *Politics Among Nations*, Fourth Edition, New York: Alfred A. Knopf.
- National Defense University, Institute for National Strategic Studies, (1996). *Strategic Assessment 96* Washington: U.S. Government Printing Office.

- Neuchterlein, Donald E. (1973). *United States National Interests in a Changing World*,
Lexington: The University Press of Kentucky.
- Neustadt, Richard E. and May, Ernest R. (1986). *Thinking in Time: The Use of History for*
Lykke, Arthur F. Jr., (1989) "Toward an Understanding of Military Strategy," chap.
in *Military Strategy: Theory and Application*, Carlisle Barracks, PA: U.S. Army War
College,
- Nye, Joseph S. Jr., (1990). *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*. New
York: Basic Books.
- Nye, Joseph. (1999). "The New National Interest," *Foreign Affairs*, as quoted in Liotta, P. H.
(2000) "To Die For: National Interests and Strategic Uncertainties," *Parameters*,
- O'Neill, Barry. (1996). Power and Satisfaction in the United Nations Security Council,. *Journal*
of Conflict Resolution, Vol. 40
- Organski, ; Kolb, ; Morgenthau, ; and Schloming. (1987). *The Rise and Fall of the Great Powers:*
Economic Change and Military Conflict from 1500-2000. New York: Random
House.
- Palmerston to Clarendon. (1938). quoted in Harold Temperley and Lillian M. Penson,
Foundations of British Foreign Policy From Pitt to Salisbury, Cambridge, UK:
Cambridge. University Press, as quoted in Kissinger, Henry (1994) *Diplomacy*. New
York: Simon and Schuster.
- Palmerston, Lord. (1996). Jay, Anthony ed., *The Oxford Dictionary of Political Quotations*,
Oxford. UK: Oxford University Press.
- Paret, Peter. (1984). *Letters on Strategy*, and Daniel Moran, ed./trans.. Carlisle, PA: U.S. Army
War College.
- _____. (1986). *Makers of Modern Strategy: from Machiavelli to the Nuclear Age*.
Princeton NJ: Princeton University Press.
- Peterson, Harris-Clichy Major, USMCR. (1961). de la Serna, Ernesto "Che" Guevara Che
Guevara *Guerrilla Warfare, Introduction* New York; Praeger, (1961) *Frederick*
A., Ernesto "Che" Guevara de la Serna, Guerrilla Warfare. New York: Monthly
Review Press.

- Reed, George E. (2007). "Systems Thinking and Senior Level Leadership," in *Strategic Thinking*, Carlisle, PA: U.S. Army War College.
- Robert Jervis, (1976). *Perceptions and Misperceptions in International Politics* . Princeton, NJ: Princeton University Press, 1976, p.52.
- Ropp, Theodore .(1959). *War in the Modern World*, 1959, reprint (1973). New York: Collier Books.
- Ropp, Theodore. (1962). *War in the Modern World*, New York: Collier Books.
- Roskin, Michael G. (1994). *National Interest: From Abstraction to Strategy*. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.
- Ross, Dennis.(2008). *Statecraft: And How to Restore America's Standing in the World*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Sadik, Nafis. (1992). World Population Continues to Rise,, *The Brown and Benchmark Reader in International Relations, 1992*.
- Sarkesian,Sam C.; Williams, John Allen and Cimbala, Stephen J.(2002). *U.S. National Security: Policymakers, Processes and Politics*, Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers.
- Schloming, and Simon, Julian L. (1990). *Population Matters: People, Resources, Environment, and Immigration* New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- Scott, Henry Lee. (1861). *Military Dictionary: Comprising Technical Definitions; Information on Raising and Keeping Troops; Actual Service, Including Makeshifts and Improved Materiel; and Law, Government, Regulation, and Administration Relating to Land Forces*, reprint Griess Thomas E. and Luvass, Jay eds (1968) *The West Point Military Library series*, Westport Connecticut: Greenwood Press.
- Sheila, Fischer. (1958). trans. *Giulio , Douhet, The Command of the Air*, Rome: Rivista Aeronautica
- Showalter, Dennis E. Handel. (1991). *War*, ; "Total War for Limited Objectives: An Interpretation of German Grand Strategy," in *Grand Strategies in War and Peace*, Kennedy, Paul ed., New Haven, CT: Yale University Press.
- Shy, John. (1986). "Jomini, "; Philip Crowl, (1986) "Mahan, " both in *Makers of Modern Strategy*, ; Paret, Peter ed., Princeton NJ: Princeton University Press.
- Slessor, John C. (1925). *Air Power and Armies*, Oxford, England: Oxford University Press.

- Smoke, Richard *National Security and the Security Dilemma*, 2nd Ed.(1987). New York: Random House, 1987, p. 301, as quoted in Sarkesian Sam C., (2002) *U.S. National Security: Policymakers, Processes, and Politics*, Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers.
- Snow, Donald M. (2005). *National Security for a New Era, Globalization and Geopolitics*. University of Alabamar and University of South Carolina: Pearson and Longman
- Solzhenitsyn, Alexander.(1974). *August 1914*. New York: Bantam Books, 1974.
- Spanier, John and Wendzel,Robert L. (1996). *Games Nations Play*, 9th ed. Washington: CQ Press,
- Speer, Albert. (1970). *Inside the Third Reich*, Winston,Richard and Clara trans. New York: Macmillan.
- Stolberg, Alan G. (2008). "The International System in the 21st Century," in J. Boone Bartholomees, Jr., ed., *U.S. Army War College Guide to National Security Issues, Volume II: National Security Policy and Strategy*, 3rd Ed., Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.
- _____.(2010). "Crafting National Interests in the 21st Century," Bartholomees, J. Boone Jr., ed., *U.S. Army War College Guide to National Security Issues, Volume II: National Security Policy and Strategy*, 4th Ed., Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College,
- Summers, Harry G. (1983). *On Strategy: The Vietnam War in Context* Carlisle, PA: U.S. Army War College, Strategic Studies Institute,.
- Tse-Tung, Mao . (1960). *On Protracted War, Peking, China: Foreign Language Press*, ; Fremantle, Anne (1972) ed., *Tse-Tung, Mao: An Anthology of His Writings*, New York: New American Library, 1972.
- USAWC, Carlise Barracks. (1983-84). *MILITARY STRATEGISTS : PAST AND PRESENT*. PA USA.
- U.S. Department of the Army, (1993). FM 100-5, *Operations* Washington: U.S. Government Printing Office,.
- U.S. Department of Defense. (2001). *The Joint Staff. Joint Doctrine Encyclopedia* USA.
- U.S. Department of Defense. (2001). *The Joint Staff, Joint Publication 1-02, DOD Dictionary of Military and Associated Terms* Warshington D.C.

- U.S. Army War College. (1989). *Military Strategy: Theory and Application*, Carlisle Barracks, PA:
Decision Makers. New York: The Free Press.
- Warden III, John A. (1995). "The Enemy as a System," *Airpower Journal*, Spring 1995, pp. 41-55.
- Weigley, Russell F. (2002). "Response to Brian McAllister Linn by Russell F. Weigley,"
- Wohlstetter, Albert. (1958). *The Delicate Balance of Terror*, Santa Monica, CA: RAND, 1958;
 Brodie, Bernard *Strategy in the Missile Age*; Kahn, Herman (1960) *On
 Thernuclear War*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Wylie, J. C. [Joseph Caldwell. (1967). *Military Strategy: A General Theory of Power Control*,
 New Brunswick, NJ: Rutgers University Press reprint (1989) Annapolis MD:
 Naval Institute Press.
- Yarger, Harry R. (2006). *Strategic Theory for the 21st Century: The Little Book on Big Strategy*,
 Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.
- _____. (2006). *Strategic Theory for the 21st Century: The Little Book on Big Strategy*,
 Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.
- _____. (2006). *Strategic Theory for the 21st Century: The Little Book on Big Strategy*,
 Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College, February 2006.

ภาคผนวก

สรุปลำดับ ของ สงคราม นักการทหาร และ นักยุทธศาสตร์ในประวัติศาสตร์

ในผนวกนี้จัดทำขึ้นโดยมีความมุ่งหมายเพื่อใช้ประกอบการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ทหาร และยุทธศาสตร์ เพื่อให้ผู้ที่ศึกษาได้มองเห็นภาพลำดับเหตุการณ์กว้าง ๆ ของ สงคราม นักการทหาร และนักยุทธศาสตร์ชาติต่าง ๆ ในโลก ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับผู้เริ่มต้น และยังมี ความสับสนในเรื่องแนวความคิดทางทหาร

ข้อควรระลึก คือ พ.ศ./ค.ศ. ไม่ใช่สิ่งสำคัญที่ ต้องจดจำแต่แสดงไว้เพื่อเปรียบเทียบ ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าจะตรงกับในช่วงสมัยใด และจะทำให้ทราบถึงสภาวะแวดล้อมในยุคนั้น จากประวัติศาสตร์ทั่วไปที่สามารถหาอ่านได้ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา เทคโนโลยี มาประกอบการพิจารณาสาเหตุ ของสงครามความขัดแย้ง และยังสามารถใช้พิจารณาแนวความคิด ของนักการทหาร และนักยุทธศาสตร์ในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี

เมื่อท่านสร้างภาพลำดับนักการทหาร นักยุทธศาสตร์ และ สงครามต่าง ๆ ได้ ก็จะ สะดวกในการศึกษาค้นคว้าในเรื่องประวัติศาสตร์ทหาร และยุทธศาสตร์มากยิ่งขึ้น การจัดทำ แผนผังนี้อาจจะไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุก ๆ สิ่ง แต่จะให้พื้นฐานความเข้าใจที่ดีแก่ผู้ศึกษา

ตารางที่นำเสนอตัวเลขภายในเป็น ค.ศ. - อาจจะไม่ถูกต้องสมบูรณ์ เป็นเพียงตัวเลข คร่าวเท่านั้น อาจนำไปจัดทำเองเพื่อประกอบการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ได้ เริ่มด้วยตารางย่อลำดับ เหตุการณ์สงคราม นักคิด และนักการทหารในอดีต, ความเป็นมาของยุทธศาสตร์, ตารางลำดับ เหตุการณ์ ๆ และสรุปนักคิดและนักการทหารที่สำคัญ

ตารางย่อลำดับเหตุการณ์สงคราม และนักการทหารที่สำคัญ

ในห้วง ๓๔๐ ปีก่อน ค.ศ. - ศตวรรษที่ ๑

พ.ศ. ค.ศ.

๒๐๓ -๓๔๐-* ๓๕๖ B.C. - ๓๒๓ B.C. เอลีอานเดอร์มหาราช (กรีกโบราณ)

๒๘๓ -๒๖๐-* ๒๖๕ B.C. - ๒๔๑ B.C. สงครามปุนิก ครั้งที่ ๑

๓๐๓ -๒๔๐-* ๒๔๓ B.C.

๓๒๓ -๒๒๐-* ๒๑๕ B.C.

๓๓๓ -๒๑๐- สันนิบาต สงครามปุนิก ครั้งที่ ๒

๓๔๓ -๒๐๐-(การ์เทจ) * ๒๐๒ B.C.

๓๖๓ -๑๘๐-* ๑๘๓ B.C.

๔๔๓ -๑๐๐-* ๑๐๐ B.C. -๔๔ B.C. จูเลียส ซีซาร์ (โรม)

๕๑๓-๓๐-* ๓๑ B.C. -๑๔ B.C. ออกัสตัส ซีซาร์ สมัยโบราณ

๑๐๑๕ ๔๗๖“

สมัยกลาง

๑๖๓๓ ๑๐๕๐-*๑๐๕๗

๑๖๗๓ ๑๑๓๐- “สงครามครูเซด (คริสต์ กับ อิสลาม)

๑๗๒๓ ๑๑๘๐-----* ๑๑๘๐

๑๗๓๓ ๑๑๕๐-* ๑๑๕๓ “เจงกีสข่าน

๑๗๖๓ ๑๒๒๐-----* ๑๒๒๗

๑๗๗๓ ๑๒๓๐-*๑๒๓๓--J. De Royroy เริ่มอธิบายคำว่า ยุทธศาสตร์ (เล่ห์กล)

๑๘๒๓ ๑๒๘๐-*๑๒๘๐ - ๑๒๕๔ กุบไลข่าน ----- * ๑๒๕๗ เริ่ม สมัยสุโขทัย

๑๘๗๓ ๑๓๓๐-*๑๓๓๗ - ๑๔๕๓ (สงคราม ๑๐๐ ปี)----- * ๑๓๕๐ เริ่มสมัยอยุธยา

๑๔๕๓“.....”

๒๐๑๓ ๑๔๗๐-*๑๔๖๕ - ๑๕๒๗ - มาเกียเวสตี

๑๔๕๒“.....”

๒๑๕๘ ๑๖๑๕-----* ๑๖๑๘ * ๑๖๑๑สมัยใหม่

๒๑๗๓ ๑๖๓๐-*๑๖๓๓ “สงคราม ๓๐ ปี * ๑๖๓๐ พระเจ้ากุสตาฟ ออดอล์ฟ

๒๑๘๓ ๑๖๕๐-โวบ็อง (Vauban)-* ๑๖๔๘ * ๑๖๘๒

๒๒๔๘ ๑๗๐๕-*๑๗๐๗ “พระเจ้าปีเตอร์มหาราช* ๑๗๒๕ (รัสเซีย)

ในห้วง ๓๔๐ ปีก่อน ค.ศ. - ศตวรรษที่ ๒๐ (ต่อ)

พ.ศ. ค.ศ.

สมัยใหม่

- ๒๒๕๓ ๑๓๑๐-----*๑๓๑๒
- ๒๒๘๓ ๑๓๔๐-*๑๓๔๐-๑๓๔๕ สงครามไชลีเซีย (ครั้งที่๑-๒)----- เฟรดเคอริคที่ ๒ มหาราช
- ๒๒๙๘ ๑๓๕๕-*๑๓๕๖-๑๓๖๓ สงคราม ๗ ปี (ปรัสเซีย)
- ๒๓๑๓ ๑๓๗๐-*๑๓๖๙-*๑๓๗๒ แปรตำรา ชุนวู เป็นภาษาฝรั่งเศส -
- ๒๓๑๘ ๑๓๗๕-----*๑๓๗๖-สงครามกั๋วอิสรภาพ -
- ๒๓๒๓ ๑๓๘๐----*๑๓๘๐-*๑๓๘๓ (สหรัฐฯ) -----*๑๓๗๙-----*๑๓๘๒-ร.๑
- ๒๓๒๘ ๑๓๘๕-นโปเลียน- - *๑๓๘๖
- ๒๓๔๓ ๑๔๐๐-----*๑๓๘๙-ปฏิวัติฝรั่งเศส -----*๑๔๐๐---*๑๔๐๒ แปรสามก๊ก
- ๒๓๕๓ ๑๔๑๐---เคล้าเซวิทซ์----- โจมินี (Jomini) -----*๑๔๐๙-ร.๒
- ๒๓๕๘ ๑๔๑๕-*๑๔๒๑ - - มอลท์เค่ (Moltke)
- ๒๓๗๓ ๑๔๓๐----*๑๔๓๑-*๑๔๓๑ แปรสูตรนโปเลียน(อังกฤษ) -----*๑๔๓๓-ร.๓
- ๒๓๘๓ ๑๔๔๐-*๑๔๔๐
- ๒๔๐๓ ๑๔๖๐----*๑๔๖๑-*๑๔๖๑-สงครามกลางเมือง-*๑๔๖๐ - -----*๑๔๕๑-ร.๔
- ๒๔๐๘ ๑๔๖๕-----*๑๔๖๕----(สหรัฐฯ)
- ๒๔๑๓ ๑๔๗๐-มาฮาน(Mahan)-----*๑๔๖๙ -----*๑๔๖๘-ร.๕
- ๒๔๒๓ ๑๔๘๐-แมคคินเดอร์(Mackinder)----เฮาส์โฮเฟอร์ (Houshofer)---*๑๔๗๙-- *๑๔๘๐
- ๒๔๓๓ ๑๔๙๐-----*๑๔๙๑-
- ๒๔๕๓ ๑๕๑๐-----*๑๕๑๐ แปรชุนวู เป็นอังกฤษ-- ฮิตเลอร์ -----*๑๕๑๐-ร.๖
- ๒๔๕๘ ๑๕๑๕-*๑๕๑๔----*๑๕๑๔-สงครามโลกครั้งที่ ๑ - (Hitler) - แมคอาเธอร์
- ๒๔๖๓ ๑๕๒๐-----*๑๕๑๘.....สตาลิน (Stalin).....๑๕๑๘..'

สมัยปัจจุบัน

- ๒๔๖๘ ๑๕๒๕- - - - - *๑๕๒๗ ตำรายุทธศาสตร์
- ๒๔๗๓ ๑๕๓๐- - - - - พระสงครามภักดี
- ๒๔๘๓ ๑๕๔๐-----*๑๕๓๙-สงครามโลก - - -
- ๒๔๘๘ ๑๕๔๕----*๑๕๔๗-*๑๕๔๕- ครั้งที่ ๒ -----*๑๕๔๕-*๑๕๔๕--
- ๒๔๙๓ ๑๕๕๐-----*๑๕๕๐-๑๕๕๓ สงครามเกาหลี -----*๑๕๕๓-----*๑๕๕๒แปรชุนวูเป็น
- ๒๔๙๘ ๑๕๕๕-----*๑๕๕๗-๑๕๗๕ สงครามเวียดนาม-----*๑๕๖๔ ภาษาไทย
- ๒๕๐๓ ๑๕๖๐-*๑๕๖๐-๑๕๖๑-- สงครามอ่าวเปอร์เซีย
- ๒๕๐๘ ๑๕๖๕

๒๕๓๕ ๑๕๕๖

๒๕๔๐ ๑๕๕๗

๒๕๔๕ ๒๐๐๒

๒๕๔๖ ๒๐๐๓-๒๐๐๓ - สงครามสหรัฐ-อิรัก -----

๒๕๔๗ ๒๐๐๔

๒๕๔๘ ๒๐๐๕

ความเป็นมาของยุทธศาสตร์

พ.ศ. ๔๓ (๕๐๐ ก่อน ค.ศ.) ซุนวู (Sun Tzu) ยังไม่มีการใช้คำว่า ยุทธศาสตร์ คงมีแต่คำว่า " ศิลปะการสงคราม " ตำราพิชัยสงคราม

พ.ศ. ๑๖๔๐ (ค.ศ.๑๐๙๗) } สงครามครูเสด ระหว่าง ยุโรป(คริสต์) กับ เติร์ก(อิสลาม)

พ.ศ. ๑๗๓๖ (ค.ศ.๑๑๙๓)

พ.ศ. ๑๗๓๖ (ค.ศ.๑๒๓๓) เจ.เดอ รอยรอย เริ่มกล่าวถึง ยุทธศาสตร์ (J. De Royroy)

พ.ศ. ๑๘๘๐ (ค.ศ.๑๓๓๗)

สงคราม ๑๐๐ ปี ระหว่าง อังกฤษ กับ ฝรั่งเศส

พ.ศ. ๑๘๙๖ (ค.ศ.๑๔๕๓)

พ.ศ. ๒๐๑๒ (ค.ศ.๑๔๖๙) } แมกเคียวเวลลี พัฒนากลยุทธ์การใช้กำลังอำนาจทางการเมืองใน
โลก นักคิดทางทหารสมัยใหม่คนแรก

พ.ศ. ๒๐๗๐ (ค.ศ.๑๕๒๗)

พ.ศ. ๒๑๖๑ (ค.ศ.๑๖๑๘)

สงคราม ๓๐ ปี ระหว่าง คาทอลิก กับ โปรเตสแตนต์

พ.ศ. ๒๑๖๑ (ค.ศ.๑๖๑๘)

พ.ศ. ๒๒๘๓ (ค.ศ.๑๗๔๐)

สงคราม ๗ ปี ระหว่าง ออสเตรีย, ฝรั่งเศส, รัสเซีย

พ.ศ. ๒๒๙๑ (ค.ศ.๑๗๔๘)

พ.ศ. ๒๓๑๒ (ค.ศ.๑๗๖๙)

นโปเลียน (Napoleon)

พ.ศ. ๒๓๖๔ (ค.ศ.๑๘๒๑)

พ.ศ. ๒๓๒๓ (ค.ศ.๑๗๘๐)

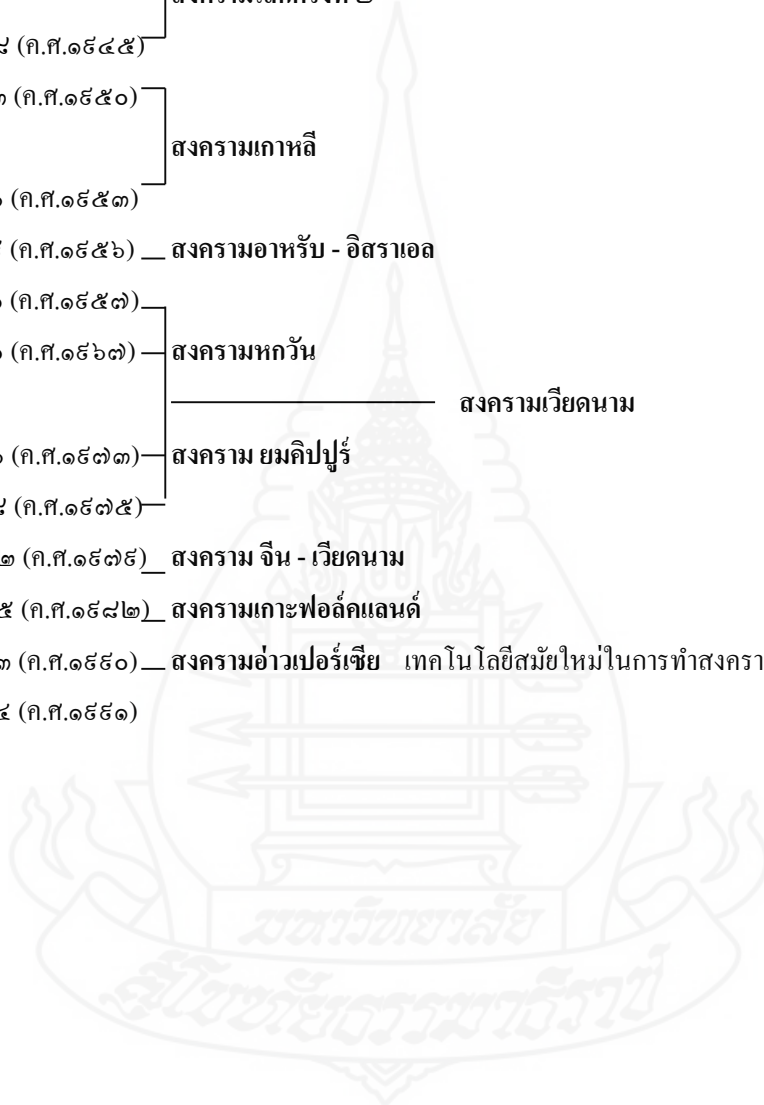
เคลาวิทซ์ (Clausewitz) บิดาการทำสงครามทางบก เพิ่มกำลัง
อำนาจทางเศรษฐกิจในกำลังอำนาจของชาติ

พ.ศ. ๒๓๗๑ (ค.ศ.๑๘๓๑)

พ.ศ. ๒๓๘๓ (ค.ศ.๑๘๔๐)

มาฮาน (Mahan) - ทฤษฎีของการใช้กำลังอำนาจทางเรือ

- พ.ศ. ๒๔๕๓ (ค.ศ. ๑๙๑๐)
- พ.ศ. ๒๔๕๓ (ค.ศ. ๑๙๑๐) —
- พ.ศ. ๒๔๖๑ (ค.ศ. ๑๙๑๘) —
- พ.ศ. ๒๔๘๒ (ค.ศ. ๑๙๓๙) —
- พ.ศ. ๒๔๘๘ (ค.ศ. ๑๙๔๕) —
- พ.ศ. ๒๔๙๓ (ค.ศ. ๑๙๕๐) —
- พ.ศ. ๒๔๙๖ (ค.ศ. ๑๙๕๓) —
- พ.ศ. ๒๔๙๙ (ค.ศ. ๑๙๕๖) — สงครามอาหรับ - อิสราเอล
- พ.ศ. ๒๕๐๐ (ค.ศ. ๑๙๕๗) —
- พ.ศ. ๒๕๑๐ (ค.ศ. ๑๙๖๗) — สงครามหกวัน
- พ.ศ. ๒๕๑๖ (ค.ศ. ๑๙๗๓) — สงคราม ยมคิปปูร์
- พ.ศ. ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) —
- พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) — สงคราม จีน - เวียดนาม
- พ.ศ. ๒๕๒๕ (ค.ศ. ๑๙๘๒) — สงครามเกาะฟอล์กแลนด์
- พ.ศ. ๒๕๓๓ (ค.ศ. ๑๙๙๐) — สงครามอ่าวเปอร์เซีย เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำสงคราม
- พ.ศ. ๒๕๓๔ (ค.ศ. ๑๙๙๑) —
- สงครามโลกครั้งที่ ๑
- สงครามโลกครั้งที่ ๒
- สงครามเกาหลี
- สงครามเวียดนาม

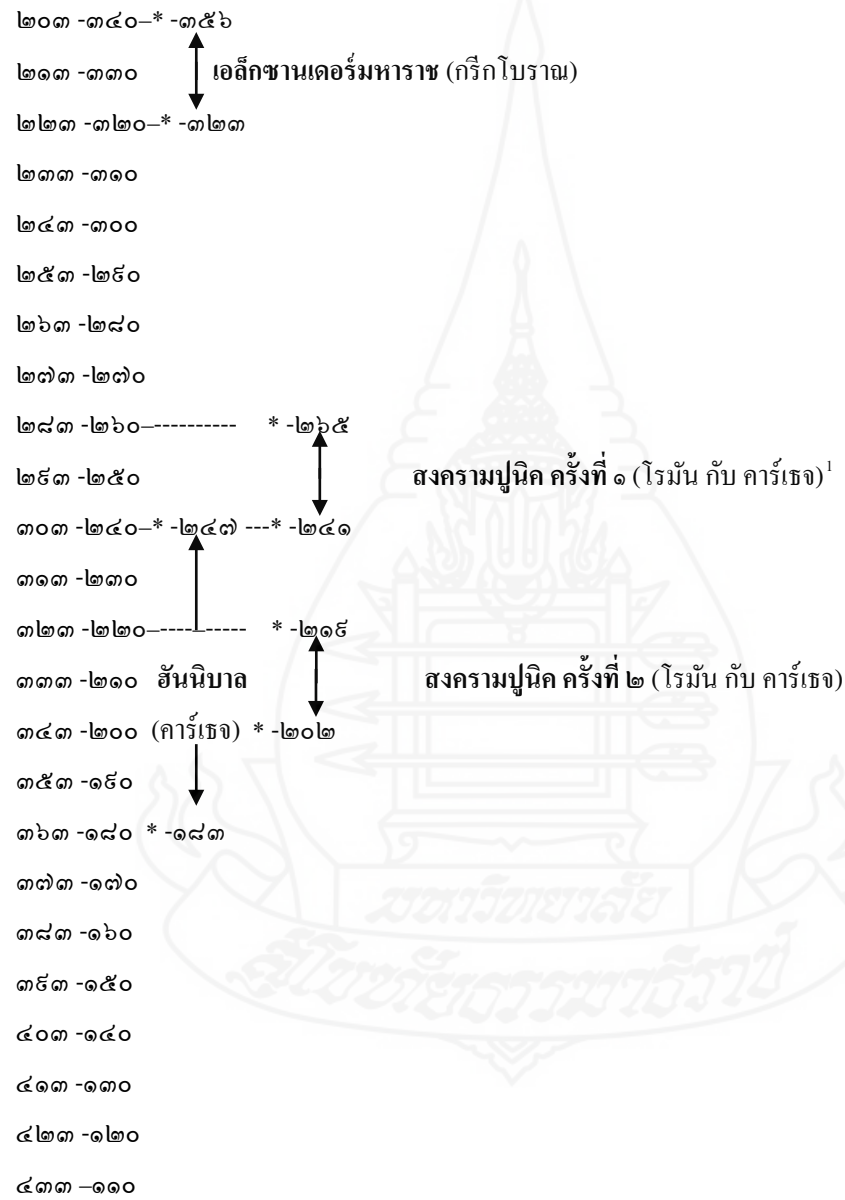

ตารางลำดับเหตุการณ์

สงคราม นักคิด และนักการทหารที่สำคัญ

ในห้วง ๓๕๐ ปีก่อน ค.ศ. - ศตวรรษที่ ๑

พ.ศ. ค.ศ.

¹ ปัจจุบัน คือ เมือง ตูนิส (Tunis) ในประเทศ ตูนิเซีย

ในห้วง ๓๔๐ ปีก่อน ค.ศ. - ศตวรรษที่ ๑ (ต่อ)

พ.ศ. ค.ศ.

๔๔๓ -๑๐๐-* -๑๐๐

๔๕๓ -๙๐

๔๖๓ -๘๐

๔๗๓ -๗๐ จูเลียส ซีซาร์ (โรม)

๔๘๓ -๖๐

๔๙๓ -๕๐

๕๐๓ -๔๐-* -๔๔

๕๑๓-๓๐-* -๓๑

๕๒๓ -๒๐

๕๓๓-๑๐ ออกัสตัส ซีซาร์

๕๔๓ ๐๐

๕๕๓ ๑๐-* -๑๔

๕๖๓ ๒๐

๕๗๓ ๓๐

๕๘๓ ๔๐

ศตวรรษที่ ๘ - ศตวรรษที่ ๑๒

๑๖๓๓ ๑๐๙๐-* ๑๐๙๗

๑๖๔๓ ๑๑๐๐

๑๖๕๓ ๑๑๑๐

๑๖๖๓ ๑๑๒๐

๑๖๗๓ ๑๑๓๐

๑๖๘๓ ๑๑๔๐ สงครามครูเสด (คริสต์ กับ อิสลาม) มีการรบ ๘ ครั้ง

๑๖๙๓ ๑๑๕๐

๑๗๐๓ ๑๑๖๐

๑๗๑๓ ๑๑๗๐

๑๗๒๓ ๑๑๘๐-----* ๑๑๘๐

๑๗๓๓ ๑๑๙๐-* ๑๑๙๗

๑๗๔๓ ๑๒๐๐ เจงกิสข่าน (มองโกล)

๑๗๕๓ ๑๒๑๐

ศตวรรษที่ ๑๓- ศตวรรษที่ ๑๖

๑๗๖๓ ๑๒๒๐-----* ๑๒๒๗

พ.ศ. ก.ศ.

๑๗๗๓ ๑๗๓๐-*๑๗๓๓ J. De Royroy เริ่มอธิบายคำว่า ยุทธศาสตร์ (เล่ห์กล)

๑๗๘๓ ๑๗๔๐

๑๗๙๓ ๑๗๕๐-----*๑๗๕๗ เริ่มสมัยสุโขทัย

๑๘๐๓ ๑๗๖๐-----*๑๗๖๒ สร้างเมืองเชียงใหม่

๑๘๑๓ ๑๗๗๐

๑๘๒๓ ๑๗๘๐-*๑๗๘๐ กุบไบลข่าน -----*๑๗๘๐ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

๑๘๓๓ ๑๗๙๐-*๑๗๙๔ -----*๑๗๙๘-๑๘๐๖ สร้างเมืองเชียงใหม่

๑๘๔๓ ๑๗๐๐

๑๘๕๓ ๑๗๑๐

๑๘๖๓ ๑๗๒๐

๑๘๗๓ ๑๗๓๐-*๑๗๓๘

๑๘๘๓ ๑๗๔๐

๑๘๙๓ ๑๗๕๐-----*๑๗๕๐ เริ่มสมัยอยุธยา

๑๙๐๓ ๑๗๖๐

๑๙๑๓ ๑๗๗๐

๑๙๒๓ ๑๗๘๐

๑๙๓๓ ๑๗๙๐ สงคราม ๑๐๐ ปี (อังกฤษ กับ ฝรั่งเศส)

๑๙๔๓ ๑๘๐๐

๑๙๕๓ ๑๘๑๐

๑๙๖๓ ๑๘๒๐

๑๙๗๓ ๑๘๓๐

๑๙๘๓ ๑๘๔๐

๑๙๙๓ ๑๘๕๐-*๑๘๕๓

๒๐๐๓ ๑๘๖๐

๒๐๑๓ ๑๘๗๐-*๑๘๖๙

๒๐๒๓ ๑๘๘๐

๒๐๓๓ ๑๘๙๐-----*๑๘๙๑

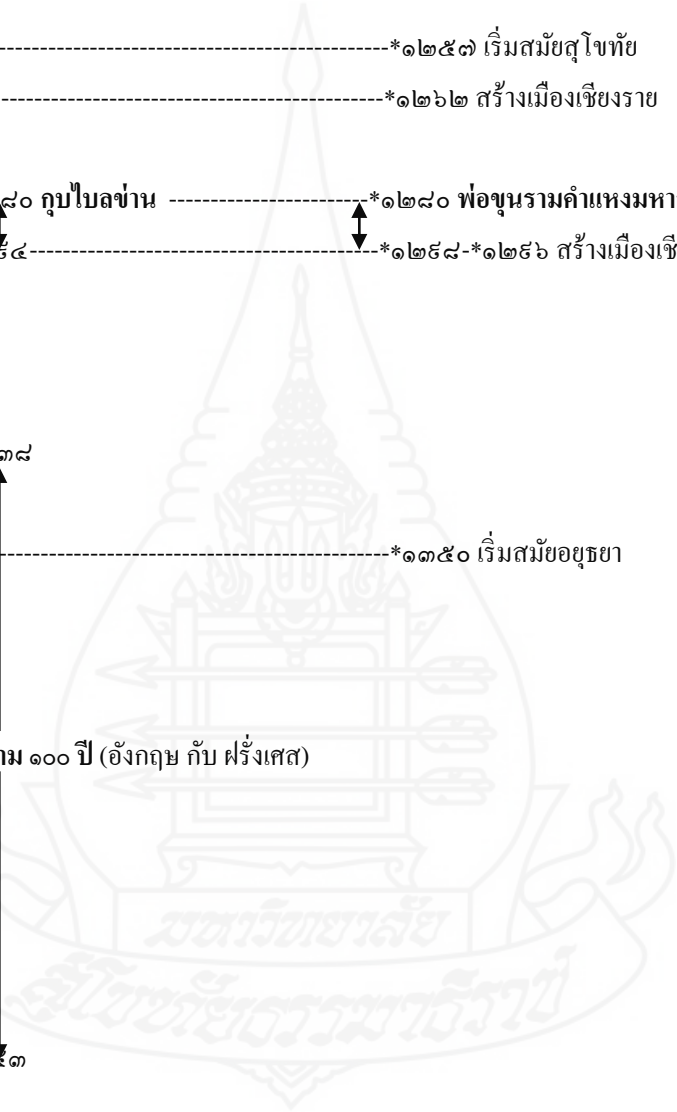
๒๐๔๓ ๑๙๐๐ แมกเคียวเวลลี (Machiavelli)

๒๐๕๓ ๑๙๑๐

สมัยพระเชษฐาธิราช

๒๐๖๓ ๑๙๒๐-*๑๙๒๗

เริ่มตำราพิชัยสงคราม

๒๐๗๓ ๑๕๓๐-----* ๑๕๒๕

๒๐๗๓ ๑๕๔๐

ศตวรรษที่ ๑๗ - ศตวรรษที่ ๒๐

พ.ศ. ก.ศ.

๒๑๕๓ ๑๖๑๐

๒๑๕๘ ๑๖๑๕-----* ๑๖๑๗

๒๑๖๓ ๑๖๒๐

๒๑๖๘ ๑๖๒๕

๒๑๗๓ ๑๖๓๐--*๑๖๓๓ สงคราม ๓๐ ปี (คาทอลิก กับ โปรเตสแตนท์)

๒๑๗๘ ๑๖๓๕

๒๑๘๓ ๑๖๔๐

๒๑๘๘ ๑๖๔๕

๒๑๙๓ ๑๖๕๐-----* ๑๖๕๗

๒๑๙๘ ๑๖๕๕

๒๒๐๓ ๑๖๖๐

๒๒๐๘ ๑๖๖๕ โวบบ็อง (Vauban)

๒๒๑๓ ๑๖๗๐

๒๒๑๘ ๑๖๗๕

๒๒๒๓ ๑๖๘๐

๒๒๒๘ ๑๖๘๕

๒๒๓๓ ๑๖๙๐

๒๒๓๘ ๑๖๙๕

๒๒๔๓ ๑๗๐๐

๒๒๔๘ ๑๗๐๕--*๑๗๐๗

๒๒๕๓ ๑๗๑๐-----*๑๗๑๒

๒๒๕๘ ๑๗๑๕

๒๒๖๓ ๑๗๒๐

๒๒๖๘ ๑๗๒๕

๒๒๗๓ ๑๗๓๐

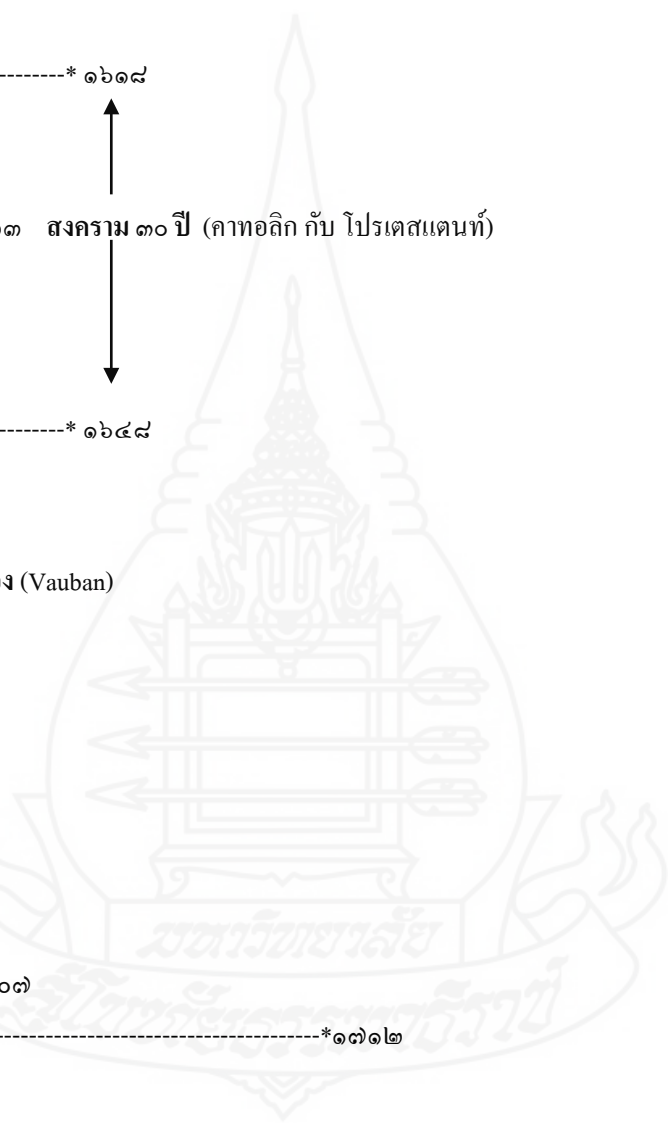
๒๒๗๘ ๑๗๓๕-----*๑๗๓๘

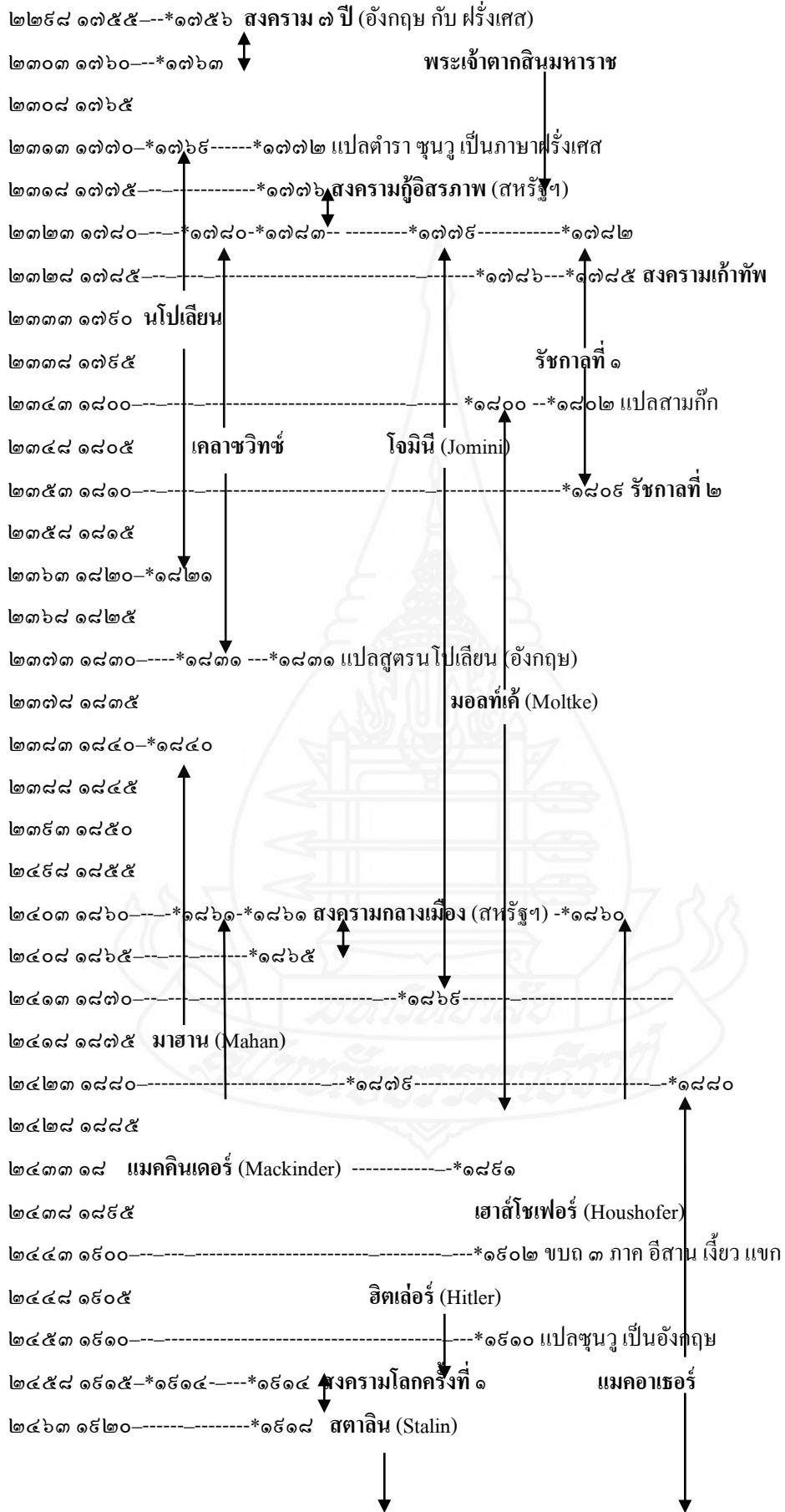
๒๒๘๓ ๑๗๔๐--*๑๗๔๐ สงคราม ๗ ½ ปี (ครั้งที่ ๑-๒)

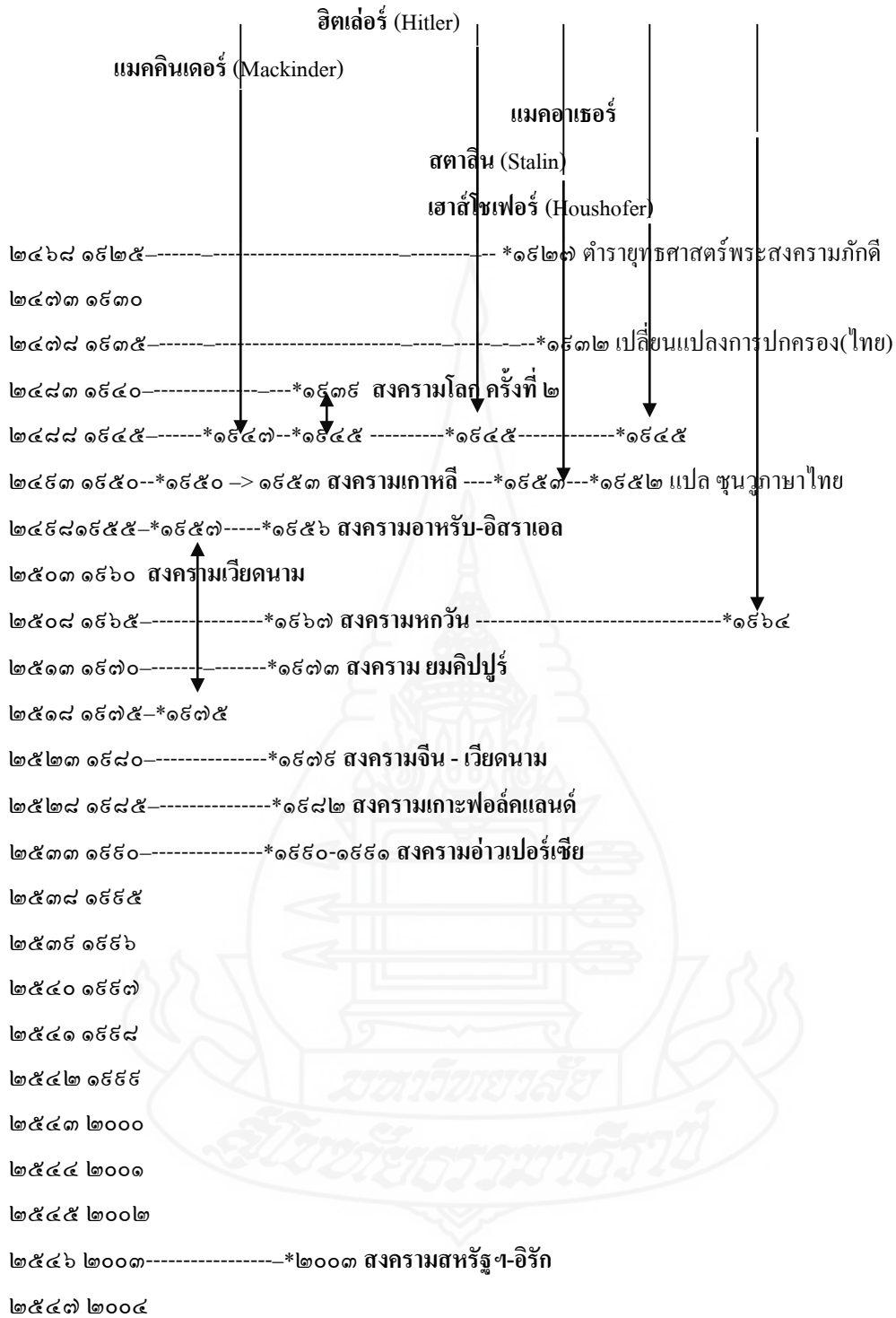
๒๒๘๘ ๑๗๔๕--*๑๗๔๕

เฟรเดอริกที่ ๒ มหาราช (ปรัสเซีย)

๒๒๙๓ ๑๗๕๐

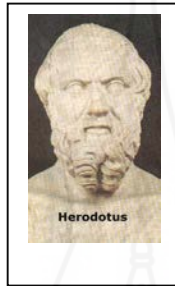

สรุปนักคิด และนักการทหารที่สำคัญ

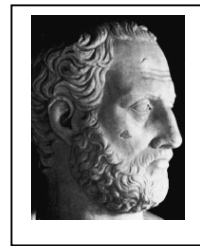
เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ทหาร และยุทธศาสตร์ในชั้นพื้นฐาน ได้มองเห็นภาพได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางที่จะศึกษาเพิ่มเติมในโอกาสต่อไปยังมีรายละเอียดอีกมากในเรื่องนี้

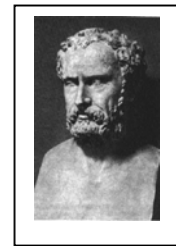
ซุนวู (Sun Tzu)

เฮโรโดตัส (Herodotus)

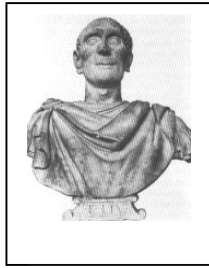

ทิวซิดิดีส (Thucydides)

ซีโนฟอน (Xenophon)

๕๐๐ B.C.	ซุนวู (Sun Tzu) ตำราพิชัยสงคราม "The Art Of War" เก่าแก่ที่สุดในโลก	จีน
๔๘๔-๔๒๕ B.C.	เฮโรโดตัส (Herodotus)- บิดาวิชาประวัติศาสตร์	กรีก
๔๖๐-๔๐๐ B.C.	ทิวซิดิดีส (Thucydides) - นักประวัติศาสตร์	กรีก
	ซีโนฟอน (Xenophon)	กรีก
๓๕๕-๓๕๖ B.C.	พระเจ้าฟิลิปที่ ๒ - นำวิธีการรบแบบใช้กำลังผสมเหล่าระหว่าง เหล่าทหารม้าของขุนนางและกองทหารราบฟาลังค์ของกรีก	มาซิโดเนีย
๓๕๖-๓๒๓ B.C.	อเล็กซานเดอร์มหาราช (Alexander The Great)	มาซิโดเนีย
๒๓๘ B.C.	ฮันนิบัล - แนวความคิดนิยม คล้ายกับ นิคโคโล มาเคียเวลลี	จีน
๒๔๓-๑๘๓ B.C.	ฮันนิบัล (Hannibal)	คาร์เทจ
๓๕๐- B.C.	เวเจติอุส (Vegetius, Flavius Renatus) ปลายศตวรรษ ๑๕ โรมัน The Military Institutions of Romans (De Re Militari) พิมพ์ครั้งแรก ค.ศ. ๑๔๘๕	
	โพลีไบอุส (Polybius) นักประวัติศาสตร์	ชาวกรีก
	โอนาสซานเดอร์ (Onasander)	โรมัน
	ลิวี่ (Livy)	โรมัน

ลิวี (Livy)

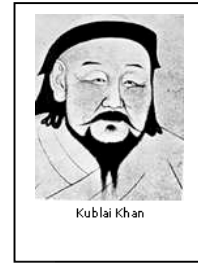

จูเลียส ซีซาร์ เจน กีส ข่าน
(Julius Caesar)

Genghis Khan

(Ghenghis Khan)

Kublai Khan

กุบไบล ข่าน (Kublai Khan)

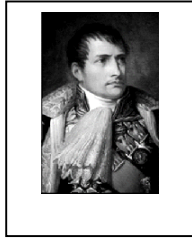
๑๐๐-๔๔ B.C.	จูเลียส ซีซาร์, จักรพรรดิ (Gaius Julius Caesar)	โรมัน
๓๑-ค.ศ.๑๔	ออกโตเวียน หรือ ออกุสตุส ซีซาร์ (Octavian Augustus Caesar)	โรมัน
๑๑๙๐ - ๑๒๒๗	เจน กีส ข่าน (Ghenghis Khan)	มองโกล
๑๒๓๓	เจ เดอ รอยรอย (J. De Royroy) เขียนหนังสือ Le Liveres Des Strategeme หนังสือเล่มแรกของโลกเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ กำหนดความหมายยุทธศาสตร์ครั้งแรก	ฝรั่งเศส
๑๒๙๐ - ๑๒๙๔	กุบไบล ข่าน (Kublai Khan)	มองโกล

ยุทธศาสตร์สมัยใหม่

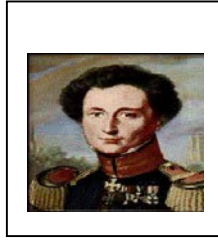
๑๔๖๙ - ๑๕๒๗	นิโคโล แมคเคียเวลลี (Niccolo Machivelli) "The Prince" และ "The Discourses" บุคคลแรกที่พัฒนากฎเกณฑ์การใช้พลังอำนาจทางการเมืองในโลกปัจจุบัน "บิดาวิชารัฐศาสตร์สมัยใหม่"	อิตาลี
๑๖๑๑ - ๑๖๓๐	กุสตาฟ ออดอล์ฟ, พระเจ้า (Gustavus Adolphus) "๓๐-Year War" บิดาของสงครามสมัยใหม่	สวีเดน
๑๖๓๓ - ๑๗๐๗	ว็อบ็อง (M. De Sebastien Le Prestre De Vauban) สมเด็จพระนเรศวรมหาราช	ฝรั่งเศส ไทย
๑๗๓๔ - ๑๗๙๒	สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	ไทย
๑๗๔๑ - ๑๗๙๒	พระยาพิชัยดาบหัก ขุนพลแห่งสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	ไทย
๑๗๑๒ - ๑๗๙๖	เฟรดเดอริกมหาราชที่ ๒ (Frederick The Great) สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก	ปรัสเซีย ๑๗๑๖ - ๑๘๐๕ ไทย
๑๗๗๙ - ๑๘๖๙	องควาน อองรี โจมินี, บารอน (Baron Antoine Henri Jomini)	ฝรั่งเศส/สวิส
๑๗๖๙ - ๑๘๒๑	นโปเลียน โบนาปาร์ต, จักรพรรดิ (Napoleon Bonaparte)	ฝรั่งเศส
๑๗๗๗ - ๑๘๔๙	พระยาบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	ไทย
๑๗๙๐ - ๑๘๓๑	คาร์ล ฟอน คล๊าเซวิทซ์, นายพล (Karl Von Clausewitz) หนังสือ "On War" บิดากำลัງอำนาจทางบก	

เฟรดเดอริกมหาราช

นโปเลียน (Napoleon)

เคล้าเซวิทซ์ (Clausewitz)

อินเคนเบอร์ก

๑๘๐๐ – ๑๘๓๑

มอลท์เค้ (Moltke)

ชลีฟเฟิน (Schlieffen)

ลูเดนดอล์ฟ (Ludendorf)

มาร์แชล เดอ ซักซ์ (Marshall De Saxe)

เฮลมุท คาน เบอนฮาด ฟอน มอลท์เค้, นายพล เคนท์ (Gen Count Helmuth Von Moltke)

เริ่มต้นแนวความคิดการจัดฝ้ายเสนาธิการ

เคาท์ อัลเฟรด ฟอน ชลีฟเฟิน, นายพล (Count Alfred Von Schlieffen) "Schlieffen Plan" ยุทธศาสตร์การทำลายล้าง (Strategy Of Annihilation) โดยวิธีโอบล้อม และ โอบสองปีก

ลูเดนดอล์ฟ, นายพล (Ludendorf) - หลักการสงครามเบ็ดเสร็จ

อาร์ดองต์ ดู ปีกค์, พ.อ. (Col Ardant Du Picq)

ฌาร์ค กิแบร์ (Jacques Guibert)

เออแฌนน์, เจ้าชาย (Eugene Emmanuel Viollet-Le-Duc)

มาร์แชล โมริซ เดอ ซักซ์ (Marshall Maurice De Saxe)

พรินซ์ เดอ ลีญ, นายพล (Prince De Ligne)

โรเบิร์ต อี, ลี, นายพล(ฝ้ายใต้) (Gen Robert E. Lee)

ยูลิสซีส เอส. แกรนท์, นายพล(ฝ้ายเหนือ) (Gen Ulysses S. Grant)

วิลเลียม ที. เชอร์แมน, นายพล (ฝ้ายเหนือ)(Gen William T. Sherman)

ฟิลิป เฮช. เซอริแดน, นายพล(ฝ้ายเหนือ)(Gen Philip H. Sheridan)

"สโตนวอลล์" แจกสัน, นายพล(ฝ้ายใต้) (Gen "Stonewall" Jackson)

เบดฟอร์ด ฟอว์เรสต์, นายพล(ฝ้ายใต้) (Gen Bedford Forrest)

จอมพล เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสง-ชูโต)

ปรัสเซีย

เยอรมัน

เยอรมัน

ฝรั่งเศส

ฝรั่งเศส

ฝรั่งเศส

ฝรั่งเศส

ออสเตรีย

อเมริกัน

อเมริกัน

อเมริกัน

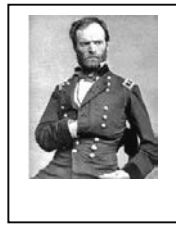
อเมริกัน

อเมริกัน

อเมริกัน

ไทย

๑๘๔๐ - ๑๘๑๔	อัลเฟรด ไทเออร์ มาฮาน, (Alfred Thayer Mahan) บิดาของกำลังอำนาจทางเรือ อเมริกัน	
๑๘๖๐ - ๑๘๔๕	คาร์ล เฮาส์โฮเฟอร์ - ดีเบนสตรอม(Lebenstraum)-ภูมิรัฐศาสตร์	เยอรมัน
๑๘๖๑ - ๑๘๔๗	ฮัลฟอร์ด แมคกินเดอร์, เซอร์ - ทฤษฎีใจโลก (Heartland Strategy)	อังกฤษ
๑๘๔๔ -	นิโคลัส สไปล์แมนด์ - ทฤษฎีขอบโลก(Rimland Strategy)	อเมริกัน
	กุลิโอ ดูเอ็ทท์ (Giullio Douhet) นายทหารเหล่าปืนใหญ่ หนังสือ " The Command Of The Air "	
	พิมพ์ ๑๕๒๑	อิตาลี

เซอร์แมน (Sherman)

จอมพล เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี

มาฮาน (Mahan)

ดูเอ็ทท์ (Douhet)

๑๘๘๐ - ๑๙๖๔

แมคอาเธอร์ (Mcarthur)

แพตตัน จูเนียร์ (Patton Jr.)

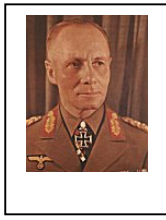

มอนต์โกเมอรี่ (Montgomery)

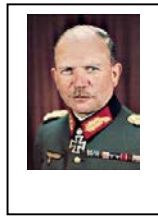

วาเวล, (Wavell)

ดักลาส แมคอาเธอร์, นายพลห้าดาว (Gen Douglas Mcarthur)	อเมริกัน
เอส. แอล. เอ. มาร์แชล, นายพล (Gen S.L.A. Marshall)	อเมริกัน
จอร์จ เอส. แพตตัน จูเนียร์, นายพล (Gen George S. Patton Jr.)	อเมริกัน
เบอร์นาร์ด แอล. มอนต์โกเมอรี่, จอมพล (Field Marshall Bernard L. Montgomery)	อังกฤษ
อาร์ชบิชอปต์ เพอร์ซิวัล วาเวล, จอมพล เซอร์ (Sir Archibald Percival Wavell)	อังกฤษ

รอมเมล

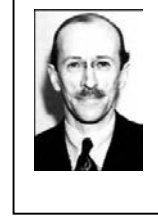
กูเดเรียน

บิลลี่ มิทเชล

เจ.เอฟ.ซี. ฟูลเลอร์

บี.เอช. ลิดเดิล ฮาร์ท

เออร์วิน รอมเมล,จอมพล (Field Marshal Erwin Rommel) หนังสือ " Infantry Attack "

เยอรมัน

ไฮนซ์ กูเดเรียน,นายพล (Heinz Guderian) หนังสือ " Panzer Battle " (๑๙๕๒)

เยอรมัน

ฮันส์ เดลบรุค (Hans Delbruck) - นักประวัติศาสตร์ชาวปรัสเซีย/เยอรมัน

เยอรมัน

บิลลี่ มิทเชล ,นายพล (Billy Mitchell) แนวความคิดการใช้กำลังอำนาจทางอากาศ

อเมริกัน

เจ.เอฟ.ซี. ฟูลเลอร์,นายพล (J.F.C. Fuller) บิดาของหลักการสงคราม

อังกฤษ

บี.เอช. ลิดเดิล ฮาร์ท (B.H. Liddell Hart) " Indirect Approach "

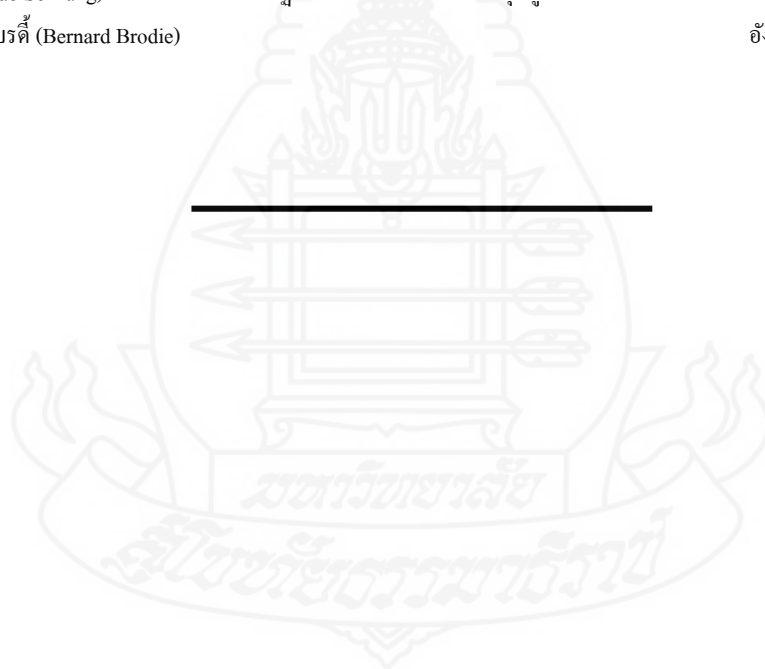
อังกฤษ

มาเซ-ตุง (Mao Se-Tung) หลักนิยมสงครามปฏิวัติ จากแนวความคิดของซุนวู

จีน

เบอร์นาร์ด โบรดี (Bernard Brodie)

อังกฤษ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	พันเอก กฤตติภูมิ หอมหวล
วัน เดือน ปีเกิด	17 กันยายน 2508
สถานที่เกิด	อำเภอ พระนคร จังหวัด กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (ว.ท.บ..) ทบ. โรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2531
สถานที่ทำงาน	กองพลทหารม้าที่ 3 อำเภอ น้ำพอง จังหวัด ขอนแก่น
ตำแหน่ง	รองเสนาธิการ กองพลทหารม้าที่ 3

